T. HRUBÝ
V SOUMRAKU
LIDSTVA
II.
ROZPOUTANÉ
SÍLY

TOMÁŠ HRUBÝ

V SOUMRAKU LIDSTVA

II

ROZPOUTANÉ SÍLY

TOMÁŠ HRUBÝ

V SOUMRAKU LIDSTVA

TRILOGIE BUDOUCNOSTI

ČÁST II.

ROZPOUTANÉ SÍLY

---

1 9 2 8

NAKLADATEL B. KOČÍ,
KNIHKUPEC
PRAHA I., MASARYKOVO NÁBŘEŽÍ
14

První vydání 1925
Knihtiskárna Jiřího Jelena na Mělníce n. Labem

Druhé vydání 1928
Knihtiskárna Jos. B. Zápotočný v Rokycanech.
10176

Ilustrace k druhému vydání Václav Čutta

ROZPOUTANÉ SÍLY.

DÍL I.

I.

»Slyšíš?« řekl redaktor Kompers příteli Netukovi a ukázal k pootevřenému oknu. »Jen malý okamžik naslouchej!«

Oba se odvrátili od svých stolků.

Z venku doléhala zmatená směsice zvuků, hlučely ulice a náměstí velkého města, zněly hlasy lidí, dušeně zvučel kov strojů ze vzduchu i se země, jež občas lehce se chvěla, a vše splývalo v mohutnou, unášející symfonii.

»Léta sedáme zde spolu v naší redakci,« pokračoval Kompers, »a známe již každé zachvění ve mnohozvučném hlase naší Prahy. Zdaž někdy znělo takto srdce její?«

Netuka neodpovídal, zamyšleně zíraje k oknům, jimiž do veliké dvorany padal měkký ještě svit vracejícího se slunce.

Ale Kompers pokračoval stále vzrušeněji:

»Jen zavřít oči a myslit si, že tam venku dýchá a se zmítá živý tvor! Musíš míti dojem týž! Já slyším, jak tepna toho města bije – ráz a ráz! – ale zdá se mi, jakoby rázy ty se chvěly, lkaly i vřely, hynuly a zase bouřily, hřměly! Není to zdravý tep, to horečná nemoc anebo šílenost, či divoká vášeň – snad vše to najednou – bije a se zmítá –«

»A mně bije hlas ten do skrání – zuřivá bolest drásá mi spánky a srdce svírá strach – strach před tím, co přijde –«

»Ne o sebe,« hovořil Kompers nyní klidněji, »nemám proč se báti sám o svou osobu – a jsem na světě sám –«

»Rozumím ti,« ozval se teprve nyní klidným hlasem Netuka. »Je těžko zachovati klid, když pohroma se valí. Jak strašných obětí si zase vyžádá, jakými hrůzami projde lidstvo! Ale je třeba o tom přemýšleti? Má vůbec smysl, zabývati se tím? Je nyní den a po něm přijde noc. Pokus se a zabraň tomu! Je dusný klid a přijde bouře. Není síly, která by ji odvrátila.«

»A co dělat? Co dělat?« ptal se Kompers, tiskna si rukama rozžhavené spánky.

»Přestat přemýšlet,« řekl krátce Netuka.

»Ale v tom to vězí právě, že lidé přestali přemýšleti!« namítl Kompers.

»Vím,« souhlasil Netuka, »nezbývá tedy, než udělati totéž. Jinak jsi krůpějí vody, která prostřed divokého proudu si usmyslila jíti zpět.«

»Nedovedu jíti s sebou, musím se vzpírat. A budu!« nepovolně tvrdil redaktor Kompers.

»Budeš se vzpírati, ano, tak, jako se vzpíráme všichni!« trpce řekl druhý redaktor. »Konečně,« otázal se, »proti čemu se chceš vlastně brániti? Víš, co bude, co se chystá?«

»Vím! To víme všichni!« bručel Kompers.

»Tak? Dobrá!« bral jej přítel za slovo. »Dejme tomu tedy, že teď by se začlo! Co bys dělal? Máš u sebe zbraň, vím, já také – vyběhli bychom, abychom se na ně vrhli – na koho? Řekni, na koho bychom šli?«

Ale Kompers neodpovídal. Hovořil tedy Netuka dále.

»Anebo bychom zůstali zde a bránili se. Koho bys pustil dovnitř a koho bys odrazil?«

»Ach, to je právě nejhroznější,« řekl Kompers, »že toneme jako ve hlubokých tmách. Cítíme, všichni, že se něco děje, tu i okolo, že visí cosi nad námi a snad i v nás – a tíží to k zalknutí, že nelze takto žíti dál.«

»Nu, vidíš,« odpověděl nyní Netuka. »Dohromady nevíme nic. A je třeba se s tím spokojiti. Vím teď jen, že tu sedím s tebou a že hovoříme o věcech, o kterých jsme už hovořili tisíckrát. Ale jinak nevíme o nich nic víc, než jsme věděli včera, předvčírem, před týdnem. Skoro je to jako se smrtí. A není to daleko od ní.«

»Netuko, ty jsi cynik!« řekl Kompers a hněv promluvil z jeho slov.

»A ty jsi dítě, Kompersi,« vracel mu Netuka s úplným klidem, »Tak jako většina těchto,« myslil si ještě k tomu, ale nevyslovil toho.

A přeletěl zrakem rozsáhlou síň, ve které v řadách u svých stolků seděli jeho redakční kolegové. Ten schýlen ku papíru, onen zase nakloněn k psacímu stroji, který byl spolu strojem

tiskacím, jiní s hlavou dlaněmi podepřenou a zahleděni do hromad papíru, jež ležely před nimi. Byl to úl a polohlasné bzučení a tlumený šelest se jím nesl a splýval a dusil se mezi šedavým stropem a koberci, jež kryly zemi. Bylo tu jako v továrně, v níž byl ztlumen hlahol strojů, zde však jsi cítil, že nade vším leží chmura, i nad dušemi těch, kteří tu namáhali mozky a převáděli myšlenky rozličnými prostředky na viditelný útvar.

Netuka a Kompers, oba z nejstarších, seděli až vzadu u svých stolků, zaujímajíce takto význačné postavení. Povahy různé, přes to však, či právě proto, dobří přátelé. Přestřelky bývaly mezi nimi obvyklé, třeba že Netuka byl vyzbrojen klidem podivuhodným, což se ovšem nikterak nemohlo říci o jeho kolegovi.

Proto Netuka klidně vyslechl výtku přítelovu, že je cynik, a Kompers doopravdy se počal durditi, když ho kolega nazval dítětem. Ale Netuka nepovolil,

»Ano, jako dítě jsi!« opakoval. »Vidíš všecko, co vidíš, slyšíš všechno, co slyšíš, jak pak máš potom býti klidným? To teď rozumný člověk nedělá! Ale tobě ani tohle nestačí, ty ještě přemýšlíš!«

Dokouřil při tom tabákový smotek a domačkal jeho zbytek v popelníčku. Sňal potom lehký skřipec se svých očí, dýchl naň a pravil, čistě jej a prohlížeje opět a opět jeho skly:

»Nedivím se, že ti pak jde hlava kolem!«

Nasadil pak skřipec na nos a uchopil konec papírové pásky, jež se odvinovala s kotouče radiového aparátu, přinášejíc jakousi zprávu. Ale Kompers si ani nevšiml, jak udiveně se přítel zadíval na přibývající značky na papírovém proužku.

Kompers držel se slov, která přítel pronesl a rozhorleně se rozhovořil:

»Jako dítě že jsem? Ne, ne! Ale myslím a cítím, to je pravda. A jako balvan mi vše leží na srdci, poněvadž tuším něco hrozného. Co snad převýší hrůzy, které jsme prožili před třemi léty.«

»Myslíš-li Svaz –,« ozval se Netuka roztržitě, sleduje dále radiogram.

»Jen se neposmívej Svazu!« pravil Kompers. »Je tu zase a překvapí nás!«

»Uhelný svaz!« zamračil se nyní Netuka, obrátiv se cele ke Kompersovi. »Kdo pak by jej podceňoval? Snad tehdy se myslilo, po té bouři, že se již nikdy nezdvihne. Ale povstala znovu kolonie saharského slunce a po ní povstal i Svaz. Ale tohle všechno – kdož ví, co je hlavní? Zamíchalo se to.«

»To je to!« souhlasil Kompers. »Zamíchalo. Ano!« A zmírnil honem svůj hlas, ohlížeje se po druzích, zda jich nevyrušil z práce.

»To je právě to!« pokračoval tlumeným hlasem. »V ničem není jistoty. Ulicemi proudí davy lidí, nemluví, jen oči jejich planou, tváře

blednou nenávistí anebo žhnou záštím. Tady ti –« a ukázal oknem do výše – »krouží také jako němí, každý ví, že nesou zkázu, ale nikdo neví komu.«

»Hleď!« A Kompers se zdvihl se sedadla. »To jsou aviony Potravního sdružení! Zase tu jsou, tak jako každý den! Vždy se mihnou nad budovou naší redakce; chránit nás jdou, anebo čekají na okamžik, kdy dostanou rozkaz, aby nás rozmetali?«

Netuka jen pokrčil rameny a lhostejně odvrátil oči od okna, jímž bylo viděti několik velkých létadel, jak pomalu se vznášejí nad touto částí města.

»Ke komu se přidá Potravní sdružení?« ptal se Kompers více sebe sama, nežli přítele. »K Dopravní unii, či k Uhelnému svazu? A co učiní Všeobecný svaz práce?«

»Příteli!« ozval se nyní Netuka. »Tohle nevědí, myslím, ani Kmentové. A kdyby věděli –«

»Bylo by nám asi všem lépe,« vskočil Netukovi do řeči Kompers.

»Možná,« souhlasil Netuka klidně, »snad by nás už hlavy nebolely!«

»Byli bychom už v tom, myslíš –«

»Snad už po tom!« důrazně řekl Netuka. »Možná, že by už bylo také po nás! Neboť, příteli, a v tomhle máš pravdu, až tohle vypukne, to nebude pařížská opera, jako tehdy! Tehdy padly tisíce, nechaly se pobít jako ovce, ale teď? A tehdy jsme byli sami mezi sebou. Bylo vše tak

jednoduché. Toho nyní nebude. Myslím totiž. Je aspoň tolik značek –«

A znovu se zahleděl na proužek, jejž svíral v ruce.

»Rozumět však tomu! Pochopit, všechno tohle –«

»Nu, vidíš,« řekl Kompers se zadostiučiněním, »není to hrozný stav? Není čas, aby se něco stalo?«

»Je třeba, aby se to zhoršilo,« odvětil Netuka se svým podivným klidem.

»Ano!« pokračoval, pohlédnuv na udiveného druha. »Co musí přijíti, ať přijde, čím dříve, tím lépe. Takhle se lidstvo ničí napjetím a to nemá smyslu. Musí přece někdo zůstati – po tom – ať je tedy aspoň zdráv! Já to ovšem nebudu. Mne umoří tohle!«

A redaktora Netuku opravdu opustil klid – věc neslýchaná, která už něco znamenala! Nešlo také asi o maličkost, neboť Netuka prudce natáhl proužek radiogramu, až se mezi jeho rukama přetrhl, a pak vztekle hodil oba kusy na stůl.

»Ale dám mu to tam zas! Ať se vztekne! Je to jistě pravda! Nerozumí-li tomu, a jestliže tomu já nerozumím, co na tom? Ale pravda to je!«

A Netuka honem, usedl ke svému stroji. Jeho ruce se rozehrály po klapkách.

»Ty – ty – ty – ty – tytyty – tyty – ty – tyty – tytyt y –« tlumeně šeptal stroj, dole v něm slabě hrčelo a zatím co na bílém listě se kupily drobné řádky

písma, řadily se řádky sazby, hotové k tisku, v dolní částí stroje. Zpráva nebyla dlouhá. Po několika okamžicích byl Netuka hotov a jeho ruka spočinula na klice na pravo. Přece však zaváhal a nerozhodně přelétl znění zprávy, která měla býti odeslána k schválení k chefredaktorovi. Kompers četl spolu s ním:

»Valparaiso, 14. května 2978. Záhadné zničení válečné podmořské lodi. Podmořský křižník U 23 byl dnes zničen záhadným způsobem v největší blízkostí přístavu. O desáté hodině ranní vyplul k obvyklému cvičení a spolu k hlídce. Po několika minutách však zazvonily krátce radiové aparáty zdejších stanic, ozval se však pouze začátek poplašného signálu. Pak volání utichlo, zároveň však se rozvlnila klidná dosud hladina mořská opodál přístavu na místě, ležícím mimo obvyklou dráhu lodí. Záchranné lodi se ihned vypravily k místu neštěstí, ale zlověstné olejové skvrny, šířící se po zčeřené dosud hladině, dokazovaly, že všechna pomoc je marná. Podmořské lodi, vypravené k vyšetření věci, zjistily, že U 23 leží na mořském dně se široce zejícím bokem. Příčina záhuby této ponorky se dosud vyšetřuje, ale radiové zprávy pracujících lodí oznamují, že katastrofa nastala na místě, kde je dno moře úplně rovné a neposkytuje vůbec překážek. Ale vyloučeno je také zničení lodi vnitřní explosí, neboť okraje trhlin, zející v jejím boku, jsou zahnuty dovnitř a svědčí spíše o mohutném

nárazu zvenku. Vyšetřování je v proudu a snad vnese světlo do této tajemné události.«

Kompers dočetl a užasle se obrátil k Netukovi:

»A tohle se rozpakuješ pustit? Proč?« tázal se nechápavě.

»Uvidíš!« krátce odpověděl Netuka a stiskl páku pravicí. Slabé šelestění ve spodku stroje svědčilo, že vysázená zpráva sklouzla k hlavnímu redaktorovi, odkud měla dále býti posunuta do tiskárny.

»Víš, příteli,« pokračoval Netuka a zahleděl se vážně ke dveřím, ač jeho klidná tvář ukazovala, že je si jist svou věcí. »Nejhorší život snad by byl život nás novinářů, kdyby – se naň nezvyklo! Každá služba pro veřejnost je obtížná, ale práce novinářská za nynějších dob je snad nejtěžší.«

»A skoro zbytečná!« trpce dodal Kompers. »Kdo pak dnes nemá doma svůj Radio-Telomnibus, který mu oznámí vše stejně s námi, ne-li dříve, než se toho nadějeme? A jak vůbec můžeme konkurovati s Informační kanceláří, která má přímý styk se vší veřejností, kdežto u nás musí vše napřed do strojů, pak na papír a s ním teprve k obecenstvu?«

»Vidíš, a přece se noviny stále čtou a budou se čísti do skonání lidstva,« namítl Netuka. »A příčina je jasná,« dodal. »Informační kanceláře mají za účel dodávati nejkratší cestou nejnovější zprávy. Hrnou prostě obecenstvu zprávy za sebou, jak přicházejí z končin světa. Ale přehled z

nich děláme my a ducha do nich dáváme. A jsme vůbec nepostradatelní pro všechny, kdož jsou zaměstnáni většinu dne a nemohou poslouchati štěbetání radia.«

»Mohou si ovšem kdykoli nechati opakovati všechny zprávy a vybrati si z nich, co se jim hodí.«

»Zajisté, ale myslím, že tenhle vynález byl opravdu zbytečný. Rád bych viděl člověka, který je ochoten poslouchati spleť zpráv, za sebou jdoucích, politických, hospodářských, literárních, místních a tak dále a z nich si vybírati, čeho potřebuje! Když stačí v novinách rozevříti určitou stránku, kde má tyto zprávy srovnány a kriticky posouzeny!«

»Ne, ne,« dodal Netuka, »noviny nezabije rádio! Zabili by je takovíto redaktoři,« došeptl jizlivě, »kdyby jích bylo víc. Na štěstí se jich už málo rodí –«

A obrátil se vstříc k přicházejícímu vrchnímu redaktorovi Petrovi, zatím co Kompers zasedl vedle k svému pracovnímu stolku.

Pan »vrchní« se přiblížil zachmuřen, v ruce nesa otisk Netukovy zprávy, jak mu jej silo vyklopilo na stůl.

»Prominete mi zajisté, pane Netuko,« promluvil Petr úsečně, »víte, že jen velice nerad pozastavuji vaše věci. Znám vás jako pracovníka velmi pilného a přesného, ale, ovšem, víte, že je mou povinností bdíti nad denními zprávami.«

»Čili –?« pronesl chladně Netuka, probíraje se zatím svými papíry.

Vrchní redaktor se zarazil, ale hned se vpravil do Netukova tonu a řekl, odvažuje pozorně slovo za slovem:

»Nevím, ale myslím jen, zdá se mi – že se vám vloudila včerejší zpráva, že se tu opakujeme? –«

»V čem myslíte, pane vrchní redaktore?« zeptal se znovu a s důrazem Netuka.

»Ale, však víte!« usmál se »vrchní« nuceně. »Měli jsme již spolu o tom spor –«

»Myslíte ponorky?«

»Ovšem, ovšem,« pomalu přisvědčoval Petr. »Hleďte, včera jsme přinesli zprávu, že byla zničena v Riu ponorka nedaleko přístavu –«

»Byla asi zničena,« odvětil klidně Netuka.

»A předevčírem jste oznámil, že ztroskotala ponorka u Gibraltaru –«

»Patrně ztroskotala,« zněla stejně klidná odpověď.

»To jste už pohřbil tři a dnes mně přicházíte s jinou!«

»Považte však, příteli,« a pan vrchní pokračoval skoro prosebně, »již přes padesát let se nestalo, aby zhynula podmořská loď. Nemůže ztroskotati, je strojem takové dokonalosti, že je nemožno téměř. – A vy mně ničíte jednu po druhé!«

»Nemyslím, že by to byla moje vina,« odtušil Netuka. »Nehnul jsem se odtud – nehledě k mé měkké povaze –«

»Nechme teď žerty stranou!« zostřil nyní hovor vrchní redaktor. »Jde o list! Jsme již předmětem posměchu ostatních časopisů, které –«

»Které uvěřily zprávě čínského žurnálu! Ano!« rozhorlil se nyní Netuka. »Ale já jí nevěřím. A vy sám jste se pozastavil nad ní! Všiml jste si, že všechny zprávy o záhubě ponorek byly potvrzeny, pokud se katastrofy udaly před čínskou zprávou o podvodném konsorciu bursovním, které klame a plaší svět nepravdivými zprávami o ztroskotání podmořských lodí.«

»Ale potom se přece některé zprávy ukázaly nesprávnými. V Liverpoolu na příklad se pranic nepřihodilo a informační kanceláře hlásily –«

»Ano, ale to bylo potom, pane vrchní redaktore!« namítl vítězně Netuka.

Ale vrchní redaktor Petr odrazil jej obratem:

»Bohužel teď je také potom! Nemyslíte, pane kolego?«

Redaktor Netuka se zarazil. Přemohl však rozpaky a třeba stísněně počal hovořiti:

»Je něco na tom. Ovšem. Sám si myslívám. Ale vše to je takové divné, nevysvětlitelné. Několik ponorek zahynulo, nebo se ztratilo. Pak přišla zpráva čínského žurnálu, že bursovní skupina jakási tyto zprávy schválně rozšiřuje za účelem spekulace. Některé zprávy potom se opravdu

ukázaly klamnými. Ale některé jsou správné, ponorky zhynuly i po zprávě čínského časopisu.«

»To je nesporné,« přiznával vrchní redaktor.

»Nu, vidíte,« zaradoval se Netuka. »Není na snadě podezření, že klamné zprávy byly vypuštěny, aby zastřely zprávy správné? Teď je z toho ovšem zmatek –«

»Kterému se ostatní listy vyhýbají tím, že tyhle zprávy vůbec netisknou. Nechávají to radiovým megafonům – ale těm tak jako tak nikdo nevěří.«

»Ale to je právě chyba!« namítal rozhorliv se Netuka. »Zde jde o cosi velikého, něco se děje, o čem nemáme tušení.«

»Snad,« připouštěl Petr shovívavě. »Jestliže ovšem nepůsobí při tom naše rozčilení! Tak těžký je nyní život, není se co diviti. Myslím však, že nesmíme své rozrušení přenášeti na veřejnost, my novináři. Spíše uklidňovati musíme. A proto bych všecky takové zprávy –«

»Ale jsou-li přece pravdivé? Znamenají-li něco velikého? Jaký bude následek naší pohodlnosti?«

»Nemůže být nic většího, než co se děje okolo nás. Celá Evropa je v napětí! Práce stojí proti práci –«

»Snad sobectví proti sobectví –,« namítl Netuka.

»Nyní je to jedno, ty dva pojmy splynuly. – A proto zde bude katastrofa!«

»A tohle všechno?«

A Netuka ukázal na lístek, na němž byla jeho zpráva z Valparaisa.

»Nevíme, co to je,« řekl suše Petr. »Dosti je toho, o čem víme. Nerozčiloval bych veřejnost víc, než je nutno.«

Netuka se odmlčel. Současně však oba i s Kompersem se zahleděli na radiografický přístroj, který se najednou dal v chod. Tiše v něm šustělo, otáčely se kotouče, bílá páska se odvíjela, pokryta písmem.

Netuka přidržel její konec, natáhl proužek a na něm se objevila slova:

Neapol 14. května 2978. Záhadná příhoda. Ponorná jachta hraběte Alvariho – narazila na tvrdou stěnu – nedaleko Capri – ustoupila lehce poškozena – vrátila se pak na místo nehody – nenašla však překážky. – Věc vzbudila podivení – –

Dočetli a pohlédli jeden na druhého.

»Nuže?« řekl Netuka temně, prostíraje proužek před vrchního redaktora.

Chvíli bylo dusné ticho.

Konečně se ozval vrchní redaktor, pokrčiv rameny:

»Snad máte pravdu – opravdu nevím. Ach, jaká to těžká zodpovědnost! Jak hrozný čas!« dodal svíraje hlavu oběma rukama. »Ale – dejte to tam! Oboje!«

A odcházel, pokynuv lehce hlavou. Pohleděl při tom oknem k obloze, kde v daleku jakoby hejno

ptáků křižovalo. Ale svěsil hned hlavu, snad níže, než bylo třeba při vstupu do volně běžícího liftu.

Také Netuka se schýlil ke své práci. Zvítězil, ale jeho vítězství jako balvan dolehlo na jeho duši.

Kompers osaměl za ním. Malou chvilku tak stál. Pak zamával nervosně oběma rukama až k rozbouřené hlavě a s hlubokým vzdechem se obrátil k svému místu.

II.

Konec dubna nad Saharou.

Žluté pláně okolo Venuše se chvěly pod úpalem slunce, jež stálo skoro v zenitu. V daleku mizely obrysy písečných náspů ve třesoucím se vzduchu a kraj splýval v neurčitý pruh barvy rudožluté, který neznatelně se spojoval s nebeskou bání, nad obzorem neurčitě šedomodrou.

Ve stinném pokoji, u okna k severu obráceného, seděl Bertrand. Seděl tak nečinně, pohroužen v chabé snění, které ho poslední dobou často přemáhalo.

Na chvíli jej vyrušil telefon. Nekola mu oznamoval ze Šipky, že jede do kolonie saharského slunce a že se u něho zastaví. Byl by mu prý vděčen, kdyby ho, Nekolu, doprovodil do kolonie a byl mu rádcem v důležité otázce. Bertrand slíbil a sotva odložil naslouchátko, upadl zase do starého zadumání, ve kterém snad ani nebylo myšlenek, jen se míhaly, matně nořily a

zase zapadaly, jako těla bílých bříz v táhnoucích mlhách podzimu.

Před očima Bertrandovýma mizela žlutavá dálka rozžhavené pouště. V neurčitu, které se prostíralo před ním, pružná, štíhlá postava mladistvé dívky se jevila. Teď ji viděl zřetelněji, vysokou, temnovlasou, s očima něžných pomněnek a s úsměvnými, svěžími rty! Tak ji zahlédl kdysi, svou milou dívenku z rodné Provence, když na břehu bystré Durance pobíhala, oh, pamatuje se! Seběhla tehdy ke břehu mezi olše, rukou nabrala vody a daleko ji vyšplíchla do sluneční záře.

Pamatuje se, na duhový odlesk, jak zazářil nad řekou, na její smích, jak se rozeběhl po vodní hladině a odrazil od zelených stěn, jež s obou stran vroubily řeku. A nejlépe se pamatuje na kučeravou hlavinku, jak se schýlila ku proudící řece a jak se pod ní zabělela bílá, rozkvétající hrud pod odchýlenou halenkou.

A potom hlavu zdvihla, vzpřímila se, ruce rozepjala široko nad vodou; a rozjásané oči se zasmály do bujně zelených větví olšoví.

Tak jí vídal ve svém snění, často, dlouhá léta, svou bílou dívku z Provence. Až – až do poslední vesny – snad. A potom, co se stalo s jeho bílou dívkou? Jako dříve počínají o ní jeho sny, u Durance ji vídá, v okénku drobného domku jejího otce ji zřívá v obrubě velkých, rozeklaných listů révových, anebo pod setmělou klenbou

ořechového háje se mu noří její bílý, ztepilý zjev mezi temnými pní starých ořechů – ale konce těchto snů!

V mlhu mizí obraz jeho první lásky a na místo provencalské dívčiny se objevuje jiný, krásný, snad úchvatnější zjev – Manon!

Bertrand chápe již a ví. Obdiv nad hrdinností sličné dívky – celý svět si před třemi roky vypravoval o její odvaze a kořil se její kráse, když časopisy světa přinášely její obrazy, ten snad jej uchvátil nejprve. Snad ji miloval již tenkráte! Pamatuje se, jak jí přinesli na Venuši po útoku Tuaregů a po hrozném pádu Hartmanovy Hekaty. Bertrand vidí dosud Manoniny bílé ruce, jak se ovinuly kolem Nekolovy šíje, když dívka procitla. A neví, zdali pálil ho tak tehdy onen pohled v duši, či zda teprve vzpomínka naň se mu časem stala bolestnou.

Potom častý styk s ní, s ženou přítelovou. Býval hostem v jejich mladé domácnosti, kdykoli byl v Praze, v jejich útulné zbraslavské vile. A oni navzájem přistávali pod Venuší, když spolu dojížděli do Nekolovy kolonie.

Šťastný Nekola! Jak často si to Bertrand myslíval! Životní jeho dílo se podařilo, zázrak saharského slunce došel splnění a přinesl Nekolovi slávu, jaké dosáhlo jen málo smrtelníků. Podivuhodně zachráněn – Bertrand sám k tomu přispěl, třeba hlavní zásluha patřila Manoně – byl vlastně zachráněn dvakrát!

Jeho kolonie, nevhodně umístěná v krajině bezvodé, byla odsouzena ke zkáze a jeho myšlence hrozilo úplné ztroskotání v několika měsících nebo týdnech. Tu však přišel Hartman se svojí velkolepou přehradou na Nigiru a zakročil v pravý čas. Smetl kolonii saharského slunce dříve, než mohla zahynouti sama.

Ale nejen to! Hartman zároveň opatřil vhodné podmínky pro znovuzřízení kolonie. Učinil to, co by snad byl musil Nekola udělati sám, přivedl kolonii vodu a to na útraty Uhelného svazu.

Hartmanova přehrada u soutěsky Burrum obrátila část nigirské vody na východ do pouště, vytvořila nové rameno Nigiru a poslala je na pomoc Nekolovi. Náhoda přála tomuto miláčkovi štěstěny, že Nový Nigir, jak se mu všeobecně říkalo, řídě se rázem kraje, rozdělil se nad kolonií saharského slunce ve dvě ramena a utvořil táhlý ostrov, jako stvořený pro sluneční kolonii. Nekolovi zbývalo již jen málo práce, stačila soustava čerpacích strojů a rour, aby celé okolí nového ostrova do daleka se proměnilo v krásný, bujně zelený kraj, jehož rostlinstvo chránilo kolonii před účinkem písečných přesypů.

Tak za nejpříznivějších podmínek byla počata práce znovu. Dařila se, neboť dělnictvo i vedoucí úřednictvo bylo zapracované a vyznalo se dokonale ve svém díle. V čele všech po Nekolovi stál ovšem bystrý a energický Mlakov, který se z kolonie nehnul a byl opravdu její duší.

Za těchto okolností rostlo dílo vůčihledě. Kolonie chrlila svoji energii vzduchem, ale podle kovového vedení, do Evropy v síle stále větší a větší, až počala přebírati dodávku energie pro všechny téměř stroje Evropy. V Evropě zatím se setmělo k bouři. Znenáhla dospívalo nap jetí vrcholu a dusno bylo k zalknutí. Kolonie saharského slunce však jakoby byla vyjmuta ze všeobecného sváru. Lidstvo Evropy cítilo, že bez kolonie by byl jeho život ohrožen, a proto kolonii považovalo za cosi posvátného.

Mohl někdo vůbec míti postavení, které by více zasloužilo závidění? A přece všeho toho Bertrand příteli Nekolovi nezáviděl. Záviděl mu jen jednoho a to byla Manon. A jestliže jeho myslí probíhaly myšlenky o Nekolových technických úspěších, příčinou těchto myšlenek byla zase Manon, pro ni se odcizoval příteli.

Manon! Jak vyspěla za tří léta štěstí, jak krásnou ženou se stala z jemné, bledé kdysi, třeba sličné dívky. Všechen pel mládí jí zůstal, všechna dívčí jemnost a něžnost a k nim přistoupil půvab rozvíjející se ženy.

A s jakou láskou lpěla na svém muži! Bůh ví, proč, myslil si Bertrand. Uvědomil si velkého ducha Nekolova, ale též nedostatek ráznosti, který několikrát poznal. Tušil, že Manon je důležitou oporou Nekolovi, že mu dodává odvahy, směru. A zasmušil se při tom, znovu se shroutil do sebe. Skleslý seděl, myšlenky jeho se zastavily,

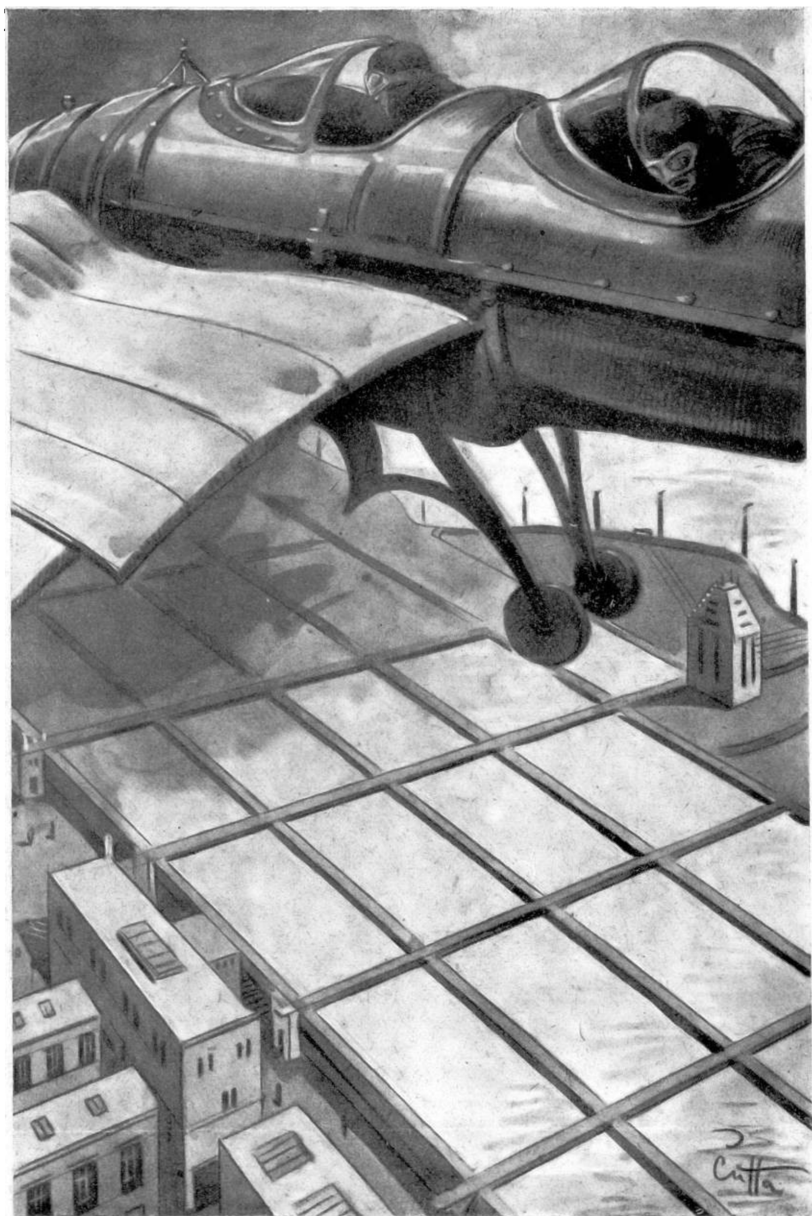
zbahněly, jen trpkost se rozlévala po hladině jeho znavené mysli, nečinné, tupé.

Nepozoroval ani, že od severu se přiblížila Nekolova Šipka. Teprve její lehký šum jej vzbudil, když se snášela nad Venuší a přistávala na plošině pod návrším. I vytrhl se, vyběhl z observatoře, vzkázav letmo správci, že odjíždí. A za malý okamžik vznášela se Šipka znovu nad saharskými pláněmi, směřujíc ke kolonii.

Její cestující byli však dnes jaksi zamlklí. Bertrand se oddával svým myšlenkám a také Nekola o čemsi přemýšlel a mluvil nemnoho. Jeho tvář se zjasnila teprve, když nad jednotvárně žlutavou plání se v daleku zaleskla nesčetná drobná zrcadélka jeho nádržek. Třpytila se stříbrem, do daleka se táhla a splývala v jasný, v dáli blednoucí pruh.

Nekola se na okamžik zaradoval, když zase uviděl svou milovanou kolonii. Ale hned zase nádech stínu přeletěl jeho lící a těžká chmura vryla hluboké vrásky v jeho čelo. Neopustila ho, ani když se blížili ke kolonii, která se počala před nimi rozkládati stále jasněji, s novými a stále překvapujícími podrobnostmi.

»Dovolíš-li,« pravil Nekola, když se octli nad správními budovami, jež tentokrát byly umístěny značně jižněji, blíže středu celé kolonie, »abychom obhlédli napřed kolonií, než přistaneme?«

Byl opravdu úchvatný pohled . . .

Bertrand souhlasil a tak na Nekolův pokyn řidič zaměřil dále k jihu. Vystoupil s letadlem o něco výše a řídil stroj dále k jihu. Šipka, jako veliký pták se vznášela nad krajem lesklých nádržek, vroubeným na východě táhlým hřebenem, nyní pokrytým živou zelení, na západě pak lehce se zdvihající plání, taktéž zahalenou v zelenavý závoj.

Byl opravdu úchvatný pohled na nekonečnou řadu zrcadlících se v slunci nádržek, na dva stříbrné proudy nového Nigiru, jež s krajem padaly kamsi do daleka, úžily se, blížily k sobě a pak jedním lesknoucím se tokem se ztrácely, zahýbajíce nezřetelně do prava, ke Gao, znova k Nigiru.

I Bertrand oživl při tomto pohledu; se zájmem se díval na kolonii, hněv byl v jeho srdci potlačen obdivem nad mohutným, důmyslným dílem. Pozoroval bílé mosty, jež se pnuly přes obě ramena Nového Nigiru, neušly mu domky transformátorů, které shora se zdály nízké, k zemi přitisknuté, pak dlouhá, úžící se a blednoucí páska dráhy, jež od severu k jihu probíhala celou kolonií. Všiml si i domků, bílých, tu a tam se tulících a v zeleni palem se skrývajících, příbytků to lidí, určených k obsluze strojů. Všude viděl lidi v pilné práci.

Nezdržel se a řekl k Nekolovi:

»Zde opravdu málo lidí zabíjí čas!«

Nekola se usmál.

»Také myslím, a jsem na to hrd, třebaže v tom hlavní zásluhu má Mlakov. Je věru znamenitým organisátorem. V kolonii pracují stroje, člověk se mísí do jejich práce jen tehdy, vyskytne-li se závada.«

»Máte zde však větší počet pracovníků,« podotkl Bertrand, »jsou ovšem dále k jihu.«

»Ano, při stavbě nových nádrží.«

»Nyní asi odpočívají, v době největšího úpalu.«

»Ovšem,« přitakal Nekola, »je ticho i v naší vesnici, zde v levo, pamatujete se na ni.«

»Zajisté,« odpověděl Bertrand, »ale jak vyrostly palmy nad těmi domky, sotva je pod nimi viděti jejích střechy.«

»Dostatek vody,« usmál se Nekola, »naše pumpy chrlí proudy do celého okolí a zeleň stromoví a křovin stále se šíří okolo kolonie a poskytuje jí ochrany proti ničivým písečným bouřím.«

»Požehnán buď Hartman!« pravil Bertrand a cosi jako výsměch zaznělo z jeho hlasu.

Nekola vycítil i nádech nenávisti v těchto slovech. Překvapila ho, ale neuvěřil jí, odmítl ji. Byl přítelem hvězdářovým, věřil, že Bertrand je přítelem jeho. Zdálo se mu proto nemožným, aby ve slovech Bertrandových bylo více nežli žert. Pominul jich proto, nedbal jich.

Zatím přeletěli nad částí kolonie, ve které se pracovalo o nových nádržkách. Nekola viděl, že vše jde podle plánů a výpočtů, a byl spokojen s

postupem práce. Na jeho pokyn se obrátila Šipka, přeletěla táhlým obloukem jižní část kolonie a zamířila k bílým domkům ředitelství, umístěným ve středu osady.

Když Šipka přistála na plošině před ústřední budovou, vyběhl oběma příchozím vstříc inženýr Mlakov a doprovodil je do kanceláře. Nekolova tvář o poznání zvážněla, když usedl s oběma přáteli k velkému pracovnímu stolu.

»Nuže, jaký je výsledek za poslední měsíc?« tázal se Nekola Mlakova.

»Týž, jako byl v měsících dřívějších,« odvětil Mlakov; ale zarazil se a pohlédnuv s Nekoly na Bertranda, zeptal se přímo:

»Pan Bertrand ví o věci?«

»Nikoli,« řekl Nekola, »ale požádal jsem jej o návštěvu kolonie právě proto, aby nám byl v této věci radou. Mluvte jen přímo.«

»Nuže,« počal na to Mlakov, »věc je tato: Sledujeme přísně výkonnost našich nádržek, měříme přesně množství energie, která v paprscích slunečních dopadá na hladinu nádrží, jakož i množství energie, kterou nádrže vydávají v podobě elektrického proudu. Při tom jsme došli k zajímavému výsledku, pro nás ovšem nevalně příznivému.«

»A ten jest?« přerušil jej Bertrand, kterého věc zřejmě zaujala.

»Výsledek je dvojí,« řekl Mlakov. »Za prvé naše bolometry ukazují, že slunce vysílá na naši

zemi množství energie, která se stále a to pravidelně zmenšuje.«

»Nepohlcuje-li větší množství sluneční energie naše atmosféra, anebo prostor mezihvězdný,« namítl Nekola.

»Zajisté,« připouštěl Mlakov, »je i to možno. Ale nezdá se mi, že by tu vinným bylo naše ovzduší. Přílišná pravidelnost klesání dokazuje, že je tu nějaká hlubší příčina.«

»Myslíte,« tázal se Bertrand, »že klesá teplota sluneční?«

»Ano, pane inženýre,« soudil Mlakov, »třebaže jen delší pozorování může věc potvrditi.«

»Nemůže býti pochyby, že to je možno,« soudil hvězdář, »a moje práce v poslední době konané mne vedou k podobnému výsledku.«

»To je však jen jedna složka, ze které plyne úbytek energie, dodávané našimi nádržemi,« ujal se slova znovu Mlakov. »Úbytek je větší, než by se dalo čekati podle klesání slunečního záření. Je tu patrně ještě jiná příčina, která působí, že účinnost našich nádrží se menší a to urychleně, takže ztráta každým rokem se zvětšuje.«

»A to je důvod,« dodal Nekola, »proč jsem tě prosil o radu. Sami se nemůžeme vyznati, tápáme bezradně. Snad podaří se tobě proniknouti do té věcí, právě proto, že v ní nejsi stále, jako my.«

»Nevím, pochybuji,« zamýšlel se Bertrand. »Jak veliký je celkem úbytek výkonnosti nádržek? Myslím v procentech a od jejich uvedení v chod.«

»Jde o částky nepatrné,« odpovídal Mlakov. »Podle měření bolometrických klesá účinnost záření slunečního pravidelně asi o půl desetiny procenta za rok, ale výkonnost nádrží poklesla druhým rokem o dvě desetiny procenta proti roku prvnímu a za třetí rok klesá více než o pět desetin.«

»Ale to je celkem nepatrné – ovšem –« a Bertrand se zarazil, »v několika letech může býti věc povážlivá –«

»Právě, a proto jsme znepokojení,« řekl vážně Nekola. »Příčinu hledáme, nemůže býti v ničem jiném, nežli ve vyčerpávání, ubývání nějaké důležité látky v roztoku nádrží –«

»Zajisté,« vmísil se Bertrand živě do řeči, unesen zajímavostí věci. »Zde může rozhodnouti jen chemie, zdaří-li se jí zjistiti změnu ve složení roztoku.«

»V tom směru pracujeme,« připojil k tomu Mlakov, »bohužel, úspěch nebyl dosud valný.«

»A proto jsem tě žádal, abys přijel mezi nás. Jde o otázku,« pravil Nekola, »máme-li evropskou veřejnost uvědomiti o zjevu, který by časem mohl býti nebezpečným. Poctivé by snad bylo upozorniti, Mlakov se tomu brání. Rozhodni, řekli jsme si s Mlakovem, že se zařídíme podle tvého rozhodnutí.«

Bertrand se okamžik zamyslil, ale pouhý okamžik. Pak řekl:

»Jsem rozhodně při panu inženýru Mlakovu. Věc není dosud nebezpečnou a není jisto, že nebezpečna i bude. Vždyť se vám může zdařiti, že najdete odpomoc. A ne-li, na upozornění Evropy a hlavně veřejnosti je vždy času dosti.«

»Děkuji vám, děkuji vám, pane Bertrande!« tiskl jeho ruce Mlakov. »Náš pan ředitel také tak soudil, ale potřeboval posily a vy jste mu jí dodal.«

»Snad, snad, ačkoli – aspoň vlády bych rád uvědomil,« mluvil zamyšleně Nekola, krče rameny.

»Vlády, důvěrně, to by snad šlo,« souhlasili Bertrand i Mlakov.

»O věcí ovšem neví nikdo kromě vás?« tázal se ještě Bertrand.

»Nikoli, nikoli!« tvrdil horlivě Nekola. »Myslíme aspoň.«

»Nu, neručil bych tu za ty –,« řekl na to Mlakov zamračeně.

A při tom ukázal vedle, jakoby za stěnu pokoje.

»Myslíte Číňany?« ptal se Francouz.

»Ano!« řekl Mlakov rozzlobeně. »Nelíbí se mi tu tahle společnost.«

»Jsou tu žlutí jen dva,« vykládal Nekola Bertrandovi, jakoby na omluvu, »a je to vědecká misse. Chtějí založiti podobné podniky u nich doma, proto by rádi probádali kolonii saharského slunce. Sama čínská vláda žádala o jejich připuštění, nebylo možno odmítnouti.«

»Nevěřím téhle rase,« řekl Mlakov ostře. »Bojím se, že se nám naše dobrota špatně vyplatí.«

»Není to jisto, příteli,« odmítal jeho slova mírným hlasem Bertrand. »Víte, co se děje v Evropě. Výbuch je neodvratný. A bude hrozný. A nejhůře se bude dařiti žlutým, neboť oni jsou, třeba mimovolnou, příčinou napjetí a rozhořčení pracujícího lidu.«

»Myslím také,« souhlasil Nekola, »snad za týden, nebo za měsíc budou žlutí udupáni rozjitřeným davem. Neboť oni to byli, kteří se nabídli do práce uhelných dolů, ale i jinam, všude, kde bylo třeba. Vlastně odstavili naše dělnictvo, zaujali jeho místa. Není nikdo tak nenáviděn v Evropě, jako žlutá tvář.«

»To bude jim jistě osudným,« vážně mínil Bertrand. »Myslím, že budou hromosvodem, po kterém se v brzku vybije naše hospodářská tíseň.«

Mlakov na ta slova jen pokrčil rameny. Nechtěl se příti, věděl, že by bylo marné odporovati. Ale mimovolně pohlédl na zeď, kterou byla kancelář oddělena od pracovny dvou učených Číňanů, kteří tvořili čínskou vědeckou missi a byli krátce nazýváni Kiu a Tao, třebaže oba byli doktory přírodních věd.

Škoda, že neviděl skrze ni a neslyšel, co se právě mluvilo za ní!

»Vidíš,« pravil mladší, dlouhý a hubený Tao a pohladil si vzadu copánek na krku, »pravdu jsem měl já! Už to sami chápou, ovšem, jsou bezmocní.«

»Nevím, nevím,« odpovídal pomalu Kiu, malý, obtloustlý, s očima obzvláště kosýma. »Snad máš pravdu, ale přes to se mi zdá, že jsme přejali velikou zodpovědnost.«

»Nu, vidíš,« řekl Tao se smíchem, odkládaje naslouchátka tajného telefonu, jímž sledoval rozmluvu Nekolovu a jeho přátel, »mne to jen těší, že nám bylo dopřáno obtížiti se tak velikou zodpovědností.«

»Nezapomínej, že vše bylo uvedeno v chod na naši zprávu!«

»Jsem na to hrd, můj milý, starý Kiu,« rozesmál se Tao, »a doufám, že na to brzy budeš hrd i ty. Pojď však, odcházejí!«

A oba Číňané vyběhli z pokoje, aby uvítali Bertranda a seznámili se s ním. Byli to milí, veselí lidé, kteří si získali vždy na ráz srdce lidí, o které stáli.

Svět však nevěděl, jak důležitou úlohu v jeho osudech mají tito dva lidé. Dozvěděl se, až když smutná úloha byla dohrána.

III.

Jaro se rozesmálo zase nad zasněným českým jihem. Rozbujela se sytá zeleň luk, světlejší zelení

se rozjasnily křoviny na pokrajích rybníků, nad jejichž modravými hladinami se zabělely měnivé oblaky křičících racků.

Pod mohutnou hrází rožmberskou na břehu hravé Lužnice stanula Manon. Ivo zatoužil navštíviti svoji matku na smítecké samotě a vedle jeho choti provázel jej Bertrand, náhodou se ocitnuvší v Praze. Zastihli stařenku veselou a čilou a potěšili se z jejího zdraví. Vyšli si pak na procházku, ale Nekolu zakrátko zavolal zpět Tomáš. Pražské ředitelství Společností saharského slunce přálo si s ním promluviti a Nekola se musil vrátiti k svému letadlu.

A Bertrand osaměl s Manon. Šli malý kousek dále, pak zabočila Manon k říčce, přejíc si, aby na jejím břehu počkali na Nekolu.

Manon byla veselá, šťastná. Jen pohled na chmurnou, dlouhou hráz jí byl nemilým, připomínaje jí události, jež se tam sběhly před třemi léty. Ale za to hladina Lužnice byla samý jas, vlnky její kroužily, skotačily a zase dále se hnaly nad písčitým dnem. Tu a tam stavěla se voda a v její zrcadlové hladině se obrážely obrysy křovin, jež svou zelení vroubily břehy Lužnice.

A tu, hle, břeh se nížil, až k proudu řeky se nížil a nad ním střemcha bíle kvetla a omamně voněla a pod jejími sněžnými větvemi bílým stříbrem se leskla Lužnice, jak je po ní rozlilo plnými svými proudy milé jarní slunko.

Mladá žena neodolala, jako dítě seběhla k řece smějíc se a volajíc:

»Ach, jaká to krása, jaká krása!«

Tak stanula na břehu, všechna se chvějíc štěstím. Obrátila se k Bertrandovi, jenž k ní sestoupil, a opakovala:

»Jak je tu krásně!«

A tu se stalo, co se nemělo státi! Manon sehnula se k říčce, obě ručky ponořila do vody a s veselým smíchem vyšplíchla vodu proti slunci, do jeho zářivých paprsků. Duhové barvy zahrály v sluncí, zatím co šťastný smích mladé ženy se rozletěl po hladině, odrazil se od olšoví. –

A Bertrandovi se zatočila hlava. –

Uviděl známý, světlý zjev, uviděl svou bílou dívku z Provence. – Takhle to kdysi bylo na zeleném břehu pěnivé Durance. –

A v tom se Manon vzpřímila a náhoda! – zapotácela se, snad by byla upadla do vody, jež, nehluboká, proudila u jejích nohou.

Ale nestalo se!

V okamžiku ji uchvátil Bertrand. –

Strhl ji k sobě a než se nadála, jeho levice se ovinula kolem její šíje, sevřela její hlavu a horký polibek zaplanul na jejích rtech. –

Vykřikla, až se břehy zachvěly, a obě její ruce odrazily Bertranda. Zapotácel se, pak sevřel hlavu dlaněmi – ale Manon prchala již plačíc od řeky na cestu.

A spatřila za ohybem řeky křovinami blížiti se muže.

Okamžitě byla rozhodnuta. Tvář její ztuhla, oči osušeny. Obrátila se k Bertrandovi, jenž jako bez ducha stál dosud u řeky a také nyní zpozoroval Nekolův příchod:

»Pojďte!« velela přísně. »Ani slova o všem! Ale nejste ode dneška mým přítelem, nepřeji si viděti vás, nechci, abyste se jen ukázal v mé blízkosti! Vážila jsem si vás, ráda jsem vás měla. Ale budete mi cizí po dnešku –«

»Ivo, to jsem se polekala!« vzkřikla vesele na Nekolu. »Slyšel jsi mne?«

Vykřikla, až se břehy zachvěly . . .

»Ano,« pravil Nekola spěchaje k ní, »slyšel jsem výkřik a chvátám sem. Co se stalo?«

»Ale –« a Manon se znovu zasnila, ale Bertrand zahanben a do duše ponížen viděl, jak žena přítelova sbírá všechnu duševní sílu, aby se neprozradila a aby utajila jeho vinu.

»Máchala jsem se ve vodě a zamotala se mi hlava, jak jsem byla sehnuta. A pan Bertrand mě chtěl zachytiti, ale vztáhl ruku tak prudce, že mne div do vody nesrazil. Jen tak tak jsem se udržela.«

»Byla jste po levici,« zmohl se nyní na slovo Bertrand, chápaje, že musí přemoci svou skleslost a hráti s sebou. »Pravou rukou snad bych byl –«

»Nu, jen když se nic nestalo!« konejšil oba Nekola a uchopiv ruku ženinu, přivinul jí k sobě. »Není tu sice hluboko, ale voda je dosud studená, a tys takový jemný, citlivý kvítek, má drahá!«

Manon však již nepromluvila, byloť nad její síly dále se přetvařovati. Ale zatím se vzpamatoval Bertrand a oba muži se rozhovořili mezi sebou, ponechávajíce Manonu v klidu.

Manon kráčela jako ve snách. Leknutí již doznívalo v její duši, ale žhavě v ní pálily pocit urážky i zklamané důvěry, nenávist a zase lítost se honily jí duší užaslou a ohromenou činem člověka, kterého dosud měla za upřímného přítele svého i mužova.

A zase marně vzpomínala a pátrala po příčinách Bertrandova činu. Byla si vědoma, že nezavdala k němu příčiny ani podnětu. Když pak

si uvědomila, co vše učinil Bertrand pro ni i pro Nekolu, jak opravdovým přítelem a rádcem vždy mu byl, počala tušiti, že Bertrandovo vzplanutí má hlubší nějakou příčinu, kterou je lze pochopiti a snad aspoň částečně prominouti.

Jemný ženský cit jí připomínal, jak mladý hvězdář až dosud žil, jak se vyhýbal ženám a když nemohl ujíti společnosti, jak v ní býval k ženám nevšímavým, ba až upiatým. Vzpomněla jeho snivosti a neujasněné počala tušiti, že jeho životem prošlo cosi, co zavinilo jeho pozdější chování a snad i dnešní jeho čin.

Ale zdravý pud ženy, oddané svému chotí a ničím nezkažené, ji varoval a bránil jí, aby jakýmkoli způsobem omlouvala čin Bertrandův; kázal jí, aby vyhladila příhodu z mysli, ale zároveň odstranila ze svého života všechno, co by souviselo s tímto mužem.

Manon toužila, aby byl co nejdříve pryč tento člověk, který budil jediný pocit v její duši, pocit strachu. Hleděla proto, aby společná procházka byla co nejdříve u konce. A když došli k domovu, uchýlila se Manon ihned do svého pokoje; chtěla býti sama, zdálo se jí, že nesnese pohledu mužova ani měkkých, stářím zaslzených očí jeho dobré matky. A nenáviděla Bertranda, z celé duše jej počínala nenáviděti.

Co chtěl od ní? Jaké je smýšlení jeho o ní? Zavdala mu někdy příčinu, dala mu sebe menší podnět, aby si směl dovoliti takové jednání k ní?

Snad jen tak vzplanul v okamžitém návalu. Patrně, vždyť Manon s ním nejednala nikdy jinak, než jako s dobrým přítelem Ivovým a také svým. Ale jaký pak je to člověk, jak slabý! A nerozvážný, což nechápe, že to je krutou urážkou jí, vdané ženy, to, čeho se dopustil?

Měla by pověděti vše Ivovi. Poctivé by to bylo, je to její povinností. Ale může to učiniti? Jaký by byl poměr mezi oběma muži? Jak trpce by byl zklamán Ivo, který každému důvěřuje, všude vidí jen dobro a dobro hledá?

A Manon viděla náhle kolonii saharského slunce. Tam v daleku, sám uprostřed žhavých pustin po většině dlí Ivo. Široko daleko tam nemá přítele, jen Mlakov je mu oddán jako věrný pes, a pak zbývá Bertrand na Venuši.

Ostře zabolelo v duši Manonině. Trpký stesk, jenž jakoby se obracel proti Nekolovi. Proč je tak důvěřivý, přístupný? Věčně bude měkkým, velkým dítětem? Při té neobyčejné velikosti ducha, kterou jej obdařila příroda? Ale obratem lítost zalila Manoninu duši! Co vytýká Ivovi! Že je tak bezmezně dobrým? Je ke všem dobrým a nejvíce k ní. Ona mu má vyčítati, žena jeho?

Pocítila horké slzy v očích, její hrdlo se sevřelo, jak prsa se rozbouřila. »Jen Bertrand je tu vinen!« To usadilo se jí v duši jako výsledek všech úvah. A spolu s tím přesvědčení, že jedinou cestou pro ni jest napříště se vyhnouti Bertrandovi.

Manon chápala, že musí zdusiti ve svém nitru vše, co jím chvěje. Nemohla říci vše mužovi, nemohla kaliti jeho klid a rušiti jeho aspoň zdánlivý přátelský svazek s Bertrandem. A chtěla také ušetřiti Bertranda, kterého znala jako vážného, hlubokého muže. Musila vše do budoucna tak zaříditi, aby nikdo nepozoroval změny v jejím chování k francouzskému astronomovi, zároveň však aby byla načisto zbavena nutnosti se s ním stýkati.

Všimla si najednou, že se slunce sklonilo k západu. Zlatem hořící jeho paprsky utvořily blednoucí záplavu, jež vysoko se zdvihla nad obrubu temné hradby, kterou tvořil hned za cestou černý les. Již mizely v něm kmeny stromů, splývaly v neurčitou stěnu, znenáhla záplava nad ní hasla a klesala.

Volali ji k večeři. Žili tu po venkovsku, denní práce končila se s pohasnutím dne. Manon vešla mezi ostatní, přemáhajíc neklid. Podařilo se jí, ovládla se; nikdo nepozoroval nic zvláštního ani na ní, ani na Bertrandovi. Jen Manon pozorovala při letmém pohledu stísněnost a rozpaky na jeho tváři.

Nekola však byl zabrán vážnými starostmi.

»Měli jsme snad přece jen zůstati v Praze,« řekl Manoně na její dotaz po ukončení jídla. »Z Prahy docházejí zprávy velmi vážné.«

»Můžeme se vrátiti ihned,« navrhovala Manon. »Chvíle rozhodnutí je jistě blízká a při něm bude tě třeba.«

»Pro dnešek toho nebude třeba. Jde jen o menší srážky mezí lidmi ze Svazu a lidmi z Dopravní unie. Ovšem z takových potyček povstane asi jednou rozhodující boj. Ale pokud se tebe týká –« obrátil se Nekola k ženě nerozhodně.

»Pro milostivou paní bylo by zde bezpečněji,« dopověděl Bertrand Nekolovu myšlenku.

Ale Manon bez rozmýšlení odvětila, obracejíc se k Nekolovi:

»Budou hrozné chvíle. V nich nesmíme být odděleni, Ivo! Nech mne jen s tebou, budu, kde ty budeš, a osud náš bude společný.«

S obdivem pohleděl Bertrand na přítelovu choť, trpkost mísila se v něm a tajená závist. Ale Nekola stiskl něžně Manoninu ruku a řekl pohnutě:

»Jsi statečná žena, má drahá! Bude po tvém, jak si sama budeš přáti.«

A vstali od stolu.

Manoně napadlo, že by měla prohlásiti, že je unavena, a odejíti do svého pokoje. Ale než to mohla učiniti, navrhl Nekola, aby se šla ještě s Bertrandem projíti na rožmberskou hráz. Přál si, aby Manon užila krásy večera, a sám nechtěl se vzdáliti, očekávaje případně nové zprávy.

Manon chtěla již odepříti. Ale všimla si, že Nekola na ni tázavě pohlédl. Pochopila, že by to

bylo podivné a nápadné, kdyby nechtěla vyjíti s Bertrandem. Vždyť často tak spolu chodívali sami. Pohleděla pak na Bertranda a viděla, jak tone v rozpacích. Nekola jistě by si byl všiml jeho zaraženého vzhledu, kdyby toto jednání se prodloužilo.

Hned byla rozhodnuta.

»Půjdeme,« řekla, »přeješ-li si toho. Ale ne na hráz. Projdeme zahradou za domem a podíváme se k rybníku. Je tam plocho, beze stromů, měsíc počíná svítiti, bude tam veseleji.«

Tak se stalo, že Manon s Bertrandem vyšli ze Smitky, prošli zahradou za lesním domkem a vydali se na cestu po úzké pěšině, která mezi bujnými lučinami vedla k nedalekému Rožmberku.

Byl tichý, jasný večer. Hladina rožmberského rybníka klidně odpočívala, za ní se nořily z večerních mlh bílé vesničky a okolo nich temné obrysy hlubokých lesů. Písně lesních pěvců doznívaly v lesích i v dubových alejích; ale jak obloha temněla a na ní na západě se počal rozhořívati veliký, zarudlý měsíc, ozval se od rybníka i zpod jeho hráze tlumený žabí zpěv.

Manon však jen jako ve snách vnímala krásy krajiny. Mrzela se sama na sebe, že poslechla muže a vyšla s Bertrandem, třeba jen na několik kroků od domu. Neboť neměla v úmyslu jíti s ním dále. Chtěla vyhověti mužovi, ale zamýšlela

požádati Bertranda, aby ji opustil, jakmile se vzdálí z dohledu Smitky.

Bertrand patrně tušil, co se děje v duši jeho průvodkyně. Dlouho mlčel, konečně pak se odvážil a promluvil stísněným hlasem:

»Vím, paní Manono, že vám není milo, že jste nucena prodlévati v mé přítomnosti. Není to však mou vinou –«

»Vím to,« odvětila Manon klidně, ale chladně, »doufám však, že nepůjdete nyní se mnou daleko. Nemohli jsme jinak než vyjíti z domu spolu, k vůli Ivovi, ale nebylo by vhodné, abychom tak šlí dále.«

»Učiním vše podle vašeho přání,« souhlasil Bertrand. »Ale dovolte mi, abych vás dříve směl poprositi za odpuštění toho, co jsem vám dnes učinil.«

»Promiňte, pane Bertrande,« odpověděla Manon ledově, »o tom lze nemluviti, ale nelze toho odpustiti.«

»Vím, chápu,« odpovídal hvězdář smutně, »ale musil jsem poprositi –«

Pak pokračoval živěji, jakoby náhle byl nabyl nové důvěry:

»Cítím sám, že nemohu již nic činiti a že jsem pozbyl vaší důvěry nenávratně. Ale snad mi aspoň dovolíte, abych vám, na rozloučenou, pověděl a vyložil příčiny svého jednání. Prosím o dobrodiní, abyste mne vyslechla, a dokládám, že potom se k vám již nepřiblížím, že nevstoupím ve vaši cestu.

To, prosím, abyste mi povolila jako poslední přání.«

Manon kratičký jen okamžik váhala. Pak řekla s tvrdou rozhodností:

»Promiňte, pane Bertrande! Nepřeji si žádných výkladů, není jich také mezi námi třeba. Pro nás je napříště možný jen jediný poměr: Jsme si cizí, nemáme si co vyprávěti. Nebudeme se stýkati, pokud k tomu nebudou nutiti okolnosti a ohledy společenské, a sejdeme-li se náhodou sami, rozejdeme se ihned. Podle toho se zařídíme také nyní, není třeba odkladů: Prosím vás, abyste se vrátil ke Smitce, půjdu dále sama. Je-li vám libo, můžeme se zase sejíti, až se vrátím, abychom přišli společně.«

Bertrand stanul nerozhodně, snad chtěl něco namítati. Ale Manon jej nepřipustila k slovu. Ostře pronesla jediné slovo:

»Prosím!«

A rychlým krokem odcházela po písčité výspě, ploché a otevřené, jen chudou travou porostlé, k rožmberskému rybníku. Došla až na nízký konec výspy, se všech stran téměř obklopený vodou. Vlny vyplavily zde na břeh veliký kmen. Ležel nyní na suchu, z části zabořen do písku.

Na tento kmen sklesla zarmoucená a znavená Manon. Překrásný obraz ležel před jejími zraky. Na obloze měkce se stíral poslední zásvit dne. Plnější byl jeho jas po pravici, na západě, kde pod ním daleko se táhl temný pruh rožmberské hráze

se starodávnými duby, jichž mohutné vrcholky ostře se dosud rýsovaly na hasnoucím nebi.

Nad hrází měsíc se rozsvěcoval. Jeho bělavé paprsky ozařovaly širou plochu mohutného rybníka, jejíž konce se ztrácely v daleku, splývajíce se ztemnělým krajem.

Jiný temný pruh svíral a omezoval tuto jasnou pláň po levici, pruh černých lesů, jež na jednom místě hluboko až k vodě se táhly, kdežto na východě místo nechávaly plochým lučinám, jež se počínaly haliti do závojů bělavých, měkkých mlh.

Ale mladá žena si nevšímala těchto krás, nemohly jich viděti zaslzené její oči. Těžce se klonila její hlava, až spočinula, rozpálená a chorá, v obou jejích dlaních.

Vše letělo znovu Manoninou duší. Útrapy jejího mládí, nebezpečí, jimiž prošla. Pak chvíle štěstí; ale znovu se kalil obzor, těžké doby hrozily a hrozí. Jaký osud čeká všechny zítra, pozítří? Čím skončí hrozná pohroma, která je neodvratná?

A nyní takový žal nový. I přátelé nejbližší musí nám působiti bolest? Kdo čekal by ji s této strany?

Bolestný pláč zalomcoval schouleným tělem krásné ženy a proud slzí se vydral pod chvějícími se dlaněmi. Manon plakala, plakala lítostí a plakala strachem, jak bolela ji minulost a děsilo vše, co mělo přijíti. Smutek zavalil její duši a vzbudil trpkou, hořkou výčitku:

»Což pak věčný pláč je údělem ženy?«

Ale po chvíli se Manon vzchopila. Setřela slzy a pevně pohleděla před sebe.

Neviděla stmívající se pláně rybníka, nevnímala světel, jež se kolem budila. Někam jinam patřila. Minulost zase viděla a budoucnosti se stavěla směle v tvář. A jiná myšlenka ovládla v její myslí:

»Neklesat! Pevným být!«

Vzpomněla na Nekolu a v srdci jejím se oteplilo. A hned jí byl jasný její úkol, býti po boku muži při jeho práci. Utěšil ji tento úkol, vzpružil. Osvěžena se obrátila a zamířila k domovu. A nebylo již v duši její pochyb ani rozpaků, část slzy její smyly, ostatní ztavil oheň nadšené lásky k muži, k jeho dílu a k bědnému, zaslepenému lidstvu, kterému sloužili oba i jejich dílo.

S těmito myšlenkami se vracela Manon, bystře kráčejíc po písčině výspy. Blížila se již noc, rudý měsíc se nakláněl nad rozeklané koruny dubů na rožmberské hrázi. Od východu vystupoval stín a halil lesy, vesnice i ztichlou hladinu velikého rybníka.

Manon došla k sadu, který ležel za Smítkou. Tu s leva se vynořil stín muže. Bertrand se přiblížil a prosil:

»Smím vejíti s vámi?«

»Bude tak nejlépe,« odvětila Manon, »jako kdybychom byli šli spolu.«

A vcházela brankou do sadu.

»Snad vás již neuvidím –,« ozval se Bertrand.

Manon však odpověděla:

»Bylo ujednáno, že opustíte Prahu s mužem v neděli ráno, šestnáctého května. Pozítří, v sobotu večer, máme se všichni sejíti k poradě u Kmentových ve trojských sadech. Neměňte nic na tom, co bylo umluveno, nesnadno byste to vykládal. Potom, prosím, míjejte místa, kde budu já!«

Bertrand chtěl ještě něco říci. Snad chtěl naposledy stisknouti ruku ženě, kterou tolik miloval a které si ještě více vážil pro přísnost, se kterou jej odmítla.

Ale Manon již vešla do osvětlené předsíně domu.

IV.

»Konečně nám musí být vše jedno,« mínil redaktor Netuka. »Já beru věci, jak jsou, a smiřuji se s nimi.«

»To já nikoli!« namítl ohnivě druh jeho Kompers od svého redakčního stolku. Byla přestávka v odpolední prácí, hovor se volně rozvíjel po rozsáhlé dvoraně v redakci Slovanských Listů. Kompers se mohl volně rozkřiknouti podle svého temperamentu.

»Budu se bít, zuřivě bít!« dodal ještě, mávaje živě rukama, jakoby už začínal zápas.

»Ah, což o to!« usmál se Netuka, zachovávaje svůj obvyklý klid. »To se já budu bíti také, snad

ne zuřivě, jako ty, ale možná že při tom prodám svůj život ještě dráže!«

»Což ty!« uklidňoval se Kompers a nutil se do žertu. »Ty máš už jistě vyměřeno na milimetr, jak daleko namíříš pod rameno a o kolik na levo do prostředka, abys chytil zrovna srdce!«

»Mám,« usmál se stejně, ale hořce Netuka. »A prozradím ti to, budeš to jistě potřebovat.«

»Nuže?« vyzvídal pólo vážně, pólo žertem Kompers.

»Docela jednoduché – přímo pod levým uchem a asi doprostřed vzdáleností mezi ramenem a loktem.«

»A, to já raději na střed prsou, nebo žaludku. Je to jistější – a střely mám všechny tupé – roztrhají –«

Umlkli oba, zasmušili se. První promluvil Netuka.

»Dopracovali jsme to, vid! Po tolika tisíciletích civilisace a kultury!«

»Pravda, příteli!« souhlasil Kompers, ale hned dodal: »Jenže na tyhle úvahy není dnes času. Kdo se bude zabývati jen jimi, padne první. A uchová se ten, kdo se nejlépe dovede vrátit o několik tisíciletí zpět.«

»Smutné, ale pravdivé,« řekl vážné Netuka.

»Já už jsem se přenesl přes tyto úvahy,« pokračoval Kompers. »Těším se skoro, jak si budou lámat zuby na naší redakci. Budeme

pevnou branou Všeobecného svazu, ať už se přikloní kamkoli.«

»Splníme jistě svou povinnost,« vážně řekl Netuka.

»Jsem skoro zvědav, jak to dopadne,« pravil Kompers vraceje se ke svému tónu, prudkému a leckdy nerozvážnému. Odpověď dal mu Netuka hned:

»Jak to dopadne? To je jasné! Zahyneme, většina nás zahyne. Lidé se pobijí mezi sebou, ale myšlenky zůstanou, protože jich nelze ubíti. A po letech dřív či později, budou se jiní pobíjeti pro ně.«

»A je to nutno, aby se myšlenky prosazovaly takto?« ptal se Kompers.

»Není to nutno. Ale je to.«

»Vždyť myšlenka se musí probít sama, je-li dobrá.«

»Rozhodně,« souhlasil Netuka. »Lidstvo však nechce počkati, až myšlenky správné si samy prorazí cestu. Pomáhají jim násilím. A nečekají, až myšlenky samy prokáží, která je dobrá a která nikoli. Pomáhají často také ideám nesprávným, nemožným.«

»Jak šílený tvor je člověk ve svém celku!« povzdychl Kompers

»V tom jest jeho velikost i jeho slabost!« odtušil Netuka.

»Slabosti je asi víc,« mručel Kompers, vraceje se ke své práci, ježto přestávka se končila.

»Uvidíme to co nevidět,« pokračoval. »A jen aby to začalo brzy. Čekáni na smrt je horší než smrt.«

»Myslím, že to už začíná,« hovořil polohlasem Netuka. »Mám tušení, že se dočkáme. – Aspoň co se děje v Neapoli –«

»Zase ponorky?« dobíral si dobromyslně Kompers přítele Netuku.

»Tropíš si žerty?« bránil se Netuka. »Ale kdybys víc myslil, případ Alvariův –«

»To je jistě vedlejší,« odmítal Kompers.

»Sotva!« rozohňoval se Netuka. »Tady jde o velikou věc!«

»Ale nespojoval bych to, ať je tak, či onak. Co teď, tady – s Neapolí!«

»Já to spojuji,« trval na svém a neústupně Netuka.

»Prosím tě,« vymlouval mu Kompers jeho myšlenku, »co má společného s dnešním sociálním varem skála někde u Capri?«

»Skála!« uvažoval Netuka skoro sám pro sebe. »A což, když tam nikdy před tím nebyla?«

»Je tam tedy nyní. A je to,« byl zkrátka hotov Kompers.

»To je právě to!« vykřikl skoro Netuka. »To je to,« opakoval, »že tam nyní zase není!«

»Ano!« pokračoval, rozohňuje se stále více. »Uvaž přece, že hrabě Alvari se svou ponornou jachtou narazil na tu tvou skálu, že svou ponorku poškodil, ale že se ihned vrátil na místo srážky,

ale tam již marně hledal stěnu, která se mu postavila v cestu. Moře bylo volné –«

»Nuže?« ptal se Kompers.

»Nuže!« odpovídal otázkou Netuka. »Co pak nechápeš?«

»Ponorka! Ovšem!« A Kompers vypukl v upřímný smích.

Ale hned se zarazil, vida, že přítel nesdílí s ním jeho veselost.

»Ovšem,« zamumlal, »něco na tom je! Zvláštní – Alvari přece není žádný větroplach –«

»Výborný námořník!« rozohnil se Netuka. »Nejlepší znatel Středozemního moře. A v zálivu neapolském je doma, jeho vila stojí v Posilipu a před ní kotví jeho ponorná jachta, na které většinu života projezdil v hlubinách mořských.«

»Dnes měl, tuším, v úmyslu přehledati důkladně neapolský záliv,« rozpřádal Kompers dále rozhovor, aby přítele usmířil.

»Ano,« vykládal tento horlivě. »Čekal jsem dychtivě další zprávy, teprve však před chvílí došel tento radiogram.«

Podal Kompersovi proužek papíru, na němž stálo: »Neapol, 15. května 17. hod. Hrabě Alvari právě vyjíždí se svou ponornou jachtou na výzkum zálivu. Válečné lodi střeží výjezd. Zástupy lidu sledují odjezd Alvariův.«

Sotva dočetl.

Šumot se ozval dvoranou.

Veliká deska na přední stěně, na které nehlasně se promítaly zprávy Informační kanceláře, najednou zahořela nachem. A velikými písmenami hlásala deska zprávu, která rozrušila i zkušené staré novináře:

»Neapol, 17.10. Obrovský výbuch v zálivu. Jachta Alvariova patrně zničena.«

»Vidíš! Vidíš!« křičel Netuka, svíraje ruku přítelovu a druhou ukazuje na desku, kde písmena právě hasla.

Ale nedohasla!

Znovu nach zalil desku a další zpráva se rýsovala na ní:

»Neapol, 17.12. Trosečníci z ponorky Alvariovy se ukazují na vlnách. Lodice jím spějí na pomoc.«

A sotva tato slova zableskla, zmizela a další zvěsti, ještě podivnější, se octly na desce Informační kanceláře:

»Mocné sloupy dýmu se vyvalily z moře. Místo srážky zahaleno!«

»Sloup dýmu vyráží u Posilipa –«

A další, neuvěřitelné zprávy:

»Mohutné sloupy kouřové se valí na několika místech nedaleko pobřeží.«

»Temné mraky zavalují dolní části Neapole.«

»Nové – – –«

A tma dolehla na desku. –

Marně třeští zraky, marně hltají odmlčevší se desku.

Čekají okamžik – druhý – třetí.

Několik novinářů najednou se chápe telefonů, tak asi jako tisíce lidí v té chvílí po celé Evropě. Odpověď všem přišla obratem.

»Radio na neapolském kastelu S. Elmo umlklo. Není dalších zpráv z Neapole.«

Tu vkročil za všeobecného rozruchu vrchní redaktor Petr. Přicházel zřejmě rozčilen a zamířil přímo k Netukovi.

»Nuže?« volal mu Netuka vstříc. »Co tomu říkáte?«

Petr pokrčil rameny.

»Snad máte pravdu,« řekl, »možná také, že ne. Jde o Neapol, kraj sopečný.«

»Ah, to je něco jiného! Rozhodně něco jiného!« trval na svém Netuka. A dodával: »Uvidíte! Uvidíte!«

»Ale že není dalších zpráv!« divil se Kompers a několik druhů s ním.

»Zdá se, že nešťastné město bylo zastiženo velikou pohromou!« mínil vážně Petr.

»Přece má Neapol vedle několika velkých radiových stanic nesčetnou řadu menších. Má i drátový telefon, znám neapolskou síť, přece někdo se odtud hlásí.«

»Počkejte! Počkejte!« vykřikl Netuka. »Radiogram – z Říma –«

A četl, jak se zvolna lístek s kotouče odvíjel: »Všechny zprávy z Neapole umlkly. Město i s okolím je odříznuto od ostatního světa. Příčina neznáma. Pomocné vlaky, lodi i letadla na cestě.«

»Zvláštní! Co se tam děje?« žasli všichni, dychtivě zírajíce brzy na desku Informační kanceláře, brzy na kotouč radiografického přístroje. Ale marně. Informační kancelář přinesla v krátké chvíli římský telegram, ale pak se zase odmlčela.

Přece zazářila její deska. Kvapně se k ní obrátili a četli dvě zprávy skoro najednou:

»Srocení davů a srážka v Hloubětíně.«

»Střelba v Motole.«

»Čínské oddíly zakročují.«

Ale každý se hned odvrátil. Tak obvyklé byly tyto zprávy, nikomu nestály za ohlédnutí. Nebylo snad dne, aby nebylo docházelo k bojům v pražských ulicích. A skoro vždy musily udělati pořádek žluté čety.

»Neapol! Co je s Neapolí?« Tak zněly dotazy.

»A co s Alvarim?« připojoval se Netuka.

»Počkejte!« velel vrchní redaktor. »Zeptejme se redakce časopisu »Il giorno« v Capui! Je to menší list, snad není tak zaplaven dotazy.«

»A je blízko!« podotýkal Kompers. »Jistě má zprávy.«

Vrchní redaktor sám telefonoval. Několikrát volal. Najednou se mu obličej rozzářil.

»Slyší!« hlásil. »Honem, péro, pište!«

»Z Neapole není zpráv,« počal diktovati, jak mu hlásila redakce capuijská. »Nesčetné pomocné výpravy již dorazily do města, ale není ani od nich nejmenší zvěsti. Sami jsme vypravili

rychlé létadlo s rozkazem, aby se ihned vrátilo a oznámilo, co se děje v Neapoli. Víme, že náš stroj do Neapole dorazil. Ale nevrátil se a zprávy nepodal.«

»Jaká to záhada!« ozvaly se hlasy. »Jak podivná věc!«

Vrchní redaktor zatím vzal papír s capuijskou depeší a zklamaně řekl: »Na zvláštní vydání málo!«

»A Mráčka máme v Neapoli!« připomněl kdosi najednou.

»Opravdu! Kolega Mráček předevčírem odjel do Neapole na zotavenou,« potvrzoval Petr. »Kdyby mohl se s námi spojiti, to by stálo za to!«

A jako na zavolanou se ozval radiový telefon.

»Mráček!« vykřikl Petr radostně. »Péra!« zavelel.

»Haló! Tady Petr! Jste v Neapoli? Co se tam děje?«

»Jsem v Torre! Torre del Greco! Co se stalo v Neapoli, je nám záhadou. Odtud se nikdo nehlásí. Nehlásí se ani z pomocných výprav nikdo. Poslaní zvláštní poslové se nevrátili.«

»Je to sopečný výbuch?« ptal se Petr.

»Nevíme,« zněla odpověď. »Zemětřesení nebylo, Vesuv je klidný! Ale veliký výbuch se udal v moři, brzy po ponoření se lodi Alvariovy.«

»Ale je přece viděti na Neapol z okolí, s vrchů.«

»Bylo viděti, ale již není. Ze začátku se hlásilo, že na pobřeží vyrazil na několika místech dým. Nyní je Neapol a velká část zálivu zahalena zvláštní mlhou, jejíž původ je nevysvětlitelný.«

»Bylo slyšeti nějaké výbuchy? Nedošlo k nějakému boji?« ptal se Netuka.

Petr opakoval otázku.

»Není zpráv o něčem takovém. Je ticho v Neapoli – haló – haló –«

Malé přerušení, pak Mráček pokračoval:

»Právě se hlásí, že se ozvaly dunivé rány směrem od Neapole. Také prý zář zahlédli s Vesuvu – ale nelze sděliti nic určitého, ježto mlha se šíří po zálivě. Haló – Ha –«

A hlas umlkl.

Marně znělo Petrovo opětovné volání.

»Úžasné! Úžasné!« opakoval vrchní redaktor, otíraje spocené čelo.

V tom však se rozpomněl na svou redaktorskou povinnost.

»Do strojů!« zvolal. »Do strojů! Nikdo nemůže míti takovéhle zprávy!«

»Hotovo! Připraveno! Jen tisknout!« ozvalo se několik hlasů.

Vrchní redaktor letmo přehlédl hotovou sazbu a schváliv ji, spustil ji padacím zařízením rovnou do tiskárny.

»Pěkné číslo vydáme!« těšil se, mna si vesele ruce. »Pěkné číslo – vydáme,« opakoval, odcházeje k vytahovadlu.

Již chtěl vkročiti do něho, když náhle proti němu vyrazil uděšený zřízenec:

»Pane!« křičel. »Neštěstí! Plamen vyšlehl na rozvodné desce – krátké spojení asi – jsme bez proudu!«

»Stroje stojí?« vykřikl vrchní redaktor.

»Všechny,« zněla odpověď.

»Tedy nevyjdeme?«

»Nemožno, pane! Není hybné síly pro stroje!«

»Proklatě!« zaklel Petr. A mimovolně se ohlédl po Netukovi, který zatím se přiblížil až k němu.

»Souvisí vám také tohle s ponorkami?« zeptal se ho zlostně.

Ale Netuka odpověděl až příliš klidně a vážně:

»Snad.«

»A vysvětlení?«

»Dostaneme je,« řekl Netuka, »až ho nebudeme potřebovati.«

Vrchní redaktor se již na víc neptal. Odcházeje podívati se do strojovny, teskně kýval prošedivělou hlavou a několikrát po sobě opakoval:

»Svět se zbláznil! Svět se zbláznil!«

Čtrnáctého a patnáctého května roku 2978 letělo jméno Alvariovo Evropou. Tajuplná příhoda v neapolském zálivu rozrušila svět a svět byl dychtiv na její rozluštění.

Kdo však byl hrabě Alvari?

Potomek starého, bohatého rodu italského. Až ze středověku odvozoval svůj původ. Všemožné proměny se převalily přes tento rod, jenž byl nadán obzvláštní energií. Od starodávna míval veliký majetek. A jak se v mezerách staletí přeháněly vlny sociálních zápasů, ztrácel rod Alvariův tento majetek a zase ho nabýval, žil životem grandů u římského dvora a převratem zbaven všeho, živil se a udržoval jako chudá úřednická rodina.

Ale z ní vyšel brzy ministr a jeho potomek se vyšinul mezí přední muže a obklopil svůj rod novým bohatstvím. Přišla ovšem po mnoha generacích nová změna, rod Alvariův byl připraven o všecko, rozptýlil se, mizel.

Kdysi poslední, jak se zdálo, Alvari měl malý krámek v Neapoli, v úzké uličce nedaleko Torretty. Ale vnuk jeho byl velkoobchodníkem a pátý jeho potomek zasedl na presidentský stolec Románské Unie.

Náš Alvari byl tentokrát opravdu posledním svého rodu. Totiž, až dosud. Ač bohatství jeho neznalo konce, žil sám ve svém pohádkovém zámečku v krásném Posilipu. Jen občas navštívil své nádherné vinice u Pozzuoli, nebo rozsáhlé statky v Kampanii a na Sicílii, v bohatém jejím kraji u Palerma.

A do Sorrenta občas zavítal, do bílého domečku, který do daleka svítil přes modravé vlny neapolského zálivu.

Jinak všecku svou lásku věnoval hrabě Alvari moři, moře bylo jeho vášní, jeho útěchou i jeho láskou.

Proč?

Tak prostá byla historie Alvariovy lásky!

Asi před desíti léty – Alvari byl tehdy statný muž, málo přes třicet – zajel si Alvari se svým lehkým autem do Pozzuoli. Prohlédl si jednu ze svých vinic a nechav auto u jejího vchodu u zahradníkova domku, vyšel si pěšky na procházku k Solfataře.

Byl krásný podzimní den, ale dosud horký. Husté révoví za ohradními zdmi vinic ztemnělo a ze syté jeho zeleně prosvitaly temně rudé chomáče hroznů. Skláněly se přes zdi do cesty a svižné ještěrky, jež za každým krokem se šelestem jely vzhůru po zdi, ukrývaly se pod vinné listy.

Hrabě Alvari kráčel zamyšlen. Na rozcestí nedaleko Solfatary vzbudil jeho pozornost křik:

»Půjdeš? Půjdeš? Ty, bestie, proklatá! Ty paličáku! Na! Na!«

Byl to zřejmě rozzlobený dětský hlas a Alvari, slyše jej, podíval se, odkud přichází. Uviděl zajímavý obrázek na pravo na silnici: Prostřed silnice stál starý, odřený oslík, nohy rozkročeny a ne a ne se hnout! Jen hlavou pohnul chvílemi, nahoru, dolů a dost!

A vedle něho zlostně poskakovala dívenka asi desítiletá a křičíc a proklínajíc nutila ho k pochodu. Marně však.

Alvari se usmál a zamířil k malé skupince, která patrně vzbudila jeho zájem.

»Darebo! Kanálie!« zuřila maličká a povyskočivši, kopla oslíka do boku. Ale hned odskočila, neboť oslík, opřev se o přední nohy, oběma zadními hodil po dívce a jen tak, že ji nezasáhl.

»Italský oslík! Tvor, který má charakter!« myslil si Alvari a stanul vedle zvířete, jež zase všechny čtyři zarylo do země, svěsilo hlavu a že nepůjde.

»Zlobí tě, maličká?« ptal se a sáhl oslíkovi na odřený, oblezlý krk.

»Zlobí, janek pitomý! Najednou prostřed cesty se zastaví jako olověný a všechna práce s ním marná. Kdybych ho mohla aspoň utlouci!« rozvzteklila se dívka a skočivši znovu k oslu, bušila mu drobnou pěstí do hlavy, do krku, do plecí. Ale jeho zadním nohám se opatrně vyhýbala, podle špatné zkušeností patrně.

Hrabě teprve nyní si všiml děvčete blíže. A užasl nad jeho krásou.

Hezké, statné nožky, tělo štíhlé, pružné, obličej podlouhlý, ale milý, s půvabným špičatým nosíkem, malými ústy i hezkou kulatou bradičkou – a oči! Oči černé jako uhel, hluboké, ale nepokojné, a jiskrné. A nad bílým, ale do

hněda opáleným čílkem černý vlas, který spadal dozadu v tlustém, rozcuchaném vrkoči.

Alvari se zalíbením prohlížel milý zjev.

»Kolik pak je ti let?« zeptal se náhle s účastí.

»Ale, deset pryč,« odpověděla dívka mrzutě a obrátila se znovu k svému oslu.

»Tak půjdeš, nebo nepůjdeš?« pouštěla se do něho znovu. »Pitomče jeden!« lála oslovi, »stýská se ti snad po starém Panciovi a chceš k němu, troubo?«

»Počkej, děvčátko!« vložil se do věci Alvari. »Vždyť on půjde! Ale jste, myslím, oba dva prudcí. Pojď, hezky oslíka obejmi, pohlaď ho, promluv k němu vlídněl«

Děvčátko se na něho udiveně zadívalo.

»Nic se nediv!« řekl Alvari. »Jen mne poslechni!«

»Vždyť se mi vysměje do obličeje, znám ho, darebu!« namítala, ukazujíc v nevoli na zatvrzelého osla.

»Jen mne poslechni,« smál se Alvari, »polaskej ho a pak pojď za mnou! Uvidíš, co bude dělati.«

Děvčátko mnoho nevěřilo, ale přece poslechlo. Patrně jen proto, aby se nemusilo příti s cizím pánem. Ale skutečně, oslík se chvíli rozpačitě díval za dívkou, ale když poodešla, hnul sebou a běžel za ní.

„Zlobí tě, maličká?“ ptal se . . .

»Vidíš!« smál se Alvari. »Teď můžete jíti klidně domů.«

Ale dívka odpověděla urputně:

»Nepůjdeme domů!«

»A kam půjdete?« tázal se hrabě.

»Nevím,« zněla odpověď, »pryč!«

»Nevíš, kam půjdeš?« divil se Alvari. »Kde pak bydlí tvoji rodiče?«

»Nemám rodičů,« řekla dívka sesmutněvši.

»A čí je tenhle osel?«

»Strýcův. Strýce Pancia.«

»Půjdete tedy ke strýci.«

»Nepůjdeme. Tomu jsme právě utekli.«

»Utekli?«

»Ano, utekli! A půjdeme do světa, kam nás nohy ponesou.«

Alvari pozoroval, že jde o věc vážnější, ač se jevila na pohled žertovnou.

»Nezachází s tebou strýc dobře?« ptal se děvčátka.

»Ten! Bije mne, jíst mi nedá! Zlý je!« stěžovalo si děvče lítostně, ale i s hněvem.

»A nikoho jiného nemáš?«

»Kde pak? Jen strýce.«

»A proč bereš s sebou oslíka – jak se jmenuješ vlastně?«

»Ninetta. Ninetta Cari.«

»A proč utíkáš s oslíkem?« opakoval hrabě otázku.

»Protože by strýc bil mne i Nera.«

»Udělali jste něco?«

»Inu, udělali!« rozhodila dívka rukama. »Ale strýc je vinen taky. Proč nedá oslovi nažrat?«

»A Nero něco sežral?«

»A co! Salátu v zahradě! No, to bude strýc skákat!«

»A můžeš ty za to? To je věc oslova,« mínil Alvari, jehož chudobné, ale čiperné děvčátko již dávno počalo zajímati,

»Já ho měla hlídat! To je to!« přiznala se Ninetta.

»A proč jsi ho nehlídala?«

»Protože –,« dívka váhala, »nu, já vám to povím – protože jsem byla s Giuseppem na hroznech.«

»Na hroznech? Krást?« tvářil se Alvari mravokárně.

Ale nepochodil. Ninetta na něho upíchla své černé oči a měříc si od paty k hlavě jeho elegantní ústroj, řekla úsečně:

»Taky byste kraď, kdybyste měl hlad! A já nejedla od včerejška!«

Alvari se zarazil. Ale malá Ninetta přišla v tom na ještě jeden polehčující důvod a neváhala jej uvésti:

»Ostatně jsme byli ve vinici sousedově, ne strýcově! Tak co?«

Alvari se musil usmáti. Řekl nyní:

»Tak tys trhala hrozny s Giuseppem a Nero žral salát na strýcově zahradě. A strýc asi ještě nebyl doma –«

»Nebyl.«

»A bojíš se trestu, až přijde.«

»Bodejť bych se nebála! Kdybyste strýce znal! A kdybyste byl viděl záhony, na kterých byl Nero! Myslím, že by nás strýc oba utloukl, kdyby nás dostal do rukou!«

»A proto –«

»Proto jsme se sebrali a jdem’. A zpátky nepůjdu, radši skočím do boky v Solfataře, nebo dole do moře. Ale zpátky nejdu!«

»Chudinko!« myslil si Alvari. A řekl potom k děvčátku, které si ušpiněným rukávkem utřelo oči, ale již se ohlíželo po oslíkovi, aby se vydalo na další cestu.

»Poslouchej, Ninetto, nechtěla bys jíti ke mně?«

»K vám?«

Dívka se znovu podívala po Alvarim. Zamlouval se jí. Ale věc nebyla jen tak jednoduchá.

»Odkud jste?« ptala se hraběte.

»Z Neapole.«

Ninetta se zasmušila.

»To nejde,« řekla smutně. A dodala na vysvětlenou:

»V Neapoli by mne strýc naše! Je to blízko. A pak by se nám teprve vedlo!«

Hrabě Alvari se nezdržel nového úsměvu. A hned učinil Ninettě nový návrh:

»A co bys říkala, Ninetto, tomu, kdybych došel ke tvému strýci – počkej!« – nepustil Ninettu k slovu – »kdybych mu zaplatil salát, který zničil Nero –«

»No, ten by vás natáhl! To ani nezkoušejte!«

»Ať, to nevadí,« pokračoval Alvari se smíchem. »A myslím, že by mi tě přenechal, kdybych mu za tebe zaplatil –«

»Matičko Neapolská!« zaplesala Ninetta, spínajíc ručky a z černých očí se jí vyhrnuly zářivé krůpěje na osmahlá líčka.

Tak se dostala Ninetta Cari do domu hraběte Alvariho.

A s ní nový život vzkvetl hraběti. Věnoval se celou duší krásnému a nadanému děvčeti, zahrnul je vším pohodlím, obklopil vší krásou, kterou může poskytnouti mládí, spojené s bohatstvím.

Ninetta se vzdělávala na nejlepších školách, Alvari jí opatřil nejschopnější učitele. Aby doplnil její vzdělání, procestoval hrabě s Ninettou téměř celý svět, ukázal jí horké kraje tropické Afriky, dalekou Asii i Ameriku, zavezl ji do krajů snivých fjordů a věčně bílých hor.

Hrabě přenesl na Ninettu také svoji lásku k moři. Kolikrát celé hodiny spolu protrávili v mořském akváriu neapolském, spolu se toulali od nádržky k nádržce a prohlíželi mořské tvorstvo v nich. Jemné korály, ohyzdné sépie, všechny druhy

ryb, koníčci mořští a jiné prapodivné tvary živočichů byly tu na dosah před jejich rukama, jemné medusy a něžně krásné sasanky mořské vzbuzovaly obdiv zvláště mladistvé Ninetty. A hrabě vše vysvětloval, připomínal, co kde již viděli v moři, srovnával s tvary, které samí na svých cestách zjistili.

Moře bylo snad jejich druhou domovinou. Projížděli oblasti Středozemního moře od východu k západu, kolébali se na palubě podmořské jachty Alvariovy na tichých vodách sicilských, na východ od černého pobřeží, nad nímž nad zelenými háji se týčí mohutná Etna s dýmajícím vrcholem, ale brázdili i jeho vzedmuté, ječící vlny a nořili se do jejich hlubin, pohádkově zelených.

Ninetta dorůstala a hrabě Alvari miloval krásné děvče plným žárem svého žíznivého, nenasyceného srdce. Duše jeho se chvěla, když vinul do náručí její pučící tělo, když hladil její sličná líčka, bujný černý vlas a líbal čisté její čílko.

»Cara mia! Má drahá!« říkával jí se zaslzenými zraky a snil s rozechvělým srdcem o chvíli, kdy pod rozkvetlým keřem růžovým jí sevře v náruč a zašeptá jí sladká slova: »Sponsa mia – nevěsto má!«

A Ninettě bylo málo přes šestnáct let, když jednoho odpoledne stáli s Alvarim na břehu moře v sadě u letohrádku. Široce ležel před nimi

neapolský záliv. Na levo v pozadí dýmal přístav s lesem stožárů za majákovými věžemi, moře před ním se míhalo bílými plachtami lodic a za ním se týčil černý, kouřící Vesuv. Na jeho svazích bujná zeleň sadů a pod nimi jako perlový náhrdelník řada bílých měst, Portici, Resina, obě Torre, Castellamare, Sorrento. –

Stáli pod kvetoucím stromem oleandrovým, zakryti houštinou palem.

Alvari pohleděl na Ninettu a nezdržel se, neovládl stále vzrůstající vášnivý cit. Ovinul ruku kolem dívčina pasu, přitiskl Ninettu k prsoum a vášnivě zlíbal její čelo, líce i pootevřené, krásné, rudé rty.

Ale náhle se mu dívka vyvinula z náručí.

Rozpačitě na ni pohlédl a Ninetta, zachvácená stejnými rozpaky a upravujíc si rukama pocuchaný vlas, pravila mu na vysvětlenou:

»Nezlobte se, pane hrabě! Ale jsem už velká. A velká děvčata smí líbati jen jejich ženich.«

Alvari se zarazil. Nevěděl, co znamenají ta slova. Naděje zachvěla mu srdcem, ale hned ji umrazilo leknutí, podivné tušení. Zmaten se pokusil o východisko, jež mělo býti zároveň rozhodnutím:

»Ninetto!« řekl. »Ty soudíš už takhle? Nuže, myslíš-li, Ninetto, víš, že tě mám rád, k smrti rád, Ninetto – nechtěla bys býti mou nevěstou?«

Celá duše jeho se zachvěla v těchto slovech, cítil, že se rozhoduje celý jeho život, když jeho zraky ulpěly na Ninettiných rtech.

A Ninetta odpověděla klidně, nespouštějíc rukou, jež stále upravovaly vlas:

»To nejde, pane hrabě! Mám už ženicha.«

Hrabě zbledl, ledem sevřelo se srdce.

»Ty že máš ženicha? Koho pak?«

A pokusil se o úsměv.

»Giuseppa,« odpověděla nyní Ninetta.

»Giuseppa?« zasmál se hrabě nuceně.

A vzpomněl si na Ninettina přítele z mládí, kterého před léty přijal na přímluvu Ninettinu do svého domu a dal za pomocníka zahradníkovi. Uvědomil si také, že vídával někdy Ninettu v rozhovoru s mladým Giuseppem Panciem. Nepřikládal tomu tehdy významu. A pomyslil si i nyní, že to je snad pošetilost mládí, která zakrátko přejde.

I chopil Ninettu za ruku a řekl jí se smíchem:

»Ale jdi, blázínku! To snad nemyslíš vážně!«

Druhý den byl Giuseppe ze zahrady odstraněn a Ninetta dána pod nenápadný dozor staré komorné. Východy letohrádku byly uzavřeny a hlídány.

A čtvrtou noc potom zmizela Ninetta. Dole v přístavišti chyběl malý člunek a ukazoval, kudy dívka uprchlá.

Hledali ji ovšem. A našli ji za týden. V Resině, v bídném domku se usadila mladá rodina, Giuseppe a Ninetta.

A tehdy otupělo srdce hraběte Alvariho.

Nechtěl již nikdy spatřiti Ninetty. Na protějším břehu u Sorrenta jí zakoupil rozlehlý sad a vystavěl v něm pěkný bílý domek pro nové majitele. Sám pak se uzavřel se svým bolem ve svém letohrádku a utekl se s ním k svému milovanému moři, které mu zůstalo věrným. I sedával buď ve své zahradě na břehu moře a smutně zíral přes jeho modravé vlny k bílému domku u Sorrenta, anebo křižoval oceánem a jeho hlubinami a pátral po jejich tajemstvích.

S Ninettou se smířil po několika letech, kdy zachvácena těžkou nemocí, chtěla ho ještě jednou, naposledy, spatřiti. Uzdravila se však a hrabě od té doby občas, ale v dlouhých mezerách, navštěvoval jejich dům a rozkvétající rodinu.

Ale jeho láskou zůstalo moře. Byl neúnavným zkoumatelem zejména jeho hlubin a jméno Alvariho jako znalce moře vyslovoval s úctou celý svět.

Osud však patrně určil hraběti Alvarimu důležitou úlohu v událostech, které připravoval. Proto přivedl jej s jeho ponornou jachtou k tajemné překážce v hlubině neapolského zálivu.

Tak výborný znalec moře musil býti překvapen příhodou, která ho čtrnáctého května potkala na místě, které jindy vždy bylo volné. Jen vážnost

Alvariova mohla přesvědčiti vojenskou námořní správu a s ní i veřejnost, že událost je neobyčejně důležitá. Proto nebyla přehlédnuta a přikročeno k rázným opatřením. Hodilo se také, že větší počet vojenských ponorek byl shromážděn před Neapolí. Vojenské velitelství přijavši nabídku Alvariovu, že druhého dne, to jest patnáctého května, prozkoumá záliv, použilo těchto ponorek a uzavřelo jimi východ z neapolského zálivu.

Tak došlo k výpravě, jejíž význam si lidstvo uvědomilo až později. V den katastrofy stálo však lidstvo bez dechu a udiveně se obracelo k Neapoli. Ale den – patnáctý květen – se chýlil ke konci a lidstvo několika kontinentů marně očekávalo vysvětlení neapolské příhody.

V.

A osud snul dále svoji nit a připravoval věci, proti nimž mělo býti dětskou hračkou všechno, co se dosud dálo. Svět šel dál a nebylo zřetelných předzvěstí hrozného záchvatu, který měl zalomcovati lidstvem. Slunce usmívavě zapadalo nad snivými fjordy, měkkou září zalévalo chvějící se Prahu i zmlklou Neapol. Krásný květnový večer se vznášel i nad kolonií saharského slunce. Zde, na sedmnácté rovnoběžce, to byl večer letní. Slunce v poledne dostupovalo zénithu a žhavé jeho paprsky rozpalovaly vzduch, nehybně ležící nad pouští. Jen zvolna se ochlazovalo s večerem.

Nebyl to v kolonii večer tichý. Naopak hlučel kolem živý ruch, hlahol hlasů, výkřiky i volání zněly ve zmatené směsici z rozličných částí kolonie. Dělnictvo se vracelo z práce. Byla únavná v horkém čase, třeba se pracovalo pouze časně z rána, než se slunce rozhořelo nad písčitými pláněmi, a pak zase na sklonku dne. Ale i takto bylo nutno omeziti počet denních pracovních hodin. Pracovalo se obvykle šest hodin denně, v době největšího úpalu však někdy ani ne hodiny čtyři.

Při tom se hledělo, aby práce byla rozvržena stejně na všechny pracovní dny v týdnu. Jen neděle byla dnem odpočinku, jinak i v sobotu se pracovalo jako obvykle. Proto i dnešního sobotního večera zastihl soumrak Nekolovy dělníky při pilné práci. Radostně uvítali chvíli odpočinku, složili nářadí a se zpěvem a smíchem odcházeli ke svým domovům.

»Opravdu k domovům!« pomyslil si inženýr Mlakov. S láskou se zadíval po rozptylujících se hloučcích, které mizely pod korunami mladých palem na pokraji vesnice. A bylo mu vlaho u srdce, vědomí dobře vykonaného díla hřálo jej v duši.

Inženýr Mlakov byl opravdovým přítelem dělnictva. Uznával důležitost stavu dělnického, neboť pozoroval jeho význam při celé své životní činnosti. Věděl, že dobře pracovati může jen dělník spokojený. Proto hleděl, aby dělnictvu v

kolonii upravil krásný a šťastný domov. Podařilo se mu to. Často bylo jeho srdce plno radosti, když si vzpomněl na nudné a dusné baráky, ve kterých žili dělníci v kolonii saharského slunce před jejím zničením. Jako v kasárnách byli v nich natlačeni, bez radosti tu žili, ničím nepoutáni k místu, které konec konců bylo pouhou pouští. Nový Nigir změnil úplně tvářnost kolonie. Dostatek vody obklopil ji bujnou vegetací a pilná práce obyvatelů kolonie vykouzlila okolo nádrží přímo pohádkovou oasu. V hájích palmových, třeba dosud mladých, založena byla vesnice a do útulných domků se nastěhovaly rodiny, mužové, pracovníci a ženy hospodyně a vedle nich děti, drobné i větší, které svým křikem a výskotem plnily háje oasy i daleké okolí.

Bylo zde ovšem tropické vedro. Ale mladé lesíky palmové pohlcovaly a mírnily sluneční žár. Také obě ramena Nového Nigiru, obklopující kolonii, chladila příjemně vzduch. Jen když vanuly prudké větry, které se rozžhavily cestou nad žhoucími písečnými pláněmi, opalovanými horkým sluncem, jen v tyto dny nestačily palmové háje a ramena Nového Nigiru snížiti teplotu vzduchu v kolonii.

Ale tu se dobře osvědčila chladící zařízení v dělnických domcích i v kancelářích, a svůj úkol vykonaly sprchy a lázně s vodou uměle chlazenou. Inženýr Mlakov nešetřil energií, potřebnou k tomu, aby zpříjemnil se život dělníků a jejich

rodin v kolonii, a Nekola nikdy se nestavěl proti této jeho snaze. A totéž platilo o hmotném postavení dělnictva a o jeho mzdách. Správní rada Společností saharského slunce měla s počátku ovšem pochybnosti. Společnost po katastrofě byla přetvořena a postavena na jiný základ. Přestala býti soukromou a přešla v majetek všech evropských států rovným dílem, při čemž tvůrcům jejím, zejména oběma Kmentům, bylo vyhrazeno v ní vlivné postavení.

A byl to zástupce severských států, který v jedné poradě poukázal na výtky se strany Svazu a naléhal na zlevnění proudu, kolonií dodávaného. Mlakov při tom prohlásil, že lze sice provésti všelicos, čím by se zlevnil proud, ale důrazně odmítl snížení dělnických platů.

Tu namítl jeho odpůrce, státní sekretář Holtein:

»Dělnické platy v kolonii podle mého náhledu jsou příliš vysoké!«

»Podle mého náhledu by měly být zvýšeny,« odpověděl na to Mlakov.

To rozčililo zástupce severských států. S výsměchem, ale ostře řekl:

»Vy byste chtěl, aby dělník měl plat jako inženýr!«

Ale Mlakov odvětil mu docela klidně:

»Nic bych proti tomu neměl, pane tajemníku! A byl bych rád, kdybych toho mohl docíliti!«

Tu se Holtein rozezlen rozchechtal. Než Mlakov podal mu stručné odůvodnění svého smýšlení:

»Po celý život jsem v úzkém spojení s prací. Dovedu proto oceniti práci každou. Vím, že dělník není ničím bez odborného, vědeckého vedení. Sám by neznamenal mnoho. Ale ani nejschopnější inženýr sám nesvede pranic. Vymyslete si nejdokonalejší turbinu, zkonstruujte ji, nakreslete všechny detaily! Vyrobíte ji také? Potřebujete plechy, válce, k nim je třeba rudy, uhlí. To musí dělník opatřit.«

»Nemyslíte však, že by tohle opatřiti dovedl inženýr také? Že by dovedl uhlí kopati, rudu taviti, válcovati plech?« ptal se Holtein.

»Zajisté by to dovedl,« souhlasil Mlakov, »ale pak by zastával dělníka, byl by sám dělníkem. A já proto bych si ho nevážil o nic méně.«

»Jde však o to,« přel se Holtein dále, »zdali se věc dá, také obrátiti. Zdali by také dělník dovedl turbinu vymysliti, zkonstruovati, nakresliti.«

»Snad dosud ne,« přiznával Mlakov. »Ale musíme hleděti, abychom k tomu dospěli. Již teď uznáváme za nutné, aby v inženýru byl kus dělníka a v dělníkovi kus inženýra. Myslíte, že bude práce trpěti, až se obojí úplně spojí? Já se své strany mám za povinnost pracovati k tomu povznesením dělníka. Vím, že nespraví všechno plat, že jest mnohého ještě třeba, ale je to předpoklad –«

»Věc je snad širšího dosahu, než abychom ji mohli zde rozřešiti,« vmísil se nyní do hovoru Jiří Kment. »Ale souhlasil bych s panem inženýrem Mlakovem –«

»Jste tedy také pro nivelisování lidstva?« vskočil mu Holtein posměšně do řeči.

»Ano,« řekl Jiří Kment, »provede-li se nivelisace směrem nahoru. Tak, aby všichni měli stejně s těmi, co mají nejvíce.«

»Proč ne již s těmi, kteří mají vše?« vysmíval se znovu Holtein.

»Nikdo z lidí nemá vše, co by míti chtěl,« vážně řekl mladý Kment. Ale Holtein při své povaze, očividně svárlivé, přece nedal pokoje.

»Viděl jsem vás včera s paní chotí v koncertě. V přední loži jste byli – nádherná komorní hudba –«

Jiří Kment pochopil. A hned odpověděl:

»A věřte, pane tajemníku, že bych byl šťasten, kdyby ve vedlejší loži byl seděl vrátný mého domu! Byl bych šťasten, kdyby tam seděti mohl a také chtěl –!«

Jak byl tehdy inženýr Mlakov vděčen Kmentovi! Jak z duše šla mu jeho sleva! Neboť to byly dávné myšlenky inženýrovy, tímto směrem se řídila jeho práce a jeho snažení.

Mlakov znal život. S jeho výšin sestoupil až ke dnu. Šel jeho krásnými dny a zmítal se jeho divými bouřemi. Prožil chvíle, kdy harmonie nadpozemských sfér tklivě zněly měkkou duší

jeho, ale s hrůzou vzpomínal okamžiku, kdy dravé zvíře vzepjalo se v jeho nitru, vzpěněná krev divoce zabušila do rozžhavených spánků a prsty křečovitě stažené se proměnily v spáry dravce a hnaly se trhat – vraždit –!

Očištěn uzavřel se v sebe. Umrtvil v sobě vášně, které jsou podstatou lidství. Celým životem pykal vinu, za kterou odpovědnost právem nesla příroda. Pochopiv, co je člověk, pocítil hluboký soucit s jeho ubohostí. Chtěl pracovati k povznesení člověka, pro sebe hledaje útěchu v práci.

A Mlakov přemýšlel a bádal a hledal cesty.

Temný byl závěr jeho badání a jeho snů. Nenalézal možnosti toho, čeho sám v životě nenašel, ale čeho si horoucně přál pro všechno lidstvo – úplného, dokonalého štěstí.

Bývaly pak doby v jeho životě, temné chvíle zoufalství, kdy odvozoval poslední důsledky z této nové beznaděje. Pro sebe i pro lidstvo. Ale život se svou silou nabyl převahy a ruský inženýr, jak léta šla, smiřoval se se zlem a doufal aspoň v jeho zmírnění. Tak se rozvíjely jeho myšlenky a podle nich se řídila i jeho práce.

Proto Mlakov nenáviděl přepych, který se jevil u některých lidí. Nestačí, aby blahobyt byl majetkem několika lidí, říkal si u sebe. Co má z toho lidstvo, jestliže několik jeho jedinců tone v nadbytku? Je tohle štěstím lidstva? Teprve tehdy

bude lidstvo šťastno, až všechny dary kultury budou přístupny všem jedincům bez rozdílu.

Vždycky byl okruh lidí privilegovaných. Lidí, kteří měli více, než ostatní. Nepochybně se kruh tento rozšiřuje, nové a nové vrstvy přibývají k němu. Ale je nutno, aby tento kruh obsáhl celé lidstvo. Jen tak bude život snesitelným a nadejde v něm trochu klidu.

Nesmí býti lidí, kteří jsou z něčeho vylučováni! Všichni musí býti stejně ceněni, což znamená, že každá práce musí býti vážena. Není důvodu, aby byla podceňována hmotná práce. Ale práce tělesná nesmí býti spojena se snížením bohatosti duševního života.

Vždyť hmotná práce nevylučuje nejjemnější kulturní život. Člověk nejvyšší inteligence často se chápe rýče nebo sekery a pracuje tělesně. Pak odloží těžký nástroj, utře s čela pot a zasedne k psacímu stolu, aby luštil hluboké vědecké problémy anebo skládal ušlechtilé umělecké dílo.

A tak si musíme přáti, aby se utvořil život každého dělníka. –

Představte si úžasný rozvoj kulturní, kdyby se ho účastnily plně všechny vrstvy národů! Dosud je vrchol kultury omezen na úzkou část lidstva, ostatním, širokým davům dopřává život jen paběrků anebo matných odstínů.

Je samozřejmo, že vždycky budou jedinci, vynikající duchem, kteří se vyšinou nad ostatní. Nesmí se jim brániti v jejich vzletu, vždyť v nich

se lidstvo přiblíží k nejvyšším metám. Ale je třeba, aby celý národ žil intensivním duševním životem, je nutno, aby masy neupadaly v prostřednost, nýbrž aby se povznášely co nejvíce.

Věda a umění nesmějí býti vyhrazeny úzkému kruhu! Každý člověk má býti schopen nejvyšších požitků uměleckých i vědeckých a společnost lidská má každému dáti tolik vzdělání, aby oněch schopností nabyl.

Vzdělání! Vzdělání je třeba!

Hmotná práce nesmí brániti v tom, aby občan docházel vzdělání nejvyššího. Tělesná práce nesmí začínati v útlém mládí. Je zločinem na budoucnosti lidstva, když mladý člověk opouští školu předčasně. Zušlechťování duše lidské vědou a uměním nemá býti ukončeno čtrnáctým rokem věku. Takto vyměřená doba nestačí a musí se prodlužovati tak, jak se budou lepšiti hospodářské poměry lidstva.

Bude doba, že každý občan se bude vzdělávati do dvaceti let. Do té doby vyspěje každý v člověka silného tělem a ušlechtilého duchem. Teprve pak se rozdělí cesty buď k práci tělesné, nebo duševní, vždy podle schopnosti jedincovy.

Ale nestačí ani to a nadejde doba, kdy každý pracovník bude vědcem, kdy každý člověk bude umělcem, pokud to dovolí jeho duševní vlohy. Ano, myslíval si Mlakov, jednou bude každý dělník inženýrem a nebude lidí, kteří by se nad tím pozastavovali nebo v tom nechápali pokrok.

Neboť jak získá práce, bude-li konána lidmi co nejschopnějšími, jak stoupne její jakost, jak omezí se i její množství! –

Tak se splní sama sebou podmínka, bez které není myslitelná takováhle úprava lidského života. Není totiž možná bez zvýšení výnosnosti práce. Neboť věnuje-li člověk větší část života vzdělání, ubere tím doby, určené k práci. Bude třeba také většího počtu vychovatelů a ti se zase budou bráti z řad lidí, dosud hmotně pracujících. Bude třeba také více škol, více prostředků.

Ale vše se dá opatřiti, půjde-li se správnou cestou. Bývala kdysi dvanáctihodinová doba pracovní denně, omezila se na osm hodin, na šest a život šel dále, kulturní výše neklesala, naopak neustále stoupala. Omezila se noční práce žen, omezila se práce dětí, co bylo kdysi pokřiku, a přece se vyrobilo vše, čeho bylo třeba.

Jen dovést organisovati práci, stroje zdokonaliti, nové zdroje síly nalézti! Věda bude spásou lidstva! Vědu musí lidstvo pěstovati! Kmentové mají pravdu, jedině tahle cesta povede ke spáse. Jak již výsledky vědeckého pátrání usnadnily a zpříjemnily život lidský! Proč nemohlo by se zdařiti i ostatní, po čem dosud marně lidstvo touží?

Lesinova myšlenka! Velkolepý vynález Lesinův! Jak ten by převrátil tvářnost země! Všechny ruce z dolů, devět desetin rukou z elektráren, z topíren, hutí a všude odtud, kde se energie

dobývá nebo přeměňuje – a všechny tyto ruce by nastoupily do továren – do polí – všude, kde pracují ostatní. Ulehčilo by se těmto, ale hlavně by se uvolnily mladší a do škol – do škol!

Nové a nové stroje by se nalézaly, každý stroj sta rukou zprošťuje práce a zase lidi pošle – do škol!

Vzdělanost se bude šířiti, schopnost dělných lidí stoupne, kratší doby bude vyžadovati práce a nové lidi propustí do škol, do dílen lidskosti, v nichž se vytvoří nový, šťastnější člověk.

Tak uvažoval inženýr Mlakov i dnes, kdy v tichý sobotní večer umlkala práce po rozlehlé kolonii a veselé dělnictvo se rozcházelo ke svým šťastným rodinám. Snad řídil jeho myšlenky pohled, který mimovolně dlouho utkvěl na bílé, štíhlé vížce, jež se uprostřed vesnice zdvíhala nad palmový háj, jenž zvolna temněl a ztrácel svou zelenou barvu. Tím více pak vynikala nad ním věž východního slohu, minaretu podobná, jež označovala školu.

Byl to předmět zvláštní péče inženýrovy, sem rád zacházíval, aby se potěšil pohledem na mládež kolonie, která zde, ač sebrána z přerozličných národů, svorně a v lásce se vzdělávala pomocí universy.

Proto se zahleděl Mlakov i dnes k bílé budově s věží. Ale dnes nezářila její okna jako v jiné všední dny, kdy k pokračovací škole se večer scházeli dospělí. Za to svítila tu a tam okna domků zelení

palem. Stíny se v nich občas míhaly. Jinak ticho se kladlo nad kolonii. Noc se sunula od východu, obloha se ztrácela do nekonečna, mizela. Po chvíli hvězdy se probudily, rozhořely se v mihotavý, jiskrný plápol. Jižní kříž tiše planul mezi nimi na pokraji hluboké, temné plochy úhelníkové.

Porůznu se ozval štěkot psů, občas pronikl svěží dětský výkřik chladnoucím vzduchem. Ale brzy zmlklo vše, jen ramena Nového Nigiru temně hlučela, silněji na blízku a tlumeněji podál, tam, co plynula k dolnímu konci kolonie a pak zase spojená daleko na jih, ke Gao.

Mlakovem otřásl noční chlad. Zrychlil krok, jímž dosud volně procházel postranní cestou v kolonií, a zamířil k budově kanceláří. Okna její byla většinou temná, ježto Nekola byl v Praze. Jen v pokojíku Mlakovově zářilo světlo a v přízemí v rohu byla osvětlena pracovna Číňanů.

»Vždycky jsou v pracovně,« pomyslil si Mlakov a stará nepřízeň, ba dokonce zášť se ozvala v jeho nitru. »Mám podezření, že nás sem přišli pozorovat. A nedivil bych se, kdyby věděli vše, co dosud před světem tajíme.«

»Proto tu jsou, jistě,« pomyslil si inženýr Mlakov. Vzpomínal při tom na svá pozorování, na letmé postřehy, jimiž se mu stali podezřelými.

»Být po mém,« pravil sám k sobě, »ani minutu by zde nebyli! Á možná, že bychom se tím uvarovali veliké škody. Zrovna jako tehdy s

Tursou –,« vzpomínal Mlakov, docházeje ke kancelářím.

Tu dolehl k němu hovor z besídky, jež se tulila k domu, celá zahalena bujným listovím popínavých květin. A z temného vnitřku zaplanuly dva rudé body hořících smotků. To inženýři, přidělení kolonii, trávili zde černou hodinku, odpočívajíce po pilné práci denní.

Volali na Mlakova, kterého si vážili jak pro jeho práci, tak pro vynikající postavení jako zástupce ředitele v kolonii. Ale měli ho i rádi pro přímou povahu a milé, prosté chování k nim i k dělníkům.

Mlakov přisedl do jejich kruhu. Nezdržel se však dlouho. Mluvilo se o poměrech v Evropě, o čekané bouři. Přátelé chtěli věděti od vrchního inženýra, jaké stanovisko zaujme kolonie v té věci.

Nedověděli se však mnoho. »My budeme státi na stanovisku, že kolonie patří všem a že s občanskými boji nemůže mít nic společného. To ať si vyřídí tam, nám zde po tom není pranic.« Takové bylo mínění Mlakovovo.

Ale čas prchal. Mlakov si vzpomněl, že o dvaadvacáté hodině obvykle podává zprávu Nekolovi do Prahy, je-li ředitel mimo kolonii. A také již přicházel jeho sluha, jenž se po něm sháněl a připomínal, že dávno už minula chvíle večeře.

Mlakov se tedy rozloučil s druhy a vešel do kanceláře. Na stole ředitelově byla již večerní

hlášení podřízených inženýrů. Prohlédl je, vše bylo v pořádku. Podíval se pak na desku, na které bylo poznamenáno, kdy a kde může zpráva stihnouti ředitele Nekolu.

Mlakov si všiml, že po dvaadvacáté hodině v sobotu má býti Nekola na schůzi v trojské vile Kmentově. Pohleděl na hodiny, desátá večerní už dávno minula. Usedl tedy k radiotelefonickému přístroji, nařídil směr, vzdálenost, délku vlny.

Spustil přístroj a volal Prahu, Kmentovu vílu v Tróji.

Volal opět a opět.

Ale nikdo se nehlásil.

Po dlouhém namáhání ustal Mlakov. Změnil délku vlny a volal zbraslavskou vilu Nekolovu.

Ale marně.

Zavolal i Ústřední kancelář Společnosti saharského slunce.

Nikdo však se neozval.

Znepokojen odcházel Mlakov od aparátu. Něco podobného se nestalo, ano, od té osudné doby před třemi lety, před zničením kolonie. Vzpomínka ta zachvěla Mlakovem, podivný nepokoj ho tísnil.

Vyšel před budovu kanceláře – v besídce už bylo ticho a přátelé inženýři se odebrali k odpočinku. Všude bylo klidno, všude ticho. Hvězdy sunuly se zvolna k západu.

Vrchní inženýr se vrátil. Maličko pojedl a odebral se na lůžko.

Ale neklidný byl jeho spánek.

Pln podivného nepokoje vstával v neděli časně z rána ztráviv část noci bděním a část v polospánku, za něhož těžké sny se honily mu unavenou hlavou. Stále nořil se mu v mysli večer, kdy marně volal ředitele Nekolu. A jakoby se mu do mozku zahryzlo, že není něco v pořádku, že se něco děje.

Po tři roky byla kolonie nerušeně spojena s celým světem. Žádná bouře sebe katastrofálnější nebyla s to, aby zamezila dorozumění krátkým vlnám, které vysílaly stroje v kolonii.

A najednou nyní marné volání.

Co se stalo v Praze?

Marně inženýr Mlakov ztápěl hlavu do studené, uměle ochlazené vody. Bolela a bolela, pochybnosti a obavy v ní nedávaly pokoje. Nepomáhala ani naděje, že dorozumí se s Prahou dnes, za chvíli, asi za hodinu, až se probudí lenošné velkoměsto.

Maličko jen vzpružila Mlakova tato myšlenka. Brzy nové obavy dolehly na jeho mysl a Mlakov vyšel z domu, ven, na vzduch, aby okřál uprostřed nádherného rána, jež pomalu se budilo nad spící dosud pouští.

Pomalu kráčel střední hlavní cestou kolonie. Prohlížel nádržky, do nichž počínaly opět padati horké paprsky sluneční. Naslouchal, jak v budkách měničů cvakají páky, jimiž samočinně se přehazoval proud noční na denní. Tak zvolna

míjel nádržky, budky akkumulátorů i měničů, přešel podél rozlehlé budovy ústředního skladiště, u něhož v rozsáhlém hangáru odpočíval Mamut. Došel až do dolní části osady podél kolejí polní dráhy a zvolna se zase vracel do středu kolonie, k budově kanceláří.

Vesnice se zatím probudila, psi a dětí byli první, kteří se hlásili k reji nového dne. Veselé výkřiky zazněly, odrazily se od korun palem a ozvěnou se vracely od háje na druhé straně kolonie.

Ale přílišnou byla tíže, která ležela na duši inženýrově. Nedovedl ji setřásti ani dětský smích, kterému jindy Mlakov nikdy neodolal. S hlavou sklopenou kráčel dále, vešel do své kanceláře a znovu usedl k radiovému telefonu.

Ruce jeho se chvěly a třásl se i hlas, když znovu volal Prahu. S napjetím čekal odpovědi. Opět a opět volal a čekal. –

Marně.

Praha se neozvala.

Zmaten a bezradný vyšel znovu před budovu. Ostatní inženýři a úředníci patrně se dosud oddávali nedělnímu odpočinku, i nebylo nikoho, s kým by byl mohl Mlakov sdíleti své starosti.

Ale jen mu tato myšlenka prolétla hlavou. A již bylo jeho přání splněno důkladněji, než si sám mohl přáti. Za budovou kanceláří, na severní straně, ozval se hukot motoru a hlasné zašelestění na písku přístaviště. A když Mlakov

ruče obešel roh budovy, zastavil skoro před ním žlutavý Meteor, ukončiv svůj rozběh po písčitém startu.

»Ah, pan Sim!« radoval se Mlakov a uvítal Sima, který mu vždy byl milý pro svou přímost a nelíčenou prostotu.

»Jste hodný, že nás jdete navštíviti!« pokračoval Mlakov bodře. A dodal s náhlou vážností: »Snad nám přinášíte zprávy, které nás upokojí.«

Zarazil se však, zpozorovav, jak překvapeně Sim se zahleděl na něho.

»Sám jedu k vám pln znepokojení,« řekl Sim. »Doufal jsem, že u vás najdu vysvětlení, co se děje.«

»Stalo se něco na Venuši?« tázal se Mlakov. »Nebo víte něco z Evropy?«

»Právě o to jde,« odpovídal Sim. »Od včerejšího večera nemáme zpráv… Marně jsem dnes ráno volal Prahu, ale nikdo neodpovídá. Proto jedu k vám, zdali –«

»A my jsme ve stejné situaci, příteli!« pravil inženýr Mlakov. »Stejně jako vy nemáme spojení s Evropou. A trneme zde obavami –«

»Zvláštní věc,« kroutil hlavou Sim. »A také Amerika je úplně beze zpráv z Evropy.«

»Ptal jste se?«

»Spojil jsem se s Novým Yorkem,« vykládal Sim, »a dostal jsem odpověď, že od dnešní noci

Evropa neodpovídá a že právě Amerika vysílá několik rychlých letadel do Evropy.«

»Ubohé lidstvo!« vzdychl Mlakov. »Podle toho všeho je v Evropě zle.«

»Myslíte, že došlo k výbuchu?« ptal se Sim, ač sám nikterak nepochyboval o věci.

»Patrně,« řekl Mlakov.

»A naši jsou tam!« vzdychl Sim. »Pan Bertrand i pan Nekola!«

»A má to všechno smysl?« pokračoval rozzlobeně. »Je nutný takový hrozný zápas?«

»Snad,« mínil Mlakov. »Lidstvo se chce rvát. Co se dá dělati?«

»Ale, vše by se mohlo zaříditi!« tvrdil Sim. »Ale chyba je, že vždycky někteří chtějí panovati. To je příčina válek, od počátku světa stejná. Nechtít ovládat – toho je třeba!«

»Nechtít ovládat!« trpce pronesl Mlakov. »Není-li to totéž, jako nechtít žít!«

»Ach, ne!« odporoval Sim. »Vždyť se tak krásně žije, když je člověk v míru se všemi, v pokoji když vede život.«

»Kdyby to dovedli všichni!« namítl Mlakov. »Ale najdou-li se lidé, kteří mají v krvi touhu po vyniknutí, po ovládnutí? Co zbývá? Brániti se pokojem? Ale nebude pak platiti: Běda pokojným, neboť od ostatních rozchváceni budou?«

»Ach, ovšem!« smutně povoloval Sim. »Pak nezbývá ovšem, nežli boj. Ale boj ten musí míti smysl. Musí to být zápas vskutku o bytí, nebo o

cokoliv, co je rovno životu. Ale oč jde v těchto hrozných zmatcích? Vždyť se opravdu již ani neví, jaký to má všechno účel!«

»Rozhodně jsou věci příliš zapleteny,« souhlasil inženýr. »Kříží se tu zájmy opravdu velmi různé. Jistě leckde pravé cíle zůstávají skryty. Proto pocit nejistoty, který všechny dusí.«

»Kazimírem je tu jistě zase Svaz,« nepřátelsky se tváře vykládal Sim. »Ať se děje cokoli, za vším je Svaz a jeho lidé. Nikdo by také neměl odvahy, tak si zahrávati s osudem lidstva. A cíle Svazu jsou sobecké a zločinu se dopouštějí, kdo mu pomáhají.«

»Jisto je,« souhlasil Mlakov, »že před třemi jen lety rozmetaný Svaz by asi neměl síly, aby vyvolal, co nyní ve světě se děje. Jeho příklad mnohé táhne, obavy tu musí být, že na pomoc mu přijdou jiní. Také vezmou odměnu zaslouženou, jako všichni, kdo se dosud přidrželi Svazu.«

»Svaz jich využije!« vzkřikl Sim ostře, nenávistně.

»Přijme jistě pomoc kohokoliv, nyní, kdy je přemožen,« hovořil Mlakov. »Ale až se dostane k moci, uvidíme, co se bude dít.«

»Pochybuji však, že odnesou to žlutí! Asiati budou jejich baštou.«

»Těžko říci,« uvažoval Mlakov. »Soudím, že dojde k vypuzení žlutých, ale kromě dělníků. Uvidíte, žlutí dělníci zůstanou zde a budou otročiti, ale ne bílé Evropě, nýbrž Svazu.«

»A žlutá policie? Žluté vojsko? Míníte, že vítězný Svaz je odstraní?«

»Zajisté,« soudil inženýr Mlakov. »Obojí nahradí Svaz lidmi svými. Přípravy se dějí, slyšel jste již asi. Svaz také setřese po vítězství všechny, kdož mu pomáhali, a bude vládnouti sám.«

»Evropě?«

»Celé Evropě.«

»Stačí mu?« ptal se Sim s úsměchem.

»Nyní – snad –,« rozvažoval Mlakov. »Ovšem, kdyby žili Hartmanové –«

»Nepodceňujete příliš Halla?« ptal se Sim.

»Nikoli, znám ho dobře. Ale má proti sobě Kmenty,« upozornil Mlakov.

»Starý jest již jistě znaven léty,« pravil Sim. »Ale je tu Jiří –«

»A Jiří Kment je velký duch!« pokračoval Mlakov nadšeně. »Má schopnost, seskupiti lidi k prácí. A není sám. Nekola, Bertrand, to jsou hvězdy, ve které nyní lidstvo doufá. Bohužel, je to jen část lidstva, která jde za nimi. A za pokojem. Ostatní?«

»Myslím přece,« pravil tiše Sim, »že lidstvo netouží po nových bojích –«

»Jak jste důvěřivý! A zatím, jak se zdá, se lidstvo vrhlo na sebe jako smečka vlků. To vše není nadarmo, to ticho, kterého se hrozíme.«

»A přece doufám!« zvolal nyní Sim. »Doufám v lidstvo, v jeho hvězdu.«

»Proč?«

»Nevím. Ale doufám. A věřím –«

Chvíli bylo ticho mezi oběma. Pak řekl Mlakov tiše a vážně:

»Vidíte, Sime, lidstvo není ztraceno, dokud je v něm jediný jedinec, jenž neklesá na mysli a věří v lidstvo.«

Ohlédli se. Dlouhý Kiu vyšel z domu a s příjemně nastrojenou tváří se blížil k nim. Obrátili se mu vstříc, přestavše v rozhovoru a vítajíce ho tázavým pohledem. Měli oba dojem, že je poslouchal a vykročil, když ho zahlédli.

Kiu se hluboce uklonil, zvlášť pozdravil Mlakova a se zvláštní poklonou se obrátil k Simovi. Byl velmi zdvořilý, přátelsky se usmíval. A teprve po všech poklonách se obrátil k Mlakovu s otázkou:

»Pan ředitel Nekola, jestliže vás smím obtěžovati otázkou, ještě neráčil zavítati do kolonie?«

Mlakov ostře se podíval na Číňana. Když upřel zrak do jeho kosých očí, Kiu v rozpacích sklonil hlavu.

»Pan ředitel nemohl ještě zavítati sem,« řekl nyní Mlakov úsečně, »protože teprve dnes ráno měl vyjeti z Prahy. Nemůže tu býti před polednem.«

»Ah, tak, pravda, promiňte!« klaněl se Kiu obraceje se k odchodu.

Ale Mlakov jej zadržel otázkou:

»Přál jste si něčeho, pane kolego?«

»Ah, ne, děkuji, jen tak jsem chtěl, s panem ředitelem…«

»Chtěl jste se snad rozloučiti,« pokračoval Mlakov, »slyšel jsem, že nás chcete opustiti.«

V očích Číňanových se slabě zablesklo. Ale hned převládl klid.

»Ne, pane inženýre,« odpovídal pokorně, »dosud ne. Náš úkol není skončen. Ale,« a tu v hlase jeho cosi ztvrdlo, »nemyslím, že tu dlouho ještě budeme u vás.«

Dořekl a znovu se hluboce pokloniv odešel.

»Vidíte ho,« řekl Mlakov, »slyšel jste jeho slova. Není to posměch a vyhrůžka zároveň? Jak různě tomu lze rozuměti – nebudeme tu již dlouho u vás!«

»Snad tím nic ani nemyslil,« chránil Sim žlutého. »Nedovedou se také dobře vyjadřovati, přílišně lpějí na svém jazyku.«

Mlakov zakroutil hlavou. »Byl bych rád, kdyby zde již pan ředitel byl. Zdá se mi tentokrát, nevím ani, proč, příliš zodpovědným, říditi zde všechno.«

»Jsem v podobném postavení,« podotkl Sim. »A také bych byl rád, kdyby byl na Venuši pan Bertrand, až se vrátím.«

V tom se objevil v okně inženýrovy kanceláře jeho sluha. »Pane inženýre!« volal. »Zvonek telefonu se ozval!«

Mlakov i Sim veběhli do domu. Inženýr uchopil naslouchátka telefonu a naslouchal. Ale nic nebylo slyšeti.

Zavolal tedy:

»Haló! Zde kolonie saharského slunce!«

»Haló! Haló!« opakoval.

Ale marně volal.

»Kdo to byl?« ptal se Mlakov.

Ale nikdo nemohl dáti odpověď.

»Nemýlil jste se, zvonil vskutku telefon?« ptal se inženýr sluhy.

»Nemýlil. Zvonek jasně zvonil. Prudce!«

»Snad Venuše,« řekl Sim. »Zavolejte Venuši, prosím vás!«

Volali ji, ale Venuše se neozvala.

»Promiňte! Pojedu domů!« vytrhl se najednou Sim. »Musím –«

Nenechal se zdržeti a zběžně se rozloučiv, odkvapil k Meteoru. Maličko a ozvalo se bzučení vrtule a veliký stín přeletěl nad budovou kanceláří, mihl se k severu, zúžil, zbledl a zmizel.

Meteor plnou rychlostí se hnal k Venuši.

Mlakov rozechvěn se díval za ním. Pozoroval, jak rychle sloupá, zmenšuje se a mizí. Přetřel si čelo dlaní a stísněn usedl ke svému stolu. Ale nepracoval, nemohl.

Po chvíli vkročili dva z inženýrů. Vesele vcházeli. Byla dopoledne porada všech správců oddělení, obvyklá to nedělní práce. Neboť pro Nekolu a Mlakova, ale i pro jejich druhy nebylo

odpočinku, nebylo svátků. A právě v neděli se konaly pravidelné porady, ve kterých se stanovil další postup práce.

Tak bylo i dnes. Měl ovšem přijeti Nekola, ale čekali ho až k polednímu. Minula desátá hodina, počali jednati. Sdělovali si zkušenosti týdne, hlásili, co ve kterém úseku uděláno, návrhy podávali na zlepšení, úsporu času i práce.

Již chtěli vstáti od stolu, když náhle dolehlo do síně bzučení vrtulí, pak silný hukot motoru. A když vyhlédli, viděli, jak prudce dopadl Meteor na plošinu startu. Hluboko se zařízla kola, dlouhé rýhy vyryla.

A než se nadáli, vyskočil se stroje Sim.

Byl úžasně bled, zraky strhány, oči rudé krví.

Ohromen šel mu vstříc Mlakov. Chápal, že cosi velkého se stalo.

Sim se zapotácel, cosi zabaleného nesl v náručí.

A s křečovitým pláčem se vrhl Sim k Mlakovu.

»Přátelé!« štkal trhaně. »Jsou mrtvi. Všichni jsou mrtvi. Malín, Vranka, Arek, všichni na Venuši – po dvoře leží, po chodbách – u rozbitých dveří – pobiti – Jediný tenhle žil. Toho nesu.«

A položil na zemi šat, rozbalil jej.

Byl v něm Karo.

Malátně klesl, do písku spustil hlavu, na které zela hluboká rána. Prudce oddychoval, matně se otevřely jeho oči, jakoby blanou potažené, a zase se zavřely.

A do žlutého písku skanula krůpěj rubínově rudá.

VI.

Osudnou byla noc z patnáctého na šestnáctý květen. V ten čas dozrálo zlo. Na mnohých místech však se zasévalo a nevědělo se, že už začíná žeň. A bylo pozdě, když se porozumělo.

V prostranné podzemní dvoraně vysočanského Robotnického klubu zaburácela divoká bouře.

»Kdo to svolal?«

»Chceme věděti pravdu! Žádné kličkování!«

»Takhle se nejedná!« hřmělo bouřlivě z prostředka stlačeného množství.

»Ať mluví Hall! Ten za tím stojí!«

»A hraje si zde na hosta a tropí si z nás blázny!«

Situace se stala neudržitelnou. Muž, menší, zavalité postavy, jenž se ujal slova na začátku, byl doslova ukřičen davem, který najednou propukl a zuřil jako roj podrážděných vos.

Tu zazněl s boku, od stěny dvorany, silný, velitelský hlas:

»Místo! Pusťte!«

A hned rozestoupil se zástup, utvořil uličku.

Na vyvýšené místo u řečnického stolu vystoupil rychle, ale pevně muž, asi čtyřicátník, dlouhého, do temna zarostlého obličeje, temných,

nestříhaných vlasů, očí černých, bystrých, pronikavých.

Pohnutí proletělo množstvím.

»Ať žije Hall!« ozvalo se několik hlasů, i tleskot zazněl porůznu.

V zápětí však zasyčelo ostře na několika místech.

Ale vše ztichlo, když několik rázných lidí zavelelo:

»Ticho! Ať mluví! Klid!«

Á Hall se ostře rozhlédl po shromážděných a vysokým, trochu drsně znějícím hlasem počal:

»Máte pravdu, přátelé, druhové a družky! Nač skrývání? Jste opravdu vyspělejší, než jsem, promiňte mé upřímnosti, předpokládal, či vlastně, abych pravdu řekl, než předpokládalo několik mých přátel, kteří dali podnět k dnešní schůzi.

Já však osobně jsem byl přesvědčen, že je lépe jíti přímo, a proto také rád a ochotně se ujímám slova a prohlašuji upřímně: Dnešní schůzi jsem svolal já.«

»Za koho?«

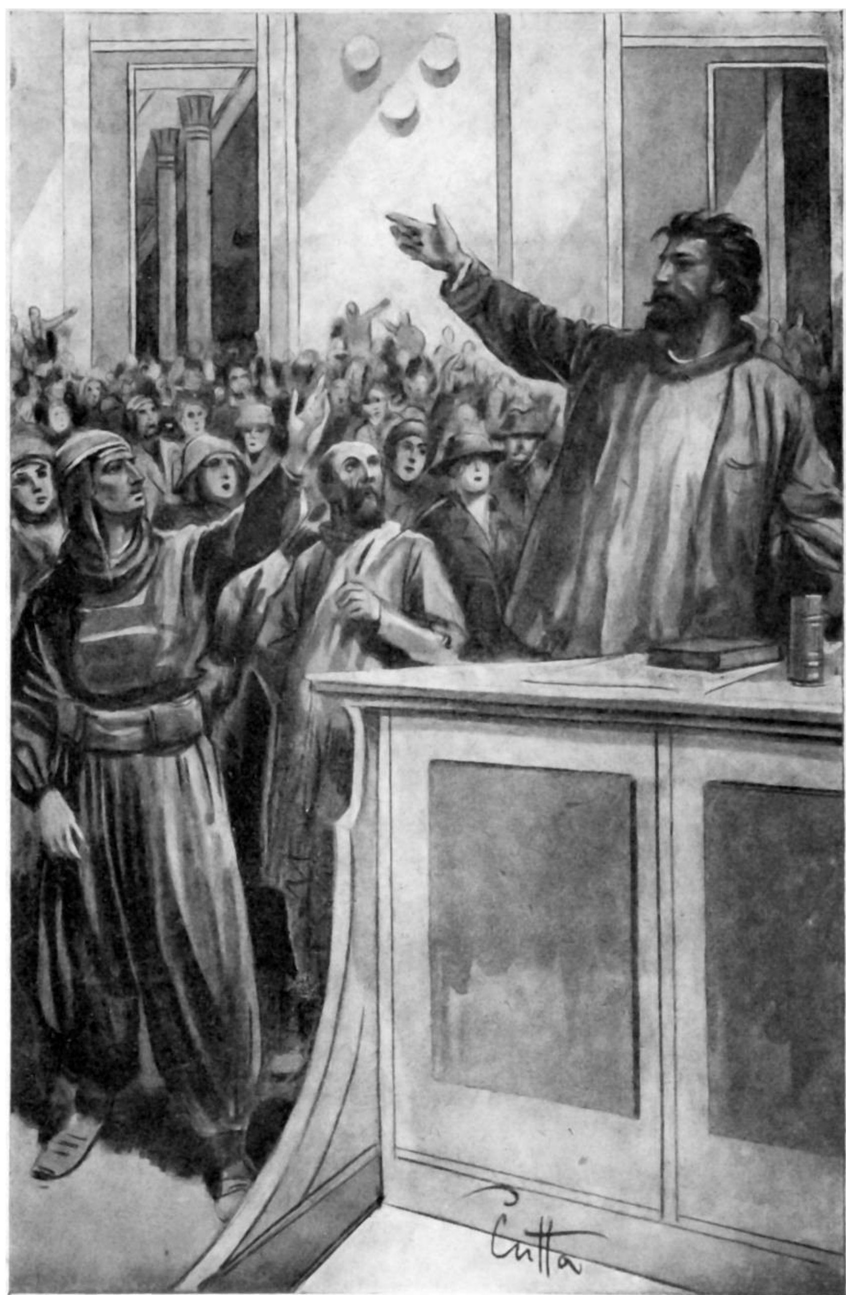
»Za Uhelný svaz?«

Několik hlasů najednou přerušilo řečníka, jenž však pohotově odpověděl:

»Za sebe! Prosím, abyste vzali na vědomí, že tu mluvím za sebe a že nejednám zde jako vedoucí tajemník Uhelného svazu!«

»To chceme slyšet!« ozvalo se na to s několika stran.

»Nevěřte mu!« zahučelo však současné z kouta.

„Uvěříte mi, až uslyšíte má slova“, . . .

»Uvěříte mi, až uslyšíte má slova,« navázal na to Hall, »prosím však, abyste mne nechali mluviti. Nebudete-li souhlasiti, mluvte potom!«

»Správně! Ticho již! Ať mluví!«

A Hall pokračoval:

»Pozoruji, že nálada je podrážděná, a nebudu tedy napínati vaši trpělivost. Není také účelem dnešní schůze, abych mluvil jen já. Svolal jsem vynikající a vlivné pracovníky v dělnickém hnutí, abychom se poradili o důležité myšlence. Vyskytl se návrh –«

»Čí?« zaznělo zase z více míst.

»Beru jej za svůj!« prohlásil Hall. »Snad to stačí!«

»Dobrá! Jen jasně!« hučelo mu v odpověď.

»Znáte všichni poměry pracujícího lidu,« mluvil Hall dále. »Několik tisíciletí se dělnictvo rve o spravedlivou úpravu svých věcí. Zkoušelo všechny možné prostředky, ale svého práva nedošlo posud. Měli jsme kdysi systém soukromého podnikání, zřízení soukromo-kapitalistické. V něm byl dělník tažným zvířetem, které se dřelo pro jiného a jiný tyl z jeho práce. Zlomili jsme tento nemravný hospodářský řád a zavedli jsme nový.

Staly se při tom pokusy, zavésti úpravu jedině ideální, stav naprostého společenství všech věcí, i majetku, i práv, i povinností. Byl to a je to krásný sen o rovnosti všech lidí, o nezištném bratrství, opírajícím se o obětavou práci všech pro všechny.

Víte všichni, že veliké tyto sociální pokusy selhaly. Nechci se šířiti o tom, čí vinou. Ale tolik tvrdím, že pravda zůstává pravdou i tehdy, když je do bláta a kalu zadupána. A jsem přesvědčen a pevně věřím, že co se nepodařilo dobám minulým, že se podaří časům budoucím, a že dojde k tomu, že bude člověk jako člověk, že nebude bohatých a chudých, že nebude ani bohatších a chudších, že budeme mít jednou všichni stejně, že bude všechno všech a že budeme bratry mezi sebou, které nebude nic děliti, ale spojovati čistá, ušlechtilá, opravdu bratrská láska.

Ale zatím jsou věci jinak. Dělnictvo musilo upustiti od spravedlivého rozdělení majetku a musilo se omeziti na dobývání spravedlnosti v rozdělování výtěžku práce. I zde dlouho se tápalo. Odstranili jsme majitele z průmyslových podniků a předali výrobní prostředky do rukou zaměstnaných.

Víte však, jak vše dopadalo. Nebylo zase rovnosti, nebylo spravedlnosti.

Rozličným způsobem se lidstvo dále pokoušelo o novou úpravu. Posléze vyplynul stav nynější, kdy máme čtyři velké skupiny, Uhelný svaz, Potravinové sdružení, Dopravní unii a Všeobecnou stranu práce.

Ale jaký je poměr mezi těmito tělesy? Jaké jsou poměry v nich? A jak se při tom daří dělnictvu? Přátelé, ruku na srdce a řekněte, jsme spokojeni, jsme šťastni?

A co bude dále? Víte všichni, co nám hrozí! Bratrský boj, který nás všechny poškodí a prospěchu nepřinese nikomu. Chvějeme se všichni hrůzou z příštích hodin, ale neděláme nic, abychom se zachránili, naopak pracujeme všichni k tomu, aby hrůzy ty byly co největší.

Proto jsem vás dnes svolal. Již dosti jsme se napáchali nerozumností a způsobili si škod. Nevyjímám nikoho, ani Uhelný svaz, třebas ovšem připomínám, že nebyl vinen sám. Ale ať je tomu jakkoli, pravím, že je ohavnou skvrnou v dějinách Evropy, co se stalo za posledních let.

Vidím vaše pohnutí a pozoruji, že souhlasíte se mnou. A jak by ne? Vždyť jsme vyhnali z práce svoje bratry a nasadili si do ní tu žlutou neřest, která ubírá a ujídá chleba našim lidem! A my pomocí jich jsme o živobytí připravili sebe a své!

Ale my jsme se připravili o víc, dokonce o čest! Na ulicích, na křižovatkách, v divadlech, všude v celé veřejnosti dohlíží na nás žlutý! Naši lidé nemají těch schopností patrně, nemají tolik spolehlivosti a smyslu pro zodpovědnost, nad nás vyniká a nad námi musí býti Asiat!

A připravili jsme se i o bezpečnost! Jaké je naše vojsko? Žluté! Že mu velí bílí důstojníci? Jak dlouho? Dokud jich žlutí chtějí poslouchati! My ovšem máme branné síly. Ale kdo je má? Mluvme upřímně – Uhelný svaz je má, Potravinářská společnost je má a i druhé dva svazy. Všechno mají, ručnice, pumy, aera – ale co má republika?

Co má vláda? Nic našeho, nic svého, má jen žluté! Kasárny republiky jsou přeplněny, ale námezdníky, živlem nám cizím, nepřátelským, asijským!

A kdyby dnes si řekli čínští vojáci, že nebudou již u nás poslouchat, ale že budou poroučet, kdo jim zabrání? Kdyby si řekli, že vyženou presidenty z Londýna, z Moskvy, z Paříže a že na jejich místa dosadí své poslední rekruty, měla by Evropa, aspoň za tohoto stavu, za této rozeštvanosti a rozervanosti, měla by sílu tomu zabránit?

Neměla, to chápete a uznáváte všichni.

A kdo je toho vinen? Kdo způsobil všechno to zlo?

Na dnešní sobotní večer svolána je schůze do trojské vily Kmentovy. Za hodinu budou pohromadě, a kdybyste tam šli – a vy byste tam měli jít – našli byste tam pohromadě všechny škůdce naší svobody, Kmenty, Nekolu s nezbytnou jeho ženou a francouzským hvězdářem, ale i zástupce Potravinářů a Strany práce.

Proto tedy jsem vás svolal. Tam se něco připravuje, kuje něco proti nám všem. A musí se jednati, ihned, bez odkladu! Nevím, na čem se usnesete. Ale myslím, že postup náš musí být rázný a nekolísavý. Můj soud pak je tento:

Musíme dostati do rukou moc. Můžeme ji dostati. Navázal jsem již styky s lidmi stejně smýšlejícími, budete-li chtíti – a za vámi by jistě

šli i v ostatních státech – máme do čtyřiadvaceti hodin v rukou všechna tři hlavní města evropská – Londýn, Paříž i Prahu. Svrhneme vlády, dosadíme mezinárodní revoluční výbor pro celou Evropu.

Zničíme státy a uděláme stát jeden, rozbijeme odborové svazy a zařídíme jeden společný, při tom však vyloučíme z něho všechny staré živly, všechno, co se drží starého pořádku a brání pokroku.

Vyženeme z Evropy napřed všechnu žlutou sebranku, ale za ní také všechnu sebranku bílou. Všude dosadíme svoje lidi, a až budeme mít Evropu v rukou, že se nebude moci hnouti, ne prohlásíme, ale skutečně zavedeme naprostou rovnost všech a ve všem, společné vlastnictví všech a všeho, neposkvrněné, čistě lidské bratrství.

Pak zahlaholí světem radostná píseň osvobození a na rozjasněnou oblohu lidstva vítězně vypluje zářivé slunce míru a štěstí, které svými blahodárnými, hřejivými paprsky zalije všechny lidí a všechny národy.«

Hall domluvil.

Hlučný potlesk zahlučel dvoranou. Bylo však patrno, že nepochází od všech rukou, a také brzy skončil a dvoranou rozložilo ticho.

Muž, jenž na počátku zahájil schůzí, se tázal:

»Kdo se hlásí o slovo?«

Chvíle váhání.

Ale pak z řady vykročila žena. Prostá, ustaraná, přísných, zasmušilých rysů.

»Přátelé!« promluvila, vystoupivši na řečniště a ostýchavě se ohlížejíc dokola po shromážděných. »Snad nejsem povolána, abych mluvila první po tak znamenitém řečníku. Ale nevím ani, věřte mi to, proč jsem se tolik osmělila. Nutilo mne něco, musila jsem. Pan Hall tu povídal tolik věcí. Měl jistě ve mnohém pravdu.

Ale když tak člověk poslouchá, srovnává to, co slyší, se svým životem. Podle toho, co sám prožil, posuzuje pravdivost zásad, které se mu hlásají. Nevím, zdali mi rozumíte, myslím, že zásady, myšlenky jsou pravdivé jen tehdy, jestliže je potvrzuje život.

Když tedy pan Hall tak hezky mluvil o rovnosti, vzpomínala jsem. Měla jsem děti, viděla jsem je růst. O všechny jsem se stejně starala, spolu vyrůstaly, ale nebyly stejné. Nebyly stejně zdravé, stejně silné, nebyly si rovné tělem, ani nadáním. Byly dětmi jednoho otce, a nebyly stejně hodné. Přemýšlela jsem nad nimi mnoho a došla jsem k mínění, že v přírodě není rovnosti.

A byla bych ráda věřila, a ráda bych věřila i nyní ve spravedlnost. Ale život mých dětí mne poučil. Jedny byly zdrávy, rostly a kvetly, druhé trpěly, chřadly. Jednomu vše se dařilo, nač sáhl, druhého stihalo neštěstí, nezdar za nezdarem. Nedovedu vám vylíčiti, přátelé, co cítilo moje srdce, když jednoho dne můj nejstarší synek

umíral a ostatní děti běhaly a smály se pod okny v rozkvetlé zahrádce. Nezáviděla jsem jim, vždyť to byly moje děti a já sama jim nechtěla kaziti chvíle spokojenosti, ale, nevím, pochopíte-li mne všichni, tehdy jsem přestala věřiti ve spravedlnost.

A tolik se mluví o bratrství! Mně zemřel muž, děti zůstaly, v bídě jsme byli. Šla jsem k vlastnímu bratrovi, aby pomohl; viděl mou bídu a měl, pomoci mohl a neudělal to! A nejsem jistě sama, která něco podobného zakusila. To jsou všechno věci, o kterých se hezky mluví, ale život svědčí i o něčem jiném. Vy byste jej chtěli přemoci, rozumím vám, ale nepřemůžete jej, život je silnější, přemůže vás a půjde svou cestou.

Také o společenství majetku se tu mluvilo. Mám dva syny, stejně vydělají, hodné ženy mají oba dva, dětí skoro stejně. Jeden má pěkný domek v krčském údolí, zahradu při něm, zámožný člověk je z něho. A druhý – nechtějte, abych mluvila o druhém, je to moje dítě!

Ale kdybyste dnes, pane Halle, mne nutil, nebo kdybyste mi řekl, že tyhle dvě moje děti mají mít svůj majetek společný, já bych vám řekla, promiňte, pane Halle, že to je buď bláznovství nebo ničemnost!

Jsem jen prostá žena, promiňte mi, dívám se na vše po svém a vykládám to, jak si to myslím. A myslím, že spokojenosti v životě není. Říkávám, až umřeme, pak budeme spokojeni.

Nejméně nám přinese štěstí to, k čemu radí pan Hall. Zas boje a zápasy!

A co z těch kdy pošlo? Jen smrt a škoda a potom bída. Málo co se kdy změnilo, vše chodilo po čase zas jako dříve. Dělejte však, jak rozumíte! Co pak znamená jednotlivec? Jen tolik bych řekla na konec – snad jsem všemu dobře neporozuměla – ale zdá se mi, co pan Hall navrhoval, že je příliš překotné a veliké, náhlé – i neurčité. Mám dojem, že pan Hall sám nechce dojíti tak daleko, že spíše chce vyvolati něco menšího, co však prospěje některým, ne – všem –«

Nedomluvila.

Bouře souhlasu i odporu zahlaholila dvoranou, jež sebou náhle pohnula, rozvlnila se, zmítala sem a tam.

»Ano! Tak je to! Výborně jste to řekla! O to jde!« křičel zuřivě bledý, hubený muž uprostřed zástupu, mávaje rukama ve vzduchu a bráně se dotírání několika sousedů.

»Ticho! Mlčte! Vyžádejte si slovo!« křičeno s různých stran.

Ti hlučeli, ti je krotili a při tom všichni zveličovali vřavu a zmatek.

Konečně se bledý muž prodral ke stolu.

»Žádám o slovo!« křičel hlučně a vše tichlo, když předsedající jej vyzval, aby mluvil.

»Řeknu vám velice krátce, co si myslím,« začal, opřev se o stůl a nakloniv se do předu.

»Pan Hall umí mluvit, to je pravda. Ale co řekl, je veliká neupřímnost. Já tomu rozumím a nepůjdu s sebou. Páni ze Svazu nás vždycky napalovali a chtějí nás napáliti zase. Pozorují, že je na tom Svaz špatně, proto chtějí jeho káru připnout k naší, abychom ji vytáhli. Zkusili to napřed u odborových organisací, ale tam pohořeli, zkouší tedy rozbíti organisace a získati nás, které mají za méně chápavé, abychom udělali to, co nechtěli udělati Kmentové, vytrhnouti Svazu z paty trn. Proto tenhle velkolepý návrh, který praskne, jako praskly všechny bubliny dosavadní. Z toho, co navrhuje tajemník Hall, by se podařilo jen něco. Pan tajemník ví, co. Pomohlo by to na nohy Uhelnému svazu, ale my bychom to odskákali. Abychom k tomu pomáhali, musili bychom býti blázni. Tím končím.«

Nová bouře se rozpoutala po těchto slovech. Hall, stoje stranou s rukama na prsou založenýma, se svraštělým čelem pozoroval vývoj věcí. Nepovažoval ještě za nutné znovu zasáhnouti.

Najednou však nastalo utišení. U řečnického stolu stanul starší muž, vážný, bělovlasý důvěrník Dopravářů Faltin.

»Když se lidé prou,« promluvil hlubokým hlasem, »bývá, že si buď nerozumějí, nebo si rozuměti nechtějí. Proto je nutným předpokladem při každém jednání mluviti upřímně, věřiti, že

také druhý upřímně mluví, a snažiti se, porozuměti si vzájemně.

Nechci rozhodovati o tom, pokud upřímně mluvil pan tajemník Hall. Přiznám mu rád, že bylo mnoho správného v jeho slovech. Ale také jsem přesvědčen, že Hall promluvil až v konci svého přednesu.

Pan tajemník jistě chtěl, abychom věřili, že jeho návrh směřuje k míru a štěstí, neodvažuji se ovšem říci všech lidí, poněvadž ani pan tajemník toho neřekl. Ani o většině bychom nemohli mluviti. Jistě však chce pan tajemník vybudovati štěstí některých, nemyslím ovšem při tom na část řeči, kde chtěl obsaditi důležitá místa svými, což snad má býti našimi lidmi.

Pan tajemník Hall však předpokládá, že podmínkou štěstí lidského je zavedení rovnosti mezi lidmi. Snad některé z vás, kteří mne znají, překvapí, řeknu-li, že s touto myšlenkou plně souhlasím.

Ale dívejme se, prosím, na věc jasně! Chceme rovnost mezi lidmi. Dobrá. Nezapomeňme však, že člověk je součást přírody, výtvor přírodních sil, a že podléhá týmž zákonům, jakými se řídí tvorstvo všechno. Chceme-li zavésti rovnost v části, zavádějme ji v celku!

Nechci věc učiniti složitější a těžší. Ale to musí každý uznati, že nemůžeme provésti pronikavější změnu v části a celek nechati, jak byl dříve. Nemohla by tato změna býti trvalou. Myslím, že

by nebyla ani možnou. Je třeba najíti způsob, jak provésti rovnost mezi žijícími útvary. Najdeme-li ten způsob pro všechny tvory, hodí se na člověka. Najdeme-li jej pro člověka, hodí se na všechny tvory.

Jsem pro to a byl bych rád, kdyby se to povedlo. Představte si, jak by se svět změnil, kdyby se nám podařilo uvésti rovnost do celé přírody, mezi živočišstvo i rostlinstvo!

Měli bychom stejné stromy, stejně silné, stejně rovné, stejně vysoké. Nesměl by přerůstati strom svoje druhy, bylina by nesměla dusiti bujným vzrůstem byliny slabší. Byli by stejní koně, stejní psí, stejní ptáci. A konečně lidé by si byli rovni, stejně silní, stejně zdraví, stejně nadaní i dobří.

Co závad by tu odpadlo! Pan tajemník má pravdu, i k majetkové rovnosti by došlo, aspoň zhruba, neboť, náhody a nehody vyjímaje, měli by lidé stejné podmínky a přirozeně, sama sebou by se vyvinula majetková rovnost.

Snad by pak odpadl i věčný boj, který je podkladem života. Bylo by to nutno, mělo-li by dojíti k naprostému míru a nerušenému štěstí všech. A zde je opravdu náprava nutná. Život je, přátelé, strašlivá instituce! Vyjděte jen do přírody a pozorujte půl hodiny život v ní! Myslete si, že na místo potrhaných per ptačích, po lese rozházených, vidíte roztrhanou kůži člověka, myslete si, že ohlodané kosti zajíce v houští jsou kostmi lidskými, všimněte si pavouka a

představte si, že na místo mouchy rdousí a ssaje nás – ne, nechci pokračovati –

Ale pravím, že život je rození a umírání, vraždění a požírání, věčný, nekonečný zápas a boj. – Nevím, oč je jiný lidský život? Jen způsobem se liší, ne svou podstatou.

A vy v těchto hrůzách vybudovati chcete štěstí všech. Kdo by vám nepřál zdaru, kdo by mohl býti tak krutý, aby netoužil po splnění této krásné myšlenky?

A je tu cesta k tomu, praví pan tajemník Hall. Je kouzelný prostředek, jenž nás tam dovede. Rovnost.

Neberte moje slova za výsměch, přátelé! Ani vy ne, pane tajemníku! Věřte, že z celého srdce bych si přál, aby bylo možno to, co jste říkal, a že bych byl schopen jakékoli oběti, kdybych k tomu mohl přispěti.

Obávám se však, že vždycky bude život pro člověka těžkým, tak jako pro tvory ostatní. Je mnoho strastí, které nás tíží; není to jen chudoba a hlad, jsou tu nemoci a smrt. Proč jedny neseme bez reptání a nedělíme se k vůli nim na dva tábory, na příklad na třídu zdravých a třídu nemocných? A proč se dělíme na třídu bohatých a třídu chudých?

Protože vidíme, že nemoci a smrt jsou spravedlivé, že jim podléháme všichni stejně, čehož nelze říci o chudobě a nedostatku.

A zde snad by pan tajemník vítězně zvolal: Vidíte! Rovnost! A šťastni budeme!

Ne tak, přátelé! Zůstaňme při tom srovnání! Byli bychom šťastni v nemoci, kdybychom si zavedli v ní rovnost a uvrhli do ní i jiné? Bolel by mne méně zub, kdybych viděl, že se druhý bolestí svíjí jako já? A umíral bych snad lehčeji na tuberkulosu, kdyby vedle mne stejně umírali ostatní?

Vidíte, přátelé, to je jádro problému! Je nutno jinou cestu voliti, je třeba odstraniti bolest a nemoc u všech a stejně je třeba odstraniti chudobu a bídu. Ne je rozšiřovat na všechny, ne se starati sobecky o sebe a své, o jednu část lidstva, některou třídu.

Když takhle uvažujete, vidíte, že pan tajemník a všichni, kdož jsou na jeho linii, berou věc za zadní konec, že cesta jejich nemůže vésti k cíli.

Jest však cesta jiná. Naprostého štěstí lidského, řekl jsem, se nikdo nedočká. Ale bude lidstvu lépe, odstraní-li chudobu. A s čím to souvisí? S opatřením hodnot, kterých člověk potřebuje k životu.

A kdo opatřuje tyto hodnoty? Práce.

A zde jsme u úhelného kamene, na kterém spočívá vše.

Práce nás tísní a její rozdělení.

Tísní nás nedostatek hodnot, prací získaných, a nespokojenost v nás budí rozdělení těchto hodnot mezi lidské jednotlivce.

Podkladem sociální otázky, která tak dlouho jako balvan leží na prsou člověčenstva, je práce. Není sociální otázky tam, kde se nepracuje. Mají svou sociální otázku tygrové v džunglích? Anebo vrabci na střechách? Snad se toto přirovnání nehodí. Nuže, mělo a má lidstvo rozpory sociální tam, kde žije v poměrech šťastnějších, za nichž snadno se opatřují životní potřeby a tyto stačí ke krytí lidských požadavků?

Na tom tedy záleží sociální klid. A nezatracoval bych Kmenta, který hlásá docela jinou cestu ke štěstí, nežli pan tajemník. Je nesporno, že postup a rozkvět vědy zbaví člověka práce a umožní vyrobiti tolik hodnot, aby nebylo nedostatku.

Nepůjdeme-li touto cestou, je marno vše. Nepomůže, nutiti člověka k odříkání, které mu vždy bude proti mysli, a k obětavosti ve prospěch druhého, které není v lidské přirozenosti. Je také směšno, zatracovati mzdu jako kletbu lidstva. Bič a ostruha zmizí, až nebude kůň musit pracovati. Věříte, že bude kůň jednou tahati bez nich?

Půjde to ovšem podle Kmentova způsobu pomalu. Proto naše nedočkavost, proto překotné plány, jak bychom k cíli došli naráz. Ale plány ty mohou jen ztroskotat, ne-li dokonce poškodit přirozený vývoj.

Co však dnes navrhl pan tajemník Hall, je věc krajně nebezpečná. Neradím k ní. Něco se státi musí. Poměry jsou ovšem příliš složité, příliš mnoho zájmů je dnes v sázce a nevím, stačí-li

dobrá vůle několika lidí rozmotati spleť a zameziti šílenou katastrofu, ze které nevyplyne nic jiného, nežli zkáza.

Je tedy třeba zakročení, v tom souhlasím. Okamžitého, neboť zhoubný výbuch se blíží. Jsem rád, že nás p. tajemník Hall dnes svolal. Ale myslím, že v dnešní situaci nesmí nám podávati návrhy pan Hall –«

»Výborně! Bravo!«

A hromový potlesk a bouřlivý křik otřásl síní a přerušil řečníka, jenž však zesílil hlas a překřičev vřavu, zavolal:

»– nýbrž Ramsen! Ať mluví Ramsen!«

A nový nekonečný potlesk a hlahol se ozval a vítal mladého muže, hladké tváře, vysokého čela a jasných, šedých očí, jenž rozevřevším se zástupem kráčel na řečniště. Byl to Ramsen, vůdce Všeobecné strany práce.

»Nepovím vám, bratři a sestry,« ozval se jeho zvučný hlas, »mnoho po slovech svého otcovského přítele Faltina a ostatních, kdo mluvili přede mnou. Nebudu rozebírati také myšlenky, o které tu byl spor. Není toho nyní třeba a není na to kdy.«

»Výborně!« ozval se mnohohlasý souhlas se všech stran.

»Mnozí z vás vědí, přátelé, že byli na dnešní večer pozváni ještě do druhé schůze, ta že však byla náhle odřeknuta. Stalo se tak, když jsem

zjistil, že se všichni sejdeme zde, na schůzi, svolané panem tajemníkem Hallem.

Oznamuji vám, že dnes konají se ve všech čelných místech porady zástupců našich tří organisací. Bohužel bez Svazu, se kterým je těžký klidný rozhovor. Předmětem je zabránění boje, který visí nad našimi hlavami. Naše strana, Všeobecná strana práce, už se dopracovala jasného názoru na nynější poměry a staví se příznivě k této akci, k níž popud dali Kmentové a která má vzájemnou dohodou zameziti hrozící boj.

Návrh Hallův je křížením této akce, která byla již zahájena. Je to šílený návrh, nebezpečný, ale také neproveditelný.«

»Jak chce dobýti Prahy?« ozval se posměšný hlas ze zástupu.

»To vám povím!« odpověděl hned ruče Hall, rozechvěn a jiskře černýma očima.

»Nemůžeme a nesmíme hnáti lid do nových bojů!« za hlučného souhlasu přerušil Ramsen toto intermezo. »Chybovali jsme právě tím, že jsme na místo spolupráce vedli nekonečné boje, že jsme se dělili, místo abychom se spojovali. My jsme oddělili i práci, fysickou od duševní, a pak jsme rozdělili i práci tělesnou a tvořili jsme odborové organisace, kterými se pracující navzájem potírali.

Pan tajemník Hall navrhuje ovšem nyní utvoření organisace jedné. Kdyby návrh ten mínil spojení nynějších organisací v jedinou, byl bych,

přátelé, oběma rukama pro to. Ale postavím se se vší energií proti rozbíjení toho, co tu je.

Neboť dovedete si představiti, jaký by byl nový útvar? Byla by to část pracujícího lidu. Myslím, že nikdo nepochybuje o tom, že část menší. Jak by ovládla ostatní? Diktaturou? Na základě čeho? Rozumu nebo množství?

Než nemluvme o tom, čeho nebude. Ale povím vám pravý cíl návrhu Hallova. Řekl jsem, že jednání bylo již zahájeno. Nuže, jde o sloučení všech čtyř organisací. Při tom se dostane patrně spravedlnosti všem. A to se nelíbí některým pánům ve Svazu a proto chtějí celou věc rozbíti návrhem Hallovým –«

Pro bouři nevole musil zastaviti a teprve po chvíli mohl dále:

»Navrhuji vám tedy opak toho, co chtěl pan Hall.

Žádný boj, ale dorozumění! Ne rozbíjení odborových organisací, nýbrž jejich sloučení. Upravme spravedlivě vzájemný poměr, zejména otázku Svazu! Odstraňme žluté dělníky, žluté vojáky a policisty! Podpořme Nekolovu kolonii –!«

»Nikdy!« ozval se prudký hlas Hallův.

»Aha!« znělo zase výsměšně naproti tomu s několika stran.

»Podejme si svorně ruce,« končil Ramsen, »uzavřeme upřímnou dohodu a na důkaz toho odzbrojme strany, odzbrojme organisace a ozbrojme stát!«

Dokončil a síň se třásla potleskem a voláním a vše se hnulo k Ramsenovi, aby mu aspoň stiskem ruky a vlídným slovem osvědčilo souhlas. Dlouho trvalo, než se k slovu dostal Hall, jenž chvíli již stál na podiu bled a rozčilen.

Konečně počal:

»Vidím nadšení a radost na vašich tvářích. A bojím se – a vím, že moje obava jest oprávněná – že vaše dnešní radost se vám vymstí brzkou žalostí. Jest smutným zjevem v dějinách našeho dělnického hnutí nerozhodnost a malomyslnost. Kolikrát již jsme pozdvihli křídla a vždy se našlo něco, co zarazilo, znemožnilo náš vítězný let.

Jsme příliš malověrní, přátelé! Pochybuje se o věcech nejjednodušších. Dnes padla zde otázka, jak chceme dobýti Prahy. Nuže, vězte, že není věci lehčí. Praha má tři pevné body: Vyšehrad, Petřín a Žižkov. Jedině v těchto pevnostech jsou bílí vojáci, všude jinde jsou žlutí, kterým je osud Prahy lhostejným a poslouchají dnes toho, zítra pak budou poslouchati onoho,– jen když je budete platiti.

Z posádek tří pražských pevností pak jistě je polovina lidí, kteří by se dali získati soukromou, osobní agitací. Několik dní drobné práce a stačí přijíti s malým hloučkem nahoru a spojiti se se získanými vojíny, kteří by byli již připraveni a ozbrojeni.

Co bude moci dělati druhá část? Ani se nehne, přátelé, za to vám ručím! A nehne se v celé Praze ani noha, jakmile bude náš Vyšehrad, Žižkov a Petřín. Nepochybujte o tom, že je tomu tak i v jiných městech, moje zprávy o tom jsou přesné a spolehlivé.

Vy ovšem, jak jsem viděl, odmítáte boj. A zapomínáte, že boj bude nutný a že k němu budete musiti sáhnouti možná dříve, než si myslíte! Věc dělnictva je nesporně na ústupu. A nejvíce ji ohrozili a poškodili lidé, kteří dovedou působiti na dělnictvo, chlácholiti je sliby a malováním vzdušných zámků.

Kment je nebezpečným člověkem! Na jedné straně vlídná tvář, ale zaťatá pěst připravuje útok. Ve Kmentech a jejích nohsledech nám obživl starý buržuj, neklamte se v tom!

Co nechcete udělati vy, udělá on. Vy se vyhýbáte boji, on ho započne, až se to jemu hodí. Pak bude pozdě –«

Nedořekl!

Stěny síně se otřásly, temný rachot dolehl zvenku.

Dvéře se rozlétly a síní proletěly výkřiky:

»Útok!«

»Boj!«

Hall vyskočil na stůl.

»Vidíte – zbabělci! – Vzhůru – na Kmenta – na buržuje –!«

A v divokém zmatku vše se hnalo k východům.

VII.

A také jinde byla setba přerušena žní. –

Touž sobotu, patnáctého května roku 2978, sešla se večer v Novém vládním paláci v Londýně důležitá porada. Předsedal jí president Spojených anglosaských států a vedle něho se jí účastnilo pět zástupců z rozličných částí říše.

Po zahájení ujal se slova lord kancléř sir Blackford:

»Pánové!« pravil. »Budu mluviti stručně. Věc, o kterou jde, je jasná, a nevyžaduje mnoha slov. Ale je důležitá a jejím rozhodnutím převezmeme všichni zodpovědnost, jaká zřídka připadla v dějinách několika lidem.

Máme započíti akci, která svými důsledky rozhodne o osudech celých světadílů. Má býti boj mezi dvěma kontinenty. Boj, který má zachrániti Evropu, umožniti jí existenci další. Ale je nesporno, že tento boj může stejně snadno Evropu zničiti a uvésti ji v porobu.

Tak závažné rozhodnutí máme nyní podniknouti. Já pro svou osobu zde musím podotknouti, že boj, o kterém mluvím, je neodvratný, že k němu určitě jednou dojde, ba, že je divem, že dosud k němu nedošlo. Zápas mezi Evropou a Asií se čeká po tisíce let. Již v dobách dávno minulých trval mezi nimi boj. Národové

asijští vpadali do Evropy, kmeny evropské podnikaly výpravy do Asie.

Tehdy ovšem dosud mohli obyvatelé obou těchto pevnin býti vedle sebe, měli obojí dosti místa na slunci. Nyní však se podstatně poměry změnily. Japan, který mohl býti protiváhou Číny, zmizel téměř ve vlnách oceánu a Asii ovládl živel čínský, který v posledních staletích překvapujícím způsobem se povznesl.

Tím vzrostlo žluté nebezpečí, o kterém se vždy mluvilo a psalo. A je naprosto jisto, půjdou-li věci dále týmž směrem – a ony půjdou – že musí dojíti k zápasu na život a na smrt mezi plemenem bílým a žlutým.

Je zde jedna veliká příčina, která tento zničující boj činí neodvratným.

Je to uhlí. Evropské zásoby uhelné jsou vyčerpány. Amerika je zabezpečena pro tisíciletí, ale také musí počítati s tím, že v dohledné době bude potřebovati pomoci. Uhlí má jedině Asie a zejména vlastní Čína chová nevyčerpatelné zásoby této drahocenné černé hmoty. Jen její provincie Šansi by mohla zásobiti energií celou severní polokouli na mnohá tisíciletí.

Vidím nyní otázku na vašich tvářích, pánové, a rozumím jí. Dovolím si ji hned zodpověděti, třeba nebyla pronesena. Je vám podivno, že prohlašuji uhlí za jedinou a nevyhnutelnou podmínku našeho života, ačkoli se obecně věří, že po vynálezu

Nekolově není a nebude lidstvo odkázáno na energii uhelnou.

Nechci se zde šíře zmiňovati, že energie vodních toků nestačí hraditi zvýšenou potřebu naší energie. Ale o využití energie sluneční vám musím podati zprávu, která jistě bude pro vás novou. Nemusím vám snad připomínati, že právě tato zpráva musí zůstati naprosto důvěrnou a že nesmí o ní do veřejnosti proniknouti ani tušení.

Nekolův vynález má, pánové, pro lidstvo nesmírný význam. Patří k nejdůležitějším z vynálezů, co jich kdy bylo učiněno. Skvěle se osvědčil a koná a jistě vykoná lidstvu neocenitelné služby. Po tři léta jsou nádržky jeho kolonie v činnosti a pracovaly dosud bezvadně.

Ale najednou se vyskytla záhada, před kterou stojíme bezmocní.

Účinnost Nekolových nádržek nezadržitelně klesá. A příčinu toho zjevu nelze najíti. Jen tolik je jisto, že klesá rok od roku síla slunečního záření. Ale tento pokles je rovnoměrný, kdežto pokles účinnosti nádrží je větší a urychlený. Musí býti tedy ještě jiná příčina, nežli seslabení slunečního záření.

Měli jsme již delší dobu zprávy o tomto nebezpečí svoje, soukromé.

Inženýr Nekola nás uvědomil o této závadě před nedávném. Praví, že má dojem, jakoby nádrže umdlévaly, a soudí, že tu jde patrně o vyčerpávání, ubývání nějaké látky, které je v

roztoku nezbytně zapotřebí pro přeměnu energie sluneční v energii elektrickou. Pracuje horečně hlavně s inženýrem Mlakovem, aby rozluštil tuto záhadu. Ovšem nemůže zaručiti, že se to vskutku podaří, zatím však žádá, aby se o věci pomlčelo.

Stojíme tedy před možností a musíme s ní počítati, nezastaví-li se pokles slunečního záření a umdlévání Nekolových nádrží, že v dohledné době bude množství energie, kolonií Nekolovou dodávané, značně menší a že snad dokonce se věci zhorší potud, že budeme znovu odkázáni na energii uhelnou.

To je důležitá položka v našich rozpočtech, které nelze přehlížeti.

Jest ovšem ještě jiná věc, o které se zde musím zmíniti. Jest, myslím, nepochybno, že byl již učiněn vynález, o který se lidstvo namáhalo po celé věky a který by rázem odklidil všechny tyto obtíže a pro vždycky. Je to nalezení způsobu, jak využíti energie atomové. Vynález tento by lidstvu otevřel nevyčerpatelný pramen síly, opatřil by nám energii v libovolném, nekonečném množství. Celá země by jím nabyla nové tvářnosti, život lidský by se změnil od základu a snad, snad by se pak svět stal rájem.

Tento vynález byl podle mého přesvědčení již učiněn a to českým inženýrem Lesinou. Ale znáte všichni tragickou shodu okolností, za kterých zahynul Lesina a jeho vynález byl ztracen.

Nevím, zda by bylo možno najíti jej. Doufalo se, že je uložen co věno Lesinovy dcery, která, jak víte, je chotí inženýra Nekoly. Znáte také události, jež se odehrály před třemi lety, aféru Hartmanů, která byla právě vyvolána touhou Hartmanovou po vynálezu Lesinově a nekonečné moci, kterou by dával do rukou člověka, který by se ho zmocnil.

Tehdy naděje na objevení vynálezu Lesinova zklamala. Nebylo však, jak se mi zdá, správno, že nebylo pátrání po velkolepé Lesinově myšlence vedeno dále. Nesouhlasím s těmi, kteří vytýkají inženýrovi Nekolovi nedostatek ráznosti v té věci anebo dokonce starost, aby nebyl zastíněn vlastní jeho vynález.

Spíše věřím, že zde brzdila obava před nesmírnou zodpovědností, kterou bude míti ten, kdo dá lidstvu do ruky vynález dosahu takového. Neboť myšlenka Lesinova může přinésti lidstvu štěstí, bude-li jí využito k dobrému, ale může zaviniti a způsobiti nesmírnou zkázu, nebude-li s ní zacházeno opatrně anebo bude-li jí dokonce zneužito.

Přes to však můj soud jest, že se mělo a má vynaložiti všechno, aby vynález Lesinův byl vynesen na světlo. Nepochybuji, že by byl ku prospěchu lidstva a že by odstranil mnohé z obtíží, kterými právě nyní trpíme.

Dlužno ovšem počítati s věcmi, jak jsou. Při reelním rozpočtu se musí bráti v úvahu pouze

skutečnosti a ne snad naděje. Nyní nemáme vynálezu Lesinova, jest ohrožena budoucnost Nekolovy kolonie. A nemáme uhlí. Má je však Čína.

Náš postup byl určen těmito skutečnostmi. První, co jsme učinili, bylo, že jsme vyjednávali s vládou čínskou. Činili jsme jí návrhy, podle našeho mínění úplně přijatelné. Nabízeli jsme jí, že evropským kapitálem vybudujeme obrovské kalorické elektrárny na čínských dolech. Odtud se měla vyrobená energie mohutnými kabely vésti až k evropské síti, při čemž by se celým širým územím asijským dostalo potřebné elektrické síly.

Šli jsme ve svých návrzích na meze možnosti. Byli jsme ochotni k jakýmkoliv obětem při stanovení ceny, za kterou bychom od Číny kupovali potřebnou energii. Kdyby byla čínská vláda přijala naše nabídky, byla by Evropa se stala poplatnou Asii pro celou budoucnost.

Ale byli jsme odhodláni i k tomu, neboť jsme dovedli oceniti výhody, plynoucí z takové smlouvy. Evropa by byla měla zabezpečenu dodávku potřebné energie pro celou budoucnost a snad by se byl při tom upravil i poměr mezi oběma kontinenty.

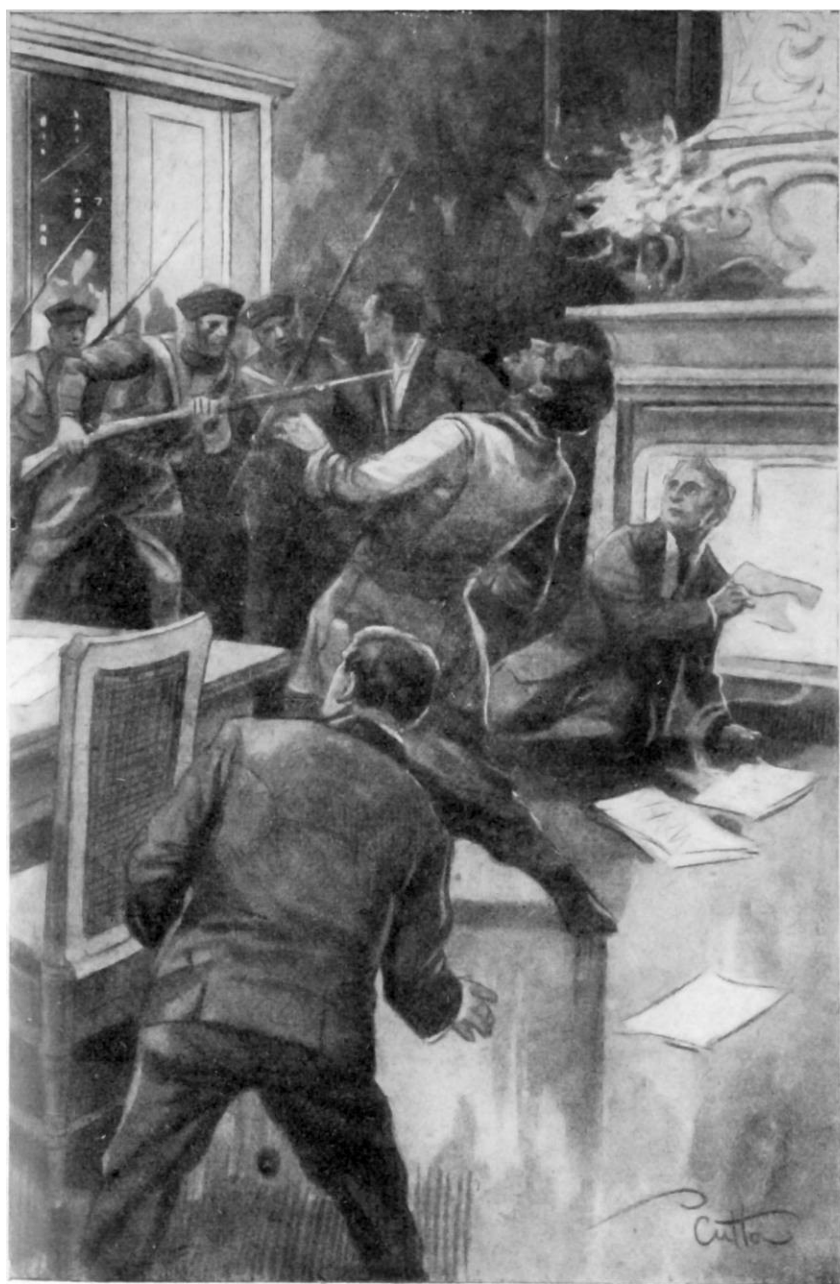
Čína však odmítla. Nepřistoupila na naše návrhy.

Kromě toho však máme dojem a patrně správný, že Čína zbrojí proti nám.

Takový je tedy stav: Nemáme energie, nemáme uhlí. A potřebujeme uhlí. Čína je má. Odpírá však pomoci nám. A dokonce připravuje se k válce, chce nás napadnouti.

Evropa musí nyní jednati. Jednala již a jedná. Zde před panem presidentem našich Spojených států leží akta historického významu. Je v nich usnesení vlády Slovanských států a Románské unie v otázce čínské. Obě vlády míní, že se nesmí vyčkati, až Čína ukončí své přípravy a stane se nepřemožitelnou. Je třeba ji předejíti a ochromiti. Proto je nutno, ihned urovnati všechny rozpory, které hrozí v nejbližších chvílích rozvrátiti Evropu. Neshody se musí odstraniti, všechny síly spojiti, svrchovaně úsilí napnouti. A jakmile bude Evropa dostatečně silná, má se vrhnouti na východ. Amerika se připojí.

To je názor obou vlád, příslušné protokoly jsou tuto ve spisech. Záleží nyní na našem rozhodnutí. Připojí-li se naše státy k druhým, bude pozítří svolána evropská konference do Prahy, aby konečně rozhodla o věci i podrobnostech. Připomínám ještě, že někteří pokládají tuto válku za jediný prostředek, jenž může zabrániti rozvratu v Evropě a obrátiti ke společnému prospěchu síly, připravené ke vzájemnému ničení.

U krbu byl krátký zápas.

Můj návrh tedy za souhlasu p. presidenta Severského spolku přednášený zní: Ne na výboj! Na obranu! Za právo života a vývoje, které se nám upírá! Proto s sebou! A v čelo! Za svobodu a zdar bílé –!«

Nedořekl.

Z venku, od vchodu, se ozval dušený výkřik.

A tupá, dunivá rána dopadla na dvéře.

Všichni vyskočili.

President shrnul akta a pokročil s nimi k planoucímu krbu.

Však již dvéře zapraskaly, mohutná tíha na ně dolehla – povolily – –

Několik postav vpadlo. Třeskly rány.

President klesl u krbu, pozdvihl se však a s námahou vhodil papíry do krbu. Pak padl znovu.

Vetřelci divě se hnali k ohni, jenž vysoko zaplanul.

Čtyři muži ze státní rady s holýma rukama se vrhli proti nim. Jen Blackford zmizel nepozorován tajným východem v rohu komnaty.

Krátký byl zápas u krbu.

Ale útočníci se dostali k němu až přes mrtvá těla.

Poslední z papírů však již dohoříval.

VIII.

»Sobota je vždycky rušný den,« odpovídal redaktor Netuka příteli Kompersovi, když spolu

vycházeli po sedmnácté hodině z mohutné budovy Slovanských Listů.

»Měla by si toho všimnouti statistika,« pokračoval. »Myslím, že nejvíce nerozumností provádí lidstvo v sobotu.«

»Nevím,« odpovídal Kompers, »zdali by to bylo možno dokázati. A bylo by třeba uvážiti, má-li tato myšlenka nějaký psychologický podklad.«

»Může jej míti,« usmál se Netuka.

»Nuže?« ptal se Kompers.

»Moderní člověk žije těžký život,« řekl Netuka vážně. »Život nabyl takové plnosti, že klade veliké požadavky na tělesné ústrojí člověka. Hlavně na jeho nervy. Jediný den v týdnu je dnem odpočinku, to jest neděle. V neděli si oddychne většina lidí. S novým týdnem počíná klopota života. První dny čerpá člověk ze sil, kterých nabyl nedělním odpočinkem. Pak den za dnem sil jeho ubývá. A nejvíce napjat a předrážděn je v sobotu. Důsledek pak je jasný.«

»Ovšem, takhle se to podobá pravdě. Musilo by se však pozorovati, jak jsi řekl, statistika by musila prokázati tvoje mínění.«

»Dnešek by rozhodně svědčil pro ně,« usmál se Netuka. »Tolik událostí, jako na dnešní sobotu, se shrne na málokterý den.«

»Pravda,« souhlasil Kompers. »Byl to rušný den. Veliké události a podivným závojem zahalené.«

»Doufám, že nemyslíš dnešní výtržnosti v Motole a v Hloubětíně.«

»Ne,« řekl Kompers, »takovými příhodami se již nezabývám. Kolik pak jich máme do týdne. Brzy tu, brzy tam propukne plamínek, vyrazí, kouře mnoho nadělá a zase zhasne.«

»Zásluhou žlutých hasičů, kteří se v tom vyznají,« ušklíbl se Netuka.

»Ovšem, to už je tak,« mínil Kompers. »Mohlo by snad být jinak?«

»Skoro ne, to se nemůže popříti,« pravil Netuka. »Spřátelili jsme se s tím již. Ale mně právě vrtá mozkem něco docela jiného.«

»Neapol?«

»Ovšem, Neapol! A ještě něco jiného. Snad se mi vysměješ, jistě řekneš, že počínám podléhati fixní myšlence…«

»Promiň,« usmál se Kompers, »ale mně se zdá, že jich máš několik.«

»Ne! Ne!« živě se bránil Netuka. »To je omyl. Není jich několik, jen jedna je. Všechny spojuji v jednu. A v tom to záleží, že spojuji. Mnoho věcí spojuji, kterých ty nespojuješ, aniž kdo jiný kromě mne.«

»Jen se mi zdá, že jsi dosud nedošel konce. Závěru z toho všeho nemáš.«

»Nemám,« přiznával Netuka.

»A jenom tím budou potvrzeny tvoje domněnky, ukáže-li se opravdu spojitost mezí tím vším. Někdy se mi zdá, že jdeš příliš daleko.«

»Vím,« souhlasil Netuka, »ale nemohu za to. Vnucuje se mi přímo, abych hledal souvislost. Jako dnes na příklad –«

»Myslíš Neapol a výtržností v Praze?« ptal se Kompers.

»Ani to ne. Ale je mi podezřelé poškození našich strojů v tiskárně. Ve chvíli, kdy můžeme hoditi do světa velkolepé číslo se zprávami, kterých nemůže míti žádný jiný časopis v Praze, v tom okamžiku vyšlehne plamen u našich motorů a spálí je! Není to nápadné?«

»Podezříváš snad konkurenci?«

»Nevím. Jen podivné je mi to. A víš, myslím, že měl v tom prsty Ting. Ležel popálen mezi stroji. Co tam dělal?«

»Rozhodně tam nepatřil.«

»Vidíš! A mně je podezřelým všechno, jak je při tom kdokoli z těch žlutých příšer. Nenávidím jich, jsem přesvědčen, že příliš dobře na vše dávají pozor. Hrají si s námi, v rukou nás mají. A to mne tíží. Ostatně, víš-li pak, že tenhle náš Ting byl dříve ve službách tajemníka Hartmana?«

Tak hovořili oba přátelé, kráčejíce z práce domů.

Praha zatím se uklidňovala ze vzrušení, jež vzbudily zprávy z Neapole i domácí výtržnosti.

Poslední výstřely dozněly v údolí pod Hloubětínem a v úvalu motolském. Obvyklý život se vracel do ulic, odpoledne nakvap vyprázdněných. Rachotily železné závěsy krámů,

tu a tam zazvonilo sklo, o něž chodec zakopl anebo které nastoupivší metaři smetali s chodníků. Nad Hloubětínem se rozplynul mrak dýmu, kterým požár Dělnického domu zavalil tuto část města. Dosud však z trosek se kouřilo a tu a tam při závanu větru vyskočil plamének a přeběhl po rozžhaveném trámu.

Žluté čety se vracely odměřeným krokem do svých kasáren. S nepohnutými zraky kráčeli žlutí vojáci za svými bílými důstojníky, ani kosého pohledu nebylo lze zahlédnouti mimo jdoucím. Pravidelně se kymácely torby na jejich hřbetech, matně se leskly ručnice, studeně blýskala nasazená bodla.

»Udělali zase kus pořádné práce!« ukázal nenávistně dělník, doháněje druha, na četu jdoucí ulicemi motolskými.

»Přidali několik desítek mrtvých k těm, které již nadělali naši lidé mezi sebou, a pomohli policií k zavření několika lidí jiných, kterých by stráž do rukou nebyla dostala,« odpověděl druhý, pohlížeje se stejným záštím za žlutou četou, ale zároveň úkosem se dívaje na neznámého mu člověka, jenž ho oslovil.

»Hanba vládě,« zasykl první, »jako psy je na nás štvou, bídáci!«

Druhý neodpovídal, zvolnil pouze krok, chtěje nechati předejíti nevítaného průvodce. Ale tento se ho nepustil a obrátiv se k němu, přímo zaútočil:

»A vším jste vinni vy, Dopraváci! Vaši Kmentové to řídí –«

»Není pravda,« hájil se napadený. »Kmentové vždycky se stavěli proti povolání Číňanů. To je známo. Ale vy z Uhelného svazu jste si postavili hlavu, opustili jste doly a nechali jste lidi bez uhlí. A to v nejhorší době, kdy kolonie saharského slunce byla vámi zničena! Proto přišli žlutí do dolů. A pak jste bouřili a štvali, pokoje jste nedali, život tu vůbec nebyl možný, dokud nepřišla žlutá policie. Vámi to bylo zaviněno, vaší zlotřilostí, vy –!«

»Zlotřilostí? Cože? Ty –!«

Již již se vrhali proti sobě, když u nich stanul čínský policista.

»Občané,« pravil, »jděte klidně svou cestou! Jeden tudy, druhý tudy! Tak, děkuji vám!« Pozdvihl ruku v bílé rukavičce k přílbici, jež kryla jeho hlavu, a odvrátil se od obou soupeřů, kteří na slovo poslechli a rozcházeli se různými směry. V kamenné jeho tváří se nic nepohnulo, jen v blýskavých jeho očích cosi kratince zahrálo.

Málokdo si blíže všiml toho výjevu. Však i jinde budily žluté čety rozličné poznámky a vyvolávaly rozhovory plné nenávisti.

»Kde pak se to zase rvalo?« ptal se kdosi v jiné čtvrti města, vida vcházeti četu Číňanů v plné zbroji do kasáren.

»Někde v Motole a v Hloubětíně byl zapálen Dělnický dům.«

»Svazový?«

»Ano.«

»Asi Dopravníky?«

»Snad, neví se to ani dobře. Náhle se to schumelilo, dva, tři se dostali do sebe, ostatní se přidali, padly rány, svazoví byli asi slabší, utekli dovnitř, ti za nimi a v okamžiku se vyvalil kouř.«

»A žlutí?«

»Hned v tom byli! Rozehnali to bajonety, byl konec hned.«

»Což ti! Nedělají okolků. A krev je jim jako voda.«

»Jak pak by ne! Je naše, bílá, příteli!«

A s trpkým úsměchem kráčeli muži dále ulicemi velkoměsta, v nichž se rozvíjel nejbujnější večerní život. Davy lidu proudily ulicemi, v nichž probleskovala světla, ozařovaly se bohaté výklady. Zaplanula světla ve vchodech ke stanicím podzemních drah, zářivé body se rozběhly po dlouhých přímkách dráhy nadzemní, se shora dopadla do ulic matná zář světelných bojí, které upevněny vysoko nad střechami domů vyznačovaly cestu letadlům.

Jako blýskavé světlušky se míhaly ulicemi osvětlené vozy pouličních drah i nesčetných aut a nad městem proletovaly dlouhé jiskry svižných avionů. Všude pak hlučel tisícihlavý dav, po přeplněných ulicích, pohyblivých chodnících, krámech, prodejnách, nádražích i nesčetných restauracích a kinech. –

Blýskají světelné reklamy, září okna budov i výklady krámů. Na nejživějších ulicích desky informační kanceláře hrají barvami. Písmena, slova, věty se míhají na nich a přinášejí zprávy, jak je dodává rádio od pólu k pólu.

Od Musea hledí dva muži přes rozsáhlé Václavské náměstí na velkou desku informační kanceláře, umístěnou nad domy u Můstku.

»Hleď!« praví jeden. »Stále jen zelená barva a žlutá, hospodářství a politika. A nachová se neukáže!«

»Neděje se nic sensačního,« směje se druhý, »a když se neděje, kde to vzít?«

»A což Neapol?« namítá první, »To je nic?«

»Ach, ovšem,« souhlasí druhý, »nešťastné město! A je opravdu podivné, že není dalších zpráv!«

»Byly kusé i ty, co došly.«

»Zajisté! Ví se jen, že k večeru se udal obrovský výbuch podmořský.«

»A že to bylo několik minut po tom, co se svou ponorkou se vydal hrabě Alvari na výzkum přístavu.«

»Zvláštní, že prý výbuch se stal právě v místech, kde asi byla té doby ponorka Alvariho!«

»A myslíš, co následovalo, že souvisí s podnikem Alvariovým?«

»Ah, ne, nemohu přece mysliti, že Alvariho ponorka způsobila zemětřesení, anebo spíše otřes, kterým byla se zemí srovnána celá Neapol,

takže snad nevyvázla jediná živá duše z milionového města.«

»Nuže, jak si vše představuješ?«

»Myslím, že jde o katastrofu vulkanickou, před ní pak že předcházel podmořský výbuch, který zničil ponorku Alvariho.«

»Možná věc. Podle prvních zpráv prý se někteří lidé z lodi Alvariovy zachránili.«

»Ano, ukázalo se porůznu několik plavců na vlnách. To ještě rádio hlásilo.«

»A potom hlásil radiotelefon, že na několika místech se vyvalily z moře, nedaleko pobřeží, kotouče dýmové,«

»To byla zpráva poslední a byla náhle přerušena.«

»A od té doby není zpráv naprosto žádných.«

»A jistě se hrnuli obyvatelé sousedních měst na pomoc nešťastnému městu?«

»Zajisté! Vypluly ihned lodi z Castellamare, ze Sorrenta, ale i z Palerma, Spezie –«

»A létadla! Prý celé loďstvo vojenských vzducholodí se tam vypravilo.«

»Ano. A jakoby vše pohltila Neapol. Co přišlo tam, nepřišlo zpět, vše tam zůstalo a není ani nejmenší zprávy, co se děje v celém tom kraji.«

»Ale s hor je přece viděti k Neapoli?«

»Jest. A pozorovatelé hlásí jen, že Neapol je zahalena jemnou párou, pro kterou nelze poznati, je-li město poškozeno, nebo docela zničeno.«

»Nejnápadnější při tom jest, že Vesuv je docela pokojný. S ním to tedy nesouvisí.«

»Jistě ne. Ostatně Vesuv tvořil vždy území zvláštní, vulkanický rozruch v jeho útrobách není patrně ve spojení s ohněm podzemním v kraji neapolském.«

»Katastrofa se udála asi o sedmnácté hodině.«

»Málo po ní. Nyní míjí jedenadvacátá a dosud ani nejmenší zpráva se neobjevila.«

»Marně asi bychom čekali nachového záblesku na deskách. Pojď, beztoho jsme zde příliš dlouho. Pohled, žlutý muž se již po nás dívá!«

Opravdu, čínský strážník blížil se nenápadně k oběma mužům, kteří příliš dlouho spolu rokovali před stupni Musea. Obrátili se tedy k němu zády a odcházeli.

»Nemám rád tyto lidi,« pravil jeden z nich. »Hledí tak potměšile – vyhnu se jim, kde mohu, ač jsem jistě dobrým a klidným občanem republiky.«

»Máš pravdu,« souhlasil druhý občan, »ale uvaž, kde bychom byli bez nich! Snad bychom se již byli požrali, nebýti jich!«

»Hluboko jsme klesli! Bílá rasa, nejdokonalejší část lidstva, a nedovedeme se srovnati, pořádek mezi námi musí držeti žlutí!«

»Hanba – úpadek –« tak doznívala slova obou občanů, mizejících v hustém davu proudícího lidstva.

Nad zahradním velkoměstem Prahou skláněla se zatím noc. –

V rozkvetlých sadech nad Trójou kráčela Manon s Bertrandem. Nekola se opozdil dole pod svahem, zadržen jakýmsi neznámým. Manon se ohlížela sice po něm, nespatřila ho však dosud. Jen Číňan jakýsi se zvolna loudal za nimi. Tak došli sami na kraj pláně, na dlouhou, přímou cestu, se které se otvírala uchvacující podívaná na zašeřené město.

Ale Manon sotva pohlédla na moře světel, jež se rozkládalo před nimi, na mihotavý roj, jak reflektory letadel kmitaly a měnily své barvy a jako létavice se míhaly nad temnými obrysy chrámů, domů a stromů, nad jasnými pásy ulic, ztrácejíce se občas anebo blednouce v záplavě, která se vznášela nad rozlehlými náměstími.

Manoně bylo trapno ve společnosti mladého muže, třeba nepadlo slovo o tom, co se mezi nimi přihodilo. Ale cítila stesk ve slovech Bertrandových, pozorovala, jak občas jimi provanula trpkost, a přála si, aby brzy byla zase pod ochranou Nekolovou, sama s ním.

Že tak dlouho nešel! A byl již čas!

O dvaadvacáté hodině měli býti všichni ve Kmentově vile, jež ležela hned za trojskými sady. Šlo o důležitou poradu. Poměry zrály, rozhodnutí se čekalo každým okamžikem. Nebylo však jistoty o ničem. Uhelný svaz nabyl zase veliké síly. Zapomnělo se, že on byl příčinou, že byli povoláni žlutí dělníci a později že byl utvořen i čínský ochranný sbor. Každý věděl, že jen tímto

způsobem se udržel v Evropě aspoň trochu kulturní život, ale zároveň se dobře chápalo, že opatření to zvýšilo napjetí a zároveň přineslo značné nebezpečí. Svaz využíval této nálady, štval proti opatřením vlády a nabýval tím značně půdy. Zdálo se, aspoň jednu dobu, že se k němu přidruží i Potravní společnost. Tím by byl býval osud Evropy rozhodnut a celý tento světadíl by se byl dostal do rukou lidí, jdoucích bezohledně a neúprosně za svými cíly.

Šlo v nemalé míře také o kolonii saharského slunce. Měla mnoho obtíží již předtím, bouřeno její dělnictvo, štváno, aby nechodilo na práci do horké Afriky, do krajů Evropanům nepříhodných, kde zejména dělník zakrátko hyne útrapami, jež přináší horké podnebí.

Ale bylo bouřeno proti ní i jinak. Evropské veřejnosti se namlouvalo na jedné straně, že Společnost saharského slunce tyje z Evropy, že ji vyssává, majíc energii sluneční téměř zadarmo a v Evropě ji prodávajíc za drahé peníze. Tvrdilo se, že evropské lidstvo si nic nepomohlo zničením Svazu a zřízením Nekolovy kolonie, uhlí že potřebuje dále, ale na místo Svazu že je vykořisťuje Společnost saharského slunce.

Naproti tomu se bez ostychu vyprávělo i tisklo, že v Nekolově kolonii zaměstnáno jest jen o málo méně lidí, než bývalo kdysi v evropských dolech, takže se věc nyní jen zhoršila a evropské

dělnictvo na místo ve svých dolech že nyní těžce pracuje v žáru tropického slunce.

A jak lidstvo ve svém celku je tvor lehkověrný, věřilo se oběma těmto povídačkám, třebaže si odporovaly a potírala jedna druhou. Ale svou úlohu konaly, popuzovaly obě stejně a šířily nespokojenost.

Tak mohl Hall, stejně tvrdý a úskočný nástupce Hartmanův, prohlašovati bez obavy, že by lépe bylo zničlti, anebo opustiti kolonii Nekolovu, že by to jen prospělo evropskému lidstvu, hlavně dělnictvu.

Vědělo se tedy, že Uhelný svaz se pokusí znovu proraziti a že úmyslem jeho jest v případě vítězství: Zmocniti se znovu dolů, vyhnati z nich čínské dělníky, zničiti Nekolovu kolonii, tím pak přinutiti Evropu znovu k odběru uhlí a pomocí uhlí znovu ji uvésti v područí Svazu.

Záměry tyto – a byl za nimi hlavně duchaplný Hall – pronikly na veřejnost teprve v posledních dnech. Ale patrně předčasně. A způsobily rozpaky a ochladnutí v Potravinářích. Kmentové pak neváhali a kuli železo, dokud bylo žhavé. Zdálo se, že získali Potravinářskou společnost, která se rozmýšlela pomáhati k vítězství uhlokopům a plésti bič sama na sebe. A měli oporu také v Ramsenovi, mladém, ale oblíbeném předáku i u havířského dělnictva. Ramsen měl zejména odlišný názor o kolonii Nekolově, viděl v ní

prospěch všech, i dělnictva a přál si jejího zachování a rozšíření.

Ale Hall byl stejně nebezpečný jako Hartmanové. Pozoroval ochladnutí Potravinářů a zahájil patrně akci jinou. Najednou se vyskytly temné pověsti, že dojde k rozbití všech čtyř odborových společností, že dojde k spojení těch, kdo opravdu pracují, že se osamostatní, zbaví nadvlády učených lidí a zavedou pořádek spravedlivý, na který dosud marně lidstvo čeká.

Kmentové se právem obávali, že Hall pobouří spodní živly ve všech odborech a využije jich k novému převratu, ze kterého by na konec vyplynula nadvláda Uhelného svazu a Halla. Kmentové však nelenili, byli připraveni a doufali, že zmaří i tyto pokusy.

Tak vřela Evropa znovu a zase se chvěla jako přetopený kotel. Byla skladiště třaskavin, byly úkryty zbraní. Cvičily se čety a sbory, v továrních skladištích i dílnách zněl v noci řinkot ocele, ze sklepů se ozývaly i za dne temné rány. Zbrojil a strojil se i venkov, na pustých a osamělých místech se scházeli ozbrojenci, v lesích za noci se cvičili branci. Mezi cestovními i výletními aviony a mezí nemotornými aerobusy kroužila výzvědná letadla rozličných stran. Objevovala se obrněná aera, vědělo se, že nesou pumy, hotové rozsévati zkázu a smrt, ale nevědělo se kdy, kde a proti komu vyrazí. Občas se znenadání shlukla celá

vzdušná loďstva, proletěla krajem jak hejno havranů a zase odlétla, rozptýlila se, zmizela.

Tak žílo lidstvo té doby v horečné nejistotě po celé Evropě, od Lisabonu za Ural a od Hammerfestu až na Sicílií. Pocházelo k menším výbuchům, tu a tam se vybíjela nenávist v ranách a krvi. Ale vědělo se, že se kvapem blíží chvíle, kdy rozletí se v třísky evropský klid a nastane nový, hrozný zápas.

Ale jaký? Kdo proti komu? Či všichni proti všem?

Proto v poslední chvíli se měl sejíti Nekola se svými přáteli. A Manon, naplněna vedle těchto obav i svou soukromou bolestí, již úzkostlivě se ohlížela, jde-li již Nekola.

Konečně jej spatřila! Zapomenuvši Bertranda, vyběhla mužovi vstříc a spolu pak chvatně kráčeli k Bertrandovi.

»Bude již čas,« řekl Nekola sám a opatrně se ohlédl. Také Manon s Bertrandem tak učinili, viděli však pouze, že opodál za nimi jdou dva Číňané.

Jen Manoně to bylo na okamžik nápadné. Byl tam dříve jeden. Přišel snad druhý za Nekolou?

Ale nežli mohla upozorniti muže, upoutal jejich pozornost nezvyklý zjev.

Stanuli právě na volné prostoře, s níž byl výhled na Prahu i na velkou část oblohy. Bylo tu i dosti temno, takže nebe nebylo zaplaveno září lamp. A tu spatřili vysoko ve vzduchu široký,

temný pás, který se od severu blížil ku Praze, nížil se, rostl, dělil se.

Již byl skoro nad nimi – nebylo světélka v něm – avšak mnohohlasý šustot dolehl k nim z výše, jakoby hejno obrovitých ptáků kovových perutí nad nimi se hnalo.

V tom jiskra zableskla – od Hradčan aero jakési letí, blíží se k hroznému pruhu –

Bez dechu stáli naši přátelé, tušíce cosi děsného.

Však hle – rudý záblesk z aera – kmit! – kmit – kmit!

»Poplašný signál!« vykřikli všichni jedním dechem.

Ale nedokřikli snad –

Nový blesk – z černé řady vyletěl – vzplanutí, jakoby se den na okamžik vzbudil – pak ohnivý pruh se rýsuje dolů – padá – zatím co černý had dále se žene – klesá.

»Srazili je!« děsí se všichni.

»Padá na nás!« ozval se náhle úzkostlivý výkřik Manonin.

A vskutku! V dlouhém oblouku letí sražené aero hoříc a padá – sem – sem –

Zděšeni dávají se v úprk dlouhou alejí –

Ale marně – snad mu nadbíhají –

»Stůjte!« – vzkřikne Nekola – a udýcháni stanou –

Dvě žluté postavy se ženou za nimi –

Přímo nad nimi však velká žhavá koule syčí, padá.

»Pryč! Pryč!« vzkřikne Bertrand a divým úprkem se dají znovu v let.

Prchají šíleným během – v tom klesá Manon, ač ji za ruku vleče Nekola – Bertrand přiskočil – v tom však – prask! – na třicet kroků od nich padá hořící kolos – a hrůza! – v posledním okamžiku osvěcuje pod sebou dvě nakloněné postavy šíleně utíkajících Číňanů – dvě planoucí sochy, zdálo se v tom mžiku, že stojí – a v ráz padá na ně a zalévá je svou pekelnou výhní.

»Ti nás hlídali!« křičí Bertrand podpíraje vstávající Manonu a odnáší ji s Nekolou na blízkou lavičku.

Však co to?

A Manon první se vztýčila, beze slova ukazujíc rukou na Prahu.

Tři černá mračna, do siva ze zdola osvětlená, se blíží ke třem zářícím tvrzím, jež se týčí mohutně nad Prahou: Žižkov – Vyšehrad – Petřín –

Jako obrovští dravci padají na ně – mizí –

A obrovský rachot se ozývá – obloha se chvěje – země se třese –

Mohutné sloupy ohně a dýmu tryskají k nebesům – blesk za bleskem lítá po hradbách – střechách – v oknech – oheň plane v nádvořích – zdi hoří mihotavým plápolem –

A nový rachot a praskot – poplašné rakety tryskají k nebesům – rozletují se a mdle padají.

Zaduněl dělový výstřel – druhý – třetí –

»Děla střílí na Petřín –« šeptá vzlykajíc Manon.

»Naše děla –« dodává dutě Nekola a ukazuje, jak modravé ohníčky se zaněcují na hradbách, na zdech tvrzí –

A nový zjev!

Velicí černí ptáci se zdvíhají nad Petřínem, krouží kolem, níží se –

Dunivé rány doléhají –

A děla umlkají –

Ale najednou Praha vstává! Celá Praha vstává!

Signály kmitají – aviony se sletují – kdosi to řídí?

Drobný praskot otřásá vzduchem. Od Vinohrad, Starého i Nového města.

»Střílí se!« vzdychá Manon.

»Po celé Praze –« tiše praví Nekola.

»Marno!« řekl jen Bertrand.

Hromadný rachot se ozve se strání petřínských.

Umlká. –

Najednou zhasínají světla aeroplánů. Zhasínají i světelné boje.

A za okamžik jako drobní dravci na mohutného orla se vrhají pražské aviony proti nepříteli.

Na Žižkov – Vyšehrad – a Petřín –

»Šílenství!« volá Bertrand. »Zábavní aera proti obrněným válečným –«

»Šílenství! Snad! Ale čestné!« volá tu Nekola. »Padneme! Ale ne bez cti!«

»Vzhůru!« křičí. »Dolů! Do Prahy!«

»Ani krok!« velí tu Bertrand. »Tam zhyne dosti těch, kterých by bylo třeba později! Ke Kmentovi!«

»Ano!« přidává se Manon. »Ke Kmentovi!«

Obrátili se, dali se na cestu ke Kmentově vile. Po několika krocích probleskla její světla křovinami. Rychle zahnuli pěšinou a – narazili na muže, který divým úprkem se hnal proti nim. Byl to Petr, sluha Kmentův.

»Prchněte!« volal. »Prchněte!«

»Pan Kment?« zeptal se krátce Nekola.

»Starý pán zabit, mladí zajati! Prchněte!« volal muž utíkaje dále.

»Kým? Kým?« volali všichni za ním.

Ale marně. Neohlédl se a poděšen ubíhal do temna sadu.

»K vile! K vile!« zavolala nyní tlumeně Manon. »Snad není ještě pozdě.«

Beze slova opustili pěšinu a vrhli se do křoviny, za kterou se neurčitě svítilo od oken Kmentovy vily a od lamp u vchodu. Najednou však je zadržel Nekola. Jako sochy stanuli, srdce jim divoce zabušilo v prsou.

Několik kroků od nich končilo křoví, trávník byl za ním a vroubil širokou pískovou cestu. Na ní pak ostrá zář zasvitla, dlouhý chvost se protáhl temnotou a opřel o zelenou stěnu parku v pozadí.

Auto se rozjelo, zmizelo ihned na právo, ku Praze.

Zdálo se jim, že v něm zahlédli –

Ale tu již se od vily hnul druhý vůz.

Nyní viděli zřetelněji než dříve. Nemýlili se. Také tento vůz byl obsazen vojskem.

Byli to – žlutí vojáci.

IX.

Co se událo v Praze v osudné noci z patnáctého na šestnáctý květen?

Je těžko vylíčiti změť zoufalého boje a smrtelného zápasu přepadeného města. Málo zbylo účastníků, kteří mohli o věci vyprávěti, a i ti viděli a zažili jen část velikého toho dramatu.

Udeřila právě dvacátádruhá hodina, kdy hustými davy lidstva na ulicích pražských otřásl silný výbuch. Nevědělo se, oč jde, nebylo také hned zmatku. První snad nejasně vytušili pravdu chodci na zlíchovském nábřeží. Tam také počal boj.

Širokou ulicí nábřežní kráčela četa žlutých ozbrojenců, s bílým důstojníkem v čele. Tu zablesklo se od Vyšehradu.

A žlutý vojín, jenž kráčel v první řadě za velitelem, beze slova sňal pušku s ramene, probodl bílého velitele a skočiv na jeho místo vedl četu dále. V četě se nikdo nepohnul, věc byla samozřejmá a patrně připravená.

V zástupech okolo však se ozval výkřik hrůzy. Hrozivě se zdvihly pěsti. –

»Vzpoura žlutých! Vzpoura!« rozléhaly se hlasy.

Padly rány, několik lidí z řady žlutých kleslo.

Četa na ráz obklopena, stanula, nemohouc dále. Shlukla se, napřáhla bodla.

Tu sloup ohně a dýmu vzletěl nad Vyšehradem! Zaplanul Petřín, v pozadí se rozsvětlilo nad Žižkovem.

Deskami informační kanceláře šlehla fialová zář!

Poplach!

»Praha přepadena!«

Tato slova fialově zahořela na deskách.

V zápětí nový šleh!

»Londýn hoří!«

A hned na to:

»Řím – boj o Capitol –«

»Paříž – vzpoura –«

A již jen pouhá jména fialově kmitala na deskách:

»Moskva – Berlín – Brno – Madrid – Vídeň – vra ždění –«

A v zápětí černá tma lehla na desky.

Tisícové v ulicích pražských se kupí, žasnou, trnou –

Teprve nyní slyší děsivý rachot –

Od Vyšehradu, od Petřína, od Žižkova!

Na zlíchovském nábřeží zarachotily salvy – žlutí třikrát vystřelili!

Mrtví a ranění se válejí po dlažbě, dokola hned prázdno.

Ale se dvou stran zařinčely vozy – dva elektrické vagóny se rozletěly – přímo do shluknuté čety žlutých, kteří zapomněli, že stojí na kolejích –

A náraz – drtivé chrastění – vozy se kymácejí, kolísají, staví prostřed třesoucí se hromady, od které se rozlézají protivné kaluže. Výkřik šílené radosti přehlušil temné sténání, kruh davu se zúžil, uzavřel. Zbytek žlutých, který se hleděl zachrániti útěkem, doslova utlučen a ušlapán v několika okamžicích.

Tu zaduněla děla.

»Vzhůru! K obraně!« rozlehlo se Prahou.

Tisícové mužů se vrhají do domů, tisícové vybíhají z domů. Ozývá se rachot a praskot.

Ke skladištím zbraní se shlukují davy, obrovskými vlnami se tlačí a vrhají přední nezadržitelně blíž.

Ale skladiště jsou zavřena – obsazena.

Davy narážejí na dvéře, okna –

Tu prásk – prásk – a ruční pumy duní a trhají v kusy celé davy a tlupy!

S úbočí pražských tvrzí zazní nový praskot, nakvap shluklé davy dobývají obsazených již pevností.

Ale krátký je boj.

Ztemněla obloha – zhasla světla létadel i bojí – roje aeroplánů činí zoufalý pokus a řítí se na černé příšery, jež jako krahujci krouží nad pevnostmi.

Zuřivý vzdušný boj, chřestivý rachot nárazů vysoko ve vzduchu, blesky a dlouhé pruhy požárů na černém nebi a lomoz řítících se strojů. A ve chvíli ryk slábne, umlká, po pražských ulicích a střechách se válejí hořící anebo temné trosky, ohnivé sloupy se zdvíhají k nebesům.

Davy se mstí na jednotlivcích, desítky mrtvých se kupí okolo žlutých policistů, kteří se zuřivě brání, aby na konec, draze prodavše svůj život, byli utlučeni holými pěstmi anebo zardoušeni, rozsápáni nehty žen.

Zástupy obklopují kasárny po celém městě – bílí důstojníci v nich byli pobiti při počátku útoku. – Lid po stech klesá v dešti kulí i ručních granátů, ale z těl si staví hradby, dere se ke kasárnám, dobývá jich holemi, kamením, zapaluje.

Na staroměstském náměstí, uprostřed, se všech stran sevřena – bodly se hájí žlutá četa, sporé její zbytky. Vystřílela náboje – obklopila se valem mrtvých – ale nemá již než polámaná bodla a hyne muž po muži ubíjena kamením i kusy skla, jež po nich vrhají zkrvácené, pořezané ruce.

Tu nad Týnem a nad radnicí se objevily temné stíny, pumy zasvištěly vzduchem, zakolísal kruh

lidstva, jenž svíral žluté, pokryl dlažbu anebo prchl do ulic.

Ale před radnicí leží velká puma, nevybuchlá, slabě kouří. Á hoch po ní skočí, těžce ji zdvihá, drápe se na val, nepovšimnut leze po čtyřech. A třesk! – zablesklo se prostřed náměstí a žlutý shluk se rozlétá, padá roztrhán.

Konečně zazářily nachem informační desky. A zbylé davy s úžasem čtou slova:

»Občané Evropy! Čínská armáda dobyla hlavních vašich měst. Předešla Evropu, která chtěla Čínu podrobit a oloupit, a ujala se správy evropských zemí. Žádá bezpodmínečnou poslušnost občanstva a úplný klid a zaručuje pod tou podmínkou všem ochranu a osobní bezpečnost. Vrchní armádní velitelství předává správu jednotlivých měst a zemí příslušným velitelstvím místním. Vrchní velitel generál Tsing-hung.«

Pohasly desky a prořídlé davy jako by procitly z těžkého sna. –

Vlna rozhořčení a hněvu proletěla městem, pěstě se zaťaly, ruce pevněji přitiskly zbraň. Co cítily mysli všech, pronesl nejlépe muž, který vysoko pozdvihl ručnici, vyskočiv na podstavec sochy svatováclavské před Museem, a vykřikl:

»Občané! Raději do posledního zhynout!«

Bouře mu zaburácela v odpověď.

A jakoby ho v tu chvíli byli slyšeli tisícové po celé Praze, zahřměla bouře odporu po celém

městě. Zdvojnásobeno úsilí, ještě zuřivější nápor dolehl na obléhané. Praskot ručnic zazněl znovu ze všech částí města. Odkudsi temně zase zahučela děla.

Ale byl to zmatený boj. Ve mnohých částech města nebylo ani známo, s jakým nepřítelem se v Praze bojuje. Strhnuvší se poplach uspíšil srážku mezi stranami, které dávno boj čekaly, a s ním počítaly. I bili do sebe příslušníci různých organisací, na život a na smrt zápasily ozbrojené davy.

Hallova tlupa zle řádila, vyhrnuvši se ze dvorany Robotnického klubu ve Vysočanech. Našla brzy protivníka. Četa Potravinářů se hrnula do Prahy na obrněných autobusech od Brandýsa. Byla zaskočena. Ploty zahrádek naházeny na silnici, auta zastavena a v zápětí je zasypalo krupobití střel.

Odpovídali, střelbou se otřásala táhlá návrší po obou stranách.

Netrvalo však dlouho a Hallovci jako dravci se vrhli k autům. Krátký zápas a Potravináři zmateně prchali, opustivše i svoje obrněné vozy. Zastavili se až u Robotnického klubu, kamž doběhli zpátky po silnici. A připojili se k Ramsenovi, který tu pořádal velké množství ozbrojenců. Nevěděl, co se stalo ve vnitřní Praze, a sháněl zprávy. Bylo těžko jich opatřiti, protože telefony ani radiové se neozývaly a desky

Informační kanceláře v těchto částech města nefungovaly. Patrně bylo vedení porušeno.

A tu rozhodl Ramsen:

»Obsadit pevné body! Budeme hájiti se zde proti každému!«

Ale Hallův zástup zatím hrnul se již k Libni.

»Na Dopraváře! Na sekretariát! Na ně!«

Jako bouře přivalil se vzrostší zatím dav do hlavní třídy libeňské. A zde došlo k činu, který byl nejhroznější ukázkou doby a přesmutným dokladem zaslepenosti, do jaké upadl člověk v Evropě za té doby.

Úprkem hnala se vlna Hallových lidí. Nejrychlejší tvořili předvoj a vpadli o něco dříve do hlavní libeňské třídy, zaplavili ji a stanuli v sevřeném shluku před mohutnou budovou sekretariátu Dopravní unie.

Čekali na příchod ostatních, kteří s křikem se valili za nimi od Vysočan.

Najednou s prava, po silnici od Kobylis, zahlučelo auto.

Zarazilo, vidouc shluklý dav, snad chtělo obrátiti.

Ale v okamžení bylo obklopeno se všech stran.

Žlutý byl řidič, žlutý voják u něho, po zuby ozbrojený.

Nahlédli dovnitř – i tam viděli žlutého ozbrojence. Ale někdo seděl vedle něho.

A již se ozval výkřik:

»Kment! Jiří Kment!«

Sotva dozněl – vlna se vzepjala okolo vozu, zdvihla se, zavřela.

Zatřeskly výstřely, to dav zaútočil a žlutí vojáci odpovídali.

»Kment! Kment!« hlaholilo zástupem.

»Nechá se hlídat žlutými – bestie!«

»Na něj! Bijte ho –! Zabijte!«

Zarachotila salva!

Výkřiky se ozvaly i z davu.

Ale žlutí vojáci i s řidičem byli již mrtvi.

A dovnitř vozu zaseklo se najednou několik ran s obou stran.

»Po něm! Leží!« ječel kdosi hlasem, jenž přeletěl dav a přehlušil jeho řev.

»Ven s ním! Na lucernu!«

Divoké výkřiky se draly ze zpěněných úst.

Vyraženy dvéře auta, vyhozen žlutý zbrojnoš.

Nikdo si nevšiml, že podobné druhé auto se přihnalo cestou, kterou přijelo první, ale že včas zahlédlo vřavu, obrátilo se a zmizelo.

»Na lucernu! Nahoru! Ať se podíváme!«

Tak řičel a řval šílený dav.

Bylo také viděti, jak tlačí se okolo vozu zmítající se postavy a jak nesčetné ruce vytahují nehybné tělo z vnitřku vozu.

A najednou couvají, kdož byli nejblíže. Marně je tlačí zadní, nechápající, co se děje.

Okolo vozu se uvolňuje, prázdný kruh dokola. S vytřeštěnými zraky utíkají pachatelé z místa činu, zkřivená ústa jektají vyděšeně:

»Je svázán!«

»Spoután!«

»Vezli ho žlutí –«

Prchají ti, kteří čin provedli. Zvědavci tlačí se okolo, pozvolna chápajíce. Ale hlavní dav s pokřikem se hrne blíž a stranou před budovu sekretariátu. Tito lidé nevědí, co se odehrálo zde, a dál se ženou za svým cílem.

Dunivé rány dopadají na mohutná vrata sekretariátu, kule řinčí v oknech. V tom se budova otřese hromadným výstřelem – s křikem se tlačí útočníci od ní, řada postav zůstala však na dlažbě před vchodem. Buď leží nehybně, nebo se zmítají, křičí.

Útočníci kryjí se, obklopují sekretariát, střílejí.

Hall dobývá sekretariátu. Opodál pak stojí vůz, několik žlutých těl a s nimi mrtvý Jiří Kment s rukama pevně spoutanýma.

Ale ostatní Praha již poznala pravého nepřítele. Zápolí s ním již i Ramsen.

Žlutí vedou těžký boj. Jak zralé osení kosí bílé lidi, ale padají i sami v celých tlupách. Sem a tam se zmítala vlna boje prostřed hluboké noci.

A tu znovu fialově zahořely informační desky. Hlásaly:

»Místní čínské velitelství v Praze vyhlašuje stav obležení. Nařizuje obyvatelstvu města, aby ihned ustalo od všeho odporu a vyklidilo okamžitě ulice. Kdo bude čtvrt hodiny po této vyhlášce

zastižen na ulici, bude na místě zastřelen. Místní velitel generál Kan-tai-pek.«

Neznal Evropy, kdo vydal tuto vyhlášku. Za čtvrt hodiny po jejím prohlášení zuřil po celé Praze nejlítější boj.

Tu rozlétly se brány několika domů současně a do ulic se vevalila ozbrojená, tuho obrněná auta. Projíždějíce ulicemi, smetala kulomety vše živé, co na ulici potkala.

Ne však dlouho.

Brzy nemohla auta dále. Vadily jim hromady těl, jež pokrývaly dlažbu. Cestu najednou tarasily barikády, někde byly sneseny z mrtvých obětí.

Několik obrněných vozů bylo rozbito pumami.

Na Palackého mostě obklopil dav obrněné auto a nedbaje nesčetných mrtvých, opíraje se o ně, svrhl auto i s mostním zábradlím do vltavských vín.

I sáhnuto k poslednímu prostředku.

Světla v celé Praze náhle uhasla.

Nad Prahou se objevily nové stroje, letěly vedle sebe podél ulic a náměstí.

Vrhaly bomby a z nich prýštily prameny bělavé páry.

Šířily se. Zalévaly celé město.

A Praha tichla. Upadala v hluboké omámení.

Po chvíli se neozval hlásek v rozsáhlém zahradním městě; jen Vltava hučela valíc vlny svoje přes jezy, v zahradách šelestily stromy a

keře jarním vánkem a tu a tam zapraskaly dohořívající trámy.

Tak byla Praha zdolána.

A když počalo svítati, z pevností i z kasáren, ale i z domů a sklepů a strážnic začaly vylézati maskami opatřené žluté postavy.

Rozlézaly se po městě; sháněly význačné osobnosti, aby byly rukojmím.

Takto se počínaly události nesmírného dosahu. Zmatené lidstvo bylo jimi zmítáno jako zralý klas, který byl zachvácen dravými zuby řinčícího mlátícího stroje.

Může si v té chvíli uvědomiti klas, jaká síla jej strhuje a drtí?

Tak ani lidstvo si nebylo v první chvíli jasně vědomo příčin, které je ženou. Nebylo nyní času na přemýšlení. A kdyby i byl, jaký by to mělo význam?

Ale kdo by byl uvažoval o věci, byl by přišel na zajímavou pravdu. Snad by byl řekl, že život se vrací k místu, ze kterého kdysi vyšel. Přešla tisíciletí od pradávných dob, ve kterých člověk žil, nemnoho vzdálen od ostatních živočichů, ba, předčící je v obojím směru, dobrém i zlém. Snilo se mezitím o pokolení jemném, ušlechtilém, jehož vodítkem by byla jen láska a s ní dobro. Veliké ničení smetlo tento krásný sen, nehledě k tomu, že lidstvo se vždycky staralo o to, aby se o splnění oněch nadějí mohlo pochybovati. Pak doufalo se zase čas a zase přišly doby, jež svými hrůzami

zastrašovaly od doufání v lepší. Po otřesech, jimiž byl potřen Uhelný svaz, nové kypění a nový var! A pak válka mezí Evropou a Čínou, která splnila staré předpovědí o žlutém nebezpečí. Ale ukázala také krutost a dravost lidské povahy v celé ošklivosti.

Člověk se opravdu vrátil do dávných dob. Anebo ukázal, že se od nich vlastně nikdy nevzdálil. Neboť to, co nyní bouřilo člověkem, co hnalo kolo dějin, bylo totéž, co před tisíciletími ovládalo primitivního člověka.

Co bylo vlastně hybnou sílou dějin? Je třeba uvědomiti si to a přehlédnouti tak postup a vývoj člověka.

V dobách nejstarších byly to tužby čistě vegetativní, které měly vliv na život národa i na život lidstva jako celku. Člověk sháněl jen to, čeho potřeboval, aby mohl vegetovati, žíti, bytovati jako tvor živý. Šlo mu o to, aby udržel život svůj a svého rodu. Vedly ho pří tom hlavně pudy, pramenící z dlouhé zkušenosti jeho předků a vlivem dědičností přešlé na jedince pozdější.

Podle podobných zvyklostí předků jsou národové buď usedlí nebo kočovní. Kočovné žene přirozená povaha s místa na místo, nedovolí jim utkvěti. Zdrží se, pokud je kraj živí tím, co přináší buď sám nebo bez velké práce, a nedostatek potravy je pudí dále. Usedlí kmenové drží se své půdy, obdělávají zemi a nutí ji, aby je živila. Přibude-li členů kmene tolik, že se nemohou

uživiti pohromadě, vypraví se část do krajů jiných, zakládají se osady. Někdy ovšem hne se celý národ a hledá sídel nových.

To je období nejstarší. O mnohém z něho se spíše dohadujeme, nemajíce zpráv bezpečných. Tolik však je jisto, že v těchto dobách příčiny hmotné jsou hlavní vzpruhou všeho dění a tedy také historického.

Tyto příčiny ovšem nemizejí v dobách následujících. Musí zůstati, neboť hlavním zůstává vždycky život a péče o jeho udržení. Vyskytují se ovšem jiné tvary, jež přináší pokračující zvelebení poměrů. Nastupuje touha po zisku, snaha o blahobyt. Celé davy zachvacuje, žene je na výpravy do dalekých krajů. Tak dochází k objevování a obsazování nových krajů.

Časem však přistupují a počínají se uplatňovati vlivy duchovní, mravní. Přestává býti pravdou, že podkladem dějin jest jen materialismus, že dějiny jsou jedině výsledkem hospodářských poměrů. Hnací silou stávají se myšlenky, ideje. Jest možno zmíniti se pouze o hlavních proudech.

Celým dobám dává ráz myšlenka náboženská. Netřeba jistě uváděti dokladů. Vedle toho však mocně působí idea národnostní. A s ní úzce souvisí řada tužeb, na příklad láska k svobodě a touha po uplatnění a sebeurčení národním. Stačí dobře rozvážiti válku světovou. Často se vyhlašuje za následek hospodářských vztahů mezi státy.

Jistě spolupůsobily. Ale co bylo zde proudů jiných a neposledním z nich byl nacionalismus.

Nacionalismus je mocnou hybnou silou v osudech národů a bude jí dlouho. Plně se uplatnil teprve v dobách pozdějších, ale jistě je tak starý, jako jsou staré národy. Měl ovšem kdysi jiný tvar, méně uvědomělý, pudovější. Jeho předchůdcem je láska pokrevná, rodinná, z ní se vyvinul, jako z rodiny povstal národ.

V dobách stejně dávných se vyvíjely počátky myšlenek sociálních. Nejsou vynálezem nové doby, zná je starověk a prvky jich bychom jistě našli u všech národů. Povstaly patrně tehdy, když člověk počal zápasiti o živobytí nejen s přírodou, nýbrž i lidmi. Mocným činitelem, jenž tak pronikavě zasahuje v život, stávají se ovšem v dobách pozdějších.

Působivá síla sociálních idejí je neobyčejná. A přece se tomu netřeba diviti. Jsouť výronem nejmocnějšího pudu, bez něhož není žádný živý tvor, pudu sebezachování, a to výronem bezprostředním.

Náboženské myšlenky se obírají bohem. Nutí, abych miloval boha, bál se ho, ctil ho a chránil jeho úctu před jinými. Idea národnostní vede mne, abych se staral o bratry stejného původu a jednoho jazyka, abych ochraňoval jejich celek. Ale sociální snahy mají za předmět mne, můj prospěch, můj zdar! Bojují ovšem i za bratry, stejně postavené, ale vždy jde o mne. Každý

jedinec, třeba zůstává myšlenka ta v podvědomí, přece cítí, že zápolí za sebe.

Nemůžeme se diviti, že tyto ideje dovedou zaujmouti mysl daleko prudčeji nežli jiné. Vždyť zde jde, prostě řečeno, o chléb. Pro mne, pro ženu, pro děti. A člověk jistě byl jednou bez boha i bez národa. Ale nikdy nebyl bez chleba. Člověk by snad mohl postrádati boha i národa – ale nikoli chleba! A nevadí, uplatní-li se při tom zároveň otázka osobní cti, nebo spravedlnosti.

Ale i z jiných příčin musí ideje sociální vnésti do lidského života daleko více kvasu, než myšlenky jiné. Náboženství nemusí vésti k boji, není-li někomu vnucováno. Fanatismus náboženský je umělým zjevem, uměle vyvolaným a živeným. Nemusí provázeti náboženství, ba, pravého náboženství má býti daleko vzdálen. Je jisto, že různost víry může odcizovati, ale snášelivost málokdy vyžaduje osobních obětí. Také láska k národu může býti bez doprovodu nenávisti, jestliže netrpí národ, který milujeme. Konečně, obojí, láska k bohu a láska k národu spojuje, neboť předmět společné lásky nestává se výhradním majetkem jedněch a neztrácí se pro druhé. A obojí tento cit učí člověka milovati.

Ale sociální myšlenka má jiný podklad. To je touha po hodnotách, většinou hmotných, k životu potřebných. Chci míti, čeho nemám. A co má jiný. Nemůžeme toho míti oba najednou. Buď jeden, nebo druhý. Neboť tolik nikdy lidstvo nemělo, aby

mohlo uspokojiti touhu všech. Jeden tedy musí ustoupiti, jeden zvítěziti. Proto sociální otázky musí vésti k neklidu.

Musily se utvořiti dvě strany. Lidstvo se rozestoupilo na dvě skupiny, těch, co mají, a druhých, kteří nemají. Nemohlo býti přesné rozdělení. Těžko by se jistě našli, kteří by byli plně uspokojeni, zrovna tak jako zase protiva druhá, lidé, kteří opravdu nemají nic. Nelze proto s plným oprávněním mluviti o dvou třídách a o třídním boji. Ale jistě to bylo všeobecné zápolení o hodnoty, jichž nikdo neměl dost a jichž vždy každý záviděl těm, kteří jich měli víc. Málokdo se dovedl podívati dolů a nalézti uspokojení v tom, že jiní mají méně.

A proto, že všichni se účastnili tohoto boje, právě proto se ovzduší naplnilo takovou nenávistí. Lidstvo se nebránilo nenávisti; po dlouhá staletí se hlásala nenávist a živení nenávisti se stávalo řemeslem a lidé chytří z něho těžili a jím žili. –

Láska, solidarita lidská se soustavně ubíjela hlavně na straně slabších. Nebylo však v tom na straně druhé viny menší. Ani ona neprokázala celkem lásky víc. A byla by to měla dělati, neboť jí mezi jiným i toho popřál osud, že mohla k větší ušlechtilosti vzdělávati duši.

Na místo lásky slavilo sobectví orgie. Sobectví nutilo mocné, aby nepouštěli z rukou výhody, jichž buď sami dobyli, nebo zdědili po předcích. A

slabí útočili na vrstvy silných, vytýkali jim sobectví, a přece je samé nehnalo nic jiného.

Soucit srdcí musil býti na straně slabších, neboť oni trpěli. Za jakou vinu? Někdy za vinu přírody. Nemůže vždy člověk za to, že není tak schopným jako druhý. Často za vinu svou. Snad. Ale může opravdu vždycky člověk za to, že není tak dobrým jako druzí?

Na každý způsob je těžko se diviti lidem, kteří se nemohli smířiti se stavem věcí. Aby totiž někdo měl víc, než potřebuje, a druhý ani to, čeho potřebuje nezbytně. Musilo se cítiti, že tu chybí spravedlnost.

Byla možná? Úplně snad ne. Ale jistě mohlo býti zařízení spravedlivější. Ale kdo je měl udělati takovým? Držitelé moci neměli ve svém celku k tomu chuti. Byli jednotlivci k tomu ochotní, ale musili zapadnouti, když byli sami. U všech nebylo mravní síly tolik, aby překonali touhu po zisku. A musí se nestranně poznamenati, že je otázkou, zdali by byli jinak jednali ti, co jim to zazlívali, kdyby se byli octli na jejich místech.

Ovšem nemohli spravedlnosti zavést ani dobyvatelé hospodářské posice. Neměli k tomu síly. Nejzdatnější pracovníci i z jejich řad rostli a sílili hospodářsky a veřejně či tajně přecházeli k silným. Kapitál je úžasná moc. Hájí se sám sebou a odstraňuje své odpůrce tím, že je zdvíhá k sobě. Nechává jich, jen jsou-li bezvýznamní. Proto bojovníci proti kapitálu vždy byli a budou bez síly.

Dostanou-li se však náhodou k moci, svírají poražené ještě krutěji, než se dělo dříve jim samým. A tím si kopou půdu pod nohama a vkrátce se sami znemožňují.

Byl tedy stálý zápas. Nemenšila se jeho prudkost, protivy spíše se zostřovaly a propasti se hloubily.

Ale tím se nic neměnilo. Neboť stejné zůstávaly příčiny rozbrojů, totiž nedostatek hodnot a nesprávné jich rozdělení, zaviněné lidským sobectvím. Snad lidstvo chybovalo, že více si všímalo příčiny druhé. A bylo škoda, že nikdy se nedopracovalo lidstvo k tomu, aby hodnoty byly rozděleny spravedlivě. Možná, že by se bylo vidělo, že stav se o mnoho nezlepšil. Nedostatek byl by jistě zůstal a s ním i nespokojenost. A lidstvo by snad bylo pochopilo cestu, na kterou se dáti.

Všechny reformy však měly za cíl úpravu rozdělení hodnot. Štěstí nepřinesla lidstvu žádná. Vrcholem snah bylo zabrání podniků a odstranění soukromého podnikání. Došlo k němu, ale viděli jsme následek. Musily se utvořiti mocné odborové svazy, které na sebe strhly moc. Ale spravedlnosti nezavedly ani ve svých řadách. Nerovnost zůstala, protože lidé nebyli rovní. Zavedení násilné rovnosti pak by bylo znamenalo snížení schopností a výkonnosti na míru, kterou vykazovali nejméně schopní. Tedy zánik lidstva.

Nebylo tedy také spokojenosti, nebylo však také klidu, neboť svazy zahájily boj o moc. Vedly si tak, jako dříve jednotlivci. Nebylo ani možno jinak, neboť se skládaly ze stejných jednotlivců A člověk zůstal člověkem. To byla snad hlavní jeho vina a v tom spočívala závada.

Proto nemohly míti výsledku všechny snahy opravné. Bylo to, jako když se léčí vykotlaný zub tím, že se rozličnými vodičkami zmírňuje bolest. Je možno bolest na čas otupiti, mohou se nervy omámiti, aby necítily bolesti. Po čase propukne znovu. Tak dlouho, dokud se nevyléčí nebo neodstraní vykotlaný zub.

Chybou bylo při tom, že lidstvo nikdy nemělo nad sebou jednotné autority. Nenašel se člověk ani sbor, kterého by lidstvo bezpodmínečně bylo poslušno. Snad by se v takovém případě byla mohla zavésti úprava, která by byla spravedlivou a proto pro všechny přijatelnou. Nebyla by jistě přinesla plné upokojení a je otázka, jak dlouho by lidstvo při ní bylo setrvalo. Ovšem toto uvažování nemá podkladu, neboť, jak jsme řekli, nevytvořilo si lidstvo nikdy autority a vůdce. V jeho krvi bylo sraziti a snížiti, co vzrostlo vysoko. Aby nebylo zastíněno vlastní já. Proto zůstalo ve stavu stádném po celou dobu svého trvání.

Svého smutného stavu si lidstvo bylo vědomo. Toužilo opravdu po nápravě. Jednotlivci o ni pracovali s nejlepšími úmysly a nasazovali práci celého žití i život sám. Mnozí myslili, že našli

prostředky pro vysvobození lidstva ze sociální bídy. Celé věky byly nadšeny ideami, o nichž se snilo, že přinesou lidstvu ráj. Velká část lidstva stála za těmito myšlenkami, bojovala za ně.

Ale sny se buď nesplnily, anebo, když se staly skutečností, se zklamáním vidělo lidstvo, že zase nedošlo k cíli. Neuvědomilo si, aspoň ve svém celku, že věc nemohla dopadnouti jinak.

Lidstvo nemohlo a nechtělo pochopiti, že nedojde nikdy k úplnému štěstí, že je sice možno zlepšiti stav, kterým trpělo, ale cesta k tomu že je dlouhá. Že je marno bojovati s přirozeností člověka, že se jeho sobectví nikdy neodstraní, ale že je třeba je nasytit. Teprve pak že bude lépe, až se dokáže vyrobiti tolik, co obnáší spotřeba.

Lidstvo, anebo spíše jeho většina, odmítala ty, kdož mu hlásali tuto pravdu. Byla příliš jednoduchá, proto neuchvacovala. Byla trpká a dráždila.

A přece pro tu pravdu mnozí horlili, pro ni i padli. Jiří Kment byl mezi nimi. Padl dříve, než mohl vykonati vše, k čemu ho určily vzácné duševní vlastnosti, rukama těch, pro které pracoval. Bylo pak ve chvíli, kdy ho bylo i pro ně nejvíce třeba. Prorok, jehož ukamenovali, když nepřítel vyvracel brány jejich města.

A pří všem tom šlo zase o primitivní podmínky života. O uhlí a hmotné výhody s ním spojené chtěl zápasiti Uhelný svaz. A uhlí to bylo, pro

které se vzepjaly dvě pevniny k obrovitému zápasu.

X.

Co byla čínským vojskem napadena evropská velkoměsta, venkov se ukládal k spánku. Málokde i v nejbližším okolí bylo známo, co se děje v hlavních městech. Jestliže snad si někde všimli hlomozu boje, nepřekvapovalo to za tehdejších bouřlivých poměrů.

Zmatené zprávy se roznesly jen tu a tam a to ještě náhodou. Bylo pak přesvědčení, že došlo k boji mezi odborovými organisacemi, který byl všeobecně očekáván. Nemyslilo se sice, že by byl tak blízko, ale nevylučovala se jeho možnost. Jen překvapovalo, že nedošel pokyn od ústředí. Ale myslilo se, že bouře vypukla příliš náhle, že nebylo na to času. Následek byl, že došlo k boji mezi bílými. V celé Evropě se dalo podobně jako u Prahy.

V Čechách bylo Kladno prvním městem, v němž se strhl boj mezi lidem.

Bylo k půlnoci, kdy dělnickou kolonií hornickou se ozval pokřik:

»Praha hoří! Přepadli nás v Praze! Vzhůru! Na ně!«

Byl to Koranda, úředník Uhelného svazu, jenž přinesl odkudsi tuto zprávu a bouřil nyní k boji. Opodál stál čínský barákový tábor. Hornické

zaměstnanectvo nevyklidilo totiž bytů v kolonii, ani když zastavilo práci. Pro přivezené žluté dělnictvo musil být vystavěn tábor nový.

Byl blíže dolů, chráněn ohradou ze silných sloupů, mezi nimiž byl napjat ostnitý drát. Žlutí v něm žili životem opravdu táborovým, držíce pravidelné hlídky u bran a střežíce v noci ohradu.

V osudný večer se chovali tiše. Věděli, že jsou poměrně slabší, hlavní voj že jim zatím posily poslati nemůže, protože má sám tuhou práci. Nebylo také jisto, jak u Prahy se zápas rozhodne. Kladenští žlutí nemohli zasáhnouti do boje hlavního, myslili tedy, že je dosti času, až na ně dojde řada.

Ale nebylo to hned. Korandou vedený zástup se obrátil na druhou stranu, na město. Bylo staré nepřátelství mezi městem a kolonií hornickou. Město měla v rukou Všeobecná strana práce, i odlučovalo se od kolonie. Byl mezi oběma boj při katastrofě Hartmanově, nyní se mělo za věc samozřejmou, že starý spor bude opět vyřizován zbraní.

Ale město bylo připraveno. Byla kromě toho noc, domy byly zavřeny a proměněny každý v pevnost. Dav bezvýsledně vtrhl do města. Došlo k přestřelce, při které trpěli havíři, táhnoucí ulicemi ve světle uličních lamp. Kladenští, skrytí v domech a střílející nejrůznějšími otvory, byli ve výhodě.

Koranda to pochopil a brzy vyvedl své lidi z města. Tak se dostali, kam vlastně toho dne patřili, proti žlutým. Ale, jak řečeno, žlutí čekali. Jejich tábor byl sice jako vymřelý, nic se v něm nehnulo, pozorovali však a čekali na příležitost.

Koranda se nechal oklamati. Nenapadlo ho, že musí být upozorněni střelbou ve městě. Pojal plán, obklíčiti žlutý tábor, přelézti jeho plot a vrhnouti se dovnitř. Rozdělil tedy své lidi. Na třech stranách řídký řetěz měl se přiblížiti k táboru a skoliti každého, kdo by z něho chtěl utéci. Na čtvrté, zadní straně se plížil sám Koranda s hlavní silou k čínskému ležení.

Byli již na několik kroků od ostnitého drátu, když se otřásl vzduch hromadným rachotem. Na všech čtyřech stranách zahájili žlutí zuřivou palbu na nepřítele. Vzadu, proti hlavní četě, zařvaly strojní pušky.

Hrozné byly ztráty horníků. Koranda padl v první řadě, velení se ujal Hrazdil. Marně však hnaly prořídlé řady útokem, zuřivá palba kosila útočníky, než se jen mohli přiblížiti k ohradě.

Ustoupili po chvíli, nastala přestávka v boji.

Zatím však pohnulo se Kladno. Město, vzburcované prvním útokem havířů, očekávalo s napjetím výsledek boje u tábora žlutých. A když došly zprávy o potření havířů, vytrhlo Kladno.

Zvítězila solidarita bílého plemene, Kladenští šli mstíti těch, kteří před chvílí ohrožovali jejich životy!

Vůdcové Kladenských byli opatrnější. Obklíčili také tábor čínský, ale zdaleka. A zasypali jej deštěm dobře mířených kulí, které ryly mezery do žlutých řad. Žlutí se však bránili statečně. Ale jen tak dlouho, dokud se nad táborem neobjevily aeroplány Kladenských.

Zarachotily výbuchy pum, blesky šlehaly z kolonie, dosud ponořené do tmy. Ječivé výkřiky se ozvaly, když na několika místech vyšlehl z baráků oheň. Zle bylo žlutým, kteří nyní v záři požáru poskytovali bezpečný cíl pro kule útočníků.

Nezbýval než zoufalý pokus o probití se.

Učinili jej. Ale málo jich vyvázlo. Divoká honba se rozpoutala a skončila pobitím zbylých žlutých.

To se dělo na Kladně.

Téměř stejný byl průběh nočních bojů v ostatních horních městech, zejména v Mostě a v Duchcově. Zvláště krvavý byl boj v Králově Dvoře a v Berouně, kde sice nebylo žlutých, ale krutě se potírali Potravináři a přívrženci Svazu.

Tak se rozbřesklo ráno.

Zpráv z Prahy nebylo, marně se dotazovali z venku. Obavy budilo, že vlaky z Prahy nepřijížděly. I vypravena z mnohých měst létadla, aby zjistila, co se vlastně událo. Do některých měst dolehla však vlna rozruchu teprve v neděli a došlo k půtkám v Náchodě, v Domažlicích, Trutnově, ale i v Ústí nad Labem.

Teprve o polednách se vyjasnilo. A mnozí trpce litovali nerozumného zápolení nočního, v němž

mařili své síly. Z Prahy propuštěné vlaky zvěstovaly po venkově smutnou pravdu o dobytí a obsazení Prahy žlutým vojskem a zároveň rozšiřovaly manifest čínského okupačního velitelství.

Obsahoval v širším výkladu myšlenky, které byly pražskému obyvatelstvu oznámeny již za noci informačními deskami: Že Evropa chtěla napadnouti Čínu, aby se zmocnila jejího uhlí. Čínská vláda že má v rukou doklady – ale neměla – zachycené v Londýně, podle kterých měla býti Číně vyhlášena válka. Čína že chrání pouze svoji samostatnost a právo svobodného nakládání s přírodním bohatstvím své země, když znemožňuje evropský útok. Obyvatelstvo že má zachovati klid, věnovati se své obvyklé práci. S důvěrou se má podříditi úřadům dosavadním, které zůstanou v ničem neomezeny. Kde budou něčeho od obyvatelstva vyžadovati čínské vojenské úřady nebo osoby jimi zplnomocněné, že je samozřejmou povinností obyvatelstva za každých okolností vyhověti. Klid a pořádek že leží v rukou evropského obyvatelstva, vojenské čínské velení že zařídí svoje chování podle jednání obyvatelstva. Důrazně však že varuje před napadáním čínských příslušníků, které by musilo příkladně trestati.

Tyto manifesty byly vylepeny nejen v Praze, nýbrž i po venkově. Tam je šířili žlutí, kteří ojediněle byli zaměstnáni v domácnostech i

podnicích. Všude však, třeba jich bylo jen několik, měli svoje středisko, pomocí kterého měli spojení s vlastí.

Věděli tedy většinou, co se chystá. Mnozí tonuli v obavách o svůj osud v přechodné době, než se upevní vláda žlutých. Obavy nebyly bezdůvodné, jak se ukázalo po rozšíření zprávy o dobytí Prahy. Na mnohých místech byli tito lidé usmrceni.

Někde však chránili jich jejich zaměstnavatelé a také je ochránili před rozlíceným davem. Nebyly však řídké případy, že později se takto vyváznuvší Číňané odměnili svým zachráncům tím, že přivedli na ně tlupu žlutých, kteří je ubili a rozchvátili, pokud to šlo, jejich majetek.

Celkem působil manifest opačně, než si čínské vrchní velení přálo. Zimničné rozčilení zachvátilo celé kraje. A namnoze se vyskytla myšlenka, jíti na pomoc Praze a osvoboditi ji.

»Na Prahu! Na Prahu!« ozývalo se bouřlivě na mnohých místech Čech.

Bylo tomu tak i jinde, okolo Brna, Bratislavy, Vídně. K největší pohromě došlo ve Francii, kde lid z okolí Paříže se hromadně vrhl na Paříž, aby ji vyrval z rukou žlutých uchvatitelů. Došlo tak k veliké bitvě před Paříží, jež skončila, jak musila skončiti, porážkou nepřipraveného, slabě vyzbrojeného lidu.

V Čechách nedošlo k organisovanému vzepření se obyvatelstva mimopražského.

Byly podniknuty jen ojedinělé výpravy, které se držely hlavně železničních tratí. První se hnul český severovýchod. Dvůr Králové nad Labem, Jaroměř a Hradec Králové vypravily obrněný vlak. Uvědomily o tom většinu měst v sousedství Prahy, ale samy vytrhly hned.

Výprava se dostala až k Počernicům. Není jisto, zdali se žlutí pozdě dověděli o ní, či zda jí úmyslně pustili tak daleko. Před Počernicemi vylítla do vzduchu lokomotiva, na ochranu vypravená před vlakem. Koleje byly poškozeny, vlak musil zastaviti. Bylo to štěstím.

V tom byl totiž vlak napaden oddělením čínských bitevních létadel. V několika vteřinách byl vlak pumami rozbit a zapálen, většina jeho posádky však se zachránila.

Čínská létadla počala kositi bojovníky českého severovýchodu strojními puškami. Odpověděli stejnou zbraní. Jeden z čínských strojů nepočítaje s tím, snesl se příliš nízko; zasypán střelami obrátil a ustupoval k Vysočanům, spadl však na okraji údolí.

Na čínské aeroplány narazil v tom oddíl létadel mladoboleslavských, spojených s jičínskými. Krátký byl boj, velké stroje žlutých zvítězily. Ale trpěly mnoho, lehká létadla mladoboleslavská, ne příliš poškozena, ustoupila. Pěší oddíl z Královéhradeckého kraje však unikl zatím ku Praze a zničil snešší se čínský aeroplán, jehož mužstvo bylo do jednoho usmrceno.

Oddíl pak pronikl do Prahy, kde se súčastnil dalších bojů. Málo však lidí z něho přežilo první dny a vrátilo se do svých domovů.

Také na jižní dráze podniknuta výprava na pomoc Praze. Účastnila se jí hlavně města Třeboň, Tábor, Benešov. V poledních hodinách přejel vlak až do Nuslí, kde byl zastaven. Teprve zde poznali žlutí, že jde o výpravu nepřátelskou, a postavili se proti ní.

Čínská létadla počala kositi bojovníky . . .

Ale jihočeské mužstvo zahájilo palbu z vlaku na neopatrně se přihnavši Číňany. Padli do jednoho na peronu. Pomocné mužstvo pak se vyhrnulo z vlaku, vniklo do nádraží a zmocnilo se ho.

Zatím však přispěchaly žluté čety, obsadily návrší nad nádražím a zahájily střelbu. Rozvinul se pravidelný boj. Číňané seběhli s návrší a padli do nádraží. Strojní pušky však smetly jejich první řady a ostatní donutily k útěku.

Bez vyhlídek však byl tento hrdinný zápas. Četa za četou obkličovala okolí nuselského nádraží, A když bylo nemožno, aby uzavřená posádka se probila, objevily se nad Pankráci bitevní stroje čínské a zasypaly nádraží deštěm bomb.

V troskách zahynulí do jednoho udatní synové jižních a středních Čech.

Ale ani v pondělí a v úterý neutuchl boj v některých místech.

V pondělí Plzeň za pomoci výprav z Domažlic, Karlových Varů, Rokycan a jiných měst napadla čínskou posádku. Výpravy ze jmenovaných měst byly silné, dokazovaly, že proniklo vědomí o vážnosti chvíle a o nebezpečí, jež hrozilo všem.

Těžko, přece však se udrželi žlutí v Plzni, přispěchavší posily z Prahy boj rozhodly.

Týž den padl žlutý tábor ve Svatoňovicích. Byl dlouho nechán na pokojí, žlutí se již domnívali, že nebudou předmětem útoku. Ale k večeru vyrojilo se najednou se všech stran množství

ozbrojenců – z celého kraje se sešli – a jediným nárazem vzali žlutý tábor.

Ze žlutých uhlokopů prý nezůstal na živu jediný.

A ještě v úterý zuřil příšerný boj v uhelné pánvi ostravsko-těšínské.

Než tu nešlo již o boj mezi žlutými havíři a lidem. V tomto kraji byl nejnapjatější poměr mezi žlutými a domácími lidmi, kteří vesměs patřili k horníkům a měli tedy příčinu k nenávisti proti čínským konkurentům.

Zpráva o událostech pražských působila v celém kraji jako blesk. Vzplanul na ráz a padl na žluté. Ti ovšem byli připraveni lépe než jinde a strojili se aspoň draze prodati své životy.

Jakmile však první výstřely zarachotily, ohlušující rány otřásly vzduchem. Nad čínskou kolonií se vyvalily kotouče dýmu, další – nové. – Do vzduchu lítal kouř – prach – trosky i celé kusy baráků – a příšerný rachot duněl a hučel –

Ukázal se výsledek dlouhé práce, kterou nepozorovaně konali rozzuření ostravští a těšínští horníci. Pokládali podkopy pod žlutou kolonií a dnes je vypálili.

A sotva dozněly poslední mocné rány, jako mračno kobylek se přihrnul havířský lid na zbytky kolonií. Marně se žlutí bránili, marně skrývali v troskách domů, v jamách, jež otevřely

podkopy – horníci ani nestříleli, jen z blízka ubíjeli a ničili.

Čínské velení znalo zdejší poměry, poslalo posily včas. Byly však potřeny s ostatními. Nové posily docházely právě, když dílo zkázy bylo zde dokonáno. Rozzuřeny hrozným pohledem na zničenou kolonii, pustily se nerozvážně v boj. Ale skončil těžkou porážkou a hanebným útěkem zbytků.

Teprve k večeru nastal poslední, rozhodný zápas. Se všech stran se náhle objevily dračí aeroplány. Přijely v stejnou dobu z Krakova, z Brna, z Vratislavě. Jako dravci padly na odbojný kraj, zasypaly jej deštěm ohně a železa. Nesčíslné požáry vzplanuly, nesčetné sloupy dýmu stoupaly k obloze.

Ale kraj se bránil zuřivě.

Na místech, kde zdálo se vše do země ubité a roztřískané mohutnými bombami, pokoušely se přistáti čínské bitevní stroje, a sotva se země dotkly, jakoby země ze svých útrob je byla vydala, vyrojily se učerněné, zkrvácené postavy a divým návalem se vrhly na aero, bily, vraždily, padaly, ale stále nové se hrnuly, z dýmu a z ohně přicházely.

Zoufale volali žlutí posily z Vídně, Prahy, Berlína, Lvova.

A teprve po jejich příchodu mohli přitisknouti svou nohu na přemoženou šíji černého kraje. Ale

nebyla nehybná, zmítala se dosud, vzpírala. A občas vzteklé zuby se zaryly do paty útočníkovy.

Tak po tři dny se rvalo lidstvo bílé a žluté po celé Evropě.

Tři dny trval hrozný boj. Pak začal doznívati praskot pušek a rány granátů. Požáry hasly, sloupy dýmu šedly a bělely. –

Žlutí převládli.

Jen tu a tam zdaleka zahřmělo, plamének vyšlehl, aby zas uhasí.

Ve středu rozesílali žlutí do větších měst hlídky, do menších jednotlivé komisaře, aby zastupovali čínskou vládu, dohlíželi na vše, a co se děje, hlásili čínským vojenským úřadům.

Neobešlo se zase beze srážek.

V Táboře byla hlídka i s velitelem pobita na náměstí. Druhý den byl staroslavný Tábor srovnán se zemí flotillou létadel; dva dny dohořívaly trosky města nad Jordánem, dvě noci žhnula hladina Jordánu krvavým ohněm.

Stejnou katastrofou byl postižen Dvůr nad Labem.

Hlídku přiváželo čínské letadlo, jež vysadilo hlídku v Hořicích. Hořičtí překvapeni nemohli se vzepříti. Ale avisovali královédvorské. A když se nad lesnatým návrším objevilo letadlo s velkou dračí vlajkou, bylo uvítáno takovou střelbou, že rychle zabočilo stranou, aby uniklo a zaměřilo ke Trutnovu.

Ale druhý den zbyla ze Dvora jen rozlehlá, rozptýlená předměstí a mezí nimi ležela změť kouřících trosek.

To byl poslední mohutnější odpor. V ostatních částech Evropy dály se ovšem stejné pokusy venkova o vyproštění hlavních měst. Ale byly již také udušeny.

Pak bez překážky konaly svůj úřad čínské vojenské hlídky a čínští komisaři. Nenávidění, sledováni se zapřisáhlým záštím, ale přece nedotčeni. Každého odstrašila nelítostná krutost, s jakou žlutí potrestali odvážlivce, kteří vztáhli ruku na žlutého člověka, byť byl sebe nižší.

Čínští komisaři za normálních poměrů se nepletli zbytečně do veřejných záležitostí. Nechávali vše jíti, jako dříve chodívalo. Byly úřady jako před tím, pracovaly stejně. Žlutí se nemísili do práce úřadů poštovních, telegrafních. Na důležitých místech umístili své kontrolory, kteří mohli postihnouti vše, co by bylo podezřelé; to bylo vše.

Revisory dostaly dráhy a vzduchoplavecké linie, zřízena byla zvláštní policie pro vzdušnou dopravu. Policejní službu, pokud jí potřebovali Číňané, konalo čínské vojsko a to jeho zvláštní oddělení.

Vše to mohli žlutí prováděti, majíce dostatek lidí, kteří znali evropské jazyky i universu. Vychovala jim je Evropa.

Žlutí zkrátka ponechali volnost ve všem obvyklému životu, pokud jim to nemohlo škoditi.

Státy ovládli tím, že svým vojenským úřadům podřídili nejvyšší úřady správní.

Armády evropské jim nemohly překážeti, byly žluté a jejich již před převratem.

Také ne parlamenty, které se již dávno nescházely, poněvadž nemohly pracovati pro roztříštění stran.

A tak se život zvolna rovnal.

Šel dál.

Nemohl býti takovým, jako dříve. Nedopouštěla tomu bezuzdná zvůle, s jakou využívali žlutí své moci.

Dali ji plně pocítiti ubohému obyvatelstvu nedbajíce ničeho a rozpoutávajíce svoje i nejnižší pudy. Nikdo tomu nebránil.

Lid hrozně trpěl. Bezmocně se svíjel, prahl po pomstě. Čekal někoho, kdo by spojil jeho síly, ukázal cestu. Čekal Mesiáše.

XI.

Uplynulo čtrnácte dnů od osudné soboty. Byl horký jarní den, slunce žhnulo na nebi, ale jeho paprsky se utápěly v dusné mlze, jež zahalovala celou Prahu.

Těžce se sunul den k poledni nad zmrtvělým městem. Zesmutnělo, ztichlo, jakoby dosud omamné páry táhly jeho ulicemi. Obyvatelstvo

sice již si oddechlo od těžkých robot, k nimž je přinutilo okupační velení. Byly ovšem potřebné tyto práce, ulice města musily býti zbaveny mrtvol a trosek, barikády se musily odstraniti.

Ale urážel způsob, jakým byly tyto práce poručeny a řízeny, jakož i kruté tresty, jež stihaly ty, kteří se buď k práci nedostavili, anebo při práci něčím provinili.

»Není citu v těch žlutých bestiích,« vyprávěl kdosi druhému pří těchto pracích, »tamhle za rohem zastřelili děvče, je tomu několik dní, protože se rozplakalo a skleslo na kolena u mrtvoly bratra, kterého našlo v ssutinách barikády.«

»A zkroutili nás, tyrani,« odpovídal druhý, »ovládli všecko, potravu, vodu, světlo i oheň, hni se proti nim a celou ulici nechají vymřít a nepovolí, dokud v ní bude jeden živ.«

»Slyšel jsi, v Modřanech hodil kdosi kamenem po čínském důstojníkovi, kámen vyletěl odkudsi z domu, ani ho nezasáhl –«

»Vím, a vyvedli všechny obyvatele toho domu, nejmenší děti nevyjímaje, a postříleli je u zdi jejích domu.«

»Ano. A to není jediný případ.«

»A přece je bijí.«

»Pravda, ale četl jsi dnes na vyhláškách: Za každého zabitého Číňana bude ubito sto bílých. A budou to vždy ti, kteří bydlí anebo budou

postiženi v blízkosti místa, na kterém čin byl spáchán.«

»Což znamená, že jsme bezmocní a úplně v jejich rukách.«

»Na čas! Ale nezapomeň, že úderem se vykřesává jiskra!«

Tak hovořili dva muži v úzké uličce na Starém Městě. Bylo jim uloženo opraviti dlažbu v této ulici, poškozenou v posledních bojích. Pracovati mohli sami, neměli dohlížitele nad sebou. Ale věděli, že večer přijde čínský dozorce prohlédnouti jejich práci. A bylo jim také známo, že záleží na jeho náladě, půjdou-li pak domů ke svým rodinám, anebo k nejbližší zdi.

Zatím v téže ulici ve čtvrtém poschodí nepokojně sem tam přecházel muž. Občas pohlédl k mladé, sličné ženě, jež o čemsi pracovala u okna. Již chtěl ji osloviti, ale zase se neodvážil, znovu vykročil a přeměřil místnost.

Konečně stanul.

»Mary!« pravil. »Půjdu k nim!«

»Přece, Eduarde!«

»Přece, Mary!«

»A uvážil jsi vše dokonale?«

»Ano.«

»Všechno, co jsem ti uváděla?«

»Zajisté, všechno.«

»A jsi přece ochoten zraditi vlastní plémě?« s nevýslovnou trpkostí a rozčilením se chvějíc, ptala se žena.

»Vlastní plémě mne odkoplo. Samo mne vyhostilo. Psancem jsem byl po léta, nenáviděným, pronásledovaným, neměl jsem útulku, neměl jsem přítele – až ty, Mary, ty dobrá, milá, jsi se ustrnula nad ubožákem, který se neprovinil ničím jiným, nežli že pomáhal budovati veliké dílo.«

»Provinili jste se i vy,« řekla žena mírně. »Byli ovšem k tobě mnozí nespravedliví, ale to jen v prvních dobách pobouření.«

»Oh, nikoli!« bránil se Strucks. »Vždyť dosud musím se skrývati v přítmí, své vlastní jméno musím tajiti, protože je nenáviděno. A když jsem chtěl vystoupiti a dáti se znovu do služeb Uhelného svazu, zabránila jsi mi v tom právě ty – a nyní zas –«

»Eduarde, nebuď nespravedlivý!« plakala Mary. »Vždyť jsi měl sám pochybnosti, váhal jsi přidati se ke Svazu, jaký jest nyní.«

»Pravda,« povoloval Strucks. »Já sloužil Hartmanům a Hartmanů již není. Co dělá nyní Svaz, jsou dětské hříčky. Ale je tu jiná moc, velká, Mary, a ta mne strhuje. A mým osudem je sloužiti velikosti. Celý život jsem to činil –«

»A přineslo ti to štěstí?« ptala se Mary tiše.

»Ah, štěstí!« odpověděl Strucks trpce.

Odmlčel se. Ztichla i Mary. A oběma myslí táhly vzpomínky na minulý život.

Prostý byl u Mary, třeba byly chvíle, kdy vysoko se dmuly vlny jejího žití. Záhy osiřela,

sama zůstala s mladší sestrou Isou. Ale brzy i je oddělil životní proud. Mary Hastingsová, Angličanka, uchytila se v Praze. Část mládí zde ztrávila, ale prázdné a šedé byly jeho dny.

Pak přišel Mert a zjasnil její obzor. Měla jej upřímně ráda a počínala sníti o jiném, radostnějším životě. Setkala se s Mertem, zaměstnána jsouc jako písařka v kanceláři Uhelného svazu, kamž i Mert často docházel. Ale musili tajiti svou lásku, neměla-li Mary přijíti o místo. Mezi lidmi svazovými se netrpěla důvěrnost, z obavy, aby neohrozila zájmy Svazu.

Těšili se však oba, že brzy bude Mary moci opustiti službu a že si založí společný, útulný domov. Důležitý podnik, jejž prováděl Mert koncem května roku 2975 ve prospěch Hartmanů, měl opatřiti prostředky pro novou domácnost. Byl to, jak víme, pokus Mertův o odstranění Nekoly a jeho plánu, zbudovati kolonii Saharského slunce.

Hastingsová neměla potuchy, jak nebezpečné služby její ženich koná pro Hartmany. Propast se otevřela před ní, Když devětadvacátého května jí Mert dal dopis a žádal ji, aby jej tajně poslala tajemníku Hartmanovi třetí den po jeho smrti, kdyby se mu snad něco přihodilo.

Marně na něho naléhala prosbami o vysvětlení, marně ho prosila, aby se zachránil před nebezpečím, kterého neznala, ale o kterém nemohla pochybovati.

Teprve druhého dne časně zrána přišel k ní Mert a prozradil jí všechno. Před ní psal dopis, který měla vydati veřejnosti, až počne se bortiti půda pod nohama tajemníka Hartmana a jeho syna.

Jaká to byla hrozná chvíle! Jako šílená svírala Mary šíji milovaného muže, zapřísahajíc jej při všem na světě, aby upustil od zločinného podniku. Marně! Mert nemohl již zpátky! Násilím se vyrval z objetí Maryina a prchl.

Tu vzniklo v duši dívčině hrdinné odhodlání. Vzchopila se a chtěla vyběhnouti ven, hlasitě křičeti hrozné tajemství, jež právě zvěděla, a zabrániti tak vykonání zločinu.

Již se obracela ke dveřím. Tu sevřela jí srdce nová strašná myšlenka:

»Vždyť tak ho vydáš zkáze!«

A bouře zoufalství zavířila ubohou její hlavou, jež nesnesla již návalu té hrůzy. Jako podťatá klesla dívka, temno mdlob ji zahalilo.

Když pak procitla, bylo pozdě.

Nekola byl zachráněn, ale padl Mert. A Mary věděla, kdo jej zabil.

Viděla prst spravedlnosti v tom, co se udalo. Ale cítila neomylně, že klesl menší vinník a větší že zůstal. A všechen její zármutek, její stesk i zmařené naděje, všechno přešlo v netušenou, žhavou zášť proti Hartmanům. Měla za svou povinnost vykonati vůli Mertovu. Svědomí jí říkalo, že její ženich odpykal svou vinu. Sama

neměla si co vyčítati, nebylo její vinou, že nezakročila. Ostatně Nekolu ochránil kdos jiný.

Ale zloduch Hartman vyšel bez trestu. To byl Maryin soud. Jasný byl v něm rozsudek. A Mary jej vykonala. S nadlidským přemáháním překonala zbortění svých nadějí. Nepochybovala ani na okamžik, že s nimi končí i její život. Ten vedla jen proto, aby provedla, co jí uložil Mert.

Proto a jen dotud chtěla žíti. Čekala na vhodný okamžik. Dočkala se ho. Vydala svědectví a chtěla je dotvrditi obětováním života, který neměl pro ni ceny.

Osud však ustanovil jinak. Mary přežila zranění. A jestliže měl o to někdo zvláštní zásluhu, byl to Jiří Kment a jeho choť. Věnovali jí sice i Nekolovi svoji péči. Ale práce s obnovením saharské kolonie byly započaty ihned a Nekola i s Manonou zdržovali se ponejvíce v Africe. A u zraněné dívky jako opravdoví přátelé zůstali Kmentovi, kteří ji vzali i do svého domu, když mohla opustiti lůžko, i pečlivě se o ni starali.

A tím se stalo, že se Mary Hastingsová setkala s inženýrem Strucksem.

Inženýr Strucks přežil katastrofu pod Venuší. Stalo se náhodou, že se zachránil. Když opět a opět marně útočili jím získaní Tuaregové na bránu observatoře, pochopil, že tím způsobem těžko něco pořídí. Nařídil proto, aby ustoupili, shromáždili se opodál Venuše a pak jednotným, mohutným náporem aby se vrhli na Venuši.

Tak se stalo a Strucks, pořádaje davy Tuaregů, ustoupil značně dozadu, aby vpřed pobídl i ty, kteří byli při prvních útocích odraženi a ve strachu utekli hlouběji do pouště.

Proto mu neuškodil obrovský výbuch, který smetl Tuaregy. Strucks ve své bystrosti pochopil hned, že věc je prohrána. Viděl také, že nastane veliké nebezpečí i pro ty, kteří byli vzadu, až se jízdní tlum Tuaregů přižene v divokém úprku.

Ubíhal tedy rychle stranou ze směru, kterým Tuaregové prchali. Ale neměl již času, aby se dostal úplně mimo dosah nebezpečí. Jako divá bouře se najednou přihnali jezdci, šílení strachem, ale i shluk splašených koní, kteří pádili do pouště supajíce a řičíce děsem.

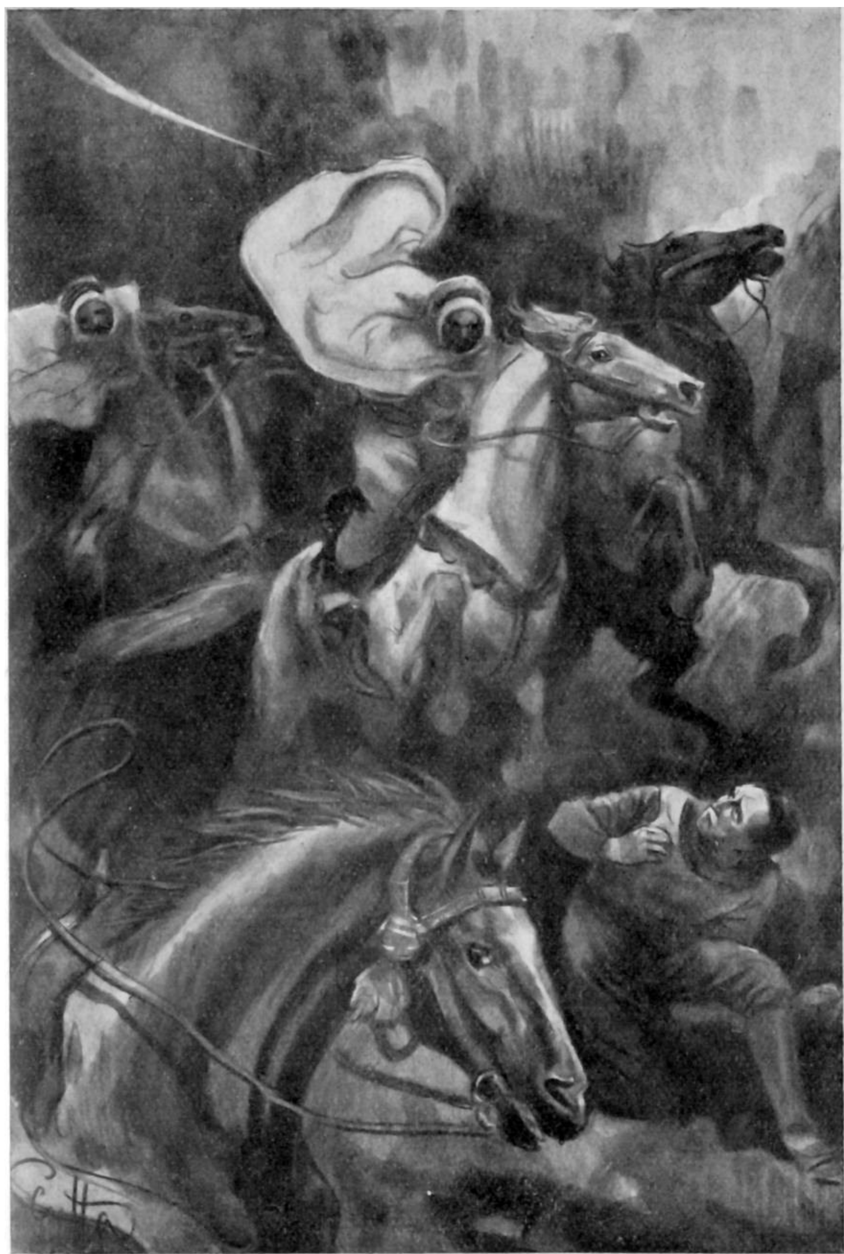
Ač byl prchající Strucks již značně stranou, přece i mimo něho se hnali tu a tam jezdci i koně. Vyhýbal se všemožně postavám, jež se řítily tmou. Najednou však celý shluk vyvstal proti němu. Vrhl se k zemi, dunění jako bouře se přehnalo přes něho, ale zároveň tupá bolest udeřila jej v levé stehno, jak kopyto koně do něho narazilo.

Těžce až po dlouhé chvíli se zdvihl. Pomalu kráčel a namáhavě.

Ale kam?

Pryč od světel Venušiných, to věděl. Ale ne k Tuaregům. Od těch mohl čekati jen smrt po dnešní výpravě. I zamířil maně k severu, bez cíle a bez naděje.

Ohlížel se občas a nenávistně hleděl k světlům observatoře, jež víc a více se tiskla k zemí.

Jako divá bouře se najednou přihnali jezdci. . . .

Pak podivný záblesk obrátil jej k Venuši. Viděl velkou hvězdu padati s nebe na ni.

»Snad je to Mark a zničí to proklaté hnízdo!« pomyslil si pln radosti. Díval se, zda oheň vyšlehne z Venuše, těšil se na něho, toužil po něm.

Ale tma stále stejná halila obzor a světla observatoře klidně svítila do noci. Po chvíli zahlédl chvost světelný, jenž tryskal z Venuše. Zarazil jej. Poznal, co to je. Chápal, že na Venuši se nic nestalo, že však se něco hledá v poušti.

Co? To mu bylo záhadou. Nerozuměl tomu. Jen cítil, že jeho naděje se nesplnila. A vzpomínal na Hartmany, litoval jich, strachy se o ně chvěl.

Až k ránu poskytla mu útulku chýše v nepatrné oase. Tam se zotavil. A nastoupil dlouhou cestu na sever. A teprve po mnohých dnech se dozvěděl, jaký osud stihl Hartmany a Uhelný svaz.

Viděl zničeno všechno, co miloval, ztroskotáno vše, k čemu měl úctu. Byl na světě sám a nikdo mu nemusil vykládati, že bude ve světě obáván i nenáviděn. Tajně se dostal do Evropy, vrátil se do Prahy. Našel pak splněny všechny své obavy.

Snad viděl hůře, než vskutku bylo. Od přírody podezřívavý a nedotknutelný, bral na sebe všechnu nenávist, která dosud bouřila proti Hartmanům i proti Svazu. A odvozoval důsledky. Nemohlo býti jinak, nežli že dospěl k závěru: »Nenávist za nenávist.«

Inženýr Strucks dlouhým přemýšlením dospěl k názoru, že jest jeho úkolem pomstíti Hartmany a Uhelný svaz. Cítil a litoval, že nemá síly, aby vyvolal událostí důstojné tak veliké věci. Ale spokojil se s tím, co provésti bylo možno.

Strucks hledal oběť. Hledal ji v řadách těch, kdo měli největší zásluhu o pád Hartmanů. První jeho myšlenkou byla Manon. Dlouho přemýšlel, pak počalo pronikati vědomí, že Manon sama byla obětí, jež se jen bránila. A zdálo se mu podlým, vražditi ženu.

Blízkým pak byl Nekola. Ale tu marně Strucks hledal, čím Nekola ublížil Hartmanům. Nemohl přece míti tušení o Hartmanových cílech. Nevědomky se jim postavil v cestu. A na něho bylo útočeno, málem vyvázl.

Ale když uvažoval dále, vše se mu bortilo pod rukama. Bertrand! Čeho se dopustil? Zachránil Nekolu a jeho lidi. Co by však byl dělal Strucks na jeho místě? Něco jiného? Maně mu přišel na mysl Fohl, jeho švédský sluha v nigirském táboře. Takový hodný a krásný hoch!

Vztek zalomcoval Strucksem při těchto úvahách. Naposled všichni byli dobří a jen oni – Hartmanové a on –?

A tu si vzpomněl na Kmenty! A hlavně na Jiřího! Otec Kment byl stár – co se starcem? Ale Jiří Kment? Jaký on tu měl zájem? Hastingsová, pravda, přispěla mnoho! Ale mstila Merta – a to nebylo chytré, co provedli Hartmanové s Mertem.

To byla možná základní chyba. Mert mohl mnoho provésti, mnohé zachrániti. Zde byla věc prohrána, jeho zabitím. Hastingsová mstila svou lásku. Strucksovi bylo to cizí, takový cit mezi mužem a ženou, ale chápal, že je to něco mocného, čemu neodolá člověk.

Ale Kment! Jiří Kment!

A byl jediný na dosah. Nekola i s Manonou a Bertrand byli v Africe a dobře střeženi. Několik nerozvážných útoků se strany svazovců vynutilo velikou obezřelost. O Hastingsové se ani nevědělo, kde je. Zmizela. Nemluvilo se o ní, pochopitelné po útocích, ke kterým došlo, a vzhledem k úloze, kterou hrála Mary při zničení Hartmanů.

Zbýval tedy Jiří Kment.

A byl na dosah ve své trojské vile.

Tak se stalo, že se Mary Hastingsová setkala s inženýrem Strucksem.

Byla noc, teplá noc pozdního, srpnového léta. V trojské vile Kmentově se všechno pohřížilo v spánek. Blížilať se půlnoc.

Ale nespal sad, jenž ležel k jihu a pod okny vily. Teplý východní vítr šelestil v korunách stromů i v křovinách a ptáček jakýs tikal v houští, zatím co bílý vodotrysk zpíval svou jednotvárnou píseň.

Měsíc blízký úplňku stál tiše nad zahradou. Stříbrem poléval křoviny, sněhem bílé stezky a

temné stíny kladl po cestách i trávnících vedle stromů i křoví.

Mary Hastingsová bez cíle bloudila sadem. Spánek míjel její čelo a krása teplé noci táhla ji z domu. Konečně znavena vrátila se k vile. Vešla do domu, vystoupila do prvního poschodí a stanula v pokoji, z něhož dveře byly otevřeny na verandu, bujným listím se všech stran zahalenou.

Jen střed byl otevřen a jím bílý měsíc svítil na verandu a otevřenými okny padal i do Maryina pokoje.

Znovu uchvátila dívku krása letní nocí. Přisunula sedadlo do stínu stranou vedle dveří a zadívala se znovu přes verandu do korun mladých lip, jež se volně kývaly a libě šuměly pod vanutím sílícího větru.

Dlouhou chvílí tak Mary seděla. Již chtěla vstáti, víčka jejích očí tížila a klesala. A tu zaslechla lehké zachrastění pod verandou, zdálo se jí, že vlastně na stěně verandy.

A než se Mary nadála, zašumělo v listí, které krylo zábradlí verandy, a mezi listím se objevila hlava. Okamžik bylo ticho, patrně cizinec pátral, nevzbudil-li rozruch a může-li dále.

Statečná dívka se ani nepohnula. Teprve když se ozval nový, silnější šelest a neznámý muž se přehoupl na verandu, vstala Mary a couvla do stínu do pozadí místnosti.

A již temno padlo do pokoje, muž stanul ve dveřích verandy. Jeho stín se položil na podlahu.

Patrně to zpozoroval a skočil ihned stranou, za dvéře verandy.

Nyní však pokročila Mary. V nočním bílém šatě stanula ve světle měsíce, klidná a krásná jako pohádkový zjev.

Muž uleknut ustoupil. A tu v jeho ruce zaleskla se zbraň.

Mary všimla si jí a nezaleknuta pravila tichým hlasem, ukazujíc na zbraň v pravici mužově:

»Vražditi sem jdete? Kdybyste věděl, co bolu tohle působí! A celý život nedovede napraviti, co učiní jediná rána!«

A muž, podivným způsobem uchvácen, musil odpověděti. Ovládl ho bílý zjev ženy, překonala ho její mírnost, její sladký hlas. Musil říci pravdu, jakoby to člověk nestál před ním, nýbrž bytost vyšší, které je zodpověděn.

»Ublížili mi – ti zde! Musím jej zabít – Kmenta!«

»Jiřího Kmenta?«

»Jiřího Kmenta,« odpovídal muž jako stroj.

»Kment nikomu neublížil – je dobrý –,« měkce řekla Mary.

Neznámý zamítavě mávl rukou. Tím donutil Mary k nové výpovědi:

»Mně učinil mnoho dobrého, on i paní. Nepřipustím, aby se jím něco stalo!«

»Kdo jste?« ptal se nyní muž, přemožený dívčinými slovy.

»Jsem Mary Hastingsova,« zněla tichá odpověď.

»Hastingsova?« vykřikl muž a prudce pokročil k dívce. »Pak zemřete!« vykřikl znovu. »Vy! Ty –!« zuřil přiskočiv k Mary.

A Mary ucítila studený kov na své skráni.

Ale přece odpověděla klidně:

»Ráda zemru, zachráním-li Kmenta.«

»Ale vy pak prchněte!« dodala starostlivě. »Jsou zde všude lidé, probudí se – pak –«

Tu klesla ruka neznámého. Pln údivu zahleděl se do krásného obličeje dívčina, do hlubokých očí, jež se leskly v záři měsíční.

»Jste anděl, či žena?« zašeptal.

»Žena,« řekla prostě, »a nešťastná –«

»Nešťastná! Jako já,« ozval se smutně muž.

Tak počala známost inženýra Struckse s Mary Hastingsovou.

Ani Mary ani Strucks nemohli si později vzpomenouti, jak skončil tento výjev. Strucks pamatoval se určitě jenom na to, že byl zas dole v parku, ale že nemohl odtrhnouti očí od bílé vily a od bělavého zjevu, který ho sledoval, polozakryt listovím verandy. Ale zdálo se mu, jakoby byl klečel před oním stvořením, které dobrotou překonalo jeho zlobu, a jakoby měkká, chvějící se ruka byla spočinula na jeho hlavě.

A táhlo jej pak cosi neodolatelně v ona místa. Dlouhé dny probloudil v parku, jenž přiléhal ke Kmentovu sadu. Tam se konečně potkali znovu,

neboť i v duši dívčině probudilo se, co zdálo se mrtvým na vždy. Pak v dlouhých tichých rozhovorech utkalo se jemné pouto, jež spojilo jejích cesty.

Prosté pak bylo, co následovalo.

Mary Hastingsova asi po roce se stala ženou Strucksovou a postavila se mu po bok jako strážný anděl. Strucks zůstal duchem silným, pevným. Otřes, pádem Hartmanovým způsobený, nezanechal následků trvalých. Byl by ovšem podle všeho zničil Struckse, kdyby byl býval ponechán sám sobě. V Mary však se mu dostalo posily a podpory.

Byla to podpora morální, které potřeboval. Bylo třeba, aby ho někdo nebo něco uchvátilo, strhlo. A to se podařilo Mary. Její zjev ho okouzloval, její hlas plašil temné vzpomínky a stíral chmury s jeho čela, její povzbudivé slovo mu vlévalo chuť k životu, budilo jeho energii, hnalo jej ku práci.

Strucks přilnul k milé, vlídné Mary celou svou duší. A Mary, jež prázdným, neradostným způsobem prožila své první mládí, upjala celou svou bytost k muži, jehož si vážila a na něhož byla hrdá, poněvadž jeho vrácení životu bylo jejím dílem.

Oba však souhlasili, že Strucksova minulost musí zůstati utajena. Strucks změnil své jméno a jako inženýr Stahl vstoupil do služby velkého chemického závodu v Libni. Ale také Mary měla

za svou povinnost opustiti místo, které jí opatřil Kment v kancelářích Dopravní společnosti. Dala výpověď a přijala službu v obchodě na Náměstí Republiky.

Nebyla tam však dlouho. Strucks brzy uplatnil své vynikající schopnosti a zaujal důležité, znamenitě placené místo v libeňské továrně. A prvním jeho krokem nyní bylo, že přinutil Mary, aby nechala služby a věnovala se pouze domácnosti. Útulný byt na Starém Městě ukryl jejich pozdní, ale tím hřejivější štěstí.

Čínská invase neotřásla jimi tak, jako mnohými jinými rodinami. Mary byla Angličankou a třeba hluboce cítila s obětmi bojů a těžce nesla násilnou vládu vetřelců, přece snáze se smířila s poměry, jelikož trpící konec konců přece jen nebyli jejími pokrevnými krajany. A co trpěli její lidé v Anglii, nevěděla. Bylyť noviny omezeny, Informační kancelář stála pod přísnou censurou čínských vojenských úřadů.

Soukromé zprávy sice říkaly, že celá Evropa stejně trpí pod cizím útiskem. V posledních dnech kolovaly zvěsti, že právě v Londýně došlo k obrovskému útoku na cizince, že však nápor ztroskotal a byl potrestán s příšernou krutostí. Mary však neměla již bližších příbuzných kromě sestry a ta byla v menším městečku v jižní Rusi. A bylo již známo, že Rus je obsazena Číňany jen několika posádkami v největších městech a tyto posádky že si vedou s obzvláštní umírněností.

Mary tedy poměrně snadno se smiřovala s poměry.

A Strucks přirozeně se neúčastnil hájení Prahy, Nezapomínal minulosti, stará zášť tkvěla v jeho prsou. Když počal krvavý zápas o Prahu, zmocnil se Struckse podivný cit, cosi jako škodolibost spojená se zvědavostí. Nevěřil, že by se čínská vláda udržela, třebas v první chvíli zvítězila. Velikost ztrát jím sice zachvěla, ale v nitru jeho říkalo mu, že to je pomsta za Hartmana.

»Kdybyste měli Hartmana,« tak asi prolétalo jeho myslí, »tohle by se nebylo stalo! Hartman by byl dovedl chopiti vše do ruky a odraziti žlutou chásku.«

Pořád však myslil, že dojde k obrovskému náporu, že se zdvihne celá Praha, venkov že se přivalí se všech stran a najednou že Praha setřese cizí, nedůstojné jho.

Ale čas míjel a nic se nedělo z toho, co Strucks čekal. Docházelo sice k drobným útokům, přepadením, ale nebylo jednotného vedení a organisované akce. Ojedinělé případy odporu neotřásly čínskou mocí, naopak ji upevňovaly. Dávalyť čínskému velení důvod k brutálnímu terroru, který ještě více seslaboval vzdornou sílu obyvatelstva.

Žlutí mstili krvavě sebe menší provinění proti tomu, co bylo čínskou okupační správou nařízeno,

a v odvetu za útoky na jejich lidi vraždili bílé v celých hekatombách.

Na obsazení venkova ovšem jejich síly nestačily, třebaže posily pro čínské vojsko docházely nepřetržitě. Mohutné aviony, za nimiž se táhly dlouhé vlajky s čínským drakem, den co den přicházely od východu nebo jihovýchodu, plynuly nad evropskými horami i rovinami k hlavním městům, aby u nich přistály a vychrlily spousty žlutých postav, vrátily se pak rychlým letem k východu, odkud přišly.

Přijížděly také nákladní vzducholodi, dlouhé, obrovské a skládaly svůj obsah, určený k ničení a hubení domácího obyvatelstva.

Ale venkov byl držen v poslušnosti jiným způsobem, než stálým obsazením. Byly to tak zvané bleskové výpravy, jež plnily postrachem i venkov. Hlavně ovšem byly podporou rekvisičního systému, o který opřeli žlutí zásobování obsazených měst. Starali se totiž pouze o ta, naprosto nedbajíce výživy ostatních.

I dostávaly obce rozkazy, aby dodávaly potřeby, kterých nedodal volný obchod, jinak nerušený. A běda obci, která neuposlechla! Znenadání zahrčela u vchodu obrněná auta, zabzučely ve vzduchu obrněné aeroplány. Jako dravci se vrhli se všech stran do obce, sebrali dvacet, třicet lidí, často bez dlouhého výběru, odstřelili je u nejbližší zdi, pak obrátili a zmizeli, aby zkrušili obec jinou.

Leckdy pouze prolétli provinilou obcí, zasypávajíce ji deštěm střel a kosíce vše živé, co jim přišlo do rány, nezřídka přeletěla nad obcí flotila letadel, svrhla několik výbušných nebo zápalných pum a odletěla, dále se nestarajíc o rozmetané anebo hořící místo.

Bleskové výpravy však někdy projížděly porůznu krajem, konajíce pouze službu výzvědnou anebo hlídkovou. Rozličnými směry zajížděly také do vsí, proti nimž nebylo výtek, a buď pouze projely, nebo se zastavily. Pak prováděly prohlídku buď tu a tam zkusmo, anebo důkladnou prohlídku dům od domu a od místnosti k místnosti.

Čínským úřadům šlo také o to, aby dostaly do rukou vynikající a vlivné osobnosti, kterých mnoho se uteklo na venek a tam skrylo. Žlutí měli sice přesné seznamy o lidech, které si chtěli zabezpečiti, a učinili včas vhodná opatření. Ale mnohé selhalo v nastavším zmatku a zachránili se mnozí, jichž se Číňané báli. Věděli, že k nebezpečnému odporu dochází jen tehdy, má-li odhodlané a schopné hlavy. Konečně osoby známé a oblíbené byly dobrou zárukou, že obecenstvo zachová klid a se podřídí čínským úřadům.

Ale úspěch žlutých v té věci byl hodně neúplný. Nejcennější kořistí byl Jiří Kment. Ale toho ubil v nerozumu rozlícený Hallův dav. A v rukou žlutých zůstal jen starý Böhm s dcerou Rolou. Vůz s nimi

obrátil včas. Žlutí měli ovšem i jiné vynikající osobnosti. Ale většina významných lidí padla při zuřivé obraně. Byla jich škoda, ale aspoň nemohli škoditi.

Naproti tomu těžké obavy působilo Kan-tai-pekovi a jeho pomocníkům tajuplné zmizení Nekoly a Manony, jakož i Bertranda. Ostře bylo po nich pátráno v Evropě i v Africe, dosud však bez výsledku. Také Ramsena těžce pohřešovali. Byli dobře o něm zpraveni a znali význam jeho osoby. Dva spolehliví lidé ho střežili v osudný večer, oba však zmizeli a Ramsen s nimi.

»Věř mně,« pravil jednoho dne vrchní velitel okupační čínské armády, generál Tsing-hung, Kan-tai-pekovi, který mu podal zprávu o poměrech v Praze, »mám dva presidenty v rukou, Slovanských států i Románské unie, ale oba, Glokimova i Lafieta bych vyměnil za Ramsena a Nekolu!«

»Máte pravdu, pane generále,« souhlasil pražský místní velitel, »obávám se, že nám způsobí ještě mnohou trpkou chvíli. Ale nebylo v lidské moci –,« omlouval se, uvědomiv si, že on, Kan-tai-pek, řídil útok na Prahu i přípravy k němu.

»Vím,« konejšil ho Tsing-hung, »vždyť nám unikl také Blackford a měli jsme přece všechno dokonale připraveno. Doufáme však, že ho na konec přece dopadneme. A také vy zde musíte učiniti vše, abyste dostali tyhle nebezpečné lidi.«

»Napínáme všechny síly, pracuje se horečně, není možno, aby nám unikli,« soudil Kan-tai-pek.

»Uvidíme konečně,« pravil jeho představený, »nejsnáze se prozradí při první akci, kterou podniknou. Jakmile se něco většího strhne, budou tito lidé za tím. A pak se musí věc vzíti obezřetně do rukou.«

Ale nestrhlo se nic. Naopak, útoky na žluté cizince náhle ustaly. Ale nejen v zemích československých, nýbrž v celé Evropě. Čínské vedení vystihlo, že tu počíná pracovati jakási organisace, která objímá celou Evropu. Pochopilo, že se blíží nebezpečí.

Ale docela jinak působilo vše to na Struckse.

Pozoroval marný, rozdrobený a neukázněný odboj Evropanů. Viděl, jak přesně pracuje organisace žlutých, jak jejich moc se upevňuje a roste. A když zvěděl, že odpor byl vůbec zastaven, přišel k úsudku, že moc žlutých je zabezpečena pro vždy. Pozoruje pak celý průběh zápasu, přišel poznání, že Čína zvítězila nad Evropou, že je silnější a lepší.

A odtud při povaze Strucksově, při celém jeho myšlenkoví směru, byl již jen malý krok k odhodlání, aby se Strucks přidržel žlutých.

Zarazila ho sice pří té myšlence ihned vzpomínka, že se dosud nenašel nikdo z bílých lidí, kdo by se dal do služeb cizích násilníků. Ale hned se našly důvody, které by zde pomohly:

V bílé rase není porozumění pro velikost! Nenašel se v ní, kdo by se dovedl přenésti přes rasové rozdíly a přidržeti se silných bez ohledu na sentimentální ohledy. A jestliže se někdo pokusil a hlásil se k nim, byl to asi nepatrný nějaký člověk, o kterého nestáli. – »Jinak by jistě uvítali mne, Struckse, pomocníka a přítele Hartmanova!«

Když Strucks oznámil své ženě úmysl připojiti se k žlutým a nabídnouti jim své služby, vypukla Mary v žalostný pláč. A od té doby změnila se jejich tichá domácnost; na místo něžných, laskavých slov, bylo v ní slyšeti úpěnlivé prosby, přemlouvání se strany choti Strucksovy, k nimž odpovídal Strucks důraznými rozklady, tvrdošíjnými hádkami, ba i drsnými, hrubými slovy.

Vliv Maryin na Struckse byl velký, ale v téhle věci se náhle rozplynul. Strucksovu hlavu posedla utkvělá myšlenka, které nebylo lze z ní vypuditi. Mary někdy s hrůzou pozorovala jeho vášnivost a sama sebe se ptala, zdali se Struckse nezmocnilo šílenství.

Marně s ním bojovala Mary, marně ho zdržovala. Chápala, že již nedosahuje jiného, nežli že oddaluje, co musí určitě přijíti. Dnes, když znovu zavedl Strucks řeč na známý předmět a prohlásil, že půjde k žlutým, pozorovala, že se přiblížil rozhodný okamžik. Viděla, že tentokrát již; Struckse nezadrží.

Přece však učinila poslední pokus.

Vrhla se k němu, objala jej, pevně sevřela pažemi a propukajíc v křečovitý pláč, úpěnlivě ho prosila:

»Eduarde! Můj drahý, milý, při všem, co ti kdy bylo milé na světě, při naší lásce, Eduarde, tě zapřísahám, nechoď, zůstaň, zůstaň u mne!«

Strucks také pochopil, že nastal okamžik rozhodný.

Cítil také, že by neodolal prosbám ženiným. I užil prostředku, kterého často rádi užíváme ku překonání vlastní slabosti,– tělesné síly. Pokusil se zvolna odtrhnouti se sebe ruce ženiny, ale když nepovolily, prudce Mary od sebe odstrčil a takto uvolněn vyběhl z místnosti.

Půl hodiny po té hlásil službu konající důstojník Kan-tai-pekovi, že ho prosí za rozmluvu inženýr Strucks.

»Co chce?« ptal se Kan-tai-pek krátce.

»Nevím,« hlásil důstojník, »nechce toho říci. S vámi chce mluviti.«

»Dobře, proč ne,« souhlasil generál. »Prohledejte ho, svažte mu ruce a za obvyklých opatření jej předveďte sem!«

Tak v několika minutách stanul Strucks mezi dvěma ozbrojenými vojíny před Kan-tai-pekem.

Když se hluboko před generálem uklonil, tázal se ho Kan-tai-pek:

»Čeho si přeje inženýr Strucks od velícího generála pražské čínské posádky?«

»Pane generále,« představoval se Strucks, »jsem inženýr Strucks, v poslední době žijící v Praze pod jménem inženýra Stahla.«

»To vím,« řekl krátce generál.

»Byl jsem kdysi pomocníkem Hartmanovým, pomáhal jsem mu při jeho velkolepém díle. A po jeho smrtí, stěží se ubrániv záští –«

»To také vím,« přerušil ho netrpělivě Kan-tai-pek, »řeknete, čeho si přejete!«

»Chci býti přijat do služeb vašich, chci se připojiti k vám, býti váš.«

»Chcete nám sloužit?« ptal se čínský generál překvapeně.

»Ano! Oddaně, poctivě a věrně!«

»A jste ochoten ke každé službě?«

»Ke každé.«

»Rozumíte tomu, nač se ptám?«

»Zajisté.«

»A nezapomněl jste, že jste Evropan? Že patříte k bílé rase?«

»Ano, zapomněl! Nevím toho, nechci toho věděti. Mne odhodila bílá rasa, odcizila se mi a já se odcizil jí. Zhnusila se mi, nenávidím ji, opovrhuji jí. A obdivuji se vám.«

»Aj!« prohodil Kan-tai-pek; žlutým jeho obličejem zablesklo, ale Strucks jistě nevyčetl z jeho kamenných rysů, co si generál myslil při těchto jeho slovech.

»Ano,« pokračoval Strucks rozehřívaje se. »Snad mne pochopíte, řeknu-li vám, že patřím k

národu, který vždycky se kořil velikosti a síle. Jsem Němec. A proto nemohu míti rád tuto Evropu, která nemá a nikdy neměla smyslu pro velikost. Vždy velikost ústy velebila, ale činy ji ubíjela, stavěla jí pomníky, když jí nemohla zdolati, ale šlapala po ní, jestliže ji mohla skáceti a dostati pod nohy. Jen jednoho velkého muže zplodila tato ničemná Evropa a to byl Hartman. Já mu sloužil, protože mým bohem je velikost a síla. Proto jsem byl po boku Hartmanově, doufal jsem, že utlape všechnu tu ničemnou droboť okolo sebe. Ale ta droboť, protože se bála síly, ušlapala Hartmana. A já jsem zanevřel na tento svět a skryl jsem se a hryzl a litoval a kul pomstu.

Teď jste přišli vy! Zdrtili jste jedním rázem tento prázdný, ale hrdopyšný světadíl. Dokázali jste, že ve vás je velikost a proto vám důvěřuji a chci vám býti oddán. Věrně, jako pes. Bez nároků na odměnu, bez vypočítavosti. Má práce pro vás bude mi sama odměnou. Ale bude také obětí nad mohylou Hartmanovou a modlitbou k příští velikosti.«

Tak domluvil Strucks. Uklonil se velícímu generálovi a patře mu zpříma do tváře, čekal jeho rozhodnutí.

Ale Kan-tai-pek se obrátil k svému pobočníkovi.

»Co soudíte, plukovníku?« tázal se ho čínsky.

»Podivně zaslepený tvor,« odpověděl pobočník stejným jazykem.

»Nezná nás a nezná země, která ho zrodila,« pravil generál a v jeho slovech se mísil posměch s trpkostí a politováním, rysy jeho obličeje však se ani nepohnuly.

»Nezná ani sebe,« dodal plukovník s nádechem výstrahy.

»Ale dokud neprocitne, mohl by nám býti znamenitým nástrojem.«

»Nemáme takového druhého,« souhlasil pobočník. »Nemáme vůbec spojení s tímto divným lidem, zde by bylo.«

Kan-tai-pek byl rozhodnut. »Rozvažte mu ruce!« poručil vojínům. A pokračoval:

»Přijímám s radostí váš návrh. Ode dneška jste naším spojencem,« řekl a podal pravici Strucksovi. »Budeme chtíti od vás mnoho, ale víme, že vy můžete mnoho vykonati. Od nás naproti tomu dostane se vám všeho, čeho si budete přáti.«

Strucks živě sebou pohnul a s nevolí odmítal slova generálova.

Ale ten si toho ani nevšiml a pokračoval:

»Je mnoho věcí, kterých bychom si přáli věděti, ale kterých nezvíme ani my ani naši lidé. Vám bude jistě snazší, opatřiti tyto informace. Nechceme vám vaše služby platiti, ale víme, že mnohé služby budete musiti platiti vy. Chceme, abyste měl naprostou volnost pohybu.

Zde jsou tři knížky cheků. Podpisujte je, jakým chcete jménem, a vyplňte obnosy, jaké vám bude

libo. Nejste naprosto omezen na žádný, pravím, na žádný obnos. Cheky můžete zpeněžiti buď u Národní banky nebo u Banky poštovní nebo jejích filiálek, nikdo nepozná, že je máte od nás. Jen my zjistíme podle čísel vámi uplatněné cheky a obstaráme nenápadným způsobem úhradu.«

Strucks chtěl znovu protestovati, ale Kan-tai-pek jej zarazil skoro přísně:

»Zavázal jste se sloužiti nám, pane inženýre?«

»Ano,« potvrdil Strucks zmaten.

»Nuže,« řekl generál již mírněji, ale přece důrazně, »sloužiti znamená poslouchati!«

Strucksovi nezbylo, nežli se ukloniti a převzíti knížky cheků.

»Nuže,« končil Kan-tai-pek, »ujednáno. Máte v bytě telefon?« tázal se ještě.

»Ano,« řekl Strucks.

»Řekněte mému pobočníku adresu svého bytu. Ještě dnes bude váš telefon spojen drátem s mojí kanceláří a ode dneška budeme jednati mezi sebou pouze tímto telefonem. Nikdo nesmí míti ani tušení, že jste s námi ve spojení, jinak byste ztratil pro nás cenu.«

Strucks musil se opět ukloniti. A již podával mu generál ruku a loučil se s ním slovy:

»Jste od této chvíle náš, pane inženýre! Ceníme vás jako svoje vlastní lidi a očekáváme od vás totéž, co od svých. Nebylo slýcháno, aby Číňan zradil svoje. Ale neslýchaný by byl trest,

kdyby zradil! Zajisté si rozumíme, pane inženýre?«

»Ano,« řekl pevně a určitě Strucks.

»To jen, aby bylo mezí námi jasno,« řekl Kan-tai-pek s mírným úsměvem. »Odejděte nyní zadním vchodem, nikdo si vás nevšimne. Kdyby bylo třeba osobního styku mezi námi, stane se to způsobem, který vám bude oznámen. Buďte zdráv, pane inženýre!«

Odcházel šťasten, proniknut vítěznou pýchou, inženýr Strucks.

A šťasten vkročil do svého bytu. Neprozradil slovem svého tajemství. Ale Mary je vyčetla z jeho tváře a rozplakala se usedavým, zoufalým pláčem.

Jakoby tušila, ubohá, hroznou budoucnost!

XII.

Jak došlo k povalení Evropy?

Bylo provedeno snáze, než by kdo byl čekal, sama čínská vláda byla překvapena, jak hladce se podařil nebezpečný podnik.

Ovšem, byly podmínky na obou stranách, v Evropě i v Asii.

Evropa zeslábla po staletých sociálních zápasech a poklesla fysicky i mravně. Lidnatost v Evropě se snížila hrozivou měrou, obyvatelstva ubylo proti druhému tisíciletí skoro o polovinu. Evropská města i městečka sice rostla rozsahem, přeměňujíce se v rozlehlá města zahradní, ale lidí

v nich spíše ubývalo. Kromě vnitřních částí nebylo mnohopatrových činžáků. Narostly prostorné vily, obklopené zahradami, a v nich žily jednotlivé rodiny s potřebným služebnictvem anebo bez něho.

Nesporně se zvýšil blahobyt všech vrstev, i rodiny dělnické žily ve svých vlastních domcích, opatřených nebývalým pohodlím. Ale ubylo i dělnictva, pokračující zdokonalování strojů umožňovalo, že velké tovární podniky potřebovaly stále méně lidí pro svůj provoz.

Nejnápadnější byl pokles obyvatelstva na venkově. Znenáhlým vývojem byla půda zcelována, i v zemědělství nastoupila výroba strojová, která vyžadovala menšího počtu pracovních sil.

Nebylo tedy tolik lidí zapotřebí, bylo jich tedy po zákonu přírodním méně než dříve. Jistě při tom svůj vliv mělo zpohodlnění evropského lidstva a tím pokleslá jeho životní síla.

Ještě nebezpečnější však byl mravní úpadek, jenž zachvátil evropské lidstvo. Nekonečné boje působily zhoubně na povahu lidu, který při ustavičné změně hledisk ztratil pevný opěrný bod a smysl pro právo. Bezpečnější ochranou nežli zákon stala se zbraň, nejlepší obranou byl útok.

Poklesl cit solidarity mezi lidem, nebylo vzájemné důvěry. Lid byl stále rozdělen, brzy s jednoho hlediska, brzy s druhého anebo jiného.

Tak si navykli podezírati se vzájemně, nevěřiti si, báti se sebe vespolek.

Národ nebyl jednolitým celkem, jakým býval a býti má. Nekonečné horování pro mezinárodnost oslabilo národní vědomí a národní sílu, A s tím klesl pocit státnosti, příchylnosti ke státu a obětavosti proň. Stát se lidstvu stal něčím vedlejším, něčím, co tu je, co by však býti nemusilo, Tím stál stát na písku, neměl oddaného a odhodlaného občanstva, o které by se mohl opříti.

Stát neměl zejména nikoho, kdo by ho bránil. Snahy pacifistické a protimilitaristické nesly ovoce, kterého si původně nepřály. Brojíce proti lidské řvavosti, chtěly zabrániti válkám. Nezamezily bojů mezi lidmi, ale připravily stát o prostředek obranný, který by zabezpečoval jejich bytí, armádu.

Rozličné bylo kolísání v obranné soustavě evropských států. Předposledním útvarem bylo zavedení milice. Ale pokračující rozjitření vedlo k zneužívání milice k záměrům soukromým a později i k záměrům stranickým. Posléze přestala milice prakticky existovati, vojsko neměl stát, nýbrž velké odborové organisace.

Státům nezbylo, nežli sáhnouti k armádě námezdné. Jak později uslyšíme, byli to Číňané, kteří se k této službě nabídli a ochotně propůjčili. Došlo k tomu po velkém otřesu, kterým byla zlomena moc Uhelného svazu.

Evropské lidstvo si tehdy oddychlo, když bylo zbaveno vyssávání tohoto nelítostného upíra. Doufalo, že jiné, šťastnější poměry zavládnou v Evropě. Ale tato naděje se nesplnila. Jednak byly doly značně poškozeny za těchto bouří a vyžadovaly nákladných a dlouho trvajících oprav.

Horší však ještě bylo, že lidé Uhelného svazu odepřeli se vpraviti do nových poměrů a zříci se svého přednostního postavení. Nechtěli pracovati za dohledu státu a za podmínek, za kterých pracovalo dělnictvo ostatních oborů. A když ostatní organisace nedovolily státu, aby ustoupil, opustili horníci doly, prodejny uhelné i kanceláře.

Krok tento byl velmi povážlivý. Kolonie saharského slunce byla zničena a nemohla dodávati ani část potřebné energie, a uhlí nebylo. Zbyla jen síla, kterou dávaly vodní toky evropských řek.

Tu nezbylo, nežli sáhnouti k poslednímu kroku, k opatření cizího dělnictva. Evropské vlády chápaly povážlivost této věci. Přikročily k ní jen po dlouhých úvahách a rozpacích. Nejprve jí pouze hrozily, a když to nepomohlo, zahájily jednání rozhodné. Ale mínily osaditi pouze část dolů a přinutiti způsobem tím horníky k povolnosti.

V té době přišla nabídka čínské vlády na propůjčení žlutého dělnictva.

Říše čínská byla totiž v té době v docela jiných poměrech. Nechávajíc obyvatelstvo žíti

starodávným, primitivním způsobem, rostla a sílila počtem svých lidí. Poměrná nevyspělost obyvatelstva způsobovala, že říše byla jen nepatrně znepokojována sociálními spory, zároveň však že mravní zachovalost jejich lidí se udržela na poměrně vysokém stupni.

Čínský lid byl jednotnější a po úpadku Japanu neměl významnějšího, velkého národa vedle sebe, se kterým by měl živější styky. Se živlem slovanským v Sibiři nikdy se Číňané nestýkali ve větším rozsahu, Indie pak nikdy v dějinách nepovznesla k úloze důležitější. Proti Americe pak stála Čína vždycky nepřátelsky, přejavši od Japonců tradiční jejich zášť k bílé Americe.

Tak bylo možno, že národní vědomí Číňanů se uchovalo neseslabené a ničím neotřesené. Proto také měla Čína svůj silný stát, výborně organisovaný a vybavený všemi prostředky moci. Z nich nejdůležitější byla armáda, ukázněná, naprosto spolehlivá a při tom znamenitě vyškolená a vyzbrojená.

Vláda čínská sledovala evropské poměry již dávno. Majíc bystré pozorovatele v Evropě, rozuměla její situaci a uvědomovala si dříve a lépe, než ona, jak půjdou věci dále. Znala obtíže hospodářského života evropského, zejména nouzi o uhlí, a čekala, že Evropa v dohledné době bude sahati po uhlí čínském.

A v té věci Čína byla přesvědčena, že nesmí ustoupiti ani o krok. Nechtěla připustiti, aby

Evropané jakýmkoli způsobem zakotvili v Asii. Tušila, že bude musiti hájiti své uhlí a s ním celou svou budoucnost válkou, a připravovala se k ní.

Ponechávajíc pro sebe cíl svého jednání, již po celá desítiletí vysílala svoje lidi do Evropy. Ulehčovala jim to, pomáhala jim, nutila je. Tak jako kdysi v Americe, tak nyní v Evropě osazovali napřed čínští kuli podřízená, nejnižší místa pracovní, po nich přicházeli jiní a další a uplatňovali se v nejrůznějších oborech.

Dlouhá léta žili v Evropě, ale nesplývali se živlem evropským, který se jich ostatně skoro štítil, zůstávali exponenty své vlasti, které dodávali nejpřesnější zprávy. Tak byla čínská vláda zpravena o každém, sebe menším hnutí v Evropě.

Po katastrofě Nekolovy kolonie tušila čínská vláda, že nastává rozhodný okamžik. Kolonie byla však obnovena. A Čína vyslala studijní missi do ní, ovšem se svolením evropských vlád, předstírajíc, že míní zaříditi podobný podnik k využití sluneční energie ve své zemi.

Zprávy této misse, které tajně zaslali Kiu a Tao, urychlily čínské přípravy. Hlásily totiž, že účinnost Nekolových nádrží klesá, a že není vyloučeno, že po určité době budou nádrže neúčinny.

»Pak dojde na nás,« soudili v Číně a možná, že ne nesprávně.

V tu dobu pozorovala čínská vláda nouzi o dělnictvo havířské v Evropě. Viděla v tom vhodnou příležitost a nabídla Evropě svoje, žluté dělnictvo, na výpomoc. Evropské vlády, poněvadž Uhelný svaz nepovolil, musily přijmouti.

Tak přišla první část nového žlutého dělnictva, brzy po ní další.

Ale tím se rozruch v Evropě jenom rozjitřil. Docházelo k ustavičným půtkám a hlavně žlutí havíři na dolech byli opětovně napadáni.

I to se čínské vládě hodilo. Žádala energicky za ochranu svých lidí.

Evropské vlády však neměly po ruce prostředků, jimiž by ochranu prováděly. Čína tedy nabídla, že propůjčí Evropě část svého mužstva. Evropské státy po dlouhém váhání přijaly a v krátké době byly v evropských větších městech umístěny silné čety žlutých ozbrojenců, které byly velice spolehlivé, sloužily bezohledně vládě a pomohly opravdu zavésti pořádek.

Nyní měla Čína posici, jakou míti chtěla. Na dolech bylo čínské dělnictvo, v kasárnách čínské vojsko, na ulicích byli žlutí policisté, v kancelářích žlutí sluhové, u dveří státních úřadoven stáli žlutí – později se ukázalo, že většina z nich byli doktory čínských universit –, žlutí byli všude, věděli o všem, zejména o skladištích a úkrytech střeliva.

Číňané vyzvěděli přesně obranné prostředky velkých evropských měst a věděli dobře to, co

Hall, že nebude těžko se zmocniti opěrných bodů a pomocí jich ovládnouti města, z měst pak venkov. Počítali dobře, že k silám, které mají v Evropě, stačí dodati nevelkou posilu, hlavně letadla a materiál válečný, a že pak nebude nesnadno nabýti vrchu.

Doufali v to tím spíše, že pozorovali, že v Evropě co nevidět propukne nový zhoubný boj. Strojili se tedy k tomu, že padnou na Evropu ve chvíli největšího zmatku anebo v okamžiku jejího vysílení.

Podle toho zařídili svoje přípravy.

Již mnoho let budovaly čínské loděnice ve svých tajných odděleních obrovské podmořské lodi. Byly to hotové podmořské pevnosti, které mohly pojmouti úžasné množství válečného materiálu, hlavně bitevních létadel, i lidí.

Čínský hlavní štáb, jemuž v čele stál znamenitý stratég Tsing-hung – Azurový drak –, soudil, že nový boj v Evropě vypukne v polovici května, a čínský útok že bude proveden asi týden na to, až zmatek v Evropě dostoupí svého vrcholu.

Vypluly tedy ponorné pevnosti, do podrobností vypravené, z čínských přístavů začátkem dubna. Táhly dvojím směrem, na západ k Evropě, na východ k Americe, kde však měly zaujmouti prozatím pouze postavení pozorovací.

Tyto lodi postupovaly velice opatrně, držíce se velikých mořských hloubek, aby se nesetkaly s některou z četných ponorných lodí, které ve

velkém počtu se proháněly pod mořskou hladinou.

K několika srážkám však přece došlo, na příklad u Ria de Janeiro a u Valparaisa, a při nich byly ponorky, jež se dostaly do styku s čínskými loďmi, zničeny, že z nich živé duše nevyvázlo. Evropská veřejnost si všimla těchto nápadných ztrát ponorek. Ale málokdo v nich viděl příznak hrozícího nebezpečí. Přispěla k tomu i zpráva čínských, v Evropě vycházejících novin, že zprávy ty jsou bursovním manévrem a nemají podkladu. Marně brojili proti tomu jednotlivci, jako byl Netuka.

Při tehdejší všeobecné nedůvěře vzájemné, za rozruchu, plynoucího z očekávaných bojů, se uvěřilo této zprávě a nebylo zahájeno pátrání, ke kterému by jinak bylo jistě došlo.

Tak mohly čínské ponorné lodi nerušeně doplouti k Evropě i k Americe. Dorazivše na místo, vybraly si vhodná stanoviště a lehly ve značných hloubkách na mořské dno. Později se shledalo, že lodí tyto i dále jako posily byly vypravovány, zvláště že další ve velkém počtu odplouvaly, aby blokovaly americké přístavy po obou stranách americké pevniny.

Na zvolených stanovištích měly čínské ponorky zůstati až do rozkazu podmořskou bezdrátovou telegrafií, aby zahájily činnost podle určeného, do podrobností a přesně napřed vypracovaného plánu. Podle něho se měly v nařízenou dobu noční

vynořiti na povrch, odkrýti svrchní palubu, pod níž čekala připravená létadla.

Mužstvo mělo do nich nastoupiti a mělo je říditi k určeným cílům.

Ale provedení každého plánu závisí od přízně náhody. A náhoda nepěkně zahrála čínské podmořské lodi, která měla zakotviti před Neapolí.

Byla ještě na širém moři, daleko za Ischií, když se najednou dostala do sousedství tří válečných ponorek italských. Manévrovaly pod vodou, kdož ví, co vlastně dělaly, ale podivnou náhodou se pohybovaly tak, že byly stále v patách čínskému ponornému obru.

Marně činil čínský velitel všemožné pokusy, aby jim unikl. Směr měnil, potápěl se do větších hloubek, nic platno, stále mu byly v patách. A přece ho neviděly, tím si byl jist. Ale honba trvala dále, až čínský kapitán ztratil hlavu a s ní i orientaci, kde jest. Ani se nenadál a najednou spatřil, po pravici že se mu noří massivní skály ostrova Capri, po levici že počínají se zdvíhati svahy Posilipu.

Á vzadu zase ponorky!

Nezbylo nic jiného, leč do předu! Tak se tato loď dostala do zálivu neapolského. Teprve tam, když už se blížila k přístavu, zahnuly ponorky stranou ke Castellamare.

Čínský kapitán chápal choulostivost svého postavení. Honem se strojil k návratu na širé

moře. V tom však, jak jeho loď stanula, objevila se v bezprostřední blízkosti nová ponorná loď.

Bylo zle!

Kapitán však byl bleskem rozhodnut.

Nevelel nic – loď stanula – zahrála si na skálu.

A ponorka – byla to loď hraběte Alvariho – vrazila do boku čínské velelodi, odrazila se však od ní jako od skály a lehce poškozena ustoupila.

Tím však se nestala situace pro Číňany lepší. Nastal poplach, moře se počalo hemžiti loďmi všeho druhu. Bylo vyloučeno, aby se tak obrovská loď dostala nepozorovaně na širé moře.

Kapitán pohlédl kvapně na mapu, která představovala dno neapolského zálivu. Vzpomněl si, že někde na blízku je asi největší hloubka celého zálivu. Skutečně byla. Zajel na ni a nechal loď klesnouti na dno.

Pro tu chvíli byl zachráněn. Ale co dále? Dosud ovšem doufal, že mu bude záchranou noc. Když se tedy setmělo, vyslal malý ponorný člun na výzvědy.

A člun se vrátil se zprávou, že výjezd ze zálivu je hlídán ponorkami, jež křižují mezi Capri a Procidou, ale uzavírají i úžinu mezi ostrovem Capri a pevninou. Zvědové žasli nad množstvím lodí, jež uzavřely záliv jakoby řetězem.

Nyní byla dobrá rada drahá. Neboť bylo patrno, že vzniklo podezření a že příštího dne bude dno zálivu soustavně prohledáváno.

Kapitán uvedl v činnost podmořský radiový telefon a spojil se se Šanghají, kde bylo velitelství čínských podmořských sil. Hlásil dopodrobna vše, co ho postihlo. Velitelství pak dalo mu instrukce, jak by si měl počínati příštího dne, kdyby bylo nebezpečí, a zároveň vyzvalo všechny ponorky, aby byly připraveny, že akce snad začne dříve, pravděpodobně příští noci. Stejná zpráva byla ihned poslána do hlavních středisk evropských, kde vzorná organisace ji rozšířila mezi všechny žluté.

Očekávání kapitánovo se však splnilo jen částečně. Východ ze zálivu byl ovšem hlídán vládními ponorkami a to na podnět hraběte Alvariho. Jemu byl podezřelý náhlý náraz v místě, které bylo jindy volné, oznámil věc námořnímu velitelství a s ním umluvil, že uzavře na noc východy, druhého dne pak že Alvari se svou ponorkou prozkoumá hlubiny zálivu.

To se stalo, ale poškození ponorky Alvariovy bylo větší, než myslil, a oprava se protáhla do odpoledních hodin. Alvari mohl vyplouti na výzkum teprve k páté hodině večerní. Plavba jeho stala se historickou, neboť urychlila počátek války evropsko-asijské.

Jaký byl průběh Alvariovy plavby?

Nejprve zamířil k místu, kde předešlého dne narazil na nenadálou překážku.

Jeho očekávání se splnilo, moře bylo zde volné! Alvari měl potvrzení, že podivná stěna, s níž se

srazil den před lim, byla bok obrovské podmořské lodi.

Měl jistotu, že se nemohla ze zálivu vzdáliti, poněvadž východy byly dosud uzavřeny.

»Jsou tedy zde!« soudil. »A kde by mohli býti? Jistě se skryli tam, kde je moře nejhlubší!«

Alvari dal rozkaz a svižná jeho ponorka se hnula naznačeným směrem. Elektrické lampy byly uvedeny v činnost a mohutné reflektory vrhly dlouhé trsy oslňujících paprsků do stmívajících se hlubin.

Tak spatřila čínská ponorná pevnost, že dotěrný nepřítel se blíží.

A nastal boj.

Dva svižné ponorné čluny čínské vyrazily, aby svým ostrým bodcem navrtaly Alvariovu ponorku a stáhly ji na dno, kde by byla zasvěcena neodvratné záhubě loď i všechno živé na ní.

Ale bylo málo lodí jako Alvariova. Byla také připravena. Zpozorovala nebezpečí, jako pták se kmitla, vyhnula útokům obou nepřátel.

Alvari v tom okamžiku vytušil, že jde o nové, hrozné nějaké nebezpečí. O tom svědčila velikost cizí ponorné lodi, úžasné bitevní její prostředky a zároveň zuřivá snaha odstraniti nenadálého svědka. Alvari pochopil, že je nutno podniknouti všecko, aby aspoň jeden člověk z lodi se dostal nad vodu a zpravil Neapolské.

Tu však nové nebezpečí! Čínský kapitán viděl, že je prozrazen. Pozoroval, že Alvariova ponorka

prchá k povrchu, a domyslil si, co Alvari zamýšlí. Nepodceňoval nepřítele, měl již o něm radiové zprávy ze Šanghaje, v němž čínské velitelství podmořských sil bylo již neapolskými žlutými uvědomeno, co Alvari hodlá podniknouti.

A tu nezbývalo čínskému kapitánu, než použíti prostředku, k němuž jen nerad sáhal. Torpéd.

Ale Alvari počítal i s nimi. Jako had se mihla jeho loď a unikla torpédu jednoho člunu. V tom letělo druhé s protější strany! Bylo nebezpečnější, z větší blízkosti.

Nový kmih, o vlas jen – přece však –

O kormidlo zavadilo torpédo – výbuch –

Ponorka odhozena – poškozena –

»Ale neklesá. Stoupá –!«

»Vzhůru!« vzkřikl Alvari.

»Pasy a nad vodu! Třeba se jeden zachránil! A oznamte, že cizí obrovská loď je pod vlnami – nepřátelská! Volejte k boji! Vzburcujte –!«

Nedomluvil.

Mužstvo se rozlétlo. Byli to dobří hoši, vycvičení, chrabří!

A měli rádi svou italskou vlast.

Zděšen pozoroval čínský kapitán, že lidé Alvariovi opouštějí loď, objevují se na vlnách, křičí. –

Se všech stran loďky se sjíždějí k nim. –

Rozhodnuto!

Válka počala!

Čínská ponorka vyrazila.

Jako šipky sebou švihly od jejího boku nové ponorné čluny, každý jinam ke břehu.

Zarazily – veliká koule se odpoutala od zádi – klesala ke dnu. –

Ale jak se octla ve vlnách a voda vnikla do ní úzkým otvorem, zasyčelo a oblak dýmu se vyvalil nad vodu. A v širokém sloupu stoupala bělošedá pára z vln, rozplývala se, roztékala, po moři i po zemi.

A jako bouře se hnaly čínské podmořské čluny, nové a nové boje klesaly ke dnu – před přístavem, u Resiny, u Torre!

Ale již dýmalo u Castello dell Ovo, před Posilipem, proti Torrettě, u přístavu, pak i u San Giovanni a Pozzuoli.

A bělavá pára pokrývala celou Neapol i její širé okolí. Kam zavanula, odmlčoval se život, těžký spánek, smrti podobná mdloba padala na vše, co bylo živé.

Hrabě Alvari vynořil se zatím se svou lodí, nerušen, až k povrchu. Viděl sloupy dýmu, halící se v bělavý závoj. Mírný západní vítr nesl k němu mlžné kotouče.

Nemohl tušiti, oč jde. Ale pochopil, že na dně moře bude nyní bezpečněji než na jeho povrchu nebo na zemi. Otočil pákou, Kyané počala klesati. Alvari vkročil do své kabiny, i uchopil neveliký, složitý přístroj, který stál v rohu. Vkročil s ním do vedlejší místnosti.

A v několika vteřinách se otevřel bok ponorky a od lodi se odloučil podlouhlý předmět, podobný torpédu. Zmizel v temnotách mořských hlubin. Zrovna včas, neboť již se blížily nepřátelské podmořské čluny, aby prohlédly jeho loď. Zatím Neapol již spala.

Usnuli rybáři na svých lodích, cizinci klesli na procházce na nábřežích i v sadech. V hotelích spali hosté u stolů, na podlaze byla natažena těla číšníků. U svého přístroje usnuli radioví telefonisté, nedokončivše svoje zprávy.

V okolí neapolském však povstal poplach. Nevědělo se, co se stalo v městě. Náhle přerušené spojení telegrafní i telefonní budilo obavy. Se všech stran se hrnuly pomocné výpravy.

Ale smutný byl jejich osud!

Auta vjížděla do zamořeného pásma – lidé padali – a na nejbližších zatáčkách se auta tříštila na kusy i s lidmi v nich. Přilétaly aviony, velké a malé, několik okamžiků provozovaly zmatený rej nad okrajem spící Neapole a pak se řítily bezvládně k zemi.

V centrálním nádraží neapolském hřměl pomocný vlak za vlakem. Strojvůdci padali na strojích daleko před Neapolí a vlaky příšernou rychlostí se řítily, rozbíjely se na peronech nádraží a hromadily v příšerné, kouřící a hořící hromady.

Občas ozval se temný rachot, když vybuchl některý z přetopených nebo porouchaných parních kotlů. K večeru, když se počalo smrákati, ozval se mohutný výbuch odkudsi ze závodů Armstrongových.

Když se setmělo, bylo zdaleka viděti požáry v Neapoli, Hořelo dole v přístavu, hořelo ústřední nádraží, chytal blok domů u něho, ale i jinde šlehaly plameny. To způsobily sobě ponechané ohně v neapolských domech, elektrické i plynové hořáky, jež neměl kdo zhasiti, a nehlídané plameny pod lodními kotli.

V okolí převládl názor, že Neapol byla zničena sopečným výbuchem, při kterém vyrazily otravné plyny a zničily vše, co bylo živé v Neapoli a jejím okolí. Pochopilo se, že se vrhá smrti v jícen vše, co se posílá do Neapole.

A byla zastavena pomocná akce, Neapol ponechána svému osudu.

Neapol pak zůstávala zahalena jemnou párou. Boje u jejího pobřeží chrlily plných deset hodin omamný dým.

Ale zatím již minula hodina dvaadvacátá.

Boj byl počat a také rozhodnut.

XIII.

Kan-tai-pek se jakoby shovívavě usmál usedaje a kyna příchozímu na křeslo druhé:

»Nemyslil jsem, pane,« řekl a nedbale se opřel o lenoch sedadla, »že americká vláda má času i chuti, věnovati tolik pozornosti tak nepatrné příhodě.«

»Pane –!«

»Dovolte, není třeba rozčilování – věc zavinil pari Stuert sám. Jako vyslanecký příručí, třeba že mlád, mohl již zachovati potřebnou opatrnost. Jeho pohyb pravou rukou, snad ke kapse, kdož ví, nikdo z nás dvou při tom nebyl – to ho stálo život.«

»Myslím, pane –«

»Jste sami vinni,« přerušil mluvícího ostře Kan-tai-pek, nesmyslný odpor, který tu kladete, násilí. – Ostatně voják se držel pouze instrukcí a nám přirozeně život našeho generála je cennější než tisíc vašich Stuertů. – Tím, myslím – – Je mi sice líto –,« a líce Kan-tai-pekovy se znovu stáhly, – »že sám velvyslanec Veliké Ameriky k vůli takové –«

Americký velvyslanec Welten mrazivě se podíval do potměšilých, malých očí pražského velícího generála.

»Mýlíte se, pane generále,« řekl klidně, ale odměřeně. »Nevyžádal jsem si hovoru s vámi pro zavraždění ubohého Stuerta. Odvykli jsme si již jednati s čínským okupačním vedením o přehmatech vašich lidí. Žádal jsem za rozmluvu s panem náčelníkem evropské okupační vlády

Tsing-hungem z rozkazu své vlády. Byl jsem však odkázán na vás –«

»Nedivte se, pane velvyslanče,« odpověděl generál Kan-tai-pek, »trochu nutná opatrnost, pak přílišné zaneprázdnění – ostatně snad mohu posloužiti i já. Jde zajisté o věc důležitou.«

»Zajisté, pane generále. Mám odevzdati notu své vlády, určenou vládě čínské.«

A velvyslanec Welten povstal a podával generálovi Kan-tai-pekovi notu v bílém obalu.

Kan-tai-pek povstal též a vzal notu z rukou Weltenových.

»Týká se –?« zeptal se krátce.

Americký velvyslanec okamžik váhal. Potom řekl vážně:

»Spojená vláda Velké Ameriky protestuje proti porušení mezinárodního práva, jehož se dopustila čínská vláda obsazením Evropy. Vytýká barbarské vaše řádění v Evropě. A žádá, aby čínské vojsko opustilo Evropu.«

»Ah, jen tohle?« řekl Kan-tai-pek zklamaně a zase usedl. Pohlédl na velvyslance Weltena, jenž zůstal státi u svého křesla. Ale ihned pokračoval:

»To je zcela jednoduché, tato záležitost. Má to asi formu ultimáta –« ukázal na notu, jež dosud ležela na stole. »Vyřídíme beze všeho, což – papír jste nám dali, dostanete také papír –«

»Pane generále!« přerušil Kan-tai-peka Welten, »Berete snad věc příliš lehce, podceňujete Ameriku – myslím, že –«

Číňan pohlédl úkosem na velvyslance a pak řekl přátelsky, jakoby utišujícím hlasem:

»Ah, jistě ne! Nepodceňujeme nikoho, ale opravdu mnoho nevíme o vás – jen proto však, že nemáme zájmu na Americe. Chceme vyjíti s vámi, prostě řečeno, chceme míti –«

»– od Ameriky pokoj, míníte?«

»Snad ne v té formě, ale věcně máte pravdu, pane Weltene. Víte, myslíme, že celá věc pro vás, tam za oceánem –«

Welten potřásl hlavou:

»Amerika musí míti zájem na Evropě. I k vůli sobě samé, máť v ní přirozeného spojence. Nehledě k solidaritě bílé rasy –«

Kan-tai-pek sebou trhl. Prudce povstal.

»Bílé rasy! Jako něčeho lepšího, ne?«

Welten chtěl cosi odpověděti. Ale Číňan nedopustil.

»Vyřídíme vaši notu,« řekl úsečně, »a tím je úřední jednání skončeno.«

Velvyslanec se uklonil, chtěje odejíti. Ale Kan-tai-pek jej zadržel:

»Jen okamžik ještě, pane Weltene!«

A pokročiv k velvyslanci, pravil tonem kamarádsky shovívavým:

»Příteli, nedělejte hlouposti! Jste tam za vodou chytří, pravda, ale tentokráte jste v koncích. Uděláte lépe –«

»Když vás necháme vybít Evropu –,« řekl Welten trpce.

»Ale třebas, kdož ví, co bude,« odvětil Číňan klidně.

»Toho nedopustíme!« rozhorlil se velvyslanec.

»Nedopustíme!« opakoval posměšně generál. »K smíchu! Nemůžete se hnout. Ano, neodporujte! Jste naši, jako Evropa, kdybychom vás chtěli. Můžete býti rádi, že chceme Evropu.«

»Nás až potom –,« podotkl zase Welten.

»Nevím, moje instrukce tak daleko nesáhají. Jinak bych vám to snad řekl, nic by na tom –«

»Škoda,« řekl Američan sarkasticky, »mohl jste mne přesvědčiti –«

»Mohu vás přesvědčiti,« a Kan-tai-pek sebou živě pohnul, jakoby ho byla napadla zajímavá myšlenka. »Mohu vás přesvědčiti – a s vámi vaši vládu –, že je pro vás výhodnější nechati nás, abychom svou věc vyřídili s Evropou sami.«

»Nemůže býti nikdy pro nás výhodnější –«

»Nebudeme se příti. Já pravím, že výhodnější. Ostatně také jedině možné!«

»I to mi snad chcete dokázati?«

»Ano,« zněla krátká odpověď generálova.

»Dovolte, abych se mohl vzdáliti –,« řekl na to Welten.

»Neodcházejte!« zdržoval jej Kan-tai-pek. »Snad bychom přece mohli učiniti pokus.«

»Nechápu, jak?« zastavoval se Američan.

»Třeba takto: Nečetl jsem dosud noty vaší vlády. Spočítáme její slova, počet bude znamenati rovnoběžku. Vyvolte si, nad rovníkem, nebo pod!«

»Nevím, proč. – Nerozumím –,« řekl Welten.

»Nevadí, jen řekněte – nad nebo pod?«

»Nuže, pod!« řekl velvyslanec, mimovolně stržen Čínanovým návrhem, jenž vypadal jako zajímavá hra.

»Dobrá, pod rovníkem,« souhlasil generál. »A vyvolte si pobřeží, východní, nebo západní!«

»Východní,« zaváhal maličko velvyslanec.

»Budiž, východní. Myslíte, že tam méně můžeme. Ale mýlíte se.«

»Nevím, nechápu,« pravil Welten zmaten.

»Hned, pane!« přerušil jej Kan-tai-pek. »Zde je nota vaší vlády, počítejme její slova: Jedno, dvě, tři – deset – dvacet – třicet – dvaatřicet!«

»Souhlasí?«

»Správně!« odtušil Američan zmaten a neschopen přepočítávati slova noty.

»Nuže, zde je mapa,« vedl jej Čínan ke zdí. »Najdeme největší město, které leží přibližně na dvaatřicáté rovnoběžce na východním pobřeží jižní Ameriky.«

»San Pedro,« řekl Welten.

»Ano, San Pedro,« souhlasil generál. »Prosím o strpení malý okamžik.«

A poodstoupiv chopil se držátka telefonu. Pronesl do něho několik vět, potom se obrátil k velvyslanci. Hlas jeho se pozdvihl, stal se prudším, úsečně nepřátelským:

»Pane velvyslanče Spojené vlády Velké Ameriky,« pravil, »v nejbližších minutách zničí naše branné síly město San Pedro.«

»Vaše brané síly?« žasl Welten.

»Naše branné síly, které svírají Ameriku od mysu Hornova až do arktického moře po obou jejích pobřežích.«

»Pane generále!« vykřikl velvyslanec, teprve nyní si uvědomuje dosah slov, jež pronesl jeho protivník.

»Pane generále!« vykřikl znovu. »Vy šílíte!«

»Nikoli! Přesvědčíte se.«

»Tím vynutíte válku!«

»Právě naopak.«

»Celá Amerika povstane v odpověď na tento zločin!«

»A nedostane se proti naší vůli ani ryba ani pták z vaší Ameriky.«

Tu se zlomil hlas Weltenův.

»Pak – pane generále – odvolejte rozkaz!« řekl skoro prosebně.

»Nemožno!« řekl generál krátce. »A není ani žádoucno! Neuvěřili byste. A vyvolali byste větší ještě pohromu. Takhle uvěříte. Slyšte,« pokračoval chopiv se znovu telefonu, do něhož opět promluvil několik slov. »Zde máte zprávu od San Pedra, podává se vaším jazykem.«

Kan-tai-pek přiložil k uchu jedno naslouchátko, druhé podal Weltenovi, jenž rozechvěn je přitiskl k hlavě.

A v zápětí hrůza zkřivila jeho tvář, zatím co generál výsměšně se po něm ohlédl.

»Strašné! Strašné!« zaúpěl Američan a jeho oči se bolestí sevřely.

»Pobřeží smeteno – tvrz vyletěla – chrám v troskách – hoří – a ssutiny –«

Velvyslanec pustil naslouchátko, jež udeřilo o stěnu a rozkývalo se na svém závěsu. Oběma rukama sevřel hlavu, ale najednou prudce vykročil proti Číňanovi:

»To – bylo – jste – dravci –!«

Kan-tai-pek se nepřátelsky rozchechtal.

»Divoši!« vybuchl Welten. »Jak zodpovíte před svědomím –?«

»Naším svědomím je prospěch naší vlasti,« odpověděl Číňan slavnostně.

»Pomstíme se!« zvolal znovu Welten, ale ustoupil zpět, neboť před jeho hrudí zableskla se ocel, po každé straně jeho stál čínský voják.

A nyní postoupil generál prudce proti velvyslanci:

»Nevyhrožujte!« vzkřikl. »Jen slovo a zničím váš Nový York, Orleans, Galveston a Rio i Frisco – poušť vám uděláme od pólu k pólu!«

Hněv lomcoval drobnou postavou Číňanovou.

»Zničíme tu vaši proslavenou Ameriku,« zuřil, »a vás rozvěsíme po stromech, pane velvyslanče!«

A výbuchem tím jakoby se byl uklidnil. Uvolnil pravicí límec kabátce, jenž jej svíral a řekl mírněji sice, ale tvrdě nepřátelsky:

»To bylo pro vás, pane velvyslanče! Ale mluvil jste za svůj stát a jeho jménem jste podal zde tento papír. A ježto zde zastupujete Ameriku, nuže, zde má Amerika odpověď.«

Uchopil notu se stolu, přetrhl ji na ráz, smačkal a hodil pod nohy velvyslancovy.

»Je vyřízeno!« řekl. »Pane velvyslanče, můžete jíti, jste volný – pro tentokráte.«

A Welten se obrátil a beze slova se vypotácel z komnaty.

XIV.

Surový řev a divý křik se ozval ztichlou ulicí na Hřebenkách. Bylo slyšeti volání, dupot těžkých nohou, údery a bolestné i zlostné výkřiky. Pak vše utichlo, ale za chvíli zazněl chraplavý zpěv několika hrdel a ve svitu svítilen se objevila tlupa kolem krku se držících, sem tam sebou cloumajících, mužů.

»Žlutí! Vojáci!« přidušeně vzkřikl občan, zadržuje druha, s nímž kráčel ulicí.

»Zase spiti, jako zvěř!« zamumlal druhý.

Ale oba nemeškali, obrátili se a rychlými kroky se hleděli vyhnouti čínské tlupě.

»Tohle je noc za nocí, ba ani ve dne není pokoje. Rve se to mezi sebou –«

»Kdyby jen to. Ale běda bílému člověku, který jim padne do ruky!«

»A braň se! Zmáčkni některému jen prst. Jsi syn smrti!«.

»A kdyby při tom se žlutému udělalo nevolno, bude ráno stát řada našich lidí u zdí k vůli jednomu takovému netvorovi.«

»Div se! Co pak si vedou čínští důstojníci lépe? Slyšel jsi? V Berlíně se opili a servali nejvyšší důstojníci okupačního velitelství a zbili místního velícího generála tak, že druhý den zemřel.«

»Jak si potom má počínati mužstvo? A co si nemá dovoliti proti nám?«

»A jak musí býti člověku trpko, když uváží, že tihle lidé nám vládnou!«

»Však, hleď!« a první občan ukázal vzhůru, k petřínské pevnosti. »U pražského generála se také ještě svítí. Patrně se také baví!«

»K ránu zase budou vyhazovati bílá děvčata z oken.«

»Bídáci!« A hrozebná pěst se vztýčila k temné baště, v níž do temna zářilo několik oken. »A pří tom svou zvířeckou surovost ani neskrývají a nechávají těla svých obětí se váleti pod hradbami!«

»Vědí, že jsme bezmocní. Zmýlí se však jednou, ale pak –!«

Oba chodci zašli, pohlédnuvše ještě jednou záštiplným pohledem k Petřínu.

Tak dívali se Pražané na Žižkov i Vyšehrad, na čínská kasárna, na strážnice a všechna jiná hnízda, ze kterých byla svírána, ničena a hanobena Praha s celým širým okolím.

A stejně se dělo v celé Evropě.

To však je třeba poznamenati, že pro dnešek neměli pravdu ti, kdož měli osvětlená okna Kan-tai-pekova za svědectví obvyklých orgií. Dnes se nekonala v jeho salonech obvyklá pitka. Dvéře úřadovny pražského velícího generála byly uzavřeny, přísná stráž stála u nich.

Uvnitř konala se porada vrchního velitele evropských okupačních vojsk, Tsing-hunga, s jeho hlavním štábem.

Pobočník Tsing-hungův právě shrnoval svůj referát:

»Celkem tedy je v celé Evropě klid. Poměrně nejmírněji si vedou národové severských států, kde však dlužno tento klid nazvati podezřelým. Jih evropský byl patrně zakřiknut přísným zakročením po nedávných bouřích ve Španělsku a v Itálii. Zdá se, že jedině tam je klid opravdový. Neuspokojivé jsou poměry ve střední Evropě. O ní debata při poslední poradě nebyla ukončena a navrhuji, aby se o ní jednalo dnes dále.«

K tomu dodal Tsing-hung, zapaluje svůj doutník a obraceje se ke Kan-tai-pekovi:

»Prosím, aby nejprve podal svůj referát pražský místní velitel.«

A Kan-tai-pek počal:

»V mém správním obvodu je zevní klid. Přestaly útoky na naše lidi, nepozorujeme, že bychom byli obzvláště pozorováni, případů vyzvědačství není. Ve všech věcech, zejména v otázkách zásobování, se plní naše rozkazy. Jsou tu a tam závady, ale dosud vždy jsme zjistili příčiny technické, od vůle poddaných nezávislé.

Mám však dojem, že tento klid je strojený. Nevím, zda se koná nějaká podzemní akce širšího dosahu. Pří našem výzvědném systému ji nepovažuji za možnou, ač vyloučiti nelze nic jako nemožnost. Hlavně myslím, že není vážnější vzepření možné pro nedostatek zbraní.

Soudím však, že v mém obvodu jsou ukryty důležité osobnosti, v jichž pomoc, myslím ovšem, že neoprávněně, lid doufá. Nápadné bylo – a to bylo určitě zjištěno – že výzva k zastavení útoků na naše lidi byla nejprve rozhlášena v střední Evropě, najmě v Praze. Jsem proto přesvědčen, že je zde jak inženýr Nekola se svou ženou a s Francouzem Bertrandem, ale podle některých známek soudím, že je tu i Blackford.

Můj aparát výzvědný je však výborný. Jak jsem hlásil písemně, přijal jsem do svých služeb jako vyzvědače Evropana, německého inženýra Struckse. Je naprosto vyloučena jeho protišpionáž, služby pak, jež nám koná, jsou výtečné.

Jinak není nic nového. Kromě obvyklých obtíží s našimi lidmi, jichž kázeň je stále volnější.

Vzhledem k tomu tedy, že nebezpečí v mém rayonu je třeba pokládati za větší než v ostatních obvodech, žádám, aby čínská branná moc v mém obvodu byla zesílena.«

To byl výklad pražského velícího generála. Byl vyslechnut pozorně, i žádost, obsažená v jeho konci. Zdálo se, že s ní souhlasí i vrchní velitel.

Ale proti tomu vystoupil ihned Lao-šeu, který velel v západní části severských států a sídlil v Londýně. Zdálo se mu, že naprosto nemusí očekávané vzepření povstati ve středu Evropy, třebas tu byly její hlavy. Naopak je spíše možno, že vyvolají povstání na severu a jihu Evropy, a střed nechají v klidu, aby tak oklamali čínské vedení.

»Nutné je napnouti všechny síly, aby hlavy odporu se dostaly do rukou. K tomu však není snad třeba zesilovati armádu ve střední Evropě. Chyba byla patrně již ve přípravách, tak důležité osobností byly málo zabezpečeny, a proto se jim podařilo uniknouti. Je jistě na pováženou, když je na svobodě Nekola s Bertrandem, kteří patrně převezmou vedení v Dopravní unii po Kmentech, a Ramsen, nesporný vůdce Všeobecné strany práce.«

Kan-tai-pek se bránil se značnou pohotovostí. Zesílení vojska žádá, protože čeká vypuknutí vzpoury zde. Má-li hlavní štáb přesvědčení jiné, nic nemá proti tomu, odpovědnost ovšem nepadá pak na něho. Co se příprav týká: Byly provedeny

se všemožnou pečlivostí. Byla nešťastná náhoda, že aero, sražené čínským vzdušným loďstvem, spadlo zrovna na muže, určené k zabezpečení Nekoly a Bertranda. Neměl tolik štěstí, jako Lao-šeu v Londýně: Měl ministry pohromadě, v síni, se všech stran obsazené, a unikl mu z ní Blackford a důležité papíry byly zničeny. Londýnské papíry měly světu prokázati nutnost evropské okupace, a jsou pryč. A Blackford je předsedou severské sekce Potravinářského sdružení! Brzy se uvidí, co dokáže!

Předsedající vrchní velitel uznal nyní za nutné zakročiti. Otázky, týkající se příprav, nemají nyní významu. Přípravy byly provedeny svědomitě. V něčem selhaly. Ale které lidské dílo se podaří dokonale? Rozhodně nikde nebylo hrubého zavinění a proto je zbytečno o věci jednati.

Smysl mají poznámky o pátrání po zmizelých význačných osobnostech, O tom se pojednati musí. Nejdůležitější je otázka o sesílení branné moci ve střední Evropě.

Vrchní velitel je mínění, že nelze počítati se značnějším sesílením posádek přílivem z vlasti. Vlast je značně vyčerpána a musí se připravovati na nové nebezpečí. Při této příležitosti je možno se o tom zmíniti. Jistě se budou věci vyvíjeti tak, že v dohledné době se Čína octne ve válečném stavu s Amerikou.

Nevyplyne z toho opravdové nebezpečí pro vlast, ale nesmí se taková věc podceňovati. Věc je

ovšem naprosto důvěrná. Čína počítá s touto válkou a usilovně zbrojí. Čínské branné síly jsou nyní posílány k Americe, proto nelze počítati v Evropě se značnějšími posilami.

Ale byla by jiná možnost: Východní část Spojených států slovanských je sice obsazena slaběji, než západní část. Ale i tak jsou tam síly nadbytečné. S východním Slovanstvem se jednou Čína bude musiti dohodnout. Bude to také možno, protože zvláště Sibiř má dosud množství uhlí.

Bylo by dobře, kdyby se podařilo Slovanstvo rozděliti. Vrchní velitel by vzhledem k tomu byl ochoten, odvolati i část čínských sil z Ruska a Sibiře a poslati je do střední Evropy.

To by byl jeho návrh. »Pánové že mají ovšem volno, zaujmouti stanovisko jakékoliv!«

Ale nezaujali ho. Odhlasováno skoro jednomyslně, jak si přál velící generál.

Potom se vrátila debata k pátrání po zmizelých, ve kterých právě pro jejich zmizení tušili úhlavní nepřátele Číňanů. Byl to zase Lao-šeu, který se ptal Kan-tai-peka, jak provádí pátrání.

Kan-tai-pek se rozhovořil:

»Pokračuje se způsobem dvojím. Nejprve byli zatčeni všichni, kdo byli Nekolovi a Ramsenovi blízcí. Byli vyslýcháni za použití všech prostředků. Ale nebylo uspokojivých výsledků. Někteří tvrdili, že Nekola padl v boji, o jeho ženě

pak mínili, buď že padla s ním, nebo že prchla na venkov.

Bylo zařízeno pátrání ve všech směrech a na místech, se kterými Nekolovi mívali styky. Určitě jsme zjistili, že se Nekola neodebral na jih Čech ke své matce. Naši lidé byli tam dříve, než tam Nekola vůbec mohl doraziti, ostatně je kraj ten stále bedlivě střežen.

Kan-tai-pekův názor je, že Nekola i se ženou je živ a skryt v samotné Praze. Bertrand je patrně v jeho společnosti a nedaleko bude i Blackford. Ramsen však jako kdyby byl do vody padl. Zvláštní však bylo, že nejzuřivěji bylo útočeno na žluté ve čtvrti vysočanské, kde večer patnáctého května se Ramsen účastnil schůze, svolané tajemníkem Hallem.

Odpor v této části města byl obzvláště tvrdý a bylo patrno, že je znamenitě řízen. Ztráty bílých v těch místech byly veliké. Na konec byli zatlačeni na jedno místo a do posledního ubiti. Je pravděpodobno, že zde padl i Ramsen. Tělo jeho nemohlo býti zjištěno, protože zbytek bílých byl roztrhán pumami.«

»Tohle je otázka nejobtížnější,« vmísil se vrchní velitel do hovoru. »Musíme si přiznati, že v téhle věci nám selhalo dokonale. Kromě mladého Kmenta jsme nedostali do rukou nikoho z těch, kteří dosud řídili osud Evropy. A o toho jsme hned zase přišli. Nejvlivnějšími osobnostmi byli, vedle obou Kmentů, Nekola a Bertrand, po nich

Ramsen a Blackford. A tito všichni jsou mimo naši evidenci a není vyloučeno, že žijí všichni. Neboť já pochybuji, že Ramsen padl. Všelicos, myslím, svědčí pro toto mínění.«

»Těžko ovšem je vyčítati si, co se stalo. Vrchní velitelství samo se staralo o tyto věci a činilo, co mohlo, bohužel, bez úspěchu. Bylo také zpraveno ještě v noci, za které byl proveden útok na Evropu, že chybí jak Blackford, tak také inženýr Nekola se svou chotí a s Francouzem Bertrandem.«

»Pátráním po Blackfordovi byl pověřen ihned za noci pan generál Lao-šeu,« pokračoval Tsing-hung a byla v tom skryta odveta za pražského velitele, »ale všechno úsilí bylo zde marné.«

»Byl uzavřen kanál, celá Anglie obklopena, Londýn prohledán –,« počal vykládati velitel londýnský, ale Tsing-hung jej přerušil krátkým pokynem:

»Vím, bylo jistě podniknuto vše, snad Paříži se mohla věnovati ihned pozornost – ostatně vrchní velitelství se své strany také podnikalo kroky a také bezvýsledně. Ježto bylo podezření, že snad francouzský astronom Bertrand unikl na svou africkou observatoř Venuši, vypravil jsem k Venuši bezodkladně část letadel, určených k obsazení kolonie saharského slunce. Výsledek je vám znám, Venuše byla po zdolání jejího mužstva zevrubně prohledána, ale bezvýsledně.«

»A že někdy všechna snaha je marná,« vykládal Tsing-hung dále, »dokazuje naše podivná situace v kolonii saharského slunce.«

»Stav dosud je tam nezměněn?« tázal se kdosi z členů porady.

»Nezměněn,« odpovídal vrchní velitel. »A můžeme opravdu děkovati oběma našim profesorům, Kiu a Taovi, neboť bez nich by nyní kolonie stála a my zde bychom tonuli ve velikých obtížích, jelikož Evropa by byla bez energie.«

»Jejich zásluhou byla kolonie obsazena za noci, jež následovala po zdolání Evropy, a to beze všech obtíží. Hlavní však bylo, že zachránil Kiu inženýra Mlakova. Naši lidé jsou někdy opravdu nerozumní. A ačkoli Kiu a Tao varovali včas a vojáci, určení k obsazení kanceláří, byli přísně poučeni, byl by důstojník, ne prostý voják, nýbrž důstojník zabil Mlakova.«

»Voják srazil prý jej pažbou, když se zuřivě bránil,« zmínil se Lao-šeu.

»Ano, ale současně po něm střelil kapitán Aziki, ruku mu však srazil Kiu.«

»A tím okamžikem zastavila činnost stanice ultrafialových paprsků,« řekl Kisura, Kan-tai-pekův pobočník.

»Tak jest. Všechno zahalila tma; než se rozsvítily pomocné svítilny, kryli inženýra Mlakova Kiu a Tao vlastními těly. A jakmile Mlakov procitl z bezvědomí, zaplanuly lampy a kolonie počala svou normální činnost. Je to

úžasné, ale je to pravda. Ten člověk ovládá nejdůležitější součást kolonie, totiž U-stanici, svou pouhou myšlenkou.«

»Což by se nedalo ve stanici najíti ústrojí, ve kterém to vězí?« tázal se kdosi.

»Naši inženýři prozkoumali celou stanici, Mlakov sám je vedl. Nenašli.«

»Snad delší nenápadné pozorování –,« soudil jiný.

»Pochybuji,« potřásl hlavou vrchní velitel. »Ostatně bez dovolení inženýra Mlakova nesmí nikdo vkročiti do U-stanice, dva naši lidé padli ve dveřích.«

»Pánem stanice je tedy Mlakov,« řekl Lao-šeu.

»A my jsme pány nad Mlakovem,« dodal Tsing-hung. »Více se nenechá dělat, aspoň pro nynější dobu. Snad se časem najde nějaký způsob.«

»Možná, že ostřejšími prostředky –,« nadhodil Lao-šeu.

»Sotva by to mělo smysl,« odmítl vrchní velitel. »Nám nemůže překážeti, že kolonii řídí schopný člověk. Hlavním naším zájmem je, aby kolonie dodávala Evropě energii tak jako dříve. Toho jsme dosáhli, zatím nejde o více.«

»Já pro svou osobu,« rozhovořil se nyní vrchní velitel živě, »vidím v tomto případě důkaz pro své přesvědčení, že nesmíme se snažiti o vyhubení bílé rasy. Znáte všichni jednání o této věci. Víte také, že mnoho vážných našich lidí mělo názor opačný. Nyní však musí každý uznati, že bílá rasa

je pokročilejší než my a že nám v mnohých věcech může prospěti. Je třeba jen překonati počáteční odpor, přesvědčiti nejen Evropu, nýbrž i Ameriku, že všechen odpor proti nám je marný, a pak upraviti poměr mezi námi a bílými tak, aby i pro ně byl snesitelný.«

»Smíří-li se s poddanstvím,« podotkl velitel pražské žluté policie Tao-fung.

»To se uvidí,« odpověděl krátce Tsing-hung. »A ne-li, je na takové opatření vždycky čas. Ostatně,« obracel jednání jiným směrem, »nyní je důležitějším zabezpečiti se pro nejbližší chvíli. A tu je jisto, že musíme napnouti vše, abychom dostali do rukou osobností, které by mohly býti hlavou odporu proti nám. Hlavní úkol připadne tu, myslím, pražskému veliteli. Jistě učiní, co bude mocí.«

»Podniknu jistě vše možné,« sliboval Kan-tai-pek. »Dosavadní pátrání a výslechy však dosud nepřinesly úspěchu. A byly konány jistě důkladně a bylo použito všech prostředků při těch, od kterých se mohly čekati nějaké zprávy.«

Tu měl zase dotaz Lao-šeu:

»Zvláštní je, že vyslýchaní neudali ani nejmenší stopy. Bylo-li postupováno s náležitou rázností?«

Odpověď zněla:

»Vyslýchá se s přísností, že větší možná není. Málokterý z vyslýchaných je živ. Který zůstal, sotva vyvázne životem. Při mukách, jakým jsou vyšetřovaní vysazováni, prozradili by, kdyby něco

věděli. Mnozí ze zoufalství činili také různá udání, ale při dalším šetření se ukázalo, že vše bylo vymyšleno.

Proto bylo nutno sáhnouti ke způsobu druhému. Byla vypsána nesmírná peněžitá odměna za vypátrání kterékoli z hledaných osob. Zároveň však zavedeno soustavné pátrání po Praze i venku. To ovšem má svoje obtíže, neboť není dostatek schopných lidí a nemůže se vykonati prohlídka najednou všude. Musí se postupovati po částech a tu není vyloučeno nebezpečí, že hledaní uklouznou přechodem na jiné místo.

Největší naději klade Kan-tai-pek do činnosti Strucksovy. Strucks předstírá, že chce se dorozuměti s Nekolou proti nám. Tvrdí, že našel bojovný prostředek, jímž by bylo možno nás zničiti. I vysílá vyzvědače, aby pátrali po Nekolovi a oznámili mu místo jeho pobytu.«

Kan-tai-pek domluvil a hned bylo patrno, že dobyl úspěchu. Sám Tsing-hung pokýval pochvalně hlavou a řekl:

»To je myšlenka opravdu velmi dobrá!«

Ale Lao-šeu byl, jak se zdá, opravdovým nepřítelem pražského generála.

Vyžádal si slovo a podal tento dotaz:

»Proslýchá se, že byl zde vyslýchán jakýsi Berka se ženou a že se při tom nepostupovalo podle předpisů. Co je na tom pravdy?«

Kan-tai-pek zrudl a hned zase zbledl. Pohlédl na Azurového draka a jakoby nabyl odvahy, počal vyprávěti:

»Berka byl řidičem osobního aera Nekolova. Bydlil také ve zbraslavské víle. Tato byla obsazena hned při počátku našeho útoku a všichni obyvatelé zatčeni. Také Berkova žena Jana.

Při výslechu udávali svorně, že Nekola se svou paní odešel k večeru, že však jim nebylo známo, kam. Více jsme z nich nevynutili. Zdálo se opravdu, že nic nevědí. Přece však byli podrobeni mučení, nejprve Berková, pak její muž.

Výslechům těchto lidí byla věnována plná péče, což je vidno z toho, že akci řídil plukovník Tausi. Plukovník snažil se všemožně, aby docílil úspěchu. V této snaze se chopil nešťastné myšlenky. Chtěl manžele Berkovy nechati samotny, jen s hlídačem, o němž Berkovi nemohli věděti, že rozumí česky. Doufal, že pronesou něco, co by je usvědčilo a přinutilo je k doznání, že vědí o Nekolově úkrytu.

Tausi tedy poodešel, odešel i kat. Berkovi se přiblížili, padli si do náruče.

Hlídač zaslechl jen dvě slova:

»Chceš?« ptal se Berka.

»Ano!« odpověděla se vzlykotem jeho žena.

Více hlídač neslyšel, nic podezřelého nepozoroval.

Když však Berka svou ženu nepouštěl z objetí, zakročil a odtrhl oba od sebe.

Berková však byla mrtva. Muž ji zardousil.«

Tu se Lao-šeu nezdržel:

»Zde se jistě stala velká chyba. Berka se určitě bál, že jeho žena podlehne a poví pravdu.«

»Stejně je možno,« odporoval pražský generál, »že chtěl ženu zachrániti před dalším mučením.«

»Nesmíme zapomenouti,« promluvil nyní Tsing-hung, »že byli a jsou mučeni ti, co vědí, i co nevědí. Jaký byl výsledek výslechu Berkova?«

»Byl podroben nejrafinovanějším útrapám, ale marně. Je vidno, že neví víc, než pověděl.«

»Je mrtev?«

»Nikoli, jeho tělesná soustava je obzvláště silná, Je však pochybno, že se udrží.«

Lao-šeu však ještě chtěl něco věděti:

»Zavinění tu ovšem bylo: Plukovník se neměl vzdalovati a hlídač neměl manžele pouštěti k sobě. Byli vinníci potrestáni?«

Kan-tai-pek pohlédl na londýnského komandanta ostrým pohledem a řekl:

»Plukovník byl zastřelen, hlídač rozčtvrcen před shromážděnou pražskou posádkou. Stačí, pane generále?«

A Tsing-hung dodal:

»Případ mi byl hlášen a trest jsem schválil.«

Tsing-hung byl zjevně příznivcem Kan-tai-pekovým, proto patrně mu bylo svěřeno

důležitější velitelství v Praze před starším Lao-šeuem.

Tím však byla skončena debata o případu Berkově. Rozhovor o poměrech v obvodu středoevropském byl uzavřen usnesením, kterým se vybízí pražský velící generál k obzvláštní opatrnosti, doufá se, že se horlivosti jeho podaří co nejdříve postihnouti hledané osoby, k čemuž mu vrchní velení zaručuje všestrannou pomoc a potřebné prostředky.

Jen krátce na konec došla řeč na Halla, tajemníka Uhelného svazu.

»Zatkli ho naši lidé skoro zbytečně,« pošklebovál se Kan-tai-pek, »pomáhal nám vlastně a útočil s davem přátel na sekretariát Dopravníků. Pak jsme ho musili dobývati sami a stál nás mnoho krve.«

»Vy soudíte?« tázal se Tsing-hung.

»Já bych ho pustil,« mínil pražský velitel. »Nám neuškodí a bílým způsobí víc obtíží, než prospěchu. Za smrt Kmentovu by ovšem zasluhoval kuli, kdyby za ni opravdu mohl. Ale nemůže…«

»Pusťte jej tedy!« rozhodl vrchní velitel.

Rada souhlasila. A udělala chybu.

Na přetřes pak přišly vnitřní záležitosti okupační čínské armády.

A všeobecně byly stížnosti do chování vojska. Čínští branci, kteří doma vynikali disciplinou,

zdivočeli v jiných poměrech, vlivem volnosti, kterou měli, a zvůle, ve které jim nikdo nebránil.

Bylo to ovšem těžké, Číňané se drželi v Evropě pouze terorem a ten provádělo vojsko. Při jeho nízké duševní úrovni musil takový stav vésti k tomu, že čínští vojáci překračovali všechny meze a vymykali se i svým důstojníkům. Pařížský místní velitel Tao-king pronesl dokonce překvapující náhled, že snad není správné, jestliže jsou evropští lidé bezohledně trestáni i tehdy, když se brání proti přehmatům čínských vojáků.

Ale tu zakročil sám vrchní velitel:

»Takovou myšlenku dlužno odmítnouti co nejostřeji. Evropští se nás musejí báti, proto musí býti našim vojákům proti nim dovoleno všechno. A bílý člověk nesmí na žlutého vojáka sáhnouti v žádném případě. Jinak se neudržíme,« dodal na vysvětlenou.

»Ale přísně musíme trestati svoje lidi,« pokračoval Tsing-hung, »poruší-li poslušnost vůči svým důstojníkům, nebo nezachovají-li správný poměr mezi sebou vespolek, nemluvě ovšem o porušení povinnosti služební.«

»Nařizuji proto,« hovořil přísně dále, »aby smrtí byla trestána každá hrubá nedbalost ve službě, dále rvačka nebo nedůstojné výstupy před očima Evropanů, a každé sebe menší porušení poslušnosti nebo úcty k důstojníkům. Tyto tresty platí stejně pro mužstvo i pro důstojníky a budou vykonávány při denním raportu, ke kterému se

dostaví zástupci všech oddílů. Důstojníci ovšem budou popravování zvlášť před očima zástupců důstojnických.

Všechna opatření proti obyvatelstvu evropskému při tom zůstanou v platnosti, každé dotknutí se čínského vojáka bude trestáno podle dosavadních předpisů bez ohledu na to, čeho se dopustil čínský voják!«

Tím byla skončena tato důležitá porada.

Kan-tai-pek zval vrchního velitele i ostatní, aby zůstali.

Ale nebylo možno. Na nádvoří pevnosti se již připravovala aera, jimiž se účastníci porady měli vrátiti do svých posádek, vrchní velitel pak se strojil na cestu do Říma.

Odcházeje, vlídně se usmál na Kan-tai-peka a zeptal se:

»Jak se vám tu jinak líbí, pane generále?«

Kan-tai-pek se hluboce uklonil a odvětil:

»Velice dobře, pane vrchní veliteli! Praha je krásné město. A krásnějších žen snad není pod sluncem.«

Tsing-hung žertovně pohrozil a stisknuv ruku pražskému veliteli, vyšel z komnaty.

XV.

Zločin San Pedroský pobouřil celou Ameriku. Veřejné mínění americké bylo již dávno jato

soucitem nad trpícími bratry v Evropě a dožadovalo se amerického zakročení.

Ale vůdčí kruhy americké se nechtěly říditi jen citem. Že Amerika zakročí, nebylo sporu. Šlo o čas a způsob, jakým věc provésti. Největší obtíže působila nejasnost, co vlastně Čína zamýšlí okupací Evropy. Neboť bylo jisto, že podle toho se musí Amerika zaříditi.

A tu byly náhledy nestejné. Jedni myslili, že Číně šlo pouze o odražení evropského útoku. Že tedy se spokojí se zničením válečných sil a prostředků evropských, načež po skončení této trestné výpravy že se čínské voje navrátí do Číny.

Druzí naproti tomu tvrdili, že jde o konečný plemenný boj mezi rasou bílou a žlutou. Moc obou těchto plemen že vzrostla tolik, že je země pro ně malá. Není prý místa pro obě, jedno musí ustoupiti. Číňané jako předbojníci žluté rasy že to pochopili dříve a předstihli své bílé bratry. Úmysl jejich pak že může býti jediný, to jest vypleniti bílé lidi s povrchu země. Otázka uhelná že je pouze záminkou, která se Číňanům dobře a včas nahodila.

Je jisto, že pro první případ mohla Amerika klidně vyčkávati a nemísiti se do věci. Ale v případě druhém šlo stejně o bytí amerického lidu i evropského. Amerika měla povinnost pomáhati slabší Evropě a zachrániti její lidstvo před vyhubením, samozřejmě ovšem musila bojovati za

svůj vlastní život; byloť patrno, že po zničení Evropy na řadu přijde Amerika.

Americké vládní kruhy pochopily, že musí počítati s případem nejhorším a učiniti nejrozsáhlejší přípravy. Bez dlouhého mluvení, bez přílišného psaní zahájila tedy Amerika akci. Prvním pak činem bylo, že ustaven byl Výbor pro obranu země, jemuž v čelo byl postaven energický admirál Brighton. Neboť při poloze Ameriky bylo jisto, že půjde z větší části o boj námořní, Brighton ostatně byl znamenitým stratégem, výborně osvědčeným na moři i na pevnině.

A Výbor, jak se mu krátce říkalo v Americe, učinil všechno, aby americké síly byly napjaty, soustředěny a obráceny k jedinému cíli. A cílem tím bylo obhájení Ameriky a osvobození Evropy.

Prvním opatřením Výboru bylo, že bezohledně byli z Ameriky vypovězeni všichni příslušníci žluté rasy. Nařízení bylo provedeno s největší rázností. Žlutým byla dána lhůta, do které měli opustiti americkou půdu. Kteří tak neučinili – a nebylo jich mnoho – byli zkrátka zatčeni, odvezeni do Frisca, naloženi na lodi a vyvezeni.

A nyní, zbaveni pozorovatelů a vyzvědačů, počali Američané pracovati. Sesilována opevnění, budovány nové opěrné body, jež vyhovovaly nejmodernějším požadavkům. Cvičeno bylo mužstvo, ale vedle toho současně všechno obyvatelstvo bez rozdílu věku a pohlaví, pokud

jen dovedlo unésti zbraň a stisknouti její spoušť, všechno bylo podrobováno vojenskému výcviku.

Ovšem, bylo horlivě pracováno o výrobě zbraní. Mělo jich býti zhotoveno tolik, aby byl ozbrojen každý občan a Amerika aby se proměnila v ozbrojený tábor. Zvláštní pozornost byla spočátku věnována bitevním letadlům, neboť se vědělo, že čínský útok na Ameriku bude proveden ze vzduchu, ale také americký útok na Evropu že bude proveden stejně.

Katastrofa u San Pedra obrátila však pozornost také k moři. Bylo tedy sesíleno zbrojení námořní. A ježto zničení San Pedra ukázalo, že nutno počítati s četnými ponornými loďmi u nepřítele, hleděno toho, aby počet plavidel toho druhu byl co největší po ruce. Budoucnost ukázala, že zvláště tato okolnost značně přispěla k výsledku války.

Tak přípravy americké pokračovaly se značnou rychlostí.

Amerika měla proti Evropě značnou výhodu, že nebyla přepadena neočekávaně, že jí byl ponechán čas. Ale měla i jinak postavení lepší a to v povaze a mravní úrovni svého lidu. V Americe, ač protivy mezi prací a kapitálem kdysi byly daleko vypjatější, nedošlo přece k tak ostrým rozporům a k prudším bojům.

Říkávalo se kdysi, že v Americe se vždy život řídil sám, že bylo méně snahy jej řídit. Proto že se

vše v této zemi vyvíjelo přirozeněji, bez značnějších závad a poruch.

Ale spíše bylo pravdou, že se v Americe snáze přizpůsobovali životu a to vždy obě sporné strany. Proto se v Americe snáze sbližovali, nerozešli se úplně, nerozbili. Tím se dostávali dále i kulturně, jelikož nevyčerpali energii na vzájemné potírání sebe samých a obraceli ji na rozumnější, účelnější směry.

Železným zákonem přirozenosti dospěly ovšem obě země výsledku stejného. V obou rozhodovaly massy, vedené vynikajícími jedinci. Rozdíl byl jen v tom, že massy v Americe věděly, že jsou ovládány, kdežto massy evropské si namlouvaly, že jsou to ony, které ovládají. Proto byl americký život ušetřen krisí, které v určitých přestávkách otřásaly Evropou. Šla i do nastávající rasové války jednotná, svorná.

Ostatně i v této válce měli vynikající úlohu jednotlivci a těžko by se mohlo říci, že byla rozhodnuta pouze vytrvalostí a energií mass. Také Americe dal jeden nadaný člověk, štěstím podporovaný, do ruky prostředek, jenž měl rozhodující vliv na výsledek války.

Bylo nedlouho po útoku na San Pedro, když jednoho večera stanul u svého pracovního stolu muž, pevných amerických rysů, širokého čela, věnčeného prošedivělým vlasem, bystrých, pronikavých očí. Zdvihl svou silnou ruku, sevřel ji v pěst a pěstí udeřil pádně do stolu.

»A musí to jít!« řekl hlasitě, ač byl ve své dílně sám.

Byl to Lasker, mechanik, jehož krám, neveliký, úzký a dlouhý, byl v starším domě na jedné z hlavních ulic Washingtonu. Lasker právě krám uzavřel a zastavil se v dílně.

U stolu stanul, u něhož poslední dobou mnoho hodin denních i nočních ztrávil, zabývaje se stále týmž problémem. Bojem proti čínským ponorkám.

Byl to dlouhý řetěz myšlenek. Trhal se často, několikrát se jeho konec vůbec ztratil, ale posléze bystrý duch Laskerův navázal znovu, až byl přesvědčen, že nikde není trhliny.

Proto udeřil do stolu a řekl: »Musí to jít!«

Ale najednou se otevřely dveře v boku místnosti a v nich se objevila žena. Starší, milé, podlouhlé tváře, postavy štíhlé, ale dosud pružné.

»A co pak musí jít?« zeptala se a vlídně pohlédla na Laskera.

»Všechno, co budu chtít, ženo, jen když zavřeš dveře!« řekl Lasker. Hlas jeho nezněl při tom ostře, ale bylo patrno, že by byl rád sám.

Paní Laskerová byla vzor ženy. Uměla muži pomáhati, povzbuzovati jej, síliti v práci, nejmenším pro ni bylo, nepřekážeti mu. Neurazila se tedy, ale stejně příjemně řekla, strojíc se k odchodu.

»To mohu udělat, ale nemyslíš, že by to šlo ještě lépe, kdyby ses napřed navečeřel?«

Lasker se zasmál: »Vidíš, holka,« řekl, »to můžeš mít pravdu!«

A navečeřel se a pak se vrátil do dílny a myslil a myslil a kutil dlouho přes půlnoc.

Totéž bylo den druhý, i třetí, i řadu dní a nocí dalších. A paní Laskerová nehubovala, zastávala muže v krámě, řídila dělníky a hleděla, aby šlo vše tak, aby Laskerovi nechodil nikdo zbytečně ani na oči. Jen k jídlu ho nutila, ale nemrzela se, když nešel hned anebo na vlídné upozorněn jí odsekl nevrlým: »Počkej!«

Tak měla paní Laskerová nemalou zásluhu o dílo, které tolik slávy přineslo jejímu muži.

Bylo hotovo za mnoho dní. Mnohoť bylo na něm zkoušení a opravování.

Ale když je Lasker postavil před admirála Brightona v Bílém domě, mohl říci plným právem: »Je to dílo dokonalé.«

Admirál se zahleděl s nemalým zájmem na neveliký přístroj, jehož podstatou byla objemná cívka s obzvláště silným jádrem; k ní vedly dráty z malého akkumulátorku, jenž byl umístěn v podstavci, od ní pak šly dráty k malém zvonečku, opatřenému tlumičem.

»Věc je docela možná,« řekl, »ovšem, to lze dokázati jen na místě samém.«

»O to právě žádám,« řekl Lasker.

»Příležitost vám bude poskytnuta,« řekl admirál, »povězte mi však, jak jste na věc přišel a jak si ji představujete!«

»Milerád,« odpověděl Lasker, »a budu mluviti stručně. Vím, co na vás leží.«

Admirál se usmál a Lasker počal svůj výklad:

»Na myšlenku mne přivedl zlotřilý útok na naše krásné San Pedro. Z rychlosti, s jakou mohl Kan-tai-pek odpověděti na notu našeho pana Weltena, je patrno, že čínské ponorky leží číhajíce u amerického pobřeží. Mají patrně svá stálá místa, která jsou známa i čínským vysokým důstojníkům v Evropě.

Důkazem proto jest i omyl, kterého se, patrně úmyslně, dopustil Kan-tai-pek při počítání slov naší noty. Jak víte, pane admirále, měla slov čtyřiatřicet a ne dvaatřicet, jak napočetl Kan-tai-pek.

Ten žlutý pes chtěl ohromiti Ameriku a ukázati jí, že má lodi, kdekoli jen by si kdo namanul. Proto naznačil, že zničí město naše, ležící na rovnoběžce toho čísla, kolik slov má naše nota. Přestřelil, počítaje se šťastnou náhodou. Když však slova sečetl, vyšla mu právě rovnoběžka, u které lodí neměli. Proto se ‚zmýlil‘ a napočetl třicetdvě, neboť u 32. rovnoběžky měli ponorku před nešťastným San Pedrem.

Z toho soudím, že čínské lodi podmořské mají pevná stanoviště u našeho břehu.«

»A dále?« tázal se admirál.

»Dále vzpomeňte zpráv ze San Pedra! Nedaleko pobřeží se vynořil z vln hřbet obrovské ponorné lodi. Dále uvažte spoustu, kterou tato loď

způsobila v několika vteřinách v San Pedru. Z toho všeho lze souditi, že čínské podmořské lodi jsou veliké, že jsou to hotové podmořské pevnosti.«

»O tom asi nelze pochybovati,« souhlasil admirál.

»Nuže,« počal se rozehřívati Lasker, »z čeho jedině lze zhotoviti takovou loď? Z čeho aspoň její boky jsou? Jistě ze železa.«

»Asi,« poznamenal vlídně admirál, naslouchaje hovoru Laskerovu.

»Leží tedy na určitých místech před naším pobřežím železné spousty na dně moře. Mezi nimi a vodou dotykem vzniká elektrické napjetí. V tomto strojku cívkou zvláštní konstrukce probíhá slabý elektrický proud. Pojedete-li s ním nad místem, kde jsou čínské podmořské lodi ukryty, zesílí se proud vlivem elektrického napjetí, které je mezi železnou massou a mořskou vodou, a zvonek mého přístroje se rozezvučí. Spolupůsobí také vliv železných mas na magnetické jádro cívky.«

»To je vše,« řekl Lasker, »ostatní už asi dovedete zaříditi. Myslím, že zhotovíte obrovské miny, jež dopravíte jedné krásné noci nad čínské lodi a v určitém okamžiku je pustíte do vody a pojedete domů.«

»To by mohlo být,« usmál se admirál a jeho šedé oči zářily a lépe než nehybné rysy jeho obličeje naznačovaly, co se děje v jeho mysli.

»Jen tolik jsem chtěl dodati,« poznamenal ještě Lasker, »ty miny bych zařídil na dvojí explosi, na dotek dvou bodů se železnou plochou a zároveň na náraz! A aby jistěji zasáhly cíl – některé z čínských lodí budou jistě hluboko a v moři bývají rozličné proudy – snad by mohly být miny opatřeny silnými magnety. Železná massa lodí by je přitáhla přímo k sobě.«

»To vše by mohlo jít!« řekl admirál vstávaje.

»To musí jít!« odpověděl Lasker svým způsobem, stejně povstávaje.

»Pane Laskere!« řekl admirál. »Možná, že jste svým vynálezem prokázal vlasti obrovskou službu. Děkují vám a žádám vás, abyste zítra se mnou se zúčastnil zkoušky vašeho stroje. Mohl byste?«

»Pane admirále!« řekl Lasker. »Obětujeme brzy životy, ochotně a rádi –!«

»Dobrá, občane! Přijďte sem zítra o sedmnácté hodině. Odjedeme mým aerem k moři, místo bude zatím určeno, a až nastane noc, vyjedeme na moře. Dejž Bůh, aby náš pokus dopadl příznivě!«

»Dejž to Bůh!« řekl Lasker stejně vřele a stisknuv pravici admirálovu strojil se k odchodu.

»Jen slovo ještě, občane!« řekl Brighton. »Chápete jistě, jaký má význam, aby o věci nikdo, naprosto nikdo, nezvěděl!« –

»Víme o ní dosud my dva, pane admirále! Další závisí jen od vás!«

Počátkem druhé noci, jež přišla po této rozmluvě, u Beach Haven odrazil od pobřeží člun.

Jeli beze světla, tiše, jako přízrak, jen vrtule, akkumulatory hnaná, mírně šuměla ve zdvíhajících se a zase klesajících vlnách.

Bylo temno, jen hvězdy svítily, a ostrý severozápadní vítr svištěl po temné hladině. Člun se vzdaloval od břehu, jenž se nížil, světla Beach Havenu klesala a bledla. Na šířícím se obzoru se objevovaly jiné, slabší světlé body, tu jednotlivé, tu v těsných skupinách.

Když se člun octl v jisté vzdálenosti od břehu, stočil svůj směr a zamířil k jihu podél pobřeží. Pomalu se sunula dozadu světla na dalekém břehu.

Dlouho tak jeli.

»Je přístroj zapnut?« ptal se tiše Brighton.

»Jest,« odpověděl Lasker krátce.

A jeli dlouho a ticho bylo, jen vlny šplouchaly a vito svištěl lehce kolem člunu a vzadu vrtule slabě šelestila.

Byli již daleko od Beach Havenu, na jihu po pravé straně se objevila světlá záplava.

»Nemohli jsme je minouti?« tázal se Brighton.

»Nevím,« odpovídal mechanik, »ale podle mého mínění je přístroj tak citlivý, že bychom mohli jeti ještě dále od břehu. A že by byli tak daleko na širém moři, pochybuji.«

A zase jeli, Atlantic City se jim octlo po pravici.

A tu se lehounce ozval zvonek –

Všichni sebou pohnuli –

Na okamžik zvonek umlkl, ale jen na krátko, pak se znovu zachvěl.

A nyní nepřetržitě zazníval jeho jemný cinkot.

A zesiloval se, až na jednom místě se rozezvučel plným hlasem.

Ale již počala jeho síla klesati.

Člun se obrátil a zamířil na předešlé místo. Pak chvíli manévroval, až zarazil na jednom bodu. Zde zuřil zvonek, na štěstí tlumítkem krocený, nejvíce.

»Tady jsou!« ukázal Lasker dolů pod člun.

»Není pochyby,« odpověděl admirál a stiskl ruku mechanikovu.

Vrátili se.

Druhý den převzal stát největší washingtonskou továrnu na elektrická počítadla. Na telefonické zavolání se do ní dostavili mistři a přední dělníci z většiny amerických továren na elektroměry.

Pod vedením Laskerovým se zaučovali nové výrobě.

Po několika dnech se rozjeli a nová výroba byla zavedena i v ostatních továrnách.

Zároveň dostaly zbrojovky rozkaz, aby s největším urychlením vyráběly množství obrovských min podle popisu, který jim dodalo po několika dnech technické oddělení námořní.

A za čtrnáct dní na to se ohlásil Brighton u presidenta Spojených států amerických a pronesl povýšeným hlasem tato slova:

»Pane presidente! Za dva měsíce, na počátku září, bude Amerika připravena k válce. Prosím však, aby nebyla prohlášena ani o hodinu později, nežli jak ustanoví Výbor pro obranu země!«

XVI.

»Tome, ty jsi přece obratný hoch!«

»To se ví, pane Selme!«

»Umíš lézti po hromosvodě?«

»Po drátě?«

»Ano.«

»Důkladné rukavice na ruce, trochu nasmolené, a je-li drát jen trochu silný, šlo by to, pane Selme! Lezl jsem tak vícekrát.«

Selm se zamlčel, pak se nenápadně ohlédl k Petřínské tvrzi.

Šli spolu sami dva ztichlou ulicí na Strahově, prošedše újezdským tunelem.

Tom se ohlédl také. Tvář jeho zazářila, ale hned zase přijala přísný, zasmušilý výraz.

»Opravdu,« řekl, tak jako kdyby mluvil o blátu na ulici, »drát od hromosvodu jde zrovna okolo oken, ve kterých je vždy světlo a ze kterých pak –«

»Ano, Tome! Já bych se tam ovšem nedostal, ale hoch jako ty –«

»Nebylo by to nic těžkého, pane Selme, a kdybyste jen řekl –«

»Teď ne, Tome!« řekl rychle Selm. »To je nyní nemožno, to jen kdyby –«

Zase se odmlčel a pak dodal:

»Půjde při tom ovšem o mnoho –«

Ale Tom se usmál.

»Já vím, o tohle!« A ukázal si na krk. »Ale zdá se mi, že jsem již dokázal, že se o to nebojím, pane Selme!« řekl Tom s důrazem. »Pamatujete se?«

Selm stiskl ruku Tomovu.

»Jak pak bych se nepamatoval? Ty, statečný hochu!«

A před očima Selmovýma přelétl výjev, který se odehrál před několika nedělemi, na počátku června.

Úzká ulice smíchovská.

Kráčel jí, bylo nedaleko velkých továren smíchovských, několik jen kroků za rohem byla hlavní třída, a na ní mohutná tovární vrata.

Blížila se dvanáctá, když zahnul z hlavní ulice.

A najednou čínská hlídka.

Zarazil se, srdce se mu stáhlo, jak shlédl těch šest mužů. Ale šel dále, nehýbaje ani svalem ve tváři.

Žlutí se rozdělili, jakoby se mu chtěli vyhnouti, tři ho již přešli. –

Tu zasyčela tovární siréna.

A v okamžiku ho uchopilo několik rukou ze zadu, tři zbývající Číňané stoupli před něho.

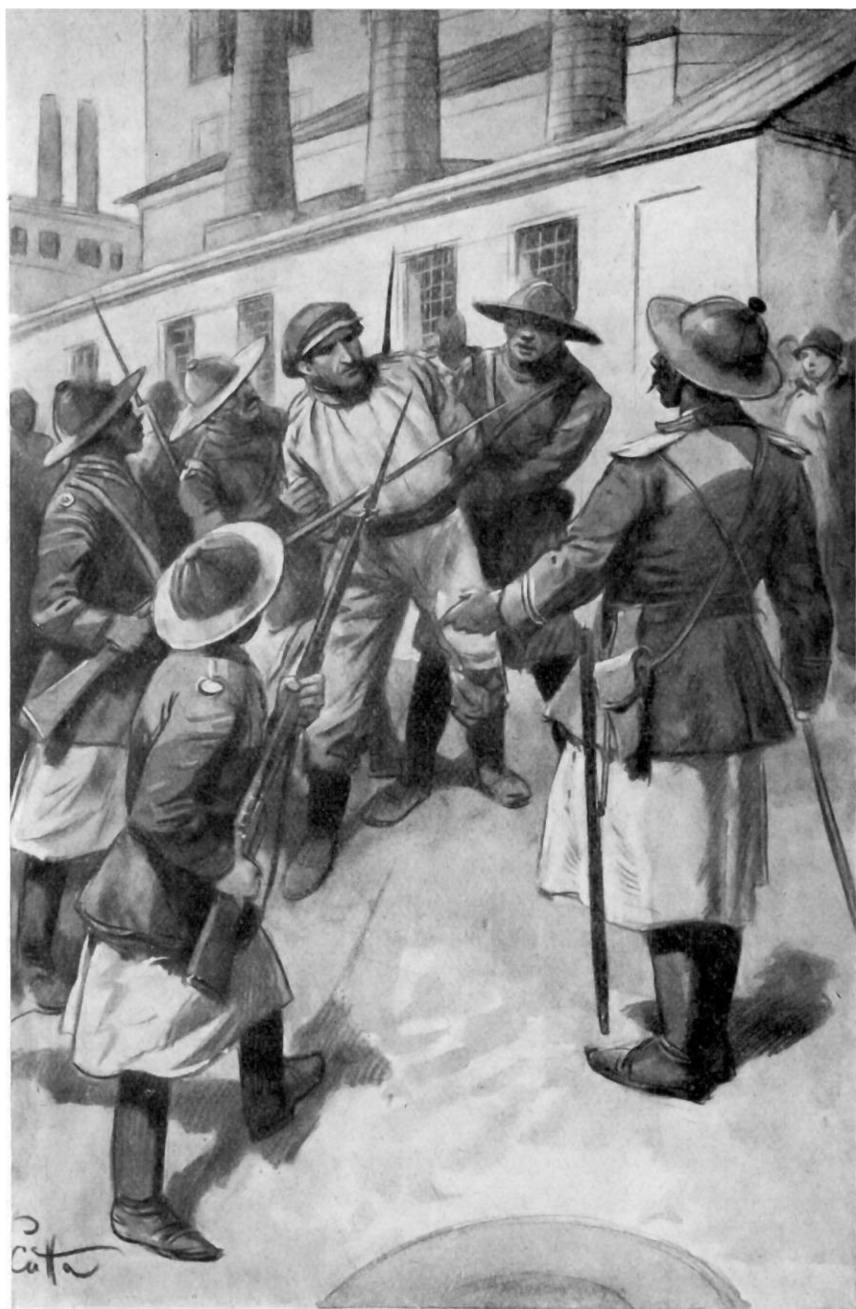
Slyšel již mnohohlasý dupot nohou, jak davy dělnictva se valily z továrních vrat, hlavní třídou se valily, i do uličky za ním vcházely.

Ale bližší bylo před ním:

»Těší nás, pane Ramsene,« řekl vůdce čínské čety trhanou češtinou, »dlouho jsme vás hledali!«

Trhl sebou, maně se obrátil k hlavní třídě, k dělníkům, druhům. –

Ale, co vidí?

. . . v okamžiku ho uchopilo několik rukou . . .

Vchod ulice jedna hlava, jedno tělo, plným proudem se lidé valí.

Před nimi hoch, asi patnáctiletý, kývá, přidušeně volá, na něho ukazuje:

»Ramsen! Ramsena berou! Chraňte ho! K nim! Obklopte je! Rozdělte!«

Jako ve snách viděl a cítil, co se dále dělo.

Viděl shluk těl okolo, cítil hrozný tlak, jak těla čínských vojáků byla stisknuta k sobě. Cítil, jak mu jeden z nich sahá po hrdle, jen tušil, jak se zoufale všichni snaží dobýti zbraně.

Pak se s jedné strany trochu uvolnilo, kdosi ze zdola němu se protlačil, chopil ho, ven táhl.

Najednou byla úzká ulička před nimi. Kdosi ho táhl za ruku, prchali divoce.

Zaslechl jen křik vzadu, pak utichl.

Tom, neboť on to byl, vlekl ho dále.

»Jen tenhle kousek ještě! Rychle!« vybízel dušeně.

Byli už skoro u rohu uličky.

»Tak, teď tudy! Průchodící dům! A oddychnout! Musíme vyjíti, jakoby nic! Tak, teď zvolna. Víte, on Jenda je takový hravý –« hovořil Tom, když vyšli do sousední ulice, kde neměl dosud nikdo tušení, co se stalo několik kroků dále.

»Smějte se!« napomenul Tom. »On jen mičudu by honil a po ulicích běhal –,« smál se Tom a dále hovořil, až minuli jinou čínskou hlídku, která si všimla již shluku kdesi a spěchala tam.

»Teď musíte zmizet, co nejrychleji!« řekl Tom rozhlížeje se, »a nejlépe tuhle ke Karle.«

Zahnuli za roh, minuli několik domů a stanuli u nízkého krámku.

»Za mnou!« velel Tom a vedl Ramsena malým krámkem, otevřel pult a vešel s Ramsenem za něho. Z místnosti za krámem se otevřely dveře a vyšla mladá dívka, bledých, zmučených tváří a zarudlých očí.

»Zůstaň tam, Karlo!« řekl jí Tom. »Vedu ti hosta, nech ho zde, brali ho žlutí. Víte, Karla vás nezradí,« vykládal dále, »ubili jí bratra, vidíte, jak vypadá!«

»A je to moje sestřenice!« dodal s tváří, na které bylo viděti přesvědčení, že sama tahle okolnost dostačí, aby měl Ramsen plnou důvěru.

Také ji měl. Neváhal říci, kdo jest.

»Jsem Ramsen,« představil se, »tenhle statečný hoch mne právě zachránil. Byl bych vám velice vděčen, kdybych tu mohl zůstati, ač vím –«

Ale Karla ho nenechala domluviti.

»Pan Ramsen!« zvolala živě. »Znám vaše jméno, můj bratr Jan často o vás mluvil, velice si vás vážil.«

Slzy znovu se zaleskly v jejích očích, na kterých byl viděti, že se poslední dobou mnoho naplakaly.

Tom však jí vskočil do řeči:

»To já pana Ramsena dokonce znal! Hned jsem ho poznal na ulici a šel jsem za ním. Na štěstí –«

»Ano, na štěstí! Ty hodný, odvážný hochu!« řekl Ramsen pohnut. »Však jsem ti nemohl ani poděkovati. Děkuji ti vřele –«

»Tom se jmenuji!« představil se hoch vážně, »Tom Murko, z Motolu.«

»A netřeba díků,« dodal. »Lidí, jako jste vy, budeme potřebovati.«

»Ale budu vám na obtíž,« lekal se Ramsen, »i nebezpečí bych vám mohl způsobiti!«

»Ne, pane Ramsene!« řekla Karla. »Pokojík vedle jsme beztoho mívali pronajatý! Hodí se vám nyní.«

»A že se nebojíme, snad jste viděl!« řekl pyšně Tom. »A ty žluté bestie nenávidíme, já se vždy musím držet, nehty si ryju do dlaní, když je potkávám!«

»Co se nám může stát?« pravila Karla bolestně, ale odhodlaně. »Nemáme jen život a je nám těžký!«

»Budete však musiti trochu se změnit,« řekl Tom, »budete-li chtít chodit ven. Já vás poznal hned –«

»Nenapadlo mne,« vysvětloval Ramsen, »že bych byl hledán. Neukazoval jsem se sice venku zbytečně, většinou jsem vycházel až večer, ale myslil jsem, že jsem bezpečen.«

Tom se znalecky usmál. –

»To bývá,« řekl, »že se velcí lidé málo cení. Ti žlutí psi vědí, jaký máte význam. Kolik máme takových lidí?«

Podobnou myšlenku musil Tom i Karla nesčíslněkráte Ramsenovi opakovati, když druhého dne otřásala se okna rachotivými salvami, jež duněly od nedalekých smíchovských továren, a když lidé chodili po ulici, rukama lomili, plakali a klnuli. –

Pochopil, že žlutí krvavě mstí na ubohých dělnících, že ho zachránili.

Zdrcen, otřásaje se křečovitým pláčem, štkal tento silný muž, vlasy si rval. –

A Tom, sám do ruda uplakaný, řekl mu důrazně:

»Pane Ramsene! Je to oběť za vás! Ale vy za ni stojíte. A vy dokážete, že za ni stojíte! Přísahejte, že pomstíte tu prolitou krev!«

A Ramsen přísahal duse se v slzách s patnáctiletým hochem, jenž s ním k nebi zdvíhal pravici.

Tak seznámil se Ramsen s Tomem Murkem.

XVII.

Tom však z opatrnosti musil opustiti Prahu. Žlutí sice sotva o něm mohli věděti, nezvěděli patrně ani, kdo vyvolal srážku se smíchovskými dělníky, ale Karla přes to jej vypravila k jeho matce, která bydlila v nedalekém motolském úvalu.

Ramsen zatím zůstal u Karly, Jmenovala ho panem Selmem, jak si byli všichni i s Tomem

umluvili. Tom, ještě než odešel, opatřil panu Selmovi průkazní legitimaci; Tomovi nebylo nesnadno opatřiti ji po padlém známém. A Ramsen staral se pečlivě o to, aby změnil svou tvářnost a mohl konečně vyjíti.

Chvátal již. Slyšel o neustálých srážkách, které končily vždy pohromou, a chápal, že je třeba zakročení. V dlouhých dnech i večerech přemýšlel mnoho a kul plány dalekosáhlé, často i za účastí Karly, ve které stále lépe poznával dívku dobrou a zároveň duchaplnou.

Asi po týdnu přišel večer opatrně od matky z Motolu Tom. Chtěl viděti pana Selma a přesvědčiti se, že je zdráv a bezpečen.

»Víte-li pak,« sděloval důvěrně, »že i matka má uprchlíka? Ale ani slova!« nařizoval. »Náš pan Ast podle všeho se také nesmí mnoho ukazovat! Myslím, že je také trochu přestrojen, vlasy má docela krátce stříhané a vychází z domu jen zřídka a ještě večer.«

»Á kdy k vám přišel?« tázala se Karla.

»Den po útoku žlutých, hned ráno. Přivedl jej pan inženýr Dorn, který je dobře znám s naší matkou. Utekl asi z Prahy. Od té doby je u nás a matka jej má velice ráda. Povídají si vždycky večer, když matka přijde ze zahrady, často dlouho do noci.«

»Jak je asi stár ten pán? A jak vyhlíží?« ptal se Ramsen.

»Stár není,« vykládal Tom, »ať je mu pětadvacet, nejvýš o rok o dva víc. A jak vypadá, je těžko popsat, hezký je v obličeji, světlé vlasy má a oči modré. Dosti velký je, ale zvlášť silný není. Ostatně podívám se na něho, víte, neprohlížel jsem jej, abych jej mohl popsat, a pak vám jej lépe popíšu. Mám se zítra vrátit ještě na několik dní domů, ale pak přijdu zas. Pan Selm snad už bude moci ven.«

Ale Tom se dostal domů až druhého dne večer. Nemohl se odtrhnouti od Ramsena, hltal téměř jeho slova, když vykládal, co nutno podniknouti, kam se obrátiti, jaké pokusy učiniti.

Ramsen hořel touhou dostati se ven, zprávy sháněti, pátrati, kdo se snad zachránil z lidí, kteří mohli býti něco platní v hrozné situaci.

»Nekolu kdybychom měli!« toužil trpce. »A Böhma kdybychom mohli osvoboditi! A zatím není ani známo, žije-li Nekola, či zda padl. A o Böhmovi jsme se nemohli ani dověděti, kde ho vězní!«

Tomovi, když slyšel Ramsenova slova, zajiskřily oči.

»A to že by se nedalo zjistit?« divil se.

»Jak pak, hochu?« řekl Ramsen. »Nikdo si nevšiml, kam je odvezli po přepadení vily Kmentovy; jistě je hlídají jen žlutí, jiného k nim nepustí, a ti jsou jak němí.«

»Uvidíme, až vyjdeme ven!« řekl Tom, »Asi za tři hodiny přijdu a pak půjdem. Ano?«

»Ujednáno!« řekl Selm, když se loučil s Tomem.

Ramsen si opravdu zamiloval čilého hocha. Bylť Tom nadán opravdu vzácnými vlastnostmi. Karla mnoho o něm vyprávěla. Tom brzy osiřel, otec mu zemřel, když bylo Tomovi asi 12 roků. Zůstal s matkou sám. Oba však měli oporu ve starším bratru Tomově, který byl dovedným řemeslníkem, a ježto jeho mladá žena zemřela a zanechala mu dcerušku asi dvouletou, vzal k sobě po smrti otcově matku i s Tomem a pečlivě se o ně staral.

Ale netrvalo dlouho a bída přitrhla na spojenou rodinu. Starší bratr onemocněl, uzdraviv se, dlouho marně sháněl výnosnější prácí. A brzy na to zmizel tajuplným způsobem. Marně po něm pátrali, bez úspěchu sledovali stopy po něm, které se později ukazovaly. Objevilo se, že byly klamnými.

Tehdy dolehla starost na Toma, ač jeho let bylo nemnoho. Musil být oporou matce, která byla otřesena tolikerým neštěstím. Málo přes dvanáct let stár, stal se vlastně hlavou rodiny. Příbuzných blízkých měli málo, a kteří byli, neoplývali zámožností. Vdova Murková se synem Tomem a vnučkou Anuškou musili se protlouci životem sami.

Na štěstí měl Tom dosti odvahy a neklesl na duchu. Matka pracovala, co mohla, a Tom překonával sebe i svoje léta. Převzal úlohu

spoluživitele rodiny, využíval svých schopností, jak to dovolovaly poměry. Praha se svým velkoměstským ruchem a s nesčetnými drobnými potřebami, které přinášel stále složitější a rozmanitější život, mu ulehčila tuto úlohu.

Tom se chytal všeho, co jen bylo přístupno jeho silám, dělal nosiče, poslíčka, prodavače novin. Prožil celé dny a noci na ulicích Prahy, poznal město i jeho život do nejmenších podrobností.

Nutnost ukovala jeho povahu, zocelila jeho vlastnosti tělesné i duševní.

Tom vyrostl v silného hocha, bystrého, nadaného úžasnou energií, vzácnou pozorovací schopností, rychlostí rozhodování a zvláštního, až překvapujícího důvtipu.

Tom vlastně udržel rodinu. Matka se zotavila, ale Anuška, asi rok potom zemřela. Zbyl Tom s matkou. Tehdy byl na prodej domek se zahradou pod vilou inženýra Dorna v motolském úvalu.

Zakoupili ji, ale práci v ní obstarávala většinou matka. Toma táhla Praha do svých zdí, byl na ni příliš zvyklý. Často se zdržoval u Karly, která byla jeho vzdálenou sestřenku, a jejího bratra.

Při takové návštěvě potkal na ulici Ramsena. Znal ho dobře. Viděl, jak ho žlutí zatýkají. Zakročil.

Dnes to připomněl panu Selmovi, když ho upozorňoval na možné nebezpečí.

A pan Selm docela právem mu mohl říci:

»Statečný hochu!«

»Pojď však, neohlížej se nahoru!« musil pan Selm napomenouti mladého přítele. »Nevíme, kdo nás může pozorovati!«

Vyšli na volné místo, prostor se otevřel k západu. Zahlédli mohutný aerobus, jak volně plyne vzduchem, klesá a snáší se ke Zlíchovu.

Selm zahleděl se ke zlíchovskému letišti. Odtud bylo viděti jasně vysoké stavby hangárů, bílou stavbu ředitelské budovy a do rozsáhlého obdélníku sestavené stožáry. Vlály s nich veselé, červenobílé praporce, jež označovaly letiště. V noci s nich do daleka planula signální světla, taktéž červená a bílá, odrážená a zesilovaná velikými reflektory.

Bylo viděti i rozlehlou plochu před hangáry, tu a tam na jejích okrajích stály stroje, které na vzdálenost vypadaly jako dětské hračky. Také stroj, který spatřili, jak letí od západu, menšil se a menšil, blíže se k letišti, až se snesl k němu a utkvěl na jeho plošině, ničím se neliše od ostatních. –

Selm odtrhl oči od letiště. Zrak jeho zakroužil po obzoru. A bylo mu, jakoby viděl dlouhé linie, které do daleka se táhnou, na východ i západ, na sever, na jih.

»Tome!« řekl po chvíli, stále zamyšlen.

»Rozumím vám, pane Selme!« odpověděl Tom. »Pozoroval jsem vaše oči.«

Selm se musil usmáti chtěj nechtěj.

»Jsme tu jako v bedně,« pokračoval tedy v myšlenkách, nechávaje ty, které Tom sám uhodl. »A jinde jsou přece také lidé. A také snad se chtějí a budou bránit! Ale bude třeba spojit síly. Vědět, jací lidé jsou tam, ve Zlíchově –!«

Škoda, že se tam nemohli pan Selm s Tomem podívati! Nebyli by sice viděli nic zvláště nápadného, ale jejich bystré oči by byly poznaly, mohou-li tam počítati s přáteli.

Ředitel »Evropské vzduchoplavecké společností«, pan Kolbe, vyšel tam právě ze své kanceláře na letiště. Krásný, červnový den ho vylákal, jenž klenul oblohu teplou modří, na které se jasně odráželo hejno drobných, bílých beránků, vysoko ve vzduchu plujících.

»Ideální čas pro naše stroje,« pomyslil si ředitel, kráčeje po rozlehlé, písčité ploše pro start aerobusů a blíže se hangárům, ve kterých zřízenci společnosti čistili několik mohutných strojů, připravujíce je k letu.

V čekárně, za nynějšího letního času odkryté a proměněné v otevřenou verandu, scházelo se obecenstvo. Kolbe pohleděl k čekárně a všiml si, že se dosud nedostavil žlutý revisor ku prohlídce cestujících.

»Zase nám zdrží osmičku aspoň o půl hodiny! Bezohlední chlapi!«

Rozmrzen se obrátil a přešel na druhou stranu. I tam se kupil hlouček lidí v čekárně pro příjezd.

Drobná postava ve vojenské uniformě se žlutou tváří stála u zábradlí jako sloup.

Ředitel pozdravil, ale žlutý revisor sotva pohnul rukou k čapce. Kolbe pokračoval ve své cestě, sotva znatelně stáhnuv rty. Byl uvyklý na takové chování čínských revisorů, ba, byl zvyklý i na chování horší. A konečně byl rád, kdy se s těmi lidmi mohl stýkati co nejméně.

Ředitel Kolbe vešel do své kanceláře. Usedl k stolu, přiložil k uším naslouchátka radiového telefonu. Pohleděl na přístroj po levé ruce, zdali je telefon nařízen na délku vln Společnosti vyhrazenou. Obrátil pak ručičku směrem západním, o několik jen stupňů k jihu, a posunutím páky uvedl přístroj v činnost.

Obratem se ozval v naslouchátkách hlas:

»Pětka, Paříž-Praha, nad Chalonsem. Za námi bouře, ale unikneme jí. Vše v pořádku.«

»Bude brzy po pěkném počasí,« zabručel Kolbe a nařídil ručičku k severu, o něco východněji. A již se hlásila trojka

»Nad Gottlandem, krásně, nic zvláštního.«

Posunul ručičku dále k východu a slyšel:

»Dvojka, odjíždíme z Petrohradu, pěkně, chladno. Vše v pořádku.«

»A což pak sedmička? Měla by už býti zde.«

V tom se zdaleka ozvala siréna.

»Ovšem! Kampa!« řekl Kolbe povstávaje a vypínaje přístroj.

Vyhlédl z okna a viděl, jak mohutný dvojplošník se lehce snesl na písek startu, krátce po něm popojel a za mohutného bzukotu brzdící vrtule se zastavil. Hned potom ustal kovový hlas motoru i hukot vrtule.

Ředitel Kolbe vyšel znovu z kanceláře, aby přihlížel ke všemu, co bylo spojeno s příjezdem aerobusu. Viděl obecenstvo, jak po schůdkách sestupuje z kabiny a odevzdává žlutému revisoru svoje papíry, případně ukazuje zavazadla pomocníku jeho, který se zatím dostavil.

Pozoroval, jak poštovní zřízenec přistoupil k zádi stroje, a svým klíčem otevřel schránu v boku, na němž se leskla veliká, zdaleka znatelná písmena:

»Praha-Jih.«

A pod tím drobněji: Řím-Neapol-Messina.

Ředitel Kolbe pozoroval, jak revisorem propuštěné obecenstvo rychle prochází čekárnou, vítá se s přáteli, na ně čekajícími, a jak hned všichni odcházejí, tu a tam se ještě ohlížejíce. Někteří obcházeli za ohradou letiště, vcházeli opodál znovu na ně, v oddělení, kde čekaly soukromé nebo i námezdní stroje. Jeden po druhém pak se zdvíhal a různými směry se rozdělovaly, mířice do jednotlivých částí města.

Kolbe přikročil k letadlu, u něhož osaměl pilot s pomocníkem.

Pilot se přiblížil k řediteli a pozdraviv, hlásil, že plavba byla bez zvláštní příhody. Ředitel stiskl ruku pilotovu a řekl:

»Děkuji vám, pane Kampo!«

Ale hned se obrátil a vracel se do kanceláře. Mimovolně při tom se ohlédl po žlutém revisoru. Ten však si jich nevšímal.

»Nemohu si pomoci,« mluvil Kolbe sám k sobě, »o tohohle člověka mám vždycky strach.«

»A při tom ani nevím,« pokračoval, »kdo to je. Tušení nemám, a přece –«

Kdo byl tento muž, jehož ředitel Kolbe zaměstnával a jehož přece neznal?

Přišel odpoledne šestnáctého května. Hrozného, dusného dne, prvního dne evropské poroby.

K řediteli »Evropské vzduchoplavecké společnosti« do jeho kanceláře na zlíchovském letišti vstoupil sluha.

»Muž nějaký přeje si s vámi mluviti, pane řediteli!«

Ředitel sotva souhlasně pokynul. Byl znaven tímto strašným dnem, ve kterém plně dolehla tíha vojenského obsazení na Prahu a s ní i na podnik, jím řízený.

Tlupa za tlupou vpadala do kanceláří, do hangáru, na nádvoří. Prohlídka stíhala prohlídku, rozkaz se hrnul za rozkazem, výhrůžka za výhrůžkou.

Dojíždějící aerobusy byly přímo napadány přispěchavšími hlídkami, obecenstvo prohledáváno, insultováno, zatýkáno. Ještě hůře se vedlo odjíždějícím. Po přímých prohlídkách dáno dovolení k odjezdu, pak zase odvoláno. Po hodině mohl odjeti aerobus Praha-Occident, na trati Praha-Jih však již odstartovavší aerobus musil býti zavolán zpět i znovu byl prohledáván.

Konečně bylo až na další vůbec zakázáno vypravovati další létadla. Ředitelství pak dostalo zprávu, že příštího dne dostane nové direktivy. Řediteli bylo konečně zastavení dopravy lhostejné, poněvadž tak jako tak neměl personálu, který by dopravu obstarával. Zvláště z řidičů chybělo jich přes polovinu, patrně padli nebo byli zraněni pří nočním boji.

Před chvílí pak přišel nový rozkaz, aby příštího dne byl personál podniku shromážděn k prohlídce, po ní pak že bude povoleno znovu zahájiti dopravu, ovšem za opatření, jež budou ještě ohlášena.

Znaven tím vším, obracel se ředitel k příchozímu. Vešel muž, v letech třicátých, prostý, ale milý zjev.

»Přejete si?« ptal se ředitel krátce.

Muž odpověděl:

»Prosím o přijetí do vašich služeb za řidiče aerobusů. Slyšel jsem, že několik vašich lidí zhynulo, soudím tedy, že budete potřebovati náhrady.«

Ředitel pohlédl na žadatele. Dělal nejlepší dojem, získával přímo při prvním pohledu, jak se samému řediteli zdálo.

»Milerád bych vás přijal,« řekl, »lidí jistě budeme potřebovati. Ale vidíte, co se děje –«

V tom mu nápad projel hlavou. Jakoby něco zlomyslného, v odvetu za ustavičné týrání. Připadlo mu totiž, že muž, před ním stojící, je nápadně podoben řidiči, který včera určitě byl zabit.

»Ledaže –« řekl. Zaváhal a pak se otázal:

»Kdo však jste? A proč měníte místo?«

Neznámý odpověděl:

»Jsem člověk, který se činně zúčastnil včerejších bojů. Mám mnoho důvodů, abych zahladil stopu po sobě. Proto se obracím k vám –«

Ředitel byl rozhodnut.

»Pomohu vám!« řekl. »Mám k vám důvěru, sám nevím, proč.«

»Jak vám děkuji!« řekl cizí muž vřele a stiskl podávanou pravici ředitelovu.

Ten pokračoval:

»Jste nápadně podoben Jindřichu Kampovi, našemu řidiči, který včera padl. Byl to podivín, málo s kým mluvil, nikdo ho blíže neznal. Byl svoboden a bydlil v našem domě zde naproti, byt číslo 15. Klíče k bytům svobodných zřízenců visí na desce u domovníka, protože domovnice uklízí byty. Jste od této chvíle Jindřichem Kampou. Zde jeho legitimace s fotografií, možná, že se budete

moci ještě trochu přizpůsobiti. Přinesl nám ji tajně druh jeho, který ho viděl klesnouti na barikádě u Slovanského mostu. Další se snad zařídí. Jen připomínám, Kampa chodil pomalu, hlas měl skoro jako vy.«

Tak se loučil ředitel s novým Jindřichem Kampou. Byl spokojen se svým činem, byl šťasten, když se podíval do zvlhlých, vděčností zářících očí odcházejícího.

»Nemyslím, že jsem pomohl nehodnému,« řekl si ještě, zavíraje stůl, ze kterého vyňal legitimaci po mrtvém Kampovi. –

Zatím druhý Kampa vyšel z úřední budovy. Bystře se rozhlédl a zamířil k obytnému domu zřízenců, jenž ležel na druhé straně ulice. Vkročil dovnitř, pátravý pohled na pravo i v levo. Vešel do předsíně bytu domovníkova, vedle dveří visela deska. Vzal klíč s číslem 15 a volným krokem vystupoval po schodech.

Dva muži a žena šli v tom proti němu.

»Aj!« volali překvapeni. »Kampa! Myslili jsme, žes už pryč!«

»Mnoho nescházelo!« zabručel Kampa kráčeje dále.

Ptali se ještě na něco. Ale Kampa jen mávl rukou a kráčel dále.

Kampa však zatím došel do prvního poschodí. Viděl tu čísla na dveřích – 12 – 13 – 14 –

A tu bylo 15.

Otevřel, vešel.

První bylo, že vyňal z kapsy legitimaci a pročetl bedlivě její údaje. Dobře si je zapamatoval. Pak prohlédl fotografii. Na stole stálo zrcadlo nevelikých rozměrů. Podíval se do něho, srovnával.

A počal prohlížeti byt.

Asi za hodinu vyšel Kampa znovu. Potuloval se kolem, vešel k uzavřeným dílnám, pak přešel arénu, širokou, rovnou plochu, určenou pro start, a k hangárům, které byly otevřeny. U jednoho stroje pracovali dva dělníci, čistíce stroje velkého aerobusu.

»Venco, podej mi ten olej!« ozval se najednou jeden z dělníků.

»Hned, Skřivánku!« řekl druhý, který upravoval cosi na spodku stroje.

I přistoupil Kampa, vzal plechovku s olejem, jež stála vedle u dveří, a podával ji muži do řidičské kabiny:

»Tu je, Skřivánku!« řekl.

»Ale, Kampa! Ty jsi živ, Jindro?« radostně promluvil Skřivánek.

»Jak vidíš!« odpověděl krátce Kampa. »A kde je můj stroj?« zeptal se. »Nepřehodili jste mi jej?«

»Ne, tam jej máš, v sedmičce,« ukazoval Skřivánek.

A Kampa pomalu kráčel kolnami, došel do sedmého oddělení a vstoupil na mohutný stroj, jehož boky právě nesly nápis obrovských písmen: Praha-Západ.

Dlouho se zdržel na něm. Byl již večer, stmívalo se, přicházel noční hlídač. Kampa ještě zkusil motor, pak sestoupil a odebral se ke svému bytu.

Druhého dne stálo mužstvo Evropské společnosti v řadě na aréně. Muž po muži byl vyslýchán, zkoušen, na vše možné dotazován. Došla řada i na Kampu. Ředitel pohlédl na něho úzkostlivě. Ale Kampa odpovídal přesně a správně.

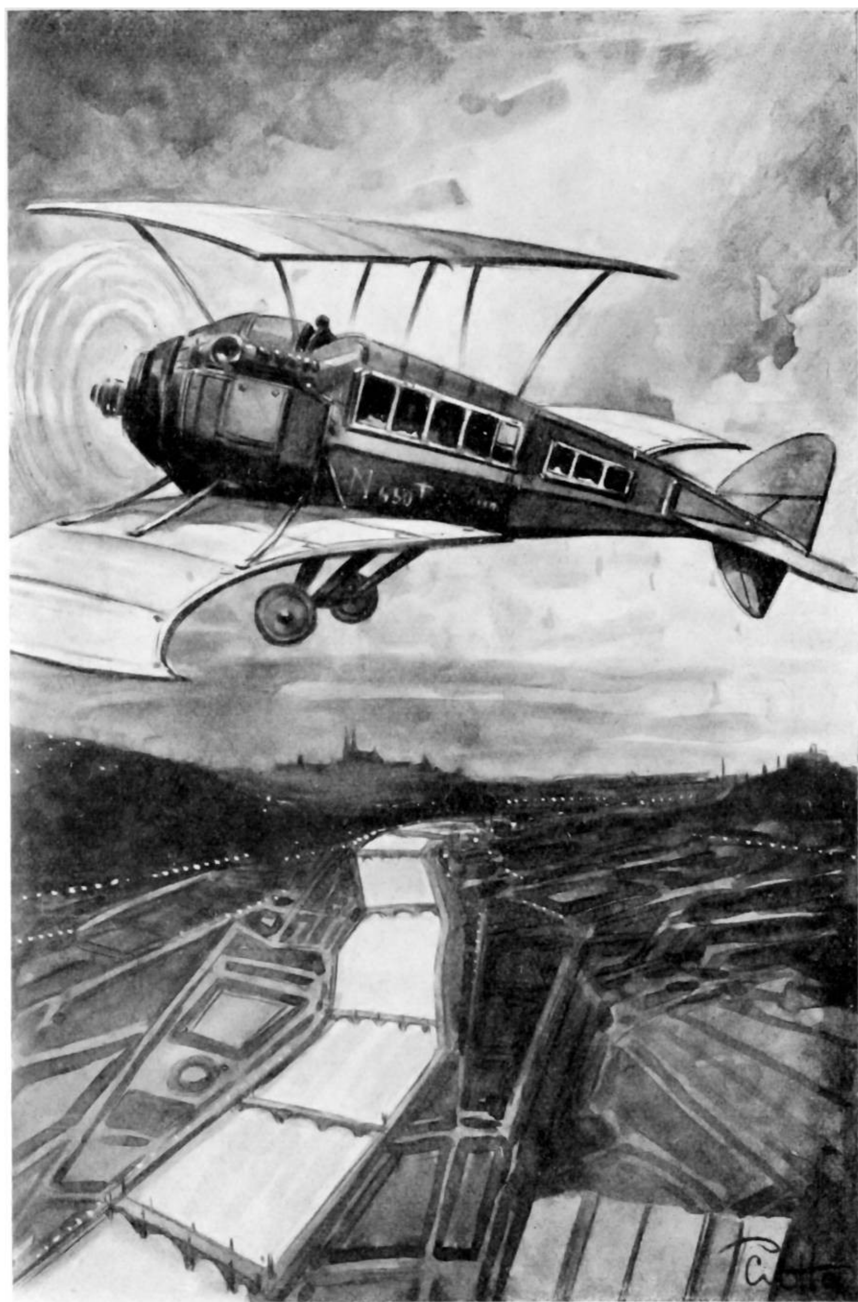
I jeho legitimace obdržela razítko vzduchoplavecké kontroly čínské okupační armády.

Po prohlídce byl Kampa zavolán k řediteli.

»Na které trati si přejete jezditi, Kampo?«

»Smím-li prositi, pane řediteli,« řekl Kampa zdvořile, »rád bych poznal trati všechny. Ze začátku by mně byla velice vhod linie Praha-Západ.«

»Dovedete říditi stroj?« ptal se ředitel polohlasem.

Praha ještě spala . . .

»Ano,« odvětil Kampa pevně.

»Viděl jsem vás včera k večeru,« řekl ředitel, »jak jste se s ním seznamoval.«

Kampa se uklonil.

»Pojedete tedy zítra v pět. Trať znáte?«

»Prostudoval jsem ji.«

»Dobře. Mnoho zdaru!«

A se stiskem ruky se rozloučili.

Druhého dne o páté hodině po skončení zevrubné revise, vznesl se na zlíchovském letišti mohutný aerobus do ranního vzduchu.

Praha ještě spala, lehká pára halila vltavské údolí.

Kampa se rozhlédl po úchvatném panoramatu nádherného města. Zamířil v levo, stranou ponechávaje mohutnou tvrz petřínskou, za níž vystupovaly věčně krásné linie pyšných Hradčan.

Pak zaletěl jeho pohled do leva a měkce spočinul na malebném úvalu motolském.

Ale jen okamžik. Pohleděl do předu a stroj zamířil k západu. –

Od té doby konal Kampa pravidelné jízdy na všech tratích Evropské společností. Ředitel Kolbe používal příležitosti, kdy se některý z pilotů roznemohl anebo jinak byl zdržen od služby, a třeba v poslední chvíli usazoval na stroj Kampu. A Kampa ochotně přijímal každý úkol, ba, zdálo se, že je i vděčen za množství práce, která se mu dávala.

Zůstával při tom tichým, nemluvným. Napodoboval dobře svého předchůdce, zdálo se, že nechce se připraviti o jeho pověst. I činil dojem zasmušilého mrzouta, který se nestará o nic, kromě služby.

Ředitel Kolbe měl jej opravdu rád. A jediný, jak se zdálo, pozoroval občasný záblesk v jeho sklopených očích, který svědčil o jiném, než ostatní zevnějšek a chování.

Také po dnešní jízdě vycházel volně ze zlíchovského letiště a nikdo si ani nevšiml této postavy, nepatrné, s hlavou k zemi skloněnou, Vešel do svého bytu. Po delší době vykročil zase z obytného domu zřízenců Evropské společnosti. Neměl již na sobě pracovního úboru, nýbrž jednoduchý šat, jaký nosívali jeho druhové o všedních dnech.

Volně kráčeje, zamířil ke Smíchovu. Na rohu ulice stanul před výkladem krámu. Zdálo se, že se nenápadně ohlédl a teprve potom pokračoval ve své cestě.

Již na Smíchově potkal se s mužem, v jehož průvodu byl mladý hoch. Byl to Ramsen s Tomem, které něco táhlo ke zlíchovskému letišti.

Nevzbudili však pozornosti u sebe navzájem.

Minuli se.

XVIII.

»Nevysvětlitelný případ,« zabručel čínský doktor Hiang-li. »Na těle není poruchy, pitevní nález bude jistě jako u dosavadních případů. Vše svědčí tomu, že jde o ochrnutí srdce. Ale příčina?«

A pokrčiv rameny, obrátil se od dvou žlutých těl k mladičkému čínskému poručíku.

»Vy jste byl s nimi?«

»Ano, zde v této kanceláři.«

»A stalo se to? Jak?«

»Nevím naprosto víc, než jsem řekl. Seděli jsme zde, pracovali, orloj za rohem právě se ozval, když jsem za sebou zaslechl slabé šelestění. Ohlédnu se, vidím, že Tamin se svezl se sedadla k zemi a Jušik že leží bez vlády na stolici.«

Doktor Hiang-li pokrčil znovu rameny: »Totéž, co ve všech ostatních případech. Mohu jíti.«

»Ale co máme dělat, pane doktore?« ptal se úzkostně mladý poručík.

»Pochovat je!« odpověděl krátce lékař.

»Ale jak se sami chránit?«

»Nemohu vám nic říci,« řekl lékař vážně, »jde o věc naprosto novou. A je naprosto nepochopitelná, protože klesají najednou jako podťaty osoby dvě i tři.«

»Někdy umírají i lidé v sousedních domech v týž okamžik.«

»Ano,« hovořil zamyšleně doktor Hiang-li. »To jest ovšem ještě podivnější.«

»A zvláštní je, že jsou to většinou naši lidé! Málo bílých zahynulo v týdnu, po který tento mor zuří.«

V tom se strhl křik.

Kdesi na chodbě se rozlétly dvéře a ozvalo se volání:

»Žlutá smrt! Žlutá smrt!«

Doktor s poručíkem vyběhli. Viděli, jak z jedněch dveří divoce prchají žluté postavy a o překot, bezhlavě pádí chodbou.

»Nechoďte tam, doktore!« prosil varovně poručík Hiang-liho.

Ale doktor šel, pohleděl do otevřených dveří. Viděl žlutou postavu, zkroucenou ležeti na podlaze kanceláře. Dokola stály stoly, u některých ležely překocené židle, jak písaři s kvapem od nich uprchlí.

»Nejvíc případů je zde,« řekl lékař vraceje se k poručíkovi.

»Zde to také začalo,« vykládal poručík, »pátého července se stal první případ; pak zde bylo několik dnů pokoj. A dnes hned dva případy za sebou!«

»Víte co, přítelíčku?« řekl Hiang-li tlumeně k poručíkovi, přátelsky svíraje prsty cíp jeho přeloženého kabátového límce.

»Nuže? Co mám dělat?«

»Pojďte odtud!« řekl Hiang-li, odcházeje chodbou k východu ze staroměstské radnice.

Bylo začátkem července, kdy objevil se první případ náhlého úmrtí. Bylo to opravdu v staroměstské radnici. Podplukovník Pen-si šel chodbou a náhle klesl mrtev k zemi. Ani se nehnul, všechna námaha byla marná, nevzkřísili ho.

Podobný případ stal se druhý den. V kanceláři v téže radnici hlásil cosi žlutý sluha přednostovi kanceláře. V tom padl beze slova. Přednosta se naklonil k němu, ale v zápětí se shroutil bez života na jeho mrtvolu.

V téže chvíli však zemřela takto také starší jakási paní na Malém náměstí, tedy nedaleko staroměstské radnice.

Bylo pak několik případů v různých částech města. Hynuli hlavně Číňané, tu a tam však i z domácího obyvatelstva padla oběť. Dnes zachvátil mor zase staroměstskou radnici, vyžádav si tři další obětí, samé žluté.

Všech se zmocnila hrůza, zvláště čínských vojáků. Vyprávěly se přehnané, strašidelné zprávy a kde kdo s hrůzou vzpomínal »žluté smrti«. Ták byla pojmenována zákeřná nemoc, jež počala vražditi v Praze. Žlutou ji nazývali proto, že kosila hlavně žluté, ale částečně i proto, že všichni byli přesvědčeni, že nemoc ta přišla s Číňany, oni že ji přinesli s sebou do Evropy.

Ale mělo být ještě hůře!

Najednou se objevila zhoubná nemoc na Vyšehradě a den na to na Žižkově. Několik žlutých, většinou to byli důstojníci, zahynuli v obou pevnostech příšernou touto ranou.

Žlutí se marně namáhali, marně hledali příčinu. Uvědomili ihned čínskou vládu, poslali obsáhlé zprávy a pitevní protokoly universitě v Pekingu s prosbou o prozkoumání věci.

Zatím se šířil poplach mezí nimi. A také domácí obyvatelstvo se děsilo. Vždyť umírali i bílí lidé tímto způsobem. Přirozeně pak byly obavy, že od Číňanů se nakazí i domácí lidé a že na konec se nemoc rozšíří i mezi nimi.

Vše se dálo v době, kdy do Prahy přitrhly značné posily žlutým z ruských měst. Pražské pevnosti a kasárny nestačily k ubytování tolika vojska, i byly zabrány četné velké budovy soukromé i veřejné. Do mnoha škol usazeni tehdy žlutí zbrojnoši, zabrána byla i staroměstská radnice a v ní byly umístěny kanceláře čínské okupační armády.

Ale i mnohá jiná města v této části Slovanských států dostala posádku čínskou, Plzeň, Budějovice, Liberec i Hradec. Kan-tai-pek byl již přesvědčen, že má vše zařízeno dobře a že se v jeho obvodu nesmí hnouti ani myš. A v tom přikvačila žlutá smrt.

Poplach vzrostl na úžasný postrach, když po novém případu na staroměstské radnici za

několik dní nemoc napadla čínské kasárny na Náměstí republiky.

Objevila se večer, sotva mužstvo ulehlo. Velká část ho již spala. Nevědělo se proto dobře, co se vlastně dělo. Poplach se strhl asi značně pozdě. Bylo pozorováno, že se něco děje, až když zhouba vpadla do strážnice. Několik lidí ze stráže kleslo k zemi, jakoby je podťal. Ostatní prchali s hrozným křikem.

Ale nikde, na chodbách ani v nádvoří, se nic nepohnulo. Světla hořela po chodbách, ale muži, konající službu, byli na svých místech mrtvi. Teprve když se pokřik rozšířil, počali se buditi spící v jednotlivých místnostech. Vstalo jich však málo. Většina ležela bez hnutí. Bylo prý mrtvých mnoho. Čínské úřady zatajily číslo vlastním lidem, nemohly je oznámiti veřejně. Proto v noci vyvezly oběti a tajně je pohřbívaly.

Praha však jásala v hlubinách duší, neboť tiché doufání počalo růsti v srdci lidu. Bývá v době krutého útisku a hlubokého ponížení, že se doufá v zázračnou pomoc a nenadálé ukončení strastí.

Ať již se vykládal hrozný zjev jakkoli, jako působení nakažlivé nemoci, anebo důmyslný prostředek, jímž kdosi vraždí nenáviděné násilníky, lid počal věřiti, že žlutí budou hynouti dále a stále hromadněji, až budou musit ustoupiti, utéci z Prahy i ze zubožené Evropy.

Z Prahy pak se šířily zveličené, fantasticky zabarvené zprávy po ostatních městech evropských, kde budily ohlas podobný.

Ale také žlutí zabývali se věcí velmi vážně. Vrchní velitel čínské okupační armády Tsing-hung vyhnul se Praze, když na své inspekční cestě projížděl Evropou. Generální štáb se sešel ve Vratislavi a jednal hlavně o událostech v Praze.

Tam také zvítězil při poradě názor, že co se děje v Praze, nespadá patrně do oboru doktorů medicíny a že se musí věc chopiti z jiného konce.

A mnoho lidí přemýšlelo o záhadě, která rozrušila celou Evropu. Hlavu si lámal chytrý Tao-fung, velitel žluté policie pražské. Vyslýchal svoje detektivy, vyslýchal i bílé lidi, o kterých mohl souditi, že snad něco vědí, hrozil, sliboval, prosil – nebylo prostředku, kterého by nebyl použil.

»Výsledek je roven nule,« hlásil však pravidelně svým nadřízeným.

»Chyba je, že mne zavolají vždycky až potom,« odsekl jednou pobočníku generálovu Kisurovi, »až mi to jednou ohlásí předem –«

»Pak tam nepůjdeš!« smál se Kisura.

»Ne, pošlu tam Kan-tai-peka!«

A jindy telefonoval generálovi radu, o které se těžko mohlo zjistiti, je-li míněna vážně.

»Pohrozte Strucksovi, že ho oběsíte, jestliže věc nerozlušti do týdne!«

Ale možná, že tím byla situace vyjádřena dobře. Neboť mohl-li někdo tajemství rozluštiti, mohl to býti Strucks nejspíše. Ovšem bylo samozřejmo, jde-li tu o pachatele, že jsou si vědomi trestu, který je čeká, a že jsou podle toho opatrní. Bylo tedy nesmyslem naléhati na Struckse, aby věc odhalil na rozkaz.

Ještě méně však se to mohlo žádati od Tao-funga, to snad nemohlo býti sporným.

Ale také pan Selm hořel touhou odkrýti pramen zkázy, který se vrhal na žluté. Bylo patrno, že se tu pracuje proti žlutým násilníkům a to velmi účinně. Byla-li to zbraň, duchem lidským vymyšlená, byla to zbraň hrozná.

»Tohle míti v rukou!« uvažoval Selm opět a opět sám i s Karlou nebo s Tomem. »Rozmnožiti to, vyrobiti více takových přístrojů, musili by couvnouti, neodolali by!«

»Ale najíti ty ruce, které tuto zkázu vysílají! Kde jsou? A čí jsou?«

Ramsen cítil, že jednotlivec je skoro bezmocný. Chápal, že prvním úkolem musí býti, aby se našli schopní lidé, domluvili se, úlohy rozdělili a počali, opírajíce se o sebe navzájem. Marně však pátral, marně hledal. Žlutá smrt byla mu pobídkou. Ukazovala, že se bojovati dá. Ramsen poslechl pokynu.

Nebyl sám. Kdo by byl pozoroval Kampu, byl by viděl, že i on je v horečném napjetí, že i on hledá. Také však nemohl nalézti. Prozřetelnost

sama musila utvářiti věci, mělo-li se státi, co osud chtěl. Volila Toma, aby nevěda osnoval malé počátky věcí velkých.

Tom měl vůbec nesporně obzvláštní štěstí! Prospíval i tehdy, když prováděl neopatrnosti, věc to, která není přána každému smrtelníku.

Ovšem, lze vyložiti i tuto věc. Tom byl nadán zvláštním pudem, kterým rozeznával neomylně lidi spolehlivé od nespolehlivých, dobré od zlých. Dovedl se tedy vždycky uvarovati. A jestliže byl někdy trochu neopatrný, stalo se to u lidí, kteří byli hodni důvěry.

Něco podobného se stalo Tomovi s panem Astem. Pan Ast vzbudil u Toma bezmeznou důvěru. Často se teď zdržoval k vůli němu doma v motolském zahradním domku, zvláště večer sedávali spolu a vypravovali o všem možném.

Pan Ast sám uměl velice pěkně vypravovati. Mnoho věcí znal, daleké kraje viděl. Tom o něm několikrát řekl matce: »Ten člověk není hloupý, maminko!« Ale pan Ast dovedl také poslouchati a poslouchal Tomovo vyprávění s takovým zájmem, že si získal Toma úplně.

Tím se stalo, že Tom jednoho večera byl tak stržen sdílností, vyprávěl právě o panu Selmovi, že se nezdržel a ohlížeje se opatrně, pravil tlumeným hlasem:

»A víte, kdo vlastně je pan Selm?«

Pan Ast ovšem nevěděl a Tom pokračoval:

»Já vám to povím, ale musíte mi slíbit, že to nikomu neřeknete! Neví to ani matka, nikdo jiný, než já s Karlou. Tedy ruku na to! Tak!«

Stiskli si ruce a Tom prozradil tajemství, o kterém byl jistě kdysi sám přesvědčen, že ho neprozradí nikdy.

»Pan Selm,« vykládal důvěrně, »je pan Ramsen.«

»Ano, pan Ramsen!« opakoval, spatřiv prudké pohnutí ve tváři pana Asta.

»Není možná!« žasl Ast. »Pan Ramsen? Vždyť se říkalo, že je mrtev!«

»Kde pak, mrtev!« smál se Tom. »Živ a zdráv jako vy a já. Bylo by ovšem již po něm,« hovořil dále, »ale já ho zachránil. Ovšem ne tehdy v noci, to vyvázl, ale několik dní na to.«

A Tom počal vyprávěti svůj hrdinský čin, jak zachránil Ramsena.

Pan Ast poslouchal zase s největším napjetím, snad ještě bedlivěji než jindy. Jen se Tomovi zdálo, když dovyprávěl, že se pan Ast nějak zamyslil a hezkou chvíli odpovídal trochu roztržitě.

Ovšem po Tomově výkladu musil pan Ast znovu slíbiti, že o celé věci nikomu ani jediným slovem se nezmíní, což beze všeho učinil.

Jest jen otázka, jak to dodržel.

Kdyby byl Tom trochu méně důvěřoval panu Astovi, bylo by mu bývalo jistě podezřelým, že pan Ast druhého dne se vydal do Prahy. Chodíval

tam sice občas, ale velice zřídka, sám pak nedostával návštěv odnikud.

Bylo toho dne k polednímu. Kampa nebyl toho dne na cestě, i vycházel ze zlíchovského letiště, aby se odebral k obědu. Zahnul do osamělé ulice, kde byla jeho obvyklá jídelna. Najednou sebou živě pohnul.

Proti němu šel pan Ast.

Ale hned se opanoval, také pan Ast potlačil radost, jež mu ruměncem zaplanula na líci.

Stiskli si ruce a dali se ulicí, přátelsky mezi sebou rozmlouvajíce.

Pan Ast vyprávěl cosi Kampovi a tento byl zřejmě vzrušen tím, co slyšel.

»Jaké to štěstí!« řekl pln radosti, tiskna Astovu ruku. »Tedy Hradební 23!«

Rozešli se brzy. Rozcházeli se, vřele si tisknouce ruce.

»A buď opatrným! Nevycházej příliš často! A buď zdráv!« mluvil tichým hlasem Kampa.

»Buď zdráv!« řekl pan Ast dojatě a stiskl naposled Kampovu ruku.

Tak se rozloučili.

Toho dne odpoledne se otevřely dvéře Karlina krámku a jimi vešel Kampa.

»Je doma pan Selm?« tázal se.

Karla rychle přeletěla pohledem postavu i tvář návštěvníkovu. Nevzbuzoval patrně podezření, protože klidně odpověděla:

»Jest.«

»Mohl bych s ním mluviti?« ptal se Kampa.

»Řekněte mi, kdo jste! Zeptám se ho.«

»Jsem Kampa, řidič aerobusů Evropské vzduchoplavební společnosti.«

»Řidič Evropské vzduchoplavební společnosti?« opakoval po Karle Selm, Snad se mu v tu chvíli před očima rýsovaly nápisy s velikými písmeny: Praha-Východ, Praha-Západ.

A Selm ochotně svoloval:

»Ať vstoupí!«

Ale užasl, když Kampa přistoupil až k němu a řekl:

»Buďte zdráv, Ramsene!«

»Kdo jste?« vykřikl téměř Ramsen. »A jak mne znáte?«

Kampa se usmál a polohlasem odpověděl několik slov.

A Ramsen se vrhl ke Kampovi, uchopil ho oběma rukama a v největším vzrušení zahovořil:

»Vy! Sám! Jaké štěstí, že jste nám zachován!«

A usedli k rozmluvě, která se vedla v malém pokoji zastrčené smíchovské ulice, ale měla význam větší, než mnohohlavé kongresy v mramorových síních.

Po delší době došli na tajemníka Halla.

»Stala se s ním obrovská změna,« vykládal Ramsen. »Vím o každém jeho hnutí, znal jsem ho dobře už před tím. Byl fanatik, ale zdravého jádra. Vystřízlivěl úplně, osud Evropy ho poučil dokonale.«

»Velikou chybu provedli žlutí,« vykládal Ramsen dále, »že ho pustili z vězení. Tím ho do duše urazili. Ukázali mu, že jim není nebezpečným, ba přímo ho označili jako škůdce našich, evropských zájmů. A ctižádostivá duše Hallova prahne po pomstě.«

»Hall pracuje s neobyčejným důmyslem. Odhalil Struckse a oznámil mi jeho zločinné rejdy. Žluté sleduje neúnavně a je hotov, jakkoli se obětovati pro naši věc. Jsem jist, že s ním můžeme ve všem počítati. A, co je důležité, Hall umí čínsky! Mám ho za naprosto spolehlivého a jsem rozhodně proto, abychom jej přibrali k spolupráci.«

»Dobrá! Vím, že jste znalý lidí,« řekl Kampa. »Pozvete jej tedy, přijďte zítra s ním!«

Dlouho ještě hovořili. Rozcházeli se s upřímným stiskem rukou a vřelým slibem:

»Zítra na shledanou!«

Když Kampa odešel, vstoupila Karla do Ramsenova pokoje:

»Nebyla vám ta návštěva nepříjemnou, pane Selme?«

»Naopak, slečno Karlo!« odpověděl radostně Ramsen. »Jsem šťasten, že jsem se setkal s mužem tím. Je z nejlepších našich.«

»Děkuji, pane Selme!« přerušila ho Karla, »To mi stačí, abych byla bez obav.«

A odešla po své práci.

Druhého dne brzy po poledni vzneslo se nad zlíchovské letiště malé výletní aero. Byla neděle, mnoho takových výletů bývalo kdysi v ten den podnikáno.

Řidičem aera byl Kampa, jeho druhy byli Ramsen a Hall.

Vznesli se nad zlíchovské kopce, zakroužili, aby se dostali do výše, a zamířili pak nad mohutný tok Vltavin. Přeletěli Zbraslav s jejími krásnými vilami a obnoveným zámkem a nad zelenými lesy mířili dále k širému zrcadlu štěchovické nádrže.

Tu se ujal slova Kampa:

»První, bratři, co si musíme umluviti, je věrnost. Naprostá, do posledních důsledků! Podejme si ruce!«

Stiskli si pravice a slova se první ujal Hall.

»Mně dovolte, abych vás výslovně ujistil, že můžete mi věřiti neochvějně a že můžete na mne spoléhati do mého posledního dechu. Míval jsem rozličné názory, ale to, co se stalo, mne poučilo o tom, pro co je ve světě místo a pro co není. A těžce na mne dolehla smrt Kmentova, jež byla dílem mých lidí. Nyní, kdy poslední krev utíká z žil evropského lidu, chápu, že jest pro nás pro všechny povinnost jen jedna: Bojovati za záchranu bílé rasy. Věřte, že chci všechno obětovati k tomuto cíli! Svazu již není, zrovna jako ostatních organisací. A kdyby byl, pro mne by nebyl, celek je teď vše!«

»Věříme vám, Halle!« řekl Kampa. »I my se odvracíme od minulosti a chceme hleděti jen do předu. První je život! A ten je pro náš lid ohrožen. Nám připadá důležitá úloha. Je málo lidí, kteří by nyní měli možnost a volnost, jakou máme my. Máme volné spojení s celou Evropou. Víme o našich lidech, pokud se zachránili, jsme s nimi ve styku. Musíme nasaditi vše, abychom s Evropy svrhli ohavné jho.

Jest ovšem smutnou pravdou, že Evropa si sama nepomůže. Pomoc musí přijíti zvenku. V tom směru musíme pracovati. Pracuje se již. Tak jako se dnes scházíme my zde, abychom utvořili výbor, který by akci řídil, tak utvořil se již Výbor pro osvobození v Paříži. Hlavními osobami v něm jsou Bertrand –«

»Bertrand je živ?« vykřikl Hall.

»Ano,« pravil Kampa, »a zachránil se i Blackford, který je nyní v Paříži.«

»V Rusku je v čele komitétu Simbirskij,« pokračoval Kampa, »v Římě čile pracuje Scanzoni.«

»Máme spojení s těmito lidmi, mé zaměstnání řidiče Evropské společnosti mi umožňuje, abych sprostředkoval také vzájemný styk mezi nimi. Společný plán, na kterém jsme se dohodli, je tento: Zastaví se bezúčelný odpor v Evropě proti žlutým. Zorganisují se branné síly v Sibiři a v Indii. S těchto dvou stran bude Čína napadena.

Současně s tím vypukne všeobecné povstání v Evropě.«

»To ovšem dlužno připraviti. Hlavně je třeba opatřiti zbraně. To se má státi buď dovozem, nebo výrobou doma. Nebude možno opatřiti létadel. Ale tu vypomůže Amerika – s tou má spojení Výbor pařížský – Amerika bude hleděti, aby zničila hlavně vzdušné síly čínské armády.«

»Nepředejde Čína Ameriku a nenapadne ji dříve?« ptal se Ramsen.

»Počítáme i s tím,« odvětil Kampa. »Je docela možno, že boj mezi Amerikou a Čínou bude vybojován dříve, než bude Evropa připravena.«

»Přípravy k všeobecnému povstání za těchto poměrů budou vyžadovati značného času,« poznamenal Hall.

»Zajisté,« souhlasil Kampa. »Nebude však vaditi příliš, bude-li Amerika stržena do války dříve. Buď Amerika zvítězí a pak její vítězství bude zároveň osvobozením Evropy. Nebo Amerika bude poražena. Bude jistě bojovati důstojně a způsobí žlutým citelné ztráty, takže Evropa bude míti proti sobě nepřítele slabšího.«

»A bude-li také Amerika obsazena?« ptal se Hall.

»Pak se rozptýlí čínské síly příliš a budou sláby zde i v Americe.«

»Nesmíme ovšem čínskou moc podceňovati,« upozornil Ramsen.

»Nepodceňujeme ji. Ale důvěřujeme v odolnost bílé rasy. Je duševně na vyšší úrovni nežli žlutí a naprosto není v takovém úpadku, aby byla odsouzena k zániku. Odtud vychází naše důvěra, bez níž bychom svou akci vůbec nepodnikali.«

»A jaká úloha připadá nám, ve střední Evropě,« ptal se Ramsen, »myslím, nehledě k organisování odporu v našich zemích?«

»S Amerikou pracuje Výbor pařížský, jak jsem již řekl,« vykládal Kampa, »o Sibiř se stará Simbirskij s moskevským výborem. V Indii úspěšnou činnost rozvíjí Scanzoni z Říma přes Levantu. Praha se považuje za středisko čínské okupační vlády, ukládá se nám tedy střežení její a pokud možno vyzvědění jejích plánů.«

»Přátelé!« zvolal v tom vzrušeně Hall. »Zde by se snad hodila myšlenka, která mne už dlouho moří dnem i nocí.«

Oba druzi na něho pohleděli. Ramsen však tušil již, o co jde.

»Víte o Strucksovi?« ptal se Hall.

»Ano,« zněla odpověď Ramsenova.

»Jediný Evropan, který se zaprodal Asiatům!« trpce řekl Kampa.

»Koná jim lepší služby, než bychom soudili,« hovořil Hall.

»Dlouho jsem ho stopoval,« řekl Ramsen, »ale nikdy jsem ho neviděl ve styku s Číňany.«

»To je právě to!« vítězně zvolal Hall. »To tajemství jsem odhalil já! Strucksův byt je spojen

drátem přímo s Petřínem a Strucks dostává rozkazy a sám podává zprávy přímo Kan-tai-pekovi nebo jeho pobočníkovi.«

»Jak s nimi mluví? Čínsky neumí!« řekl Kampa.

»Francouzsky,« řekl Hall.

»A jak to víte?« ptal se Ramsen.

»Hned vám povím,« usmál se Hall. »Změnil jsem byt, když jsem byl puštěn z Petřína. Byl jsem opovržen, nenáviděn ve svém okolí,« vysvětloval trpce, »jako bych byl spojencem a důvěrníkem žlutých. Bydlím nyní v nejvyšším patře vysokého domu na rozhraní Starého a Nového města.«

»Trávě dlouhé dny osamělosti u svého okna, všiml jsem si jednou drátů telefonního vedení. Mou pozornost vzbudil drát, který najednou se uchyloval od směru, kterým ostatní dráty šly k centrále. Sledoval jsem dalekohledem zvláštní drát a směr jeho mi byl stále podezřelejší. Maně mi napadlo, že jde k Petřínu.«

»I podnikl jsem nebezpečnou práci. Provedl jsem si připojení k tomu drátu. Opatrně, tak důmyslně, že nikdo na to nemůže přijíti, skrz isolátor a konsoli.«

»A shledal jste?« ptali se Kampa s Ramsenem bez dechu.

»Spojil jsem drát se svým telefonem a slyšel jsem mluviti Struckse s Petřínem. Od té doby pravidelně naslouchám, mají své určité doby.«

»Zde máte tedy důkaz proti Strucksovi!« zvolal Ramsen.

»Vím všecko, co podniká,« hovořil dále Hall. »Má nyní dvojí úkol. První, a pro ten opětně ho Kan-tai-pek peskuje, že ho dosud neprovedl, je nalezení stopy Nekolovy. A druhý jest vypátrání tajuplné žluté smrti, neboť žlutí nevěří, že to je nemoc, a tuší příčinu jinou.«

»A daří se Strucksovi jeho ničemná práce?«

»Slyšel jsem sám,« odpovídal Hall, »jak Strucks hlásil na Petřín úkryty lidí, stíhaných od žlutých. Přesvědčoval jsem se pak, co se s nimi stalo. A všichni byli žlutými dopadeni a odpraveni.«

»Zvrhlá duše!« řekl temně Kampa.

A Ramsen zuby stiskl, až zaskřípaly.

»Ach!« řekl Hall. »Byl bych ho dávno zabil! Ale rozpakuji se, právě pro svůj plán. – Neboť – slyšte!«

A Hall se rozhlédl, jako kdyby ho mohl někdo slyšeti, ač aero se zatím vzneslo vysoko do mračen, jež své mohutné stíny vrhaly na širé sázavské lesy.

»Mám telefon zvláštní konstrukce,« pokračoval Hall, »reaguje na nejslabší proudy. Dělal jsem s ním pokusy, slyšel jsem docela určitě slova, pronášená daleko od telefonu, s nímž jsem byl spojen.«

»Rozumíte mi jistě, co myslím. Telefon, jímž mluví se Strucksem Kan-tai-pek, je od Strucksova drátu vždy odpojen, jestliže s Petřína nemluví se Strucksem. Kdyby bylo možno spojiti tajně

drátkem, zvláště tenkým, Kan-tai-pekův telefon se Strucksovým drátem, slyšeli bychom vše, co se mluví na Petříně. Víte, že umím čínsky –,« končil Hall.

»Jaká to myšlenka!« řekl Kampa s obdivem. »Ale jak ji provésti?«

»Tom!« řekl najednou Ramsen. »Tom by tu mohl pomoci!«

A pověděl oběma přátelům o statečném hochovi, jak ho zachránil a jak mu i dále byl ku pomoci.

A naděje rostla v srdcích odvážných mužů, kteří zasvětili svůj život velikému cíli: Osvobození bratří od hanebné poroby.

Dlouho ještě hovořili. Mnoho dopodrobna vypracovali ve svém pláně, učinili důležité úmluvy.

Rozešli se večer, při prvním soumraku.

A den na to se rozlétl Prahou a pak ostatní Evropou pokyn, aby se ustalo od útoků na žluté. Rozšiřovalo se i jiné, tvořila se střediska, která měla působiti na své okolí a připravovati půdu veliké práci.

Byly to skrovné počátky velikých věcí.

Svou úlohu měli v nich oba žurnalisti, Netuka a Kompers. Slovanské Listy staly se orgánem revoluce a přinášely rozkazy Středoevropského výboru pro osvobození. Činily to nenápadným způsobem, nejčastěji v insertní části, a tak důmyslně, že nevzbudily podezření žluté censury.

Lid pak osvědčil vlastnost, kterou u něho lze viděti jen v dobách největšího nebezpečí a krutého útlaku: Dovedl mlčeti. Podřizoval se také pokynům Výboru, třeba jim leckdy nerozuměl, nebo s nimi nesouhlasil. Ale věděl, že první podmínkou úspěchu je důvěra.

Docházelo však také k případům, kdy cit převládl nad rozumem. Tu se lid vymykal vůdcům. Sobě způsoboval zbytečnou pohromu a zároveň kazil, nebo aspoň zdržoval veliké dílo. –

Tak plynulo léto v utrpení. A nadcházel konec měsíce srpna.

XIX.

U pražského velícího generála se podruhé večeřelo. Bouřlivo ve spité společnosti.

Hovor a smích, cinkot příborů a sklenic.

Od jednoho stolu se ozval veselý popěvek, pak hromadný, smích vybuchl.

»Více světla! Více světla!« blábolil nadobro spitý plukovník Mio-su. To byla obvyklá slova, jimiž v opilosti chtěl dáti na jevo své nejhlubší opovržení bílým. »Více světla, více světla!« opakoval zmoženým jazykem a lil do sebe sklenici vína za sklenicí.

»Ať jsme šťastni jako vepři v rákosinách Jang-tse-kiangu!« připíjel pobočník generálův Kisura.

Ale zalkl se, vychrlil část obsahu na stůl.

»Uklidit!« zahoukl zlostně soused naproti, a chopil se stolu, aby jej převrátil.

»Převal si to na sebe, blázne!« křičeli na straně druhé a zdvihali na své straně stůl, aby ho převrhli na druhou.

Pak se mihla ruka přes stůl, zatleskla rána.

Hned však padla zpátky.

Strojilo se ke rvačce, když zakročil Kan-tai-pek.

»Ticho, pánové!« zavelel. »Okamžitě pokoj!«

Neradi poslechli, pomalu se uklidňoval hluk.

»Ostatně je situace velice vážná, pánové!« ozval se znovu velící generál.

»Co pak? Co se stalo? Zase něco v Londýně?«

»Ah, ne!« řekl vážně Kan-tai-pek. »Tady se stalo!«

»A co se stalo?« naléhali všichni.

»Dnes odpoledne jsme dostříleli svoje rukojmí,« řekl generál s posměšnou vážností. »Už nemáme nic!«

A chopil se sklenice.

Bouřlivý smích zahlaholil kolem.

Ale v tom padl se strany výrok:

»Máme ještě Böhma!«

»S dcerou!« dodal k tomu někdo vyzývajícím tonem.

»Böhma si musíme šetřiti, kdo ví, co nebude?« řekl Kan-tai-pek, postavuje vyprázdněnou sklenici.

»A Kmentové také?« zazněl zase výsměšný hlas.

»Je to prý velice krásná žena!« zdvihal se pobočník generálův. »Jako – jako –«

Nový smích. Volání.

»Sem s ní! Pane generále! Což dnes nic?«

Žlutým posluhům u stolů se divě zaleskly potměšilé, kosé oči, spité důstojnictvo pak vstávalo, pokřikovalo. Kan-tai-pek se pokusil odporovati. Ale hlahol se ozval se všech stran. Ještě chvíli se generál rozmýšlel, váhal. Vše se nahrnulo k němu, bouře hlasů ho obklopila.

A Kan-tai-pek povolil.

»Tak, tedy – sem!« zamumlal a ukázal sluhům u dveří.

Odběhli.

Zatím v Dlouhé třídě v rožním domě dva jinoši stanuli nad podivným přístrojem.

»Myslíš, že je to nyní dobře?« ptal se Evans Millera.

»Jistě,« odpověděl tento. »Vždyť to dalo rovnání!«

»Pořád ti říkám, že by bylo lépe neschovávati to pokaždé. Dá to vždy potom tolik práce!«

»Opatrni býti musíme!« hájil se Miller. »Nemůžeme ohrožovati naše lidi. A že po nás pasou, je jisto.«

»Umřít snad dovedeme!« ušklíbl se Evans. »Umřelo jich už víc. A naše životy jim přijdou draho!«

»Nejde o to, umřít!« soudil Miller. »Nevíš, budeš-li mít na to kdy.«

»Pak to přijde o něco později,« řekl jeho druh lhostejně.

»Ale jak!«

»Nevadí!« odpověděl Evans podléhaje rostoucímu hněvu. »Naši tolik vytrpěli, po tisících umírali, ubili je, krvelačné bestie! Oh, má matko! Sestro! Mé ubohé San Pedro! Ale mstím tě, mstím a pomstím!«

»Klid! Jen klid, příteli! A nyní pevnou ruku!«

»Máš pravdu, Ricku! Jdi! Jdi!«

»Jdu. Tedy – přesně v deset! Jak se ozve orloj!«

»Ano! A Bůh ať řídí naši ruku!«

»Vybijeme to! Vybijeme to hnízdo!«

A temně pohleděl k Petřínu.

Tam po chvílí uváděli žlutí pochopové Rolu Kmentovu do hodovní síně pražského velícího generála.

Bledá, zkrušená utrpením a steskem po milovaném muži, o jehož osudu nezvěděla slova, vstoupila krásná paní na práh místnosti.

Jediným pohledem přeletěla dvoranu. Viděla spitou společnost žlutých bestií, které s posměchem, ale spolu se zvířecí vášní na ni upřely dravé oči.

Smrtelná bledost přeletěla Rolinu tvář. Její hlavou proletěla vzpomínka na Jiřího. A ruce se křečovitě sevřely.

Stanula na prahu. Ale ruce sluhů ji postrčily ku předu.

A již uviděla Kan-tai-peka.

Vstal, blížil se k ní.

Ucouvla – ale pokročil, jeho ruce se zdvihly.

»Pryč!« vykřikla, až generál se zarazil, couvl.

Ale vzadu se ozval smích, generál se vzchopil. –

A tu Rola přitiskla k tělu ruku s velkým zlatým prstenem.

Cítila slabou bolest v prstu.

A beze slova se shroutila k zemi.

Výkřiky se ozvaly mezi spitou soldateskou.

Zlost i smích byl v nich, vzteklost zklamaných šelem.

»Nevěřte jí! Podvod –« vzkřikl Kisura a přiskočil k Role a chopil ji za ruku.

Ale chladla.

Upustil ji a ustoupil krok – v tom sklesly nohy pod ním – pobočník padl.

Výkřik se ozval. Opilý Mio-su se zdvihl, jektaje:

»To je – to je –«

»Pryč!« vykřikla, až generál se zarazil . . .

Ale v tom se převalil a s roztaženýma nohama zůstal na podlaze.

»Žlutá smrt!« ozval se poděšený výkřik.

»Žlutá smrt!« opakovalo několik úst, zkřivených náhlou hrůzou.

Nejbližší ke dveřím důstojník se vrhl k východu, ale padl po celé délce. Dva žlutí sluhové leželi již u dveří.

Postrach se zmocnil generálovy družiny. V šíleném zmatku se hnali k východu, ale přede dveřmi klesali jeden po druhém, jakoby je kosou požínal.

Ležela jich hromada, když se několika, jíž posledním, podařilo dostati se přes ni ven.

Kan-tai-pek se teprve nyní vzpamatoval z leknutí, podle toho bylo viděti, že je starší než ostatní. Vyklopýtal přes těla zhynulých a vyběhl na chodbu, jektaje zuby strachem.

Ale po chodbách pevnosti se nesl děsný křik:

»Žlutá smrt! Žlutá smrt!«

A žlutá smrt lítala Petřínem, jako divá padala na důstojníky, na vojáky, na sluhy, ubíjela spící v lůžkách, sedící u stolů, pádící porážela na chodbách a na nádvoří. Kosila žluté i v branách, když je vyrazili a v šíleném postrachu utíkali z hrozné pevnosti.

Kosila i vězně v hlubokých kasematách. Ubíjela čínské výtržníky, kteří tu čekali trestu, i bílé oběti, jež tu byly připraveny k hodům.

Zkosila i starého Böhma. Nepřežil dlouho svojí Roly.

Ale po levém břehu vltavském se bleskem rozneslo, co se stalo. Bylo viděti zástup prchajících z pevnosti, viděli Kan-tai-peka, jak ujíždí k Vyšehradu.

Několik odvážlivců se šlo podívati ke branám. Napadla jim bláhová myšlenka, zdali by nebylo možno v poplachu tom zmocniti se Petřína. Nedošlo však ku pokusu, který musil býti beznadějným za současných poměrů. Brány pevnosti ostatně byly zase zavřeny a hlídány zbylou hrstkou.

Ale v hlavní baště, vysoko nad příkopem, do noci zářila okna bytu Kan-tai-pekova. Tam se dosud nikdo neodvážil.

A přece snad!

Příkopem pod baštou se mihly dva stíny. Pak se jeden ztratil, splynul s temnou zdí. Až po chvílí bylo viděti šerou postavu pomalu stoupati po hromosvodním drátě.

Potom se stín, ke zdi přitisklý, vsunul do místnosti.

A prchaly minuty, dlouhé Ramsenovi, jenž čekal dole na Toma.

Až se zase mihlo nahoře a rychleji se sunul dolů stín.

Radostně sevřel Ramsen do náruče statečného Toma.

»Vykonáno?« ptal se, když se drali z příkopu.

»Ano,« odpověděl tiše Tom.

»A dobře?« tázal se ještě Ramsen.

»Myslím, že dobře, pane Selme! Já nic jinak nedělám!«

Druhý den se Prahou roznesla zpráva o pohromě petřínské. –

Pražský lid se rozjásal.

Ale oči mnohých se orosily, když se ukázalo, že zahynul také stařičký Böhm a paní Rola. I její smrt byla totiž přičítána žluté smrti.

A nejvřelejší slzy prolévali dva američtí studenti, kteří se opět sešli v rohovém bytě v Dlouhé třídě.

»Takoví dva lidé! Takoví dva lidé!« opakoval Miller v hořkém pláči.

A Evans slze, vyňal pomačkaný dopis a jako na svou omluvu pročítal slova, jež už tolikrát byl četl, zdrcen smutkem:

»– zabita byla tvoje matka, zabita sestra. Hroznou smrtí sešla celá rodina, nemáš nikoho na světě. Zničeno bylo naše krásné město, zákeřně ubito v několika okamžicích dvacet tisíc tvých rodáků. Sirotkem je i tvůj přítel Miller –«

»Musilo to být!« zvolal Evans posílen. »Bylo třeba mstíti smrt našich drahých, a je třeba mstíti! My zahyneme, Millere, ale pomsta naše musí býti hrozná!«

»Ano! Teď na kasárna!« zvolal Miller.

»Na kasárna!« souhlasil Evans. »A bez přestávky, beze strachu –!«

Té chvíle navštívila žlutá kontrola dům, ve kterém bydlil Strucks. Bylo to nutno, ježto Kantai-pek nemohl použíti telefonu, který spojoval Struckse s opuštěným Petřínem.

Když přišla žlutá hlídka do Strucksova bytu, zůstala v předsíni. Pouze důstojník vešel do pokoje Strucksova. Inženýr uvítal jej s radostí a po několika větách, když důstojník vyřídil vzkaz, řekl mu Strucks:

»Můžete hlásiti panu generálovi, že jsem na důležité stopě. Ať mi velitelství opatří přesný plán města, části okolo staroměstské radnice. Jde mi o přesnou polohu radnice, jejích místností, těch hlavně, ve kterých se udál první případ, a pak bytu na Malém náměstí, v němž tehdy současně zemřela žena jakási žlutou smrtí.«

S tím se rozešli, komise se nezdržela v bytu Strucksově o nic déle, než v bytě jiném.

Ale zatím co čínské velení bylo opravdu v úzkých a skoro ohromeno ranami, jež se na žluté snášely v dalších dnech, řadové vojsko čínské žilo dále po svém. A jednoho červencového dne v hostinci Pod Vyšehradem zase řádila žlutá soldateska.

Byl to hostinec, který vůbec obsadili žlutí vojáci z vyšehradské pevnosti. Naplňovali místnosti od rána do rána, takže domácí hosté musili se zříci hostince, před tím oblíbeného, a přenechati jej žlutým vetřelcům.

Hostinský byl brzy zvyklý na pustou vřavu ve svém hostinci. Čínští vojáci se málo kdy chovali jako lidé. Ale dnes bylo zvláště hlučno. Bylo ostatně po výplatě a dnes poprvé dostávali žlutí svůj žold ve zvýšeném obnosu. Mužstvo si to vynutilo a vrchní velitelství okupační armády povolilo bez velkého zdráhání. Nahradilo si to tím, že zvýšilo válečnou daň, nedávno obyvatelům Evropy uloženou.

»Je to dávka velice tížívá,« mínil Kampa ve Výboru pro osvobození. »Ale vybičuje energii našich lidí a na druhé straně pomůže rozvraceti kázeň v čínské armádě. Lze pozorovati, že rozvrat v ní postupuje jistě a nezadržitelně.«

Řádění vojska v hostinci Pod Vyšehradem snad mělo dokázati jeho slova. Stupňovalo se stále více, až k večeru za šíleného řvaní se opilí vojáci pustili do sebe. Zaleskly se nože, třeskla rána. Divoký chumel se vyvalil na ulici, kde do sebe mlátil hlava nehlava.

Pustý ryk se nesl ulicí, davy lidu se sbíhaly, ale hned zase ve strachu se rozptylovaly, vidouce, co se děje. Konečně přispěchala i žlutá hlídka, která se vrhla do rvoucího se zástupu.

A tu prý přiletěl odkudsi kámen.

Domácí později vytrvale popírali, že bylo do zástupu hozeno, žlutí jakoby se umluvili, všichni tvrdili, že hozeno bylo. Bylo patrno, že chtěli svoje druhy chrániti před trestem. A bylo toho

třeba, neboť když se zápasící tlum rozptýlil, zůstali ležeti na ulici dva mrtví. Ovšem žlutí.

Byli nesporně zabíti bodly, lékaři také zjistili jako příčinu smrti bodné rány. Ale i čínské velitelství se postavilo na stranu svých. Věřilo, že kameny házeno bylo a jimi že byli žlutí vojáci usmrceni.

A jak se samo sebou rozumí, nařídilo ráno druhého dne krvavé potrestání obyvatelstva okolního.

Čínské roty se rozběhly po ulici a surově jímaly obyvatele sousedních domů a hnaly je do řady před hostinec Pod Vyšehradem. Tam k zajatým postavili hostinského a chystali se provésti exekuci.

Tu však došlo k překvapujícímu výbuchu spravedlivého hněvu obecenstva. Všichni věděli, že žlutí se pobili ve rvačce, a když viděli, že k vůli nim nevinně mají být zase ubíjeni bílí lidé, vrhli se divokým návalem na žlutou rotu.

A překvapili ji tak, že uprchla, nechavši zajatce v rukou vítězného lidu.

To se stalo třicátého srpna dopoledne.

Neodbylo se to ovšem bez prudkého boje. A tak zase jednou Praha trnula strachem, když poloprázdné ulice a pustá náměstí se otřásala výbuchy ručních pum a rachotem pušek.

Také Mary zaslechla divou vřavu boje. A utýrané její srdce překypělo útrapami posledních dnů a Mary polo šílená se vrhla ke Strucksovi.

»Edo!« volala. »Slyšíš! Slyšíš ten rachot? A víš, co znamená? Víš, co znamená teď a co bude po něm následovati! A ty tomu pomáháš, ty jsi při tom spoluvinen! Slyš, Edo! Víš, že jsem tě měla ráda a dosud tě mám ráda upřímnou, opravdovou láskou. Ale klesl jsi v mých očích, hluboce jsi ponížil sebe i mne. Zradil jsi vlastní krev, nic se neomlouvej, srovnej si, co způsobili lidé tobě a co jsi již ty způsobil jim! Potoky krve jsi prolil, nejušlechtilejší lidi jsi pomáhal ubíjet, zapřel jsi všechen lidský cit v sobě, pod Asiata jsi klesl, Edo!«

»Já ve dne v noci vidím tvoje oběti, vidím krev na tvých rukách, vidím, že se brodíš v čerstvé, naší krvi, a já se tě bojím, Edo, já tě nenávidím, já v nocích vstávám bezesných a nad tebou stávám a chtěla bych tě zabít, Edo, aby byl konec těmto hrůzám.«

»Já povídám ti to všechno, protože tě stále miluji, že se bojím, že opravdu něco spáchám, ale také že doufám, že moje prosby a moje zoufalost nemohou být nadarmo.«

»Hleď, Edo, tys mocný, ti lidé ti věří, jdi, řekni jim, že není lidské, není ani zvířecké, co dělají, že pro tu surovost a hrůzu není vůbec slova! Řekni jim to, ať ustanou, přimluv se, ať se obměkčí, vždyť to padá i na nás a já cítím, že je to nad mé síly, že musím sešílet, musím –!«

Marně konejšil ji Strucks, marně jí objímal, líbal, hladil uslzené líce a mokrý, zpocený vlas.

Mary sebou zmítala v křečovitém pláči a proudy slz neustávaly se roniti z jejích krásných očí.

Strucks sevřel svoji ženu do náručí, jako děcko ji choval. Odtrhnul jí ruce k obličeji přitisklé a pohnut se zadíval na její krásnou tvář.

Srdce se mu však sevřelo, když vzpomněl, s čím právě chtěl jíti na Vyšehrad. Měl by snad mlčeti? Měl by zahoditi tak skvělý úspěch, který mu jistě získá slávy, který mu zajistí vděčnost mocného generála?

On rozluštil tajemství žluté smrti! On, Strucks, v nejbližších dnech bude míti v rukou Nekolu! Toho Nekolu, kterého nenáviděl neukojitelnou záští, kterého chtěl zničiti!

Všeho toho by se měl vzdáti a to pro ženský pláč?

Podíval se na Mary. »Jak je krásná a milá!« myslil si.

»A jak ji mám rád!« zachvělo jeho duší.

»Konečně, vše to, nedělám i pro ni? Nezabezpečuji také pro ni šťastnou, skvělou budoucnost?«

»Mary! Milá, sladká Mary!« zašeptal více pro sebe, ale přece probudil jimi ze zoufání ženu, jež ho tolik milovala.

»Poslechneš mne, Edo?« ptala se ovíjejíc ruce kolem jeho krku. »Prchneme někam, skryjeme se, zapomeneme. Jen pro sebe budeme žíti.«

»Miláčku! Utiš se! A neplač! Dnes tam ještě musím,« namlouval jí, »jsem objednán a nesmím

se s nimi znepřáteliti. Ale poslechnu tě, vymkneme se jim, brzy, jak jen bude možno. Jen buď klidnou, přimluvím se dnes, budu hleděti, aby nepronásledovali, tolik –«

Ale Mary nenechala se utišiti. Byla hluboce rozrušena a duše její jakoby ustrnula na jediné myšlence – zadržeti muže!

»Aspoň dnes neodcházej!« prosila. »Aspoň teď ne!«

Ale Strucks se podíval na hodiny. Blížila se hodina jedenáctá, opozditi se, nebude už přijat generálem. A nemůže použíti telefonu, jenž vede na Petřín.

Vytrhl se a přísně Mary odbyl:

»Musíš mít rozum, Mary! Mluvím přece k tobě jasně! Musím jít, ale budu hleděti prospěti tam těm. Vím o tom, vina je na straně žlutých. Uklidni se tedy, přijdu brzy!«

A s tím rychle odešel.

Zoufající Mary vypukla v nový pláč a tisknouc sepjaté ruce k zvlhlému čelu klesla na pohovku. Struckse zatím unášelo auto k Vyšehradu. Vystoupil z něho, vyběhl ke vchodu do tvrze, nedbaje ohledů. Ukázal stráži svou legitimaci, která ho opravňovala k volnému vstupu – jediného z bílých! – jak si často pyšně připomínal, a chvátal ke generálovi. Tak byl unesen svým úspěchem a těšil se na překvapení, jaké vyvolá jeho objev.

Přišel ještě včas, Kan-tai-pek ho přijal:

»Aj, pan inženýr!« zvolal překvapen. »Trochu neopatrné!«

A lehce Strucksovi pohrozil rukou.

Strucks se začervenal. Jeho bůh, ztělesněná moc, Kan-tai-pek, se snad na něho zlobil. I vyhrkl ze sebe zmaten:

»Záležitost je nutná, pane generále! Přicházím sděliti důležitou věc, ale zároveň i varovati!«

»Nás varovati!?« stáhl velící generál rty a uhodil jezdeckým bičíkem do svých holínek.

»Promiňte, pane generále!« řekl Strucks pozoruje, že se Kan-tai-peka nelibě dotkl. »Myslím jen prospěti, pokud mé síly stačí. A mám obavy, které jsem považoval za nutné vám sděliti.«

»Nuže, oč jde?« tázal se generál usmířeněji. »Patrně o případ vyšehradský?«

»Ano, pane generále!« odpovídal Strucks. »Případ je vážný a nebyl zaviněn domácími lidmi.«

»Byli zabiti dva naši vojáci!« řekl Kan-tai-pek přísně.

»Ale svými druhy ve rvačce!« namítl Strucks.

»Bylo házeno kamením!«

»Ale oba čínští vojáci byli zabiti bodnými ranami.«

»To není dokázáno!«

»Byli vyšetřováni čínským lékařem. Musil podati zprávu!« upozorňoval Strucks.

»O té mi nebylo nic hlášeno,« obrátil se Kan-tai-pek na nového svého pobočníka Nuriho.

»Pan generál se po ní netázal,« hájil se pobočník.

»A co napsal lékař?«

»Že byli zabití bodly,« řekl pobočník s novou úklonou.

»A proto myslí pan inženýr, že naše jednání nebylo správné?«

»Bylo nařízeno, aby okolní obyvatelstvo bylo potrestáno tak, jako kdyby ono bylo zavraždilo oba vojáky.«

»Bylo toto moje nařízení provedeno?« tázal se generál pobočníka.

»Nebylo, pane generále, poněvadž tomu zabránilo obyvatelstvo ulic pod Vyšehradem,« zněla odpověď.

»Dobrá, pane plukovníku,« hovořil Kan-tai-pek, »odvolávám toto své nařízení. Jste spokojen, pane inženýre!«

»Jste příliš laskav!« uklonil se Strucks.

Ale generál nebyl u konce.

»Slyšel jste však, pane inženýre,« pokračoval, »že obyvatelstvo ulic pod Vyšehradem zabránilo provedení mého rozkazu. Čeho se tím dopustilo, pane inženýre?«

A hlas Kan-tai-pekův zněl tvrdě, výhružně.

»Neodpovídáte?« zeptal se ostře. »Tak jste nestranný soudce? Myslím, že vzpoury. Mám pravdu?«

»Ano,« musil říci Strucks.

»Nuže, pane plukovníku, zítra bude obyvatelstvo, o které jde, potrestáno pro vzpouru podle platných předpisů. Připravíte vše, čeho je třeba, za dnešek, aby snad nebylo zase čínské vládní vojsko zahnáno košťaty!« řekl velící generál hlasem, při kterém bledly i žluté tváře shromážděného čínského důstojnictva.

»A vy jste nyní spokojen?« zeptal se Struckse.

Ten se pouze uklonil. Vzpomněl si při tom na Mary a na její slzy. A v duši jeho se zachvělo něco jako hrůza před těmi lidmi, kterým bylo právo opravdu jen zbytečným cárem.

A generál jakoby četl jeho myšlenku, pravil:

»Přemýšlíte o právu, jak vidím. Přece nejste z jiných – ale to je pro vás, bílé – pro nás je moc! A vás jsem měl za ctitele moci, mylně, jak vidím.«

A obrátil se zády k inženýru Strucksovi, stroje se odejíti.

Ještě však řekl k pobočníku:

»Učiňte náležitá opatření pro všecky případy! Zde nejsme na Petříně.«

A tu se naskytla příležitost Strucksovi, aby navázal ještě hovor.

»Jestliže dovolí ještě pan generál,« řekl, »osmělil bych se poznamenati, že za hodinu by se mohl pan generál se svou družinou klidně vrátiti na Petřín.«

Kan-tai-pek se tázavě obrátil na Struckse, i pánové jeho družiny, již odcházející, se zastavili.

Tu se Strucks znovu uklonil a pravil pak hrdým, slavnostním způsobem:

»Pane generále, rozluštil jsem tajemství žluté smrti.«

Všeobecný úžas, sám generál prudce vykročil k inženýru Strucksovi.

»Skutečně? Je to možné?« ptal se s radostným údivem.

»Ano,« řekl hrdě Strucks.

»Ví o tom již někdo?« ptal se Kan-tai-pek.

»Nikoli. Pachatelé nemají potuchy, že jsou odhaleni, budou na váš rozkaz bez obtíží zatčeni.«

»Pachatelé!« divil se generál. »Tedy přece!«

»Ano, pane generále,« mluvil Strucks, »vaši lidé byli ubíjeni elektrickými paprsky, vysílanými zvláštními přístroji.«

»A kdo měl tu smělost? Kdo se odvážil?« hrozným hlasem se tázal generál. »Dva američtí studenti, Evans a Miller.« –

»Amerikáni! Psi! Ale –!« zahrozil Kan-tai-pek. Ale hned se odmlčel a zeptal se Struckse:

»Jak jste učinil tento objev? Přiznávám milerád, že jste nám tím prokázal neobyčejnou službu. Sotva víte, tajili jsme vše, že v posledních dnech troje naše kasárny byly do slova vyvražděny tajuplnou žlutou smrtí.«

Kan-tai-pek usmířen podával Strucksovi pravici, které se inženýr uchopil se zářícím obličejem.

»Věc byla vlastně jednoduchá,« počal Strucks horlivě vykládati.

»Tak jako velké věci jsou vždy jednoduché!« poznamenal generál s milostivým uznáním.

Strucks se znovu uklonil a hovořil dále:

»Měl jsem ihned podezření, že tu jde o účinek elektrických paprsků neznámé dosud podstaty. Ale bylo nesnadno vypátrati, odkud jsou vysílány. Nejrůznějšími směry jsem konal vyšetřování, ale marně.

Až předevčírem napadla mi jednoduchá myšlenka. Vzal jsem plán staroměstské radnice a jejího okolí. Tam vpadla »žlutá smrt« poprvé. Byli zabiti vaši lidé, pracující v rohové kanceláři, současně však paní jakási v blízkém domě na Malém náměstí.

Naznačil jsem si tedy místa, kde se udaly první případy neštěstí, a spojil je přímkou. A hle, směrem k severu proťala přímka Staroměstské náměstí, šla středem Dlouhé třídy a tam, kde se ulice zahýbá do pravá, prošla přímka rohovým domem.

Zjistil jsem, kdo v domě bydlí, můj byt je nedaleko, a shledal jsem, že dva jmenovaní studenti, Evans a Miller.«

»Osobně jste to vyšetřoval?« ptal se Kan-tai-pek starostlivě.

»Ano, sám!« chlubil se Strucks, nechápaje obavy generálovy.

»A důkaz,« řekl ještě Kan-tai-pek, »že oni jsou vskutku pachateli?«

»Přímý důkaz bude opatřen prohlídkou bytu,« vykládal Strucks, »zatím mám důkaz nepřímý, ale jistě postačující.«

»Nu?«

»Odběr energie elektrické byl v bytu těchto mladých lidí vždy několik hodin kilovatových za měsíc, pak prudce stoupl, jak je patrno z elektroměru před vchodem. Nyní však je elektroměr nehybný, patrně si všimli, že by je mohl prozraditi a poškodili jej nebo odpojili.«

»Tím je ovšem věc jasná,« zahovořil Kan-tai-pek.

»Pane pobočníku,« zavelel, obrátiv se k Nurimu, »zařiďte vše k zatčení těchto ničemných zákeřníků! Slyšel jste popis domu, o který jde. A vykonejte přípravy, aby byli potrestáni tak, aby to odpovídalo hrozným škodám, které nám připravili!«

»Slyšíte! Musíte je dostati do rukou živé a musíte vymysliti pro ně způsob odvety, který musí býti příšernou výstrahou pro všecky a na dlouhou dobu. Předejte můj rozkaz veliteli policejního oddělení a oznamte mu, že ho činím osobně zodpovědným za jeho vykonání!«

»Zároveň ho upozorněte, že mnoho záleží na tom, abychom dostali do rukou zhoubný onen přístroj! Mohl by patrně býti mocným válečným

prostředkem. A nám by se jistě hodil pro úkoly, které nás čekají.«

»Vy, pane inženýre,« obrátil se ke Strucksovi, »přijměte můj obzvláštní dík za službu, kterou jste nám prokázal. Známe její velikost a uvidíte, že dovedeme býti za ni vděční! Oznámím čínské vládě ještě dnes, až budou ti lidé v našich rukách, zvláštním podáním celý případ a učiním patřičný návrh. Děkuji vám.«

Strucks zmámen stiskl podanou ruku generálovu.

Jeden po druhém k němu přistupovali čínští důstojníci, podávajíce mu pravice. Poslední přišel adjutant, jenž zatím oznamoval rozkazy generálovy veliteli žluté policie.

»Pane inženýre,« řekl Strucksovi, »jste veliký muž. Pomůžete-li nám ještě k Nekolovi a Ramsenovi, dostanete řád čínského draka.«

Nebylo možno rozeznati, mnoho-li je v jeho slovech výsměchu. Strucks ho tam nehledal; odpověděl, ohlížeje se opatrně:

»Není vyloučeno, že Nekolu budete mít co nevidět. Mám důležitou stopu –«

»Bravo!« řekl pobočník, položiv ruku na rameno Strucksovo. »A hodně zdaru!«

S tím odešel do vedlejší místnosti.

Tam se právě zastavil Kan-tai-pek uprostřed své družiny a zvolal vesele:

»Pánové, vyčkáme zprávy policie. A jestliže bude skutečně objeven a znemožněn pramen »žluté smrti«, vrátíme se na Petřín.«

»Ano! Na Petřín!« zahlaholilo hlučně okolo.

»A musí býti dnes veselo!« řekl ještě generál. »Máme dnes, myslím, slavný den!«

»Výborně! Veselo! Slavné veselí!« hlaholili znovu rozjaření důstojníci.

»Pane kapitáne!« obrátil se Kan-tai-pek na mladého důstojníka. »Opatřte nám materiál na večer, ať není nudno!«

Kapitán se vesele uklonil a odpověděl:

»Podle rozkazu, pane generále! Mám jich dostatek vyhlédnutých – pěkných –! Vypravím hned svoje lidi.«

A odspěchal.

Strucks vycházel zatím z vyšehradské brány, nerušeně propuštěn zásluhou své legitimace. Kráčel opojen radostí, nevida ani lidí kolem sebe, ani domů.

»Nejšťastnější chvíle mého života!« myslil si a prsa se mu dmula hrdostí.

Nebyloť pochyby, dnešní jeho úspěch byl dokonalý.

»Jen aby se zatčení zdařilo! A stroj aby skutečně našli!« myslil si a slabá obava provanula jeho myslí.

Nedlouho však.

Sešel právě na vltavské nábřeží, když spatřil, jak mohutný avion se vznesl nad Vyšehradem a

zamířil přes Vltavu k Petřínu, za ním druhý a pak třetí.

»Zdařilo se!« zamnul si ruce. A jiná myšlenka se připojila, že nyní zase bude spojen svým telefonem s Kan-tai-pekem a nebude se musit vysazovat nebezpečí.

V tom bleskem šlehla jeho duší vzpomínka:

Mary!

Úzkost ho přepadla, nevěděl proč.

Ale zahnal ji. Bylo krásně, slunce mile oblévalo široký vltavský proud, jenž s hukotem se tříštil na bílých jezech – radost převládla v Strucksovi a horečná touha po další činnosti.

Nekola!

Zase mu ho připomněli na Vyšehradě. Viděl, že už mu nedůvěřují, že i v téhle důležité věci bude míti úspěch. Ale mýlí se. Před několika dny se potkal s člověkem, jehož mu patrně šťastná náhoda poslala do rukou.

Šel k večeru sady po Císařské louce. Nedaleko lávky šel proti němu muž, patrně dělník. A najednou vyběhl z houštiny velký černý pes a vrhl se na něho. Muž měl holé ruce a pes na něho prudce dotíral. I přiskočil Strucks, jenž měl při sobě hůl, a holí zahnal psa, patrně kýmsi podrážděného.

»Děkuji vám, pane,« řekl neznámý. »Jako by málo bylo žlutých, ještě černí nás budou rvát!« dodal s trpkým smíchem.

Tak se seznámili. Strucks započal rozhovor, představiv se mu jako inženýr Stahl. Měl již cvik v získávání lidí, dovedl se vlouditi v jejich důvěru. Činil tak pravidelně, že navazoval styky s lidmi, kde mu jen bylo možno, a když je naklonil ke sdílnosti, hleděl od nich vyzvěděti, co se dalo.

Dnes mu zvlášť přála náhoda. Namluvil neznámému – Fukar se jmenoval, že pracuje proti žlutým, že je členem podzemní organisace. A přešel k tomu, jaké by bylo štěstí, kdyby našli Nekolu a mohli se s ním dorozuměti. Přišel skutečně na pravého. Po nějakých rozpacích mu pověděl Fukar po mnohém zapřísahání, že zná člověka, který je Nekolovi velice podoben.

Potkává ho prý pravidelně v blízkosti svého bytu, ale neví, kde je zaměstnán, jaké má jméno, nebo kde bydlí. Úmyslně se o něho nestaral, i pohledem se mu vyhýbal při setkání, aby na něho neobrátil pozornost.

»Vždyť nepomohou-li nám lidé jako Nekola, kdo nás zachrání z tohoto děsného otroctví?«

Strucks ovšem mluvil stejně nadšeně o Nekolovi a podařilo se mu Fukara přesvědčiti, že hledá Nekolu z upřímného přátelství. Proto mu Fukar slíbil, že si všimne domnělého Nekoly, až ho potká, bude ho sledovati a vynasnaží se vyzvěděti o něm bližší podrobnosti.

»Ale buďte opatrný!« napomínal úzkostlivě Struckse.! »Víme, že žlutí po Nekolovi pasou a že by dali kdo ví co za to, kdyby ho dostali do rukou.

Jemu by se zle vedlo a my bychom ztratili poslední naději.«

Strucks se dušoval a zaklínal a mluvil tak vřele, že Fukar nabyl k němu úplné důvěry. Slíbil tedy, že přijde do Strucksova bytu, až něco určitého zjistí.

Dosud sice nepřišel, ostatně měl Strucks jeho adresu, ale Strucks byl přesvědčen, že přijde a přinese zprávu rozhodující.

»A pak, Nekolo, běda ti!« zahučel temně Strucks. Minulost se postavila před něho, viděl Hartmana, otce i Marka, mohutná nádrž nigirská se objevila před jeho duševním zrakem, jak rostla a jak dohotovena vyvalila svoje nesmírné vlny na saharskou pláň. Ale hned Venuše tu byla, hrozný boj o ni, pak hrozný pád Hekaty a konec, konec všeho.

»A nyní pomsta se blíží,« řekl si v duchu, vystupuje po schodech k svému bytu, k němuž zatím došel, »pomsta se blíží, hrozná, ale zasloužená!«

Snad vyřkl slova ta nahlas, když otevíral dvéře bytu.

Zarazil se, zda ho neslyšela Mary.

Ale zbytečně, Mary tu nebylo.

Bylo po poledni, krb však byl studený.

Mary zmizela.

XX.

»Ah, pan policejní velitel! Chraň nás černý drak!« žertoval Kan-tai-pekův pobočník Nuri, vítaje Tao-funga.

»Ano, policejní velitel, chraň ho černý drak!« se zármutkem polo žertovným, ale polo vážným odpovídal Tao-fung.

»Prosím tě! Takové vavříny a ještě fňukej!« zlobil se Nuri.

»Příteli,« a Tao-fung se opatrně rozhlížel, »s těmi vavříny pomalu!«

»Cože?« divil se Nuri. »Vždyť jsi přece hlásil: Vše podle rozkazu, Evans a Miller zajati, aparáty však poškozeny. Tak co? Že to s aparáty nedopadlo, inu, vše se nemůže podařiti!«

»Tak počkej!« žádal Tao-fung. »A poslouchej teď ty mne. Ale nejdříve ti řeknu, že ten Strucks je vrták. Obrovský vrták! Škoda, že je při tom také inženýr!«

»A co se tedy vlastně stalo?«

»Toto! Máme ty dva mladé ničemy, ale mrtvé!«

»Cože?« hrozil se adjutant. »Přece – pod osobní zodpovědností –«

»Já vím, to je všecko v pořádku – ale já je neobživím, když jsou pryč!«

»Sst! U draka!« zaklel pobočník.

»Nu! Proto jdu k tobě!« pravil policejní velitel, plukovník, mladších let, čistě vyholený, kudrnatý, se šikmýma, věčně čtveráckýma očima.

»Nu, já jim také na nohy nepomohu!« hájil se pobočník.

»Já vím, já vím,« Tao-fung mával rukama odmítavě. »Ale jsi přece adjutant, nic nebude, já vím, já mám z pekla štěstí, ale kdyby přece, myslím, abys o všem věděl. Pak se jinak pomáhá. Jsi přece pravá ruka –«

»Spíš pravá noha, příteli!« kousl Nuri svého vládce.

»Inu, ty to musíš vědět, kdož pak jiný?« smál se Tao-fung.

»A jak to vlastně bylo, mluv!«

»Zoral to Strucks,« počal policejní ředitel. »Tvrdil, že jsou dva američtí studující v Dlouhé třídě v čís. 15., kteří elektrickými paprsky zvláštního druhu dělají hroznou žlutou smrt. Šli tam tedy naši lidé –«

»A bylo to tam?«

»Ale bylo, což o to! Ale někdo je musil varovati, poněvadž dvéře do bytu, v nichž bydlil Američan Evans, byly pevně zavřeny. Naši zaklepali, jako slušní lidé, a když se nikdo nehlásil, vylomili dvéře. V tom to uvnitř bouchlo, v místnosti plno čmoudu, vrazili tam, Evans byl mrtev.«

»Zastřelil se?«

»I ne, otrávil prudkým jedem. Ani se nehnul, když tam vešli.«

»A výbuch, který slyšeli?«

»Tím zničil stroj, který jsme měli dostat do rukou.«

»Měli jste počkat, až se z bytu vzdálí!«

»A vy jste nám neměli nařizovat: Ihned zatknout!«

»Inu, starý chvátal na Petřín, tam je to hezčí,« pošklebоval se adjutant.

»Dopadlo to tedy podle toho,« s filosofickým klidem mluvil Tao-fung.

»Ale mluvil jsi dosud jen o jednom. Co pak druhý?«

»To je právě to! Nebylo tam druhého. Hledali jsme ho zuřivě, ale marně. Ptali jsme se tedy v domě a lidé nám beze všeho řekli, že u Evanse stále byl jiný student z Celetné ulice odněkud. Našli jsme to, byl to Miller –«

»A historie se opakovala,« soudil Nuri.

»Tam už byla hotova. Stroj byl rozbit na třísky, rozemlet ještě hůře než u Evanse, a Miller otráven.«

»Hm. To je těžká historie. Cos tedy dělal?«

»Nic moc. Dělal jsem, jakoby byli živi. Nařídil jsem, aby oba mrtvé zavřeli do vězení ve staroměstské radnici a postavili ke dveřím silnou stráž.«

»To je výborné!« smál se pobočník. »A zítra je dokonce popravíš, ne-li?«

»Ovšem! S nejhledanější ukrutností.«

»A kdyby je chtěl generál vidět?«

»Jsou v staroměstské radnici. To je daleko!«

»A kdyby ho přece napadlo?«

»Napadne je žlutá smrt a bude hotovo.«

Pobočník se nemohl zdržeti smíchu, policejní velitel se však jen usmíval, za to mu očka hrála čertovinou.

»Proto jsem chtěl s tebou mluvit, kdyby se to vařilo nějak nepěkně, abys mi dal zprávu. Bude-li zle, tohle mu ohlásím, uvidíš, že se vyhne. Pamatuješ, jak se hnal tehdy z Petřína, schody mu nestačily!«

Nový smích na účet Kan-tai-pekův.

»A kde jsou ty hrozné aparáty?« ptal se Nuri.

»O dvou se nedá vůbec mluvit, protože druhý, v Celetné ulici, byl na padrť. To jsme ani nebrali s sebou. Máme jen řezanku z Evansova aparátu.«

»A kde je teď?«

»U mne v kanceláři. Mám tam mechanika, dělá z toho dva nové.«

»Dva?«

»Nu, musím přece odevzdati dva!« vysvětloval Tao-fung.

»Ale to fungovati nebudou.«

»Bodejť by fungovaly!« ohrnul Tao-fung rty, jakoby se to přece samo sebou rozumělo.

Nuri se neubránil novému smíchu.

»Příteli,« hovořil, »ty jsi skvostný člověk!«

»To se rozumí,« souhlasil Tao-fung, »proto jsem policejním velitelem.«

»A prosím tě,« ptal se Nuri, utíraje si oči, »jak to vlastně fungovalo?«

»Příteli, to já nevím. Tohle není můj obor. Ale myslím si, že jeden přístroj vysílal elektrické vlny

určitým směrem. Procházely předměty i lidmi, ničemu neškodily. Ale také druhý stroj vysílal nějaké vlny, snad jiné. A kde se oba dva paprsky setkaly, tam se vlnění zarazilo, energie se nahromadila a ničila vše, co na místě bylo.«

»Možné je to takto,« soudil Nuri.

»Vykládám si to podle toho, co jsme ještě v obou bytech našli. Přesné plány města, přímky po něm nakreslené, jež vycházely z obou bytů, vyznačených na plánech červeně. Byla tam místa, kde řádila žlutá smrt, a ke každému vedly přímky z obou bytů. Podle těch přímek to asi řídili. Dalo jim to patrně mnoho práce, než to nařídili, zvláště s počátku. Proto zabili i několik svých lidí, ke konci pak už v tom uměli lépe chodit.«

»Bylo viděti, zvláště v poslední době na našich kasárnách,« povzdechl Nuri.

Jen ještě dotaz měl:

»Energii k tomu brali z elektrického vedení?«

»Ano, měli to docela prostě připjato k objímkám lamp. Hodiny ovšem strhali a pojistky vyhodili.«

»Inu, dělal jsi, co jsi mohl,« vážně mínil pobočník.

»Nedalo se dělat víc,« tvrdil Tao-fung. »Nebyl by víc vyvedl ani Kan-tai-pek.«

»Teď musíme hleděti, aby se nic nedověděl.«

»Já mu to povídat nebudu,« řekl Tao-fung.

»To věřím,« smál se Nuri. »Ale hraješ odvážnou hru,« dodal vážně.

»Při které, bohužel, nemohu nic vyhráti.«

»Ale kdyby něco prasklo,« zabezpečoval se Nuri, »já nic nevím!«

»Ale vždyť já také ne!« živě se připojoval Tao-fung. »Já jich nechytal, ani nezavíral!«

»A kdyby bylo přece zle?« ptal se pobočník.

»Dám zavřít několik šikovatelů, a potom je pustím.«

»A kdyby je chtěl generál postřílet?«

»Dám je postřílet a potom je pochovám,« odpověděl s filosofickým klidem policejní velitel.

»Dovedeš si vždycky pomocí,« s uznáním pronesl Nuri, »ovšem budeš míti zítra těžké postavení.«

»Také to půjde. Připravili mne ovšem ti dva kluci o efektní kousek.«

»Co jsi s nimi zamýšlel?«

»Byli bychom je rozřezávali pilou kus po kuse, prsty, ruce, nohy – to by bylo bývalo něco pro Kan-tai-peka. To bych ho byl umístil hodně blízko. Ale takhle to nejde.«

»Právě, netekla by krev. Jak to tedy zařídíš?«

»Budu je kus po kuse upalovat, jako jsem je chtěl řezat. To se to nepozná. A generálovi namluvím, že dole není dosti bezpečno, a proto aby zůstal na Petříně a díval se odtud.«

»Ale křičet nebudou,« namítl Nuri.

»To je právě zajímavé,« řekl Tao-fung, »bude z toho vidět, jací jsou zatvrzelci tihle bílí lidé!«

»Inu, odvážným štěstí přeje,« skoro se závistí řekl Nuri. »Proveď to tak, tobě se to zdaří.«

»To si také myslím. Jinak bych to nedělal,« smál se velitel policie. »Buď tedy tak laskav a vezmi to na vědomí, kdyby snad přece něco, víš, ty už to umíš s tím starým vlkem oblezlým –«

»Víš, něco mi napadá,« živě sebou pohnul pobočník. »Kdyby se něco šustlo, řekneme, že byli varováni.«

»Vida, to by šlo! Ale kým? Nikdo nic nevěděl, kromě Struckse!«

»Nu, tak tedy Strucksem!« navrhl Nuri a Tao-fung s obdivem mu stiskl ruku a pravil:

»Člověče, to je báječný nápad! Věříš, že tě je škoda za adjutanta? Vezmu si tě k nám!«

»Máš pravdu,« dodal pak, »bude-li zle, svrhneme to na toho zrzavého ničemu!«

S tím se rozešli.

Byli však na omylu, že byli američtí studenti varováni. Náhoda pouhá se jim postavila po bok a uchránila je od osudu hroznějšího.

Ve chvíli, kdy čínská hlídka se blížila k domu Evansovu, právě odcházel od přítele Miller. Hlídka nepozorovala, že vyšel z domu, jinak by ho byla zadržela. Ale Miller hlídku viděl, sledoval ji a seznal, že vchází do Evansova domu.

Přeběhl rychle na protější chodník a zapískal způsobem, kterým vždy Evanse volával k oknu. Skutečně se přítel objevil u otevřeného okna.

»Žlutí jdou, pozor. Já tu počkám!« volal Miller a Evans odskočil od okna.

V hrozném očekávání trnul Miller pod okny ohroženého přítele. V tom se mu zdálo, že slyší údery z okna Evansova. A v zápětí stanul u okna Evans, bílou lahvičku u rtů – kynul rukou – zdrcený Miller nevěděl, zda na pozdrav, poslední, či na pokyn, aby uprchl.

Pak Evans zmizel, ale ihned ostrý výbuch se ozval, dým se vyvalil – v druhém, zavřeném okně Evansova bytu se začernaly otvory po vyraženém skle a dole na dlažbě zařinčelo.

Miller se obrátil – bolest i radost jím zachvěla. Okamžik uvažoval.

Má hned zde – pod oknem skonavšího přítele? – Ale to by jim zůstal přístroj, využili by ho, proti bratřím

»Ať jsou tam, nebo ne! Ať mne čeká smrt sebe hroznější, pokusím se!«

A Miller co nejkvapněji, ale zase tak, aby nevzbudil pozornost, spěchal do svého bytu v Celetné ulicí. Srdce mu prudce zabušilo a v prsou se do největšího žáru rozhořela touha, aby se mu podařilo, co příteli, zničiti stroj a zemřít.

V průjezde nebylo nikoho. I schody byly volné.

Se strachem bral za dvéře, otvíral.

Nikdo!

A Miller zajásal! Vrhl se na stroj, rozbil jej na kusy, i kusy rozbíjel – –

Pak se chopil bílé lahvičky.

A před očima se mu objevil luzný obraz. Krásné město na stoupající stráni, bílé vily, zelené zahrady, modré, nekonečné moře – San Pedro, rodné, milované. A tu v něm domek bílý, v něm matka, stařenka, milá, drahá.

Miller pil již, pak trhl tkanicí zápalnou, jež vedla do podstavce stroje.

Kdesi zarachotilo a Miller viděl modrou oblohu oknem, pod nímž naznak poklesl, a její modř se roztáhla v šíř i dál, v moře, modré, nekonečné moře.

XXI.

Bylo hrozné odpoledne, které prožil Strucks.

Mary, jeho žena Mary, kterou tolik miloval, na které tolik lpěl, pro kterou by byl obětoval všecko, jeho Mary ho opustila. Beze slova, bez jediné řádky na rozloučenou!

Je to možno? Mohla odejít? Úplně uhasla v jejím srdci láska k němu? A zahrnoval ji přece vším, po čem její srdce zatoužilo, nebylo, čeho by jí byl odepřel, kdyby byla chtěla, královna se s ní nemohla rovnat.

Ale byla tak prostá, nenáročná, jako kvítek polní jednoduchá a milá.

Ale přece ho opustila!

A proč?

Že má Strucks jiné názory na život, že se jinak dívá na dobu současnou. Zkrátka, že hledí více k

budoucností, zatím co jiní se drží přítomnosti. Však ukáže se teprve, kdo má pravdu. Strucks ji má, ví určitě, nevývratně, že žlutá rasa udrží vrch, že ovládne svět celý. Je zbytečnou námaha, vzepříti, vymknouti se.

Konečně toho není ani třeba. Nadvláda žlutých nebude k neštěstí Evropy, evropský lid konečně dojde klidu po tolika bouřích. Sám se nedovedl srovnati, takto bude pořádek, žlutí zabrání, aby se evropský lid nevybil v nekonečných bojích vlastníma rukama.

A i když splynou obě plemena, nebude to ke škodě žádnému. Získají navzájem, dobré vlastnosti obou se spojí, povstane lid nový, zdravější, ušlechtilejší. Nepomáhal tedy Strucks věci nedobré, jeho vinou jest jen, že vidí dále než ostatní a že se nestaví proti přirozenému vývoji.

Že dochází k hrůzám, které tolik otřásly srdcem Maryniným, je ostatně pochopitelno. Nemohou se podobné mohutné převraty odehráti bez třenic a zápasů, boj je zákonem životním, někdy zuří prudčeji, někdy utuchá. Jsou velké okamžiky, jež prožívá lidstvo, musí docházeti k věcem, jakých jindy nebývá.

Tak omlouval se sám u sebe Strucks, měře nepokojnými krcky svůj pokoj, rozčileně sleduje běh nástěnných hodin, vzrušuje se každým šelestem, každým šustnutím.

Stokrát byl za odpoledne přesvědčen, že se dveře u předsíně otevřely, že Mary přichází, a

tolikrát se zklamal. Opět a opět vycházel před dům, stál ve dveřích a vyhlížel na všechny strany, šel ulicí nahoru a díval se s rohu do nejbližší ulice příčné. Tu se mu zdála postava jakási podobnou Maryině, už naděje zaplavila jeho srdce, ale nebyla to Mary. Tam zase, snad je to ona, ale nebyla.

Vracel se domů, trpkost zalévala mu duši. Nebyla ho hodna, nebyla důstojná velikých jeho myšlenek a cílů. Žena má býti podporou mužova vzletu, povzbuzovati ho má, pomáhati mu, Mary byla obtíží, těžkým poutem, které svíralo jeho křídla.

Stmívalo se, když zdrcen a bez naděje sklesl Strucks u svého pracovního stolu. Jako meč se mu vrývala v duši slova výtek, jež tak bouřlivě dopoledne pronesla Mary. Najednou mu připadalo, že něco pravdy v nich bylo, že on, Strucks, má mnoho podílu na prolité krvi. Tolik lidí jim vydal v ruce! Nebyli by mnohé z nich dostali, Strucks jim pomohl, zradil je. Ještě dnes Evanse a Millera. A jaký hrozný trest čeká ubohé hochy!

A zlá myšlenka se mu zahryzla do srdce: »Vidíš, hoši pouzí, a nasadili životy, bojovali za svůj lid! A ty jej prodáváš, zrazuješ, za peníze!«

»Ne – ne za peníze!« Vykřikl skoro. »Mstím Hartmana! Pomáhám silným! Nehanbím se za to, nechci být na straně přemožených! Rozum mám, nechci bít hlavou do zdi!«

»Ale peníze bereš!« vyšklíblo se mu cosi uvnitř. »Máš je v kapse, ve stole, v bance a od žlutých jsou!«

Nemohl přemoci tuto hanebnou myšlenku. Jen vzdor mohl proti ní postaviti.

»Ať jsem jakýkoli, odcházeti neměla!« řekl si tvrdě. »Také ona mne zradila!«

Hned však jihlo v jeho srdci. »Kdyby byla přišla, kdyby byla ovinula ruce okolo mé šíje, vše bych byl učinil pro několik jejích sladkých slov, pro pohleď jejích milých, něžných očí. Všeho bych byl nechal, poslechl jí, odejít jsme mohli, šťastni být –«

A hned ho výsměšně bodlo: »To dnes ráno udělala, prosila, plakala, zapřísahala tě. A co tys udělal? Odstrčil jsi ji, několika slovy odbyl a šel jsi na Vyšehrad a vydal jim Evanse a Millera. A vydáš jim Nekolu, jak budeš moci, Jidáši!«

Vyskočil, vztek jím zalomcoval.

»Jsem, jaký jsem! A řádná žena vytrvá u muže, kdyby byl nejpodlejším vrahem. Nebo není řádnou ženou!«

Počínala noc.

»Teď přijde!« proletělo Strucksovou hlavou. »Na noc přece přijde, kde by byla? Snad ví, co by si o ni mohl pomysliti!«

»Ale ať přijde!« ušklíbl se a zlo zvítězilo v jeho duši. »Ať si přijde,« řekl, »ale teď nebudu zase doma já!«

A Strucks chopil se klobouku a vyrazil z bytu.

»Pryč! Jen pryč!« hnalo ho. »Ať jsem odtud, než přijde!«

Vyběhl z domovních dveří.

Co to? Mary! Mary šla proti němu! Běžel proti ní, srdce bouřilo v prsou.

Ah, ne! Není to ona.

Dobře, že to není ona! Jen ať přijde zítra! Bude mít aspoň důvod vyhnat ji, vykopnout, ano vykopnout, tu, tu –

A ošklivé slovo se chvělo na jeho jazyku, stěží je potlačil.

Šel pak, prudce šel. Zapadl do krčmy, která byla nejblíže, a ubíjel lítost, ubíjel hněv, srdce, duši ubíjel, až ulevilo se mu v prsou a těžká hlava neměla již místa pro zžíravou bolest, jež opět a opět pronikala do srdce, až umdlela.

Byl jasný den, kdy se inženýr Strucks vracel spit do svého domova. Lidé již proudili ulicemi a Strucks všechny síly sbíral, aby nevzbudil pozornost, nezakolísal.

Ale v jeho duši nová bouře se zdvihala, vír se točil.

»Zbiju ji, zmlátím – utluku – bestii –!« syčelo mu mezí zuby.

Zdálo se mu, že někdo po něm plivl, když vcházel do domovních dveří.

»Bídák – prokletý –!« zaslechl, vystupuje na schody.

Nevšiml si toho. Chvátal domů.

»Bude tam! Bude!« jásal. »A zabiju – zabiju ji –,« blábolil, vcházeje do svého bytu.

Ale nebyla.

Kalnýma, zarudlýma očima se rozhlédl – lůžka byla nerozesílána, netknuta, vše tak, jako když odcházel.

»Mary!« vzkřikl Strucks divokým hlasem.

Spatřil na pohovce její světlemodrý župan.

Vrhl se naň, chopil jej oběma rukama, roztrhl jej v půl a rval a trhal jej v kusy a dupal po jeho zbytcích.

Stanul, ruce jeho klesly.

A najednou se sehnul, sebral zbytky Maryina šatu a zoufale je přitiskl ke rtům.

»Mary! Mary!« zalomcovalo jím, proud slz vyhrkl z jeho očí a Strucks klesl vedle pohovky a rozplakal se bolestným pláčem, tiskna tvář do zbytků Maryina šatu.

Tak usnul, zmožen, s hlavou skleslou na pohovce.

Nemohl pozorovati pobouření, které se zdvihlo v ulici, když se roznesl jeho příchod. Nemohl slyšeti hlučení davu ani křik, jaký povstal, když náhodou mimo jdoucí žlutá hlídka vyčistila ulici.

Byl to následek pověstí, které se roznesly městem a tvrdily, že Strucks prozradil žlutým americké studenty. Byla to pověst, nebylo pro ni důkazů. Vědělo se jen, že Strucks studenty sledoval a že potom byli zatčeni.

Mluvilo se totiž nyní přímo o Strucksovi, náhle bylo známo, že pod jménem Stahlovým se skrývá Strucks. Nikdo nevěděl, jak se na to přišlo, ale jako vichřice to proletělo městem. A proti Strucksovi povstala minulost, spojila se s přítomností a zavalily Struckse potopou nenávisti a opovržení.

Výbor pro osvobození, který se na kvap sešel toho večera, zabýval se také touto věcí. Stál vůbec před těžkou situací, kterou, jak věděl, bylo skoro nemožno rozuzliti. Zpráva o zatčení amerických studentů se roznesla bleskem po Praze. Nikdo nevěděl, že je žlutí dostali do rukou mrtvé. Ale tušilo se, že provinilce stihne trest hrozný. Přípravy, které konali žlutí, nasvědčovaly tomu také.

Na Vltavě mezi Smíchovem a Vyšehradem, prostřed obou mostů, se připravovalo veliké divadlo. Hledištěm měla býti nábřeží, oba mosty, výšiny kolem a pak Vyšehrad a Petřín. A jeviště se stavělo na Vltavě. Velké lodi tam zakotvily, spojeny k sobě, na nich vystavěno vysoké lešení. Všelicos budováno i na něm, ale smyslu toho dosud nikdo neznal.

Ani ze žlutých nikdo netušil, co se má odpoledne díti. Vše bylo tajemstvím Tao-fungovým, který slíbil pěknou podívanou Kan-tai-pekovi, ale vymínil si volnost jednání, aby se mu do práce nikdo nepletl. Ujistil ho však, že trest

obou úkladníků bude takový, že zastraší nejen Prahu, nýbrž celý svět.

Praha však nejasně tušila, že se bude díti něco příšerného a vřela, bouřila se.

»Vše marno,« řekl Ramsen ve schůzi Výboru, »Prahy neudržíme.«

»Dojde k útoku na žluté, to je jisto,« potvrzoval Hall.

»Ale vše je marné přece!« volal zoufale Kampa. »Zbytečně prolitá krev to bude, seslabíme se zase, vyplýtváme značnou část svých prostředků.«

»To vše je pravda. Ale o tom nepřesvědčíme lid,« namítal Ramsen.

»Vše pokračuje, jak jen si můžeme přáti. Indie zbrojí, Sibiř má značné síly pohotově, Amerika stojí téměř připravena. Ale není dosud čas na všeobecný útok, je třeba vyčkati, sebrati síly všechny.«

»Úplně správné, pane Kampo!« řekl Hall. »Ale poměry budou silnější než rozum. Je jisto, že žlutí zítra odpoledne bestiálním způsobem umučí ubohé Američany. Jejich trest bude vystaven lidu, aby zastrašoval. Ale jakmile k tomu dojde, vrhne se lid na žluté třeba holýma rukama. Jak můžeme chtíti někoho zadržeti v takovém pobouření citovém? Marná snaha! A ovšem stejně bezvýsledné by bylo říkati někomu, kdo jde vraždit a má doma připravenu ručnicí a ruční

granáty, aby tohle nechal doma a šel se rvát kamením a klackem.«

»Tak jest! Praha zítra vzplane, to je jisté,« soudil Ramsen. »My můžeme jen pokusit se o to, aby neštěstí nestalo se příliš velikým.«

»Nuže, přátelé, nasaďme vše, co je v našich silách! Ovšem opatrně, budeme dnes více v nebezpečí prozrazení než jindy,« upozorňoval Kampa.

»Bylo by mnoho ztraceno,« děl Ramsen, »kdyby kdokoli z nás padl jim do rukou. My prospějeme více, zůstaneme-li skryti, než kdybychom zachránili sta životů, ale sami byli vyřazeni z boje.«

Bylo jednáno dále, co podniknouti, aby se vzplanutí odboje omezilo aspoň na okolí Vyšehradu, kde se patrně zameziti nedalo.

»Bude dobře, oznámíme-li, že Kan-tai-pek je zase na Petřině,« navrhl Hall a ostatní souhlasili.

»Slyším je teď zcela přesně,« řekl dále Hall, »však jsem vám již za dnešní den pověděl mnoho důležitého.«

»Myslím, že nám vaše myšlenka prospěje netušeným způsobem,« řekl Kampa. »Mám dojem podle zpráv z ostatních míst, že zdejší generál je důvěrníkem vrchního velitele Tsing-hunga, často se prý i s ním radívá o nejdůležitějších otázkách.«

»A co Strucks?« ptal se Ramsen.

»Neslyšel jsem dnes, že by byl mluvil s Petřínem,« odpovídal Hall.

»Asi toho nepotřeboval,« vysvětloval Kampa, »dnes dopoledne byl u Kan-tai-peka osobně na Vyšehradě.«

»A hned na to zatkli Evanse a Millera,« trpce řekl Ramsen. –

»Jsme nyní v obtížné situaci,« vykládal Kampa. »Strucks nám škodí úžasně. Mám obavy, že brzy vyčenichá i mne. Zdálo se mi aspoň dnes, že mne stopoval muž nějaký. Mně neznámý jinak, ač jeho tvář jsem někdy zahlédl v davu chodců.«

»Buďte zvláště opatrný,« úzkostlivě radil Hall. »Jste hlavou naší, to je beze sporu, a vaše postavení u Evropské společnosti nám zabezpečuje spojení s celým světem. Co bychom byli bez vás?«

»Za každého je náhrada, přátelé! Učiním ostatně vše, co bude v mých silách. Nebráním se smrti, ale napřed chci něco vykonati. Nepřál bych si osudu Kmentova. Než obraťme se k Strucksovi!« pravil dále. »Strucks vypátral tajemství žluté smrti a udal oba nešťastné hochy. Ale byl viděn, když po nich pátral.«

»Bude tedy odhalen!« řekl Ramsen.

»A můj telefon?« ptal se Hall.

»Vidíte, to je problém, o který jde,« řekl Kampa.

»A vám nezbude na konec nic jiného, nežli chrániti toho darebáka!« zvolal Ramsen.

»A nechat ho zuřiti dále a ohrožovati všechny, i nás samotné!« dodal Kampa.

»Přátelé, mějte strpení!« prosil Hall. »Jakmile znemožníte Struckse, přeruší žlutí jeho telefon. A mně stále něco říká, že se nám podaří tímto telefonem něco velikého! Nechte mi jej, nekazte to!«

»Pak musíme brániti Struckse proti našim lidem,« pravil Kampa. »Jste pro to i vy, Ramsene?«

»Věc je příliš důležitá,« řekl Ramsen, »souhlasím s Hallem.«

»Však na zúčtování dojde!« zahrozil Kampa. »Nikdo nezpůsobil evropskému lidstvu tolik hanby a tolik škody, jako tento neblahý člověk!«

»Škoda Evanse a Millera!« povzdechl Ramsen.

»A jejich aparátů!« dodal Hall.

»Jsou ztraceny, přátelé,« řekl Kampa, »ale utěšte sel Chtěl jsem vám pověděti na konec důležitou zprávu, kterou jsem dlouho nechával u sebe. Nyní se blíží uskutečnění této věci.«

»Co jest? Oč jde?« tázali se oba druhové Kampovi napjatě.

»Brzy bude žlutá smrt řáditi ve všech částech Evropy.«

»Cože? Bylo by to možné?«

»Zajisté!« vyprávěl Kampa. »Pamatujete se přece na zničení Hekaty Marka Hartmana nad Venuší?«

»Ach, pravda! Bertrand měl takový přístroj,« zvolal Hall. »Pak byl v kolonii.«

»Ale žlutí jej zničili při obsazení kolonie, myslili, že v něm spočívá zázračná síla Mlakovova,« upozorňoval Ramsen. –

»Zničili, ovšem,« vykládal Kampa dále. »Ale Bertrand sestrojil nový stroj, účinnější a menšího, vhodnějšího rozměru. Bertrand, jak víte, pracuje v Paříži. Jeho práce jsou dokončeny, stroj se znamenitě osvědčuje –«

»Znamenitě vraždí –« poznamenal trpce Ramsen.

»Ty, co vraždí –,« vyjel ostře Hall.

»Přátelé, snad ne spor – teď?« mírnil Kampa.

»Ach, ne!« řekl Ramsen. »Příteli Halle, budu obsluhovati takový stroj, dostaneme-li jej –«

»Nebude třeba,« řekl Kampa. »Máme již dosti lidí, mám i místa vhodná, o tom však později. Nyní se pracuje o výrobě strojů –«

»Jak se dostanou odtud?« ptal se Hall.

»Myslím, že je dopravíme po Evropě v aerobusech nerušeně a bez nebezpečí. Upozornil jsem kdysi, že kázeň žlutých bude upadati, až dojde k rozvratu. Není k něm daleko, dnes i prohlídky letadel na mezinárodních linií se odbývají, často žlutý kontrolor se ani nedostaví, ba nepřijde někdy, i když se pro něho pošle.«

»V každé válce na konec vítězí vyšší mravní síla,« řekl Ramsen. »Doufejme, že je na straně naší!«

»Nyní tedy k důvěrníkům!« končil Kampa poradu. »My pak s Ramsenem se ještě sejdeme zde –«

»Já zůstanu u svého telefonu!« hlásil Hall.

Rozešli se. A večer minul, noc nastala. Noc na poslední srpen.

Praha ztichla, dusné mlčení uléhalo po jejích širokých třídách, po náměstích a parcích. Kol Petřína však do tiché noci se rozléhal ryk z otevřených oken Kan-tai-pekových, jež zářila vysoko na hlavní baště nad hradebním příkopě.

Kan-tai-pek oslavoval se svými druhy vítězství nad žlutou smrtí, ke kterému pomohl mu Strucks.

Byl to šílený kvas.

A bylo již k ránu, když oknem se mihla poslední k smrti zmučená bílá oběť.

Kan-tai-pek se zdvihl zrovna a drže sklenicí, ze které s víno rozlévalo, zablekotal:

»Ať – žije – Strucks!«

ROZPOUTANÉ SÍLY.

DÍL II.

XXII.

A konečně Hall usnul.

Ležel na pohovce, maje hlavu dlaní podepřenou, na pravou stranu skloněnou. Na levém uchu tkvělo naslouchátko telefonu, jenž visel nad pohovkou.

Dlouho jím Hall poslouchal. Celou tu hroznou noc.

Slyšel však jen temný hlahol, hovor i smích, zpěv a řev a brzy pustou vřavu. Sklenice cinkaly, podivné, drnčivé nástroje hrály, všechno však tlumeně doléhalo k němu, jak do úřadovny generálovy se donášel hlahol bujné hostiny z velké síně, jež ležela za úřadovnou.

Hnus a opovržení jímalo Halla, když slyšel zvířecí ryk, pak i divoké výkřiky a dunivé rány, jež svědčily o sprosté rvačce mezi hrubou soldateskou, která ovládala Prahu.

Ale hned tyto city ustoupily hrůze a bezmocnému hněvu, když z telefonu k němu dolehlo srdcervoucí lkáni, zoufalý nářek, výkřiky hrůzy a strašné skřeky bolesti mučených bílých obětí, jichž první část předhodil Kan-tai-pek rozzuřeným žlutým bestiím, aby přerušil strhnuvší se rvačku.

Zoufale tiskl Hall dlaně k hlavě, slzy bolesti i vzteku řinuly se mu po tvářích.

A nesměl ani odtrhnouti naslouchátko, musil poslouchati, neboť zaslechl brzy na počátku nocí hlasitě pronesený rozkaz Kan-tai-pekův pobočníkovi:

»Jeden z pánů musí stále býti u radiového telefonu, není vyloučeno, že dojde důležitá depeše.«

Bylo také slyšeti rozhovor Nuriho, patrně s důstojníkem, kterého nechával u telefonu. I zavrzání židle zaslechl Hall, kroky procházejícího se důstojníka, jenž patrně se nerad nudil v úřadovně, zatím co druzí se veselili vedle.

Občas se otvíraly dveře jídelny, pustý hluk dolehl plnou silou z ní, pak zase utichl a bylo slyšeti nevrle kroky nového strážce telefonu.

Čas však prchal, depeše nepřicházela. V jídelně generálově dál se hýřilo, hrozné scény se opakovaly a drásaly duši Hallovu.

»Jak jsme sklesli!« myslil si, »když takové násilí lze na nás páchati!«

Již k ránu nové hrůzy vzrušily jeho ducha, jenž byl k šílenosti zmučen tím, co slyšel. Tu prolétla mu myslí vzpomínka na Struckse. »To by měl slyšeti Strucks!« napadlo mu najednou, »zde by měl nyní býti, snad by pochopil dosah svého bídáctví!«

Ale hluk u Kan-tai-peka se tišil, patrně byla již mrzká společnost zmožena. Telefon umlkal, i

důstojník u telefonu Kan-tai-pekova patrně usínal. A také Hallova víčka se klížila. Spánek, úlevu přinášející, se na něho snášel, objímal jej. –

»Útok počne dne –«

Běda! Zaspal!

Vyskočil, chopil se tužky – kdy? – kdy? – Datum! –

Neslyšel ho! Ledový pot vyrazil mu na čele.

»Evropská letadla vyrazí –«

Zajásal! Psal. –

Tak jako důstojník u Kan-tai-peka, jenž zapisoval docházející depeši.

»– během odpoledne tak – aby o –«

Nerozuměl. Zde bylo udání hodiny. A Hall byl dosud příliš obtížen jak únavou, tak spánkem. Jak zbystřilo toto selhání jeho smysly! A slyšel nyní!

»– linii Cabo de Sao Vicente – Brest –«

Ale den! Čas! Jeho určení! Toho zde nebylo a to rozčililo Halla, že se chvěl na celém těle nedočkavostí i strachem.

»To je prvního?« ozval se najednou hlas důstojníka na Petříně.

»Ne, posledního srpna, večer!« zazněla odpověď.

Balvan spadl s Hallových prsou. Datum zde!

Musil potlačiti radostný vzdech.

»Dále! Dále!« slyšel z telefonu nevrlý hlas.

»Nu, dobře. Dál!« odpovídal z telefonu hlas ještě rozmrzelejší. Byl to člen družiny Kan-tai-pekovy, zřejmě ospalý a znavený nočním hýřením.

»– na západ – aby o šesté ranní – čáru Lewes – Boston.«

Hall by byl znovu zajásal.

»– boj dle instrukcí – obrat o Lewes po pobřeží k jihu. Pak přes Galveston na Los Angeles a Frisco.«

»– Frisco,« opakoval si důstojník. »Všechno?« ptal se pak.

»Ne, dál! – Ponorné lodi zahájí akci o šesté, letadla z nich současně vyrazí k přiděleným objektům.«

»Délka vlny 331.«

»Vrchní velitel Tsing~hung.«

»Hotovo?«

»Hotovo.«

Hall vyskočil, odhodil naslouchátka. Pohleděl na hodiny, blížila se čtvrtá. Venku počínalo slabě svítati.

Dosud byl oblečen. I ukryl drahocenný papír se zachycenou zprávou na svých prsou a přehodiv plášť přes sebe, vyběhl z bytu. Nejraději by se byl rozběhl nejprudším letem, ale musil kráčeti opatrně, aby nevzbudil pozornosti.

Jak se mu zdála dlouhou cesta ke zlíchovskému letišti! A nebylo prostředku, jenž by ji urychlil. Přece však, první autobus hlučel po ulicí! Svezl ho až na zlíchovské nábřeží. Odtud bylo již blízko.

Vpadl do bytu Kampova.

»Zítra napadnou žlutí Ameriku,« pravil tlumeně. »Zde je zpráva.«

Kampa přeletěl očima podaný papír. Pak bouřlivě objal Halla.

»Prokázal jste nedozírnou službu nejen Americe, nýbrž všemu bílému lidstvu. Byli bychom ztraceni, kdyby Amerika podlehla.«

»Snad se ubrání, když bude varována,« souhlasil Hall.

»Nepochybně,« řekl Kampa. »Musíme však ihned zprávu poslati a nelze jinak, nežli z Paříže.«

»Musíte ihned vyraziti,« připomenul Hall.

»Je však svrchovaný čas!« vzkřikl Kampa, »aerobus Západ 5 stojí už připraven k odjezdu.«

»Snad vás ředitel pustí,« mínil Hall.

»Zkusím to,« řekl Kampa. »Ale co Praha? Dnešní den bude zde vážný –«

Ale Hall ho přerušil:

»Zde jde o jedno město. Je nám jistě milé a drahé, lidé nám blízcí jsou v něm. Ale je to jedno město. A oč jde tam?«

»Máte pravdu, pojedu!« řekl Kampa.

V krátké chvíli stál před ředitelem Kolbem.

»Pane řediteli, promiňte mé naléhavé prosbě, pošlete mne s pětkou do Paříže!«

Udiven pohlédl ředitel na Kampu. Ohlédl se k oknu, každým okamžikem měl se vznésti mohutný aerobus na dalekou cestu. Stiskl však zvonítko, chopil se telefonu a dal rozkaz výpravně:

»Pětka ať okamžik počká!«

Pak se obrátil ke Kampovi.

»Je to nutné?« tázal se.

»Nezbytné, pane řediteli!« odpovídal Kampa chvějícím se hlasem. A dodal tonem, kterému ředitel nemohl nerozuměti:

»Kdybyste věděl, co od toho závisí!«

A ředitel se neptal dále. Vstal a řekl:

»Pojďte!«

Vyšli do arény, přikročili k aerobusu, naplněnému obecenstvem. Žlutý kontrolor stál vedle něho, ze široka zívaje.

Otevřeli kabinu řidičovu a ředitel pravil muži, který již měl ruce na volantu letadla.

»Stěžoval jste si včera do nevolnosti, pane Lysko, neměl jsem však za vás náhrady. Ale sehnal jsem ji přece, pojede za vás pan Kampa.«

Udiven patřil řidič na ředitele. Ale stačil jeho přísný pohled a další slova:

»Sestupte tedy, odevzdejte stroj Kampovi!«

Lyska vykročil, vzal tlumok se svými věcmi a na jeho místo sedl Kampa.

Hall zatím sledoval, nenápadně se dívaje přes ohradu, co se děje. Slyšel zabzučení vrtulí a spatřil ředitele s jakýmsi mužem, jak se vracejí arénou ke kancelářím. Kampa to nebyl.

A mohutný avion se právě sunul nad domy a mířil k západu. –

Naděje zachvěla jeho duší. A hned zmrazila ji obava. Jakým náhodám a jakým nebezpečím je vysazeno poselství, jež nese Kampa! Jediný člověk je nese do dáli set kilometrů. Stačí nevolnost,

nepatrná nehoda. A přijde pozdě zpráva, od které závisí osud celých plemen.

A i když Kampa bez úrazu dorazí a včas. Bude třeba zprávu vypraviti přes oceán. Za těchto poměrů, jak těžký úkol!

Podaří se vše? Nebude marným vše, co dosud podniknuto? –

Hall si ani neuvědomil, že již delší chvíli mimoděk se prochází sem a tam před budovou kanceláří. Nyní jako by procitl. Zdvihl hlavu. A zpozoroval člověka, který stejně jako on se toulá ulicí, chodí však na druhé straně, před obytným domem pro zřízence společnosti.

Hallovi teprve nyní připadlo, že ten člověk chodí zde již delší chvíli. Jistě na někoho čeká. Nebo slídí. Opravdu, opatrně se rozhlíží. Je patrno, že nechce býti pozorován.

Co znamená ten člověk zde?

Úzkost sevřela srdce Hallovo.

XXIII.

»Hrůza! Hrůza! Věřte, lidé, není boha, když se na tohle může dívat a tohle snést! Ach! Ach!«

Tato slova probudila Struckse z těžkého, malátného spánku, jenž trval do pozdního odpoledne.

Vstal, pohleděl z okna. Spatřil davy, proudící, utíkající ulicí. Městem zněl podivný, mnohohlasý

povyk, odněkud sem občas doletěl praskot výstřelu.

Před domem, v němž bydlil, kupil se dav okolo ženy, prostovlasé, uřícené, zoufale lomící rukama.

»To nejsou lidé, ne, ani zvěř toho není schopna, té hrůzy, pro Krista, co se to děje!« naříkala žena v šíleném rozčilení.

Pokřik, dotazy, dav se hromadí.

»Ty studenty mučí! Na Vltavě!« vykládá kdosi nově přibývajícím.

A žena chvějící se vzlykotem podivným, děsem potrhaným hlasem líčí:

»Na železných rožních je mají řetězy přivázány, ruce, nohy rozpjaté – a rožně se točí, pod nimi hoří a vždy do ohně přijde, jak se tělo točí, ruka – noha – druhá ruka – noha – a opalují je – kus po kuse – pahýly už mají z údů a z nich se kouří – hoří – ach – ten děs –!«

A žena klesá do mdloby, padá.

Zachycují ji, výkřik hrůzy se nese ulicí.

V úprku přibíhá muž, hrůzu ve tváří.

»Jděte tam! Jděte!« křičí. »Svět tohle neviděl – to jsou ďáblové – z pekel horoucích –!«

Znovu zarachotily pušky z daleka. Městem, v němž utichl ruch, příšerně se rozlehl zvuk výstřelů.

»To naší střílí! S nábřeží padlo několik ran, chtěli ulehčit ubožákům!«

»Na ně! Vzhůru! Ať nás ubijou! Ať zhyneme!«

Dav se rozvlnil, tu jiný muž mohutně vzkřikl:

»Šílenci! Stůjte! Nikam!«

Struckse přemohla zvědavost. Však bylo to spíše cosi jiného. Byl jako zmámen po těžkém spánku. Ohlédl se po bytě – Mary tu nebylo. A táhlo ho ven, neznámá, nepřekonatelná síla ho pudila.

Vyšel. Stanul ve dveřích domu, rozhlížeje se.

Ale již ho zpozoroval dav.

»Vidíte ho! Tu je!«

»Vrahu! Zrádče! Bídáku, podlý!«

Ulice zařvala pří jeho spatření. Vše se obrátilo k němu, vlna se hnula.

Kámen udeřil vedle něho, nad. A les rukou se vrhl na něho, srazil ho, nohy dopadly na jeho tělo.

»Pryč! Pusťte!« týž velitelský hlas je zarazil, který jím před okamžikem velel domů jít, neobětovat se marně, počkat!

»Zdvihněte ho! Vodu!« velel muž dále.

Neradi poslechli. Vychrstli vodu na zkrvavenou Strucksovu tvář a Strucks prohlédl. Malátně se opřel o dvéře domu, nejsa však vážněji zraněn, neklesl.

Tu znovu se ujal slova neznámý muž:

»Chcete zabít největšího padoucha z Evropy. Zrádce, který prodal svoje bratry, bídáka, který udal ubohé americké studenty!«

»Pryč s ním! Zabte ho!« divé volání zaryčelo z rostoucího davu.

»Nesahejte na něho!« vykřikl mohutně neznámý. »Prokázali byste mu velkou službu,

kdybyste ho zabili! Žít ho nechte, jemu osud již trest uchystal. Slyšte! Včera dopoledne udával inženýr Strucks Evanse a Millera Kan-tai-pekovi na Vyšehradě. A v touž chvíli chytla žlutá hlídka jeho ženu a odvlekla ji na Petřín – dnes leží v hradebním příkopě pod Petřínem!«

»Mary!«

Děsný výkřik se rozlehl z úst Strucksových. Dav ztrnul při něm, krev mu chladla v žilách při pohledu na Struckse.

»Mary!« vzkřikl znovu Strucks. Klesl na kolena, zdvihl se znovu, vyběhl.

Dav se mlčky rozestoupil, ponechal mu cestu.

A Strucks běžel, běžel k Petřínu.

Dav se rozcházel v němé hrůze, nikdo se Struckse nedotkl.

»Nebylo děsnější pomsty nad tuto!« řekl kdosi.

»Pak že není boha!« řekla oddaně prostá žena.

»Jest! A zachrání nás. Důvěřujme!« dodala jiná.

Na Vltavě se již dokonávalo příšerné divadlo.

Proběhlo podle přání a podle plánu Tao-fungova. Rušilo je s počátku několik výstřelů. Padly z okének střešních z některých domů na obou nábřežích a byly mířeny na nešťastné oběti, aby ukrátily jejích muka. Nikoho však nezasáhly, ale přes to způsobily vyvraždění několika domů.

Na dvou místech se dav nezdržel a vrhl se na čínský kordon, který v několika řadách kryl přístup k řece na nábřežích i mostech. Povstalo

hrozné krveprolití, ale skončilo rozprchnutím davů.

Pak lid se ztrácel, vyprazdňoval nábřeží. Kantai-pek, jenž se zálibou se díval s petřínské tvrze dalekohledem na hroznou exekuci, v údivu pozoroval, že na nábřežích a mostech zůstaly pouze žluté kordony.

»Co pak se to děje?« ptal se svého pobočníka.

Než však mohl Nuri odpověděti, zaduněly mocné výbuchy od Vyšehradu, kotouče dýmu se vyvalily nad místy, kde ležely brány, a zuřivý praskot pušek se ozval.

»Útok na Vyšehrad!« vykřikl generál. »Vzhůru! Vojsko tam!«

Ale vojsko hnalo se již samo, poněvadž do jeho stlačených řad zasekly se rachotivé zuby strojních pušek, jež znenadání zaštěkaly se střech, z oken.

Byla to děsná lázeň! V divokém zmatku hnali se žlutí s nábřeží, spěchali k Vyšehradu. Tlačili se, kupili na rozích ulic a padali zase jako klasy, požínáni deštěm připravených strojních pušek nebo sráženi výbuchy ručních granátů.

Nebyl to organisovaný boj, ale šílená zoufalost dodávala lidu odvahy i ducha.

V největším postrachu sháněl velící generál posily z celého města k ohroženému Vyšehradu, alarmoval i posádky okolních měst. Bledý hrůzou očekával útok na Petřín a nařizoval, aby připravili letadla k útěku.

Za tohoto zmatku běžel Strucks, nikým nepovšimnut, ulicemi města.

Nohy pod ním klesaly, srdce divě bilo. A hlavou hřměla bouře, divoká, hrozná bouře! Nepochyboval, že pravdou děsná zpráva, kterou slyšel, ani na okamžik srdci neulehčil pablesk naděje. Věděl, stalo se, musilo se státi! Veliký musil býti trest za velikou vinu!

Ale vidět ji musil, Mary musil vidět, naposled! A pak!

A nehty se při těch slovech zaryly do masa dlaní, až teplá krev se do nich vyronila.

Tak doběhl k petřínskému příkopu.

Neviděl černé, vysoké bašty, neviděl ani oken, zářících v ní v paprscích zapadajícího slunce, jen příkop viděl, příkop!

Tu byl, tu jeho sráz, dolů po něm, tam několik těl se bělá.

Sklouzl po zvlhlém svahu, vzpřímil se a hrozný výkřik děsivě otřásl baštou:

»Mary!«

Pohlédl vzhůru – to obě zaťaté ruce zvedl a hrozil ještě Strucks.

A k tělu ubohé Mary se sklonil – šílenec.

Zdvihl její hlavu, zahleděl se ve strhané rysy tváře. Pohladil zkrvavené čelo, rozpuštěný, rozervaný vlas. Otevřel oči, které se na něho sklenně zahleděly, zavřel je zase. Všiml si rozedraného šatu na její hrudi, zachvěl se, spatřiv rozdrásaná prsa. Zakryl je šatem, pak vzal do

náručí pozůstatky nešťastné ženy a s námahou vynesl její tělo.

Přijížděl vůz. Robotníci, kterým bylo uloženo odvážeti a pohřbívati těla z příkopu.

Strucks sám položil Maryino tělo na slámu vozu. Naposled pohleděl na její tvář, pohladil zsinalé líce. Ale již se mu zdálo, to že není. Mary, Mary že už není.

»Ale jsou oni, žlutí!« zahryzlo se mu v mozek.

Přihrnul slámu na Maryinu tvář, sáhl do kapes, hrst bankovek podal sedláku. Pak se obrátil, odcházel.

»Žlutí! Žlutí! Vraždit! Jako oni!«

Jako mlýnské kolo se točilo v jeho mozku a jediná myšlenka přicházela, odcházela, zase přišla, ona, jen ona.

. . . zahleděl se ve strhané rysy tváře . . .

Stmívalo se, když scházel po svahu. Rachot střelby ho upoutal, dunivé výbuchy od Vyšehradu. Plýtvalo se drahocenným, těžko opatřeným materiálem. Kus po kuse bílí vyhazovali do vzduchu hradby, drali se mezerami, padali, ubíjeli.

Žlutí byli na rozpacích. Přikvapila tma. Pomocné sbory z jiných částí města byly zastaveny, neboť hrozně trpěly cestou. Praha se změnila v pekelnou výheň, vřela a bila bez ohledu na následky. Dohnán k zoufalství ztratil lid rozvahu, nedbal rad, napomínání, zapřísahání.

Na Vyšehradě se žlutí bránili zuby nehty. Ale ustupovali před zuřivým náporem, jímž se na ně hnalo od Pankráce. Hřbitovní zeď byla jim ještě ochranou.

V tom však náhle se objevil nad pevností roj letadel. Strucks se zastavil právě na nábřeží a pozoroval z dáli tuto část zápasu. Jako hejno vos vrhla se letadla nad tvrz. Zakroužila nad chrámem a nad hřbitovem. Nízko se snesla.

A již blesky šlehaly, zdola odkudsi přicházely. Strucks viděl, jak zář se kmitla a polila zdola věže chrámu, uhasla – pak zeď se osvětlila a zase padla v temno, tu přímo na hradbách ostře zablesklo, oslňující koule, paprsky od ní – a prásk! – prásk! – dunělo shora nad hladinu vltavskou, na které se černaly obrysy velkého popraviště s dvěma rožni a zapomenutým, dohořívajícím ohněm.

»Tam! Tam! Žlutí!« hnalo Struckse neodolatelně k Vyšehradu.

Tam však již boj tichl. Letadla vyhodila pumy, jimiž zasypala a roztřískala hlavně hřbitovní zeď, za kterou se kryli žlutí. Celé kusy zdí vyletovaly do povětří, mohutné jámy se ryly mezi hroby, drtily se pomníky i hrobové desky, a deštěm železa, kamení a ohně prchali poděšení žlutí. Beze stopy pak zmizela letadla. Bitevní aera žlutých se vznesla pozdě a vrátila se brzy pro tmu. Bylo jích jen několik, ježto ostatní se vrhla k západu, a byly to jen starší stroje. Nevyjížděly rády a nemohly se zdržeti dlouho, čekal je případně úkol, aby zachránily Kan-tai-peka, jenž stále čekal útok na Petřín.

Žlutí pak již nepokročili do předu. Stáhli se do hlavní tvrze nad Vltavou, kde byli bezpečni, dobytou část ponechali nepříteli. Ale také ten nešel dále. Bylo jasno, že za dne se dostaví posily a že by další zápas byl marný. Proto útočníci se rozptýlili pod záštitou nocí.

Tak došel Strucks nerušeně až k pevnosti. Prošel rozbořenou branou, dále kráčel opuštěným vnitřkem tvrze. Blížil se hřbitovu. Musil se vyhnouti hluboké jámě, kterou vyryla tu puma.

Ale za hromadou země se cosi hnulo. Muž jakýsi se těžce hýbal, skrýti se chtěl. Strucks poznal Číňana. Skočil k němu, žlutý se čímsi lesklým rozehnal, ale Strucks nastavil ruku levou

a pravou udeřil po hlavě Číňanově. Skulil se, nehlesl.

Divoká radost zaplanula v srdci Strucksově.

»Po něm! Zabit!« zaradoval se a kráčel dále.

A jako hyena se plížil bojištěm, vyhledával raněné, rval je, bil, dobíjel.

Došel skoro ke kostelu. A tu stín na zdi, v koutě přitiskly! Bez úvahy skočil po něm, udeřil. Zavrávoral však zpět, jak silná rána dopadla na jeho hlavu. A již skočil znovu, rána a žlutý se svalil.

Hýbal se však, Strucks padl na něho. A zpozoroval, že Číňan drží krabici nějakou, tiskne ji k prsoum.

»Hyeno!« zasyčel. »Hroby vykrádáš? Pusť!«

Sevřel hrdlo padlého a vyrval mu krabici ze sevřených rukou.

A pak, jakoby sám byl zloděj, přitiskl krabici k hrudi, zakryl ji šatem a kvapně prchal.

V tu chvíli končil Kan-tai-pek poradu se svým štábem:

»Velikým bude zítřejší den. Třetí pevnina se skloní před čínskou silou a mocí, na šíji Ameriky vloží vítěznou nohu nepřemožitelný Číňan. Nám patří budoucnost a zítřek bude toho dokladem.«

Tu využil Tao-fung příznivého okamžiku:

»S potrestáním Prahy bude tedy sečkáno, až se vrátí naše vzdušné síly z vítězného boje.«

»Ano,« řekl generál. »Zítra se omezíme na obsazení vyšehradské tvrze. S Prahou si věc

vyřídíme po skončení americké akce. Ale potom, pánové, to přísahám, poteče Vltava krví až do moře!«

Také Ramsen s přáteli v ten večer uvažoval o stavu věcí. Věděli, co čeká Prahu za dnešní den, a neměli ani záblesku naděje, že by ji mohli zachrániti.

»Kampa dojel do Paříže,« hlásil Ramsen druhům. »Více však nám není známo a ani býti nemůže. Víme, že Bertrand spojení radiové s Amerikou měl. Ale právě v době poslední nám docházely zprávy, že se žlutí usilovně snaží objeviti způsob, jak se naši dorozumívají s Amerikou. Naše stanice prý byla mnohokráte v nebezpečí. Měl pan Kampa s Bertrandem dnes možnost, aby dopravili naši zprávu přes oceán?«

Bylo těžko odpověděti na tuto otázku. A nejistota skličovala všechny.

XXIV.

Polotemnými ulicemi se ubíral Strucks od Vyšehradu.

Kam se ubíral?

Nebyl si toho vědom, bez myšlenek šel, v hlavě pusto a prázdno. Jen tlak, děsný tlak v ní cítil a u srdce drtivě těžko.

Noc těžce ležela nad Prahou. Odkudsi zdaleka ještě zarachotila hromadná palba. Ale daleko byla. Kdesi blíže občas rána padla, tu dvě

najednou. Zamířil tím směrem, sem tam bloudil ulicemi, jak ho klamavá ozvěna různě vedla.

Cosi slabě se zařízlo do jeho dlaně. Všiml si, že nese krabici. Plechová byla, poškozený okraj na jedné straně lehce poškrábl ruku. Přendal tedy krabici, ostrým, otevřeným okrajem vzhůru, sevřev rukou její druhou, hladkou stranu.

Najednou blízko zarachotilo. Zdvihl hlavu, byl pod emauzským kopcem. I kráčel vzhůru k náměstí. Došel až na ně, zamířil přímo dolů. Zablesklo se s pravá, koule zasykla a tupě narazila vedle do zdi. Pak ho zakrylo křoví sadu, posunuvši se mezi něho a dlouhé budovy za pomníkem, obsazené žlutými. Jednu chvíli zablesklo se znovu a kule proletěla hodně těsně, nezasáhla ho však a s lehkým šelestem provrtala domovní dvéře, jež právě míjel.

Již nerušen scházel se svahu náměstí, vešel do ulice. Přímo tak se dostal do obvyklých končin a pudem veden dorazil k svému bytu. Mechanicky otevřel dvéře domu, zase zavřel a vystoupil do svého obydlí.

Rozsvítil, rozhlédl se, položiv krabici na stůl. Nestaral se o ni, nepřehlížel jí. Zdálo se mu cosi podivným. Byl to jeho byt a přece jakoby se něco změnilo na něm!

Mary nepohřešil. Na pohovce ležely v nepořádku rozházené kusy jejího šatu, Strucks je však odsunul a nesvlékaje se, položil se na pohovku.

Usnul.

A dlouho spal. Bylo k polednímu, když se probudil. Oči zatěkaly, jakoby je zarazil pohled na světnici, tak známý a milý. Ale jak se rozhlédl, vrátily se náhle všecky vzpomínky.

»Mary!« prolétlo znova jeho hlavou.

»Mary!« zalkalo v hlubinách.

Touha po ní a stesk naplnily celou jeho bytost. Šílený bol znovu zdrtil jeho srdce a šílená nenávist zase se rozhořela v něm, aby už neuhasla. Pochopil nyní plně celou hrůzu neštěstí, které ho stihlo.

A jako balvan dolehlo na duši vědomí, že to je trest. Najednou poznal, že bylo zločinem, co páchal. Hluboký žal sevřel nitro, proud slzí se vylil, aby ulevil zmučené duši, aby ji očistil.

»Veliký zločin, veliký trest!« kajícně doznávalo tvrdé jeho srdce, stísněné zármutkem. Konečně vzpomněl, co bolu způsobil svým obětem. Jak jim bylo? Představil si bestiální smrt Maryinu a musil pěstě přitisknouti k šílící hlavě, aby se nerozskočila.

Jak krutě trpěli, které zradil! Viděl v duchu smrt ubohých hochů, Evanse a Millera, viděl lodi na Vltavě, ohně na nich a na rožních přivázané lidi, jichž ruce, nohy se upalují v pahýly.

Sžíravá lítost nad minulostí jej krušila a drtila, žhoucí zášť jím lomcovala k těm, kterým se dosud kořil a v nichž viděl bohy. Zášť, úměrná

dřívějšímu obdivu, důvěře, ale i trpkému vlastnímu zklamání.

»Žlutí! Žlutí!« bouřilo a vřelo v něm.

»Žlutí! Žlutí! Běda, běda jim!«

Chvíle šílených muk plynuly, divoká bouře lítosti a záští valila se duší ubohého muže. Táhly jí vzpomínky na bludy a viny, k zemí ji tiskly, krušily. Byl by se rodil nový člověk v této výhni bolestí, kdyby starý nebyl býval rozdrcen pod tíhou minulosti.

Strucks neklidnými kroky měřil pokoj, sem a tam dlouho chodil po něm. A tu si všiml krabice, kterou za včerejší noci přinesl si z Vyšehradu. Bezmyšlenkovitě ji otvíral. Ve svrchovaném úžase však probíral se papíry, které vyňal z ní. V horečném chvatu je přehazoval, pročítal. Odlesk nekonečně vážných myšlenek a velkých cílů spočíval na jeho lících při tom, divoce bušilo srdce a city vřely – –

Tu ozvalo se zaklepání na dvéře předsíně.

Strucks prudce sebou trhl, zalekl se. Pak rychle schoval papíry do náprsní kapsy, krabici vsunul do stolu. Teprve potom se zdvihl, aby otevřel dveře příchozímu.

Vešel muž.

»Buďte zdráv, pane inženýre!« pozdravil.

Strucks na něho pohlédl nechápavě, cize.

»Nepoznáváte mne?« ptal se muž nejistě. »Jsem Fukar.«

Ale Strucks nemohl se rozpomenouti. Bylo mnoho zmatku v jeho ubohé hlavě.

»Jsem dělník,« připomínal Fukar, »kterého jste na Císařské louce ochránil před velkým, černým psem.«

Tu teprve svitlo Strucksovi.

»Ah, vzpomínám, pan Fukar!« řekl. »Promiňte, jsem rozrušen vším a jako ubit. Vím již, vím, pojďte, posaďte se!« A se strachem hleděl na příchozího.

Fukar usedl. Bylo patrno, že Fukar dosud nezvěděl, kdo je inženýr Stahl.

»Přinášíte mi zprávu nějakou?« tázal se Strucks.

»Ano, o panu inženýru Nekolovi,« zněla odpověď.

Strucks vyskočil. Bouřlivý vichr se zatočil v jeho mozku.

Vše, co se kdy pnulo k tomuto jménu, nenáviděnému i obávanému, proletělo mozkem nejdříve. Strucksovy oči divě zaplanuly, tvář se zkřivila hrozným výrazem.

Ale již letělo zas cosi jiného jak bouře Strucksovou myslí. Nevyslovená nikdy úcta před jeho prací, obdiv skryté činností za žluté poroby, kterou Strucks, lépe než jiní tušil, a pak naděje, která se k Nekolovu jménu zoufale připnula v okamžicích strašlivého vystřízlivění. Jako bouře honily se tyto city myslí Strucksovou, jako lehké

pírko ve vichřici zmítala se, kolísala duše Strucksova.

Fukar v pološeru nepostřehl nepokoje Strucksova. Byl též příliš unesen svým úspěchem, těšilo jej, že poslouží dobré věcí. Neměl obav, že by mohl tajemství své položití do nepravých rukou. Vykládal je proto bez rozpaků.

»Myslím, že se nemýlím,« řekl potom, »jděte tam a pátrejte sám dále! Vy si budete již vědět rady.«

»Buďte zdráv, pane inženýre!« pozdravil.

Rozhlédl se starostlivě, podíval se ke dveřím a potom, přikročiv až ke Strucksovi, zašeptal mu cosi do ucha. Strucks se vzchopil, když uslyšel jeho slova.

»Opravdu,« řekl sám k sobě tiskna pravici k čelu, »to zní až příliš pravděpodobně.«

Chvíli beze slova procházel se pokojem. Pak stanul před Fukarem a krátce se ho otázal:

»Jste si naprosto jist, že nikdo neví o vašem objevu?«

»Určitě!« tvrdil Fukar. »Snad jsou zasvěceni jeho přátelé, lidé, s nimiž se stýká. Jinak nemá nikdo potuchy.«

»A znáte lidi, se kterými přichází do styku?« ptal se Strucks.

»Aspoň některé,« pravil Fukar. A bez prodlení vypověděl vše, co věděl.

Odcházel pak uspokojen, slíbiv svatě Strucksovi, že dále o věci pomlčí.

Strucks zatím zůstal doma. Nechtěl vycházeti spolu s Fukarem. Měl více příčin k tomu. Bál se, že napadne ho někdo cestou a že bude snížen v očích člověka, jenž zřejmě přišel k němu s důvěrou. Nechtěl také, aby na Fukara padl stín snad proto, že jde se Strucksem. Bylť Fukar jistě dobrý člověk.

Vedle toho však musil Strucks učiniti jasno sám sobě. Nebylo již pochyby, měl v rukou Nekolu. Fukarova zpráva zdála se být zcela spolehlivou. Strucks měl možnost, vyrovnati účet s Nekolou. Stačilo jen slovo, pouhý pokyn a Nekola byl neodvratně ztracen.

Ale radovali by se – žlutí! Proklatci! – A přece zase –

Po mnohých úvahách Strucks vyšel z domu. Táhlo ho cosi, nemohl odolati. Věděl nyní, kde hledati nenáviděného muže, nebo jeho přátele.

Spěchal novoměstskými ulicemi, přešel na levý břeh. Pak se mu zdála pěší chůze pomalá, i použil městské dráhy a tak se dostal ke zlíchovskému letišti. Dlouho se nerozmýšleje, obrátil se do ředitelovy kanceláře. Ptal se na pilota Kampu.

Ředitel Kolbe pohleděl se skrytým zachvěním na neznámého mu člověka. Nemohl buditi mnoho důvěry zjev nešťastného inženýra, do jehož tváře prožité útrapy vryly své stopy.

»Kdo jste?« ptal se ředitel opatrně. »A čeho si přejete od pana Kampy?«

»Jsem inženýr Strucks.«

Ale již se zhrozil dojmu, jaký vyvolalo jeho jméno. Najednou se mu vynořilo ve vzpomínce, jak ho dav napadl včerejšího dne, když vycházel z domu. Uvědomil si zradu amerických studentů, pocítil, že jméno Strucks je jméno prokleté. Nenapadlo mu to vše, když se představoval řediteli.

Teprve teď mu vše připomněl jen letmý pohled ředitelův. Bylo v něm leknutí, nenávist i opovržení. Krátký jen, pouhý záblesk, ale Strucks mu porozuměl, ač ihned byl vystřídán nehybným výrazem chladného úředníka.

A duší Strucksovou zavířila nevole, jež rostla v nenávist.

»Pana Kampy zde není,« slyšel inženýr v tom slova ředitele, jenž se usilovně snažil nabýt opět klidu.

»A kde jest?« optal se Strucks. Otázka ta byla vyvolána slovy ředitelovými. Strucks je odříkával jako stroj.

Ředitel Kolbe pohlédl na něho. Váhal, jak odpověděti. Rychle však se rozhodl, že by skrývání jen mohlo uškoditi. Řekl proto, pokud mohl klidně:

»Pan Kampa byl poslán včera z rána s aerobusem číslo pět, vrátiti se měl dnes odpoledne, dosud však zde není.«

»Snad porucha stroje?« otázal se Strucks nevěda, co činiti, nemoha se vzdáliti a nevěda, co by řekl dále.

Ředitel mu odpovídal. »Před chvílí jsme obdrželi zprávu, že jde o malou poruchu motoru, dalších zpráv dosud není.« Pohleděl úkosem na Struckse.

Strucks postřehl v tom znovu strach i zášť.

»Děkuji vám,« řekl. A odcházel překonán hanbou i lítostí. Ale jiný cit z nich rostl, plápolal. U východu z budovy narazil na kohosi. Muž to byl. Ale obrátil se rychle a nepokrytě, vyhnul se Strucksovi.

Strucks byl znovu pokořen. V duši jeho jako by se setmělo. Stále určitěji viděl horu záští a opovržení, která jej hrozila přitisknouti k zemi.

Ale Strucksova povaha byla vzdorná. V srdci jeho rostla síla. Nebylo však dosud jasno, kam se skloní, k dobru nebo ke zlu. –

XXV.

Upřímné přátelství spojovalo Kampu s panem Astem. Stýkali se ovšem zřídka, nebylo možno jinak v nebezpečných dobách. V poledne se scházívali, když Kampa se z letiště ubíral k obědu.

V tu dobu spolu chodívali, když ulice byly naplněny lidem, jenž se hrnul z dílen, továren, kanceláří, obchodů. Ztratili se v davu, nikdo si jich nevšiml. Prošli několika ulicemi, až se přiblížili k místu, na němž byla Kampova jídelna. Na rohu ulice se krátce rozloučili, vřele si ruce

stiskli a rozešli se, těšíce se na smluvenou schůzku novou.

Bylo proto smutno panu Astovi, když na Kampu marně čekal o polednách posledního srpna. Nedočkal se, zarmoucen se vracel drahou do Motolu.

Neměl klidu celé odpoledne, znovu vyšel, poblíž letiště se procházel a hledal Kampu. Došel k domu, v kterém bydlil Kampa. Pozoroval okna, zdali nepozná z nich, co se stalo. Ale byla jako jindy, nebylo nic na nich nápadného. Bezradně odcházel Ast, slzy se mu leskly v očích.

Pozornost jeho strhl výjev na Vltavě. Se zlíchovského návrší viděl čtyři rudé sloupy ohně, které vyrazily v rozích lešení a daly znamení, že počíná se divadlo. Pan Ast prchl před hrůzami, jež se rozvíjely na Vltavě. Ozval se pak třeskot zbraní od nábřeží a pak rachot s Vyšehradu. S uděšenou duší přišel pan Ast domů do Motolu, úzkost o Kampu mu srdce svírala.

Doufal aspoň, že mu o Kampovi večer poví Tom. Ale dlouho do noci naň čekali, pan Ast s paní Murkovou. S pláčem vítali ho oba, ale s rozdílnými pocity pak naslouchali jeho vyprávění. Líčil útok na brány a na tvrz, jak zástupy hnaly žluté za hřbitovní zeď a potom až do vnitřní tvrze.

»Mnoho našich padlo, pravda,« přiznal ke konci, »také chudák pan redaktor Kompers. Blízko mne to bylo, vráz byl mrtev, při útoku, čestně, jako muž.«

»Nu,« a Tom dělal skromného, »mně nestalo se pranic. Trochu jsem se řízl o bajonet do prstu, to bylo všechno. Toho žlutého to stálo víc –«

Matka Murková však beze slova ukázala Tomovu čepici, dvakrát prostřelenou, a bodlem proříznutý kabát.

Pozdě naskytla se příležitost, aby se Ast zeptal Toma na Kampu.

»Jel do Paříže, narychlo ho poslali a zítra se snad vrátí,« odpověděl Tom. A hned se podivil, když uviděl, jak podivně se rozradoval Ast a jak se zase snažil zastříti svou radost. Ale nestaral se o to příliš, ospalý byl dost a dost, i po dnešku měl jistě na to právo.

Avšak druhého dne nové pochybnosti vrývaly se v duši Astovu. Těžko přestál dopoledne, po obědě pak se vydal zase ke Zlíchovu. Věděl, že pařížská pětka přijíždívá kolem čtvrté odpoledne, rozechvěn však čekal, čítal minuty.

Čas prchal zatím. Minula doba příjezdu, pětka však dosud nikde.

Před branou letiště a v čekárně se kupily hloučky lidí, čekajících na příjezd milých a známých. Některých se již zmocňoval nepokoj, hovor stával se rozčilenějším.

»Snad se něco nestalo?« zeptal se náhle kdosi.

»Co by se stalo, teď?« konejšil jiný, »jezdí to nyní bezpečněji ve vzduchu než na zemi!«

Ale někteří přece se odebrali do ředitelské úřadovny, aby nabyli bližších zpráv.

Potkali muže, bledé, skoro žluté tváře, vpadlých, horečně se lesknoucích očí. Vycházel zrovna z kanceláře. Plaše na ně pohleděl, zdálo se jim, že se vyhýbá jejich očím.

Vešli k řediteli a zarazili se nad jeho vzezřením. Byl očividně polekán, ne-li uděšen. Obavami jati tázali se, zdali aerobus Paříž-Praha nestihla nehoda.

»Ach, ne! Nikoli!« odpovídal ředitel Kolbe. »Před malou chvílí došla telefonická zpráva, že jde o malou poruchu motorů. Zdržel se jí už odjezd z Paříže, cestou se nestalo nic zvláštního a aerobus se tuto chvílí již asi blíží k naší hranici.«

»Za okamžik, hle!« dodal. »Již se zpráva vylepuje na vývěsní tabuli!«

Upokojeni odešli tazatelé.

Také vývěska vykonala svůj úkol. Čekající obecenstvo se uklidnilo, někteří odešli, nechtějíce čekati nadarmo.

Pan Ast pozoroval všechen rozruch. Celou dobu chodil poblíže letiště a sledoval každé hnutí na něm. A zaslzené již oči smutně se upíraly k západnímu nebi.

Nepokoj páně Astův rostl a přecházel v horečné rozčilení. Trochu jej upokojila zpráva na vývěsce. Ale na chvíli jen. Čtvrthodina míjela za čtvrthodinou, Kampa nepřijížděl. A minula již hodina sedmnáctá.

Tu náhle, viz! Bod na modrém nebi v daleku na západě. Roste! Blíží se. To je on! Kampa!

Červeň tryskla do tváří Astových, oči ještě bohatší vláhou se zarosily. A pan Ast přitiskl k ústům kapesník, aby zakryl své náhlé vzplanutí.

Než – co to?

Tam bod druhý – třetí – čtvrtý –

Celý hlouček! Nečetný, ale přece několik velkých létadel se blíží k Praze.

To není Kampa.

Létadla valem rostou, níží se. Nyní se dělí, část klesá k Petřínu, část spěje dále, k Vyšehradu.

Čínská létadla!

Byla to ona. Vracela se z boje.

»Jistě předhonila cestou Kampův stroj!« uvědomil si náhle pan Ast. A nejdivočejší myšlenky se rojily jeho utrápenou hlavou. Najednou mu bylo jasno, proč tak dlouho Kampa nepřijíždí. Jistě to souviselo s těmito šedivými příšerami, ony jsou vinny!

Pan Ast se déle nezdržel.

Právě vycházel z budovy ředitelství podivný onen člověk, jenž tam byl asi před hodinou. Vchází tam jiný muž, milý, důvěru vzbuzující.

A tu – hle! – Tom!

Tom se tu vyskytl, udýchaný, rudý v obličeji.

»Tome! Ty zde?« zvolal radostně pan Ast.

»Pan Ast je tady?« podivil se stejně radostně Tom. »Co se vás maminka nahledala! Myslila již, že se vám něco stalo, a plakala už pro vás!«

»A co ty tu děláš?« ptal se s údivem Ast.

Tom se rozhlédl a pak počal opatrně hovořiti:

»Pana Selma hledám: Neviděl jste ho zde? Jste tu dlouho již?«

»Neznám pana Selma,« řekl Ast. »Ale jsem tu již přes – přes hodinu. Teď šel nějaký pán dovnitř.«

»Prostřední postavy, černý, krátce střižený vlas i vous a vysoké čelo –.«

»Ano, to byl jistě on!« zvolal Tom. »A ve vnitř je? Pojďme tam!«

»Pojďme!« souhlasil pan Ast. »Právě jsem tě chtěl prosít, abys šel se mnou.«

»Beze všeho!« řekl Tom. »Aspoň poznám pana ředitele, Kolbe se jmenuje a je to prý výtečný muž!«

»Ne, pane Selme, nemáme jiných zpráv, než které jsem vám řekl. Jestliže je nestihlo něco nenadálého, měli by tu býti ani ne za půl hodiny. Hranice už přelétli.« Tak mluvil ředitel Kolbe k panu Selmovi.

»Mluvíte patrně o panu Kampovi,« řekl pan Ast, zaslechnuv slova ředitelova.

»Ano,« odpověděl ředitel vážně.

Ale pan Selm již zahlédl Toma.

»Tome!« zvolal. »Ty zde?«

»S panem Astem,« odvětil Tom a ukázav na Asta a potom na Selma představoval vzájemně:

»Pan Ast – pan Selm!«

»Těší mne!« tiskl Selm Astovu ruku. »Mnoho jsem o vás slyšel a jsem rád, že vás poznávám!«

»Asi Tom vám o mně vypravoval,« mínil Ast a dodal. »Jako mně o vás.«

Ředitel Kolbe se zájmem pozoroval tyto lidi. Ast si všiml jeho pohledu. Představil se řediteli, ředitel zase jemu.

»Přál jste si?« ptal se ředitel.

Pan Ast neodpověděl hned, za malý okamžik však řekl:

»Prosil bych vás o laskavou zprávu, pane řediteli, zdali nic nestihlo pana Kampu, přijede-li –«

A slova se zachvěla na rtech Astových –

Pan Selm se obrátil k němu, strhl jej Astův hlas, chvějící se citem.

Také ředitel Kolbe se zadíval se zájmem na mluvícího.

A odpověděl:

»I pan Selm se dotazoval na pana Kampu. Nemohu vám, pánové, říci nic víc, než co mi bylo hlášeno. Dle toho se pětka páně Kampova blíží a v brzku bude zde. Ale –«

A pan ředitel se opatrně rozhlédl a utkvěl zrakem na Tomovi.

»Prominete mi zajisté,« řekl, »ale je možno mluviti před tímto mladým hochem?«

»Cokoli, pane řediteli!« řekl Selm. »Ač jsem vám blíže neznám, ručím za něho.«

»Vidím vás všechny dnes poprvé v živobytí,« řekl na to ředitel. »Ale pozoruji, že jste přáteli

pana Kampy. A tu musím vám říci, že jsem opravdu ve vážných obavách o jeho bezpečnost.«

»Zdá se vám podezřelým zdržení aerobusu?« tázal se leknutím zbledlý pan Ast.

»Nikoli,« odpověděl ředitel. »To se stává, že se avion zpozdí, to máme společné s vlaky,« usmál se. Ale obličej ředitelův ihned zvážněl.

»Dotazoval se však naň dokonce již dvakráte člověk, jenž mu sotva věští něco dobrého.«

»Kdo pak?« tázali se všichni tři najednou.

»Inženýr Strucks.«

Jako úder působilo toto jméno na všechny tři.

Nejvíce na pana Asta.

»Strucks!« zaúpěl a musil se opříti o Tomovo rámě, aby neklesl.

»Vizte!« řekl ředitel na potvrzení svých slov. »Dvakrát zde byl dnes, a nyní obchází dole, čeká, až Kampa přistane.«

Pohlédli z okna, právě šel mimo Strucks.

»Ví, co Kampa znamená!« řekl trpce pan Selm.

»Jistě čeká, až Kampa přistane!« řekl Tom. »Půjdu dolů a – –«

»Ne!« přerušil ho Ast. »Čeká-li tu Strucks, není tu sám. Je však nutno, aby tu Kampa nepřistál!«

»Také jsem tak myslil,« pravil ředitel. »Ale nevím, jak to provésti. Máme sice s aerobusem radiové spojení. Ale v létadle spolu jede žlutý revisor. I kdyby zastavilo venku v poli, nedovolí revisor pilotovi, aby se vzdálil.«

Tu se vzchopil Ast.

Zbledlé jeho líce se začervenaly, energie, pevné odhodlání zahořelo v jeho líci.

»Pane řediteli!« pravil. »Pojedu mu vstříc, zarazím ho.«

»Ale jak?« divil se ředitel.

»Jakkoli, nevím ještě, jak. Ale sem nesmí. Nesmí!«

A ze slov Astových tryskala nezlomná, zoufalá vůle.

»Nevím, nevím,« kroutil hlavou ředitel povážlivě, »vždy bude věc nápadná.«

»Nebude, pane řediteli!« mluvil chvatně Ast. »Poškodím jeho stroj –«

»Pak jde o lidské životy –,« namítal Kolbe.

»Nic se nestane, věřte mi, ručím za to!«

»A nejvíce půjde o vás!« mírnil a varoval ředitel.

»To snad jediné,« přiznával Ast. »Ale na tom nezáleží.«

Tu postoupil do předu Tom, jenž dosud stál v pozadí a jen poslouchal.

»Pojedu s vámi, pane Aste!« řekl a podával Astovi ruku,

»Jde o život, Tome!« odmítal ho Ast.

»Nevadí! Jen můžete-li mne potřebovati!«

»Mohu! Jistě! Děkuji ti, hodný hochu!« řekl pan Ast.

Pak se rychle obrátil k řediteli:

»Čas však kvapí! Nesmíme ztráceti ani vteřiny.«

»Zajisté,« souhlasil ředitel, »pětka se jistě už blíží ku Praze.«

»Máte tu k disposici stroj, pane řediteli?« ptal se Ast. »Lehký a rychlý.«

»Vezměte můj!« nabídl Kolbe. »Je výtečný. A úplně připraven.«

»Jednoplošník?« tázal se rychle Ast.

»Ano,«

»Výborně!«

»Pojďme!« řekl jen Kolbe a všichni vyběhli za ním do arény.

»Moji »Střelu«!« velel ředitel dvěma dělníkům, zaměstnaným u hangáru.

»Rychle!« pobízel. »A dvojí ústroj!«

»Stačí pláště a čepice!« řekl Ast.

Přehodili s Tomem pláště, navlékli čepice.

»Kudy letí aerobusy ze západu sem! Směr?« ptal se Ast. »A výška?«

»Linie Cheb-Rakovník – výška pět set –,« odpovídal Kolbe.

Skočili do aera, zabzučel motor.

»Střela« poskočila, vznesla se.

Najednou jakoby se postavila na kormidlo – skoro kolmo vyletěla, jako raketa se vznesla, ve mžiku byla podobna drobnému ptáku.

»Jaký to letec!« žasl ředitel pln obdivu. »Už má tři sta!«

Tu »Střela« se narovnala, nyní bylo viděti, že míří k západu.

»A jak jede!« dodal Kolbe, vida, že Astem řízený stroj se jen mihl a již mizí směrem k západu. »To je rychlost! To je rychlost!«

Také Ramsen s údivem patřil za mizejícím létadlem.

Tu však se ředitel vzchopil.

»Musíme poslati náhradního řidiče,« pravil, »nebo zůstane aerobus v poli!«

»Pane Lysko, rychle!« zavolal do hangáru. »Vezměte pomocný člun a leťte proti pětce. Zdržela se příliš, poohlédněte se po ní.«

Lyska poslechl a ve chvilce drobné letadlo se zdvihlo v aréně a zamířilo za Střelou.

Tu chopil se pan Selm ruky ředitelovy.

»Pane řediteli!« pravil, »Přijměte můj vřelý dík za vše, co podnikáte! Jste tolik laskav a tak obětavý! Buďte však ujištěn, že pomáháte dobré věci!«

A s pohnutím tiskl ředitelovu pravici.

»Nevím určitě, oč jde,« pravil ředitel prostě, »ač leccos tuším. Ale posuzuji vždy věci podle lidí. Soudím, že dobří lidé nekonají věcí špatných. A dobré lidi obyčejně dobře poznávám, zdává se mi, že mám proto smysl; a dosud mne nezklamal. Podvoluji se mu a podporuji ve všem lidi, které mám za dobré. To je vše, pane Selme!«

»Doufejme, že vše dopadne dobře!« dodal louče se.

»Jste sám dobrý, pane řediteli!« nezdržel se a poznamenal Selm.

»Buďte zdráv!«

»I vy buďte zdráv!«

Ramsen odcházel. Před budovou kanceláří zahlédl postavu. Byla právě odvrácena, ale poznal v ní Struckse.

Zatím nesl se mohutný aerobus, řízený Kampou, nad širými českými nivami ku Praze. Přeletěl již Smrčiny a jejich Sněžník, pak Lysinu v Císařském Lese a přes Tepelské vrchy se snesl do údolí Střely, přehoupl se přes kopce za ním a klouzl do široké roviny řeky Mže. Míře přímo na východ, blížil se ku Praze.

Vedle Kampy v řidičské kabině klímal na pohodlném Křesle žlutý revisor.

Kampa si ho nevšímal. Zdálo se aspoň. Ale občas přece pohleděl na něho a pak nenápadně se ohlédl do kabiny cestujících.

Málo dbal dnes i krás, které poskytoval pod ním ležící kraj, hýřící v barvách blížícího se podzimu.

Nepokojné myšlenky se honily Kampovou hlavou. Donesl včera bez zvláštní příhody do Paříže depeši, zachycenou Hallem. Předal ji Bertrandovi. Odtud se určitě dostala dále, již včera večer měli jistotu, že důležitá zpráva se dostala do rukou presidentových.

Co však se dělo dále?

Pozorovali s přáteli, že čínská bitevní létadla skutečně v noci opustila Paříž. Letěla však tak opatrně, že nebylo možno určiti směr, kterým se brala. To bylo vše, co zjistili.

Více se nedověděli, víc nezpozorovali.

Dnešního dne ráno měla býti svedena bitva u amerického pobřeží.

Došlo skutečně k ní? A jaký byl její výsledek? Byli žlutí poraženi, či bylo vše marno, Amerika je zdolána a všechna naděje ztracena?

Nic nebylo známo. Marně pátral u důvěrníků v Paříži, kteří vždy nenápadně hleděli promluviti s Kampou při jeho zastávkách.

Snad bylo příznivým znamením, že nebylo viděti jásotu mezi žlutými. Naproti tomu žlutá létadla se nevrátila. Co z toho souditi? Dostala se do Ameriky?

To vše tížilo mysl Kampovu.

A k tomu vzrušující chvíle v Paříži! Hrozné nebezpečí, ve kterém se octl Bertrand a z něhož vlastně dosud nevyvázl. Jaký to den!

Pak objevení se několika bitevních strojů v týle pětky!

Kampa byl již přesvědčen, že vše je ztraceno! V Paříži vše se vyzradilo, bitevní aera žlutých byla vyslána, aby dostihla pětku.

Kampa v duchu uzavíral účty se životem, připraviv svou kapesní zbraň.

Těžký žal ho zalil. Ne k vůli němu samému. Snad na své milé vzpomněl, na motolský úval. Ale

o věc šlo! »Co bude se díti bez nás? Kdo se ujme opuštěného, bezradného lidu? Zůstanou sami Ramsen, Hall, Blackford –«

A nová naděje ho posílila. Věc nepadá, klesne-li jednotlivec, jeden, nebo dva. Noví vstanou! A z kostí povstanou mstitelé!

Pevně stiskl zbraň a směle se ohlédl proti řítícím se příšerám.

Skutečně zahnuli, spatřivše aerobus. Zamířili k němu.

Již byli za ním, teď dají signál!

Mohutné hučení motorů znělo již z bezprostřední blízkosti.

Teď – jsou zde –

Však – co to – –

Letí – dál –

Skutečně?

Opravdu – přeletěli, zabočili stranou, mizejí.

Čínský revisor, který udiveně patřil na blížící se a zase se vzdalující stroje, znovu se pohodlně uvelebil do svého sedadla a přivřel víčka oční. Patrně byla znavena zuřivou pitkou, kterou žlutí i v Paříži již napřed oslavovali vítězství.

Kampa podíval se na něho a pak obrátil rozzářený zrak zpátky, mezi cestující.

Ale jen okamžik. Již zase se díval do předu. A za čínskými stroji. Odkud přicházejí? Snad z bitvy! Kampa upřel znovu pohled za menšícími se létadly. Zdálo se mu, že není to pochod vítězný, kterým se berou. Rozptýleny jely, Kampovi se

zdálo, že vlajky s čínským drakem nějak splihle vlají ve vzduchu, »Jestliže ovšem oči nevidí, po čem srdce touží!« myslil si.

»Ach, kdybych už byl v Praze!« napadlo mu. »Hall jistě bude již mít jistotu! Tam se dozvím pravdy. Jaká bude? Jak těžko říci!«

A Kampa pln nedočkavosti zrychlil běh stroje. Praha byla blízko, ať je v ní ještě dříve! A ať je to odbyto, šťastně odbyto i na letišti.

V tom však sáhl na páku! Ouhonice byly právě za ním. Zmírnil rychlost aerobusu. Teď znovu!

Jaký to šílenec letí naproti? Lehké, svižné cestovní aero, ale potácí se se strany na stranu! Nekřižuje sice přímo dráhu aerobusu, ale nebezpečně se jí blíží, každým okamžikem se může dostati v dosah vrtulí.

A přece bylo patrno, že nejde snad o bezmocný vrak. Aero bylo obsazeno a zkušené oko Kampovo pozorovalo, že aero je řízeno takto úmyslně, kolísavě sice, ale přece jistou rukou.

Siréna aerobusu mocně zahučela, dávala výstražný signál. Také aero proti němu jedoucí zatroubilo. Nevyhnulo se však na předepsanou vzdálenost, letělo dále proti aerobusu.

»Snad nás chce přeletět, šílenec!« pomyslil Kampa zmírniv znovu rychlost, pevně sevřel volant a zabočil stranou, aby se vyhnul v levo.

A v tom viděl, že v touž stranu zahnulo i aero cizí.

Co následovalo, byl pouhý okamžik.

Cestovní aero se octlo přímo proti mohutnému aerobusu. Vyšvihlo se nad něho, ale nedosti vysoko. Třeskné zachrastění, slabý otřes aerobusu – a již motor hořejší vrtule s rozběhl na prázdno.

Cosi letělo kolem, zachrastila i dolejší vrtule.

Kampa pochopil, co se stalo.

Podvozek cestovního aera zachytil hořejší vrtuli, kus její poškodily také vrtuli dolejší. Bylo cítiti, jak aero klesá. Byl to mistrovský kousek, jejž provedl pan Ast.

A co oni?

Kampa s hrůzou se ohlédl. Viděl cestovní aero, jak se obrací ve vzduchu, úderem vrtule překoceno. Letělo jak svadlý list v podzimu, řítilo se k zemí.

Ale najednou jeho vrtule zabrala, narovnalo se!

Padajíc, zakroužilo zpátky za klesajícím aerobusem a ve mžiku se sneslo v nehlubokém úvalu.

Mezi cestujícími aerobusu však se strhl zmatek. I čínský revisor uděšen vyskočil.

Všichni pozorovali srážku, viděli pád cestovního letadla, nyní pak cítili, že aerobus klesá.

Kampa utišil strach rázným zakročením:

»Všichni na místa!« zavolal. »Nic se nestane! Přistaneme klouzavým letem, dáme nové vrtule a jedeme dále!«

»Na místa! Na místa!« poroučeli po něm zřízenci v kabině cestujících.

Na ta slova se obecenstvo uklidnilo. Jen ustrašenými zraky pohlíželi všichni k zemi, jež se valem blížila. Ale pilot ovládal pevně stroj. Nechal jej přiblížiti blízko k zemi, pak uvedlo kormidlo nosné plochy do polohy skoro vodorovné. A aerobus pomalu se snášel k zemi, až se octl nad rozlehlou lučinou. Otava sušila se na ní, kupy byly opodál, stranou pak široký prostor pod nevelikým kopcem byl volný.

Tam trhl Kampa znovu kormidlem, aerobus zamířil k zemi a hladce, téměř bez otřesu, přistál.

Jen stanul, na nízkém návrší se objevil člověk.

»Pomoc!« volal. »Pilot! Lékárnu! Pomoc!«

Kampa se obrátil, chopil se stěny kabiny skříňku a běžel vzhůru po svahu.

Potkal Toma, bledého sice, ale pevného.

»Sem!« volal. »Rychle, sem!«

Kampa běžel.

A jak se octl za svahem, pravil mu rychle Tom:

»Nesmíte dál, pane Kampo! Na letišti čeká Strucks!«

»Cože?« zalekl se Kampa. »Strucks?«

»Ano! Dvakrát se již po vás ptal, byl u ředitele. Proto jsme jeli proti vám!«

»Vy – úmyslně – život jste nasadili –!« zhrozil se Kampa.

»To nic!« odmítl Tom. »Nic se nestalo, ale vy musíte a námi!«

»A kdo řídil stroj?« ptal se rychle Kampa, běže k místu, kde spočívalo létadlo, lehce zabořené do země.

»Pan Ast,« odpověděl Tom. »Já se jen připojil k němu.«

»Ast!« zbledl Kampa. »A stalo se mu něco? Není raněn?«

»Maličkost,« řekl Tom, »spíš mdloba z leknutí.«

A ulekl se, pohleděv na Kampu.

Kampa už neodpověděl, odtrhl se od Toma a prudce ubíhal po svahu k »Střele«. Pan Ast právě otvíral oči, když k němu Kampa doběhl.

A tu Tom, který spěchal za Kampou, se znovu a převelice podivil. Viděl, co ještě vůbec nikdy neviděl.

Pan Ast ležel v náručí Kampově a plakal radostí, a Kampa objímal a líbal pana Asta a plakal také. Tom slyšel Kampova rozechvěná slova:

»Ty, miláčku? Duše moje! Ty!«

»Musíš pryč! Nesmíš dál, drahý!« prosil pan Ast.

V tom zaslechli bzučení motoru. Na hřebeně táhlého návrší, právě uprostřed mezi dvěma létadly, stanul pomocný člun.

Rychle rozhodnut vymanil se Kampa z náruče Astovy i běžel vstříc přicházejícímu Lyskovi. »Příteli!« pravil udýchán a naléhavě, když se

potkali. »Nepojedu dále, zařiď to nějak s revisorem!«

Lyska se podrbal za uchem a řekl:

»Myslím, že mne sem proto ředitel poslal. Zkusíme to!«

A obracel se k aerobusu. Byl už jednou zkusil, že se s Kampou dějí všelijaké věci, nestaral se tedy příliš a poslechl.

»Stalo se ti něco na stroji?« tázal se, maje se k odchodu.

»Vrtule jsou rozbity, musíš dáti nové.«

»Dobrá,« pravil pilot Lyska. »Nechceš použíti mého člunu?« ptal se ještě.

»Ne,« odmítal Kampa, »bylo by to nápadné. Snad to půjde s tímhle,« ukázal na »Střelu«, u níž bylo uraženo jedno kolečko podvozku, vzadu však bylo reservní.

Lyska se již zdvihl se svým člunem a slétl k aerobusu. Netrpělivé obecenstvo se zaradovalo, vidouc bělavý stejnokroj pilotův. Lyska také s nikým nemluvil, otevřel spodek aerobusu, vyňal náhradní vrtule a vystoupiv po žebříku, připevnil je na místo dřívějších.

Přitáhl potom lehký člun k zádi aerobusu, připoutal jej pevně k jeho stěnám. Pak vkročil do řidičovy kabiny. Žlutý revisor jej znal, nedivil se tedy příliš. Přece však se tázal na Kampu:

»Ten nepojede s sebou?«

Lyska odpověděl:

»Je příliš rozrušen, ti tam –« a ukázal za kopec, »jsou hrozně potlučeni. To je lépe, když je od stroje pryč!«

Spustil motor, pětka se vznesla, zamířila ku Praze.

A Kampa a jeho druhové?

Pan Ast se brzy vzpamatoval, když viděl u sebe Kampu. Radili se, kam nyní. Ale Kampa byl rychle rozhodnut.

»Pětkou jede Bertrand!« řekl. »Stěží unikl z Paříže. Musíme do Prahy, ovšem se musíme skrýt.«

»U pana Selma,« navrhoval Tom. »Tam budete bezpečen.«

»Pravda,« řekl Kampa, »nejlépe k panu Selmovi!« |

Kampa s Astem pohleděli na sebe.

Po chvilce se zdvihla »Střela«. Letěla také ku Praze.

Zastavila však na kraji města a vystoupil z ní Kampa. Nechav pilotský plášť i čepici v »Střele«, zamířil nejbezpečnější cestou do Hradební ulice. »Střela« zase vystoupila a po krátké plavbě se snesla na písčité plošině, jež přiléhala k rozsáhlé zahradě Kolbova domu.

»Pan ředitel nám zapůjčil »Střelu«,« hlásil pan Ast sluhovi, jenž přiběhl k nim. »Chtěl, abychom mu ji pak odvedli sem.«

Rozešli se před domem. Pan Ast odcházel domů, Tom se šel přesvědčiti, co se stalo na letišti zlíchovském.

Večer se měli sejíti všichni v bytě Selmově; měl přijíti i pan Ast.

XXVI.

Stalo se tak. Večer byli naši přátelé pohromadě ve svém útulku v Hradební ulici. Dva účastníci byli zde poprvé, pan Ast a pan Bertrand. Ale znali se vzájemně patrně odjinud, přivítalť se jako dávní známí.

»Často jsme o vás hovořili,« řekl Ast, podávaje ruku Bertrandovi.

»A my jsme vzpomínali na vás,« oplácel Bertrand. »Netušil jsem ovšem, že tak brzy spatřím Prahu, ale nezbývalo jiného,« dodal, jako by se omlouval.

»Náš přítel vyvázl dnes z velikého nebezpečí,« vykládal všem Kampa. »Žlutí včera postřehli, že posílá se radiová zpráva, netušili ovšem, kam a jaká. Ale zahájili tak zuřivé pátrání, že pan Bertrand unikl jen divem.«

»A o ten div měl přítel Kampa největší zásluhu,« vděčil se Bertrand. »Kampa pomohl mi do pětky a vzal mne s sebou. Zde pak v Praze oba zachránil nás pan Ast. Mne ovšem nevěda. – Shoda okolností prospěla i mně.«

»A nasadil svůj život při tom, náš milý, odvážný Ast!« vřele připojil Kampa, »Provedl kousek, jenž se sice zdařil, ale mohl také zcela snadno skončit pohromou.«

»Nebylo to nebezpečné,« bránil se Ast, »pro letce jen trochu zkušeného je to hračkou. A byl se mnou přece Tom,« hleděl obrátiti pozornost jinam. A ukázal na Toma, jenž právě vcházel vesele se usmívaje.

»Máš snad zprávy z Ameriky?« ptali se ho dychtivě.

»Mluvil jsi snad s panem Hallem? Marně čekáme na jeho zprávu,« hovořili jiní.

»Neviděl jsem pana Halla,« řekl Tom, »Ze Zlíchova jdu a smíchy sebou házím. Ani nevíte, pane Bertrande, jak jste zavařil dnes žlutým!« řekl, když mu představili Bertranda.

A Tom počal vyprávěti, co se dálo k večeru na zlíchovském letišti.

Bylo nedlouho před příjezdem pětky. Ředitel Kolbe netrpělivě vyhlížel, brzo-li se objeví aerobus. Místo něho však najednou se snesl veliký, šedivý stroj bitevní. Byl to velký dvouplošník, nesoucí dračí vlajku, a přiletěl s Petřína.

Celý dav žlutých ozbrojenců se vyrojil z něho. Čínský důstojník zamířil k řediteli, jenž stál vedle budovy kanceláří.

»Čekáte na aerobus číslo pět, který vzlétl dnes po polednách v Paříži?« řekl zhurta a beze všeho pozdravu.

»Ano, pane!« odpověděl ředitel.

Řekl prý to vážně, ale nebylo na něm viděti ani zachvění. Vyprávěli to zaměstnanci Evropské společnosti, kteří pozorovali výjev. Byli prý v té chvíli hrdi na svého ředitele.

Žlutý kapitán pak řekl dále:

»Zůstaneme zde, vy se nehnete od nás! Vaším aerobusem, uprchl z Paříže člověk, na jehož dopadení našemu vrchnímu velitelství mnoho záleží!«

Ředitel Kolbe na to neodpověděl nic víc, nežli:

»Prosím! Jednejte, jak uznáte za dobré!«

Kapitán neodpověděl. Obrátil se, podíval na stroj, kterým přijel. Snad ho napadlo, že v aerobusu zpozorují jeho přítomnost a prchnou. Bylo by to sice málo platno, ale způsobilo by to zbytečné nepříjemnosti.

Zavelel tedy svým lidem:

»Stroj do hangáru!«

Žlutí skočili, v okamžiku byl bitevní čínský stroj ukryt pod střechou hangáru.

»Zůstaňte tam!« poroučel kapitán, »přiběhnete na můj povel a obklopíte se všech stran aerobus!«

A čekali.

Trvalo však chvíli, pětka se neobjevovala.

»Podezřelé zpoždění!« poznamenal kapitán ostře k řediteli.

»Měli poruchu, poslal jsem jim naproti pomocný člun,« oznamoval ředitel jasným, klidným hlasem.

Nežli však dořekl, objevila se na obzoru pětka. Rostla, padala, podrobnosti na ní vystupovaly, barvy se zapestřily, až se šumotem zpět se točících vrtulí lehce se mohutný stroj dotkl písku v aréně.

Ředitelovy oči zazářily, viděl u volantu Lysku.

Ale již zazněl ostrý povel, žlutí se vyřítili z hangáru a obklíčili pětku.

Lyska se udiveně na ně podíval, hrklo v něm. I cestující se zarazili; nejméně snad muž v obyčejném cestovním obleku, sedící v poslední řadě sedadel v kabině cestujících.

Nebyl rozechvěn; či snad spíše právě on se ulekl, dovedl však své překvapení skrýti?

Čínský kapitán přistoupil nejprve k žlutému revisoru:

»Jedeš až z Paříže?« ptal se ho přátelsky.

»Ano,« odpověděl revisor.

»Nic podezřelého cestou?« tázal se dále kapitán.

V revisoru hrklo. Snad se něco nestalo? A on nic neví, většinu cesty spal! Docela proti předpisu, který přece přísně nařizoval něco jiného!

Sebral všechnu duševní sílu a pevně hlásil:

»Docela nic.«

Ale srdce se mu třepetalo, jak vlajka na letícím aeroplánu.

»Nikdo nevystupoval z aerobusu mimo stanice?«

»Ne, nikdo!« odpovídal revisor.

Ale již se zarazil.

A nyní ho rozvaha opustila docela. Vzpomněl, že neměl ani Kampu pouštěti z letadla.

»Vlastně –« opravoval se, »ano – jeden muž.«

»Cože?« zařval kapitán, až se hangáry otřásly.

»Muž?« vykřikl znovu. »A kde? A proč?«

»Nedaleko odtud – před Prahou –,« trhaně hlásil revisor, vida, že je zle. »Srazili jsme se s nějakým létadlem, cestovní bylo,« vykládal dále, »vrtule se roztříštily, musili jsme přistáti – a tu ten muž –«

»Pitomče!« zařval žlutý kapitán.

»To byl on!« zařval znovu vzteky se necítě.

. . . a plnou silou ho udeřil rukou po hlavě.

»A tys ho pustil – ty!« zuřil dále.

A skočil najednou k revisoru a plnou silou ho udeřil rukou po hlavě.

Revisor se zapotácel, chtěl se brániti, ale kapitán se znovu na něho vrhl, bil do něho, až krví zalit klesl k zemi.

Pak ustal.

Rozhlédl se, viděl hrůzu v očích žlutých vojáků a potměšilý výsměch u bílých. Vycítil, že zašel daleko. Cítil nutnost, skoncovati výjev. Zavelel tedy žlutým zbrojnošům:

»Náš stroj ven! Nasedat!«

Obrátil se potom k řediteli a řekl krátce, ukazuje na aerobus:

»Mohou jít! Ten pravý je už pryč.«

Ředitel se uklonil a Lyska otevřel kabinu cestujících.

Vyhrnuli se, ten dosud chvěje se hrůzou, ten skrývaje pošklebek a škodolibý smích. Ale spěchali všichni, mžikem se rozptylovali po ulicích.

Kapitán se obrátil k žlutým:

»Toho svažte! Půjde s námi na Petřín!«

Ale ředitel Kolbe zavolal:

»Skřivánku! Vodu!«

Žlutý kapitán nebránil. Snad se styděl. A tak přinesl Skřivánek bílou utěrku, smočil ji do studené vody a otřel zkrvácenou tvář žlutého revisora.

Prohlédl. Otíraje si oči a mokré vlasy, rozpačitě se rozhlédl, pak vyplil krvavou slinu.

Tu obrátil se k němu znovu kapitán. Patrně chtěl ospravedlniti svoje prudké počínání.

»Víš, koho’s to pustil? To byl Bertrand, nejnebezpečnější pro nás člověk z celého západu. Po celé měsíce ho hledají po Paříži, dnes už ho skoro měli, ale prchl tímto aerobusem!«

A tu se najednou rozsvětlilo v kosých očích revisorových.

»To nebyl Bertrand,« řekl, znovu odplivuje krví. »To byl pilot Kampa, který bydlí tu v Praze a kterého znám a vím, že nemůže prováděti rejdy v Paříži, když je zde.«

V jeho očích se zablesklo ještě více, ústa, zvolna nabíhající od zasazených ran, se stáhla k ošklivému úšklebku.

»Teď však tomu rozumím!« vykřikl. »Já pustil pilota Kampu, ale tvůj Bertrand seděl patrně uvnitř, mezi cestujícími. Ty’s bil do mne a pak jsi ho pustil.«

»Pitomče!« zařval, jako před chvílí kapitán na něho.

»To byl on!« zařval znovu ještě divočeji.

»A ty’s ho pustil – ty!«

A skočil ke kapitánovi a udeřil ho pěstí do hlavy.

Kapitán padl, ale zdvihl se a ukazuje ke bráně, křičel:

»Zastavit! Zadržte je! Sem – snad –!«

»Zastavit!« pošklíbal se revisor. »Když jsou pryč – ty!«

A kopl důstojníka, jenž klesl k zemi, skočil na něho, po hlavě mu šlapal – písek arény červenal pod ním, než jej mohli odtrhnouti.

»Jeho svažte!« zuřil dále revisor, vzpíraje se vojákům, kteří ho drželi. »Půjdeme na Petřín –! Oba!«

A zase omyli bílí kapitána.

Prohlédl očima, jež počaly mizeti v modrajícím otoku. Obrátil se k řediteli:

»Chybí skutečně – pilot – Kampa?«

»Ano,« řekl ředitel a srdce jeho znovu se stáhlo. Rozuměl celé věci, viděl, že tu žlutým unikla důležitá kořist. Ale pozoroval s obavou, že do věci bude zapleten Kampa.

»Kampa – bydlí zde – v Praze?« ptal se důstojník dále.

»Ano,« zněla odpověď ředitelova.

»Dobrá. Ale toho Kampu – chci zítra vidět! Dopoledne!« řekl kapitán, tiskna si rozbitou hlavu, ze které znovu prýštila krev.

»A vy –,« obrátil se k žlutým i k revisoru, »nasedněte! Půjdeme na Petřín, oba!«

Chtěl, aby jeho slova učinila dojem. Nezdařilo se mu však, pronesl je sklesle, jelikož ho přemáhaly strach i bolest.

Nasedli a aero vzneslo se a zamířilo k Petřínu. Na letišti ovšem radost přemáhala zřízence i

úředníky, stěží ovládali veselost a smích, aby nedrážďily žlutých kontrolorů.

To vyprávěl Tom. I v kruhu přátel vzbudil spokojenost, třeba budoucnost hrozila zas novým nebezpečím pro Kampu. Ast obrátil se k němu úzkostlivě, ale Kampa uklidnil ho mírným úsměvem.

Nežli mohl ujmouti se slova, prudce otevřeny dveře. – Vstoupil Hall.

Nadšením zářila jeho tvář. A přece na ní ležel stín.

»Vítězství!« vykřikl Ramsen, jak uviděl Halla.

Všichni vyskočili. Hrnuli se k Hallovi.

»Ano, přátelé! Vítězství!« chvějícím se hlasem oznamoval Hall, rozpínaje náruč proti Kampovi a Ramsenovi.

»Vítězství! Vítězství!« jásali všichni.

»Žlutí poražení! Sláva Americe!« křičel Tom.

»Poraženi na hlavu, ba, zničeni! Ač také Amerika těžce utrpěla,« pravil Hall.

»Zpráva naše tedy došla!« radoval se Kampa.

»A vykonala svoji službu. Bitva byla nad mořem! Před pevninou americkou!« vykládal radostně Hall.

»Čekali je tedy!« jásal Ramsen. »Překvapili!«

»Snad budeme nyní zachráněni,« řekl někdo vroucně, »ulehčí se snad i nám!«

Zarazili se však, jak hned zvážněl Hall. Na čele mu zřejmě vyvstávaly chmury starostí.

»My spíš musíme se připraviti na nové a horší ještě nebezpečí,« řekl výstražně.

»Pravda, budou jistě zuřit,« mínil vážně Kampa.

»Patrně,« děl Hall. »Tím spíš, že tuší pravdu, vyzrazení jejich útoku že vyšlo z Prahy.«

»Kan-tai-pek se bude mstít,« pravil nyní Tom.

»Kan-tai-peka už se Praha báti nemusí,« řekl Hall.

Všichni se na něho podívali tázavě.

»Kan-tai-pek byl asi před hodinou odvolán,« vysvětloval Hall. »Zbaven velitelství v Praze.«

»Je-li možná?« divili se.

»Že to připustil Tsing-hung,« hlavou kroutil Bertrand, »Byl přece velkým příznivcem zdejšího generála.«

»Tsing-hung je mrtev,« hlásil Hall.

»Mrtev?« žasli.

»Zastřelil se po nezdaru americké výpravy.«

»A kdo velí v Praze?« tázali se.

»Tao-fung,« odpověděl Hall.

»Vážný nepřítel!« zakýval hlavou starostlivě Kampa.

»Bude nebezpečnější než Kan-tai-pek,« souhlasil hned Hall, »Ihned vydal rozkaz, aby bylo pátráno po vůdčích hlavách našeho odboje, zvláště po inženýru Nekolovi. Pomocníkem pak má býti Strucks.«

Všichni zmlklí. Nejvíc zaražen byl patrně pan Ast. Ale Kampa řekl neztráceje důvěry:

»Vyvázli jsme dosud bez úrazu. Nemusíme klesat na mysli, A vždy zbude někdo, aby pokračoval v díle. Věřím, že nám patří budoucnost, že se uhájíme.«

»A zbývá jedna naděje,« pravil Hall, zachvácen podivným nadšením. »Opět a opět se mi dere do mysli tato myšlenka v dlouhých večerech a nocích, kdy naslouchám u svého telefonu. Bude třeba zázraku, aby bylo zachráněno bílé lidstvo. A já věřím, že se stane. Způsobí jej objev Lesinův. Přijde, až ho bude třeba!«

»Prozřetelnost zvolí si své cesty,« řekl vážně Kampa. »Člověk však si musí pomáhati sám a odrážeti nebezpečí.«

»Nebezpečím největším je pro nás Strucks,« řekl mračně Ramsen.

»Ano,« Kampa souhlasil, »Strucks –«

Ale nedořekl.

Za dveřmi, jež vedly do krámu, se ozval Karlin výkřik –

Potom lomoz zoufalého zápolení – krátký –

Dvéře se rozlétly – v nich –

Strucks!

XXVII.

Ku blahobytu lidskému je třeba hodnot, které dle jejich rázu jest rozděliti na dvojí, na hodnoty mravní a hodnoty hmotné. Hodnoty mravní pro člověka jsou tím důležitější, čím jeho život se

stává ušlechtilejším a vyšším. Jejich význam pro člověka stále poroste a o svém omylu se přesvědčí všichni, kteří chtěli stavěti lidský život pouze na hmotném podkladu.

Ale také hodnoty hmotné mají svou důležitost. Jimi je podmíněna existence člověka jako bytosti žijící, bez nich nebylo by jeho života vůbec. Proto jejich význam byl vždycky plně chápán a jest možno říci, že podceňován nebyl nikdy.

Nelze naprosto od sebe oddělovati obě tyto složky. Je mezi nimi souvislost, která později snad ještě výrazněji vynikne. Jistě hmotné zabezpečení umožňuje člověku péči o mravní stránku jeho žití. Ale také je možno myšlenku tuto obrátiti a zase bude míti svůj dobrý smysl.

Najisto vykonali mnoho pro lidstvo duchové, kteří jakýmkoli způsobem ulehčili mu opatření hodnot hmotných. Ti všichni usnadnili práci lidskou. Neboť jest jediný prostředek, sloužící k opatření jich a prostředkem tím je práce. Požehnání lidstva i jeho kletba!

Podmínkou práce pak je síla. A člověk od počátku svého bytí potřeboval síly. Potřeboval síly k pohybu s místa na místo, potřeboval jí, aby vylezl na strom za ovocem, aby utrhl plod, aby jej rozkousal a uzpůsobil pro svůj žaludek. Silou rukou a zubů se bránil, jí útočil, jí hájil jakkoli svou existenci.

Pramenem síly byly jeho svaly. Ve svalech měl jediný zdroj energie, to jest schopnosti konati

práci. Člověk sám, lidské tělo bylo prvním strojem. A zůstává jím ovšem dosud, ba, zůstane jím vždy, neboť vždycky bude člověk vykonávati nějakou práci tělesnou, byť to byla třeba jen chůze, plování, psaní.

Již v dávných dobách dovedl člověk sílu svalů přenésti na jednoduchý nástroj, na páku, na mlat, aby zvýšil její působení. Dovedl ji utajiti v napjatém luku, kde, nepozorovatelná, byla připravena, aby vymrštila šíp za kořistí. Anebo v kamení, vyneseném na skálu, hotovém sletěti na hlavu nepřítelovu.

Člověk dovedl sílu i přeměniti, na příklad třením v oheň, křesáním ve žhoucí jiskru.

Odkud však se bere síla v lidských svalech? Člověk musí jísti, aby mohl žíti a pracovati. Potrava, člověkem spotřebovaná, se mění v energii a je tedy člověk zároveň zařízením na přeměnu energie, jest prvním motorem.

Jdeme-li však po původu této energie, kterou obsahují svaly člověka a ovšem i zvířete, zjistíme, že pramenem jejím je slunce. Neboť sluncem je vyrobeno, čeho člověk požívá, v potravě, ať už je to ovoce, obilí čí maso jiného živočicha, ve všem je utajena energie, vycházející ze slunce.

Je zajímavo, že člověk, díváme-li se na něho jako na stroj pro výrobu energie z potravy, je zařízením poměrně úsporným, ježto více než čtvrtinu energie, obsažené v potravě, může proměniti v práci. Je tedy zařízením

hospodárnějším, než parní stroj, který z uhlí, v něm spáleného, využije v normálních případech jen 16 procent energie.

Ale přes to je člověk strojem nejdražším. Jeho výkonnost je také malá, pří delší práci je třeba 15 lidí, aby vykonalo touž práci, co jeden kůň. Ovšem na kratší dobu může tato výkonnost značně stoupnouti, ve chvílích napětí vyvine prý člověk i půl koňské síly, v nebezpečí dokonce plnou koňskou sílu.

Ale to jsou výkony mimořádné. Jinak člověk silou svých, svalů mnoho nezmůže. Proto již v dávných dobách lidé vymýšleli zařízení, pomocí nichž by se lidská síla uplatnila co nejlépe. Patří sem zvláště tak zvaná šlapací kola, jimiž člověk pohyboval tak, že vystupoval po jejich příčkách a vahou těla je uváděl v otáčení, anebo vystupoval uvnitř kola na stoupající jeho obvod, aby jej svou vahou stlačoval, jako vidíme na vodním kole na Karlštejně. Později byla i šikmá lapací kola s nakloněnou osou, na nichž lidé postupovali po nakloněné rovině, uvádějíce tak toto kolo v pohyb a s ním ovšem i stroj, který byl k němu připojen.

Ale člověk brzy vypozoroval, že také jiní živočichové mají sílu. A časem se naučil využíti ke svému prospěchu svalové síly zvířat. Těžko jest ovšem zjistiti, koho zotročil člověk dříve. Zda své bratry a podle nich pak zvíře, či naopak. Jisto však, že po dlouhou dobu v užití obojích nebývalo rozdílu.

Později stále hojněji užíval člověk síly zvířete. Původně si je donutil, aby nosilo na svém hřbetě člověka, pak mu nakládal rozličná břemena. Zapřáhl je do pluhu, do vozu, vnášel pak zavodňovací kola a žentour k pohánění rozličných strojů. Dlouho však byly některé obory práce vyhrazeny svalové síle člověka. Na veslových lodích vždy to byl člověk, jenž tvořil pohonnou sílu. A dodnes jsou stroje, při nichž se používá téže síly, od brusu a šicího stroje až do bicyklu.

V celku ovšem vývoj šel dále. Obzor člověka se šířil, rostly jeho schopnosti, což však jest ještě důležitější, vzrůstala potřeba energie. Tak došlo k tomu, že člověk sáhl po další síle, kterou mu poskytovala příroda, po síle vodní. Již z dob římských máme zprávy o vodních kolech, jimiž byly hnány mlýny. Obecnější užívání vodních kol přinesl středověk. A doba nová, vynalezši turbinu a umělé vodní nádrže, snaží se zhodnotiti kde jakou vodní sílu.

Plné využití vodní síly, tohoto bílého uhlí, umožnila elektřina a rozvoj elektrotechniky. Teprve elektřina přinesla možnost energii, na určitém místě vyrobenou, s úspěchem rozváděti a jen její pomocí mohou širé kraje těžiti z bohaté energie vodních toků.

Hledáme-li však původ vodní energie, docházíme k starému již prameni. Slunce vypařuje vodu z moří, jezer a řek, ale i z pevniny, vlivem slunečního tepla stoupají páry do vzduchu,

v podobě deště padají na svahy hor a řítí se s nich bílými vodopády a dravými proudy.

A také za další sílu, které využíváme k svému prospěchu, děkujeme slunci. Slunce oteplujíc vrstvy vzduchové působí jejich pohyb, slunce vrhá do našeho ovzduší spousty energie a jedním z účinků této energie jest vítr.

Energie větrná jest snadno přístupnou hybnou silou. K využití jejímu není třeba jiné úpravy, kromě motoru. Ale jest ještě nestálejší než vodní síla a proměnlivější. Nelze s ní vůbec počítati při trvalé potřebě bez zařízení hromadícího.

Přes to je sice využití síly větru staré, nikdy však nedosáhlo významnějšího rozšíření. Ale až v době novější jsou známy větrné mlýny, pak vyráběny větrné motory kovové k nejrůznějším účelům. Brzy však byly tyto stroje vytlačeny vhodnějšími motory, budovanými na jiných zásadách. Podivnými se musí nazvati domněnky některých utopistů, že v daleké budoucnosti to bude vítr, který bude opatřovati lidstvu nedostávající se energii. K tomu je vítr činitelem příliš nespolehlivým.

Ze všech těchto zdrojů energie pro rozvoj techniky význam měla pouze vodní síla. Ve státech, obdařených vhodnými vodními silami, hradila se jimi větší část spotřeby energie. Obrovské podniky průmyslové vznikaly původně u vodních toků, později i dále. U zelektrisovaných

vodopádů niagarských vzniklo celé průmyslové město.

Ale všechna síla niagarských vodopádů nepřesahuje sedm milionů koňských sil. Lze si představiti, jaký rozvoj bylo by Africe, zejména jižní části, přineslo využití vodopádů Viktoriiných na veletoku Zambezi. Na 35 milionů koňských sil se odhaduje síla jejich! Lidstvo však nezmohlo se nikdy na toto velikolepé dílo, jež ponecháno bylo až dobám nejhorším. Proto, anebo protože Afrika nikdy nevydala ze sebe pokolení, jež by vynikalo obzvláštní zdatností.

Souběžně s využitkováním sil vodních vyvíjelo se zužitkování chemické energie hořlavin. Vrcholu dospělo vlastně ještě dříve.

Nejdříve využil člověk dříví, od něhož vyžadoval energii tepelnou k topení a vaření, částečně i k osvětlování. Dříví bylo brzy vytlačeno uhlím a jeho daleko větší výhřevností. A tak sáhl člověk zase k energii, pocházející ze slunce, neboť v dříví i v uhlí dřímá ode dávna ztajená sluneční energie. K jejímu využití člověk vynašel parní stroj v rozličných jeho formách.

Po dlouhou dobu hlavním zdrojem energie bylo lidstvu uhlí. Jen část jí dodával petrolej, nebo z něho vyrobený benzín, a líh, pomocí motorů výbušných, nebo jiné hořlaviny podružnější. Ale využití uhlí bylo nehospodárné, musilo ho rychle ubývati. Nerozum lidský urychlil příchod

okamžiku, kdy měl nastati nedostatek uhlí, jež se stalo nejdůležitější látkou pro lidstvo.

Tušilo se ovšem již od století dvacátého, že musí přijíti ta chvíle. Odtud vznikaly snahy jednak po hospodárnějším využití uhelné energie, jednak po nalezení nových pramenů síly.

Děly se nejrůznější pokusy. Cílem snah prvních bylo najití způsobu, jak by se energie v uhlí utajená přímo převáděla na elektřinu. Slyšeli jsme již, že skutečně k tomuto významnému pokroku se dospělo, když již uhelné zásoby téměř byly vyčerpány. V té době také našlo teprve lidstvo elektrický akkumulátor, vyhovující plně svému účelu.

Druhé snahy se nesly k objevení nových zdrojů energie. O to snažilo se lidstvo více méně po celou dobu svého trvání, s výsledkem však nevalným. Tak slibovali si někteří v jedné době mnoho od využití síly přílivu a odlivu na moři.

Vlivem měsíce a částečně i slunce zdvíhá se mořská hladina pravidelně dvakráte za den a zase dvakráte klesá. Obrovské massy vod se takto zdvíhají a to leckde do značné výše. Na pobřeží francouzském činí na příklad v Bayonnu výše přílivu 3 m, v St. Malo však 11 m. V Londýně vystupuje příliv o 5 m, ale na některých místech Severní Ameriky až o 20 m.

Někteří technici pokoušeli se tedy využíti síly těchto pravidelně ze zdvíhajících a zase klesajících vodních spoust, domýšlelo se na veliké

nádrže, do kterých by se voda při přílivu zachycovala a při odlivu zase vypouštěla. Ale všude, kde se s něčím podobným začalo, dostupoval náklad přílišné výše a energie získaná byla poměrně tak malá, že nebylo možno mluviti o hospodárnosti takového zařízení.

Stejně s nezdarem skončily pokusy o využití sil mořských vln. Moře má jistě sílu nesmírnou. Vlna za vlnou se zdvíhá a zase klesá, silou skoro nepochopitelnou se ženou mořem spousty ječivých vln, s temným hukotem padají na pobřeží, trhají skály, ničí hráze. Jako hračku zdvíhají vlny mohutnou loď, nechávají ji klesnouti a zase ji vyzdvihují se silou úžasnou.

Ale praktické využití této síly ve větších rozměrech také není možné. Sestrojené motory, na tomto principu založené, měly význam pouze vědecký a naprosto se nemohly uplatniti v průmyslu.

Jest však jiné místo, kde je také nahromaděna energie, ovšem jiného rázu. Je známo, že teploty přibývá, sestupujeme-li dovnitř naší země. O jeden stupeň při každých 35 m hloubky. Soudí se z toho, že nitro naší země jest žhoucí a sopky a horké prameny se uvádějí za důkaz toho.

Bylo tedy i toto zkoušeno. Ale i zde byly značné obtíže. Nejhlubší vrty petrolejové sahají do 2300 metrů. V této hloubce již je značná teplota. Ale jak ji přivésti na povrch bez značnějších ztrát? Anebo jak ji zužitkovati dole, v těchto

nepřístupných hlubinách? Bylo tedy možno zužitkovati teplo zemského nitra jen tam, kde v horkých pramenech proniká na povrch. Takové pokusy byly provedeny v Itálii. Tam pokoušeli se i využíti tepelné energie sopek. To vše se zdařilo, ale neznamenalo mnoho.

Vážnější byly práce, provedené k využití elektřiny našeho ovzduší. Slunce vrhá na naši zeměkouli úžasné množství tepelné energie. Velká jeho část přechází v energii elektrickou, jež se hromadí v ovzduší. Nesmírnou sílu této atmosférické elektřiny vidíme při blesku a jeho mohutných účincích.

Jistě by se dalo získati velké množství energie využitím této elektřiny, která se stále obnovuje. Četní vynálezci se snažili najíti způsob, jak tuto sílu postaviti do služeb člověka. Někteří vypočetli, že by bylo možno z každého čtverečního kilometru zemského povrhu získati stálých 200 koňských sil, tedy jistě energii značnou.

Těžší však bylo praktické provedení. Navrhovalo se, aby se elektřina z ovzduší ssála kovovými, upoutanými balony, které by mezi sebou byly spojeny vodivými lany. Od nich by se elektřina čas od času vedla do přístrojů, které by ji uvedly na příhodné napjetí a odvedly k místu potřeby.

Ale jakého nákladu by bylo třeba k takovému zařízení. Jak často by asi bylo poškozeno nepohodou! A byla by jeho výnosnost zaručena

pro celou dobu roční, na příklad i pro zimu? O to vše se rozbily podobné snahy a nevedly k žádoucímu výsledku. Jen v zemědělství se dobře uplatnily elektrovodné tyče, ssající elektřinu ze vzduchu. Výnos půdy takto posilované předčil všechno očekávání.

Lidstvo však bylo neúmorné, když vidělo, že uhlí stále ubývá a že není dosud zdroje rovnocenného. Pokoušelo se využíti i barometrického tlaku, i kapillární síly, ale bez úspěchu. Hledala se tedy náhrada jiná. Doufalo se, že se podaří topiti vodou, rozloženou ve vodík a kyslík. Někteří bájili o soli jako palivu budoucnosti a těšili se, že bude lidstvo topiti chlorem. Než i to ztroskotalo.

Nejspolehlivějším zdrojem síly zůstalo tedy slunce. Člověk na ně také nezapomínal a snažil se využíti jeho energie k pohonu strojů. Byly sestrojovány sluneční motory, které podstatě záležely ze zrcadel, jež sbírala sluneční paprsky a soustřeďovala je na menší plochu. Na kotel, v němž se zahřívala voda nebo jiná kapalina, aby svými parami hnala pak stroj. Ale i v tomto případě se mohlo jednati jen o menší množství energie, které nemělo mnoho významu.

První životaschopnou myšlenkou o využití sluneční energie byla myšlenka Nekolova. Skvěle se osvědčila, její úspěch byl neslýchaný. Ale přece byly okolnosti, které povážlivě ohrožovaly budoucnost kolonie. Není divu, že v té chvíli

mnozí vzpomínali nálezu daleko významnějšího, který mohl rázem zbaviti lidstvo všech starostí, vynálezu Lesinova.

XXVIII.

Hallova zpráva o porážce čínské výpravy proti Americe byla správná. Měl ji z pramene tak spolehlivého, že nebylo již možno přáti si větší jistoty. Pocházelať jeho zpráva přímo z Petřína.

Hall se opět držel svého telefonu. Bylo jisto, že pražskému veliteli bude dána zpráva o výsledku výpravy. Čekal tedy od rána. Ale celé dopoledne nezaslechl z kanceláře generálovy ani slova, ba, ani šelestu. Petřín zřejmě vyspával po hostině, kterou žlutí slavili své vítězství již předem.

Také první půle odpoledne probíhala v tichu. K večeru až nastal náhlý ruch, jenž se rychle stupňoval. Pobíhání bylo slyšeti, hlasy, výkřiky. Pak se na okamžik všechno utišilo; přišel asi Kan-tai-pek.

Vskutku se ozvaly dlouhé kroky, generál se podle všeho blížil k stolu, na němž byla položena depeše. Odkud přišla, kdo ji přijal, Hall nemohl zvěděti.

Najednou se ozval úder do stolu. Generál vykřikl chraptivým hlasem:

»Cože? Naši poraženi? To není možné! Americkou sebrankou, která se bojí krve kuřete a věčně žvaní o věčném míru?«

»Kdo to sem dal?« křičel generál dále, »To je špatný vtip! To nemůže být pravda!«

Ale hned se ozval vážný hlas, Hallovi se zdálo, že to mluví Nuri, pobočník:

»Nikoli, pane generále, věc je truchlivou pravdou. Jsou tu dvě radiové zprávy, jedna z Paříže, kam už dorazily zbytky našeho vzdušného loďstva. Druhá je ze Šang-haie, a oznamuje, že ponorné pevnosti, pokud nezničil je americký útok, odesílají se k evropskému pobřeží.«

Kan-tai-pek se patrně zarazil. Byl zprávou přímo zdrcen.

»Jak je možno něco takového?« opakoval několikrát, prudce pobíhaje kanceláří.

»Taková síla, výprava, cvik!«

Tu Nuri mluvil dále:

»Jest i vysvětlení, v pařížské zprávě. Podle ní čekaly branné síly z celé Ameriky nad mořem a přesně v čas, kdy naši měli doraziti k pevnině.«

»Tedy jsme byli zrazeni!« vykřikl znovu Kan-tai-pek.

»Nepochybně,« řekl suše Nuri.

Generál počal zuřiti. »To Lao-šeu zavinil!« křičel. »To Lao-šeu má takovýhle pořádek! Žádná přísnost, žádná důkladnost, to není válka, co tam dělá ten starý idiot!«

»A teď je to! To je zničení, to je konec! A já takovéhle věci s sebou nedělám. Požádám za propuštění. Nechám toho. Odjedu do Pekingu.«

Pozornost však generálovu i ostatních brzy zaujaly další zprávy. Docházely jedna přes druhou, A Hall se nemohl odtrhnouti, když slyšel nové a nové podrobnosti o americké výpravě, o jejím vyzrazení a o pátrání, jak se mohlo prozraditi tak důležité tajemství.

Bylo slyšeti hovory, hádky, docházející zprávy i rozkazy. Místy se mu zdálo, že se ozýval i škodolibý smích.

Do tohoto zmatku přišel soud nad revisorem a nad kapitánem ze zlíchovského letiště. Hall neznal podkladu věci a sotva rozuměl, oč jde. Však pochopil, že nález Kan-tai-pekův shledal oba stejně vinnými a že bylo nařízeno, postaviti oba ke zdi.

Avšak zuřivosti generálovy tím neubylo. Naopak se zdálo Hallovi, že se právě potom přímo rozkatil. Kázal ihned zavolati velitele čínské policie, Tao-funga. A jak vkročil, tázal se ho ihned, zdali byli vypátráni a zatčeni útočníci na vyšehradskou pevnost.

Tao-fung dal v odpověď, že nikoli.

Kan-tai-pek dle všeho na to vyskočil jak dravé zvíře, Zadupal a zuřivě se ptal, proč vinníci nebyli potrestáni. Policejní velitel mu odpověděl, že proto ne, že toho nikdo nenařídil.

Nyní nastal okamžik, při kterém se musil chvíti každý nerv i vzdáleného posluchače, jakým byl právě Hall. Kan-tai-pek vykřikl divoce na Tao-funga:

»Dal jsem vám přece rozkaz!«

»Nedal, pane generále!« odpověděl Tao-fung. »Bylo přece usneseno –«

»Pane adjutante,« křičel Kan-tai-pek, »vy víte, že jsem dal panu plukovníkovi rozkaz, aby potrestal vyšehradskou vzpouru!«

»Nevím, pane generále!« odpověděl adjutant Nuri.

»Tak jsem jej dal vám!« křičel Kan-tai-pek na Nuriho.

»Nedal, pane generále!« řekl zase Nuri.

»Spikli jste se proti mně! To je vzpoura!« zuřil generál.

»Nespikli jsme se, pane generále,« opravoval ho klidně Tao-fung, »mluvíme jen pravdu. Rozkazu jste nikomu nedal. Mělo být o věci jednáno později.«

»Dobrá!« zařval nyní Kan-tai-pek. »Tedy jej dávám teď!«

»Pane plukovníku Tao-fungu!« poroučel hrozným hlasem. »Zjistíte všechny, kdo se jakýmkoli způsobem zúčastnili vyšehradské vzpoury, a postřílíte je na nábřežích pod Vyšehradem! Rozuměl jste, pane plukovníku?«

»Rozuměl, pane generále!« řekl Tao-fung. »Ale dovolím si upozorniti pana generála, že vyšehradské vzpoury se zúčastnila celá Praha.«

»Cože? Celá Praha?«

»Ano. Tisíce lidí útočily na Vyšehrad, tisíce lidí se vrhaly na naše posily, po celé Praze bylo po

nich stříleno z oken, se střech, ze sadů. Na Vyšehrad padly aeroplány a vrhaly bomby do našich řad. Odpor byl všeobecný a mají-li býti postiženi vinníci všichni, bude výjimek málo.«

A tu udeřil Kan-tai-pek do stolu:

»Dobře! Nebude tedy výjimek žádných! Pane plukovníku, máte k disposici všechna letadla pražské posádky. Okamžitě je shromážděte, opatřte bombami a vyšlete nad Prahu. Objekty osazené čínským vojskem označte čínskými státními barvami, těch ať je ušetřeno, ostatní město srovnejte do večera se zemí. Rozkazují vám to jako velitel pražské čínské posádky! Rozkazuji vám, abyste zničil Prahu, aby v ní nezůstal kámen na kameni!«

Bylo patrno podle hlasu, že Kan-tai-peka zachvacuje zuřivost, šílenosti blízká. Hlas jeho chraptěl, sípal, docházel.

Chvilku bylo po jeho slovech ticho. Hallovi se zdála věčností.

»Pane generále, vezměte na vědomí, že vašeho rozkazu nevykonám!«

»Cože?« zahřměl hlas Kan-tai-pekův.

»Nevykonám,« opakoval Tao-fung, »protože jej považuji za škodlivý čínským státním zájmům!«

»Stráž!« zařval Kan-tai-pek. »Stráž sem!«

»Dovolte, pane generále!« bylo slyšeti hlas adjutantův. »Depeše!«

Zatím se ozvaly dvéře, krcky, zařinčení zbraní. Vešla patrně stráž.

Jí poroučel Kan-tai-pek ledovým, děsným hlasem:

»Jako velitel pražské posádky nařizuji zatčení plukovníka Tao-funga. Odveďte jej! Do vězení!«

A tu bylo slyšeti hlas adjutantův:

»Promiňte, pane generále, ale nejste již velitelem pražské posádky.«

»Cože?« vzkřikl Kan-tai-pek hlasem, v němž kypěl šílený vztek a zachvěl se strach.

»Právě došla depeše vrchního velitele,« řekl Nuri a četl:

»Generál Kan-tai-pek je sproštěn hodnosti velitele čínské posádky v Praze. Na jeho místo nastoupí generál Tao-fung.«

»Gratuluji, pane generále!« dodal hned Nuri. »K povýšení na generála i ke jmenování velitelem pražské posádky.«

Sotva dořekl ta slova, bylo slyšeti šustot papíru, patrně, jak Kan-tai-pek vytrhl depeši adjutantovi z rukou. A bylo slyšeti jeho hrozný hlas:

»Kdo je podepsán?«

»Lao-šeu,« pravil Nuri, »vrchní velitel.«

»Lao-šeu – vrchním velitelem? A co je s Tsing-hungem?«

»Je mrtev, pane generále,« odpovídal adjutant, »právě před tímto došla úřední zpráva, že se zastřelil.«

Úder – bylo slyšeti, jak rána na kohosi tvrdě dopadla.

»Lotři!« sípěl šílený hlas Kan-tai-pekův, »Vše je podvod, zrada – bídáci –«

Krátký hluk a dupot, pak prudké oddychování – přemohli Kan-tai-peka, jenž se vrhl na novéno generála a na pobočníka.

Pak promluvil zase Tao-fung:

»Šikovateli! Odveďte pana generála Kan-tai-peka! Dejte ho do důstojnického vězení, ke dveřím postavte stráž! Jděte!« –

Kroky, otvírání a zas zavírání dveří, potom ticho. Ale krátké, hned se ozval Tao-fung. Pravil pobočníkovi:

»Ty, napiš ihned udání o dnešním případě vrchnímu velitelství!«

»Jak nařizujete, pane generále,« odpovídal Nuri, »stane se.« –

»Prvním naším činem v nové hodností by tedy bylo,« bouřil dál generál veselým tonem, »že jsme se zbavili té šelmy bezzubé.«

Nuri se jen zasmál,

»Druhým bude, starý kamaráde,« pokračoval Tao-fung, »že tě jmenuji plukovníkem.«

Bylo slyšeti radostný hlas Nuriho, jak vzdával díky Tao-fungovi.

»Není třeba díků,« pravil tento, »jsi z nejlepších důstojníků a já tě často potřeboval. A teď ovšem tě budu potřebovat ještě častěji. Zůstaneš, jak rozumí se samo sebou, mým adjutantem.«

»Žádné děkování! Víš, že to nemám rád!« odmítal Tao-fung, »Ostatně tě čeká jenom velká práce. Neboť já mám svoje mínění zde o těch věcech. Odtud vyzradil se tajný rozkaz o výpravě proti Americe. Prsty v tom má jistě Nekola. Pozoruji, že mít klidu nebudeme, dokud toho muže nedostaneme do své moci. Pomoci tu může jenom Strucks. Hned mu telefonuj, chci s ním mluvit.«

»A nyní náš třetí čin dnes bude, že se půjdeme hned navečeřet. Mám již dosti toho blázince za dnešní den. Uvědom pány, že za půl hodiny se jí. Ale, plukovníku, hned jim řekni, žádné pitomosti! Funkce kapitánova se končí, co zde má snad pochytáno, ať se pošle ihned domů! Ihned, pravím!«

»Ale na Struckse mi nezapomeň!« ještě při rozchodu nařizoval nový pražský velitel.

Hall tak slyšel vše, co se dnes dálo na Petříně. Hruď se mu vysoko dmula radostí, když si uvědomil, že americké vítězství jest jeho zásluhou. Jeho hlavně a pak ovšem druhů.

Avšak zase srdce stáhlo se mu obavami, když si vzpomněl na slova, jež slyšel od Tao-funga o Nekolovi, Bylo patrno, že přátelům hrozí velké nebezpečí. A přinésti je měl Strucks.

Jaké bylo proto Hallovo zděšení, když ihned za ním do schůzky přátel násilně vpadl Strucks! Vše bylo ztraceno, nebylo pochyby. Neboť Strucks jistě nepřišel sám.

»Aspoň se pomstíme! A prodáme draho!« vzkřikl Hall první a namířil přímo na Strucksovo čelo. S druhé strany již stál vedle Struckse Tom.

Strucks však řekl klidně:

»Okamžik jen sečkejte! Jistě byste pochybili přílišným kvapem. Ostatně jsem nepřišel k vám. Vyhledal jsem dceru Lesinovu, paní Manonu, a chotě jejího, pana inženýra Nekolu.«

A Strucks prošel mezi užaslými muži a stanul před panem Astem a před Kampou.

»Byl jsem vaším nepřítelem,« pokračoval chmurně, »ze všech sil svých jsem se snažil, abych vás zničil. A došel jsem na scestí, hanbou jsem pokryl svoje jméno, neštěstí jsem nahrnul na svoje bratry. A osud mne ztrestal tím, že krutě vzal mi, co mi bylo nejdražším.«

»Má duše nyní hoří děsným žárem pomsty. A toužím napraviti, pokud bude lze, co jsem spáchal.«

»Proto jsem přišel k vám. Chci bojovati po vašem boku proti těm, kterým jsem do včerejška pomáhal. Snad byste nevěřili mojí upřímnosti. Ale uvěříte, podám vám důkaz. Vydávám do vašich rukou prostředek nesmírné ceny. Rozhodne tuto hroznou válku, ale zároveň ze základů převrátí život všeho lidstva po ní,«

»Snad bude ještě nutno v oběť dáti životy, nežli bude možno využíti věci, kterou přináším. Ale stojí ne jen za sta, nýbrž za tisíce životů.«

»Ta věc není má. Ale je v mé moci. Mohl bych jí využíti k svému prospěchu, snad nesmírnému. Nechci toho učiniti. Vydávám ji v ruce toho, komu patří.«

A tu se Strucksův hlas stal slavnostním. Vyňal ze záňadří svitek a položil jej před pana Asta. A řekl:

»Paní Manono! Odevzdávám tuto do vašich rukou dědictví po vašem otci. Vynález vašeho otce, profesora Lesiny.«

XXIX.

Bylo před polednem posledního srpna, když do Bílého domu ve Washingtonu vkročil admirál Brighton. V předsíni presidentově ho vítal presidentův tajemník, jenž právě odcházel od telefonu.

»Právě jsem pro vás telefonoval. Pan president si přeje ihned s vámi mluviti,« řekl tajemník admirálovi.

»A já spěchám právě k panu presidentovi,« odpovídal admirál. A neprodleně vstupoval do úřadovny presidentovy.

»Pane presidente,« řekl slavnostním hlasem, když se pozdravili, »přicházím vám ohlásiti, že je Amerika připravena k válce. Máte plnou moc od americké státní rady, dáte-li svůj souhlas, válka americko-čínská započne se zítra v poledne.«

»Započne se zítra ráno, pane admirále!« řekl stejně slavnostním způsobem president spojených vlád Velké Ameriky.

Brighton podíval se překvapeně na presidenta. Ten beze slova podával mu papír, který sebral se stolu. Brighton četl, president pak pozoroval jeho tvář. Byla vážná, hluboké pohnutí se v ní zračilo. Když dočetl, pravil:

»Pane presidente, v každé naší vísce od Aljašky až po Horn by měla býti deska se jmény těch lidí, kdo nám opatřili tuto zprávu.«

»Neznáme jich zatím, milý Brightone,« odpovídal president, »ale nevím, zná-li svět zprávu pro lidstvo významnější.«

Oba znovu se nachýlili k osudnému lístku, na němž byla radiová zpráva z Paříže, určená americkému presidentu. Četli znovu slova:

»Dorazí k pevnině o šesté hodině ranní –«

»Nedorazí!« řekl Brighton.

»Ponorné lodi zahájí akci o šesté…«

»Nezahájí!« stejně řekl admirál.

Ale vzchopili se ihned oba. President řekl:

»Předávám vám, pane admirále, tento akt a ukládám vám, abyste zahájil boj na obranu svobody amerického lidu a za osvobození bílé rasy!«

Admirál Brighton se uklonil a odpověděl:

»Pane presidente, přijímám váš rozkaz a prosím, abyste mne propustil!«

President podal pravicí admirálovi a rozloučil se s ním vřelými slovy:

»Pomáhej nám Bůh!«

»Bůh bude s námi,« řekl Brighton hlasem plným důvěry, uklonil se znovu a opustil síň.

Tak se začal obrovitý zápas mezi americkou pevninou a čínskou říší. Začal pouze o několik hodin dříve, než si přála Amerika.

Amerika byla připravena. A dlužno říci, že se postarala svědomitě, aby jí budoucnost nemohla vytýkati, že nechápala velikosti doby a vážnosti okamžiku. Bylať cena, o kterou šlo při zápase, velikou. Nerozhodovalo se pouze o osudu Ameriky, šlo také o Evropu. A ohrožen byl nejcennější statek, svoboda národa. A bylo patrno, že se ztrátou svobody americké bude zničena i existence bílé rasy. Co pak rozhořčovalo a ponoukalo k nejzoufalejší obraně, bylo, že hrozil bílou kulturu zašlapati živel zřejmě méně cennější, nižší.

To vše pochopila Amerika od presidenta až k nejprostšímu občanu. A vrhla se do díla se vší sobě vrozenou energií. Celé týdny neznala Amerika svátků, neznala nocí, zapomněla, co je odpočinek, zábava. Byla jenom práce.

Všechna energie, všechny síly, všechny ruce i mozky byly vybičovány k svrchovanému úsilí láskou k vlasti. Všechen lid ve všech částech veliké pevniny vypial svoji výkonnost netušenou mírou. V horkých tropech, i v chladných krajích

Aljašky a u ledového Hudsonu, u modrých jezer kanadských, i v pralesích maraňonských, na Skalných horách, na výšinách And, na širých rovinách v oblasti Otce vod, Mississippi, stejně jako na brasilských pláních se o ničem nemluvilo, o ničem nejednalo, o ničem nemyslilo a nepracovalo, než o válce.

V nesmírném množství sháněny a vyráběny potřeby nutné pro válku. V dokách se stavěly lodi, ve slévárnách se lila děla a náboje, budovala se letadla, robily pušky, ruční granáty. A zároveň se hromadily potraviny, ukládaly v připravených skladištích. Ale hotovily se i drobné zbraně, jimiž mělo býti opatřeno všechno obyvatelstvo, pokud je mohlo unésti. Památným se stal výrok Brightonův o této věci:

»Musíme hleděti, aby ani jeden život amerického občana nezhasí bez odvety!«

Největší úsilí však soustředěno bylo na výstavbu ponorek a létadel.

Plán Laskerův se prováděl se zimničnou horlivostí. Po týdny dnem i nocí plavidla všeho druhu nenápadně křižovala v pobřežních vodách amerických. Lodi velké i malé, zábavní i dopravní, rybářské bárky, zkrátka každá loď buď při svých pravidelných jízdách anebo při jízdách schválně uspořádaných, opatřena jsouc »laskerem«, konala službu výzvědnou.

Hledaly, pátraly, zkoušely. Dělaly záznamy o místech, na kterých se »lasker« ozval, hlásily je

pobřežním úřadům. Ty měly vyměřeny oblasti své působnosti a v nich tvořily obraz o nepřátelských podmořských silách. Žasly až nad množstvím žlutých ponorných lodí, jež ležely v amerických vodách a jako šelmy číhaly na vhodný okamžik.

Zjišťovalo se také, že ponorek přibývá. Lasker najednou se hlásil na místech, kde dříve býval tich. Nešlo snad o omyl, ale bylo již vidno, že čínské lodi nemají účel pouze držeti Ameriku v šachu, nýbrž že jsou určeny k mohutnému útoku.

Bylo viděti, že služba výzvědná pracuje přesně. Zdálo se opravdu, že málo nepřátelských ponorek zůstane neobjeveno. Vyhotoven pak plán, jak dokončiti celou tuto velkou práci. Do válečných služeb bylo postaveno množství plavidel nejrůznějšího druhu. Pestrost jejich se právě hodila k oklamání nepřítele. Nepočítalo se sice s jeho protišpionáží, byloť patrno, že čínským ponorkám přemnoho záleží na tom, aby zůstaly nepozorovány. Ale přece bylo jistější vyslati proti nim pobřežní parníky, zábavní jachty, motorové čluny a rybářské loďky, nežli řadu lodí válečných, které by mohly přece vzbuditi pozornost.

Každé z těchto lodí bylo přiděleno po čínské ponorce. Opětovnými plavbami nad ní měla ji míti v patrnosti i pro případ, že by změnila místo. A ve svém přístavišti měla připraveny dvě obrovské miny, se kterými na dané znamení měla vyjeti.

Se stejnou horlivostí se pracovalo o zbudování co největšího počtu létadel. Bylo jich třeba pro

obranu i pro útok. Zároveň bylo použito k válečným účelům také létadel soukromých, která byla přiměřeně upravena a vyzbrojena.

V Americe počítali s tím, že oni počnou válku. Zamýšlel ve vhodném okamžiku zničiti ponorky, ležící u amerického pobřeží, a napadnouti potom branné síly čínské v Evropě. Neboť Amerika nedbala již jenom sebe, chtějíc bojovati za věc bílé rassy vůbec. Rozuměla konečně, že není bezpečna, dokud je Evropa v rukou žlutých.

Dle toho byl tedy vypracován bitevní plán. Mobilisovati Amerika nemusila, neboť měla již zmobilisováno. Branné síly byly pohromadě a na svých místech a národ byl ozbrojen. Ale počítalo se také s možností, že k válce dojde dříve a že Amerika bude napadena. Bylo tedy vše připraveno a promyšleno i pro tento případ.

Admirál Brighton nezapomněl ani na morální přípravu obyvatelstva. Všechny listy psaly způsobem, který musil buditi v každém americkém občanu přesvědčení, že situace je sice nebezpečná, že vlast je opravdu ohrožena, takže třeba napnouti všechny síly k její obraně. Ale zároveň že je silná, mocná, že obstojí v každém nebezpečí, že nepadne, nýbrž slavně zvítězí.

I v nejmenších místech byly konány přednášky povzbuzujícího rázu, školy, kostely plnily tuto národní povinnost. Zvláště církve mocně působily při náboženském založení amerického lidu. A vláda vydávala občas důvěrné zprávy, které

informovaly obyvatelstvo o postupu prací a posilovaly naději. Tato důvěra ve zdar a v úspěch se vlévala do žil amerického lidu, strhovala jej a činila opravdu nepřemožitelným.

Nezastihla tedy depeše, Kampou přinesená do Paříže a dále zaslaná Bertrandem, Ameriku nepřipravenu. Byla pro Ameriku ovšem nesmírnou výhodou. Byly sice pravidelné vzdušné hlídky nad oceány oběma, Atlantickým i Tichým. A na západním pobřeží evropském pracovala výzvědná služba, řízena Blackfordem a Bertrandem. Ale v nejlepším případě mohl býti Výbor pro obranu země uvědoměn o útoku nejvýše několik hodin před jeho uskutečněním. Nyní však měl Brighton k disposici více než půl dne a celou noc.

Vedle toho věděl, že útok bude řízen jen na Ameriku severní a její východní pobřeží. Mohl tedy ponechati v jižní Americe jen nepatrnou část vzdušných sil a většinu jich mohl upotřebiti pro hlavní srážku v Americe severní a to v ohroženém úseku.

Konečně důležitým byl moment překvapení. V tom byla výhoda na straně Ameriky. Neboť žlutí byli přesvědčeni, že oni překvapí Ameriku. Nepochybovali, že právě ta okolnost otřese americkou odolností. Zatím však čekalo překvapení je a to způsobem nenadálým.

Naproti tomu byli Číňané ve značné výhodě tím, že měli mužstvo daleko v boji vycvičenější.

Po dlouhé generace se Čína připravovala na válku, měla silnou armádu, záliba ve vojenské službě byla v ní tradiční. Číňan dlouhou výchovou se stal rozeným vojákem. Amerika však nemilovala válek, po staletí zdůrazňovala přednost klidné práce a blahodárnost míru a vychovávala ve svých občanech odpor proti vraždění.

Tento nepoměr snad trochu vyrovnávalo různé postavení obou národů. Asiati šli na výboj, pro něco, čeho nezbytně nepotřebovali. Amerika však hájila svobody a existence. A po povalení Evropy cítila, že odpovídá za osud bílého lidstva vůbec.

Ale depeše Hallem zachycená musila jen povzbuditi naději Ameriky.

Výbor pro obranu země chápal také plně její význam. Byl v permanenci řadu posledních dnů a byl celý pohromadě, i když admirál Brighton do něho přišel s osudnou zprávou a rozhodnutím presidentovým.

Učiněna ihned nutná rozhodnutí a vydány rozkazy. V několika vteřinách vstala celá Amerika a stiskla zbraň.

Nebylo formálního vypovězení války. Ale necelou půlhodinu po rozmluvě presidentově s Brightonem vyrazily bitevní aeroplány, shromážděné na obou pobřežích amerických. S největší rychlostí svištěly vzduchem k východu a k severu.

V klidu zůstaly jen posádky v severní polovici severní Ameriky. Síly z jižní polovice spěchaly, aby je zesílily. Na jejich místo se hnaly bitevní oddíly ze severní části Jižní Ameriky až po Pernambuco. Bitevní oddíly se hnuly také od západního pobřeží a až na nutnou zálohu se vrhly k východu.

A létadla z nejjižnější části Ameriky se sunula k severu, aby zaujala celé pobřeží Ameriky jižní a konala tam službu strážní.

Po celé odpoledne a část noci dál se obrovitý tento přesun sil. Doba stačila na jejich přeskupení.

A nastal den, slavný den pro Ameriku. Nemá snad a nebude míti slavnějšího!

V posledním okamžiku se vyskytl plán, který překvapil.

Podal jej Brighton ve Výboru. Byl duchaplný. Smělý. Došel ihned podpory ministra pro vzduchoplavbu, Laxtona.

»Naše létadla jsou rychlejší než čínská. Máme stroje menší a svižnější. Velikou výhodou je pro nás, že na ně budeme čekati. Můžeme zjistiti včas, jak jsou vysoko, a vystoupiti nad ně. To znamená ve vzdušném boji mnoho, ne-li všechno. Ale návrh pana admirála umožňuje nám postavení nad míru příznivé, napadneme je ze zadu, a co je nejdůležitější, nebudeme bojovati proti slunci! Jsem rozhodně pro návrh pana admirála.«

Tak byl návrh admirálův přijat.

O půlnocí byla vypravena první linie pozorovatelů. Bylo třeba počítati se změnou čínského plánu, nepřítel mohl vytrhnouti dříve. Nebylo to sice pravděpodobno, ale bylo to možno. Zdvihla se tedy řada bitevních strojů po celé délce amerického pobřeží od Fort Monroe až po Provincetown.

Byla vlahá noc, lehká mlha se táhla nad mořem, halila je v bělošedý háv. Úzký srpek měsíční stál na jihu v mlhavém kole a spoře osvětloval nebe i moře. Jako duchové se vznesly americké stroje do vzduchu, zmenšily a zmizely v mlze.

Měly jeti až na 500 km od pobřeží, k linii stálých pozorovatelů, odtud se měly vrátiti k pobřeží. Letěly, čas plynul, hlášení nepřicházelo.

O druhé hodině vypravena druhá řada pozorovatelů s pokyny stejnými, jako řada první. Řada první se vrátila asi hodinu po odletu řady druhé, nenarazivši na nepřítele.

Blížilo se svítání, mlhy na východě slabě zjasněly.

A ve čtyři hodiny ráno se vzneslo celé mohutné loďstvo americké do vzduchu. Uprostřed na Argonautu Brighton s Laxtonem, kteří převzali velení v očekávané bitvě.

V nekonečné řadě se vznesly pyšné, obrněné stroje, jako mořští orlové stoupaly do ranního vzduchu, výš a výše, až mizely v ranních parách. Nedaleko pevniny potkaly druhou řadu

pozorovatelů, která obrátila a plynula s nimi zpátky k východu. Na nepřátele také nenarazila.

Ve výši asi tisíce metrů hnalo se mocné loďstvo vpřed. Asi dvě stě kilometrů od pevniny stouplo do výše patnáctí set metrů. Stálým pozorovatelům v první, napřed posunuté linii, dán rozkaz, aby ustoupili. Ponechány pouze dva nebo tři stroje, které nebyly vyzbrojeny a nebyly obsazeny vojskem. Měly pozorovati a v případě dopadení vzbuzovati dojem, že jde o soukromá aera, cestující do Evropy.

Tu došla první zpráva:

»500 km od pobřeží, výše tisíc metrů«.

Tu chvíli bylo americké loďstvo tři sta kilometrů od pevniny. Ihned počalo stoupati, až dostihlo výše dvou, pak tří tisíc metrů. A zmírněným letem spělo k východu, mizejíc vysoko v ranních parách.

Slunce zatím vyšlo, kalně se ztápělo v mlhavé stěně, která zakrývala východní obzor. Stoupalo však, jeho svit se stával ostřejším.

A došlo nové hlášení velice důležité:

»400 km cd pobřeží, výše tisíc metrů.«

Nestoupli tedy výše, to bylo třeba věděti.

Nebyli však již daleko, nejvýše padesát kilometrů od Američanů.

A tu byl proveden obrat, který navrhl Brighton. Mužstvo bylo o něm již dříve zpraveno, nepřekvapil ho tedy, naopak posílil jeho důvěru.

Americké loďstvo obrátilo frontu!

Postavilo se čelem k Americe, nepřítele majíc za zády.

Běh strojů zmírněn, tiše a zvolna plynulo v ranních mlhách k západu, čekajíc příchodu žlutých.

Byl rozhodný okamžik. Šlo o to, oklamati nepřítele, zůstati nepozorován. Na tom záviselo všechno.

A plynuly chvíle napjatého očekávání, úzkostlivě bila srdce všech.

Vždyť šlo o svobodu, o vlast!

Zavlaje milovaný hvězdný prapor nad krásnou Amerikou, či roztáhne se nad jejími zelenými nivami a bílými horami ohyzdný, čínský drak?

Rozhodnouti měla tato chvíle.

Ještě chvíle, stroje zastaveny. Bez hlesu se vznášelo americké loďstvo vzduchem.

V tom –

Jedou!

Hluboko dole se od východu objevil dlouhý pruh. Jako když tažní ptáci se nesou do dalekých krajů. Nekonečná řada, jež mizela na severu v daleku a mizela na jihu. Nebyla rovná, nepravidelně vystupovala tu více, tu méně do předu.

A již bylo slyšeti mocné znění strojů, kovový bzukot motorů a vrtulí.

Američanům se zatajil dech.

Zpozorují nás? Či nezpozorují?

Nezpozorovali. Neposlali ani zvědů, tak si byli jistí!

Vyhráno.

»Nyní si vybereme my okamžik začátku!« řekl Brighton.

»Najednou s »laskery«!« mínil Laxton.

»Ano, pět třicet!«

Byl dán rozkaz a celé americké vzdušné loďstvo vyrazilo. Obě loďstva se blížila americké pevnině, čínské napřed, za nim, o dva tisíce metrů výše, loďstvo americké.

»Jedou dobře,« poznamenal Laxton, »o šesté by byli na nás padli.«

»Ale nepadnou,« s nadějnou jistotou prohlásil Brighton.

A bylo pět hodin dvacet minut, když Brighton vydal rozkaz:

»Rychleji!«

Dlouhá řada americká poskočila dopředu. Čínských viděti nebylo, ale brzy se ozval ze předu, odkudsi zdola, vzdálený táhlý hlahol. V pět dvacetpět octli se už blízko. Zazněl povel:

»Dolů! Přihotoviti si torpéda!«

Šikmo dolů dopředu se nesla bitevní americká aera. Octla se za čínskou řadou, bylo právě půl šesté.

Brighton dal znamení, elektrické vlny roznesly je bleskem po celé americké linii, A v okamžiku vyletěla z lodí vzdušná torpéda. Mihla se jen vzduchem, klouzla přímo na vyhlédnutou kořist,

dosud netušící nebezpečí. Řízena pomocí vln a hnána silou magnetickou nemohla se chybiti.

Zablesklo se po délce na pravo i vlevo, do daleka. A táhlé, hluboké hřmění otřáslo vzduchem. Bylo pak viděti, jak i husté čínské řady jiná, řidší se vybavila. Sestávala z řítících se, převrácených strojů.

Mezitím však Brighton zavelel:

»Vpřed! Útok!«

A americká létadla se jako draví ptáci shora vrhla na mohutné stroje nepřátelské. Měla heslo: »Za svobodu! Za Ameriku! A nepadnout bez nepřítele!«

Zuřivý byl zápas.

Dostála mu.

Žlutí se ještě ani neohlédli, ohromeni rachotem vybuchujících torpéd. Viděli klesati rozbité svoje stroje, dosud však potácely se mezi ostatními, když nový rachot zaduněl. Byly to pumy, jež vyhodili útočící Američané. A nové stroje se zakymácely, mužstvo klesalo po rozbitých plošinách, kusy nosných ploch se řítily a čínská aera zvracela se, padala.

Hrozné bylo překvapení žlutých. Čekali, že přihrnou se na zděšenou, polospící Ameriku, nyní však –

Než se mohli vzchopiti, mocným nárazem se na ně shora vrhli útočníci. Se šílenou odvahou narazili bílí přímo na nepřátelské stroje, zatím co kulomety zasypaly deštěm kulí žluté aviony sousední.

Zuřivý byl zápas. Rachot děsivý a praskot ohlušovali sluch, dým se valil vzduchem, rudožluté ohně zaplanuly v něm. Žlutí se vzchopili, bránili se zuřivě. Mnoho jejich strojů kleslo hned při prvním nárazu do vln. Většina však setřásla se sebe nepřítele a strojila se k obratu čelem a k útoku.

To však byla chvíle nejnebezpečnější. Brighton s Laxtonem ji pochopili a upozornili hned svoje bitce:

»Útok na bok!«

A tím bylo rozhodnuto o porážce žlutých.

Američtí letci viděli hned od počátku, že je čínské řady předčí počtem. Mnoho strojů bylo vyřazeno torpédy a pumami, mnohé byly sraženy při prvním nárazu, jejž bílí provedli, a přec dosud mnoho čínských lodí bylo bez protivníka, kdežto americké všechny byly zapleteny v boj.

Proto když čínská létadla se chtěla obrátiti k východu, narazili na ně Američtí beze všeho rozmyslu, stroj na stroj. Byli ovšem ve výhodě, neboť narazili čelem nepříteli do boku. Okamžik byl katastrofou pro flotilly obě, rozhodně však větší pro žlutou. Nesčetné dvojice sletěly, do sebe vklíněny a do poslední chvíle bojujíce zuřivě. Ale nesčetný byl také počet žlutých, nad kterými bílí zvítězili. Američané přec snáze vydrželi čelný náraz, srovnali se, znovu vznesli, zatím co nepřítel převrácen se potácel a padal do hlubiny.

Okamžik byl hrozný. Vzduch se chvěl výbuchy, moře syčelo a vřelo. Ohnivé chumáče s praskotem se řítily s nebe, dlouhé pruhy ryly do oblohy, kotouče temného dýmu se válely po vlnách. Tu trosky padaly, tu lidé sraženi se strojů klesali do vln.

Porůznu bezvládně se potácejí vzdušná plavidla, porouchaná, připravená o kormidla. Na ně jako ostříži se shůry nebo se stran vrhají nepřátelské stroje a přes zuřivý odpor srážejí je do hlubin.

Jenom zbytek čínských létadel se mohl obrátiti čelem proti nepříteli. Ale tu seznali s leknutím, že

bojují teď proti slunci. Než se nadáli, již padli na ně nepřátelé znovu, oslněné, ani nepřítele nevidoucí, vrhali je do záhuby. Ale žlutí bojovali udatně a stále dosti četní, bili se jak lvi.

A přece byli statečnější Američané! Za vlast bojovali, tamo nedaleko v mlhách spočívaly americké břehy, po zelených nivách byly hroby předků, v bílých městech úzkostí se chvěly jejich děti a jich matky. Nepodlehne lid, jenž na to vše si vzpomíná ve chvílích nebezpečí!

Největší snad síla žlutých byla v jejich středu. Přes divy udatenství těžce se bil Argonaut. Na počátku boje Brighton sám se chopil pum a ničil nepřítele. Osobně pak řídil kulomet, zkušenou rukou kosil žluté na sousedních strojích.

Kule zasykla a projela mu levým ramenem, admirál však stáhl rámě v obvaz a již hnal se znova v boj. Nepřítele za nepřítelem posílá Argonaut dolů do vln. Teď se vrhá na stroj s dračí vlajkou, obrací jej, drtí jeho nosné plochy – v tom však sám je chopen s boku, obrací se, klesá skoro k vlnám! Vznese se však jako racek, vzhůru zamíří a již padá na jiný stroj žlutý. Prázdní místo kolem sebe.

Puma praskla nad ochranným krytem. Dělo na zádi je právě obráceno vzhůru.

»Střel! Střel!« křičí Brighton, povzbuzuje dělostřelce. Zarachotí dělo, dutá rána granátu se ozve nahoře.

»Uhnout! V levo!« velí Brighton. Stroj zabočí, praskot se shora, žár zavane. – Však řítící se žlutý zachytil za okraj nosné plochy, Argonaut se otáčí a padá. Bojovníci zachytí se řemenů, stroj však se již rovná.

Cosi zafičí – řidič padá. A Brighton skáče na jeho místo, chopí kormidlo. Veliký stroj se právě žene s boku, velký skok, již unikl mu Argonaut – teď však obrat zpět – a než se mohl obrátiti žlutý, zachytí jej Argonaut se strany a obrací jej, bezmocně se kymácející stroj zasahuje granát – blesk a žlutý mizí v dýmu. Pak se ukazuje pod ním, menší se, v sebe stahuje a mizí, k vlnám se blíží.

»Nepřítele! Nepřítele!« volá Laxton.

»Jsme vítězi na levém křídle!« hlásí telefon.

»Nepřítel je zničen,« ohlašuje pravé křídlo.

»Nepřítele!« volá nyní Brighton. Argonaut se prudce žene mezi ranním nebem a lesknoucím se mořem. Pořídku je strojů ve vzduchu – americké vlajky na nich!

Tamo ještě vlaje žlutá vlajka, drak se na ní třepetá. – Nový, krátký boj a syčí vzduch a syčí moře.

»Třetí jižní úsek proti přesile!« hlásí přece telefon.

»Oddíl Linkův na sever! Newada k jihu!« velí admirál a sám se žene s Argonautem ku pomoci ohrožené části. Poslední boje se odehrávají

cestou, poslední žluté aviony buď klesají do vody, nebo se hledí spasiti útěkem.

»Vítězství ve třetím úseku jižním!« radostně volá telefon. A Argonaut zvolňuje svůj let, pomaleji přejíždí bitevní oblasti, přehlížeje zbylé druhy. Řídce však je potkává, celé dlouhé mezery se vryly v řadu.

Laxtonovi zrak se zastřel mlhou.

»Kde jsou naši?« ptal se žalostně.

Také admirál se zasmušil. Ale odpověděl větou, plno hrdosti:

»A kde jsou žlutí?«

»Vlast je zachráněna,« dodal s vřelou vroucností, »třeba za veliké oběti!«

A oba velitelé objali se, ruce jejich sevřely se vřelý stisknutím.

»Dolů k moři! Zachraňovati trosečníky!«

Americká aera klouzla ke hladině, projížděla nad ní, zachraňovala, kde bylo možno. Mnoho lidí s obou stran tak smrti uniklo.

Brighton zatím podal zprávu americké vládě. Radostnou zprávu, že nepřítel byl odražen a zničen, ale také trpkou zvěst, že Amerika ztrácí přes tři čtvrti vzdušných sil, která vypravila do boje.

Amerika sama byla zatím hotova již s létadly, jež se dostala až na její půdu. Dvě byla pouze, jedno sestřelili v Portlandu, druhé vyhodilo pumy na pokraji Annapole. Musilo však také přistáti a obyvatelstvo samo potřelo jeho posádku.

Tak, třeba zarmoucena, oddychla si Amerika. Ale pochopila teprv nyní plně, jak těžký byl boj a proti jaké hrozné síle stáli Američtí. Cítila celá, že by byla podlehla, kdyby nebyla jí došla včasně zpráva z Evropy.

Bylo dobojováno již také na moři. A zde bylo americké vítězství dokonalé a bez všech ztrát. Lehkou práci měli »laskeři«. Tak se totiž říkalo i Laskerovým přístrojům i lidem, kteří s nimi pracovali. A přece obstarali sami celou práci.

Po celém pobřeží americkém vyjeli okolo páté hodiny na moře. Nestejně, podle poměrů, jak daleko měli ponorné čínské lodi. Vezli s sebou nenápadně po dvou velkých minách.

Laskery znovu zjistili přesnou polohu žlutých a o půl šesté hodině ranní spustili obě miny, uvedše v činnost mohutné elektromagnety v nich.

Žlutí nepozorovali úkladu. Jen v málo případech činili již přípravy k vynoření a zahájili boj s útočícími lodicemi. Ale až na tyto řídké výjimky byly jedním rázem zničeny ponorné čínské pevnosti před pobřežím americkým.

»Jen se moře zavařilo, kalná voda se vyvalila a trochu trosek, ale někde se ani moře nehnulo a bylo po nich!« radoval se Lasker.

Zachráněná hrstka čínských ponorek odplouvala k Evropě, od pobřeží západního se vracela do Číny. Odvolalo je šanghaiské velitelství.

A prosta byla Amerika vrahů.

XXX.

Nešťastné město nad Vltavou nebylo samo ve svém utrpení. Bylo mu, pravda, nejhůře snad z evropských měst. Příčinou byla jistě jeho pověst z dávných dob. V daleké minulosti již byla Praha sídlem svobody. Nesla hlavní vlastnost lidu, ze kterého rostla a který rostl v ní. Její lid miloval svobodu, svobodu měl za nejdražší statek a pro ni byl ochoten obětovati všechno. Neboť život bez svobody nebyl mu životem. Proto i za čínského vpádu byla Praha považována za nebezpečné místo. Obsazena tedy silnými sbory. A ty si byly vědomy své bezpečnosti a využívaly bezohledně moci.

Než i jinde byl útisk a krutý. Hlavně města trpěla, neboť jinde nebylo stálých posádek okupačního vojska. Venkov byl postihován jen příležitostně čínskou libovůlí a zůstával, celkem nerušen, dokud plnil požadavky místních velitelstev, jimž byl přidělen.

Jako vždy záleželo na osobách, které měly moc. Podle jejich povahy utvářel se život v některých částech Evropy snesitelněji, v jiných byl těžší. Ale obětí surovosti uchvatitelů byl evropský lid všude. Tvary ovšem její byly různé.

Zločinů se dopouštěli všichni žlutí. Bez rozdílu, zdali byli prostými vojáky nebo vysokými důstojníky. Povaha všech byla stejná.

Ale zatím co se v Praze svými zločiny přímo chlubili a na odiv ukazovali jejich oběti, jinde trýznili své oběti stejně, ale skrývali svoje činy. Ovšem se o nich vědělo. Bývali i původci známi. Nebylo však důkazů. Vědělo se, že pokus o jich opatření je cestou k záhubě. A že nepomůže mnoho, i když budou pachatelé usvědčeni.

Zejména v Praze nemohlo se počítati ani se stínem spravedlnosti, neboť zde předstírali žlutí, že musí zastrašiti vzpurné obyvatelstvo a že ho proto nesmí býti v ničem šetřeno. Ale tato bezohlednost vybičovala občas zoufalé vzplanutí, při němž nehleděno na nic. Pak docházelo i na žluté a při vyšehradské vzpouře zakolísala se posice žlutých v Praze docela povážlivě. Netřeba podotýkati, že také pomsta žlutých bývala pak hrozná. Slyšeli jsme, že po útoku na Vyšehrad zachránila Prahu pouze porážka žlutých v boji s Amerikou a změna v osobě pražského velitele.

Podobný byl stav po celé střední Evropě. Trochu jinak utvářel se poměr v zemích jižních, hlavně v Italii a Španělsku. Tam nebylo poměrně dlouhých období klidu, s jakým dovedla dlouho trpěti na příklad Praha. Na jihu si neshromažďovali nenávist, až by nezadržitelně propukla. Zde se vyrovnávali hned a přímo, veřejně.

Zvláště v Italii docházelo k neustálým útokům na žluté. Na jednotlivce, kteří se provinili. Na ulicích, v trattoriích, v zášeří sadů i v divadlech

mstili horkokrevní synové Italie hlavně potupu a zkázu bílých žen. Bez ohledu na následky ubíjeli násilníky, aby v zápětí sami bez rozpaků zhynuli.

Naproti tomu v zemích severských bylo vše mírnější. I Číňané si vedli opatrně, potud ovšem jenom, že skrývali své přehmaty a tajili je. A tajná byla i odplata. Nečekaná, ale často připravovaná z daleka a dlouho. S rozmyslem zasazená rána, často nenápadná pro nejbližší okolí, bývala odměnou. Odplatou za zločin, o kterém se nemluvilo, o němž věděli jen nejbližší.

I zde mířila svévole žlutých proti ženám. Mizely beze stopy. Ale mizeli v zápětí i žlutí. A také beze stopy. V Osló, staré Christianii, šeptem se vyprávělo o tajích malebného Christianského fjordu. Vědělo se, že je posledním útulkem bílých nešťastnic. Ale nemluvní Norové se starali, aby za každou oběť pohltily vlny jejich fjordu několikanásobnou náhradu.

V Osló prováděli heslo, které dal starosta města, který byl zároveň skrytou hlavou odboje:

»Má-li míti náš fjord barvu, bude žlutá!«

Při tom byly na venek mezi čínským vojskem a domácím obyvatelstvem styky zdvořilé, chladné sice, ale bez přímého nepřátelství. Právě přísná zdvořilost byla snad jediným znakem napjetí. Důstojníci okupační armády jednali s úřady, účastnili se významných obřadností, byli dokonce zváni i k soukromým slavnostem, které na severu byly obvyklé a nezanikly ani za žlutého vpádu.

Tak silná byla zvyklost, že starostové měst i dále v určité dny zvali k sobě důležité osoby buď k odpolednímu čaji nebo k jednoduché večeří, a totéž činily i jiné osobnosti vynikajícího postavení.

Nebylo ovšem již možno mluviti o slavnostech, byly to zasmušilé schůzky přátel a známých, které ze zvyku a částečně i ze vzdoru se pořádaly dále, jakoby žlutých nebylo. A, jak řečeno, stávalo se, že mezi ostatními úřady při tahových příležitostech byli zváni i přední důstojníci čínské armády. A přicházeli, buď aby ukázali, že jsou prosti strachu, anebo i proto, že to měli za věc zdvořilosti.

Za takových poměrů se odehrála ve Štokholmu tragedie, o které šla pověst celou Evropou. Dojímala srdce trpících, ale otřásala i bezohlednými vetřelci a naháněla jim strachu, neboť viděli, že tisknou lid, jenž dovede mít srdce z kamene.

Guvernérem Skandinávie byl Strallsen. Erik Strallsen byl vědcem a byl básníkem. A byl předním ze státníků své země. Maje veliké dílo životní za sebou, blížil se k šedesátému roku a přece neustával v práci. S obezřetností a s důmyslem řídil severní část Anglosaské republiky, vážen a milován všemi.

Vážena byla i jeho rodina. Bělovlasá paní Hilma byla andělem potřebných, rusá, něžná dcera jeho Illa bývala zvána Mälarskou vílou pro svůj jemný půvab. Syn Christian šel v stopách

otcových a všeobecně v něm viděli budoucího vůdce Severu, který jednou převezme kormidlo z rukou otcových.

Do této ušlechtilé rodiny se dobře hodil ženách mladistvé Illy, Kanut Marsen, vzdálený příbuzný rodiny Strallsenovy. Byl vzrostlý, krásný hoch, jehož jméno ve vědeckých kruzích evropských již dobře bylo známo a budilo nejlepší naděje.

A těmto vzácným lidem, jichž léta šla štěstím a prací, přinesl zkázu vpád žlutých. Hned v první noci, z patnáctého na šestnáctý květen, vztáhli žlutí ruce po guvernérovi, když se téměř bez boje zmocnili Štokholmu, a obsadili Staden: s Riddarholmem a Helgeandsholmem. Odvlékli Strallsena i s paní Hilmou a uvěznili je ve státním vězení na Riddarholmu.

Nedostali do rukou dětí guvernérových, neboť náhodou Christian s Illou byli na venkovském statku v Riksby na západ od města. A když uslyšeli, co se stalo v městě, nevrátili se. Teprve po několika dnech odvážil se Christian do Štokholmu, ukryv dobře sestru na statku. Sám oklikou spěchal do města, puzen starostí o rodiče a touže jim pomoci.

Bezmocně však bloudil ulicemi obsazeného města, z něhož prchalo obyvatelstvo a jež jakoby vymíralo. Nedostal se ani do otcova domu na Norr Mälarstrandu, ve čtvrti Kungsholmen, ježto zahlédl žlutou hlídku před vchodem. Teprve při návratu v úzké uličce letmo se setkal s Kanutem

Marsenem, který zoufale pobíhal městem, nedbaje osobní bezpečnosti. Byl polo šílen, nemaje zpráv o své nevěstě, a neodvažoval se hledati ji na venku z obavy, že na ni tím upozorní a vydá ji záhubě.

Od Marsena se také Christian dozvěděl, jaké nebezpečí hrozí jeho rodičům. Čínský velitel, generál Kitto, prohlásil, že postřílí rukojmí, kterých se zmocnil, v první řadě pak že dá odpraviti guvernéra, jestliže se Štokholm jen pohne proti čínské nadvládě.

A Kanut líčil své horečné úsilí, aby udržel zejména štokholmskou mládež od pokusu vzpoury, která nemohla mít úspěchu, avšak musila přivoditi zkázu mnohých, čítaje v to i milovaného guvernéra.

Rozešli se, oba plni starostí a obav, a přece oba uspokojenější, neboť ženich zvěděl, že dívka jemu drahá je v bezpečí, a syn byl ujištěn přítelem, že štokholmský lid učiní vše možné, aby neohrozil života svého guvernéra.

Tak se také stalo. Udržel se klid v Štokholmu, ale i v Osló a na celém území Skandinávie. Generál Kitto byl potěšen, že mu obyvatelstvo nepůsobí obtíží, a proto propustil po třech týdnech všechna rukojmí, mezi nimi i guvernéra Strallsena s chotí.

Vrátil se i Christian. Illa však zůstala na venku, neboť propukaly zprávy o zuření Číňanů proti bílým ženám. Strallsenovi se neodvažovali ukázati

na veřejnosti Illu, která byla pověstná svou krásou v celém Štokholmu. Byla tedy Illa dále na statku v Riksby a ani její rodina ani smutný Kanut Marsen se neodvažovali setkati se s ní.

Avšak nic nebylo platno skrývání. Jednoho dne navštívil generál Kitto guvernéra. Přišel v poledne se svým synem Masurou. Nevadilo jím, že rodina guvernérova právě obědvala. Dali se uvésti do společné jídelny, kde po starém způsobu v dolejší, přední části společně jedlo všechno služebnictvo, a v částí zadní, o maličko zvýšené, táž jídla požívala rodina pána domu.

Kitto se svým synem odmítli pozvání k jídlu, ale usedli ke stolu a přátelsky hovořili se Strallsenem a jeho paní. Christian méně se účastnil hovoru a třeba byl opatrný a přemáhal se, byla patrná nechuť jeho k nevítaným návštěvníkům.

Již strojili se k odchodu, když byl generál projednal nějakou ne právě důležitou věc s guvernérem. Povstali a tu se pátravě Kitto rozhlédl po síni.

»A kde pak máte slečnu dceru, pane guvernére? Divíme se již delší dobu, že olupujete Štokholm o jeho nejkrásnější květ.«

Strallsen byl v rozpacích, paní Hilma zbledla. A oči Christianovy zaplanuly hněvem. Všiml si zvláště Masury a výsměšného i chtivého rysu na jeho žlutých tvářích.

Guvernér viděl, že nebude lze zapírati. I řekl:

»Illa je na venku. U příbuzných. Potřebovala venkovského vzduchu.«

A nemínil říci více. Doufal, že tímto odmítnutím se přeruší hovor o jeho dceři. Zmýlil se však. Generál věděl víc, nežli Strallsen myslil. A přišel patrně proto, aby to pověděl. Strallsen a jeho rodina ztrnuli, když uslyšeli slova generálova a jejich ostrý, skoro výhružný tón:

»Pane guvernére,« řekl Kitto, »máte nás asi za divochy, když před námi skrýváte svoji dceru. Nesměl byste se divití, kdybychom si to vyložili za urážku. Ale nehledíme při tom na sebe. Myslíme však, že slečna dcera je v Riksby tak mnoho i tak málo bezpečna, jako na Norr Mälarstrandu. A můžeme-li vám raditi, snad byste udělal lépe, kdybyste svou dceru vzal sem.«

Uklonil se, louče se s guvernérem a jeho rodinou, kteří němi úžasem poslouchali generálova slova. Kitto a ještě více Masura se očividně pásli na jejich leknutí.

Otec však nebyl patrně méně zlomyslný než syn. Neboť Kitto se najednou zastavil a prohodil ještě, ukazuje na Masuru:

»Můj syn by opravdu rád spatřil slečnu Illu. Jest jejím dávným obdivovatelem.«

Vida úžas na tvářích všech, řekl s úsměvem:

»Nevíte asi, že můj syn byl ve Štokholmu skoro celá poslední dvě léta. Nemohl vzbuditi vaší pozornosti, byl sluhou v arsenále na Skeppsholmenu. Provedl však svůj úkol dobře, ze

Skeppsholmenu ani z Kastellu nepadla ani rána. Možná, že vám tím zachoval život, pane guvernére, a měl byste mu být vděčen.«

Byli již pryč, když se Strallsenovi vzpamatovali.

»Musíme pro Illu! Vědí o ní!« byla slova, která současně pronesli otec i syn. V malé chvíli se vzneslo aero z plošiny za jejich domem, přeneslo se přes vojenskou nemocnici a zamířilo k Riksby.

Po půl hodině vrátilo se s Illou.

A v rodinné radě bylo ihned usneseno, provdati Illu bez odkladu za Kanuta Marsena a svěřiti ji do ochrany jeho rukou. Tak na rychlo se připravovala svatba, nebylo však veselí a radosti, těžké chmury jakoby ležely nad domem na severním nábřeží, omývaném modrými vlnami jezera Mälarského.

Netušili neštěstí marně.

Třetího dne po návratu Illušky před polednem vkročil generál Kitto znovu do Strallsenova domu. Ve velké síni bylo dosud prázdno, guvernér sám přijal velícího generála v zadní části dvorany.

»Pane guvernére,« řekl mu Kitto a obřadně se uklonil, »mám čest požádati vás za ruku vaší slečny dcery pro svého syna Masuru.«

Strallsen zůstal jako bleskem omráčen.

»Pane generále,« ozval se stísněně, když se trochu vzpamatoval, »váš pan syn je ženat a moje dcera má před svatbou. Co navrhujete, je nemožná věc, třebaže si opravdu pokládám za

čest vaši žádost. Ale nemohu, než požádati vás za prominutí, že musím odpověděti zamítavě.«

Generál povstal. Bylo na něm patmo, že čekal odmítnutí, ale přece jen hněv stáhl jeho obličej. Ovládl se však a hlasem ku podivu mírným pokračoval:

»Promiňte i vy, pane guvernére, řeknu-li vám, že nemám za tak vážné námitky, jaké uvádíte. Můj syn má ženy dosud pouze dvě, tedy počet nezvykle malý pro čínské poměry a vznešené naše postavení. Nesmíte zapomenouti, že náš rod je z nejstarších v Číně. Vím, u vás to neznamená mnoho, ale u nás je jinak. Proto můj syn ani nemůže se zříci většího počtu žen, i kdyby to udělati chtěl. Postačí jistě, že uchází se takto o vaši dceru. Mohl ji už mít, kdybychom nebrali ohledu na klid ve Štokholmu. Víme, že vás Štokholm přílišně má rád. Ale když vyhovujeme my vám, měli byste stejně jednati vy s námi. Proto myslím, že byste měl přijmouti nabídku, kterou vám činím a která je pro vás ctí, pane guvernére!«

Hněv zalomcoval guvernérem. Přece však se opanoval a po chvíli, ve které hleděl sebrati se ke klidu, odpovídal generálovi:

»Bohužel vám nemohu odpověděti jinak, pane generále! Illa je zasnoubena, v nejbližší době bude míti svatbu s mužem, kterého miluje. Není proto možno, oč žádáte.«

»Proč pak?« namítl Kitto živě. »Nepochybuji, že by Masura po čase propustil vaši dceru. Znám ho, jeho záliby netrvají příliš dlouho. A pak by mohl ten váš ženich –«

Nedomluvil. Zarazil ho Strallsenův zjev.

Strallsen zesinal. Dlouhá jeho postava se vzpřímila, šedinami věnčená hlava se nachýlila vpřed, takže dlouhý, bílý jeho vous se opřel o prsa starcova. A oči zaplanuly v energické tváři pod vysokým čelem.

Kitto ustoupil. Jakoby očekával ránu.

Ruka guvernérova skutečně se vztýčila proti generálovi. A se rtů splynulo těžké, zadušené slovo:

»Ven!«

Beze slova Kitto poslechl.

Couval před vzpřímenou pravicí Strallsenovou.

Teprve u dveří se vzmohl na to, že také zdvihl ruku a zahrozil.

Vyčerpán klesl Strallsen do křesla, když se uzavřely dvéře za čínským generálem. Tu však již vstupovala na smrti bledá paní Hilma s plačící dcerou a za nimi rozlícený Christian. Slyšeli celou rozmluvu ve vedlejším pokoji.

Pohled na ně vyburcoval guvernéra.

»Vzhůru!« zvolal. »Illa musí pryč! Okamžitě!«

Stalo se. Christian s Illou přeběhli zadem do sousedního domu. A zatím co žlutí hlídali východ z jejich domu, odjeli v krytém autu, které jím ochotně zapůjčil soused. Malou chvíli potem vtrhl

do guvernérova bytu oddíl žlutých vojáků. Šli pro Illu a marně prohledali celý dům. Nenašli ji.

Odešli a přišli znovu a odvedli Strallsena i paní Hilmu na Staden. Pustili však je znovu po několika hodinách. Byl to návrh Kittův. Chytrý generál chápal, že snáze se dozvědí o dceři, budou-li rodiče na svobodě. Jistě bude jim hledět dát zprávu o sobě a tak se prozradí.

Tím se utěšovali generál se synem, prahnouce pomstou.

Čas však plynul a nebylo stopy ani po Ille ani po Christianovi.

A marné bylo pátrání po nich.

Nemohli viděti, jak vždycky večer za záclonou temného pokoje stojí paní Hilma a s ní její choť a jak přes ocelové vlny Mälarského jezera se jejich zraky upírají na protější část města, kopcovitý Södermalm. Tam na Söder Mälarstrandu ve druhém poschodí prostého činžáku se rozsvěcovala okna pokoje, hustou záclonou zastřená. Nebylo možno postřehnouti ani obrysy postav. Tichým byl tento pokoj, tak jako všechny v tomto domě. Ale Strallsenovi věděli, že za těmi záclonami dlí jejich děti. Věděli, že stejně toužebně patří přes Mälarské jezero na známá okna rodného domu. Nesměli tam však, byli vypovězeni. Marně po nich toužili jejich rodiče a s nimi zarmoucený Kanut Marsen.

Tak žili utajeni až do měsíce září.

Jednoho slunného zářijového dne však se objevil generál Kitto u Strallsenů. Zase bylo před polednem, guvernér se vrátil ze své úřadovny před malou chvílí. Zdvořile uvítal generála a vybízel ho, aby se posadil.

Kitto však poděkoval, pohovořil chvíli v stoje a pak se obrátil k oknu.

»Jakou zde máte krásnou vyhlídku!« zvolal unesen. Opravdu rozkošný výhled se naskytoval oku, když se rozhrnula záclona, jež zakrývala okno. Modrá hladina Mälarského jezera se táhla dlouhým pruhem napříč, mírně zvlněná. Opozdilí stříbrní rackové se třepetali nad ní, nebo se houpali na vlnách. Po levici, zdánlivě tvoříce jeden ostrov, se týčily svými budovami Riddarholmen a za ním rozlehlý Staden. Vlak právě se sunul po spojovací dráze k Ústřednímu nádraží, bez oblaků dýmu, hnán energií skandinávských řek, hlavě Dal Elfu. Za jezerem dlouhé Jižní Mälarské nábřeží, s řadou domů a střech, přerušovanou zelenými sady, po pravici pak zelený Lang-Holmen se svými mírnými svahy.

Strallsen úzkostlivě sledoval směr, kterým se nesly generálovy oči při prohlížení tohoto krásného panoramatu. Bedlivě pozoroval, zdali utkví na domě, který tak dobře byl Strallsenovi znám. Ale nezdálo se, že by si ho byl generál blíže povšiml.

Patrno však bylo, že nechce odstoupiti od okna. Guvernér znovu ho zval ke stolu, ale Kitto

zamluvil jeho pobídky a zůstával u okna hovoře o všemožných záležitostech.

Právě zavedl řeč na americko-čínskou válku.

»My vlastně dosáhli svého cíle,« mluvil chlubně, »zničili jsme sílu Ameriky tak dokonale, že se již nevzpamatuje. A o to nám hlavně šlo. Nebýti ovšem vyzrazení našeho plánu, bylo dnes po Americe, byla naše jako Evropa.«

»Zvláštní je,« podotkl guvernér s lehkým nádechem škodolibosti, »že se dosud nezdařilo vypátrati způsob, jakým byl objeven váš plán.«

»Všechno, pravda, nevíme,« souhlasil Kitto, »ale jisto jest, že hlavní účast v té věci měla Paříž. Odtud bylo telefonováno přes oceán a pachateli jistě byli Blackford s Bertrandem.«

»Bertrand unikl prý do Prahy,« poznamenal Strallsen. Mohl tak učiniti, neboť zpráva o události na zlíchovském letišti byla všeobecně známa.

»Patrně,« odpověděl Kitto, »ač úplně jisto to není. Nesporno jest, že oba tito zapřisáhlí naši odpůrci zmizeli beze stopy. Nelze se diviti,« vykládal jako na omluvu, »nemůžeme zde míti tolik sil, abychom obsadili všechny části země. Venkov zůstane vždy volný a poskytuje útulek takovýmhle lidem.«

»Ale to vše jest jen přechodné,« utěšoval se, »chtějí-li pracovati proti nám, do měst musejí a na konec nám přece padnou do rukou. A pak se

vyrovnáme. Hrozně vyrovnáme!« řekl generál s důrazem a s jakousi úmyslností.

»Na každého dojde!« řekl znovu a upřel ostře svůj pohled na Strallsena. Obrátil jej potom k oknu a Strallsen se zachvěním zpozoroval, že generálův zrak utkvěl na doma a na oknech, ke kterým guvernérovi tak často upírali roztoužený zrak.

V tom ozval se hlas hodin, snad z blízké nemocnice.

»Dvanáct!« řekl Kitto, pohlédnuv na kapesní hodinky.

»Také vaše hodina přišla!« pokračoval, napřímiv se vztahuje pravici proti ohromenému Strallsenovi.

»Před krátkým časem jsem vás žádal o ruku vaší dcery, mohla býti ženou prince Masury – odmítl jste. Teď bude jeho služkou, otrokyní, psem, bude-li chtít, pane guvernére – vaše krásná dcera!«

Generál rozkřikl se mohutným hlasem, až otřásla se okna síně a uvnitř domu se ozvaly zmatené hlasy.

»Chápete už, proč tu stojím u okna? Tady půjde svatební průvod mého syna, vidíte – tam odtud vyletí jeho aero, tudy poletí, před vašimi okny tam, na královský zámek!«

Strallsen se zapotácel, oběma rukama sevřel šedivou hlavu.

»Vidíte, letí – letí! Už je v jeho rukou – vidíš – ty – starý blázne!«

A vskutku bělavý aeroplán se vznesl nad střechy domů na druhé straně za jezerem.

Však – co to?

Míří k západu. Přes Lang Holmen!

Kitto se zarazil.

Pak hrozně zaklel: »Proklatě!«

»Prchá! Uniká!«

A zároveň zajásal Strallsen:

»To je Christianův stroj! Uniká s Illou! Uni –«

Nedořekl – –

Druhý stroj, šedivý, se vyšvihl nad střechy Södermalmu. A jako dravec se vrhl za prvním.

»To je on! Masura!« jásal nyní Kitto. »Neuniknou mu! Výtečný stroj – rychlý – – Marno!«

Skutečně – očividně marno –

V několika okamžicích byl rychlý stroj čínský v patách Christianovi. Byli na pokraji Langholmenu, když jej doháněl. –

Již – již byl za ním –

V tom obrat –

Jako racek zavesluje v bok a přímo zpátky. Tak Christianův stroj se mihl vzduchem, podjel zpátky pod svým protivníkem a rozletěl se bystře nad hladinou Mälaru k Riddarholmenu.

Jaká však tam spása? Kam chtěl uniknouti?

Byl to čin zoufalství, kterým jen na okamžik se dostal z dosahu nebezpečí. Neboť žlutí stejně ruče obrátili a divoce se rozjeli za Christianem.

»Neuniknou! Neuniknou!«

Kitto se divoce rozjásal, zatím co guvernérovi úzkost sevřela srdce.

»Dohání je!«

»Výborně!«

Tak pokřikoval Kitto, jakoby syn mohl slyšeti jeho pobízení.

»Bůh nedopustí –!« zoufale zvolal Strallsen.

»Váš Bůh!« ušklíbl se Kitto. »Člověk –!«

»Vidíte! Vidíte! Zachytí je – teď!«

Hrůzný zjev přerušil jeho slova. Jako stříbrný racek se mihla bílá postava vzduchem. Odloučila se od letadla –

Padala – padala do modrého zrcadla studených vod.

A nový hrůzný zjev.

Jako střela se vrhl prchající aeroplán k jezeru. Nízko se snesl, zakroužil – k místu spěl, kde na modrých vlnách se bělal obláček – vločka sněhová –

A muž se oddělil od stroje, který spadl opodál. Christian několika rázy se octl u tonoucí dívky.

Ale jíž zašplouchaly vlny, šedý hydroplán padl na vodu těsně vedle nich.

I bylo viděti, jak bratr sevřel sestru v náručí. Jejich hlavy se přichýlily k sobě, snad se naposledy políbili.

A pak zmizelo vše – jen vlny dále běžely a po nich se divoce rozjela malinká lodička od hydroplánu.

Strallsen zavzlykal. A vedle něho bez vlády klesla paní Hilma.

I starý Kitto stál ohromen a třeštil zraky na prázdnou hladinu Mälarského jezera.

Ale již se prudce rozletěly dveře a jimi vběhl rozzuřeny Masura.

»Utekla!« vzkřikl sípavě. »Zemřela! Raději smrt volila! Sama se zabila –«

»Ty’s ji zabil, hanebný netvore!« vzkřikl Strallsen. »Ty’s toho vinen!«

»Anebo ty! Ty’s ji štval. Starý hlupáku!«

A Masura skočil k starci a udeřil jej do tváře.

»Ty! Ty!« sípal neznaje se vzteky.

A vztahoval již ruku, aby udeřil podruhé. Tu se vzpřímil starý Strallsen. Vysoko se vztýčila jeho hlava a v očích zahořel oslňující žár.

Zmaten ucouvl Masura.

A Kitto skočil k synovi, na pomoc.

Guvernér však pohlédl i na něho a generál mimovolně stoupl zpět.

A guvernér nepromluvil slova. Zdvihl pravici a velitelsky ukázal ke dveřím. Byl to rozkaz, neuvěřitelná byla jeho síla.

Čínský generál a jeho syn princ beze slova schýlili hlavy a odcházeli. Teprve když se zavřely dveře za nimi, schýlil se Strallsen ke své ženě a

proud slzí skropil jeho bílý vous i její šedivou hlavu.

Tak smutek zavalil rodinu starého guvernéra a její zármutek sdílel s ní celý Štokholm. S úžasem patřili žlutí, jak celé město stojí za Strallsenem a jak upřímně truchlí ním a s jeho chotí.

Po dlouhou dobu nebylo viděti ani guvernéra ani jeho ženy. Proseděli celé dny u okna, z něhož patřili s očima zarudlýma na osudné vlny, jež pohltily bytosti jim nejdražší. A s nimi sedal a jejich žal sdílel opuštěný Kanut Marsen, muž, nad něhož nebylo nešťastnějšího v celém Štokholmu.

Tak v tklivých rozhovorech vzpomínali svých drahých. Prožívali znovu všechny chvíle, které s nimi strávili, opakovali každé jejich slovo, každou myšlenku, na kterou pamatovali. Ale přemýšleli také o odplatě. Nemínili nechati bez odvety smrt dvou nevinných.

Minuly týdny. Na Idrottsparkenu byly pořádány veliké závody, téměř celý Štokholm se k nim sešel. Přišel i guvernér Strallsen se svou chotí. V přestávce, kdy se obecenstvo volně procházelo v ochozu rozsáhlého závodiště, setkal se guvernér s generálem, s nímž v zápětí kráčela četná jeho jeho družina.

Nemohli se minouti. Kitto první promluvil, měl za svou povinnost ukázati před svými důstojníky svou převahu nad guvernérem.

»Dlouho jsme se neviděli, pane generále!« řekl. »Stýkávali jsme se dříve častěji, nyní však se nás pan guvernér snad bojí.«

Chladně přeměřil Strallsen mluvícího. Zběžně přehlédl kruh důstojníků, zahlédl Masuru mezi nimi. Netečně však se jeho pohled vrátil k velícímu generálovi. A odpověď jeho byla odměřená, ale zdvořilá, naprosto korrektní:

»Neměl jsem opravdu příležitosti již delší dobu navštíviti zámek a vojenské velitelství. Ale také pan generál dlouho již nezavítal do mého domu, ve kterém býval přece častým hostem. Mám snad se také domnívati, že se pan generál bojí ke Strallsenovým?«

To byla přímá výzva. Před nejvyšším velitelovým důstojnictvem! Generál nemohl jí odmítnouti, jestliže neměl být mravně poražen. Nemohl tedy odpověděti jinak, než odpověděl:

»Není, myslím, vinou mojí, že jsem tak dlouho neměl již cti býti vaším hostem. Spíše je tu příčinou, že nedostalo se mi pozvání se strany pana guvernéra.«

Kratičko zablesklo ve Strallsenových očích, když zdánlivě lhostejně odpovídal:

»Není-li snad jiné závady, pánové,« a zde mluvil již ke všem čínským důstojníkům, »je zítra neděle a den, kdy vždycky se scházívala společnost u štokholmského guvernéra. Dovoluji si vás tedy pozvati, pánové, na dvacátou hodinu a mohu vás ujistiti, že přítomnost vás všech,

zejména pana generála a jeho pana syna bude mi vřele vítána.«

Generálovi nezbylo než přislíbiti, a s tím se rozešly obě strany, aby věnovaly dále pozornost pokračujícím závodům. Dobře pozorujícím se zdálo, že čínský velitel byl nepříliš spokojen s věcí, jak dopadla. Za to Strallsenovy oči hořely podivným leskem a jeho paže horečně k sobě tiskla rámě paní Hilmy, pobledlé a zmořené zármutkem, s vlasem ještě více zbělevším v posledních týdnech.

Nadešel nedělní večer. Generál Kitto a jeho družina užasli, když vkročili do velké síně Strallsenova domu. Byla slavnostně vyzdobena, nižší její část byla naplněna členy domácnosti, rodina guvernérova pak, to jest Strallsen s chotí, samotni byli u jednoho stolu v části vyšší, očekávajíce hosty. S nimi byl jediný Kanut Marsen. Druhý, velký stůl byl obsazen ostatními hosty.

Zdvořile uvítáni usedli důstojníci ke stolu se Strallsenovými. A započato s jídlem. Dle starého zvyku nosilo se ve velikých nádobách společně pro všechny a z nich se rozdělovalo přítomným.

Generál bystře sledoval, jak se jídla nosila. Byl patrně upokojen, že se všem předkládá jídlo stejné, a se zvláštní pozorností pečoval vždy o to, aby Strallsen s chotí dříve započali jísti, nebo aspoň stejně s ostatními. Měl patrně za to, že je třeba zvláštní pozornosti.

Klidně tedy probíhala večeře. I u vedlejšího stolu večeřeli stejně, také v dolní části jedli po způsobu témž. Generál si povšiml i toho a byl tím, jak se zdálo, upokojen. Napjatěji počal pozorovati každé hnutí, když ukončeno jídlo a na stůl byly postaveny poháry na víno.

Ale uklidnil se, když viděl, že přinesena byla na každý stůl velká nádoba, bohatě ciselovaná, ve které se mísilo víno s vodou pro všechny hosty u každého stolu.

Zpytavě se díval generál, jak do měsidla naléváno šumivého vína a jak přidáváno šťávy z čerstvého ananasu, u stolu oloupaného. Pak teprve nabíráno z měsidla a lahodný nápoj naléván do pohárů hostům.

Kitto nenápadně pozoroval Strallsena, když orosené poháry stanuly plné před všemi hosty. Nebylo mu nápadným, že guvernér a jeho žena dlouze se na sebe podívali, než přiložili pozdvižený pohár k ústům. Zdálo se mu však, že paní Hilma domlouvá cosi Marsenovi. Ale Kanut Marsen odmítavě zakýval hlavou a dlouze vyprázdnil svůj pohár.

A nové číše byly nality a vyprázdněny, další se perlily v orosených pohárech. Kittovi se zdálo najednou, že hlava jeho je jaksi těžká. Zdvihl však přece pohár a připil na zdraví hostitelův. Těžce usedal. Umiňoval si, že musí píti pomaleji.

Tu vstal guvernér Strallsen a s ním paní Hilma. Podpírajíce se vzájemně pokročili k oknu, u něhož

stál Kanut Marsen, smutně pohlížeje na jezero. Zdálo se, že jdou ho těšiti.

Promluvili k němu opravdu několik slov a pohlédnuvše dlouze z okna na jezero, všichni tři se vrátili k hostům.

Strallsen však neusedl. Chopil se poháru a rozhlédnuv se po ostatních, pozdvihl číši a řekl:

»Připíjeli jste před chvíli na naše zdraví a přáli jste nán zdaru. Vaše přání bude brzy vyplněno. A já vám splácím po zásluze. Ať naplní se spravedlnost! Naplňuje se již – a já připíjím na zdraví těm, kdo dožili.«

Jakoby ledový závan proletěl síní.

Žlutí důstojníci se schoulili, jakoby smrt na ně sahala. Dva se opírali o sedadla bez vlády.

Strallsen se také zapotácel, paní Hilma jej zachytila.

Přece však řekl ještě:

»Myslíte, jak vidím, že vzpomínám svých dětí, jež jste usmrtili. S těmi jsme se právě rozloučili. Vám však patřil můj přípitek, neboť vy jste – dožili.«

»Jste mrtvi – jako my – jsme –«

Strallsen sklesl do sedadla. Obrátil se k ženě, jejíž tělo se svezlo k němu a hlava padla na jeho klín. Měl ještě síly, aby pravou ruku položil na její rámě. A pak se shroutil dopředu.

Generál Kitto s napjetím sil se zdvihl. Ústa jeho cosi blábolila, ruka sahala po kordu. Chtěl se

vrhnouti na guvernéra, ale nohy se pod ním podlomily a Kitto klesl k nohám Strallsenovým.

Také ostatní důstojníci po různu umírali. Někteří beze slova se shroutili do křesel, jiní s námahou vstali a padli vedle stolu. Masura seděl vedle Kanuta Marsena. Cítě vanout smrt, chtěl skoliti svého soka. Spatřil však, jak Marsen sedí nehybně v svém křesle, s hlavou stranou pokleslou. |

Princ Masura vytřeštil oči, ale víc už neviděl, smrt mu je zastřela tmou.

Jediný plukovník Svansi se dostal na několik jen kroků od stolu. Pil málo, účinek jedu byl u něho pomalejší. Vida kolem sebe klesati své druhy jako zralá stébla pod kosou, vykřikl:

»Zrada! Zrada!«

A rozhlédl se. Uzřel, že Strallsenovi jsou mrtvi. Pohleděl na vedlejší stůl a viděl, jak němí úžasem a ochromení vstávají hosté, ale tkví jako přikovaní, neodvažujíce se přistoupiti ke stolu smrti. Také v dolní části zahlédl, jak služebnictvo vstává, ale bezradně pobíhá, nechápajíc, co se děje.

I napadla plukovníka touha pomstít se.

Vyňal revolver a potácivými kroky se obrátil k sousednímu stolu.

Chtěl namířiti, ale najednou vše udělalo před jeho očima divý skok. Zoufale se vzepjal, ale již zaduněla země pod těžkým tělem. Zbraň udeřila o podlahu, vyletěla z ruky a jela po hladké podlaze

až ke zdi. A odrazivši se od ní, popojela k stolu sousedů, točíc se a kovově chřestíc. Ale plukovník Svansi již jí neslyšel. I jeho pojal velký klid ve svou náruč.

Tím byla uzavřena kniha osudů Strallsenovy rodiny. A pomsta za ni byla dokonána. Bylo pak patrno, že seveřané dovedou tiše trpět, ale i tiše bít.

Žlutí počínali cítiti nejen úctu, nýbrž i strach před těmi lidmi, kteří dovedli tak neohroženě umírat.

XXXI.

Moře hlučelo hluboko dole. Nebylo ho viděti v noční temnotě, jen matně bělavý dlouhý pruh se objevil podél pobřeží, když se roztrhly prudce letící, nízké mraky, z nichž občas se přihrnula krátká, ale prudká prška.

Nekola s Bertrandem vyšli před chatu.

»Přidrž se mne!« řekl Nekola Francouzovi, »Sotva se lze udržeti v prudké vichřici. Je viděti, že má zde volný rozběh.«

»Však pohleď!« odpovídal Bertrand.

Nízko nad obzorem zasvitly mraky úzkým srpkem ubývajícího měsíce. A objevila se širá plocha moře, hrozivě temná, nekonečná. Na krátko však jen, mraky zahalily měsíc a temno pokryla moře i jeho břeh a vysoký svah, na němž jako přilepena se krčila polozpustlá chýše.

A znovu problesklo skulinou v mracích. Slabý chvost měsíčního světla se opřel o moře, utkvěl asi míli od pobřeží, temná skvrna se objevila na moři, po jedné straně nezřetelně do běla lemovaná.

»Náš ostrov!« řekli oba muži najednou.

A ruce jejich se stiskly pevněji.

Bertrand pak snažil se obrátiti hovor jinam:

»Myslím, že jsme dobře zvolili své místo. Pohleď, zase není světel nikde na blízku. Až tamhle k jihu, daleko, nebude jistě chyběti mnoho od patnácti kilometrů. A také k severu vidíme hodně daleko, a i dnes je tam temno úplně.«

»Včera bylo viděti slabou záplavu na severu, asi z Rogožnice nebo z Capocesta.«

»Dnes je ovzduší plno bouřlivých vírů, nemůže býti viděti tak daleko. Ale pozorujeme tak tři noci po sobě a nespatřili jsme světel na blízku. Jsme tu jistě na velké ploše pobřeží sami. Nemohli jsme si přáti nic lepšího pro svoje úmysly.«

»Místo jest jistě vhodné,« souhlasil Nekola. »Jen kdyby vše dobře dopadlo!«

»Buď bez obav, příteli!« řekl Bertrand měkce. »Znáš mne, víš, že věřím v osud. Jsem přesvědčen, že všechno dění jest napřed určeno. Že někdo mocný ví, co s námi chce, a podle toho řídí naše kroky. Dospěl jsem k tomu při pozorování nebes a byla to právě hvězda, kterou jsem pojmenoval jménem tvojí choti, jež vedla můj duševní zrak po staletích, jež přijdou.«

»Rád bych s tebou promluvil,« pokračoval Bertrand, »než půjdu tam.«

A ukázal na moře, směrem k ostrůvku, který však již zase zmizel v nočních tmách.

»Rád bych ti pověděl,« dodal ještě, »co jsem našel ve hvězdách. Je to tam psáno, vše je psáno kdesi. I to, co se stane tam.«

A znovu ukázal k ostrůvku.

»Přece jsme měli provésti losování,« řekl Nekola s povzdechem. »Vždy si budu vyčítati, že jsem ustoupil.«

»Nemohl jsi dělati nic jiného,« odmítal rozhodně Bertrand. »Když se mělo rozhodovati mezi námi dvěma, nemohl jsem připustiti řešení jiné. A také bych ho nebyl připustil.«

»Neodporuj, příteli,« hovořil Bertrand dále. »Jsem svoboden, nic mne tu nedrží, žádný život se nepřipíná k mému. Neznamenám ani pro lidstvo nic, zdaleka ne to, co ty. Ne, nemluv! A nezapomeň, ty's ženat. – Zde není volby jiné; kdyby šlo o někoho jiného, než jsme my, a ty's to měl rozhodnouti, nerozhodl bys jinak než já.«

»Počítal jsem se Strucksem –,« řekl Nekola polohlasem.

»I já, příteli!« řekl na to Bertrand. »Ale věř, nedivím se jeho stanovisku. Hrozil jsem se ovšem při jeho slovech, když se rozkřikl: ‚Ne, nikdy! Šel jsem k vám pro svou pomstu! Dal jsem vám do ruky moc, nesmírnou moc – a nic jsem za to

nechtěl, než svoji pomstu. Nenechám se zabít před ní, nenechám!‘«

»Je jistě šílený,« pravil Nekola temně, ohlížeje se k chýši a k jejím dveřím. »Má světlé okamžiky, ale mozek jeho ovládla jediná myšlenka, pomsta.«

»Bude strašným mstitelem. Jistě ho budete moci použíti k jakékoli službě proti žlutým. Hodí se vám a nebude vám litovati ho příliš, padne-li.«

»A musíš říkati vám? Vždyť není vyloučeno, že se nesplní naše obavy a že místo tvých vám bude platiti nám.«

»Snad,« odpověděl Bertrand lhostejně. »Nemyslím tím nic zlého. Ale vždy jsem měl ve zvyku počítati v životě s horším. Snad proto, abych si ušetřil zklamání!«

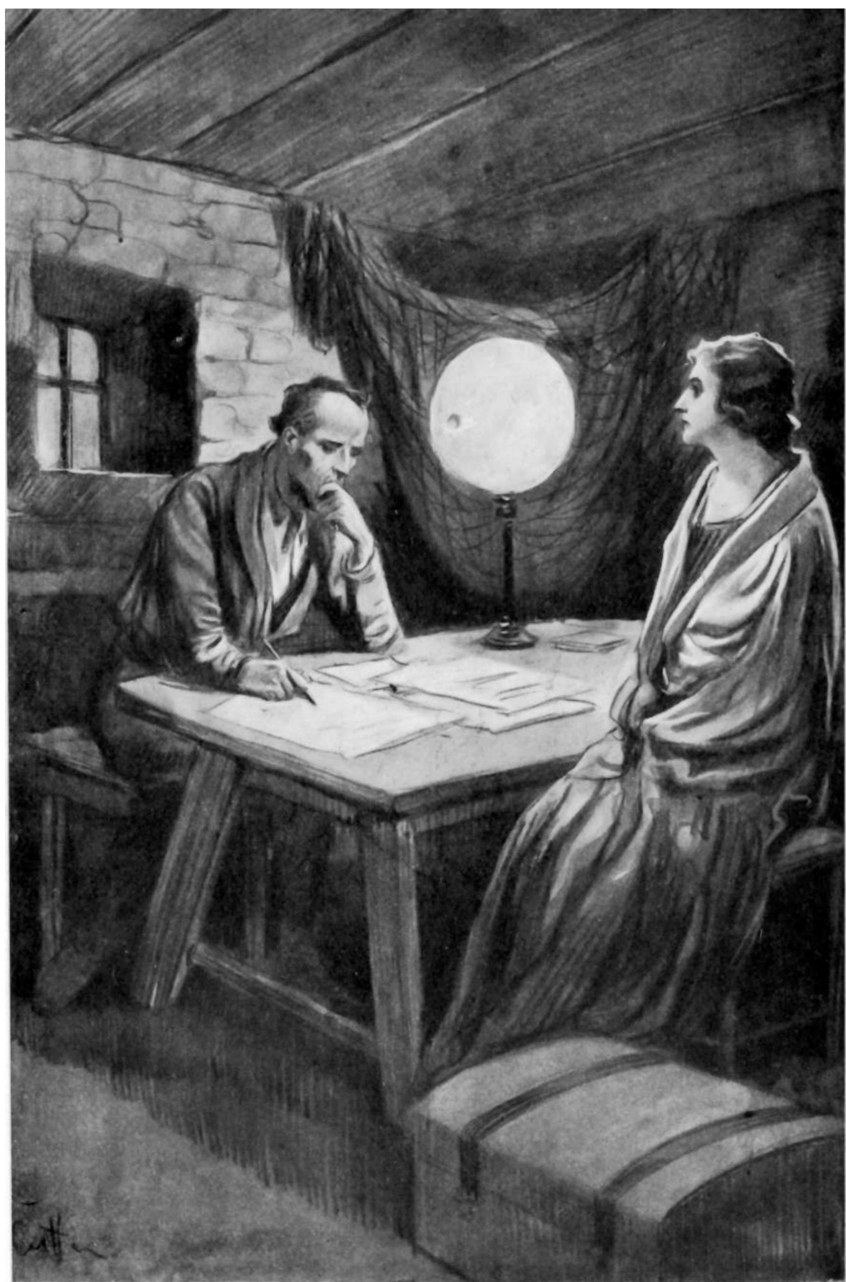
»Pojďme však dovnitř!« dodával hvězdář. »Začíná znovu déšť a ostře sem zahání. Byli bychom za chvíli na kůži.«

Vešli do prosté jizby. U stolu seděla Manon. Ruce v klín a oči upírala v temné okno. Zasmušilá byla, těžká starost zřejmě svírala jí duši. Vedle ní seděl inženýr Strucks. Papíry před ním a Strucks tužku v ruce počítal a psal a počítal.

Zdvihl hlavu, když vešli.

Byl žalostný pohled na něho. Jeho líce zhubly a zežloutly, vlasy zřetelně se pokryly mu jíním, ale byly pustě rozcuchány, stejně jako jeho ryšavý vous. Očí hluboko zapadlé, ale podivným, horečným leskem hořící.

»Rozluštím to,« řekl, jako by pokračoval ve svých myšlenkách. »Musím, potřebuji toho, a proto to učiním.«

. . . Struks tužku v ruce počítal a psal a počítal.

»Náš problém?« ptal se Nekola.

»Ne! Můj problém!« odvětil Strucks a jeho rty se stáhly.

»To všecko není to, co vy děláte!« mluvil, rozhazuje prudce rukama. »Máte dvě kostky, černou a bílou, ale barva se otřela, a nevíte, která je pravá. A jedna je smrt! Já nechci žádnou z nich. Potřebuji šedou! Budu ji mít, až – vy si to rozhodnete.«

Obrátil se k Bertrandovi.

»Proto jsem tam nemohl. Vy tam najdete jednu nebo druhou. Já najdu třetí – ale potom! Nemůže být jinak.«

»Tím se ani nezabývejte, pane inženýre!« řekl mu na to Bertrand vesele. »Ten ořech se rozlousknouti musí. Kdo pak může věděti, praskne-li při tom zub? Možná, že ne. Ale je možno, že jádro bude jísti někdo jiný. Počítám s tím a jsem připraven. Vám ovšem se pak bude lépe pracovat.«

»Bude,« souhlasil Strucks. »Nejsem již daleko, jen to potřebuji, co vy hledáte. Trvá mi to trochu –«

»Pozítří, příteli! Pozítří!« konejšil ho Bertrand. »Měsíce ubývá a pak bude noc, jaké potřebujeme.«

»A ustane také vichr, který nyní bouří moře,« dodal Nekola. »Nyní bychom se sotva k ostrůvku dostali na naší lodičce. A jiné tu nemáme a nelze sháněti jiné.«

»Pozítří!« zavzdychla Manon. A oči její vážně spočinuly na Bertrandovi.

Zachytil tento pohled. Potěšil jej. A odpověděl vřelými hlasem:

»Jsem hrd na úlohu, jež mi připadla. A šťasten, že posloužím velké věci. Nejslastnější bych byl, kdybych mohl prospěti vám. Bohužel není mne tajno, že vše přinese štěstí spíše, nežli velká meč a velká zodpovědnost. Ale nelze jinak. Považte jen, jak se změní naše postavení v tomto hrozném boji, jestliže se věc ta podaří!«

»Pravda,« odpovídala Manon, »couvnouti nelze. Musí býti rozhodnuto. Ale není trpkým, že věci se zas utvářily takto? Nezdá se vám, že nepříznivý osud pronásleduje tuto velikou věc?«

»Snad to má svůj smysl,« přidal se nyní k rozhovoru Nekola. »Je neochvějný zákon, že opravdu velké věci přijdou v pravý čas. A nedají se urychlit ani zadržet.«

»Jistě je osud této veliké myšlenky zvláštní,« řekl nyní Bertrand. »Je jistě podivné, jak náhoda nastrojila věc. Kdyby člověk zamýšlel provésti ji zlomyslněji, sotva by to dovedl!«

»Závist bohů! Starý zjev!« zahučel nyní inženýr Strucks neodvraceje zraků od svých papírů a hryzna konec tužky mezi zuby.

»A je třeba porazit i je!« dodal počínaje psáti a schyluje se k papíru.

»Vskutku je to zvláštní náhoda,« řekl Nekola, když viděli, že Strucks nemíní se dáti do hovoru.

»Všechno je zachováno, neporušen je výklad o celé věcí. Dvě jsou přílohy, nichž se mluví také v popise. Jsou bez nejmenšího poškození dochovány, jen hlavy jejich jsou pryč. A nelze naprosto zjistiti, který z těch papírů vypisuje složení katalyzátoru číslo 1 a který obsahuje předpis pro katalysátor číslo 2.«

»Toť ona látka, jejíž děsné účinky se líčí v konci.«

»Ano,« děl Nekola. »To je číslo dvě.«

»Není výrazu pro strašnou sílu, která naráz rozpoutá se touto látkou.«

»Tak to tam nějak stojí, že ano!« ozval se zase Strucks nezdvihaje hlavy.

»Ano, tak,« potvrdil Nekola. »Zatím co katalysátor číslo první sesiluje pouze působení paprsků ultra-x a rozkládá atomy hmoty klidným způsobem a uvolňuje energii jejich –«

»– katalysátor druhý působí okamžité rozmetání atomů a tím příšerný výbuch,« dodal Bertrand.

»A opravdu nelze aspoň podle složení poznati, který z obou katalysátorů je tak nebezpečný?« opětovala Manon otázku, kterou byla již tolikrát položila.

»Bohužel, nelze, má drahá!« smutně řekl Nekola.

»Nad tím jsem už hlavu lámal sám,« připojil se zase Strucks, sotva se zdvíhaje od své práce, »a potom tito pánové se mnou. Ale je to čertovské

dílo, složení obou látek jest stejné, to jest sestávají z týchž součástí, ale poměrné jejich seskupení jest jiné. A beze zkoušky se nemůže poznati pranic.«

»Obojí látka potřebuje rozžhavení elektrickým proudem,« vmísil se nyní Bertrand. »Rozžhavena vysílá pak paprsky, jež se spojí s paprsky ultra-x a způsobí buď pozvolné rozpadání, nebo okamžitý rozklad atomů. Jde jen o to, které číslo popisuje složení katalysátoru, upotřebitelného v praksi.« –

»A začne-li se s katalysátorem nepravým?« tázala se Manon úzkostlivě.

»Praskne, možná, celá zeměkoule!« řekl zase Strucks hlasem naprosto klidným, jakoby nešlo o nic.

»Sotva,« mírnil Bertrand jeho výrok. »Jistě určité množství katalysátoru má schopnost rozložiti určité množství hmoty. Nutno tedy provésti zkoušku s množstvím co možná malým.«

»Ovšem není ani při tom vyloučeno,« připojil Nekola, »že i tak nastane výbuch katastrofální.«

»Proto jsem toho nezkoušel sám,« řekl zase Strucks prostě. A bylo by se mohlo zdáti, že pronesl dobrý vtip, kdyby nebylo šlo o věc nesmírně vážnou. A kdyby ze Strucksovy tváře nebyl vyhlížel vypočítavý, nepřirozený však chlad a klid, který necení si života a nedbá ho, ale chce ho využít pro nelítostnou pomstu.

Ale obratem opustil Struckse jeho klid a zimničné rozechvění se ho zmocnilo. Přišel v myšlenkách na místo, jež bolelo –

Vzrušeně počal mluviti. Tak, jako často nyní činil.

»Nebojím se smrti! Nevyhnu se jí! Ale můj úkol není dosud skončen. Pomsta čeká. Musím ji provést a provedu!«

»Oh, Mary! Ubohá moje Mary!« zalkal Strucks a sevřel hlavu dlaněmi. Pak hlavu složil na desku stolu a rozplakal se hlasitým pláčem.

»Klid, pane inženýre! Jen klid!« konejšil Nekola vzlykajícího Struckse. »Neštěstí je údělem lidí a nikdo se mu v živobytí neubrání.«

»Vím,« zdvihl Strucks hlavu, »ale to není neštěstí. To je trest! A já jej snesu, protože je spravedlivý. Ale budu také rozsévati spravedlnost, plnou rukou. – Jen moc sem! Moc! A tady je!«

A ukázal na papír, na němž byly opisy jakési, jeho rukou pořízené.

»Jen chraňte bedlivě ty blány,« dodával, »všechno vynaložte na jich uchránění! Náš bude svět! A hrozná bude pomsta!«

»Máte každý svůj opis?« naléhal Strucks znovu.

Oba mužové přisvědčili.

»A nevím,« pokračoval Strucks, »zdali bychom neměli opětně se přesvědčiti, souhlasí-li naše

označení na předpisech pro katalysátory. Záleží na tom všechno.«

»To můžeme udělati,« usmál se Bertrand, »ačkoliv jsme to už víckrát srovnávali.«

Vyňal z náprsní kapsy schránku a z ní složený papír, stejně učinil i Nekola. Položil jej na stůl.

»Nuže, tenhle jsme označili písmenem A. S tím se začne. Podívejte se tedy, souhlasí-li to!«

»Správně,« řekl Nekola.

»Ano. Tak!« přidal se Strucks.

»A zde je předpis B,« vyňal nyní Bertrand ze schránky papír jiný a srovnal jej s papíry, jež ukázali jeho druzi.

»Souhlasí i tento, není možný omyl,« řekl Bertrand, ukrývaje i druhý papír.

»Přátelé!« ozvala se nyní Manon. »Upozorňuji vás, že i rozhodnutí jste učinili tímto označením. Řekli jste, že pan Bertrand začne s předpisem A a označili jste již jeden tímto písmenem.«

»Není však možno nic jiného,« řekl Bertrand. »Musí býti umluvený postup. Vy musíte počítati s tím, že mohu chopiti se směsí výbušné. Kdybych počal s látkou mírnější, věc by byla jednoduchá. Pokus by se zdařil a já bych přišel a řekl bych: Tahle je to! Ale začnu-li s věcí druhou, nebudu vám patrně už vykládati nic. Vy musíte tedy věděti, kterou látku jsem vzal ke zkoušce. Bude to naše A. Dopadnu-li špatně, máte jasno, že musíte zkoušeti zas látku B. Nelze to tedy zaříditi jinak.«

»Nedá se nic dělat!« hučel opět více pro sebe Strucks.

»To chápu, přátelé,« vykládala Manon. »Jde mi jen o to, nemělo-li by se přehoditi označení –«

Nekola bezradně pokrčil rameny, Strucks cosi znovu zabručel.

»Myslíte, rozumím vám,« s vděčným úsměvem hovořil Bertrand, »že právě A může býti tou nebezpečnou směsí. Ale stejně to může býti B – není-li pravda?«

»To je to!« odtušil těžce Nekola. »Jsme, bohužel, odkázáni jen na náhodu.«

»Tak jsem si myslila,« rozechvěně hovořila Manon, »měl jste matku, vždyť její duch byl jistě při vás, když jste volil mezi oběma látkami. Snad vedla vaši ruku ke šťastnější –«

»Doufám,« pohnutě odpověděl Bertrand. »Jest ovšem otázkou, co je někdy pro člověka větším štěstím. Mohu vědět, co mne v žití čekalo?«

Manon sklopila hlavu beze slova. Rozuměla Bertrandovým slovům.

»Ach, největším štěstím je smrt. Ale musí přijít včas!« trpce se ozval Strucks.

A všichni se otřásli, jako by jeho slova byla předzvěstí zla. –

»Uvidíme,« řekl na pohled lhostejně Bertrand, aby hovor neuvázl. »Za dva dny to bude jasno. Této doby bude určitě po nebezpečí.«

»Ano, devětadvacátého září v třiadvacet deset,« jako stroj mechanicky opakoval Strucks slova, která tak často se honila v jeho mysli.

»Máme tedy ještě jednu noc pro vyspání,« řekl zase vesele Francouz. »Použijme jí. Kdo ví, co bude pak! Hlavně pro vás! Mne už nebude as mnoho bolet!«

S tím se rozešli. Ulehli k spánku.

Také Manon.

Ale nespala.

Zmatené myšlenky se rojily jí hlavou. A nořily se jí v mysli obrazy vzrušených okamžiků, jež prožila za posledních dnů.

Dlouho trpěla. Po měsíce prožívala bolesti a utrpení lidu, těžce zkoušejícího pod surovou nadvládou. Stěží sama uchránila život. V zakuklení mužském skrývala se v domě dobré matky Murkové, ale prozrazení hrozilo jí každou chvíli. Oh, mnoho zkusil pan Ast!

Ale ještě hroznější byla starost o milovaného muže. Musili se rozejíti, nemohli zůstati pospolu, byli by se jistě prozradili. Tak Manon někdy celé dny nevěděla, o svém Ivovi, kde jest a co se s ním děje.

Manon věděla, jak žlutí usilují, aby dostali do rukou inženýra Nekolu. Tušili, že není vzdálen střediska odporu, které nesporně bylo v Praze. Vynakládali vše na jeho dopadení, všemožně štvali Struckse. Ten byl nejnebezpečnější osobou, starý protivník Nekolův.

Pak se ukázalo, že Strucks objevil už Nekolovu masku. Zjevně hledal Kampu na zlíchovském letišti. Čekal pak na jeho návrat ze služební cesty. Manoně nezbylo, než nasaditi život, měla-li zabrániti, aby Nekola nepadl Strucksovi do rukou. Vypravila se s Tomem na Kolbeově Střele, obratně se připletla do cesty supající pětce a jediným pohybem srazila Kampovo aero k zemi. A jeho uchvátila na Střelu a odletěla s ním k městu, dřív než zmatek mohl býti uklidněn a než mohlo někomu napadnouti starat se o Kampu.

Rušně pak skončil rušný den. Napjaté očekávání, jak dopadl boj na západě, bylo ukojeno překvapující zprávou o pohromě žlutých a o neslavném sesazení pražského velícího generála.

Pak otřes, vyvolaný náhlým vstoupením nenáviděného a obávaného Struckse. A šťastné rozuzlení, když se ukázalo, že Strucks přichází jako přítel. Dokázal to odevzdáním rukopisu Lesinova, chovajícího objev nedozírného dosahu.

Byla ovšem obtíž s využitím Lesinovy myšlenky. Papíry byly poškozeny, šťastně i nešťastně. Šťastně proto, že nechybělo nic potřebného k využití objevu. Byl tu celý výklad o věci i předpisy pro katalysátor. Ale na neštěstí byly tu předpisy dva. Lesina uvedl oba patrně proto, aby ukázal, že je třeba zvláštní opatrnosti v přípravě katalysátoru, poněvadž z týchž látek, ovšem při jiném poměrném seskupení, se přicházelo k látce, které se nemohlo využíti jako

pomůcky k opatření energie. Byla to zápalka, jež vyvolávala strašlivý výbuch.

»Není výrazu pro strašnou sílu, která na ráz rozpoutá se touto látkou.«

A nyní se nevědělo, která z obou látek skrývá toto hrozné nebezpečí, neboť chyběly u obou listů právě části s označením druhu katalysátoru.

Strucksovi se nezdála věc tak povážlivou. »Co se může stát?« ptal se. »Nejvýš padne jeden lidský život. Co to znamená v nynější době? A je to nějaká cena za nesmírnou moc, která se tím získá?«

»Tímhle je rozhodnuta válka mezi plemenem bílým a žlutým. Nebude již třeba zápasiti o uhlí jako zdroj energie. Lidstvo jí bude míti nadbytek. Ovšem je možno, že jedna rasa bude přes to chtíti vládnouti nad druhou. Lze toho očekávati od žlutých, Bude-li však míti bílé lidstvo v rukou tento prostředek, bude míti také moc nejen setřásti se sebe cizí vládu, nýbrž i vnutiti celému světu vůli svou.«

»Proto jsem přišel k vám. Přiznám se, že před několika dny bych byl s nadšením s tou věcí šel k žlutým. Jen smrt mojí Mary rozhodla o osudu světa. Nejsem z lidí, kteří by dovedli snésti křivdu. Snad jsem ji dovedl páchat. Ale svoji ženu pomstím! Hrozně pomstím!«

»To jest jediný můj cíl, netoužím po ničem jiném. Proto vám dávám objev Lesinův, ne proto, že vám patří. Vím, že k svému cíli snáze dojdu s

pomocí vaší. Bude třeba zkoušky obou katalysátorů. Bude snad možno vzíti k pokusu nepatrné množství. Přece však není úraz vyloučen. Provedu-li pokus sám a budu-li zraněn, nebo i zabit, komu se dostane skvělého vynálezu Lesinova? Snad těm, proti nimž toužím z hloubi duše použíti vší jeho drtivé moci. A kdo pomstí ubohou mou ženu, padnu-li já?«

»A svěřiti provedení pokusu někomu jinému – komu? Nemám přátel, nemám nikoho. Nezbývá mi, než jíti k vám a hledati spojení s vámi. Jste lidé odhodlaní. Nebojíte se smrti. Jste zapřisáhlí odpůrci žlutých. A toužíte zlomiti jejich jho. Zde vám dávám prostředek. Vracím vám vlastně, co vám patří, neboť zde jest právoplatná majitelka vynálezu Lesinova. Jeho dcera, paní Manon Nekolová.«

»Já nechci nic, leč abyste mne udělali vykonavatelem spravedlnosti. Znám žlutý lid, vím, že nepůjdou z Evropy dobrovolně. Budete je musit bít, a já je budu bít. Nestačí Evropa, hrozný boj se rozpoutá a v Číně se bude musit zasáhnouti.«

»A já půjdu, na váš rozkaz, a budu ničiti čínské vesnice, budu ničiti města, bořiti hráze a vražditi ten kletý lid, jenž nedovede nic, jen vraždit.«

»Proto jsem tu. Proto vám vydávám těchto několik papírových cárů, které znamenají moc, jaké ještě nebylo na světě. Vymiňuji si jen pomstu – souhlasíte?«

Nemohli nesouhlasiti.

Přijali ruku člověka, opovrženého všemi a i jimi nenáviděného na smrt. Přijali ji ne pro pomoc, kterou jim podávala, nýbrž proto, že viděli, že se Strucks vrací do řad, do nichž patří.

Dlouhá pak byla porada. Strucks účastnil se jí s nimi. Došli k náhledu, že nelze pokus provésti ani v Praze, ani v střední Evropě. Ramsen upozornil na dalmatské pobřeží. Dávno již bylo pusté. Nebylo místa vhodnějšího nad ně. Sjednotili se, že se musí najíti místo, pokud možno odlehlé, s ostrůvkem nedaleko pobřeží. Na ostrůvku se měl provésti pokus.

Měl být přesně smluven a ustanoven postup. Přístroj pro výrobu energie rozvolněním atomů podle způsobu Lesinova bylo možno snadno opatřiti. Jeho popis byl v Lesinově závěti, byl zcela jednoduchý a lehce přenosný.

Bylo třeba vyvoliti katalysátor, se kterým se mělo počíti. Bylo by bývalo šťastnou náhodou, kdyby byli uhodli katalysátor pravý. Ale pravděpodobnost byla jedna k jedné, že se může počíti s látkou druhou, krajně nebezpečnou.

V určitou hodinu mělo se počíti se zkouškou. Kdyby se zdařila, nemělo se nic počínati s katalysátorem druhým. Jen Strucks si vymiňoval, že bude pak badati dále, aby našel střední nějakou cestu mezi oběma látkami. Doufal, že tak by mohl dojíti ke směsi, které by mohl použíti jako hrozné zbraně při svém zápase s Číňany.

Teprve po této úradě se spojenci rozcházeli.

Krátké pak byly přípravy, přece však se protáhly až přes polovinu září. Nalezeno vhodné místo nedaleko mysu Planky a po dohodě s ředitelem Kolbem nastoupena cesta k jihu. Účastnili se jí Nekolovi, Bertrand a Strucks. Kolbe vyšel jim ve všem vstříc, dal dovolenou Kampovi, jehož pravé osobnosti dosud neznal, a zapůjčil mu dokonce svoje cestovní letadlo, známou nám již Střelu.

Pak za tmavé noci vypluli vzdušnou cestou k Adrii. Po toku Vltavině, přes vrcholy Alp, už sněhem pokrytých, a přes klesající svahy k moři Adriatickému. Včas dorazili na vyvolené místo a za prvního svítání vyhledali si opuštěnou rybářskou chatu, na zvýšeném břehu ležící proti malému, kalnatému ostrůvku.

Teprve tam nastalo rozhodování, kdo má provésti nebezpečnou zkoušku. Strucks tvrdil stále, že nemusí být nebezpečí tak velké, že bude možno pokus připraviti a odejíti podál nebezpečného místa, odtud pak elektrický proud uzavříti.

Sám však nechtěl věci se účastniti z důvodů, jasně už vyslovených. Nekola i Bertrand byli oba k věci ochotni. Bertrand však důrazně odmítl Nekolovu nabídku. Za žádnou cenu nepřipustil ani, aby o věci bylo jednáno. Převzal sám nebezpečný úkol a nemínil ho přenechati nikomu.

Pro Manonu byly to těžké chvíle. Z duše si přála, aby Nekola byl uchráněn všeho nebezpečí.

Z lásky k němu, i k vůli věci, v níž Nekola měl přece jen úlohu důležitější než Bertrand. Litovala však také Bertranda, tím spíše, že chápala příčinu, proč se tak obětuje. Nepromluvil sice s Manonou důvěrnějšího slova od neblahého výstupu na břehu Lužnice. Manon však viděla na něm, že nezapomněl ani po nebezpečných chvílích, které přinesla okupace čínská. Viděla to na jeho očích, když poprvé s Kampovou pětkou přišel do Prahy, uniknuv zatčení na zlíchovském letišti, a když se potkali v bytě Selmově. Poznala tehdy, že není šťasten a jeho nitro že je rozerváno. A musila to viděti i později, když bez rozpaků vysazoval nebezpečí svůj život.

Manon musila litovati nešťastného muže. Tím více, poněvadž mu vděčila za život Nekolův, když převzal nebezpečí sám a odmítl nabídku Nekolovu. Bylo to šťastné rozluštění pro Manonu, vnitř však uspokojena jím nebyla. Nemohla vyčítati Nekolovi nedostatek statečnosti. Ale musila přece obdivovati se odvaze a obětavosti jeho přítele.

Viděla pak do budoucnosti, tušila další nebezpečí a boje. A starost odháněla spánek s jejích víček, třeba že vichr táhle venku hučel svou jednotvárnou ukolébavku.

Však také inženýr Strucks dlouho nemohl zavříti očí k spánku. Také on vzpomínal na události poslední doby a v mysli je znovu procházel.

Zřel se na vyšehradském bojišti. Ruka jeho sevřela se znovu v pěst, jako by podruhé chtěl udeřiti po ryšavé hlavě choulícího se Číňana. S krabicí pak, již odňal lupiči, spěchal k domovu bouřící se ještě Prahou.

Neměl ponětí, co si přináší. Nezajímalo ho ani, co v krabici je. Lhostejně ji položil na stůl a usnul těžkým, horečnatým spánkem, spíše podobným mdlobě, přerušované záchvaty šílenosti.

Těžko vzpomínal, když procitl druhého dne. Na Mary vzpomněl, na milovanou ženu a její strašný osud vyvstal před ním v celé hrůze. Na mysl mu přišlo, jak zoufale ho Mary prosila, aby zůstal u ní. Byla to předtucha hrozícího nebezpečí, ale on, Strucks, jí nedbal. Odešel od Mary, k Kan-tai-pekovi šel a zradil mu americké studenty.

A mezitím jali jeho ženu.

Kdyby byl poslechl nářků Maryiných a byl zůstal, byl by zachránil svou ženu od smrti. A od jaké smrti!

Uvědomil si, že ji odvlekli na Petřín, kam on umožnil žlutým návrat. Utekli odtud před žlutou smrtí a vrátili se tam, když tajemství její odhalil Strucks. Jak se radoval, když viděl čínské aviony táhnout od Vyšehradu k Petřínu! To bylo jeho dílo!

A žlutí si připravili kvas na oslavu návratu, k němuž jim dopomohl Strucks, a pro své vyražení mezi jinými zavlekli na Petřín i nešťastnou Mary. Mohlo býti zlomyslnější pomsty osudu? Mohl být

někdo krutěji vyléčen ze své oddanosti, se kterou slepě lnul ke žlutým? Nemohlo býti voleno vhodnějšího prostředku, aby Strucksův obdiv čínské moci se proměnil v nejžhavější nenávist. Celé její peklo se rozevřelo v bohaté a vřelé duši Strucksově a hořelo touhou vylít se a zničit, do kořene ubít vše, co souviselo s hrozným živlem, který pokořil Evropu. Ve Strucksovi povstal děsný nepřítel žlutým násilníkům. Přemožen tíhou svého záští klesl Strucks u pohovky, na níž dosud se válely kusy roztrhaného šatu Maryina. Znovu i znovu vybuchoval v pláč a znovu zatínal pěstě, zdvíhal je k nebesům a hrozil jimi do oken, do nichž zdaleka nahlížely bašty petřínské.

Po dlouhé době znaven vstal. Malátně chodil sem tam po světnici. Hlavou jeho nejdivější myšlenky a plány se honily a všechny měly jediný cíl: Jak se pomstít žlutým! Jak jim škodit! Jak je zničit!

Za těchto úvah padl jeho zrak na stůl. Krabice na něm ležela. Plechová, na jedné straně poškozená. Nevěděl, jak se tam dostala. Teprve po chvíli si uvědomil, odkud ji včera přinesl.

Zase vzpomněl na žluté a vlna nenávistí se zdvihla a zabouřila jeho myslí. Ale krabice zase upoutala jeho pozornost. Mechanicky ji vzal, ne bez námahy ji otevřel.

Papíry v ní byly, po jedné straně poškozené.

Rozevřel je, četl.

A jeho zrak se divě vytřeštil, ruka levá sáhla k spánku a potom stiskla srdce. Inženýr Strucks povstal ze sedadla a hned zase ohromen do něho klesl.

Zraku nevěře opět a opět třeštil oči na osudný papír.

Pak znovu vstal a znovu klesl. Mlha zahalila jeho zrak.

Když pak po několika okamžicích opět prohlédl, popatřil uděšeně na dveře a pak před sebe, na papíry, jež ležely na stole. Zaradoval se. Byly tu, nikdo se jich nedotkl za kratičké chvilky slabosti, jež ho obestřela tmou.

A byly to drahocenné papíry.

Strucks dychtivě vnořil do nich svůj zrak. Podpis na prvním listu, dole v pravo stál, se mu první letmo promítl. »Lesina«, stálo tam a bylo důkazem, že se inženýr nemýlil o ceně dokumentů, jež mu padly do rukou.

»– dcerušce drahé, milované – Manoně maličké – pronásledován Hartmanem – nevida jiné skrýše – rozhodne osud –«

Tato slova úryvkovité si uvědomoval Strucks. Neměl síly, aby přečetl si Lesinovu závěť, pátral po vynálezu jeho, popisu, receptu.

Zde toho nebylo – obrátil – skutečně!

Popis celé věci, jasný a přesný. Zas jen části dovedly utkvěti ve Strucksově mozku:

»– rozpad radia – vyvolán paprsky ultra-x – působil na každou hmotu – síla paprsků však

normálně slabá – pro stabilní hmoty. Podlehnou jen látky, náchylné k rozpadu – u ostatních dlužno pomoci paprskům ultra-x – rozžhavený elektrickým proudem katalysátor – vydává záření, jež s paprsky ultra-x stačí rozbít atom každé hmoty.«

Inženýr Strucks hltal tyto řádky, slova významu nedozírného, jichž nečetl nikdo před ním, kromě jejich pisatele. Dál a dále pobíhal po nich jeho zrak.

»– theoreticky – na základě složení atomů dospěl k látce – katalysátorů. Opatrnost při přípravě – prakticky vyzkoušen katalysátor číslo 1 – neodvážil se zkusiti číslo 2 – neboť není výrazu pro strašnou sílu, která na ráz rozpoutá se touto látkou –«

Dychtivě obracel Strucks listy, jež obsahovaly zázračný vynález Lesinův. Tu byly přílohy, zřejmě předpis pro přípravu katalysátorů. Dvě byly, s chvatem dívá se Strucks na hlavy jejich, obrací je –

S úžasem pozoruje, že předpisy samy jsou netknuty, ale že chybí jejich nadpisy. Právě hořejší kraj obou listin je utržen. A nelze zjistiti, který z obou předpisů měl číslo první a který číslo druhé –

Závažnost této okolnosti vyvstala před Strucksem v celém dosahu. A mimovolně svezly se jeho oči zpět k osudným slovům:

»– není výrazu pro strašnou sílu –«

»Ale snad by složení obou látek mohlo samo ukázati, která z obou směsí může býti nebezpečnější,« pomyslil si inženýr a počal bedlivě prohlížeti oba předpisy a je srovnávati.

Brzy však se jeho čelo znovu stáhlo. Složení obou katalysátorů nelišilo se nápadně. V obou byly tytéž látky, různilo se pouze poměrné množství, ve kterém byly seskupeny.

Strucks chápal, že zde jde o látky, jichž působení je asi takové: Jsou-li vysazeny elektrickému záření, které zesílí účinek ultra-x paprsků, neustále působících, počnou se rozpadávati atomy jedné z těchto látek. Částice od jejích atomů se odlučující zmocní dále sílu ultra-x paprsků, takže spojená tato energie stačí rozbíti atomy druhé látky a týmž způsobem rozpadají se látky ostatní, takže všechny dohromady vydají takovou sílu, že stačí na rozpoutání každé jiné hmoty. Při rozpadu jejím pak se uvolňuje atomová energie ve svém úžasném množství a lze jí upotřebiti ke službě člověka ve tvaru elektrického proudu.

Tak se dohadoval Strucks.

Ale naprosto nemohl rozluštiti, proč v jednom složení dochází k pozvolnému uvolňování elektrické energie, upotřebitelnému v praksi, a proč v případě druhém dojíti má ke zhoubnému výbuchu.

Avšak byl mu jasným význam těchto látek. Chápal, jakou nesmírnou moc mu dávají do

rukou. Uvažoval o věci přemnoho již tehdy, když Hartmanové usilovali o Lesinův vynález. Často s Markem hovořili, plány kuli. »Celý svět bude u našich nohou! Na ráz docela se změní celý způsob života. Bude nadbytek energie, zbytečnou se stane práce, která směřovala k jejímu opatření. Zvrácen bude dosavadní způsob výroby, bude nadbytek hodnot všeho druhu, šťastným bude lidstvo, ráj se vrátí na zemi.«

»Ale lidstvo bude také mocným! Nekonečnou sílu bude míti v ruce, světy bude moci bořit, bude-li snad chtíti, hvězdy bude srážet do neznáma, do vesmíru –!«

»Běda! Běda vám!« přešel Strucks od těchto vzpomínek do skutečnosti. »Hrozná bude pomsta, strašná! Za Mary!«!

A Strucks sevřel pěst a zahrozil k Petřínu.

»V pravý čas mi prostředky dal osud! Nesmírnou moc mi dal, na vaše zničení!«

V tu chvíli byl inženýr Strucks rozhodnut. Bez úvah, jako samozřejmost bylo v jeho mozku nezvratně stanoveno, že Lesinův objev i s nesmírnou jeho mocí vrátí Lesinově dceři a tím že jej vydá v ruce těch, kteří byli úhlavními nepřáteli a škůdci žlutých.

Tak jako před několika jen dny by se nebyl ani okamžik rozpakoval a chvátal se svým nálezem, aby jej vydal v ruce žlutých, tak bylo nyní v jeho duši nepochybně jasným, že jej předá Nekolovi.

Strucks věděl, že tak nejvíce uškodí žlutým. Sám si by vědom, že by těžko mohl zužitkovati myšlenku Lesinovu bez pomoci cizí. Viděl, že je tady značná obtíž v tom, že chybí označení obou katalyzátorů. Neměl možnosti, aby zjednal jasno v této věci, neměl ani jiných prostředků pro vyzkoušení všeho. Cítil, že za současných poměrů bude Lesinova objevu nejprve užito jako prostředku pro boj a ničení. Ale k tomu bylo třeba nejprve takový prostředek upraviti a pak jej vyrobiti ve množství potřebném. K tomu bylo třeba mnohých rukou. Strucks však jich neměl. Ale věděl, že je má Nekola.

Proto vyhledával úsilovně Nekolu. Marně na něho čekal na zlíchovském letišti, marně se opětně dotazoval ředitele Evropské společnosti. Pozoroval při tom, jak jméno inženýra Struckse stalo se ve světě bílých jménem proklatým. S hrůzou si uvědomoval, že stojí ve světě sám a odevšad nenáviděn. A tím úsilovněji se snažil, dostati se k Nekolovi a pokusiti se o nápravu zla, které způsobil.

Podařilo se mu objeviti místo, kde radili se Nekolovi přátelé. Vnikl do Selmova bytu. Posledním trestem pro něho a mukou bylo mu zděšení, jež spatřil na tvářích přítomných.

Jako když do kruhu dobrých, pokojných bytostí vpadne dravá šelma. A při tom hnusná, morem nakažená!

Strucks vzpomínaje této chvíle na lůžku v rybářské chatě na Adrii za vzdáleného hučení rozbouřeného moře, mimoděk se otřásl, jako kdyby prudký vichr, jenž skučel za zdí tiché chaty, byl zavanul až hluboko do jeho duše a srdce zamrazil.

Ale hned rozehřála nitro jeho upomínka jiná. Viděl se, jak před Manonu klade svitek, jak jí odevzdává drahocenný odkaz otcův.

Dívají se na něho užaslé zraky, ohromené, nevěřící. Pak se všichni kupí k Nekolovi, prohlížejí listy, jež jim odevzdal Strucks. Stupňuje se úžas, jenž se zračí na tvářích mužů.

A pak se znovu obracejí očí všech k němu, ke Strucksovi.

Všechno je v těch očích. Překvapení, dosud nepřekonané. Němé otázky, hned zapuzené pochopením, spojeným se soucitem. Pak záblesk první důvěry, naděje do budoucnosti a také odpuštění toho, co bylo.

A Strucksem dosud zachvívá vzpomínka na omamně hřejivý pocit, když jeho ruce bylo přáno stisknouti zas pravice poctivých lidí. Jaké blaho zalilo tehdy jeho duši!

Tehdy pochopil Strucks, že nyní se octl na správné cestě. Mnohokrát potom si myšlenku tuto opakoval. A chvěla se také nyní v mysli, jí ukolébán klesal do mlh spánku, nerušeného sílící vřavou bouře. –

Již v dobách nejdávnějších se lidstvo pokoušelo vyzkoumati, z čeho je stvořen svět, smysly chápatelný. Pátralo, co je hmota a jaké jest její složení. Rozličné bylo mínění v různých dobách. Nejstarší řečtí filosofové věřili, že je základem všeho jedna a to živoucí hmota. Pozdější učenci soudili, že se všechna hmota skládá z několika základních látek a nazývali tyto látky živly. Ale již v starověku se vyskytlo mínění, že všechny věci se skládají z velikého počtu drobných částic, dále nedělitelných, atomů.

Novodobá věda dlouho vykládala skladbu hmoty učením o tak zvaných prvcích. Ukazovala, že hmota je většinou složená a že ji lze rozkládati v součásti. Vodu můžeme rozložiti na kyslík a vodík, vzduch na kyslík a dusík. Ale ani kyslík, ani vodík, ani dusík nemůžeme děliti dále. Jsou prvky. Všechny látky složené můžeme rozložiti na prvky, látky to, jichž dále nemůžeme rozkládati, aspoň prostředky dosavadními.

Ovšem prvky nevyplňují úplně prostor, skládají se z drobných částic, atomů. Atomy jsou stálé, pokud patří k jednomu prvku, mají stejné vlastnosti a nemohou se přeměniti v atomy jiných prvků. Atomy pak jedné látky, nebo i látek různých spojují se v celky vyšší, zvané molekuly. Látky můžeme pak rozděliti v molekuly prostředky fysickými, molekuly v atomy však dělí se jen cestou chemickou.

Tento názor byl otřesen objevením tak zvané radioaktivity, čili zářivosti hmoty. Podnět k tomuto objevu dal francouzský badatel Becquerel, jenž zjistil, že některé sloučeniny prvky uranu vyzařují neviditelné paprsky, podobné paprskům Roentgenovým.

O myšlence Becquerelově pracovali dále hlavně Francouz Curie a jeho choť, rozená Sklodowská, Polka. Vlastnost vyzařovati paprsky, byla shledána také u jiných sloučenin. Curie a jeho choť tušili, že příčinou této vlastnosti jest látka, dosud neznámá. Pokoušeli se ji odděliti a k těmto pokusům používali uranové sloučeniny, vyskytující se v Jáchymově v Čechách. Sloučenina ta se zove smolinec a používá se jí k výrobě uranových barev.

Po dlouhé námaze se jim podařilo v roce 1902 získati nepatrné množství nového prvku, vysoce radioaktivního, který nazvali radiem. Byl to objev dalekosáhlého významu. Radium pak samo se ukázalo látkou přímo zázračnou, jevíc překvapující vlastnosti.

Lze uvésti jen hlavní. Radium, a stejně i jeho sloučeniny, svítí potmě, ale také vzbuzuje světélkování u některých jiných látek. Vedle světla vydává i teplo a to v úžasném množství. Jeden gram radia vydává za hodinu na 130 kalorií tepla po dobu celých staletí! Vydá tolik energie, kolik vyzískáme spálením pěti set kilogramů černého uhlí.

Ale paprsky, které vysílá radium, mají též účinky chemické, rozkládají na příklad některé látky. Působí na živočišnou tkáň a vlastností té možno využíti k účelům lékařským, jako k léčení rakoviny, lupusu, trachomu a jiných nemocí.

Radiové paprsky však mají zároveň účinky elektrické. Činí vodivými plyny, kterými procházejí, ionisují tyto plyny.

Radium při svém záření vysílá zároveň plyn, který má podobné účinky jako radium samo. Je to tak zvaná radiová emanace, bezbarvý plyn, jenž ochlazen byv kapalní a tuhne. Anglický chemik Ramsay dokázal, že je to samostatný, nový prvek. Dnes zachycuje se emanace, která se bez ustání tvoří z radia, a jí se používá k léčení.

Radiová emanace nemá však dlouhého trvání. Ubývá jí pravidelně, rozpadá se. A tak zde máme první případ, že prvek může vznikati z jiné látky a zase v jinou látku přecházeti.

Příčina tohoto jevu a zároveň také příčina zjevů radioaktivních spočívá v tom, že atomy některých látek se rozpadávají a při tom vymršťují drobné částice, jež způsobují ono záření. Částice ty pak nejsou stejného druhu. Dělí se na tři skupiny, které se označují prvními písmeny řecké abecedy a mluví se o alfa-, beta– a gamma-paprscích.

Tímto způsobem radioaktivita ukázala, že atomy nejsou nejmenšími částečkami hmoty, že jsou útvary složené, které své složení mohou

změniti. Změnou složení pak přechází látka v látku jinou. I pro toto poslední tvrzení byl podán důkaz. První slavný fysik anglický Rutherford proměnil dusík ve vodík, ale byl dokonce i splněn sen starých alchymistů a podařilo se vyrobiti zlato z jiného prvku, ze rtuti. Německý profesor Miethe provedl tento div, který však dosud nemá ceny praktické pro svou nákladnost.

Tím vším byla téměř prokázána theorie o složení hmoty, zvaná theorií atomovou. Dle ní si nyní představujeme, že atomy se skládají z jádra, podle všeho však zase složeného, kolem něhož po kruhové dráze pohybují se drobné částečky, zvané elektrony. Celek podoben je slunci s jeho planetami.

Nejjednodušším útvarem dle této theorie prý jest atom vodíku. Sestává z jádra, nabitého kladnou elektřinou a kolem tohoto jádra krouží v jisté vzdálenosti jeden elektron, chovající stejné množství elektřiny záporné. U jiného prvku, helia, má jádro dvojnásobné množství kladné elektřiny, kolem něho potom otáčejí se dva elektrony, každý s jedním nábojem záporným. Tak stoupá složitost atomů, počet elektronů je větší a krouží často v nestejných vzdálenostech od svého jádra.

Stálost těchto soustav není stejná. Některé jsou trvalé, jiné však se snadno rozkládají a jsou to patrně jádra atomů, která se rozpadají a vymršťují částečky, jež pak tvoří paprsky alfa a beta. Tím se mění celá skladba atomu a látka

přechází v látku jinou. Tak povstalo radium z urania a samo zase přechází v olovo.

Látky, jež se samy rozkládají, jsou látky radioaktivní. Hlavní z nich je radium. Není ovšem vyloučeno, ba, je velice pravděpodobno, že všecky látky jsou radioaktivní. Ale u většiny je radioaktivita příliš slabá, takže jí nelze zjistiti.

Nezdá se však pravděpodobným, že na příklad rozpadání radiových atomů se děje úplně samovolně, bez příčiny. Poslední doba přinesla zajímavý výklad. Tvrdí se, že byly odhaleny zvláštní paprsky, lišící se od všech dosud známých nesmírnou krátkostí vlny. Paprsky ty přicházejí všemi směry ze světového prostoru, pronikají všechny látky, takže jich nelze ničím zachytiti. Tyto paprsky prý jsou zachycovány jenom atomy radia a jsou příčinou, že tyto atomy vybuchují.

Dáno bylo těmto tajeplným paprskům jméno ultra-x paprsky. A mnozí jim připisují dalekosáhlý význam ve skladbě našeho světa. Že způsobují rozklad látek radioaktivních, je ovšem pouze domněnka, třebas ne neoprávněná.

Věříme-li jí však, uznáváme, že rozklad atomů může býti vyvolán. A tu se otvírají další možnosti nesmírného dosahu. Energie, nahromaděná v atomu, je ohromná. Je obsažena ve všech tvarech hmoty a není omezena jen na látky radioaktivní. Angličan Oliver Lodge vypočetl, že energie, utajená v jedné unci hmoty, by stačila

vyzdvihnouti celé německé loďstvo, potopené u Scapa Flow, z hlubin moře a vynésti je celé na nejvyšší horu Skotska. A unce má něco málo přes třicet gramů!

I jiní učenci zabývali se podobnými výpočty. Anglický badatel Thompson tvrdí, že energie, nahromaděná v unci chloru, by hnala mohutný parník Mauretanii plnou rychlostí po celý týden vlnami moře. Ale praví zároveň, že výbuch atomů z několika liber hmoty by stačil, aby rozmetal celou pevninu.

Že tyto výpočty mohou býti správné, ukazuje zkušenost s radiem. Radium vydá tolik tepla v hodině, že roztaví množství ledu, rovnající se jedné a jedné polovině jeho vlastní váhy. Doba pak, po kterou vydává tuto energii, jest 2700 let!

Zde tedy jest obsažen zdroj energie nesmírné hojnosti. Je dosud nepřístupný, ale není důvodu, proč by věda ve svém pokroku nemohla jednou otevříti tento zdroj. Je možno, že se najde prostředek, jímž by se atomy hmoty mohly rozbíjeti. A je jisto, že se otevře tento nevyčerpatelný zdroj síly ve chvíli, kdy ho bude lidstvo potřebovati.

Dosud užívalo lidstvo energie, obsažené v molekulách hmoty. Zdroje energie molekulární však jeví známky vyčerpání. Musí časem dojíti až k energii atomové. Až dojde k tomuto objevu, započne nové období v životě lidstva. Celý ráz života se změní a nabude nového útvaru.

Prozřetelnost však zná svoje cesty. Nedá lidstvu do rukou dřív tuto nekonečnou moc, dokud nedovede jí prospěšně i vskutku k dobru použíti. Až povznese se lidstvo rozumově i mravně na potřebnou výši, pak otevře mu příroda svůj klín a vydá svůj zázračný dar.

XXXII.

Utišilo se moře. Ustal bouřný vichr, mraky se rozptýlily, modrá obloha jimi prohlédla. Přes den ještě se moře dmulo, jako když člověk po těžkém zápasu odpočívá, ale prsa jeho těžce se dlouho zdvíhají od námahy, třeba již minula. Nadešla však tichá noc a v ní si odpočinulo i moře. A když povstal další den, shlížely se oči slunce v lesklé hladině mlčícího moře, jež klidná a skoro nehybná se prostírala do daleka. Jak stoupal den, modří se prostíralo nebe, hlubokou a svítící modří adrijského nebe; a moře pod oblohou potemnělo, sytou modří se pokrylo až do hlubin a jako širý, temně modrý pás se rozkládalo po obzoru.

Byl den osudné zkoušky, rozhodný pro naše přátele, dvacátý devátý září.

Slunce překročilo zénith a zahořelo dlouhým sloupem stříbrného lesku na hladině moře. Manon, uchvácena krásou vlahého odpoledne, sestoupila na břeh. Na nízký skalní útes usedla a smutně se zahleděla – kam? – Snad sama nevěděla.

Snad neviděla ani rozeklaných skal na stoupajícím pobřeží, ani úzkého pruhu písečného břehu. Drobné kamení se mísilo s jemným pískem moře, drobné škeble válely se tu a tam. Bělavý pruh pěny dělil zemi a vodu, jež v pravidelných mezerách se zdvíhala, hnala se ke břehu a povyběhla po vlhkém písku, zachvívajíc pěnovými chomáči na pokraji moře a rozmnožujíc je pěnou, jež běžela k zemi na hřebenech vln.

Mohutné balvany těžce ležely stranou v moři, nedaleko břehu. Bylo slyšeti šplouchání vln, jež tříštily se na odlehlé straně o jejich tvrdé boky; mezi nimi však a břehem byl tichý, chráněný kout, modrozelená, blíž u skalisk temná voda tu mírně proudila a kývavě se zdvíhala a zase klesala, vln netvoříc.

Průhledné však byly tyto vody. Jasně patrné tu bylo dno, zcela blízko pod hladinou jevily se bílé, ploché kameny a svítily drobné, lesklé lastury. A přece dno tu prudce klesalo a hlubina tu byla těsně u břehu.

Manon zasmušile obrátila zraky k těmto místům. Pak pohlédla znovu před sebe a přes modrou plochu moře. A její pohled utkvěl na šeré hmotě nepatrného ostrůvku, jenž odtud mizel skoro v moři, přitisknut k jeho hladině.

Tu zašelestily kroky za ní na břehu.

Ohlédla se a spatřila Bertranda, jak sestupuje k ní po příkrém břehu.

»Nepolekal jsem vás?« zeptal se, když k němu obrátila hlavu.

»Nikoli, pane Bertrande!« odpověděla Manon. »Slíbil mi Ivo, že sem přijde za mnou, myslila jsem, že je to již on.«

Bertrand se na okamžik odmlčel. Ale pak řekl, sestupuje dále ke břehu.

»Přijde-li sem váš choť, směl bych snad zůstati zde chvíli s vámi.«

»Dovolila byste?« dodal prosebně.

Manon obrátila k němu svoji krásnou, zasmušilou tvář. Mírným, přátelským pohledem spočinula na něm a řekla:

»Prosím, pane Bertrande!«

»Je zde opravdu krásně,« řekla ještě, dívajíc se znovu po mořské pláni.

»Moře je vždycky krásné,« připojoval se Bertrand. »Snad proto, že jest jediným, co nemohl zohaviti člověk.«

»Také vy nenávidíte lidstvo?« tázala se Manon.

»Snad proto, že jsem je příliš miloval,« zněla vážná odpověď Bertrandova. Manon se zarazila, když ji zaslechla. Neodpovídala, mlčky se obrátila k moři. Také Bertrand se odmlčel, viděl, že se Manon chce vyhnouti rozmluvě tohoto rázu. Uvědomil si však, že snad posledně má příležitost, aby si vyprosil odpuštění Manonino. Náhle rozhodnut obrátil se tedy k choti přítelově a řekl:

»Odvrátila jste svou tvář ode mne, paní Manono! Asi pro to, co jsem řekl. Nepřejete si, abych snad v řeči se dotkl příhody, pro kterou, vím, že právem, jste se na mne rozhněvala.«

Manon neodpověděla. Bertrand však spokojil se tím, že neodporovala jeho slovům, a pokračoval:

»Ale přes to vás prosím, abyste mi dovolila zmíniti se o tom. Chtěl jsem vás už dávno prositi za odpuštění. Učinil jsem to již na břehu Rožmberka, ale odmítla jste mne tehdy. A já mám za svou povinnost, učiniti vše možné, abych dosáhl vašeho odpuštění.«

»Nechci si hráti na odcházejícího hrdinu,« mluvil dále, »jsem přesvědčen, že zejména vaše obavy stran dnešního našeho pokusu nejsou odůvodněny. A obávám se, že se mi na konec hlavně pan inženýr Strucks vysměje a bude mne nazývat strašpytlem –«

»Nemohl by, pane Bertrande,« namítla živě Manon, »vy jste se nebál, my – ano –«

»Škoda, že jste neřekla – já –,« přerušil ji Bertrand vřele. Ale hned se uchopil slova znovu, vida, že sebou paní Manon pohnula –

»Promiňte mi,« prosil, »ale promiňte mi nejen tato slova, nýbrž i to, čím jsem vás kdysi urazil! Musím vás odprositi, musím míti vaše odpuštění, dříve než pojedu – tam!«

A ukázal na ostrůvek, jenž nyní jasněji vystupoval z vln, když paprsky odpoledního

slunce se odrazily od jeho skalin směrem ke břehu.

»Vím, že využívám situace,« hovořil Bertrand naléhavě. »Snad řeknete, že jí zneužívám. Ale nebudu si z toho pranic dělati, jen když se mi tímto způsobem podaří získati vašeho odpuštění. Snad bych ho jinak ani nedošel. Dnes však přece bude na vás působiti myšlenka, že můj pokus může skončiti se špatně. A že třeba nebude již opravdu příležitostí, abych vás mohl odprositi a vy abyste mi mohla odpustiti. Slibuji vám, že budu se vás vzdalovati, i když se vrátím bez úrazu, a že neporuším vašeho klidu. Jen mi odpusťte, řekněte, že již se na mne nehněváte!«

Tu se Manon zvolna obrátila. Vážný její pohled spočinul na Bertrandovi, hluboké její oči, v nichž se odrážela modř nebes i moře, slabě se zamlžily.

A beze slova podala ruku Bertrandovi.

Chvatně ji uchopil, vřele stiskl. Rád by ji byl déle podržel, nachýlil se k ní a zulíbal ji.

Ale cítil již, že Manon zvolna vyvinuje ruku z jeho dlaní.

I pustil pravici mladé ženy a vřele k ní zahovořil:

»Děkuji vám! Děkuji vám ze srdce, paní Manono, za vaše odpuštění. Nezapomenu nikdy na stisk vaší ruky, paní – Splnila jste tužbu, která tkvěla dlouho v mojí duši. Vrátila jste jí uklidnění, pokud se jí ho mohlo dostati.«

A tu ozvala se Manon vážně:

»I já bych měla prosbu k vám. Doufám, že mi neodmítnete jejího splnění.«

Bertrand pohlédl smutně vzhůru k Manoně a řekl:

»Vím, čeho si budete přáti. Ale učiním vše, čeho budete žádati.«

Tu pravila Manon:

»Rozuměl jste mi dobře. A jistě musíte uznati sám, že bude tak lépe pro nás oba. Budeme přáteli, jako jsme bývali, ale nesmí se ozvati ani nejmenší zmínka o tom, co se tehdy stalo. Jen tak je možno, abychom žili v přátelském styku, jako dříve.«

»Tušil jsem tuto podmínku,« zahovořil Bertrand, hledě do písku u svých nohou. »Musím ji splniti, přejete-li si toho. A máte konečně pravdu, že není ani možno jinak. Nerad bych vás ztratil úplně –«

»Ale přece prosím o shovění. Jen pro dnešek!« dodal živě a rychle, vida, že Manonino čelo se přísně stáhlo, »Nežádám nic, než abyste mi dovolila, abych vám směl vyprávěti příběh – svůj –«

»Bude v něm vysvětlení,« dodával, »mnohého, snad i toho, co se tehdy stalo. Nebudu mluviti o vás,« prosil, »ale doufám v očištění před vámi. Proto prosím, abyste mi dovolila vyprávěti osud mé první lásky. Smím? Prosím!«

Hovořil tiše a tklivě, prosil tak jemně, že Manon svolila.

Zaradoval se, vděčně k ní pohlédl. Bylo pak chvíli ticho, jen vlny tiše ševelily, jak moře dýchalo klidem. A mírný vánek pohrával rusou kadeří Manoninou.

Bertrand sklopil zraky, pak se zahleděl v daleko moře. A tichý hlas počal:

»Jsem z Provence, paní Manono! A mou první láskou, láskou mého dětství i mladých let mužných bylo provencalské děvče. Jmenovala se Blanka a byla krásná jak čarovný květ. Byla dcerou sadaře Lavira, jehož rozsáhlé sady sousedily se zahradou otce mého.

Blanka rostla a vyrostla se mnou. Měl jsem ji rád jako dítě – ah, bylo to krásné dítě! Starší jsa o několik let než ona, byl jsem jí věrným ochráncem a průvodcem. V mých rukách vyrostla –

Pamatuji se, když počínala dospívati v pannu. Stepilý vzrůst – vždy jsem jí říkal, že je rostlá jako prut – bujný černý vlas a zářící, uchvacující, hluboké modré oči.

Dlouhá léta jsme žili vedle sebe způsobem stejným. Neměnil se, ani když jsem navštěvoval vyšší školy v nedalekém městě. Byloť blízko, i docházel jsem do něho, zůstávaje dále u svého otce.

A u Blanky!

Již časně z rána jsme se vzájemně vyhledávali. Blanka přibíhala, dokud byla mladší, bosa, prostovlasa, v kratičké sukničce ke zdi, která dělila zahrady našich otců. Měli jsme svoje

místečko, kde s obou stran ke zdi přiléhala hromada země, umožňující přechod. Tam jsme se vždy sešli; a buď já jsem se přehoupl přes zeď do zahrady Blančiny, anebo jsem jí podal ruku a pomohl jí, aby Blanka mohla přeskočiti k nám. A pak jsme běželi, smějíce se smíchem šťastných dětí, sady vzhůru, chodili od stromu ke stromu, rozhlíželi se dolů do kraje, anebo nahoru na táhlý kopec, na němž se zelenal starý, hustý ořechový les.

Někdy jsme zašli také do něho, sami v něm bloudili, skrývali se druh druhu, chytali se, volali, zpívali o závod s ptactvem, jež pělo v hustých korunách starých, mohutných ořechů.

Tak jsme se scházívali ráno, ale i v poledne a každý večer. Rodiče se těšili z našeho družného souladu, snad snovali při tom i sny o naší společné budoucnosti.

My se ovšem o ni nestarali. Ale dorůstali jsme, a z Blanky se stávalo děvče, že nebylo nad ně daleko široko lepějšího. Já ovšem jsem si to málo uvědomoval, měl jsem ji rád jako drobné děvčátko a nepřestával jsem jí míti rád ani nyní.

Ale bezděky jsme snad přece něco změnili; až později jsem si to uvědomil, když jsem v myšlenkách zalétal zpátky k těmto šťastným chvílím a vzpomínal, uvažoval o nich. Stýkali jsme se jako dříve. Neviděl-li druh druha, stýskalo se nám oběma, cítili jsme, že život bez druhého je

prázdný a smutný. A spokojeni, šťastni jsme byli, jen když jsme byli pospolu.

Avšak jako bychom se ostýchali stýkati se před lidmi, Blanka stále řidčeji přecházela přes zeď do naší zahrady, já přeskakoval k nim. Pak bez výslovné úmluvy, ale za vzájemného souhlasu, jsme přeložili místo pravidelného setkávání na místo odlehlejší, vzdálenější od domků, ve kterých bydlili naši rodiče.

Častěji než dříve jsme bloudili ořechovým hájem a oblíbeným naším útulkem se stala besídka, jež stála na horním konci našeho sadu. Blanka často vycházívala zadními dvířky jejich sadu, vcházela zadními dveřmi do našeho sadu a besídka bývala místem, kde jsme se potkávali.

Všichni však věděli, že se scházíme v besídce, často jsme se vraceli společně naším nebo Lavirovým sadem, vycházeli před dům na stinnou, dlouhou cestu a vydávali se od ní dále po svahu k řece Duranci, kde bývalo tak mile a krásně.

Tehdy jsem již studoval vysokou školu. Ale zdržoval jsem se jen občas v Avignonu, velkou část roku jsem trávil doma. Nemohl jsem býti bez Blanky, jen nerad jsem se odtrhoval od ní a dělil svůj čas mezi ni a svoje knihy.

Byl jsem tehdy dokonale šťasten, ba, počínal jsem svoje štěstí chápati. I spřádal jsem nejkrásnější sny, jichž středem i cílem byla Blanka a můj budoucí život s ní. Měl jsem Blanku

vřele a hluboce rád a byl jsem přesvědčen, že i ona je mi oddána celou duší.

A přece jsme dosud o lásce spolu nikdy nemluvili a já milované dívce dosud ani ručky nepolíbil! Ale počínal jsem toužiti po ní, v mém srdci vzrůstalo něžné přání, obejmouti její pružné tílko, přitisknouti je k sobě a zlíbati její krásné čílko, její temný vlas.

Nebudu vás, paní Manono, zdržovati již příliš dlouho. Však došlo moje vyprávění tam, kde počal konec mojí lásky.

Byl jsem snad na vrcholu štěstí, když jsem měl odjeti z domova, abych složil poslední zkoušky. Měl se rozhodnouti můj život. A rozhodl se!

Můj odjezd byl určen na večer. I prosil jsem Blanku, aby se přišla se mnou rozloučiti do naší besídky. Svolila, slíbila, že přijde, a také přišla. Byl jsem tehdy rozhodnut, nerozejíti se s ní bez políbení. Chtěl jsem jí říci vše, co zpívalo i hořelo v mé duši, chtěl jsem jí dáti sebe celého a přijmouti od ní slib budoucnosti.

Proto, když vešla, zavřel jsem dvéře besídky za ní.

Překvapilo ji to, viděl jsem rozpaky přelétnouti její lící. A odvahu moji jakoby vítr odvál! Počali jsme rozmlouvati, hovor vázl, rozvíjel se a zase vázl.

A zase jsem se vzmužil: »Jak se spolu rozejdeme, Blanko?« zeptal jsem se jí náhle.

Sklopila však hlavu, široký její klobouk, v němž přišla, zakryl její tvář. Počala pak vyprávěti, o nás dvou, ale byly to lhostejné věcí a nebylo vřelosti v jejím hlase. A já se zahleděl do země a sotva jsem byl s to jí odpověděti.

Znovu hovor uvázl. Blanka vstala, stanula u skleněných dveří besídky.

A najednou se obrátila ke mně:

»Bude se mi po tobě tolik stýskat!« promluvila dojatě a vztáhla ruku ke mně.

Tu jakoby led se prolomil v mé hrudi. Chopil jsem obě její ruce a přitáhl dívku na svou hrud.

»A mně po tobě, Blanko drahá!« řekl jsem jí chvějícím se hlasem, vina ji k sobě. »Vždyť víš, jak tě mám rád, jak dávno a upřímně rád! A tolik jsem se těšil, že dnes se se mnou rozloučíš políbením, Blanko má, milá –«

Sklonila tvář, ale já uchopil znovu její ruce a líbal jsem je horoucími rty. Odvrátila se, bílá její šíje se mihla před mým zrakem a já tiskl znovu krásné děvče k sobě a líbal její bělostnou šíjí.

Široký klobouk zakrýval její tvář.

»Smím ti sejmout klobouk, Blanko? Pomačká se!« řekl jsem. A Blanka nenamítala a já sundal klobouček s její hlavy. A v domnění, že nyní se nebude brániti mým polibkům, sevřel jsem ji znovu.

Ale uhnula se, znovu přitiskla tvář do dlaní. A vysmekla se z mých rukou a klesla na nízké

sedátko, jež stálo u stěny besídky. Klekl jsem k ní, znovu ji objímal, vlasy, šíji, lokty jí líbal.

»Nedáš mi políbení, Blanko? Nedáš?« žadonil jsem, nechápaje jejího jednání.

Neodpovídala, hlavy nezdvihla.

»Vezmu si je tedy!« naléhal jsem na ni. »Nebudeš se zlobiti na mne proto?«

Kývla, že bude.

A já zmaten jí pustil a vstal.

Vstala i Blaníka a zarudlá tu stála upravujíc svůj vlas. Pak nasadila klobouček na hlavu a stanula u dveří besídky. Ale neotevřela, nevyšla.

Svitla mi nová naděje.

»Blanko, řekni,« pravím jí, »jsi spokojena?«

Zakývala hlavou, že nikoli.

»Viď, člověk je divný tvor,« hovořím k ní konejšivě, ale dosud trpce, »neví snad ani, co by chtěl.«

Viděl jsem souhlas v její tváři s tím, co jsem řekl. I tázal jsem se znovu:

»Chceš tedy opravdu, abychom se rozešli takto?«

A Blanka přikývla!

Byl to jen slabounký pohyb, snad jen hnutí očních brv, ale rozuměl jsem mu dobře. A vzplanuv hněvem a zklamáním, otevřel jsem dvéře besídky. Chtěl jsem, aby Blanka vyšla, přál jsem si toho, třebaže jsem se v hloubi duše toho bál.

Nevyšla. Stála tiše, s hlavou skloněnou, opřena o stěnu besídky.

Tu bláhová naděje znovu mne zachvátila. Doufal jsem, že její váhání znamená souhlas, že je vyzváním. – Zavřel jsem dvéře –

A objal jsem ji znovu, strhl k sobě.

A Blanka se mi vymkla, prudce vyrazila dvéře besídky a vyšla –

Beze slova jsem ji následoval. Jako dva cizí lidé jsme procházeli zahradou. Až po chvíli obrátila Blanka ke mně uslzený zrak a tázala se tichým hlasem:

»A nemohli bychom se rozejíti, tak – v dobrém – jako jindy jsme se rozcházívali –?«

Měl jsem na jazyku tvrdou pravdu, že již jest jen dvojí mezi námi možno, buď láska, nebo nenávist – ale přemohl jsem se, souhlasil jsem.

A chodili jsme sem a tam, planě mluvili o stromech, o květech. Ale mně bylo hrozně v duši, cítil jsem nutnost skoncovati tuto bolnou chvíli. Kol naší besídky kvetl jasmín, sněhobílé jeho květy zakrývaly besídku, skláněly se, až k zemi padaly.

Ulomil jsem několik kvetoucích ratolestí, svázal je v kytici a podal Blance:

»Na památku, Blanko!« řekl jsem tiše a smutně.

Vzala kytici šeptajíc díky. Přivoněla k ní a žlutavý prášek pelu uvázl na jejím růžovém nosíku. Snad bych se byl usmál při pohledu na ni,

kdyby duše nebyla plakala. Upozornil jsem ji však; otřela obličej šátkem a zamířila k brance.

Nezdržoval jsem jí.

Až ve dveřích se obrátila a podávajíc mi ruku řekla tiše:

»S Bohem! Budu na tě vždy vzpomínati, vždycky jsem tě měla ráda!«

»To's měla dokázati tam!« řekl jsem tvrdě ukazuje na besídku. Ale již jsem se sám zalekl příkrosti slov, kterými jsem jí odpověděl.

Ale Blanka již nepromluvila; hledíc k zemí odcházela, hlavy nezdvihla. Šla, zašla, neohlédla se.

»Tehdy jste ji viděl naposled?« tázala se tichým hlasem v Manon, tušíc neblahý konec Bertrandovy lásky.

»Nikoli, paní Manono,« řekl Bertrand smutně, »ještě dvakrát jsem ji viděl.«

A pokračoval:

»Nechci vám líčiti těžký smutek, jenž jako černá noc zahalil mou duši. Nebylo pro mne světa, nebylo života, neviděl jsem a neslyšel, jen v srdci bolelo, plakalo a lkalo. Nevrátil jsem se domů, nedbal, že večer mne čeká odjezd ke zkouškám. Jako šílenec jsem vyrazil ze sadu a hnal se v ořechový háj.

Přece však jsem zahlédl, že kdosi pozoruje můj divý úprk. Na kraji lesa se povaloval Benito, můj vrstevník, druhého našeho souseda syn, ničema, pijan a rváč a lovec dobrodružství. Vždy jsem se

mu vyhýbal a i dnes mi byl lhostejný jeho smích, kterým mne provázel.

A bloudil jsem ořechovým lesem a plakal jsem na místech, kde jsem tak často dlíval s milenou dívkou, a toužil zemřít, zajít, aby ustal bol, který v srdci hořel a pálil.

Tak jsem stanul také nad kamenným lomem na druhém svahu našeho vrchu, pod starým, mohutným ořechem, pod nímž zel hluboký kamenný sráz a dnes volal, lákal, zval – Kolikrát jsme tu dleli s Blankou, jak se nám vždycky zdál krásným tento rognesský lom, s vyhlídkou na zelené, táhlé údolí pod mim a na bílé městečko, zelení vroubené, na protějším svahu!

A dnes – dnes táhlo mne cosi dolů, zapomenout, odpočinout!

Ale odolal jsem. Nová naděje počala klíčiti v duši, cosi domlouvalo v ní, ukazovalo na malichernost toho, co se událo, slibovalo, že vše se změní, napraví, že zase bude dobře. Ba, když slunce se počalo potápěti do temně zeleného klína ořechových hájů, podivná myšlenka zrodila se v mé mysli, že bych mohl býti rád, že moje dívka je tak ostýchavou, plachou – A když slunce zapadlo, vstal jsem a vracel jsem se domů stmívajícím se lesem uklidněn, ukolébán blahou nadějí.

A rozlétla se v ráz, jakoby ji blesk zdrtil!

Zkrátím své vypravování, paní!

Za temného večera jsem došel kraje lesa, k našim sadům. Světla probleskovala hustým stromovím zdola z údolí, na nebí kmitaly hvězdy, ale zde bylo pusto a temno.

Přece však cosi se zabělalo opodál. Již chtěl jsem jíti dále, ale v tom přinutilo mne cosi, musil jsem jíti blíže. Šel jsem a tu strašné tušení mi proletělo hlavou – bylo to proti Lavirových sadu! Plížil jsem se, pak skok – a byl jsem u nich!

»Kdo tu?« vzkřikl jsem, ač jsem již věděl vše.

A ozval se Blančin výkřik a surový hlas Benitův.

Jako ďábel vrhl jsem se po nich, vytrhl Blanku z jeho náručí a mrštil jí stranou – zapotácela se a narazila na peň –

Pak jsem skočil po něm – udeřil jej divou silou – viděl jsem, jak upadl –

A obrátil jsem se po ní –

»Ničemnice – bídná – podlá –!«

Vzlykala, ruce vztahovala – bílé byly – víc nevím, nežli že jsem udeřil po nich –

Ale ze tmy zdola znovu se nořil Benito. Obrátil jsem se proti němu – zdálo se mi, že cosi bílého se potácí a míhá lesem vzhůru – udeřil jsem znovu po něm – odskočil – ale najednou se černý stín vynořil po mém boku, zaplanulo kolem a temno zas –

A nakrátko zase jsem spatřil světlo.

Probudil mne křik, prohlédl jsem, byl jsem doma, na loži, cosi tísnilo hlavu. Vidím jako v

mlze, naši běží ke dveřím, k oknu. A uvědomuji si slova, jež kdosi křičel venku: »Blanku nesou! V rognessekém lomu –«

Vyskočil jsem a spatřil ji naposledy – na nosítkách, bílý šat, rudý a černý pruh na něm –

Na novo mne zahalila tma.

A když jsem se po týdnu probudil, byla má první láska pochována.«

»Ubohý, ubohý!« šeptala Manon zalévajíc se slzami a mimoděk tisknouc ruku Bertrandovu.

Až za dlouhou chvíli se znovu tichým hlasem slova ujal Bertrand:

»A několik jen slov dovolte mi nyní, paní Manono, na vysvětlení, proč jsem vám toto vyprávěl! Na svoji první lásku jsem nikdy nezapomněl, její bol nikdy nepřebolel. Mou duši plnila vzpomínka na mou bílou dívku z Provence. Nebylo v ní místo pro jiné ženy. Až jsem spatřil vás! A promiňte mým slovům, ve vás jsem viděl nové vtělení své Blanky, jste jí tolik podobna, až na svůj plavý vlas. Váš zjev mnou otřásl. Ale krásné vaše vlastnosti uchvátily mne a vaše činy, jimž se podivoval svět, vznítily nový žár v mém srdci, odpusťte, žár opravdové lásky k vám.

Podivným způsobem však se stalo, že láskou k vám nebyl vytlačen z mojí duše obraz mrtvé Blanky. Zůstal v ní, ale měnil se, splýval s představou o vás. Dál a dále vyvstávaly v mé duší vzpomínky na milovanou dívku. Procházel jsem se s ní po zahradě, pomáhal jsem jí jako malé

dívence přeskakovati zeď mezí oběma sady. Se smíchem přeskočila, zachytila se mé ruky, ale když pozdvihla ruměnný obličej, byly to vaše očí, vaše vlasy, vaše tvář, jež se na mne smály.

Vzpomínal jsem na besídku, líbal Blančiny ruce a její šíji, sevřel jsem její hlavu a obrátil k sobě její rty a líc, ale nebyla to Blanka, Manon dívala se na mne vážně, cize, s rozhořčením.

A tak stále nořily se v mojí mysli vzpomínky, ale místo provencalské dívky vyvstával vždy obraz jiný, stejně, ba daleko více milý, drahý, váš to, paní, zjev.

Nemínil jsem nikdy prozraditi toto tajemství, věděl jsem, že tím vás ztratím. Neviděla jste v mých očích také nikdy víc než přátelství. Proto jste mi důvěřovala a mně bylo přáno vidět vás a poslouchati drahý zvuk vašeho hlasu. Jen v tichu, skrytu, snil jsem o vás a toužil po vás. Strach, že ztratím i to, co mám, nutil mne k ovládání.

Žel, že tehdy jsem se neudržel! Nebylo to možno. A povím vám, proč.

Asi rok před Blančiným skonem, bylo jí tehdy málo přes šestnácte let, vyšli jsme si s Blankou na procházku. Toulali jsme se krajem, zašli do ořechového háje a pak jsme sešli zase do údolí. A stanuli jsme prostřed hustých křovin, tam u nás, doma v Provenci, na břehu naší Durance. Tak, jako tehdy spolu na břehu Lužnice. A tehdy sehnula se Blanka k vodě, oběma rukama nabrala proudící vody, vyšplíchla jí proti slunci a zasmála

se radostným, hřejivým smíchem mládí. Nikdy jsem nezapomněl, jak se tehdy sklonila k vodě a zase vzpřímila, jak duhové barvy zahrály v krůpějích vody a dívčí smích se rozletěl po řece, vroubené křovinami.

Nuže – zvláštní to hra náhody – a vy jistě pamatujete. Týž obraz byl tu před očima mýma, s vámi, paní, na břehu Lužnice. Stejně jste stanula u proudící vody, sehnula se, vody nabrala a vystříkla ji proti zářícímu slunci.

Týž luzný zjev, snad ještě dražší, táž duhy zář nad vodou a milý smích, letící mezi křovinami.

A pak jste se zapotácela, musil jsem vás zachytiti. Nevěděl jsem, co se děje se mnou, snad zdálo se mi, že se mládí vrátilo a tu že je pokyn nebes –

Nemohl jsem se zdržeti, odpusťte mi, paní! Snad líbal jsem to Blanku – ale Manonu jsem miloval, Manonu jsem měl v duši, Manonou zpíval a plakal –«

»Ach, promiňte! Neodcházejte! To bylo poslední, co jsem k vám promluvil o své lásce. Neuslyšíte již nikdy podobného slova.«

»Prosím vás o to,« řekla Manon tiše a smutně.

»Vím, že je to nezbytné,« odpověděl Bertrand. »Ale musil jsem vám říci to vše, na vysvětlenou. Nyní, chcete-li, zapomeňte na to, na vše. Ať to neruší vašeho klidu. Vždyť bych si nic nepřál tak toužebně, než abyste byla šťastna.«

A Bertrand uchopil ruku Manoninu a přitiskl ji ke svým ústům.

»Buďte s bohem!« řekl ještě, pouštěje pravici její. Nebránila mu, aby ji naposledy vřele stiskl.

XXXIII.

»Směrem přesně západním!«

»Magnetka kolmo k lodi,« odpověděla Manon svému choti, chápajíc se kormidla.

»Ano,« řekl Nekola a zavelel:

»Vpřed!«

Tři muži zabrali vesly, loďka se hnula. Slabě se zahoupala na vlnách a oddělila se od břehu. Temná hmota pobřeží se vzdalovala s očí veslařů, nad ní se počal jeviti pruh jasnějšího nebe, hlásící se drobnými body hvězd.

Manon se zahleděla do předu. Temno však bylo, neproniknutelné zrakům. Vyňala z kapsy kabátku drobnou lampičku, obrátila ji žárovkou ke dnu a přiblížila ji až téměř ke kompasu, upevněnému u stěny loďky.

Zjistila, že je třeba maličko opraviti směr loďky do leva. Přitáhla provazce kormidla a přivedla plavidlo do pravého směru. Zhasnuvši pak opatrně svítilnu, pohleděla znovu před sebe, do tmy nyní ještě temnější. Vybrala si hvězdu, jež hořela a do ruda kmitala nízko nad západem, přímo proti ní.

»Mám směrnici,« řekla přátelům, »Mars právě stojí nad západem.«

Nekola, jenž seděl na veslařské lavici právě proti ženě, se ohlédl a řekl:

»Ano, drž se jen přímo k němu!«

»Ráz! Ráz!« zavelel, aby uvedl vesla do současného pohybu. A jednotvárně zazněl náraz vesel a pravidelně šplouchalo moře pod nimi. Moře běželo kolem, do zadu ubíhalo, černé, občas bělavou pěnou se barvící. Temné bylo i nebe nad nimi, jen hvězdy na něm jiskřily, jasné a ostré na nebi, bouří vyčištěném.

Manon přeletěla zrakem nebe. Bylo úchvatně krásné ve své skvělé vznešenosti. Utkvěla pak na zářivém bodu Marta, jenž jí byl vůdcem při dnešní plavbě.

»Zvláštní,« řekla, »že Mars tak svým světlem kmitá! Je přece planeta!«

»Je nízko nad obzorem,« odpověděl nyní Bertrand, »jeho světlo prochází dlouhou dráhou našeho ovzduší, plného par a stále proudícího, proto jeho světlo se chvěje jako u stálice.«

»Jaký je rudý!« pomyslila si Manon a otřásla se. Nezmínila se však o své myšlence. Vesla zatím šplouchala dále. Bertrand a inženýr se o čemsi polohlasem rozhovořili.

»Brzy budeme u cíle!« upozorňoval Nekola po chvilce.

»Dávám pozor,« odvětila Manon. »Pobřežní skaliska uvidím zavčas, musí se mi promítnouti na nebe. A dosud je nad západem slabý nádech světla.«

»Pohasne brzy,« soudil zase Bertrand, »jak minula dvaadvacátá hodina. Přesune se pomalu k severu a bude pokračovati dále za sluncem,

směrem na východ. Ale jest již podzim, pobledne příliš brzy a objeví se až zase před úsvitem na severovýchodě.«

»Zdali pak jej uvidíš ještě, příteli?« zahryzlo se do rozechvělé mysli Manoniny. Ale potlačila zase tuto myšlenku. Však také u ostatních byla zřetelně nálada chmurná, málo mluvili jen a k tomu skoro polohlasně.

Manon uvědomila si to a oči se jí zamlžily.

Hned však musila je osušiti. Zdálo se jí, nízká hmota nějaká že vystupuje z moře, temná, rozeklaná. Ostře pohleděla v temno, nemýlila se. Tamto jako mocný sloup do výše cosi čnělo, rostlo. Poznala skalisko, u něhož bylo zvolené přístaviště:

Zamířila k němu, hlásíc:

»Ostrov na dohled! Volněji!«

Vesla ochabla, zlenivěly jejich rázy. Černá hmota rychle se blížila, rostla, mocný balvan octl se již po pravici loďky. Manoně se mimovolně srdce sevřelo.

»Stůj!« zavelela znovu. »Vesla v loď!«

Zarachotilo dřevo o dřevo, běh loďky se zvolnil. Pak lehce najela se slabým šelestem loď na písčitý břeh.

První vyskočil Strucks, vyběhl z loďky na břeh a chopiv se řetězu, přitáhl příď výše na břeh. Znovu pak zařinčel řetěz, jak jej Strucks obtáčel okolo silného kolu. Zatím vedle něho vystoupil již Bertrand a za ním Nekola, veda za ruku Manonu,

aby se nezakolísala při chůzi z lodky, která, méně nyní zatížena, se rozhoupala v příboji.

Úzkou pěšinou pak vystupovaly temné postavy, mezi skalami se prodíraly vzhůru. Krátce však jen trval namáhavý pochod. Všichni se octli na malé planince, po níž zabočili do prava. A po několika dalších krocích sestupovali zase dolů.

Nedlouho však a byli před domkem jakýmsi, či spíše boudou, sloučivší kdys za útulek rybářů, sem bouří zahnaných. Vešli dovnitř, Bertrand v jejich čele. A když zavřeli dveře za sebou, rozsvítil astronom malou svítilničku, připravenou v koutě.

Strucks pohlédl na hodinky.

»Dvaadvacet patnáct,« řekl, »času dosti.«

»Ovšem,« pravil Bertrand, »ještě tady budu trpět dlouhou chvílí.«

Obrátil se, vzal svítilnu a postavil ji na stůl, který stál před oknem, nyní však prkny zakrytým. Jen v pravo bylo zříti malý otvor, směřující k moři. Byl opatřen jakýmsi truhlíkem, černě uvnitř natřeným.

»Sem dám pak světlo,« ukázal na otvor.

»Je to dobře nařízeno?« tázal se Strucks opatrně.

»Jako včera,« usmál se Bertrand. »Ani jsem s tím nehnul, míří to tedy přímo k vašemu domku na pobřeží.«

»Vy ovšem zde nebudete?« ptala se nyní Manon. »Zapnete proud z chráněného místa na druhé straně ostrova.«

»Ano, paní,« potvrzoval Bertrand. »Zde jdou dráty k přístroji a vedou se pod zemí, mělko ovšem, ale to dostačí, na druhou stranu za největší balvan na ostrově. Tím to nehne,« usmál se, »nemusíte míti o mne obav.«

Manon neodpověděla. Strucks však cosi zabručel. Pak přistoupil k stolu a ukazuje na neveliký přístroj, který stál na něm, řekl:

»Jen aby to šlo! První zkouška! Kdyby lidstvo vědělo, oč tu jde!«

»Podnikáš věc, za kterou ti musí býti lidstvo vděčno. Kéž tě provází zdar a vrátíš se zdráv!« připojil k tomu Nekola.

Stiskl ruku přítelovu, po něm přistoupla blíž Manon, podávajíc pravici Bertrandovi. I Strucks tak učinil, dodal však hned:

»Hlavně to však nepopleťte! Začíná se s A, není-li pravda?«

»Ano, s A!« s úsměvem souhlasil hvězdář.

»Přesně v třiadvacet deset!«

»V třiadvacet deset.«

»A zdaří-li se věc, ukáže se světlo tuto,« ukázal na otvor v okně, »a my pro vás znovu přijedeme.«

»Ano,« souhlasil Bertrand.

»Tak, v pořádku!« obracel se Strucks k odchodu. Ale ještě jím trhlo.

»Ne však, abyste pak zkoušel také druhý!« upozorňoval Bertranda. »To ponechte mně! Až budu vědět, který katalysátor je pravý, sestavím

si z obou sám, co budu potřebovati. Proti těm – prokletým –!«

Odcházel hrozebně zdvíhaje pěst.

»Půjdu s vámi ještě ke břehu,« řekl Bertrand, stavě svítilnu tak, aby její zář bezpečně byla skryta.

»Pojďte!« řekl Nekola.

A tak vyšli všichni znovu do temné noci. Strucks kráčel vpředu, za ním šla Manon a následoval Bertrand s Nekolou. Za hovoru, avšak stísněného, došli až nad úzkou stezku, vedoucí ke břehu a k loďce. A tam se rozloučili.

První Strucks podal opět ruku Francouzovi, po něm Manon. Nemohla říci více nežli:

»Ochraňuj vás bůh! Ať se vrátíte zdráv!«

Bertrand pak vřele stiskl chvějící se Manoninu ruku a odpověděl:

»Buďte s bohem!«

»A buďte šťastna!« zdálo se Manoně, že slyší zachvívat se na poslední pozdrav. Ale byl to snad jen klam rozechvělé mysli.

Zatím i Nekola podával ruku příteli. Ten však náhle řekl:

»Prosím, abys na okamžik zůstal ještě! Rád bych ti něco řekl důležitého.«

»Počkejte na mne v loďce!« žádal tedy Nekola inženýra Struckse a svou choť. »Přijdu ihned za vámi.« A zůstal státi s Bertrandem.

»Příteli!« řekl tento. »Těžko věděti, jak dopadne zde tato hra. Pro všechny případy však musím se ti svěřit s důležitou věcí.«

»Mluv jen, příteli!« pobízel ho Nekola. A Bertrand počal vyprávěti:

»Máš u sebe moji závěť. Neodporuj, myslím také, že mi ji za chvílí vrátíš. Ale počítám vždy se vším. I s nejhorším. A pro ten případ bych byl rád, abys věděl o věci, o které není zmínky v mé závěti. Přes to, že snad má cenu obzvláštní.

Doufám, že Venuše sama zůstala bez velkých škod při přepadu, kdy hledali tam žlutí mne. Jistě nejsou poškozeny zdi, aspoň ne v mé pracovně, protože moji lidé jistě zápasili o vchod.

Nuže, v mé pracovně na Venuši je tajná skrýše. Je ve zdi za mým psacím stolem. Na první pohled neshledáš nic nápadného, ani poklep nehlásí ti dutiny. Ale když strhneš se zdí papírové tapety, polož obě ruce na zeď asi ve výši svojí hlavy a hleď otáčeti zdí zpět proti směru hodinových ručiček.

Zeď se pohne, ač nikde není patrno, že by v ní byla dvířka. A když otočíš zdí o půl kruhu, otevrou se dvířka ve zdi a zásuvka za nimi. V ní najdeš svitek papíru. Obsahuje vylíčení mého objevu, možná, že nesmírně důležitého.

Pamatuješ se, jak jsem pozoroval před třemi léty přechod Venuše přes slunce a jak bych jej byl málem propásl. Objevil jsem při tam hvězdu, kterou jsem nazval jménem tvé paní.«

»Nova Geminorum Manon.«

»Ano,« pokračoval Bertrand. »Byla mi hned podivnou ta hvězda. Sledoval jsem její běh, počítal. Zjistil jsem, že je to osudná hvězda. A vypsal jsem její tajemství ve spisku, který je uložen ve schránce na Venuši. Věc nemá významu pro dobu přítomnou. Ale bude míti netušený dosah po staletích. Až přijde čas.«

»A bude možno jednou poznati tu chvílí?« tázal se Nekola. »Je znamení nějaké, jež by nezklamalo?«

»Jest,« řekl Bertrand. »Je vyjádřeno ve větě, která je první v mém pojednání a která je opakována též na jeho konci. Až splní se, co v této větě psáno, pak bude čas, aby se sáhlo k mému spisku.«

»A ty jej chceš předati mně?« divil se Nekola.

»Ne tobě, nýbrž tvým potomkům. Tvým a tvé choti, té vzácné ženy, příteli! Zapečeť spisek můj, dobře jej ukryj! Ať se dědí ve tvém rodě, ať přechází z potomka na potomka! Napiš jako heslo větu onu na obal, o které jsem ti řekl, že je v pojednání větou první i poslední. Ať potomkové tvoji spisek otevrou, až se splní, co je v této větě psáno.« –

»To jsem ti chtěl říci, za to jsem tě chtěl požádati. A nyní buď zdráv!«

»A vrátíš-li se bez úrazu?« tázal se Nekola.

»Otevřeme schránu spolu a předám ti spis sám. Stejně bude náležeti tobě a tvým potomkům.«

»Snad –,« chtěl namítati Nekola.

»Nikoli, příteli!« zastavil ho Bertrand. »Nemám nikoho rodem sobě blízkého, a nikdy míti nebudu. Jste mi nejbližší, ty a tvoje choť. Buď však již s bohem! A pozdrav ode mne ještě jednou svoji choť!«

Naposledy si stiskli ruce. Nekola sestupoval po strmé stezce, Bertrand stál na pokraji svahu, dívaje se za ním. Neurčitě rozeznával nyní obrys loďky, stíny na ní. Pak objevil se kdosi temný na břehu, řetěz zarachotil a udeřil o dno loďky.

Bertrand viděl, jak se loďka oddělila od temného břehu, slyšel zašplouchání vesel. Poslední tiché pozdravy zaletěly k němu zdola. Myslil, že slyší i Manonin sladký hlas. A se srdcem sevřeným se díval, jak loďka se obrátila a pomalu se rozjížděla.

Pak ji pohltilo temno. Bertrand byl na ostrově sám. Obrátil se, zamířil k chatě.

Loďka s jeho přáteli zatím se vzdalovala od ostrůvku. Plula volněji, dva jen veslaři ji nyní poháněli. Manon řídila zase kormidlo, hvězdy na východním nebí jiskřící jí byly vůdci.

Stísněni vraceli se Bertrandovi druhové. Chmury ležely jim na duši. Jen Strucks byl klidnější svou pevně tkvící myšlenkou: »Ať tak, či onak, vždy bude jasno. A potom začnu já. Najdu

to. Musím najíti!« To obracelo se mu v mysli jako mlýnské kolo bez ustání.

»Na jihu světlo,« přetrhla mlčení Manon. »Daleko,« soudil Nekola. »Tiskne se skoro k moři a matné je vzdáleností. Je to patrně ze Zirony.«

»Je zde mrtvý kout,« poznamenal Strucks, »není lidských obydlí daleko široko a neukáže se loď ani na moři, ani ve vzduchu.«

»Není zde půdy na pobřeží, která by lidi živila, a pusté skaliny znesnadňují přístup k moři. Obvyklé cesty lodí i letadel pak jinými jdou směry. Zde jsme vpravdě sami,« vykládal Nekola.

Tak hovořili. Proto jen, by hovořili. Vážnost příštích okamžiků činila jim těžkým mlčení.

Zatím blížilo se pobřeží, Manon řídíc loďku pozorovala hořejší okraj temné stěny, která vyvstávala na východě, zvolna sunula se blíže, rostouc a zakrývajíc hvězdu po hvězdě na polotemném nebi.

Ostré skalisko čnělo nad chatou, k níž se chtěli přiblížiti. Mamon dobře si ho povšimla a podle něho vyhledávala teď na pobřeží místo, kam by s loďkou zamířila. Najednou zahlédla ostrý obrys skály, opodál však vztyčoval se, na severu.

»Zajeli jsme příliš k jihu,« řekla, otáčejíc loď.

»Zamiř tedy podél břehu!« radil Nekola, jenž seděl na lavičce proti ženě.

»Stalo se již,« řekla prostě.

Ale oba cítili, jak něha ozvala se ve lhostejných slovech, která právě k sobě promluvili, muž a

žena. Neviděli skorem sebe, matné obrysy jen stínoval jim slabý zásvit hvězd. Ale cítili svou blízkost a byli blaženi již vědomím, že jsou tu oba, spolu.

Vzpomněli však náhle oba na Bertranda. A nepokoj jim zase srdce sevřel, tíže dopadal však stesk na duší Manoninu, Obrátila pozornost ke tvaru pobřeží, odvracejíc běh myšlenek jinam. Zahlédla již blízko známý útvar skály, zabočila tedy přímo ku pobřeží.

Vystoupili, poslední Manon, podpírána Nekolou. Strucks upevnil řetězem loď a zamířil za Nekolovými, kteří již zvolna stoupali po svahu. Brzy po něm dorazili k chatě a vkročili do ní. Strucks rozsvítil, opatrně zjistiv, že jsou okenice zavřeny.

Pohleděl pak na hodinky.

»Ještě není jedenáct. Je času dost,«

»Ale vyjít můžeme hned,« navrhoval Nekola. »Než dojdeme nahoru a obhlédneme Střelu, bude pomalu čas.«

»Také než se odtud vypravíme,« podotkla Manon, »bude jistě chvilku trvat.«

Oblékli se tedy do cestovních plášťů, vzali svoje drobná zavazadla.

»Nesmí zůstat po nás stopy!« upozorňoval Strucks.

»Prohlédneme vše důkladně,« souhlasil Nekola.

»Opisy máte? Dobře uschovány?« ptal se Strucks a skoro vzbudil úsměv na tvářích druhých. Ale doba byla příliš vážná.

»Jsem žádostiv. Opravdu žádostiv,« pobručoval Strucks sám pro sebe, »bude-li to A nebo B. A nebo B?«

Ale nikdo mu neodpovídal. Ruče se oblékali a v brzku vycházeli, zhasnuvše dříve světlo.

»Nikdo nepozná, že tu kdy byl někdo jiný, než rybářští majitelé této chaty,« pravil Nekola, zavíraje za sebou dveře na klíč.

»Počítati musíme se vším,« řekla Manon rozechvělým hlasem, tisknouc se k Nekolovi.

»Také možná, že zmizíme, jako jsme se objevili, a nikdo nebude mít ani tušení, co se tady vyzkoušelo,« prohodil Strucks. A nečekaje odpovědí, dodal:

»Zůstaňte třeba zde, podívám se po Střele sám.«

Nenamítali nic a Strucks se vydal vzhůru po svahu. Tam totiž, skoro u hřebene skalního, našli vhodné místo pro svůj stroj. Kotlinku, proti západu i východu docela krytou, s volným výjezdem na rovnou skalní plochu. Uhlazená byla jako mlat a dostatečně dlouhá, aby aero po ní se rozjelo a bezpečně vzlétlo, dříve než dospěje na okraj svahu.

Nekola s Manonou osaměli. Poodešli od chaty k místu, již předem vyhlédnutému. Byl to úkryt skoro takový, jako našli pro svou Střelu.

Nehluboký úval, krytý proti straně západní; v stoje bylo možno dívati se z něho přes val směrem k ostrovu. Tam se chtěli chrániti podle rady Strucksovy, kdyby hrozilo snad nebezpečí od ostrova.

Zůstali však dosud stranou. Tisknouce se k sobě zahleděli se do tmy k západu. Neviděli však ani k moři, jen pobřežní svah se chýlil pod nohama jejich a mizel kdesi dole.

Manon, hledíc do pochmurných temnot, znatelně se zachvěla.

»Je ti zima?« ptal se jí Nekola s něžnou starostlivostí.

»Ne, není,« řekla Manon. »Vždyť je teplo dnes!«

Nekola přivinul ženu k sobě. Ruka jeho ovinula se jí kolem krku a Nekola se schýlil k Manoně –

Ale Manon jemně se uhnula jeho rtům.

»Ne, prosím tě,« zašeptala, »ne –«

Pochopil, vřele jí stiskl ruku.

»Jaká jsi, ty, duše milá, vysoko –«

Kroky se ozvaly, blížil se Strucks.

»Vše v pořádku,« hlásil skoro po vojensku. »Bude-li třeba, jen sednout –!«

Stanul vedle nich.

»Ještě deset minut,« řekl, »a uvidíme. A bude to B, cítím to teď! Nahoře se mi zdálo, a když jsem sestupoval. Ale teď už –«

Nedopověděl.

»Nenechá se nic dělat,« řekl Nekola temně.

»Čekat,« poznamenal suše Strucks.

»A modlit se!« tichým, vřelým hlasem dodala Manon.

Dál zírali všichni mlčky, nepohnutě, do temna a k osudnému místu. Hvězdy se sunuly k západu, Mars rudě hoře padal do temna a pod obzor.

»V pěti minutách bude rozhodnuto!« hlásil Strucks.

Nikdo neodpověděl.

A čas těžce se nesl dál.

»Dvě minuty ještě,« ozval se Nekola tlumeně.

»Světlo, jen světlo, když je uvidíme, je zachráněn!« šeptala Manon.

»Ano, světlo lampy,« odpovídal Nekola. Ale jeho hlas byl nejistý.

»Ještě minuta!« řekl pak Nekola se zatajeným dechem.

Ozvaly se Strucksovy bicí hodinky.

Slabý cinkot zazněl:

Cink!

»Ještě dvacet vteřin,« hlásil Strucks.

Cink!

»Ještě deset!«

Cink!

»Pět!«

Bod zazářil ve tmách.

»Svět –,« radostně chtěli vzkřiknouti.

Ale hlas se zdusil v hrdle.

Děsná zář s příšernou prudkostí pokryla západ.

Do široka šlehla – konce nebylo –.

Vzhůru bleskem vzlétla – vysoko!

Nad hlavou jim hořela, fialově rudá –

Moře – břeh – nebe – jediný žár.

A mžikem tma. Hrozná, neproniknutelná tma.

Najednou země sebou trhne, divoce skočí.

Tápajíce chytají se druha druh, k smrti uděšeni se třesou. Vzlyk se dere ze sevřeného hrdla ženina.

Tu vzkřikl Strucks:

»Dolů! K zemi! Do krytu!«

Vrhli se do úvalu, přitiskli se k zemi.

Ráz!

Strašlivá síla přibila je k zemi, shora do nich udeřila, sevřela je se všech stran.

Dech zdusen, prsa praskají i uši, hlava. Hrozný rachot letí nad nimi, drtí je. Teď slyší třesk kamení, padá na ně, mocně je navalená země tíží.

A ticho zas.

Jen praskot podál, to se v trosky řítí chata rybářova. A po svahu rachocení, balvany se valí k moři po svahu. A nyní dlouze ozvěna se rozhučela, dunivě a mohutně.

»Vzhůru!« vzkřikne nyní Nekola.

»Vzhůru!« ozývá se Strucks.

Zdvíhají omdlévající Manonu, v náruči Nekolově počíná křečovitý pláč.

Ve tmě odděluje se Strucks od nich a do Manonina pláče se mísí jeho nepřirozený, podivný hlas:

»Je to B, ne A, říkal jsem to. Říkal.«

Zdaleka, od západu, mohutný, temný hluk.

Obrátí oči k západu. Tma jej kryje – v tom však zhasl Mars! A hvězdy na obzoru hasnou, výš a výš se ztrácejí a výše. Obzor se zdvíhá, hluboký hlahol blíže!

»Pryč!«

»Nahoru! Nahoru!«

Oba mužové se chápou Manony a divokým tryskem běží do svahu.

Hlomoz na západě se jasní a roste.

Nekola zdvihá klesající ženu do náručí a Strucksem tažen dere se vzhůru.

Pak zařvalo dole pod nimi. Divý řev se rozeběhl dlouze po celém břehu s prava i s leva, hromový jek stoupá, výše, výš –

Nesmírná černá pláň se ječíc zdvíhá pod nimi a kamsi šikmo chýlí, po stráni se valí bělavý pás, řve a duní, rachotí.

A už je vlny zavalily, k sobě semknuté, držící se pahýlu stromu, na nějž padli. Ticho bylo ihned kolem nich, jen šumělo cos a syčelo a vzhůru je cos táhlo, rvalo –

Pak jimi vír zakroužil a cosi je dravě rvalo dolů.

Vzduch potom ovanul je, záblesk hvězd a světla. Třesouce se zděšením i chladem vidí, bílá páska po stráni že dolů běží a řev vzdaluje se, slábne.

Ale moře dole bouří, divý vichr sviští pojednou.

»Světlo!« volá uleknutě Manon a ukazuje k severu.

Opravdu, tam světlo, nevysoko nad obzorem, blíží se však, roste.

»Ke stroji!« velí Nekola.

»Na Střelu!« opakuje Strucks.

Znova se ženou vzhůru po svahu a ke hřebenu.

»Jenom jestli neutrpěla Střela!« strachuje se Nekola.

A už je vlny zavalily, k sobě semknuté . . .

Našli ji však bez úrazu. Úval ochranný ji bránil proti tlaku vzduchu a voda nedostala se tak vysoko.

»Zkuste motor!« žádá Nekola.

»Běží,« odpovídá Strucks.

»Budeme musiti prchnout,« míní Nekola, »hrozný výbuch přivolá sem hlídky.«

»A Bertrand! Bertrand!« sténá Manon.

»Je mrtev! Ubohý!« dí teskně Nekola.

»Obětován. Za nás za všechny!« uznával dojatě i Strucks.

V tom však světlo zablesklo již zblízka.

»Letí sem! Rovnou!« šeptal Nekola.

»Snad přeletí,« mínil Strucks.

»Doufejme,« děl Nekola. »Přistanou-li tu však někde, musíme my okamžitě pryč.«

»Na stroj!« radil Strucks. »Tam budeme nejlépe skryti. A zároveň připraveni.«

Vykonáno. Strucks usedl k volantu.

»Již jsou blízko,« hlásil. »Těžce zápasí s větrem. Otřáslo to asi jimi.«

»Jsou příliš nízko! Narazí!« mluvil dále se zatajeným dechem.

»Prásk!« ozvalo se náhle zcela blízko.

»Rozbili to! Nepoletí!« jásal Strucks.

»Pryč! Jen pryč!« naléhal Nekola.

Strucks neodpověděl nic na to. Stiskl páku, Střela vyjela.

Stiskl znovu, Střela poskočila plnou rychlostí.

Rázem ocitla se v záři světel přistávšího aeroplánu.

»Žlutí!« vzkřikl Strucks i Nekola.

Pokřik ozval se již za nimi. Střela vyskočila přímo do vzduchu, opustila svah a octla se již nad mořem. Vzadu výstřely se ozvaly, však nezasáhly.

»K čertu!« vzpomněl nyní Strucks. »Měli jsme jim hodit pumu, jistě mají rádio a udělají poplach.«

»Raději už pryč!« radil Nekola. »Je již stejně pozdě, znamení jistě dali.«

»Ale kam nyní? Směr!« ptal se a zároveň rozpakoval Strucks.

»Směr!« uvažoval Nekola. »Nejlépe snad na Benátky, jak bylo umluveno. Co soudíš?« obracel se k Manoně.

»Nezbývá nic jiného,« soudila Manon. »Musíme rozhodně na druhou stranu a do velkého města. Snáze se tam ztratíme. A nesmíme přímo přes Adrii.«

»Dobrá!« hučel Strucks. »Přistát bychom mohli na Lidu, na jeho jižním konci. Bude ještě tma.«

Nařídil pak směr letu na západ a pustil stroj na plnou rychlost. Tiše zvučíc a otřásajíc se prudkým letem a napjetím strojů svištěla Střela nočními temnotami, pak zabočila k severozápadu. Byla již dosti vzdálena od mysu Planka i dalmatské pevniny.

Strucks nevšímal si ničeho, leč co bylo před ním. Jen zlostně zabručel, když zaslechl tichý pláč Manonin a konejšivá slova Nekolova.

Nekola však se ohlížel úzkostlivě v pravo i v levo. Občas obracel se a pátral, zda nekvačí snad nepřátelé ze zad. Nikde světla však, vše bylo klidno. Zdálo se, že nehrozí nejmenší nebezpečí.

Jeli přes půl hodiny. Blížili se k ústí řeky Pádu, Benátky již byly nedaleko.

»Žlutí!« vzkřikl najednou Strucks.

Hrozivá zář šlehla vzduchem, zaplavila Střelu.

Červenožlutá světla hnala se proti nim!

»Zpátky!« křičel Nekola.

»Pozdě! Srazíme se!« odporoval Strucks.

Ale ruka jeho kolísala, Střela podivně poskakovala prostorem.

A Manon vyskočila.

»Světlo!« vzkřikla na Struckse.

Mimovolně poslechl, otočil vypínačem a oslňující bílé světlo seklo vzduchem proti žlutým z reflektorů Střely.

»Kam? Kam?« ptal se bezradný Strucks.

»Rovně!« řekla prostě Manon.

Chopila se volantu, pevně jej přidržela.

Nepřátelský stroj se objevil již blízko. Mohutný, bitevní avion.

Šílenou rychlostí se řítila teď obě aera proti sobě.

Zalita světlem bez ohledu se hnala obě směrem týmž.

»Narazíme!« vzkřikl úzkostlivě Strucks. Jeho ruka snažila se otočiti volantem. Ale Manon nepovolila a řekla pouze:

»Rovně!«

Již – již – náraz –

Nestal se.

V posledním okamžiku trhlo sebou aero žlutých, odbočilo. Střela sykla těsně vedle něho a svištěla k západu.

Ztemnělo se, daleko vzadu bledlo světlo cizího avionu.

»Zachráněni!« vzkřikl Strucks.

»Jen dále! Největší rychlostí!« přikazovala Manon odcházejíc od volantu.

»Bude-li co platno! Ty, má hrdinko!« vítal a objímal Nekola svou ženu.

»Světla zhasnout!« upozorňovala Manon. »Budou jistě pronásledovati.«

»Obracejí! Letí za námi!« potvrzoval ihned Strucks.

Vskutku žlutý avion se obrátil a počal pronásledovati Střelu, o níž asi byl již zpraven radiovým oznámením od letadla, které z nouze přistálo nad rybářovou chatou.

A byl to rychlý stroj. Jeho světlo osiřelo a nabývalo, zřetelně se blížilo.

»Budou brzy v patách!« temně hlásil Nekola. »Neunikneme!«

»Tož – rozdělit!« Strucks dal toto heslo.

»Někdo se z nás musí zachránit!« uvažoval.

»Nenecháme zajít velkolepou věc. A nyní rozřešenou!«

Prudká rána ozvala se vzadu, nové, vzdálenější rachocení malou chvilku potom. Ohlédli se, viděli jen hrozný stroj, jak rychle se k nim blíží.

Nový rachot. Zasyčelo cosi temně kolem, střela rozlítla se na kus před vrtulí Střely, příliš daleko byvši nařízena.

Tu zavelel si Strucks sám. »Dolů! Dolů!« vzkřikl a bez čekání na rozkaz hned sklonil kormidlo a v prudkém oblouku se vrhla Střela ke hladině moře.

Měla čas – hned nad ní rozlétla se bomba, žlutorudý oheň vzplanul, zhasl. A podruhé hned zprudka třesklo nad nimi.

Chvost reflektoru prosekl zas temno prostoru, kroužil, hledal.

A tu radosti pln zvolal Strucks:

»Ostrůvek! Zde! Dole!«

»Sjedu níže!« pokračoval. »Skočte! Já zamířím ihned pryč a odvedu je.«

Těžko vědět, jaký úmysl měl Strucks. Zdali nepokoušel se tím zachrániti sebe. Ovšem, pro pomstu!

Ale Nekola a Manon v zmatku poslechli.

Střela jako pták se snesla dolů k vodě. Zmírnila let. Osvětlené kolo zabloudilo právě kamsi do daleka, v tom však v temnu vyskočili Nekola a jeho choť.

Rozbouřené moře jalo je hned ve svůj klín. Střela však se rozletěla jako vodní slípka nízko nad vlnami. Neušlo však žlutým, co se stalo. Jejich aero přímo slétlo k vodě. Lodička se malá odpoutala, zahoupala na vlnách. Pátrala po uprchlících.

Žlutý avion však mizel zatím v dáli. Plnou silou hnal se za Střelou.

Dohonil ji brzy. Světla bylo zříti na obzoru, světla z Lida u Benátek. V tom však Střela divně poskočila. Její let se zvolnil, dostihli ji v okamžiku, jak se volně snášela. Rána, zablesklo se a za rachotu rozlétla se Střela.

Žlutí zakroužili, několikrát reflektoru chvost se mihl po hladině.

Byla prázdna.

Vrátili se na místo, kde loďku vysadili. Marně projížděla sem a tam. Vše bylo prázdno, jenom vlny divoce se zmítaly a zdvíhaly.

Klidně odjížděli žlutí. Moře pohltilo jejich nepřátele.

XXXIV.

Táhlé zahoukání sirény se zdáli ozvalo. Také signálové zvonky radiové zazvonily v kanceláři ředitele Evropské společnosti.

»Pětka!« řekl pan Kolbe. A chopiv se telefonu rozkázal:

»Reflektory v činnost!«

Odložil telefon a přistoupil k oknu. Těžká podzimní mlha ležela nad letištěm, ačkoliv nebylo mnoho po poledni. Nastoupilť podzimní jízdní řád, který umožňoval aerobusům Praha-Západ návrat do Prahy k polední hodině.

Dnes měla pětka zpoždění. Nebylo také divu, že se pohybovala opatrně v husté mlze. Bylo toho třeba, aby se zamezila srážka s jiným létadlem, třeba že provoz v době čínské okupace valně utuchl a radiové vlny byly dobrým vodítkem.

Bylo také přirozeno, že se pilot hlásil zvukem sirény, bylo jistě nesnadno najíti plochu letiště v mlze bez sestoupení na blízko k zemi, které ovšem vždycky přinášelo nebezpečí. Proto pilot volal sirénou i radiovým signálem.

Nevolal marně. Sotva ředitel Kolbe stanul u okna své kanceláře, tryskly náhle čtyři proudy rudého světla k zamlžené obloze. Na čtyřech rozích zaplanuly náhle sloupy, označující místo, kde má aerobus přistáti. Ovšem nebyla při tom naznačena hladina startu. Snadno se mohlo státi, že by pilot špatně odhadoval vzdálenost od půdy a že by případně prudce narazil na zemi.

Byla však odpomoc i proti tomu. V zápětí vyrazily šikmé světelné chvosty z paty rudých sloupů a položily se v uhlopříčnách mezi sloupy svislé. Nyní měl pilot, podle čeho by se řídil, neboť viděl, že hladina startu je tam, kde se protínají kosé chvosty se svislými.

Siréna také třikrát krátce zahoukala, znamení, že vše je v pořádku a pilot že je opravdu, jak se říká, »doma«.

A již se v šeru mlhy objevilo veliké těleso, pozvolna klesalo k zemi, až na ní spočinulo lehkým dosednutím. Zároveň se ozvaly hlasy, rachot otvíraných dveří z kabin a pak zase hlasy, blížící se a zase slábnoucí.

Ředitel Kolbe naslouchal postaviv se stranou. Často tak stával a vždy, právě jako i dnes, bylo mu volněji u srdce, když slyšel jednotvárný zvuk hlasů, cupot kročejů a pak pomalu se tišící letiště. Věděl, že se nic nestalo a že zase je na chvíli pokoj a klid.

Dnes však poslouchal se zvláštní pozorností. A také se zdálo, že jest jeho uspokojení plnější než jindy, když shledal, že se všechno odbylo klidně a že odchází již čínský revisor. Přistoupil k aerobusu a podal ruku právě sestupujícímu pilotovi.

»Buďte zdráv, pane Selme! Jak se vám daří?« tázal se Kolbe.

»Děkují, pane řediteli! Vše jde zatím dobře.«

»Víte něco o panu Kampovi?« ptal se Kolbe dychtivě.

»Má u vás dovolenou, jestliže se nemýlím,« odvětil Selm. Zdálo se mu totiž právě, že jeden z dělníků jde příliš blízko nich, že by snadno mohl zaslechnouti odpověď vážnější.

»Nemáme o něm zprávy,« řekl teprve, když dělník přešel. »Myslil jsem, že vy zde –«

»Ani slova od něho,« hovořil ředitel, »takže mám obavy o něho. Byl to nebezpečný podnik, na který se vydal?«

»Velice nebezpečný, pane řediteli! A zpráva měla již býti u nás. Ale nepřišla.«

»Snad již došla sem k jeho přátelům,« mínil nejistě Kolbe. »Kdybyste se dověděl něco určitého, zpravte mne laskavě!«

»S největší radostí, pane řediteli! Vždyť i mne sem žene touha zvědět něco určitějšího.«

»A kdy se budete chtít vrátit do Paříže, pane Selme?«

»Pane řediteli, když by to bylo možné, rád bych jel zítra odpoledne.«

»Zase s pětkou,« hovořil pan Selm dále, »jestliže by vám to nedělalo obtíží.«

»Nikterak, pane Selme!« bránil se Kolbe. »Zařídím vše, jak si budete přáti, nebude mi to nikterak těžkým.«

S tím se rozloučili. A Selm-Ramsen odcházel volným krokem do budovy pro zřízence Evropské společnosti. Patřil tam, byl řádným zaměstnancem Společnosti. Našel u ní útočiště a bezpečný úkryt.

Bylo mu ho třeba. Tao-fung, nový pražský velící generál, zahájil ostřejší postup v pátrání po živlech podezřelých. Soustavné prohlídky stávaly se nebezpečnými, třeba že obyvatelstvo se proti

nim bránilo úskočnou dohodou, že si totiž napřed smluvilo, koho má zapříti. Když tedy ohrožený včas zmizel, nevěděli o něm obyvatelé domu. Nebylo ho. A stejně zapírali obyvatelé domů sousedních, kteří však také zásadně popírali, že by vůbec znali lidi z ostatních domů. A život byl už takový, že se jim věřiti mohlo, neboť lidé už dávno starali se více o sebe a méně o druhé.

Přes to však se Ramsen bezpečným necítil ani v útulném bytě Karlině. Žlutí zvláštním způsobem znervosněli, zvláště na ně působilo, že se beze stopy ztratil Strucks. Byli přesvědčeni, že ho ubili bílí mstíce americké studenty. Neboť žlutí zvěděli o výjevech, jež se sběhly před Strucksovým bytem v den exekuce na Vltavě.

Za těch poměrů uznal Ramsen za dobré opustiti Prahu. Z Hallových zpráv bylo mu známo, že žlutí zuřivě pátrají po Nekolovi. Bylo mu jasno, že při hledání Nekoly by snadno mohli padnouti na Ramsena.

A tu pomohl ředitel Kolbe. Ramsen, vlastně pan Selm, nastoupil místo pilota. Snadno se zapracoval a tak zmizel z bytu v Hradební ulici a nastěhoval se do Kampova bytu ve zlíchovském domě pro zřízence Společnosti. Křižoval nyní Evropou na místě Kampy a organisoval odboj. Karla sice nesla těžce Selmův odchod; ale byla žena rozumná a dovedla se přizpůsobit,

»Budete tam bezpečnější, jděte!« řekla podávajíc ruku Selmovi.

»A vy?« tázal se Ramsen.

»Budu čekati vašeho návratu,« řekla Karla prostě.

Ramsen odvětil jí vřelým stiskem ruky. A řekl stejné prostě:

»Přijdu! Jistě!«

A bylo řečeno velice mnoho v těch prostých slovech s obou stran.

Brzy však opustil Ramsen i Prahu. Ředitel Kolbe měl poslati jednoho z pilotů na čas do Paříže. Ramsen, cítě stále vřelejší půdu pod sebou, nabídl se a Kolbe mu vyhověl. Tak opustil Prahu i Ramsen a Praha byla bez vůdců. Tao-fung a Nuri se namáhali marně.

Zůstali ovšem v Praze důvěrníci. Odvážných lidí vůbec přibývalo, neboť obyvatelstvo nabylo klidu po prvotním ohromení a vracela se mu sebedůvěra. A bylo všeobecným přesvědčením, že hanebné jho se musí setřásti a že se také setřese. Mezi pracovníky důležité místo zastával redaktor Netuka. Pracoval i vrchní redaktor Petr, ovšem opatrněji.

Slovanské Listy však pod jeho vedením byly hlasatelem odporu a tlumočily pokyny vůdců lidu.

Že Netuka se vysazoval více, v neposlední řadě způsobila Kompersova smrt pod Vyšehradem. Netuka mstil přítele.

Ramsen mohl tedy býti bez obav o práci v Praze. Však také byly jeho myšlenky docela jinde, když kráčel od zlíchovského letiště na Smíchov.

»Co as dělá Karla?« myslil. »Nestihlo ji nic za dobu několika dní, co nebyl Ramsen u ní?« Myšlenka ta zrychlila kroky Ramsenovy. Spěchal, aby brzy byl na místě, a když vcházel do známé uličky Hradební, s napjetím pohleděl na dům, ve kterém se skrýval Karlin krámek.

Ale dům měl obyčejný vzhled, dveře krámu byly otevřeny. Jako jindy zazněl zvonek, když Ramsen vkročil, v pozadí se otevřely dveře a vešla Karla. Šátek přehozený přes ramena, hlavu prostovlasou, zvláštní, jak se zdála Ramsenovi milou a krásnou, když se na ni zahleděl.

Hned jej poznala a kvapně sevřela si ústa rukou, aby nevykřikla radostí.

»Pan Selm! Vy – tady?« řekla potom tlumeně.

Avšak také Ramsen se musil přemáhati.

»Ano, já,« odpověděl tiskna přes kupecký stůl ruku dívčinu. »A co vy?« ptal se. »Zdráva-li jste, slečno Karlo?«

»Zdráva, pane Selme, děkuji,« odpovídala. »Však pojďte dále, vždyť jste tady doma.« Otevřela cestu do pozadí krámu a Ramsen vešel do dveří, jež vedly do bytu.

»Jak se vám tu dařilo?« ptal se znovu Karly a znovu se zalíbením se zahleděl na dívku, jež na něho patřila pohledem prostým, jasným, plným oddanosti.

»Mně celkem dobře,« odpovídala, »třebas tu nyní jsem tak sama a je mi smutno. Trneme však strachy o pana Nekolu a jeho přátele –«

»Nemáte zde dosud zprávy o nich?« ptal se Ramsen překvapeně.

»Ani slova. A vy také ne?«

»Také ne,« odpovídal Ramsen zřejmě znepokojen.

»A včera byl poslední den!« hrozila se Karla. »Říkali přece, do dvou týdnů že určitě nám dají zprávu. Nedojde-li, abychom s nimi nepočítali! Včera minul druhý týden – – A my jsme se utěšovali, že snad v Paříži se o nich ví.«

Ramsen zavrtěl hlavou:

»Proto jsem z Paříže jel sem, hlavně proto,« dodal, »doufali jsme, že snad vy tu něco víte.«

»Pak jsou ztraceni,« smutně řekla Karla. »Ale jak? Co by se jim bylo stalo?« uvažovala. »Snad ta hrozná látka –«

»Nebo padli žlutým do rukou,« stísněně pronesl Ramsen.

»To sotva,« odmítala Karla živě. »Podle zpráv pana Halla. Neboť dále prý se shánějí po panu Nekolovi.«

»Ten by to jistě věděl!« radoval se Ramsen. »Snad tedy přece není třeba ztráceti již naděje. Vždyť všelicos je mohlo zadržeti, myslil jsem si hned, že bude těžko dávati si přesnou lhůtu za nynějších poměrů.«

»Myslíte tedy, že se může doufat?«

»Myslím. Vždyť je nyní doba plná nejistoty v každém směru. Kdož ví, co je mohlo stihnout. Ale nemusí to přece být vždy nejhorší.«

»Pravda,« souhlasila Karla. »Snad bůh dá,« dodala nejistě.

»Doufejme!« pravil Ramsen. »Ostatně se poradím hned s Hallem a případně se vypravím sám na jih. Vyhledám Halla ještě dnes. Nechodí snad sem?«

»Nechodí,« řekla Karla. »Nebyl tu nikdo, co jste pryč. Jen Tom je mi tady společníkem a nosí mi zprávy. Pan Hall ostatně prý stále tráví čas jen u telefonu.«

»Vyplatila se nám tato myšlenka,« pochvaloval Ramsen. »Jistě i nyní víte vše, co žlutí dělají.«

»Ovšem. Pan Hall sleduje vše pečlivě. Vyprávěl mi Tom, že Tao-fung je velmi nespokojen s vývojem věcí. Mívá prý dlouhé porady s adjutantem, s Nurim, časté hovory i telefonem. Lao-šeu a on prý často dlouho rozmlouvají.«

»Jen kdyby nám dlouho zůstal zachován ten Hallův vynález!«

»Pan Hall se obává, že brzy bude ohrožen.«

»Zmizením Strucksovým.«

»Ano. Prý ho hledají. Až budou míti jistotu, že se inženýr Strucks nevrátí, budou patrně chtít odpojiti jeho telefon.«

»To je možné,« souhlasil Ramsen. »A jak si vysvětlují Strucksovo zmizení?«

»Myslí, že byl odpraven bílými.«

»A vědí o Mary?«

»Pravdu sotva. Vědí, že zmizela i Strucksova žena, domnívají se však, že se stala i se Strucksem obětí pomsty.«

»Podle toho je Hallův telefon opravdu ohrožen.«

»Pan Hall s tím prý počítá.«

»Ostatně,« uvažoval Ramsen, »půjde to i tak. Beztoho nastává klidné období. Zima se valem blíží, nebude ani možno načínati větší akce. Pro nás ovšem musí to být doba pilných příprav, usilovné práce.«

»Aspoň do jara se tedy nevyprostíme z čínských drápů!« vzdychla Karla.

»Bohužel je tomu tak!« potvrzoval Ramsen. »Útěchou jen může být, že přece život stal se snesitelnějším. Pozorujete to jistě i zde.«

»Zajisté,« pravila Karla. »Nemluví se již o hrozných orgiích, jež odehrávaly se v tvrzích, není honů po ulicích za ženami. K útokům jednotlivcův ovšem stále dochází, neboť čínské vojsko čím dál tím je divočejší, vymyká se kázní.«

»Tak jako v Paříži a všude jinde.«

»Tady v Praze ohrožují často na ulicích žlutí svoje důstojníky. Tím spíš ovšem bílí lidé trpí. Zároveň nás tíží dávky, které nyní přísněji se vymáhají nežli dříve. Pro ně často také dojde k srážkám.«

»Co pak Tom, můj mladý přítel,« otázal se Ramsen, »nepřipletl se zas někam?«

»Dosud ne. Je přece opatrnější po Vyšehradě. Měl tam věru na mále.«

»Co dělá nyní?«

»To víte, pane Selme,« a Karla se usmála, »prometá Prahu. Právě slídí podle přání pana Halla, kde je vhodné pole pro zasáhnutí žluté smrti.«

»Činíte se, jak vidím,« usmíval se Ramsen. – »A zvláště Tom!« hrdě vykládala Karla. »Má již přesné seznamy, v kterých kasárnách je kolik mužů, kde porůznu bydlí vyšší důstojníci čínští a podobné věci, potřebné pro útok. Ale často ho lituji. Po celodenním pátrání přicházívá zemdlen, ale také stísněn a skoro bez naděje. ‚Neprorazíme‘, říká, ‚všechno marno, je to úžasná síla a moc!‘«

»Malověrní!« povzbuzoval Ramsen. »Také naše moc vzrůstá a jistě rychleji než na druhé straně. Blackford je výborný muž. Pokračuje s plným úsilím v díle, které započali společně s panem inženýrem Nekolou. Amerika zbrojí horečně dále, Sibiř a obě Indie budou připraveny s jarem. Také my zde budeme míti do jara dostatek prostředků, abychom zasáhli zároveň.«

»Nevyčká se do té doby také s činností strojů, které sem dopravujete z Paříže?«

»Nikoli, musí čas od času zasáhnouti, aby žlutí myslili, že z toho pozůstává naše činnost. Klid s naší strany by jim byl podezřelý, hledali by a pátrali, co se tají pod ním.«

»To je pravda,« souhlasila Karla.

»Ostatně občasné útoky žluté smrti mají dobrý vliv, neboť rozvracejí mocně sebedůvěru žlutých. Škoda, že zde není Tom, abych mu vše vysvětlil a povzbudil ho k další práci!«

»Tom jistě přijde. Kdyby jen tušil, že jste zde, přiběhl by jako na křídlech. Šel ostatně jen k panu Hallovi, aby ho upozornil na důležitou věc. Doslechl, že žlutí zřízenci prohlížejí dráty telefonní v okolí staroměstského nábřeží. Napadlo ho, aby snad nešli po Strucksově drátě, který jde někudy tudy. Kdyby jej chtěli sejmouti – a bylo by to možno, když pan inženýr zmizel – jistě by objevili přípojku páně Hallovu.«

»Pravda,« vzpomínal Ramsen, »Hall s tím stále počítal v poslední době. Bude nezbytno odpojiti drát zavčas, jinak je Hall ztracen. A bylo by ho škoda!«

»Je teď hlavou zde po vašem odchodu.«

»Kde se scházejí nyní?«

»Někdy v bytě pana Halla, častěji však u pana redaktora Netuky, je to pod újezdským tunelem.«

»Netuka je výborný pracovník. Důmyslný a při tom krajně opatrný.«

»Tom jej také neobyčejně vychvaluje, ovšem ne tak, jako pana Selma,« usmála se Karla. »Donesl mu také zprávu o smrti jeho přítele pana Komperse. A tato ztráta prý ho učinila ještě zapřisáhlejším nepřítelem žlutých.«

»A Slovanské Listy?«

»Jsou jako dříve naším zpravodajem.«

»Netuší žlutí nic?« tázal se Ramsen.

»Nikoli. Je vše příliš dobře zařízeno. A zprávy se dávají jen občas, v nepravidelných mezerách.«

»Jaký je teď klíč?« dotazoval se Ramsen. »Hledají se v úvodníku řádky, ve kterých jsou tiskové chyby. Jejich pořadová čísla dohromady dají číslo, podle kterého se hledají slova na druhé straně listu.«

»To ovšem jim těžko může napadnouti.«

»Zvlášť při jejich nepřesné znalosti českého jazyka,« dotvrzovala Karla.

»Jaká byla poslední tajná zpráva?«

»Byla výzva: Nenosit zbraně mimo dům, jest očekávati prohlídky!«

»A skutečně byly?« ptal se.

»Ano. Výzva byla ve Slovanských Listech v sobotu a v neděli žlutá policie namátkou zastavovala chodce a prohlížela, jsou-li ozbrojeni.«

»Nestihli nikoho?«

»Myslím, že ne. Tom se aspoň chutě vysmíval, jak pan Netuka vypálil žlutým rybník. Bylo právě nedávno znovu přísné nařízeno, aby obyvatelstvo vydalo všechny zbraně, že bude přísně potrestán, u koho se něco najde. Nebýt zprávy páně Netukovy, byli by našli zbraň snad u každého druhého chodce. A byli by jistě s nimi krátce zatočili. Divili jsme se však, odkud zpráva přišla. Od pana Halla nebyla, s tím Tom mluvil. S panem

redaktorem Netukou jsem sice mluvila od té doby, ale nechtěla jsem se ho ptát. Má jistě jiné věcí na starosti, než vykládati podobné věcí kde komu,« mínila Karla vstávajíc.

»Měl zprávu od nás,« usmál se Ramsen, »z Paříže. Radiem máme nyní přímé spojení se Slovanskými Listy.«

»Ah! To je výborné!« těšila se Karla.

»A my v Paříži jsme dostali zas výstrahu tu z Londýna, kde byly prohlídky ty po ulicích minulý týden. A máme již zkušenosti, že co se začne v jednom městě, provádějí žlutí – ihned také jinde.«

»Říkala jste však,« ujal se Ramsen znovu slova, »že jste mluvila s panem redaktorem Netukou. Vy jej znáte?«

»S Tomem jsme jej potkali poslední neděli odpoledne, ale to jsme se nezastavili, byl však tady včera večer.«

»Tady? U vás?« divil se Ramsen.

»Ano,« vykládala Karla, »marně prý sháněl Toma, chtěje poslati vám listy jakési. Věděl prý, že přijedete do Prahy.«

»Nechal zde něco pro mne?« tázal se Ramsen dychtivě.

»Ano. Noviny, jsou ve vašem pokoji, hned je přinesu. Je tam článek rudě zatržený.«

»Četla jste jej?« ptal se nedočkavě.

»Ne, pane Selme! Jsou to italské noviny a já neumím italsky,« hovořila Karla, odcházejíc do

vedlejšího pokoje a vracejíc se ihned zase k Ramsenovi. Podala mu noviny, jež přinesla.

»Italia Julia,« četl Ramsen nadpis. »Místní list. A zde je zatrženo: Misterioso esplosione. Tajemný výbuch. Z Ankony dne 30. září. Na východním břehu Adrie došlo včera před půlnocí ke katastrofě tajemného původu. V pusté končině u Punta Planka za strašlivého rachotu a blesku vyletěl, jak ráno shledáno, do povětří malý ostrov nedaleko mysu ležící. Síla výbuchu byla nesmírná, moře se zdvihlo jako zeď a vrhlo se na pobřeží. Na desítky kilometrů pobřeží je zpustošeno, ještě Zirone a Capocesto značně utrpěly. Ztráty životů lidských dosud nezjištěny, ale –«

Ramsen upustil noviny, rukama sevřel hlavu.

»Karlo!« zaúpěl bolestně. »Jsou mrtvi! To se týká jich!«

»Pana Nekoly a paní Manony? A jejich přátel?« děsila se Karla.

»Ano, určitě. Tam byli, v té krajině. A toho se obávali! Při hrozné síle výbuchu, jež se tady líčí, nemohli zůstati na živu –«

»Ubozí!« zaplakala Karla.

V tom se dveře rozletěly. Uřícený Tom vpadl.

»Slyšeli jste? Slyšeli?« volal vyděšen, klesaje na židli.

»Toho neštěstí! Takový muž!« vzlykal usedavě.

»Právě čteme zde, Tome! Ubozí přátelé!« povzdechl Ramsen, zatím co Karla přistoupila k Tomovi a konejšivě mu položila ruku na hlavu.

»Čtete?« vytrhl se Tom. »Jak můžete číst –?«

»Zde to je, v italských novinách –«

»V italských novinách?« žasl Tom. »Vždyť se to stalo před půl hodinou. A letím rovnou sem –«

»Před půl hodinou?« lekl se nyní Ramsen, počínaje chápati. »Co se stalo? Pro boha, Tome?«

»Pan Hall je mrtev!« zaúpěl Tom a spustiv hlavu do dlaní rozplakal se.

»Hall? Mrtev?« vyskočil Ramsen.

»A jak? Co se –?«

»Sejímali Strucksův drát –,« trhaně vykládal Tom. »Myslil jsem si to, běžel k němu. Ale přišel jsem pozdě. Pan Hall asi sám zpozoroval zřízence – od Petřína. Vyběhl na střechu, aby provedl odpojení, viděl, že zřízenec je daleko. Ale postupovali s obou stran a Hall vběhl přímo do rukou druhým, kteří byli již těsně vedle.«

»Ubožák!« zaplakala Karla.

»A zabili ho?« ptal se Ramsen.

»Ne – prchal – a narazil na elektrické vedení – zablesklo se a bylo konec. Okamžitě.«

»Shodili ho do ulice – a já musil jít kolem – a pryč, abych se neprozradil!« sténal Tom a chvěl se bolestí,

»Jsme tedy sami,« řekl temně Ramsen.

»A přece půjdeme dál!« prohlásil dále hlasem, ve kterém se zdvihala neústupná odvaha. »Svoboda je čarovná květina a vždycky znovu pouští kořeny, i když ji stokrát vyrveš ze země.«

. . . a já musel jít kolem — a pryč. abych se neprozradil!«

»Jiní přijdou po těch, kteří padli,« připojila Karla. A dodala prostě, ale pevně:

»A my také dovedeme umřít!«

XXXV.

»Co o tom soudíš? Vezmeme-li rozum do hrsti –«

»Ale odkud?«

»Adjutante!«

»Promiňte mé upřímnosti, pane generále! Mluvil jsem ostatně jen za sebe –«

»Od které doby vtipkuje u nás adjutant?« smál se generál Tao-fung. »Dosud bývalo to věcí velitele.«

»Musil jsem zaskočit,« se žertovnou vážností se klonil Nuri. »Zdálo se mi, že pana generála přechází už humor. A to je vždycky vážná věc.«

»Ah, příteli!« povzdechl Tao-fung. »Koho pak by nepřecházela v tom veselost?«

»Vždyť se nic nestalo, pane generále!« konejšil Nuri svého velitele.

»Nic pořádného, to máš pravdu!« ušklíbl se Tao-fung.

»Pro pár kousků drátu!« řekl Nuri.

»Co myslíš? Stačil by, kdybych tě chtěl dát na něm oběsit?«

Nuri sebou trhl. Vládcové jsou vždycky nebezpeční. Ale pohled do tváře a do očí Tao-

fungových jej uklidnil. Sáhl si na krk, znalecky jej ohmatal a pravil:

»Možná, že by ještě kousek zbylo. Mám límce číslo sedmatřicet.«

Tao-fung se rozesmál na plné kolo.

»Výborně, brachu! Jen neztratit klidu!« řekl.

»Dovolím si jen opakovat slova, pronesená panem generálem,« poznamenal Nuri a opakoval hlasem skoro slavnostním:

»Jen neztratit klidu, řekl pan generál.«

Tao-fung se zahleděl na Nuriho.

»Ale umíš to!« řekl. »Jsi perla mezi adjutanty. A máš pravdu,« řekl Nurimu, jenž se lehce uklonil, »uvažme vše klidně, jako by nešlo ani o naši věc.«

»Tedy nejprve,« pokračoval, »nyní již víme, kdo prozradil americkou depeši. Spojení našeho telefonu se Strucksovým drátem a připojení tohoto drátu k telefonu Hallovu objasňuje věc dokonale.«

»Nemůže býti pochyby,« potvrzoval Nuri. »Provedl jsem zkoušku, jak jste nařídil. Drát s Petřína k bytu Strucksovu jsme znovu natáhli a já šel do Hallova bytu. Bylo slyšeti přesně každé slovo, které bylo proneseno v naší kanceláři. Depeše přišla sem, tady ji důstojník přijímal a slovo za slovem opakoval. Hall mohl slyšeti vše.«

»Patrně také slyšel,« řekl Tao-fung. »Je viděti, že jsme ho podceňovali.«

»Bylo jistě chybou jeho propuštění,« mínil Nuri.

»Nesporně! Ale nebylo možno nic dělati, souhlasil s tím i vrchní velitel.«

»Urazil se tím, že byl propuštěn jako neškodný.«

»A pomstil se nám dokonale. Jestliže jsme potřebovali důkazu, že nás předčí bílá rasa, máme jej.«

»Nedostane-li se nám nic jiného –,« mávl rukou Nuri.

»To uvidíme. Nyní však vizme, co s tím. Mlčet? Či ohlásit?«

»Jak nyní věci stojí –,« zabručel adjutant.

»Abychom se báli,« děl Tao-fung, »že obviní nás, že se to stalo naší nedbalostí!«

»Pan generál byl tehdy policejním velitelem –,« poukazoval Nuri.

»Vidíš, to máš pravdu!« zasmál se generál zlostně. »Mohl bych to odnést sám. Vypadá to již tak.«

»Upozorňuji pouze, s čím by mohli přijíti,« omlouval se Nuri.

»Vím, rozumím ti,« konejšil ho Tao-fung. »A je to docela možné. Té šelmě zase zuby narostly, a mně nemůže zapomenouti, jak jsem ho odsadil.«

»Pan generál Kan-tai-pek je nyní velitelem v Pekingu,« řekl Nuri.

»Vím. A pravá ruka presidentova. Ten se sebral!«

»Stojí při něm asi duch Tsing-hungův.«

»Ne duch. Jen jeho příbuzenstvo. Ale to dostačí.«

»Zvláštní,« nadhodil adjutant, »že u nás v Číně tolik platí příbuzenstvo.«

»Zvláště ženské!« přidal Tao-fung.

»Je-li mladé a hezké,« dokončil Nuri.

»Beze žertu,« přestával se Tao-fung smáti, »Kan-tai-pek mi zatopil šeredně. Pozoruji to na všem, co přichází z Pekingu. Půjde-li to takhle dále, sesadí mne za chvíli za jeho chyby a jeho posadí zas sem, aby pokazil, co my jsme napravili.«

»Chyba přece jen se stala s naší strany,« pověděl Nuri jakoby nic.

»Kdy pak?« zvědavě se tázal generál.

»Nu, když jsme ho zavřeli.«

»A co pak jsme měli dělat?« otázal se Tao-fung.

»Inu, mohli jsme ho nechat, aby se ve vězení oběsil –«

Tao-fung se zarazil, pak se usmál a pravil s netajeným obdivem:

»Adjutante! Ty mne překonáš! Kde se to jen v tobě bere?«

»Dobrá škola, pane generále!« ukláněl se s úsměvem Nuri.

»Ty lichotníku!« hrozil generál svému adjutantovi. »Až bude zle, přijdu k tobě.«

»A potkáte mne asi na cestě k vám,« vracel Nuri poklonu. »Budeme-li mít ještě čas se potkati,« dodal chmurně.

»Myslíš –?« tázal se Tao-fung.

»Myslím,« řekl vážné adjutant, »že by to pěkně lítalo, kdyby s námi začali jako na Adrii.«

»Ah, to je opravdu vážná věc,« zamýšlel se Tao-fung. »Byl to sotva úkaz přírodní –«

»Příroda takové kousky nedělá,« mínil Nuri. »A ono aero, které naši potopili, mělo asi také příčinu, proč prchat.«

»Jistě to bylo umělé.«

»Ale pak to mohlo mít jediný účel,« řekl generál, »neboť jinak to nemělo smyslu v těch končinách.«

»Jistě, byla to zkouška. Na štěstí asi původcové ji nebudou moci opakovati.«

»Jestliže jejich myšlenku nezná ještě někdo jiný!«

Nuri mohl jen pokrčit rameny. »Na každý způsob to byla síla obrovská,« řekl, »a bude-li jí někdo vládnouti –«

»Co myslíš,« přeskočil nyní Tao-fung na jiný předmět. Ale byl to skok jen zdánlivý, ve skutečnosti souvisely myšlenky ty dobře jedna s druhou.

»Co myslíš, kde je nyní Nekola?«

Nuri se podíval oknem na Prahu, jež do daleka se tu prostírala zelení sadů a úbělem zdí po pahorcích i úvalech.

»Myslím, že je někde tuto,« ukázal rukou po městě. »Snad se teď dívá na nás sem –«

»A připravuje něco, co nás bude velmi, velmi mrzeti.«

»Škoda Struckse!« vzdychl Nuri. »Byl jediný, který v tomhle mohl pomoci. Bez něho jsme jako slepí –«

»Zdá se mi, že to tak pomalu jde – co myslíš,« nedopověděl Tao-fung, »jak to asi dopadne?«

»Myslím, že jinak, než to začalo. A raději bych nebyl při tom.«

»Možná, že se někdo o to postará. Třeba naše stará známá.«

»Žlutá?« tázal se adjutant a dodal hned: »Začíná zase, sice nesměle, ale když se zakousne, stojí za to.«

»A přece se mi pořád zdá,« uvažoval Tao-fung, »jako by si s námi hráli. Ten dojem mám. Mají přece tenhle prostředek, je to silná zbraň, mohli by ho jistě jinak využít, a přece vždy jen zaberou a dost.«

»A ne a ne dostati byť jediný z těch strojů do rukou!« stěžoval si Nuri.

»To je to,« vykládal Tao-fung, »u nich dovedou, čeho není v naší krvi. Dovedou položiti život jako jednotlivci, kdežto naši umírají za věc jenom, jsou-li v davech. A to je velký rozdíl.«

»Rozhodně se zdá, že bílí jaksi nabyli klidu. V jejich jednání je kázeň a je patrno, že mají vedení.

Kázeň našich lidí pak nemálo trpí opětovnými útoky žluté smrti.«

»Kázeň!« povzdechl generál. »Co pak se může mluviti o kázni u našich lidí? Nás ubijí jednou naší vlastní!«

»Lao-šeu je přec jen sláb,« pokoušel se Nuri vysvětlovati.

»Ah, v tom to není!« odmítal generál. »My jsme přece zde mládi, plni energie, na nic nedbáme, užíváme všech prostředků bez ohledu a přece to neudržíme. Chybí pevný mravní základ. Vychovali jsme své lidi v dobrý bicí stroj, vojáci jsou naši lidé dobří, jsou-li v masách – ale povahou se nepovznesli z nízka, zvíře je v nich nezdoláno. A to se budí nyní, tím snad, že jsou vzdáleni tak vlasti, vytrženi z rodin a že volné pole nechalo se jejich pudům, jež se rozběsnily. Nevím, kdo je nyní udrží.«

»Snad pozvolna kázeň přitužovat,« radil Nuri.

»Jediný možný prostředek,« souhlasil Tao-fung, »ale Lao-šeu si nenechá říci. Nevěří, že v tom je naše zhouba, na tohle že padneme.«

»Učiníme sami, co můžeme,« pokračoval, »bohužel však zima bude pro nás nevýhodná doba. Je to bídný čas, naše lidi vede zvláště k nečinnosti a z ní plynou nebezpečné následky.«

»Možná, že by všechno bylo lepší, nebýt u nás doma generála Kan-tai-peka,« soudil adjutant.

»Jistě,« přisvědčoval jeho velitel. »Podráží nám nohy dokonale, všem, a náš velící generál se

sotva odhodlá k rozumnému kroku, neboť jeho sok by jistě postaral se, aby krok ten nebyl doma pochopen.«

»Takovéhle věci rozhodují!« mrzel se Nuri.

»A rozhodnou,« dodal generál. »Nejlepší pak při tom je, že následky se svalí na hřbet, který nepatří k té hlavě, co to pokazila.«

Ohlédli se, na dvéře zaklepáno a generálův sluha vstoupil:

»Kapitán Sanken po návratu z jihu přichází s hlášením.«

»Ať vstoupí!« pokynul Tao-fung.

Dveře se opětně otevřely a sluha vpustil čínského důstojníka, mladšího, štíhlého, tváří bledých však a očí unavených.

Stanul před generálem a vojensky pozdraviv, hlásil:

»Kapitán Sanken ohlašuje návrat ze služební cesty na jih –«

Zarazil se, zřejmě zbledl, oči jeho nejistě se zatočily po místnosti.

»Vaši přátelé –,« počal zmateně, »pozdravují – pracují – však lístek ze západu –«

Vytrhl se, pravici otřel čelo.

»Pane generále!« řekl nyní jasněji. »Velitel neapolský posílá vám pozdrav a tento list.«

Sáhl a vyňal ze záňadří obálku s dopisem a podal ji Tao-fungovi.

Generál jí přijal nespouštěje očí s kapitána. Položiv obálku na stůl za sebe otázal se starostlivě, ale přísně: »Nejste churav, kapitáne?«

»Nikoli, pane generále!« zněla odpověď, nejistá však a chabá. »Hlava snad trochu –«

»Kdy jste přijel?«

»Právě teď, pane generále!«

»Z Neapole?«

»Ano. Z Neapole.«

»Přistál jste tady? Na Petříně?«

»Ano, před okamžikem.«

Generál ostře se zahleděl na důstojníka. Pak teprve mu pokynul, že může odejíti, a kapitán vojensky pozdraviv se obrátil a rychlým krokem vyšel.

Tao-fung se chopil dopisu a ostřihnuv jeho obálku, vyňal list a počal čísti. Již při čtení se trpce stahovaly jeho rty. A když byl se čtením hotov, podal dopis Nurimu s vyzváním, aby si jej přečetl.

»Zvláštní!« pravil adjutant po chvilce vraceje mu list. »Kdyby nebyl list býval napsán před několika hodinami, mohlo by se věřiti, že neapolský velitel poslouchal náš rozhovor a zapsal jej na tento list.«

»Mám týž dojem,« řekl Tao-fung. »Ovšem je věc jednoduchá: Pozoruje-li vše, co se děje, normálně myslící člověk, může dojíti jen k jednomu závěru. Bohužel, je mezi námi málo lidí takto myslících.«

»Vím dosud jen o čtyřech,« usmál se, »nás dva v to počítaje,« dodal pak Tao-fung. »Rozhodně však nepatří k nim Sanken.«

Tato slova byla pronesena ostře.

»Co myslíš, adjutante, nebyl ten člověk opilý?«

»Pochybuji. Je to Japonec, řádný a přesný muž. Nepije, myslím, vůbec. Ovšem, podivný byl –«

»Což aby –!« zvolal najednou generál. »Měli jsme ho sledovati, snad –«

»Pravda!« zarazil se Nuri. »Byl tak podivný!«

»Věc je vskutku zvláštní!« řekl Tao-fung. »Podezřelá!«

»Podívám se, není-li ještě ve tvrzi,« nabídl se Nuri.

»Půjdeme spolu. Pojď!« pobídl generál a oba vyběhli z komnaty.

Ale Sankena již nebylo ve tvrzi. Stráž v bráně hlásila, že vyšel již před delší chvílí.

»Víš, kde bydlí?« ptal se generál adjutanta.

»Mám zde seznam,« nahlížel Nuri do papíru a pak řekl: »V osmnácté ulici, šestá čtvrt.«

»Vezměme auta!« pospíchal Tao-fung. »A pojedeme každý jiným směrem. U jeho bytu se sejdeme!«

Dvě auta se vyřítila z petřínské brány, prudce sjela s kopce. Pak zmírnila běh a dala se dvěma různými ulicemi, jimiž vedla nejkratší cesta ke kapitánovu bytu.

V nich oba důstojníci bedlivě zkoumali chodníky a chodce na nich, hoříce touhou, aby

zahlédli vysokou, štíhlou Sankenovu postavu. Marně však napínali zraky, mezi prořídlými davy byli by jistě zahlédli čínskou uniformu. Viděli ji také často, ale nebyla Sankenova.

Tak se stalo, že po několika minutách se sešli oba důstojníci v šesté čtvrti před Sankenovým bytem. Koho však nenašli ani cestou, ani v bytě, kam Nuri zaběhl, byl Sanken. Rychle rozhodnut rozkázal Tao-fung: »Na nejbližší strážnici!«

V několika vteřinách tam byli.

»Rozhlas!« poroučel generál. »Všem hlídkám!«

»Všechny hlídky ať sledují kapitána Sankena! Zadržován nebudiž! Hlásit však jej do strážnice číslo šest!«

A čekali. Tao-fung nedával naslouchátka od uší.

»Haló! Haló! U draka!« volal po chvíli rozčileně. »Přece nezapadl pod zemi!«

Ale nebylo to pranic plátno. Nebylo také tak snadno najíti určitého člověka ve zmatku velkoměstských ulic pražských.

»Haló! Haló!« rozčiloval se stále prudčeji generál.

»Sanken! Nalezen!« ozvalo se najednou.

»Kde pak? Kdo to hlásí?«

»Strážnice číslo 7. Zjistili jsme kapitána Sankena. Byl spatřen, an jde ulicí nedaleko hlavní budovy Slovanských Listů. Sledujeme ho podle rozkazu.«

»Dobře! Dobře! Výborně!« volal do telefonu generál.

»Kam jde?« ptal se hned na to.

»Míří do ulice osmnácté v šesté čtvrti.«

»Tam bydlí,« řekl generál.

»Kapitán Sanken vešel právě do svého bytu.«

»Haló! Haló! Kapitán Sanken!« volal Tao-fung.

»Tady Sanken!« ozvalo se.

»Vskutku je doma,« obrátil se Tao-fung na svého adjutanta.

»Kdo tam? Kdo volá?« tázal se Sanken.

»Generál Tao-fung.«

»K službám, pane generále! Poroučíte?«

»Kde jste byl teď, pane kapitáne?«

»Prošel jsem se trochu ulicemi, není mi volno nějak –«

»Mluvil jste s někým na ulici?«

»Nemluvil – nevím – ne, nemluvil, pane generále!«

»Nezacházel jste někam do domu? U nikoho jste nebyl?«

»Nebyl, pane generále! Šel jsem rovnou domů. Opravdu nevím –«

»Jste trochu nemocen, jak se zdá,« řekl generál.

»Trochu sláb. Ale to přejde. Týrala mne na jihu malarie –«

»Odpočiňte si tedy!« radil generál. »A promiňte, že se vás dotazuji –«

»Oh, prosím, pane generále –« znělo z telefonu.

Ale Tao-fung již odložil naslouchátka. Zachmuřen vyšel ze strážnice.

»Poslouchej, pane adjutante, rozumíš tomu všemu?«

»Přiznám se upřímně, že málo. Ale myslím, že –«

»Rozumím ti. Že jsme to vlastně udělali sami, viď!«

»Skoro, pane generále!«

»Horší však je důsledek, jenž z toho plyne, milý příteli! Nechápeš, jaký?«

»Sotva. – Nejvýše snad to, co jsme před hodinou řekli na Petříně.«

»Ano! Správně! Že ztrácíme klid, adjutante! A to je vždycky špatné znamení!«

XXXVI.

»Žijí! Žijí! Přátelé, radujte se!« vpadl Netuka do Ramsenova bytu, poskakuje jako mladík a toče rozjařeně čepicí.

Ramsen i Tom vyskočili, také Karla povstala vzrušena.

Rozmlouvali právě, vzpomínali ztracených přátel. Byl to chmurný rozhovor, trudný výhled do budoucna.

A najednou radostný výkřik Netukův. Jak zachvěla se srdce stísněná!

»Zachránili se? Jsou na živu? A kde jsou?«

Tak se hrnuly překotně dotazy. A proti Netukovi se rozzářily tváře, oči Karliny však se zamžily radostí.

Než nyní zvážněl Netuka.

»Je mrtev Bertrand,« řekl tiše. »Tak aspoň rozumím jejich vzkazu.«

»Bertrand!«

Jedním vzdechem ozvalo se jméno z trojích úst.

»Nezůstala tedy bez oběti velká věc!« truchlivě poznamenal Ramsen.

»A jak jste dostal zprávu?« tázal se Tom.

»Vyprávějte! Vyprávějte!« prosila Karla otírajíc zaslzené očí.

»Způsobem, jemuž dosud nerozumím,« počal Netuka vykládati, usedaje ke stolu.

»Asi před hodinou,« pokračoval, »seděl jsem v redakci, když mne náhle volal telefon. K panu vrchnímu redaktoru, k Petrovi. Vstanu od stolku, sjedu liftem a vstoupnu do jeho kanceláře.

Tam Číňan! Kapitán!

Že ve mně hrklo, nemusím připomínat. Ohlížím se, kde jsou jeho lidé, byl však sám. »Čekají asi dole!« myslil jsem si. Podívám se na kapitána, stojí jako sloup. Letmo pohlédnu na vrchního, je bledý jako křída, ale stojí pevně. Také jsem se honem vzpřímil. »Bát se nebudu!« pomyslil jsem si. »Aspoň to na mně nebudeš vidět, ohavo!«

Tu sebou Číňan trhl. Podíval se na mne jakoby skleněnýma očima a otázal se:

»Jste vy pan redaktor Netuka?«

»Ano!« odpovím klidně. Ale mrazilo mne při tom v zádech.

»A ten pán je Petr? Pan vrchní redaktor?« Ukázal při tom na vrchního.

»Ano!« pravím znovu.

»Neslyší nás nikdo?« ptal se ještě žlutý.

»Nikdo. Zde jsme sami.«

A nyní počal, jednotvárně, bezbarvě, jako by bez porozumění četl:

»Vzkazují vám vaši přátelé: Jsou v bezpečí, však odpadl jim lístek ze západu. Pracují, doufají, že z jara přijdou s mocným prostředkem. Máte šetřit sil, až pro vítězný boj.«

Dívali jsme se na něho, ohromeni úžasem. Stáli jsme jako sochy ještě, když se kapitán otočil a beze slova vyšel z kanceláře. A pak jsme se snad nějak rozblázníli, já, nebo Petr, nebo oba dva. Ale byl to podivný pocit, smutek i radostný úžas a zlomyslný výsměch a zase nechápavý podiv.«

»A pak jsem běžel k vám a tu jsem,« končil Netuka.

»Úžasné!« divil se Ramsen. »Patrně hypnosa!«

»Ovšem!« tvrdil redaktor, »Ale jaká smělost! Čínského důstojníka si takto poslat!«

»Toho schopen není jiný, nežli Strucks!« soudil Ramsen.

»Patrně! Jemu je to podobno!«

»A Bertrand je podle toho mrtev!« povzdechla Karla.

»Nesporně – lístek ze západu –,« souhlasil Netuka.

»Pan Bertrand přišel z Paříže,« dodal Tom.

»Chudák!« roztesknil se, vida, jak se oči Karle zaplavily slzami.

»Tak mlád byl!« vzdychla mimovolně.

»To byl onen výbuch,« řekl Ramsen, »patrně byl při něm Bertrand sám.«

»Patrně,« pravil redaktor. »Je to smutné, ale nezměníme na tom nic. Jsme v boji, dnes či zítra dojde řada na nás. Bertrand se obětoval pro společnou věc. Padl. Ale ostatní se zachránili! K tomu nyní hleďme, přátelé!«

»Ano, budoucnosti dbejme!« připojil se Ramsen. »A důvěřujme! Vidím dílo Prozřetelnosti, že zachránili se nám druzí. S nimi zachránila se i velká Lesinova myšlenka, jež bude lidstvu spásou. Snad bude ještě třeba mnoha obětí, snad složíme i my svůj život na oltář. Jen když nebude to marno!«

»Tak, přátelé! Svoboda se blíží. Dobudeme ji my, nebo jiní po nás. Ale my svůj úkol vyplníme!« nadšeně promluvil Netuka.

»Teď vykonejme vzkaz!« navrhla Karla.

»Prahu uvědomím já,« pravil Netuka.

»A já!« hlásil se Tom.

»Dobrá!« usmál se Ramsen. »A já jedu zítra do Paříže a obstarám ostatní.«

»Ujednáno!« řekl redaktor. »Dám do Slovanských Listů heslo: Klid, spása přijde s jarem! Souhlasili byste?«

»Ano, to bude jistě pochopeno,« souhlasil Ramsen. – »Ovšem bude, myslím, nutno, aspoň občas učiniti útok Bertrandovým strojem. Tušili by jinak, že se hotovíme k akci.«

»To si smluvte s Blackfordem!« pravil Netuka. »Snad by bylo dobře uvědomiti i Ameriku, aby nemařila zbytečně svých sil.«

»Učiníme tak,« děl Ramsen.

»A budeme čekati na rozhodnou chvíli,« zdvíhal se Netuka k odchodu. »Mám tušení, že přijde nám pan Nekola s věcí, hodnou muže, který stvořil kolonii saharského slunce.«

»A kde myslíte, že nyní asi jsou?« tázala se Karla.

»Nevím,« odpovídal redaktor, »někde na jihu to bude, patrně.«

»Nezáleží na tom, kde jsou,« smál se Tom, »jen když jsou! Viďte, pane redaktore!«

»Ovšem, ovšem,« smál se Netuka. »Však pojďme již, čas kvapí!«

S tím se rozloučili.

Ramsen s Karlou osaměli. Ticho bylo v komnatě, oba mladí lidé ponoření byli v myšlenky. První po chvíli se ozval Ramsen:

»Zvítězíme! Zvítězíme!« řekl, napolo skoro sám k sobě. Ale udiven se ohlédl. Vzlyk se ozval

vedle, Karla tisknouc dlaně k očím usedavě plakala.

»Karlo!« přiblížil se Ramsen k dívce. »Litujete tolik pana Bertranda? Vždyť je slavnou smrt, již podstoupíme za svobodu –«

Ale Karle byla jiného mínění.

»I slavná smrt je smrt, pane Ramsene! A tolik už jich padlo, tisíce lidí zahynuly. I Kmentovi, pak Hall a nyní Bertrand – což myslíte, že vyhne se to vám –?«

Až nyní Ramsen pochopil. Jemně sevřel dívčina ramena a hlavu sklonil k ní.

»Pro mne tedy pláčete, vy, duše drahá?« zašeptal a jemné políbení vtiskl do dívčiných vlasů.

Vzchopila se, tklivě zaprosila:

»Ach, ne, prosím vás!«

Tu chopil Ramsen pevně obě její ruce. Pevně je stiskl a řekl:

»Karlo! Zdvihněte hlavu a podívejte se mi do očí!«

Poslechla. Dvé hnědých očí, prostých, upřímných se k němu zdvihlo. Slzami byly zatopeny, ale závojem slz dívala se láska. Snad si to uvědomila. Sklopila zas oči a nové krůpěje se vyronily po ubledlých lících.

»Čtu dobře ve tvých očích, Karlo?« zašeptal Ramsen.

Neodpověděla. Ale mimovolně přikývla, slabě, slabounko, sotva se pohnuly kadeře na jejím čele.

»Karlo! Děkuji vám za tuto chvíli!« tiše a vřele zahovořil Ramsen. »Nebyl bych se snad nikdy odvážil vám říci – Ne však, ne!« konejšil ji, vida stín a smutek na jejím bílém čele. »Máte pravdu, je teď jiná doba. A přijde i naše chvíle. Budu pak smět vám připomenout tento okamžik?«

Slabě přikývla.

»Díky, Karlo!« řekl nyní Ramsen pevně. Chtěl stisknouti jí pouze ruce, nezdržel se však a přitiskl si obě její chvějící se ruce na svou hrud, pak políbil je obě.

»Buďte s bohem, slečno Karlo!« řekl. »Musím na letiště!«

»Buďte s bohem, pane Ramsene!« odvětila Karla chvějícím se hlasem.

A Ramsen uchopil se pilotské své čapky a podav ruku Karle, beze slova odešel.

Druhého dne za časného rána vznesla se pětka do hustých mlh nad zlíchovské letiště a zamířila k západu. Mohutně houkaly její sirény, rudé signály světelné pravidelně prorážely clonou mlh a elektrické vlny kmitaly prostorem nesouce výstrahu.

Ramsen řídil stroj. Náhle s prava zahučela siréna, rudě zasvítily mlhy. Ramsen sáhl na páku.

»Pět set! Pět set!« ozvalo se temně v naslouchátkách. To cizí stroj udával svou výšku.

»Tři sta! Tři sta!« odpovídal Ramsen a spustil na plno stroj. Nemohli se sraziti. A tak se

křižovaly dvě světelné záplavy, nahoře jedna k jihu se hnala, níže druhá spěchala k západu.

»Asi žlutí!« pomyslil si Ramsen. »Směr jde od Petřína.«

Nemýlil se. V služebním čínském avionu cestoval k jihu kapitán Sanken. Také Tao-fung dělal chyby, jako každý člověk. Pustil Sankena zpět a nedal ani pokyn, aby ho sledovali. Bylo by se přišlo na věc, která rozhodně byla zajímavá.

Čínský avion měl delší zastávku v Římě, teprve k večeru se vznesl nad Palatín a zamířil k horám albánskýma. A byl již večer, když dorazil do Neapole a snesl se na letiště v Antignanu. Několik důstojníků vystoupilo, mezi nimi Sanken. Zamířili přes Antignano směrem na Castel San Elmo, – ježto buď byli posádkou ve tvrzi a v klášteře San Martino nebo chtěli sjeti lanovou drahou do města.

Kapitán Sanken šel s nimi. Ale na kraji Antignana počal váhati. Cosi jej drželo, táhlo. Nepozorovaně se odloučil od tlupy druhů, zabočil k Vomeru. Via Cimarosa jej vedla několik set kroků zpět, pak se ztratil vlevo ve velkém sadě u Villa Floridiana. Nyní již bezpečně kráčel křivolakými pěšinami sadu.

A najednou stanul před mužem, jenž bez hlesu se vynořil za hustým křovím. Tak stálí v pološeru proti sobě, až muž se otázal tichým, ale pevným hlasem:

»Byl jste v Praze?«

»Byl.«
»Byl jste v redakci Slovanských Listů?«
»Byl.«
»Vyřídil jste vzkaz?«
»Vyřídil.«
»Nestalo se nic zvláštního při tom?«
»Nestalo.«
»Neví tedy nikdo o ničem?«
»Neví.«
»Dobře,« řekl muž. A nyní, když vítr pohnul křovím a světlo lampy odkudsi sem padlo, bylo viděti, že je to Evropan.
»Budu vás asi brzy zase potřebovati. Vyzvu vás a přijdete!« řekl důrazně kapitánovi,
»Přijdu,« odpověděl Sanken.
»Dobrá. Tedy jděte!«
A kapitán Sanken se obrátil a šel.

XXXVII.

Generál Tao-fung měl zvláštní nápad. Stávalo se tak často, obzvláště v posledních nedělích. Svedl jej dnes tichý listopadový den, kdy první sněhový poprašek pokryl střechy a třídy a v kouzelný háv zahalil skráně nejkrásnějšího z vnitrozemských měst evropských, velkolepé, hrdé Prahy? Byla to zimní krása veleměsta pražského, jež lákala dnes Tao-funga ven z petřínské tvrze?
Sotva. Tao-fung byl příliš střízlivý muž a měl asi jiné důvody, když rozkázal Nurimu:

»Adjutante, pojď a podíváme se dnes večer na Prahu! Vezmi auto, jedeme.«

»Myslil jsem –,« chtěl Nuri něco poznamenati, ale generál ho nepustil k slovu.

»Nic nemysli! Aspoň teď ne!« řekl a pokynul Nurimu, aby vykonal, co nařídil.

A v malé chvíli vyjeli do studeného večera. Chladno bylo, drobný sníh poletoval a honil se v závanech větru, jenž bystře hnal se od severu. Zakroužili zadní branou petřínskou, zabočili v právo a proletěli dlouhou, skvěle ozářenou branou tunelu.

Vstříc jim letí světla ulic. Rachotí vozy, tramvaje a autobusy, sviští auta po vlhkém dláždění, na němž se rozplývá padající sníh. Teď most se světly vysoko nad hlavami, temno po stranách, kde hlučí kdesi jezy. Nad stožáry ve vysoku zazářily jiskry avionů. Třepetají se jich signálová světla, křižují se, k osvětleným bojím míří nad hřebeny střech. A již sjeli do Národní třídy, záplava je s prava pozdravila od divadla, s leva. Světla vozidel se rojí celou šíří třídy, osvětlená okna krámů letí kolem, planou okna bytů, po zdech tryskají pak světla reklam celou délkou, hoří v pruzích šířkou.

Prudší požár v blízku, křižovatka perštýnská tu čtyřmi rohy hoří do vysoká, plane září oken, krámů, mihotavým bleskem pestrých reklam.

Hovor hlučí kolem, splývá v jeden hlahol s vřavou signálů a hlasem hudby, vzdálené a

ztichlé. Megafony volají a křičí, ale diskrétně a tlumeně, aby nerušily vozidlových signálů. Zabočili v právo na náměstí Václavské. Dlouhé, nekonečné moře světel, dlouhé řady obloukovek zdvíhají se výše pod Museem. Také obloha tu plane, na letících nízkých mracích kmitají se ohně reklam. Táhlý hlahol nesl se jim vstříc z plochy rozsáhlého náměstí.

»Nuže, nevíš asi, proč jsme jeli ven,« zahovořil nyní Tao-fung.

»Nevím, pane generále!«

»Řekni mi, jaký máš dojem z Prahy v této chvíli!«

»Nechápu, ve kterém směru,« řekl Nuri.

»Zavři oči a poslouchej chvílí,« kázal generál.

»Poslouchám.«

»Nyní hleď z té táhlé vřavy vycítit, jaké city chvějí se as v srdcích tisíců, jež proudí kolem. Znáš výkřik hrůzy, znáš tlumený šepot očekávání, stísněný hlas bázně. Řekni mi, zní z této harmonie neklid, obavy, či strach?«

Nuri chvíli naslouchal.

»Neřekl bych,« ozval se pak. »Jako u nás v Šang-hai, mám dojem –«

»Vidíš, to se zdá i mně,« pravil Tao-fung. »A znám duši davů i měst. Vím, jak zvučí zástupy ve chvílích nepokoje, po hrozivé zprávě, před výbuchem bouře, nebo po ní. Jinak táhne to nad davy, jestli vybouřil se jejich vztek, jinak, byla-li jim obět vyrvána, či unikla-li. Dovedu rozpoznati

náladu před velkým svátkem pouhým sluchem, poznám také povznesený hlahol sváteční. Rozumím i Praze. Poslouchejme však a pozorujme dále!«

Obletěli zatím Museum. A brzy sklon a hlučný život v rušném nuselském údolí.

»Poznáváš zde jinou čtvrt a jiný lid?« ptal se generál.

»Skoro,« řekl Nuri. »Zdá se vše hlasitější –«

»Nesporně to znak je nejpádnější,« souhlasil Tao-fung. Zase však stoupali a zase snášeli se v úval a tiššími alejemi kunratickými spěli znovu k Vltavě.

»Nuže, řekni mi,« rozhovořil se znovu Tao-fung, když se hnali po širokém zlíchovském nábřeží zpátky k Petřínu.

Dlouhé linie oslnivých světel daleko se táhly před nimi, táhly se nižší, bledší i po pravém břehu a široký pás Vltavin se leskl po pravici, ubíhal před nimi a nahoru se táhl. Po obou stranách temněly se svahy a současně svítily nesčíslným rojem světel. A jak řítilo se auto vpřed, pohybovala se světla na stráních, kmitala a skrývala se a zas nořila se v tmě, jak když za májové noci u Florence břehy Arna rozhýří se nekonečným tlumem světlušek.

»Nuže, řekni mi,« hovořil Tao-fung, »znamenáš snad neklid nějaký v tom hlaholu, kterým dýchá a žije toto město?«

»Nikoli,« odpovídal Nuri. »Spíše dokonalý klid.«

»Je v tom stísněnost poražených?« zněla další otázka.

»Neřekl bych.«

»Anebo snad je to dětský veselý křik anebo snad hlahol plochého a lehkomyslného hýřila, kterému je všechno jedno?«

»Také se mi nezdá,« řekl adjutant.

»Vidíš, souhlasíme tedy spolu,« hovořil velící generál. »Vane z toho klid a sebevědomí, není o tom sporu. Tito lidé vědí již, že jsou s námi hotovi. Nestarají se již o nás, nebojí se nás, aspoň jako celek, a čekají rozvážně, co přijde. A tím je dáno naše postavení.«

»Nebylo snad tedy chybou, že povolil teror s naší strany?« otázal se Nuri nesměle.

Tao-fung se zamyslil.

»Sotva,« odpověděl potom. »Jsem přesvědčen, že k stejným koncům byli bychom došli i za nejkrutější hrůzovlády. Docházeli jsme k nim vlastně tehdy již, a proto právě od ní bylo upuštěno.«

»Pravda,« řekl Nuri. »Ostatně, kdybychom byli pokračovali, jak jsme začali, byli bychom musili vyhubiti všechno bílé lidstvo.«

»To také mnozí z našich navrhovali a chtěli. Ale pochopili, že to není možná věc a že je nebezpečná také pro nás. Celý svět by byl na nás padl.«

»Dopadne to ovšem stejně,« dodal generál. »Vždyť i v Africe vře proti nám!«

»Tam to dělá Mlakov,« zlobil se Nuri. »Zůstal nám tam pěkně v týle!«

»Nedá se nic dělat,« krčil Tao-fung rameny. »Byli bychom ve svízelném postavení bez energie, kterou dodává nám pro Evropu Nekolova kolonie. Ovšem, kdyby došlo k rozhodnému boji o bytí a nebytí, nesměla by se podceňovati ani Afrika.«

»Amerika snad už bude se starat jen o sebe,« mínil Nuri.

»Snad,« řekl generál. »Ale ručiti bych za to nechtěl. Ale tady máme aspoň naději. Kdežto Indie a Sibiř –, myslím, že všechno ujišťování o mírumilovnosti jest jen léčkou pro nás.«

»Se Sibiří a s Ruskem vůbec neprovedli jsme to dobře,« rozhorloval se zas Nuri. »Tady se stala jistě chyba.«

»Myslíš slabým obsazením?«

»Ano!« tvrdil adjutant. »Nebyli by se ani hnuli, kdyby byla Sibiř obsazena jako Evropa na západě a ve středu. Teď budeme míti následky. Naše velení –«

»Příteli, jen suď opatrněji!« mírnil generál svého adjutanta. »A uvažuj! Zdolali jsme Evropu, to je nesporné. Napadli jsme Ameriku –«

»A porazili ji!« přerušil ho adjutant.

»Ale, kde pak!« odmítal generál. »Zničili jsme její vzdušné loďstvo, ale padlo při tom také naše, které bylo víc než dvakrát silnější. Naše ztráty

byly vážné, ale ztratili jsme také po Evropě mnohem více, než jsme čekali. Proto nemohli jsme obsaditi všechno, jak bychom si byli přáli. Uvolnili jsme tedy částem země bezpečnějším, byla to však, adjutante, pouze z nouze ctnost.«

»Zkrátka,« končil generál, »vzali jsme si toho příliš mnoho. Víc, než může vykonati jedna země, třeba byla tak veliká jako naše Čína. Při tom jsme přecenili i vlastnosti a povahu našeho lidu, jak už jsme si víckrát spolu řekli.«

»Byla tedy naše výprava –«

»Pochybená. Jako vše, co usiluje o převraty překotné a nepřirozené a ještě nad to bez dostatku sil.«

»Mělo se ustoupiti tehdy, když jste radil –,« vzpomínal Nuri.

»Ano, hned jak se ukázalo, že jsme rozhodnými vítězi. Tehdy byl čas uzavříti smlouvu s Evropou a zahájiti čestný a vítězný návrat.«

»Ještě před půlrokem byli by nám udělali všechno, ale z našich nikdo nechtěl o tom ani slyšet.«

»Nebudou chtíti do poslední chvíle. Vzpomeneš si na má slova. Páni, kteří rozhodují, začnou míti teprv rozum, až bude již pozdě. Jaro nás již o tom poučí.«

»Ještě že je Petřín tak pevný!« prohodil Nuri. Bylo v tom trochu vážnosti, ale snad více trpkého výsměchu. Vyjížděli právě na petřínskou stráň a blížili se ke bráně.

»Hm! Myslíš?« tázal se generál. »I kdyby přišli s tím, co nedávno tak pěkně prasklo na Adrii?«

Nevíme, co na to řekl adjutant. Zajeli hned do brány a Petřín se zavřel za nimi.

Ale v tu chvílí právě pod Petřínem pan redaktor Netuka kráčel s panem vrchním. A jako by dával odpověď na slova Tao-fungova, řekl:

»Podaří-li se jim této věci využíti, uvidíme, jaký bude tanec!«

Pan vrchní a Netuka, jak vidno, byli nyní přáteli. Nedělila jich již ponorková otázka. Vyhrál ji pan Netuka a pan vrchní redaktor byl na tolik dobrý člověk, že nemrzel se pro svůj omyl na toho, kdo za něho nemohl. Naopak se sblížili spolu. Smrtí Kompersovou pozbyl Netuka své opory a rád se přichýlil teď k vrchnímu. Vrhli se pak oba v zápas za svobodu, věnovali se mu cele a nasadili svoje životy. Společné nebezpečí skovalo je ještě více k sobě.

Pan Petr také dnes souhlasil s Netukovým náhledem, však přece pochybnost mu nedávala klidu. Bylť pan vrchní opatrný, rozvážný, až úzkostlivý, Překonával Netuku v té věci, takže bylo s podivem, že tak dobře dovedou se snésti povahy tak stejné.

»Je mi nápadno,« řekl tedy pan vrchní, »že posud mlčí o sobě. Uplynulo přece kolik týdnů od tajemné zprávy, kterou přinesl nám do redakce žlutý kapitán. Ale od té doby není o nich slyšet

ani slova. Ba, nemáme ani ponětí, kde se asi zdržují a kde nalezli útulku.«

»Často o tom přemýšlívám,« připojoval se Netuka k jeho slovům. »Také s panem Ramsenem jsme o tom hovořili. Nezbývá, než věřiti, že pracují kdes v tichu a že přijdou včas, až úplně věc bude hotova. Nejinak je možno vyložiti jejich mlčení. Domnívám se však, že dosud nemají věc jistou. Proto nechávají zbrojiti se dále Ameriku i Asii. Kdyby měli jistotu, že objevení Lesinova vynálezu válku čínskou rozhodne, byli by již dali zprávu světu, aby skončil hrozné vraždění i přípravy pro nové hekatomby –«

Pan vrchní měl vrchovatou pravdu. Dokazoval, že zdravý úsudek si často může zjednati jasno o věcech, jichž nelze prokázati jinak. Tak vzdálen, a přece jako by byl věděl, co se jednalo o málo před tím v laboratorium vrchního inženýra Armstrongových závodů v Pozzuoli nedaleko Neapole.

Čtyři muži sešli se tu k rozmluvě. Byla pohnutá, třebaže plně přátelská. Názory se příkře lišily, totiž názory tří mužů od náhledu čtvrtého. Ale čtvrtý byl z nich nejráznější. Jako kámen vrostlý ve hlubokou skálu pevně trval na svém.

A nepovolil. Patrně jeho důvody byly mocné, když před nimi ustoupili všichni ostatní.

»Nic nám platno nebude, dokážeme-li jim, že už nepotřebujeme jejich uhlí. Nepomůže ani, nabídneme-li jim nové zdroje energie. Okusili

sladkost vlády a výhody moci, nepustí nás z područí. Musíme mít v rukou moc. Větší moc, než mají oni. Musíme mít možnost, říci žlutým: Jděte! Můžete jít bez obav. Nepůjdete-li však, vyženeme vás!«

»Nejde ovšem o to, říci to. Musíme mít schopnost provésti to. Proto nesmíme s tou věcí přijít dřív, než bude celá hotova!«

»A podaří se nám to vůbec?« ptal se jeden z mužů.

»Tak dlouho již v té věci pracujeme,« podotkl druhý.

Tu rozhorlil se muž, jenž mluvil první:

»Víme, co dovedla látka, označená značkou A. Skvěle se osvědčil druhý katalysátor, s písmenem B. Musí býti něco mezi nimi, co bude mírnější než A a prudší než B. Bude možno dokonce si vypočísti napřed prudkost výbuchu, zařídit ji podle potřeby. Jste si přece vědomí, co tahle věc by znamenala v našich rukou? Jí a teprve a jenom jí by byla válka rozhodnuta! Chcete nechati si ujít takovouhle moc? Vždyť jí přece nechci v prospěch svůj. O evropské lidstvo mi jde, přátelé!«

»Čas prchá a Evropa trpí,« podotkl zase jeden z mužů.

»Vydrží to ještě chvíli,« odsekl první, »a před jarem se stejně nenechá nic dělati!«

»Jde jen o to,« řekl kdosi, »dospějeme-li k té věci.«

»Dospějeme! Vím to! Ručím za to! Nebo ať se nejmenuji – Strucks!«

XXXVIII.

Jak se dostal Strucks do Pozzuoli? Jak se zachránil?

Slyšeli jsme, jak po výbuchu na ostrově prchali tři přátelé.

Jak Střela nenadále setkala se s avionem žlutých a jak marně snažila se uniknouti. Nekolovi svěřili svůj život vlnám, Strucks se pokusil o další útěk vzduchem. Ale pokus skončil rozmetáním Střely.

Co se dalo s Nekolou a s jeho chotí?

V těsném objetí dopadli do chladných vln. Když se znovu vynořili, uviděli mizející světla obou létadel, jež dál se hnala v prudkém chvatu.

Najednou však ztratilo se světlo zadní. Ale ihned znovu zahořelo a jeho oslnivý chvost se rozletěl po rozvlněném moři. Pak zmohutnělo světlo, rostlo, nížilo se. Čínský stroj se vracel, klesal.

Pochopili, záhuba že blízka.

»Vrátili se! Najdou nás!« zašeptala Manon úzkostlivě.

»Nenajdou,« odvětil pevně Nekola.

»Není možno!« řekla Manon. »Spustí jistě loďku. Je to hydroplán.«

»Neznáš osud Strallsenových dětí?« tázal se Nekola, vina ženu těsněji k své hrudi levou rukou, zatím co pravou se udržoval nad vlnami.

Manon neodpověděla. Ale i její ruka prudčeji stiskla muže.

Teprve po chvíli se ozvala, když cizí stroj se přiblížil až k vlnám, zřejmě na ně vysazuje loďku:

»A myšlenka mého otce?«

»Je tu Strucks,« řekl Nekola. »A zhyne-li i on, jsou tu naši druzi v Praze. Mají opisy.«

»Ale Bertrand zahynul pak nadarmo.«

»Zahynou snad také jiní stejně,« temně řekl Nekola.

Velká vlna přehnala se přes ně. Křečovitě přitiskla se žena k muži. Vydrali se na vzduch. Viděli pak, světelný chvost zatím právě nad nimi že přeletěl. Ostrý kužel odkláněl se nad nimi, kroužil.

Chápali, že za několik okamžiku navrátí se k nim.

. . . loďka poskakovala tu nedaleko po vrcholcích vln.

Nová vlna blížila se. Táhlá byla, nazdvihla je. Rozhlédli se rychle po okolí.

»Jsou tu! Blíží se!« zašeptala Manon ukazujíc.

Vskutku, malá loďka poskakovala tu nedaleko po vrcholcích vln. Její příďa byla obrácena přímo k nim.

V tom se cosi dotklo jejích nohou. Ze spodu to přicházelo.

Narazili na skálu?

Ale již je cosi vzneslo vzhůru, položilo je na povrch vln.

A již byli nad vlnami – moře se octlo níže a jen vlna narazivši o cos pod nimi se vyhrnula, zalila je a zas opadla.

Nyní cosi zaskřípalo. Byli na podlouhlé, temné plošině, zmateně se po ní ohlíželi. Ale těsně u nich ukázal se otvor –

A ruce se vynořily, chopily je, táhly dolů.

Cítili, že padají a cosi zároveň že padá s nimi. Uviděli vrchol vlny vztyčovat se, světlo zase letělo. Ale je táhlo něco dolů, zaskřípalo nad nimi a tma je obestřela.

Pak ostré světlo je oslepilo. Seznali, že se drží příček železného žebříku, a mimovolně sestoupili po něm dolů.

Skoro však je náhle odstrčili. Světlo zase zhaslo, slabý přísvit. Otevřely se kdes vedle dveře. A tam někdo volal:

»Avanti! Avanti!«

»Vpřed! Vpřed!«

Jiné hlasy se ozvaly, pak vysvětluje první hlas. Jasný, velitelský.

»Za nimi! Za nimi!« ozvalo se z týchž úst.

A již se Manon zachytila muže.

Podlaha pod nimi zakroužila. Byli vrženi na stěnu, pak na druhou a na to dozadu. S takovou prudkostí se rozeběhla loď. Hned na to vpadl sloup světla a žena jakás vstoupila.

»Pojďte se mnou!« řekla měkce. Hovořila universou a lahodně jí plynula řeč se rtů. Chvějíce se chladem vykročili za ženou a octli se v jasně osvětlené chodbě. Bylo v ní teplo, hned to pocítili.

»Jste promočeni. A vy se chvějete, má drahá! Pojďte, budete se musit převléci,« řekla.

Mluvila k nim žena černých očí, temných vlasů. Stepilý vzrůst, postava však plná, svědčící o věku rozkvětu. A tvář – podivná tvář! Stesk v ní, ustarání, jemuž však se nezdařilo udolati svěžest mládí a kouzlo strhující krásy, omamující to krásy ženy z jihu,

»Pojďte!« řekla ještě jednou.

Nemohli však poslechnouti její výzvy. Najednou loď prudce zarazila. Sotva se udrželi, dopadnuvše na dřevěnou stěnu chodby.

»Držte se, prosím! Zde!« ukázala žena na podlouhlou rukojeť, jakých bylo několik řadou po obou stranách chodby. Patrně jich bylo třeba a loď byla zvyklá na přemety.

Zachytili se tedy. A dobře udělali.

»Padá! Padá! Za námi!« ozvalo se kdesi vedle, jakoby u stropu.

A něco jako – »Dietró! – Dietró!« zaslechli a již křečovitě sevřeli držadla. Loď zakroužila, prudce se rozjela a stejně prudce zarazila. Sem tam manévrovala, pak stanula.

Tu žena řekla:

»Promiňte! Hned se vrátím!« A odběhla dveřmi, jimiž přišli.

»Kde to jsme?« šeptala Manon.

»Podmořská loď,« řekl Nekola. »Italská. Ale jaká!« dodal s obdivem.

Hluk vedle i nad nimi. Pak hlasy blízko, těsně za dveřmi.

»Tudy!« vyzýval mužský hlas.

»Za mnou!« zaznělo stříbrem se rtů ženy, jež se vracela.

Dveře se otevřely. Vešla a za ní dva muži.

»Struckse! Vy také zde? Zachráněn!« vzkřikl Nekola, spatřiv do chodby vcházejícího inženýra Struckse.

»Musil jsem dolů, jako vy,« odpovídal Strucks, setřásaje vodu z promočených šatů. »Tím jsem se jím dostal z drápů –«

»Ó, pane!« obracel se Nekola vděčně k cizinci, jenž patrně byl pánem lodi. Užasl však proměnou, která se s ním stala. Černé oči jeho zaplanuly, ruce se zaťaly v pěst a hrozivě se zdvihly.

»Tohle je Strucks?« vykřikl.

»Ano. Inženýr Strucks!« představoval se Strucks zaražen, skoro mechanicky se ukláněje.

»Strucks! Strucks!« vzkřikl muž znovu. A hrozivě pokročil proti inženýrovi, jenž ulekaně couval.

Muž zamával pěstěmi proti Strucksovi, div, že se na něho nevrhl.

»Zrádče!« zahřměl na Struckse. Pak vyrazil dveře.

»Tonio! Riko! Fano!« zavolal mocným hlasem ven a v zápětí tři muži vpadli do chodby.

»Ven!« vzkřikl muž mocně. »Tohoto muže do vln!«

Nerozhodně stanuli přiběhší mužové, když v tom velitel lodi dodal:

»Je to Strucks!«

Nedořekl a mužové již uchopili Struckse. Nevzpíral se, jen zrak jeho obrátil se k Nekolovi. Nekola však pokročil již vpřed:

»Zadržte!« zvolal. A obrátiv se k pánu lodi, pravil:

»Inženýr Strucks jistě hrozně škodil svému plemeni. Ale trest jej stihl strašlivý a obrátil jej. Dnes je inženýr Strucks náš. Prokázal nám službu nesmírnou, Strucks dal v naše ruce Lesinovu myšlenku. Jeho zásluhou máme dnes v rukou nesmírnou moc. Zasloužil si, myslím, odpuštění –«

Velitel lodí se zarazil, jeho oči se široce otevřely. »Lesinovu myšlenku! Je-li možná? Kdo jste, pane?«

»Jsem inženýr Nekola,« představil se tázaný. »Zde moje žena! A ručíme za inženýra Struckse. Osud vytrhl jej z bludu těžkým trestem, ztrátou milované choti, kterou ubili mu žlutí. Dnes je inženýr Strucks náš a prokázal nám velmi platné služby.«

Tu obrátil se lodní velitel a uklonil se Strucksovi:

»Pane inženýre, promiňte mi moje slova! Znal jsem pouze Struckse minulosti a s ním nedýchal bych nikdy jeden vzduch. Bude mi však pouze k radosti, poznati ho v jiné, lepší tvářnosti.«

Zbledlý Strucks beze slova podal ruku veliteli.

Také Nekola tak učinil a řekl:

»Vřelé díky vám! A těší mne, že neklamala mne má představa o vaší osobnosti. Mám úctu k vaší spravedlnosti, – pane hrabě Alvari!«

XXXIX.

Hrabě Alvari byl tedy živ. Nezahynul při své srážce s podmořskou čínskou lodí v zálivu neapolském osudného patnáctého května.

Vše bylo tehdy vpravdě dílem okamžiku. Prohlédnuv nebezpečí, velel Alvari:

»Vzhůru! Pasy a nad vodu! Třeba se jeden zachránil! A oznamte, že cizí obrovská loď je pod vlnami – nepřátelská! Volejte k boji! Vzburcujte –!«

A jeho mužstvo na ráz opustilo loď a vrhalo se k povrchu. Útočné čluny nepřátelské ponorky se míhaly sic pod povrchem, ale jakási bezradnost byla v jejich počínání. Podařilo se jim sice tu a tam, že ke dnu srazily některého z plavců, ale viděly hned, že nezdaří se zadržeti všechny. Alvariův úmysl se musil povésti, někdo z jeho lidí dospěje na povrch moře, učiní poplach.

Žlutí musili se nyní postarati, aby jejich nehoda u Neapole nevytrhla z klidu Evropu a nepostavila ji do střehu proti neznámému nebezpečí. Tak se stalo, že přestali starati se o hraběte Alvaria a o jeho loď.

Hrabě zbyl sám na Kyané. Pochopil již, třeba že ne zcela jasně, o jaké as běží nebezpečí. Netušil však, s které strany přišlo. Spíše myslil, že evropské strany, nebo vlastně jedna z nich, ovládla již také moře a že došlo k bouři, které po tak dlouho lidstvo čekalo.

Že jemu i jeho lodi hrozí zkáza, viděl nepochybně. Ale také byl přesvědčen, že nemůže již dělati víc, než učinil. Postřehl nebezpečí, pokusil se varovati Neapol, dav svým lidem rozkaz: »Vzhůru!« Asi marně, neboť postavy jeho lodníků, jež prve rychle a v prudkém zmítání se draly k povrchu, vracely se zase po různu ke dnu.

Ale plynuly již tiše, bez hnutí.

Jak rád by byl hrabě pomohl svým druhům! Nemohl však. Nepřátelské čluny podmořské se

nyní shlukly v toto místo, jako hejno žraloků se míhaly a projížděly kolem.

Jediné zbývalo hraběti. Byla to myšlenka, jež ihned po výbuchu torpéda zableskla jeho hlavou:

Dolů!

Alvari pohnul pákou, sklonil hloubkové kormidlo. Kyané klesala ke dnu, zároveň však zvolna snášela se stranou. Vzdalovala se od místa srážky. Vody houstly kolem ní, temněly. Alvari zhasil všechna světla, hluboká tma obklopila Kyané;

Chvíli se tak nořila do černých hlubin. Pak lehce narazila, sklonila se trochu na stranu a vzad. Spočinula na dně moře, na nerovném útesu.

Hrabě Alvari však teď se živě vzchopil. Nepočítal, že nepřítel nechá jeho loď bez prohlídky. Necítil se v ní bezpečen, musil z ní pryč. Vstoupil do komory v boku, zavřel dveře za sebou. Připravil svůj člunek podmořský, lepší, pomyslil si, než měli ti druzí. Pak se dotkl péra v boku lodi.

Vstoupil do člunku, uzavřel se v něm. Bok Kyané se otevíral, voda hrnula se do komory. Člunek lehce klouzl z lodi do moře, načež stěna Kyané se opět neprodyšně uzavřela.

Hodný podivu byl člunek Alvariův! Plul, anebo ležel, línal se jako šíp, anebo se líně válel po dně, podoben jsa zcela živočichu mořských hlubin. Zřídka užíval ho Alvari. Byl mu příliš těsný, dvě osoby stěží se v něm srovnaly.

Ale teď mu sliboval zachránění života! Nemohlo být nad něj vhodnějšího prostředku. První ovšem bylo, vzdáliti se z dosahu nebezpečné cizí lodí. Proto spustil hrabě motor člunku a ten jako střela rozběhl se hlubinami. Úzký kužel světla běžel před ním. Brzy byl již hrabě značně vzdálen místa dnešní srážky.

A tu přemohla ho touha zvědět osud rodné Neapole. Počal stoupati, až denní světlo slabě svitlo vodami. Zhasil světlo, zastavil svůj člunek. Přiložil si k uchu naslouchátko mikrofonu. Ticho bylo v něm, jen slabý šumot vln sem dolů doléhal. Nebylo nikoho na blízku.

I dotkl se znovu páky, člunek stoupal výš a výše. Zastavil se těsně pod povrchem. Zůstal však skryt, jen malý periskop se nenápadně vztýčil nad hladinu moře.

Dychtivě se do něho zahleděl Alvari. Viděl milovanou Neapol za večerního stmívání. Jenom západ za San Elmem ještě rudožlutě hořel, slabě již, ale přece jasně dost, aby bylo viděti na krásnou Neapol.

Neapol však spala. Příliš brzy spala. A mlha se táhla nad ní, šedá, podivná mlha. Dýmové sloupy se valí podél pobřeží, vysoko stoupají a do vzduchu se rozplývají.

Ale Neapol již spí. Je ticho na nábřežích, ticho v přístave. Nebudí se světla v městě, temná jest jeho stráň, temný dol. Nehoří dnes zlatorudý kruh, který jindy kolem svírá neapolský záliv.

Podivné čluny křižují po hladině, míhají se bílou mlhou. Jeden blízko projel, nezřetelně bylo na něm viděti tlum lidí s maskami. A hrabě Alvari se počal domýšleti.

Ale hned jej v prsou zabolelo, srdce v hrudi sevřela mu úzkost.

»Ninetta! Ninetta!« zaznělo mu myslí.

A hrabě obrátil člun k Sorrentu. Vlnami se hnal, jež rudly září západu. Pusto bylo na nich. Přece však, tu bárku potkal, rybářskou. Na vlnách se kymácela bezradně, hrabě zahlédl v ní po dně lodníky a po lavičkách zahlédl je, jak leželi bezvládně.

Několik jich takto potkal, jako vraky zmítaly jimi vlny.

Tak se dostal k sorrentskému pobřeží. Pod křovím člun ukryl, hlavu zakryv potápěčskou kuklou. Vkročil na břeh do zahrady Giuseppovy. Stromy hýřily mu květy nad hlavou, na záhonkách všude květy, bílé, rudé, všechny barvy hrály na nich. Ale hrabě s kuklou na hlavě jich vůně cítit nemohl.

Měsíc počal nahlížeti v sad, temné stíny kladl po pěšinách. Jako stín se hrabě plížil sadem, mířil k bělavému domku, který jakoby se tulil v náruč stromoví a keřů.

Byl již nedaleko. A tu, hle, cos leží na záhonku! Nachýlil se – Giuseppovo tělo! Níž se k němu sklonil, rukou se ho dotkl. Nebyl mrtev, ale těžký

spánek jímal ho v svou náruč. Oddychl si, nebyla to smrt, jež zuřila tu kolem.

A tu zvolalo cos v duši Alvariho.

K bílému domku zamířil, chvátal k němu. U vchodu již byl. A zarazil se. U vchodu tři děti Ninettiny k sobě se tulí, usnuly tak, jak si k večeru tu hrály. Hrabě mimoděk se dotkl listu keře. Rosy na něm nebylo, teplá byla noc a vlahá.

Nemohlo se jim nic státi. Hrabě uklidněn šel blíže k nim a minul je. Cosi táhlo jej, i vkročil do domu. Předsíňka malá otevřena, kuchyňka prázdna. Živé duše nikde.

»Kde je Ninetta?« zahořelo v duši mužově.

Vzadu pokoj s okny do sadu. Lampička bliká před Madonnou a vrhá matné světlo kolem. V něm hledá hrabě Alvari. A tu, na zemi, hle, cosi bělavého leží u okna. Je to žena, Ninetta!

Hrabě se sehnul, uchopil ženu pod rameny. Horký proud projel jeho údy, jak se dotkl měkkých, teplých tvarů Ninettina těla. Pozdvihl ji, složil na pohovku. Vlasy shrnul jí s bílého čela.

»Jak je krásná!« vzdychl. »Vždyť je dosud mláda!« byla druhá myšlenka, jež zableskla mu roznícenou hlavou. A vše tou hlavou proletělo, vše, co se Ninetty a jeho týkalo. Viděl s oslíkem ji blíže Solfatary, ve svém sadě viděl ji pak u své vily v Posilipu. Vzpomínal, jak za ní kradmo kráčel po pokojích, chodbách, jak ji vlhkým zrakem sledovával v sadě.

Nad knihou ji večer viděl, hlavinka se klonila jí k spánku. Do ložnice její pak ji doprovázel, k spánku ukládal a na čelo ji líbal – dokud byla malou dívenkou. Pak jen ke dveřím ji doprovázel, pohádky když vyměnila za učebnou knihu; nesměle jí ruku tiskl na prahu a zmateně se loučil.

V sadě se s ní opět v duchu procházel, po vlnách moře se houpali, hlubinami jeho se nesli u silného okna Kyané, jejíž mocné lampy jevily jim pohádkový vodní kraj, kouzelnější, nežli byly v neapolském akváriu nádrže.

A zase byli v sadě, pod kvetoucím keřem byli, něžné lístky květů oleandru snášely se kolem. S chvějícím se srdcem vinul paže kolem mladistvého tílka, přivinul ji k sobě – naposled! Giuseppa mu vmetla ve tvář, kluka! A pak prchla za ním! A Resina přišla, doupě ohavné a v něm ona, Ninetta, květ utržený!

A přece i tehdy byla krásná! Přece nikdy nepřestal ji míti rád, do poslední chvíle miloval ji. Dosud miluje jí, hoří touhou po ní. A teď má ji tady. Je to pro ni trest? Či pro něj odměna? Měl by zříci se, ať pomsta je to, nebo láska?

Nebyl z takových hrabě Alvari. Člověk byl a s horkou jižní krví.

Zaplápolal plamen před Madonnou, jako čarný obraz zjevila se jasně Ninettina tvář. Alvari se obrátil k oknu. Měsíc tam svítil. Ale jasněji bylo uvnitř.

Alvari pokročil k lampičce. Madonna shlédla na něho, přátelsky, mile, zdálo se mu. Pohleděl na ni, cos jako prosba mu letělo duší. Pak zhasil světlo. Ve tmě stanul.

Okno se světleji rýsovalo. Pokročil k Ninettě, klesl na kolena před pohovkou. A nezdržel se a sevřel Ninettu v horoucí objetí.

Jako když se probouzí ze šíleně krásného snu, tak se vracel hrabě k moři. Dosud všechno spalo, Ninettiny dětí u dveří, Giuseppe na svém záhonku a kraj do daleka kolem. Jen měsíc kráčel po obloze, vysoko už stoupl a teplý jarní vánek zpíval tiše ve větvoví citrovníků, v husté spleti révy a u koruny cypřiše, jež zvolna kývala se vzduchem.

Na břehu se hrabě ohlédl. Po bílém domku se ohlédl. Cítil, že duši tam nechal, celou a navždy.

Pak vstoupil do člunu, zaměřil na moře, jež také spalo.

Ale kam? Kam mířil? Vždyť zpátky ho volalo všecko.

Nebylo však možno. Maličko a vzbudí se den.

Tu si vzpomněl hrabě Alvari. Nedaleko Sorrentu znal v břehu úkryt, jeskyni širokou, přístupnou jen z moře. Byl v ní už víckrát. Rozeklanou rozsedlinou skály do ní vnikal vzduch, nikoli však denní světlo. Ale bílým dnem tam svítil mořský písek, když odpolední slunce padalo až pod ní na dno moře.

Tam uchýlil se teď Alvari. Ukryl pod ní člunek, z měkkého písku připravil si lože. Dost ho bylo,

jak při bouřích ode dna jej házel do jeskyně mořský vítr.

Zde usnul Alvari, když moře počínalo svítat bledým leskem východu.

A probudil se pozdě odpoledne. Oslnivě zářilo dno moře, vnitřek jeskyně byl jako skalní údol v plném jasu měsíčním. Hrabě počal říditi svůj úkryt, neboť soudil, že zde možná na dlouho mu bude dlít.

Když pak granátově zahořelo moře, pobledlo a potemnělo, s večerem zas vyplul hrabě se svým přístrojem.

Viděl Neapol zas probuzenou, světla kmitala se po návrších, na San Elmu, hvězdy majáků zas plály před přístavem. Jako démantový náhrdelník hořela zas světla po nábřežích, Neapol, Resina, Torre. Ruch patrný byl po nábřežích, autobusy blikaly zas nahoru a dolů po strmých třídách neapolských.

Ale moře bylo tišší. Do daleka bylo pusto na něm. Nebrázdil ho ani parník do Palerma. A nad Neapolí bylo prázdno, aeroplány nekřižovaly po blednoucí pláni oblohy, neházely jisker po ní.

Alvari cítil, že před ním leží město pokořené.

Plul se svým člunem podél pobřeží. Na vhodném místě přistál, člunek ukryl. Hlad ho pudil mezi lidi. Vyšplhal se na silnicí a po ní se pustil ke Castellamare.

Minul arsenál, byl neporušen. Ale života nebylo v něm. Na molu maják však byl temný.

Vkročil mezi domy, tu a tam se mihl plachý chodec.

»Prokletí!« zasyčí tu nedaleko. Ale bylo na rohu, zmizel chodec, jenž se díval kamsi do ulice, také Alvari se hnul hned dále. Konečně našel trattorii. Málo v ní bylo lidí. Ale na všech tvářích temný mrak, oči všem hoří zlověstným leskem.

Nechtěl se ptáti, byl by jistě na sebe upozornil. I dal se hltavě do jídla, jež mu bylo předloženo.

»Vidíte je! Bestie!« ozval se v tom někdo z hostí.

Rozruch, všichni dívají se na ulici otevřeným vchodem trattorie. Na všech stranách proklínám, tlumené však, tajené. Dychtivě se díval hrabě na ulici. A tam pádným krokem přešla četa čínských ozbrojenců.

Teprv nyní chápal hrabě plnou pravdu. V duchu rychle rovnal všechny události. Na ponorky vzpomněl, jejich tajuplné mizení. Pak na obrovskou loď podmořskou, kterou objevil on první. Čínská tedy byla, žluté vojsko dopravila k Neapoli. A to včera zmocnilo se města, omámivši napřed neapolské plynem.

Budoucnost teď vstala před hrabětem v celé hrůze. Běda Neapoli! Běda evropskému lidstvu! Neboť bylo jisto, Číňané že nepřišli jen na Neapol.

Jak bezmocným se nyní cítil Alvari! A to vědomí jej vedlo ke skromnějším cílům. Na Ninettu vzpomněl, o Ninettu strach jím zachvěl. Jak mu byla nyní blízká! Po včerejší noci!

Ale neodvážil se jí přiblížiti. Neapol dnes bděla, ustrašená, plná nervosního chvění. Opatřil si teplou pokrývku, kdes našel ještě otevřený krám, jehož majitel se hrozně lekl, když se ozval Alvariův krok. Zavíral hned za ním, jak jen vyšel.

Alvari pak našel ještě prodej potravin a s malou zásobou se vzdálil zase k jihu podél moře. Nenápadně vstoupil ve svůj člun, ponořil se s ním a mířil – kam pak mířil? Na jih, k Sorrentu.

Zastavil se před zahradou Giuseppovou. Polo ukryt vlnami tak dlouho hleděl k bílým stěnám domku, které měsíc poléval svým bledým svitem. Pozdě v noci navracel se ke své jeskyni.

Několik dní tak žil. Ale stále častěji se vracel před Giuseppův sad, delší a delší hodiny denní i noční trávil v temně zelených vlnách, do nichž nahlížely stíny pistacií, skočců a vysokých myrt. Tak blízko se i za dne odvažoval, když dlouho marně toužil uviděti aspoň bílý stín se mihnout pěšinou. A dále zase odplouval, když nezdařilo se mu zaslechnouti sladký hlas, její hlas, Ninettin. A opodál nechá se kolébati vlnám, periskopem obzíraje sad.

Zároveň však ozvala se láska k jeho lodi. Co se stalo s jeho Kyané? Zničili ji barbaři? Nebo odpočívá bez úrazu na dně mořském? Vzpomínal teď na ni často Alvari. Viděl hrozné scény na pobřeží, viděl hynout muže, ženy, zvlášť ženy. Nebude-li jednou ohrožena také Ninetta? Tak je krásná!

Hrabě nyní chápal, proč se marně snaží uviděti v sadě Ninettu. Ale říkalo mu cosi, že snad přijde chvíle, kdy ho bude potřeba pro tuto ženu. Tolik drahou ženu! Pak i jeho lodi bude třeba, možná, určitě!

A vzpomínky zas vynořily se mu v mysli na překrásné doby, kdy spolu bloudívali hlubinami středozemních vod. Avšak náhle myšlenka ho ohromila, že snad jinou příčinou je způsobeno, že se marně snaží spatřit Ninettu. Nestala se snad i ona obětí těch hrozných dob?

Myšlenka ta zahnala ho v noci na pevninu. Neodolal, musil vidět Ninettu a přesvědčit se, že je zdráva. Dostal se až k oknu Ninettinu. Viděl světlo kmitat u Madonny a ji také spatřil, spala mezi dětmi. Ale Giuseppe se rozkašlal, protivně mu zazněl jeho kašel. Odběhl a navrátil se k moři, ale přece rozveselen, šťasten, neboť viděl ji a viděl, že je živa, zdráva.

Druhý den byl odvahy a odhodlání pln. Za časného jitra spěchal se svým člunkem, nebojácně mířil k místu, na němž k odpočinku byl uložil svoji Kyané. Byl už tomu měsíc, červen hořel v kraji, nad mořem a prudký slunce žár již vnikal hluboko do klínu vod.

Našel ji. A byla bez úrazu!

Jako by spala, spočívala jeho drahá loď pod tíhou vodních spoust. Celou objel, znovu se přesvědčil, že neporušena je tak, jak kdys ji opustil. Patrně byl tehdy čínský velitel

přesvědčen, že potápí se poškozena torpédem, když zahlédl Kyané se zvolna spouštět do hloubi.

Tehdy všechna odvaha se navrátila Alvariovi. Nebojácně rozejel se ve svém člunku po zálivu. Šel vyhledati nepřítele, ponorného obra hledal, který před měsícem mohl býti jeho zkázou a byl zhoubou všeho jeho mužstva.

Nadarmo však jezdil křížem, sem a tam. Marně na všemožných místech tiskl k uším naslouchátka mikrofonu. Nesporně byl záliv prázdný, žlutá ponorka se vzdálila.

Příští noci nebyl hrabě u Sorrenta. K Posilipu připlul se svým člunkem, přistál v přístavišti svojí, Alvariovy vily. Za temna vkročil do sadu, měsíc dosud nevyšel, prošel zahradou až k domu. Oknem skočil dovnitř, tiše jako kočka veplížil se do svých komnat.

Dlouho se tam zdržel. Nikdo nemohl pozorovati snad zvenčí, že by se cos dělo uvnitř vily. Jenom v jednom okně světlo blesklo na okamžik, ale zhaslo, ihned zhaslo.

Když však navracel se hrabě Alvari, nemusil jíž vyskočiti oknem. Starý jeho komorník mu otevíral dveře a zas za ním zavíral. A hrabě nyní věděl, že jeho vila je volna, protože se její čínský tyran, jenž tam krátce pobyl, odstěhoval do Pozzuol.

Hrabě věděl také, že jeho schránka na peníze zachovala se mu bez úrazu, a odvážel si část svých peněz, kterých potřeboval nutně, měl-li dále měniti své batterie pro člun.

Komorník pak, věrný služebník, dověděl se k svému úžasu, že oplakaný pán je živ a že doufá brzy přijít zas a odvésti si s sebou nové mužstvo pro svou milou Kyané.

Po několik dní a nocí potom hrabě znovu bloudil před Sorrentem. Touha nepřekonatelná pudila ho k domku, který tolik skrýval pro něho. Kolikrát jak noční šelma plížil se Giuseppovou zahradou! Slýchal křik a hádky Ninettiných dětí s večera, slýchal napomínající její sladký hlas a k tomu družíval se drsný, suchý kašel Giuseppův.

Nový plán si snoval hrabě v těchto chvílích. Zrál, až uzrál.

Slunce dohaslo za Ischíí a Procidou, poslední úsvit ponořil se do černých vln a nechal po sobě jen hvězdy. Temno padlo na moře i města, padlo i na vrcholy kopců. Nerozhořela se luna ještě nad hřebenem sorrentským, občas jen a slabě, zdáli zaplanulo nad Vesuvem.

Temná postava se přikrčila ke zdi domku Giuseppova; ruka pomalu se sunula a opatrně postavila nádobku na otevřené okno, za nímž kašlal Giuseppe.

Nehnulo se nic v tmě noci dál. Svižný, teplý vítr vanul od Capri a sorrentského mysu, šelestily větve citrovníků, oliv, mandloní. V sladkou noční symfonii splývaly ty zvuky, bez ustání vznášely se vlahou letní nocí.

Ustával však drsný kašel Giuseppův, stále řidčeji se ozýval, až ustal. A ticho bylo, chvíli bylo

němé ticho v komnatě i pod oknem, jež do ní vedlo.

A pak se oknem dovnitř vhoupl Alvari.

Jako zloděj.

A zloděj!

Od této noci ještě toužebněji se díval hrabě ze svých vln na bílý domek. Marně však, neb nezahlédl Ninetty.

Až jednou, k večeru. Zahalena vyšla z domku, dětí s ní. A za dětmi přiklopýtal kašlající otec, naposled se rukou dětí dotýkal, je hladil. Do vozu pak děti posadili, matka nyní loučila se s nimi, otec ještě ode dveří kýval.

Vůz se rozjel, hrabě rychle couval s člunem na moře, aby dostal výhled na silnicí. Nalezl je, byli skoro u Agnella, dále jeli rovinou, pak zabočili v právo vzhůru a ztratili se v křovinách pod hřebenem,

»Patrně do Positana!« vzpomněl si Alvari. »Giuseppe tam míval příbuzné.«

A potom šlo vše u Panciů známou cestou. A jednoho dne viděl hrabě zástup lidí u bílého domku, slyšel hořký pláč a viděl Ninettu, jak zahalena v smutek, vyprovází z domu hospodáře, svého muže.

Jak jím otřásla ta událost! Netušil, že k tomu povede Giuseppův kašel.

Ninetta byla svobodna!

Trpkost zalila mu duši. Vzpomínal. Před šesti lety také byla svobodna! Pod kvetoucím keřem

zas ji viděl ve svém sadě, rozmlouval s ní, ručku její tiskl. A co pak mu řekla?

. . . Alvari si ji přivinul k hrudi, člunek uzavřel . . .

Ale zase opačná myšlenka se vynořila: Je teď opuštěna. Minul nerozum, jenž výsledkem byl nedospělých let. Poučil jí osud. Bude potřebovat opory i ona, i děti její v Positanu.

Ale osud rozhodl si sám, jak rád to činí.

Léto sunulo se k podletí, zeleň sadů potemněla na rovince sorrentské.

Za měsíční noci dlel zas hrabě blízko Ninettina domku. Neopouštěl nyní svojí hlídky, bylať Ninetta tak opuštěna, sama!

A tu křik se strhl v domku.

Zoufalé volání ženského hlasu – Ninetta to byla.

Rychle hnal se hrabě ke břehu.

Dupot kroků. Křoviny se rozevřely, v zeleni jich bílý zjev – k moři se mihl.

Surový pokřik hned za ním. Hrabě poznal žluté.

K vodě se vrhali, broditi se chtěli k Ninettě.

Ale Alvari ji přivinul si k hrudi, člunek uzavřel a potopil se s ním.

Marně sháněli ji žlutí.

XL.

Hrabě Alvari měl sílu lva, když pod ochranu jeho dostala se Ninetta. Lze těžko pochopiti, co síly dodá muži slabá žena. A hrabě měl nyní ve svých rukou Ninettu, byl zodpověděn za ní, měl ji

chránit. Čemu by se byl teď nepostavil tváří v tvář?

Chvěje se blahem, tiskl k sobě omdlelou. Slabý svit žárovky ozařoval matně její bledou tvář. Stopy utrpení jevily se na ní a přece byla krásná. Hrabě srovnával zjev její s vidinou, která z jejího mládí mu utkvěla hluboko v mysli. A shledával, že tytéž rysy vidí v Ninettině tváři, týž způsob, týž strhující, lákající tah ve svěžích, plných rtech.

Neovládl se, sklonil se k ní a líbal a opět a opět líbal krásné, chladné její rty. Ale pod polibky vracel se jim život, růžověly, teplo jimi probíhalo zas. A ruměnec se zase vracel do pobledlých lící Ninettiných.

Pak procitla. A hrůza znova sevřela jí rty a tahy tváří.

Ale poznala hned Alvaria.

»Vy jste živ? Či je to Alvariův duch?«

Tu upomínka na nedávnou křivdu sevřela jí srdce.

»Přicházíte účtovat? Že jsem zradila vás s Giuseppem? Že jsem opovrhla vaší láskou? Což jste neztrestal mne dost, že jste od sebe mne vyhnal, vyhnul se mi na vždycky?«

»Upokoj se, Ninetto, má drahá!« konejšil ji hrabě Alvari. »Zachránil jsem tě teď, ne abych se mstil ti, ale věděl jsem, že's nyní sama, opuštěna, po týdny jsem hlídal dům tvůj, střežil tebe. A dnes, když jsi do moře se vrhla, chopil jsem tě, zachránil tě v tomto člunku.«

Ninetta žasla, klidnila se.

»A vy jste živ? Nezhynul jste v moři, tehdy?«

»Nezhynul, má drahá! Zachránil jsem život, skrýval se pak dlouho, do nynější chvíle.«

»A kde jste byl?«

»Zde, v moři. A v jeskyni se skrývám, znáš ji, pod velikou skalou za Sorrentem.«

»Tam? V té mořské jeskyni?« zatleskala Ninetta. »Jak tam bylo krásně!«

»Můj palác, Ninetto! Můj v Posilipu obsadili žlutí.«

»Ty ohavy! Mor na ně, na proklatce!« klela Ninetta jak pravá Neapolitánka. »Ale palác v Posilipu nyní je zas volný!«

»Ty to víš, Ninetto?«

»Ano, starala jsem se oň celou dobu. Myslila jsem, že se nevrátíte, ale nedalo mi, abych nezvěděla, co se děje v domě, v němž jsem vyrostla. Sama jsem se zřídka odvážila z domu –«

»Pozoroval jsem to. Zřídka jsem vás uviděl.«

Pohleděla na něj, ale ihned vyprávěla dále:

»Ale sousedka má, stará Capucini, docházela na mou žádost často k vaší vile v Posilipu, uvnitř také bývala a zprávy nosila mi odtud.«

»Jak jsi starostlivá!« řekl Alvari. »Což přece jsi nezapomněla?«

»Já nikdy nezapomněla,« odpovídala Ninetta po chvilce mlčení. »Až později jsem pochopila, že jste mne snad měl vy radši nežli Giuseppe. Jinak, krásněji! A zdávalo se mi, že to byla chyba, co

jsem učinila. Giuseppe mne měl snad rád, aspoň první čas. Ale nebyla jsem to jen já, co hledal on. Mohl také jinou mít, já cítila to brzy. A o vás věděla jsem, že jste nechtěl jiné.«

Umlkla. A hrabě netázal se na víc. Viděl, jak se zachmuřila její líc a cosi jako vzdor ji stouplo do očí. Litovala, viděl na ní dobře, že mu pověděla víc, než chtěla. Její hrdost znal a věděl, k čemu dovedla ji dohnati.

»Ale šťastni jsme byli,« počala sama. »Ráda jsem ho měla. A on mi umřel –«

Rozeštkala se, proud slzí zaplavil jí oči, líce. Hrabě konejšil ji, mírnil.

»Viděl jsem jeho pohřeb,« řekl po chvíli, když se počala tišiti. »A děti máš v Positanu,« dodal, aby odvrátil její pozornost jiným směrem.

»Ano, na druhé straně,« odvětila, míníc druhou stranu sorrentského výběžku. »Neviděla jsem jich, co jsou tam,« posteskla si, znovu propukajíc v slzy.

»Podíváš se k nim,« sliboval hrabě. »Jen co uvedeme v pohyb Kyané.«

»Kyané je schopna plavby?« tázala se udiveně.

»Neporušena je,« tvrdil hrabě radostně. »Nechali ji, myslili, že tone proražena, když jsem se s ní spouštěl do hlubin.«

»Kyané!« vzdychla Ninetta snivě. »Jaké to byly krásné časy na ní!«

»Zase na ní popluješ,« utěšoval hrabě. »Mužstvo připravují mi ve vile v Posilipu, v

několika dnech vše bude hotovo. A podnikneme zase cestu mořem.«

»Vy byste mne zas vzal s sebou?« žasla Ninetta, nevěříc sluchu.

Hrabě již již vyznání měl na rtech, říci chtěl jí, že ji stejně miluje a miloval, že rád ji míti nikdy nepřestal. Ale zdržel se a řekl jenom vřele:

»Jsi přec Ninetta! A já tě vychoval!«

Uchopila jeho ruku, políbila ji, než mohl zabrániti. Ale pálil ho ten polibek jak žhavé železo. Rozpaloval spánky, srdce bouřil. Jak byl rád, že dostali se zatím k jeskyni!

V temnu převlékla se žena do suchého šatu, zabalena v pokrývku pak usnula. Hrabě nemohl však spáti. Bděl a hlídal milovanou ženu, její dech poslouchal, lekal se, když prudčeji se hnula, a zas klidu nabýval, když její dech se stával dlouhým, pravidelným.

Druhý den, když Ninetta se probudila, odplul hrabě Alvari k své jachtě. Přirazil se svým člunkem k boku, dotkl se péra v něm. Stěna se rozevřela, člunek vklouzl dovnitř, načež lodní bok se zase uzavřel. Nyní pumpy na tlak počaly svou činnost, rychle naháněly do komory vzduch, takže prázdnila se, voda vytékala. Brzy byla komora prosta vody, hrabě otevřel svůj člunek, vystoupil a otevřev druhou, vnitřní stěnu komory, octl se Uvnitř svojí lodi.

S blahým citem, vzrušen kráčel známou chodbou. Batterie dosud neztratila síly. Světla

rozněcovala se hnutím vypínačů, ve strojovně tiše rozběhly se stroje, když se hrabě dotkl páky. Všechno bylo nedotknuto, Kyané byla v tom stavu, jak ji hrabě opustil.

I dotkl se hrabě páky, spustil pumpy, jimiž prázdnily se zatěžkací komory. Vzduch se rychle hrnul do nich, lehčí stávala se loď. Zvolna počala se přímit, s nepatrným zachrastěním odtrhla se od útesu, na němž spočíval tak dlouho její spodek.

Hrabě zajásal, když cítil pod sebou svou volnou loď. Jinou páku stiskl, vrtule se rozeběhly a loď lehce poskočila a dala se v chod. Hrabě zamířil k své jeskyni. Zastavil pak s lodí nedaleko břehu, aby nedostal se příliš ku povrchu moře. Člunkem převezl pak Ninettu a uvedl ji do lodi.

Byl to divný pocit, který také Ninettinou duší zachvěl, když zas na loď vkročila, kde prožila kdys tolik šťastných, pěkných chvil.

»Mládí, moje mládí!« letělo jí myslí, když zas po tak dlouhé době známou chodbou kráčela a blížila se k dveřím svého pokojíku.

»Smím tam vstoupit?« tázala se tiše.

Hrabě beze slova přikývl, i otevřela dveře. A hned úžasem a radostí vzkřikla:

»Pokojíček! Můj pokojíček!«

A rozechvěna jako dítě, vběhla do komnatky, bílou postel pohladila cestou, hnula záclonkou, jež okno kryla, aby budila tak dojem, jako by se do přírody volné dívalo, pak otevřela malou zásuvku

u toilletního stolku a mimoděk, podle zvyku, rozsvítivši světlo, pohleděla do velkého zrcadla.

Usmála se šťastně. »Vždyť jsem stejně krásná!« letělo jí hlavou.

A pak s prosbou obrátila hlavu k hraběti:

»Budu moci zde zas zůstávati?«

Usmál se vřele:

»Čekal na tě. Nevidíš, že zůstal netknut, tak, jak jsi jej opustila?«

Zarazila se. Teď teprve si uvědomovala, že po léta tak hrabě ponechával její komnatu. Sem as chodil vzpomínati na ni, tu snad plakával i pro ni, pro ztracenou. Vřelý soucit naplnil jí srdce. Zdálo se jí náhle, že přec vždy ho měla ráda.

S vláhou v očích obracela tvář svou k Alvarimu.

Ale rázem zostřily se její tahy. Setkala se s planoucími zraky hraběte a uviděla v nich příliš jasně hořet touhu po ní, lásku. Vzepřelo se v jejím nitru cosi. Asi tak, jak tehdy, před lety. Poznala teď teprv jasně, proč mu tehdy prchla s Giuseppem. On si vybral ji. Koupil si ji od starého Pancia. Zahrnul ji pohádkovým blahobytem, pravda, všechno pro ni udělal a rád ji měl. Ale za to předpokládal, že jest jeho.

Jednal s ní, jako s věcí svojí. On si vybral jí a nenechával, aby vybrala si ona.

Viděla teď dobře, jak to bylo. Kdyby nebyl na jevo dal svoji lásku k ní a volnost ponechával, aby volila si podle srdce, nikoho by nebyla víc měla

ráda na světě než hraběte. Od mládí však vždy byl u ní on. Jiný nedostal se k ní. Viděla, že pro sebe ji chová, přepychem i láskou že ji kupuje. Bez jejího souhlasu, jejž předpokládal jako samozřejmý, nutný.

Proto utekla mu s Giuseppem. Když ji ještě k tomu zavřel! Nenechala se koupit! A teď tohle zde, co jiného je v tom? Žádala ho, aby nechal pokoj pro ni na Kyané? Čekal zas, že jednou do něj přijde, a že poděkuje a že bude jeho. Zase koupě! Sejde s ní však zase!

A chladně obracela znovu na hraběte oči, které v nevoli dřív odvrátila od něho. Nepřátelského cos rázem bylo mezi nimi. Starý jejich spor to byl, to cítili teď oba.

»Dovolíte-li mi, zůstala bych tady,« pravila se studenou zdvořilostí. »Vím, že nebezpečno bude venku. Mohla-li bych nerušeně oddat se zde vzpomínkám, byla bych vám vděčná, pane hrabě. Děti ovšem viděla bych ráda aspoň na okamžik. Dozvědí se jistě v Positanu, že jsem zmizela, a bály by se o mne.«

Hrabě pochopil, co událo se v duši mladé ženy. Přes to řekl vlídně:

»U Positana se zastavíme, až se vydáme na cestu mořem. Zde pak ubytuj se, Ninetto, tak jako kdysi. Jsi zde doma.«

»Doma pro mne nyní bylo v Sorrentu,« odpověděla. »Zde u vás musím spokojiti se s úlohou hosta. Na víc nemám práva.«

Ale v žilách Alvariových vařila se také jižní krev. Proti vzdoru stavěl ihned vzdor, za odmítnutí odvetu. Nenechal však znáti, co si myslí, když pronesl větu:

»Mne život naučil již zásadě, že každý máme tolik práva, kolik si ho osobíme. To zde bude platit pro tebe jak pro mne.«

Přikývla k tomu, nepostřehnuvši, že v slovech těch je úklad. Hrabě zasmál se, však vykládala jinak jeho smích. A rozcházeli se docela jinak, než jak byla by tomu nasvědčovala vroucnost, se kterou se potkali.

Narazily na se tvrdé hlavy. Ale Alvariova se zdála tvrdší. A výhoda byla rozhodně na jeho straně.

»Odjedete dnes ještě k vile pro mužstvo?« tázala se Ninetta, když Alvari se strojil k odchodu.

»Nikoli,« děl na to klidně, »nebude snad ještě připraveno. Dotáži se však správce telefonem. Myslím, zítra večer, že bychom je mohli nalodit.«

Nestalo se to však na druhý den večer. Časně zrána třetího dne odplul teprv hrabě k Posilipu. A když ráno vzbudila se Ninetta, brázdila již Kyané změť drobných vlnek na jih od Capri.

Radostně se obrátila k hraběti:

»Jsem již ráda, že jsme trochu zase na povrchu. Neměla jsem klidných nocí, co jsem na Kyané. Ráno vždy mne hlava bolela, snad čerstvý vzduch to spraví.«

Hrabě odpověděl klidně;

»Mně zas dařilo se velmi dobře. Bude se mi stýskat po těch tichých nocích na dně mořském. Musili jsme však již dále, mužstvo čekalo již dva dny v Posilipu.«

»Nedorozuměl jste se tedy se svým správcem?«

»Nikoli. Byl náhodou vždy mimo dům, když jsem ho volal. A pak jsem doopravdy nechvátal!«

V posledních slovech bylo více vyzývavosti, než hrabě sám si přál. Zalekl se, když je pronesl. Ale Ninetta je pochopila jinak, myslila, že dal jí hrabě na srozuměnou, že jeho vůle rozhoduje na lodi. Obrátila se a beze slova vykročila, aby usedla na horní, polokrytou palubu.

Hrabě podíval se za ní, když odcházela. Škoda, že se neohlédla! Byla by viděla, jak objal pohledem tím celé její tělo, jak v něm touha hořela i vítězství, jak v něm provinění krylo se a bázeň, ale nade všecko láska, opravdová, nekonečná láska.

Takto navštívili Positano, v noci ovšem. Ninetta snad vystoupila s nejistotou a nerozhodnou touhou, zůstat u dětí. Ale zprávy, kterých se jí dostalo u známých, kteří ošetřovali jí děti, naplnily hrůzou její duši. Viděla, že malé děti bezpečny jsou bez ní, ale žena že je vysazena nebezpečí, před nímž vždy se hrozila. Proto ráda vrátila se na loď.

A tak křižovali mořem. Čas pak zvolna měnil jejich poměr uvnitř. Ninettu cos hnalo stále k

hraběti, ač choval se k ní chladně od prvního dne. Nerozuměla té tajné síle. Vykládala si ji tím, že tentokrát jí hrabě nechal volnost, aby sama rozhodla si o svém osudu.

Mýlila se velmi. Nemohla však o tom věděti. A znenáhla ji počínalo mrzeti, že hrabě přesně vyhovuje přání, které pronesla při vstupu do lodi. Zdálo se jí časem, že by potřebovala, by měla duši blízkou u sebe. Často bývalo jí nevolno a marně doufala, že pomůže jí čerstvý mořský vzduch. Trpěla, že hrabě si jí málo všímá. Kdyby byla viděla, jak starostlivými ji stále stíhá pohledy!

Bylo mnoho nedorozumění na té lodi, která jako stín se tajuplně míhala ve klínu modrých vln.

Za toho stavu na ni přišli Nekolovi se Strucksem.

XLI.

Alvari již dlouho s bolestí a hněvem pozoroval utrpení Evropy. Dny a noci přemýšlel, jak pomohl by ubohým, toužil s jižní důvěřivostí po prostředku zázračném, jenž rozlomil by hrozné jho, jež stisklo Evropu.

A tu, opravdu s nebe, přišli divotvorci.

Nekola znal Alvaria. Důvěru měl svrchovanou k němu, jistě právem. Zachráněn byv jako divem jeho lodí, bez obalu vyložil mu, jak se dostal sem a proč. Hrabě žasl, slyše o úžasné síle, kterou do rukou jim kladl objev Lesinův. Vždy byl

přesvědčen, že myšlenka ta, jednou rozluštěna, změní tvářnost země a s ní život člověka. Neuvažoval však nikdy o tom, že by energie, uvolněné rozbíjením atomů, se mohlo použíti jako válečného prostředku.

Hned mu bylo jasno, že ta možnost je. Pochopil, že také v tomhle směru objev Lesinův by mohl znamenati nekonečnou moc. A jak jí mělo zapotřebí uhnětené bílé lidstvo!

Alvari se vrhl v náruč přátelům. Odhodlaně postavil se po bok bojovníkům za svobodu. Hlavně však, že dal jim k použití prostředky, kterých nezbytně jim bylo potřebí.

Jak žasl Strucks a Nekola, když řekl Alvari:

»Nevíte snad ani, Armstrongovy závody že jsou mým vlastnictvím. Poměry pak jsou tak příznivé, že budete v nich moci podniknouti, co vám bude libo. Neboť nelze mluviti tam o nějakém dohledu, ježto zdejší žlutí pohlaváři dbají jen své zábavy a jejích podřízení ovšem dělají to zrovna tak.«

Tak s nejsmělejšími a nadějnými plány vraceli se všichni k Neapoli.

Hosté na Kyané byli zdrávi, nebezpečnou lázeň odstonala jenom Manon, ale ještě jenom lehce, díky pečlivému ošetření, jehož dostalo se jí hned na lodi. Zvláště Ninetta se plně věnovala plavovlasé paní, jejíž modré, přímé oči získaly ji prvním pohledem. Stávaly se rychle přítelkyněmi a nikdo neviděl to raději než hrabě Alvari.

Za bouřlivé noci přistál hrabě u své vily v Posilipu. Nevystoupili však na pevninu. Napustili zatěžkací komory a Kyané se zvolna potápěla hloub a hloub, až spočinula na dně v plné tišině. Zuření vln nedoléhalo sem, ač vichřice se prudce hnala z jihu a vpadala plnou silou v neapolský záliv.

Před svítáním bouře ustala a Kyané se bez nehody umístila pod podlahou přístavního domku. Odtud byl z ní volný výstup padacími dveřmi, z domku pak se nepozorováni mohli cestující odebrati pěšinami, zakrytými křovím, do hraběcí vily.

Ještě dopoledne přibyl do paláce Frisio, ředitel obrovitých dílen Armstrongových v Pozzuoli. Byl to spíše přítel Alvariův, nežli podřízený, Hrabě neváhal se svěřiti mu se vším, oč teď šlo. Ostatně to bylo nutno, neboť dosud mnoho chybělo, aby dílo bylo dokonáno a aby vynález Lesinův byl prakticky zužitkován pro lidstvo. Bylo třeba zhotoviti vhodné stroje, které sice byly vylíčeny v rukopise Lesinově, nebyly však nikdy zhotoveny a tím méně uvedeny v chod.

Dílny Armstrongovy byly ideálním místem pro tu práci. Obrovské ty strojírenské závody byly opatřeny vším potřebným a vyráběly nejrůznější stroje. Frisiovi bylo hračkou zkoušeti zde různé modely a pracovati se Strucksem o zhotovení vhodných přístrojů.

Dlouho potrvaly tyto práce. Od počátku bylo patrno, že dílo bude zdárné. Ale uplynul přec více nežli měsíc, nežli zhotoven byl stroj, jenž vyhovoval. Bylo patrno však hned, že možno ještě zlepšení, a pracováno dále.

Zatím pracoval však Strucks také svým směrem. Těsně v samém břehu zařídil mu přítel Frisio malou laboratoř, ve které Strucks pokoušel se vyrobiti z téže látky věc jinou. Věděl, že katalysátor A, čili čís. 2, rozkládá atomy všech hmot na jeden ráz. Výbuch na ostrově, který stál život Bertranda, byl úžasnou ukázkou nesmírné síly, kterou dovede tato látka rozpoutati.

Strucksovi šlo nyní o to, zhotoviti katalysátor, jenž byl by mezi A a B. Kdyby to bylo možno, byl by rád měl možnost říditi a ovládati sílu výbuchu. Tak, aby měl možnost, vyvolati výbuch slabší, nebo silný, nebo explosi o katastrofální síle.

Nepochyboval, že je to možno. Toužil pak, zhotoviti bomby síly nestejné, jichž mohlo by se použíti podle potřeby. Šlo však hlavně o to, omeziti rozšíření výbuchu; neboť v Bertrandově případě mu bylo jasno, že tak hroznou katastrofu nevyvolalo nepatrné množství látky, se kterým se dělal pokus. Strucksovi i Nekolovi bylo jasným, že pokusná látka zahájila rozklad atomů, ale ten že rozšířil se tak, že ostrov celý vyhozen byl do povětří.

»Takovýmto způsobem by bylo možno, zeměkouli rozmetati v prach a vrhnouti ji do

prostoru vesmíru,« pravil jednou Strucks. »To však zatím nechceme a máme na to čas.«

Frisio byl dobrým, nadšeným spolupracovníkem Strucksovým i Nekolovým. Strhoval jej Strucks svou vytrvalostí a neústupností, se kterou se vrhl do díla. Někdy však se lekal vášnivosti, kterou pozoroval u Struckse.

»Mívám dojem,« pravil jednou před Nekolovými a před hrabětem, »že je cosi šíleného v jeho jednání. Jeho výroky jsou leckdy nesouvislé, patrno, že články z myšlenkových jeho řetězů některé se náhle ztají, nevynoří ani v jeho vědomí. Souzení pak jeho postupuje zdánlivě bez souvislostí, zdánlivě však pouze, ve skutečnosti není tomu tak.«

»Ale,« dodal, »má-li někdo rozřešiti tento problém, jediný to může býti Strucks.«

A přec ta věc se vyvíjela zvolna. Mnoho pokusů se provedlo a mnoho týdnů uplynulo. Se zářící tváří vrátili se jednou všichni čtyři muži do vily. Ninetta a Manon spolu byly v síni, když k nim rozechvění muži vstoupili.

»Věc je rozluštěna,« slavnostně jim hlásil Nekola. Obrátiv se k Manoně pak dodal:

»Objev tvého otce, Manono, osvědčil se skvěle. Nebude již nikdy sporů o zdroj energie. Rozbíjení atomů je věcí hotovou, energie takto uvolněná není omezena žádnou hranicí. Bylo-li kdy možno mluviti o vykoupení, nuže, lidstvo bude

vykoupeno, nesmrtelnou myšlenkou tvého zvěčnělého otce, Manono!«

»Jste majitelkou moci, paní,« skláněl se hrabě před Manonou, »jaké dosud neznal svět. Kdybyste jí chtěla využíti, byla byste nejslavnější královnou světa.«

Tu promluvila Manon:

»Vynález mého otce patří lidstvu. Mně a mému choti stačí vědomí, přispějeme-li tím k štěstí lidstva. Víc nebudeme nikdy chtít.«

»A válka žluto-bílá je teď vyřízena,« radostně zahovořil Alvari. »Nebude již třeba sporů o uhlí, teď s klidem mohou žlutí vrátiti se domů.«

Tu však zřetelně se Manon zarazila. Nekola si nepovšiml toho hnutí.

»Můžeme teď žlutým učiniti nabídku míru. Není příčiny, proč by nepřijali. A byl by čas po všech těch hrůzách, k nimž až lidstvo kleslo.«

Manon povážlivě zakývala hlavou.

»Avšak –,« řekla, nedopověděla.

Tu ostře vzkřikl Strucks:

»Zas vám měknou mozky humanitou? Což jste dětmi pouhými a jako děti zapomínáte hned po minutě, co se dalo před chvílí? Jděte, nabídněte tygru mír a ukažte mu, že má džungli plnou jelenů a kozlů! Nemyslíte, že vám pro zábavu zlomí vaz? Vy však chcete provésti věc horší. Chcete říci násilníku, který vpadl do vašeho domu, usadil se v něm a v něm si libuje, tomu chcete říci: ‚Nalezl jsem poklad. Dosti veliký je

pro nás oba. Vezmi sobě půl a jdi! Víte, co as udělá?‘ Řekne: ‚Ukaž! Dej mi poklad sem!‘ A vezme poklad celý, vás pak znovu vypudí z vašeho domu, neboť se mu zalíbilo v něm.«

Tak se rozhorloval Strucks. Bledá jeho tvář se rozhořela, žíly naběhly mu na čele. Frisio však spěchal vysvětliti věc:

»Spor ten mezi námi není dnešní, paní,« řekl. »Viděli jsme již, že nesporná je věc o použití atomové síly pro praktickou potřebu. Pan inženýr Strucks však stále soudil, že je třeba rozluštiti také druhou otázku. To jest, najití katalysátoru, který by sice nerozkládal atomů na jeden ráz, přece však tak rychle, aby došlo k výbuchu. Měli bychom takto třaskavinu nedozírné síly. A pan inženýr je přesvědčen, že ona právě rozhodla by válku, ovšem mocí.«

»O to jde, zda má být tato válka ukončena smírem, nebo hrozným krveprolitím,« vysvětloval Nekola.

Alvari však zakolísal účinkem slov Strucksových a krče rameny děl k Manoně:

»Vy musíte teď, paní, rozhodnouti. Prodlouží se ovšem utrpení našich lidí, budeme-li ještě dále pátrati a hotoviti prostředek útočný. Otázkou však jest, co bude jistější.«

»A proč já mám rozhodnouti?« řekla Manon plna úzkosti. »Jste zde muži, širokého rozhledu –«

»U nás u Germánů,« ozval se ostře Strucks, »v šerém dávnověku o takových otázkách vždy

jenom ženy rozhodovaly. Muž má rozum, ale to je schopnost velmi omezená. Žena říditi se nechá pudem, který nezklame.«

»Jsi právoplatnou majitelkou vynálezu otcova,« dodal vážně Nekola. »Tobě sluší rozhodnouti, co se má díti s ním. Neváhám ani okamžik ti nechat rozhodnutí, neboť vím, že také rozum tvůj je pronikavý, ženo má!«

A tu Manon jako by náhle byla vzrostla. V údivu se všichni na ni zahleděli.

»Prozřetelnost má své cesty,« řekla, »a mně zdá se, že je nyní chápu. Proč se otcův vynález tak dlouho skrýval? Nepřichází nic, dokud na to není čas. Kdyby se nám byla závěť mého otce dostala do rukou před třemi lety, byla by bývala neporušena. Byli bychom měli označený katalysátor, jehož možno užívati pro praktickou potřebu. Byli bychom ho použili, ani bychom nebyli sáhli na druhý, označený jako látka nesmírně nebezpečná. A pak snad přišli žlutí a vzali si otcův objev bez překážky.«

»Nyní přišel za války a hrozné poroby. O úžasné síle katalysátoru druhého jsme se musili, bohu budiž žel, přesvědčiti. Uviděli jsme, že jde tu o prostředek mocný, jakých dosud lidstvo v rukou nemělo. V tom je pokyn! A já nyní chápu, čeho jsme dřív nechápali. Proč můj otec vypsal ve své závěti složení dvou katalysátorů a ne jednoho. Druhý má být na ochranu prvního, má dát majiteli moc, aby obhájiti mohl objev takového významu.«

»Tím jsou pro mne tyto věcí jasné. Nedovolím,« ostře zakončila Manon, »aby otcův objev dříve vyšel na světlo, dokud nenajde se také prostředek tak mocný, který dal by nám do rukou sílu a moc k jeho obhájení. Teprv potom bude možno vyjednávat!«

»Rozhodla jsi,« řekl prostě Nekola a nakloniv se vtiskl políbení na ženinu ruku.

Alvari se uklonil a po něm Frisio. Za to Strucks se živě pohnul, v rukou smáčkl čepici, již držel od doby, co vkročil:

»Prokázala jste dnes, myslím, velkou službu lidstvu! Uvidíte, že jste měla pravdu. Poděkují vám, jak tady všichni stojí!«

»Jaká jste obdivuhodná žena!« řekla nyní Ninetta. »Záviděla bych vám, kdybych vás neměla tolik ráda.«

Manon pohladila Ninettu a políbila ji na snědé líce. Alvari však se nezdržel a řekl:

»Každá z žen je královnou. Ta větší, ona menší. Ale každá, jen když jí chce být!«

Ninetta neodpověděla. Byla tolik stísněna za posledních dnů.

Ale o objevu Lesinově bylo rozhodnuto tak, jak přál si Strucks. Byl pak smluven plán, který obsahoval mnoho věcí. Dílny Armstrongovy připouštěly velké možnosti a zvláště Strucks se silně zasazoval o to, aby využili všeho a připravili, co se jenom dá.

Do Prahy pak byla dána nová zpráva. Opatrně, přes Marseille a přes Paříž. Vyzývali znovu svoje spolupracovníky, aby nezačínali si s vážným bojem, dokud nepřijde jim ku pomoci jejich prostředek. Poslechli jich, počítali s tím, že ještě zimu budou musit přetrpěti pod jhem žlutých barbarů.

Ameriku zpravil Blackford z Paříže. Brighton s presidentem radili se, výsledek však byl, že řekli: »Bude jistě dobře, nabudou-li bratři Evropané tolik moci, aby sami vyhnali tu žlutou neřest. Nebude však na škodu, když my budeme připraveni tak, jako bychom sami měli zdolat čínskou moc. Ochráníme aspoň svoji Ameriku, aby v ní snad nehledali žlutí náhrady.«

Brighton pak měl dodatek: »Obranu pak, možná, započneme útokem.«

Tak zájmy vyšší byly předmětem snah a tužeb těchto lidí. Přec však nebylo lze potlačiti plně zájmy osobní. Za chladného dne měli hrabě Alvari a Nekola rozhovor až příliš soukromý, sedíce v útulném kabinetě hraběte, kam tento pozval Nekolu.

Alvari byl právě domluvil a zachmuřeně zahleděl se oknem na záliv, jehož vlny vysoko se zdvíhaly a ku přístavu valily své bílé vrcholy. Lehká mlha zahalila pobřeží, nevysoká však a nad ní tměl se Vesuv, s čelem zahaleným táhlou, bělošedou pokrývkou.

Nekola však, jak se zdálo, nebral věc tak příliš vážně. Rozhodně se mu zdála snazší, než jak jevila se hraběti.

»A je si toho vědoma?« ptal se Nekola.

»Myslím, že již ano,« odpovídal Alvari. »Dlouho toho nevěděla. A já ovšem také ne. Myslil jsem, že její smutek spočívá ve stesku po dětech. Zajeli jsme znovu k Positanu. Ale vrátila se na loď stejně smutná. Nabídl jsem tedy, by si děti vzala na loď. Prudce odmítla. A tu jsem pojal podezření. Pozoroval jsem ji. Jsem tak trochu lékař. A mám nyní jistotu. Ona přikládala všechno koupeli, kdy utíkajíc před žlutými zlotřilci se vrhla do moře. Nyní však již, zdá se, tuší pravdu.«

»A Giuseppe, řekl jste, byl dlouho nemocen?«

»Dlouhé měsíce byl pouhý stín. Měl souchotiny a Ninetta se ho bála.«

»Nyní ovšem neví –,« řekl Nekola a Alvari přikývl hlavou.

»A vy jste se bál jí říci pravdu?« usmíval se Nekola.

»Bojím se dál!« řekl Alvari. »Příteli, to neznáte žen z jihu! Zabila by mne anebo sebe, kdyby se teď dozvěděla pravdy. Věřte mi to!« pokračoval, vida nedůvěru v tváři Nekolově. »Nemýlím se v našich ženách. Naše žena má obzvláštní hrdost. Dovede ji hravě vzdáti, ale sama, ze své vůle. Nikdy nenechá si jí však vzít. A stane-li se tak, pak dovede se mstít.«

»Můžete mít pravdu,« mluvil Nekola. »Studoval jsem dosud pouze energii neživou. Vím, že žena bývá často stvořením, jež rozum samo odpuzuje od sebe. Ale také vím, že dovede včas rozum dostati. Myslím, rozebrat ji trochu, vyložit jí vše –«

»Ale jak? To každý nedovede,« malomyslně děl na to Alvari.

»Nejlépe to umí zase žena,« mínil Nekola. »Kdybyste si přál, by věci ujala se moje žena –«

»Příteli! Já neodvažoval se doufat v její pomoc! Ale kdyby –«

»Buďte bez obav. A uvidíte, co dovede žena. Zvláště moje žena!« smál se Nekola.

»Nebude to lehký ořech!« mínil vážně Alvari. »Ale budu vždy vám vděčen, pomůžete-li mi luštit jej!«

»Rozlušti se sám. Rozpadne se. A bude se kutáleti k vašim nohám!« smál se Nekola.

XLII.

Jarní slunce padalo velkým obdélníkem na podlahu v úřadovně pražského velícího generála. Tvořilo jasnou, zřetelně omezenou prostoru ve vzduchu, v níž se mihotaly tisíce drobných, šedobílých částek prachu. Duben se smál do oken a byl teplý, krásný.

»Ne, ne! Nemohu vám odpověděti nic jiného.«

»Měl jsem jen za svou povinnost –«

»Vím, myslíte to dobře. Jste jen trochu ustrašený. A chvátáte domů. Jste as ženat. Ale neumíte-li si tady najít náhrady, máte si vzít svoje ženy sem –«

»Jsem svoboden, pane generále!« řekl na to Tao-fung.

»Zvláštní člověk! Však se mi to zdálo u vás nějak nudné.«

»Není zde už Kan-tai-pek!«

Lao-šeu se zarazil. Bylo to řečeno s obzvláštním důrazem, takže musil pochopiti. Překvapilo jej však, že ví pražský generál o jeho londýnských a pařížských zvycích a zábavách. Ale hned byl rozhodnut, nevšímati si té narážky.

»Oh, nejsem pro orgie!« řekl zcela klidně. »Ale škodí, je-li člověk stále sám. A uškoditi sotva může trochu zábavy.«

»Mám na ni, myslím, ještě čas,« řekl Tao-fung smířlivě. A zahleděl se při tom stranou na prošedlý vlas i vous vrchního velitele. Zamyslil se, hlavou letělo mu, jak se změnil starý Lao-šeu. Oposičník proti Tsing-hungovi, Kan-tai-pekův nepřítel. Všechny jejich vady sháněl, vytýkal a na pranýř je stavěl. Pak ho sama postavili na nejvyšší místo. A on vkrátce klesl o víc, než oč povznesla se jeho důstojnost.

»Doklad, jak se rozkládají naše síly!« pomyslil si Tao-fung. »Od shora se začíná i zdola. Není pevnosti v nás, stálé odolnosti –«

Lao-šeu mu porozuměl patrně. Jako by četl jeho myšlenky.

»Jen konat svoji povinnost!« řekl se zvláštní ostrostí. »Ale dobře a s úspěchem! Na to jenom hledím, z ostatního ochoten jsem mnoho prominouti.«

Tao-fung by byl tak leccos namítal. Ale neučinil tak. Nemělo to smyslu. A měl už dost zlé vůle s vrchním velitelem. Nebyli si přáteli, to bylo jasné. A svorně vzájemné to bylo, jak vykládával Nuri.

Ale Nuri radil dobře svému generálu:

»Bylo by snad správno vysazovati se,« říkal, »kdyby bylo možno čekat výsledek. Toho zde už není. Strom je možno udržeti, dokud se nenaklonil příliš. Dětský prst jej v první chvíli udrží. Ale umačká i obra, nahne-li se více.«

Tao-fung si nyní na to vzpomněl. A již mlčel.

»Abych vám tedy řekl pravdu na rozchod,« obrátil se nyní k němu vrchní velitel, »jsem se stavem věcí u vás spokojen jen zpola. Mám obavy o Prahu, řeknu vám to přímo. Mnoho vězí ve vás, nechci vám snad tajit svoje přesvědčení.«

»Ale něco je i v tomto městě,« pokračoval. »Podivné to město, tahle Praha! Úchvatně je krásné, pravda. Ale vždycky vzdorné, nepoddajné. Cizinec chtěj nechtěj podléhá tu kouzlu. Přišel-li sem jako nepřítel, zde malátní a chabne. Splývá s tímto lidem. A to není dobré pro dobyvatele. Ten musí zůstat cizí, povznesen. Zde se

neudrží. – Myšlenky jsou tady jiné, ve vzduchu visí. – Neviděl jsem toho u nás, na západě.«

»Mám v Londýně i v Paříži jiný poměr,« počal nyní Lao-šeu ostřeji. »A také jiné vojsko. Vlažnost velitele se nutně musí přenést i na jeho vojsko. Vám zde trochu vítr zavanouti, máte odzvoněno. Přál bych vám tak vidět moje žluté čety v Anglii! Satanáš by mohl přijít s naším drakem, na nás v Anglii jsou krátcí!«

»Máte shromážděno velké vojsko k výpravě do Ameriky. Máte velké vzdušné loďstvo, z celé Evropy jste stáhl aviony do Anglie. Doufám, že to není pro tu nepatrnou srážku, kterou sehrály vám tlupy uhlokopů z Walesu?«

»Potáhneme –«

»Kam?«

Byla velká smělost v této otázce. Tao-fung si sám snad nebyl vědom, že i jeho prudká řeč je známkou úpadku a zkázy v kázni žlutých. Ani Lao-šeu si neuvědomil vše dobře.

»Ne, to není proto,« řekl vysvětluje. »Ostatně to byl jen pouhý úskok. Ve Walesu se nestalo nic vážnějšího, tam to bylo sehráno jen proto, abych stáhl svoje síly do Anglie.«

»Což jste učinil!« ušklíbl se Tao-fung.

»Však pouze k vůli Americe!« vymlouval se Lao-šeu. »Ovšem zatím odboj, pravý odboj, taký, jaký čekám, že mi tady vyvoláte vy, ten povstal ve Francii, v Cambrai, Budí se tam odborové

organisace,« ostřel hlas vrchního generála, »pozoruji tohle nebezpečí! Vy zde činíte to –!«

»Pochybuji, že se budí organisace,« řekl Tao-fung. »Budí se tam všecko! Ale nevyvolali jsme to snad odtud ve Francii, pane generále!«

»Nevyvolali, to vím, však uvidíme brzy, co se stane zde. Pak snad nechají si říci v Pekingu –«

»Oh, kdyby už chtěli!« vzdychl Tao-fung. »A mám tam přece přímluvčího!«

»V Pekingu? A vy?« Lao-šeu se pozastavil.

»Ano. Generála Kan-tai-peka!«

Lao-šeu se tentokrát nemohl zdržeti smíchu. Ale vzpamatoval se včas a neopomenul štípnouti Tao-funga:

»Oh! Podceňoval jsem neprávem vašeho předchůdce.«

Tao-fung zrudl. Ale přece se ovládl. Mlčel.

Tu vkročil vážně Nuri:

»Telefon! Přeje si kdosi mluviti s panem generálem.«

»Se mnou?« ptal se Tao-fung.

»Ne,« řekl adjutant, »s panem vrchním velitelem.«

»Zeptejte se, kdo je to!« nařídil Lao-šeu pražskému generálovi. Byl zjevně v jeho rozkaze úmysl, ponížiti Tao-funga před jeho podřízeným. Tao-fung již chtěl rozkaz dáti dále Nurimu. Uvědomil si však, že byl dán přímo jemu. Poslechl tedy bez hlesnutí.

»Nuže, kdo to je?« ptal se Lao-šeu netrpělivě, sotva Tao-fung přistoupil k telefonu. Tao-fung neodpověděl, zahovořil do telefonu, pak hlásil:

»Výbor pro svobodu evropského lidstva.«

Lao-šeu zbledl a hned zase zrudl. Řídký, rozcuchaný vlas na lebce zřejmě se mu zježil:

»Cože? Výbor pro svobodu – takové tu máte věci?«

»Ovšem,« pokračoval rozhorleně, »Praha, sídlo svobody!«

»Je to výbor evropský! Je také pro Paříž a pro Londýn!« poznamenal suše pražský generál.

»A že se hlásí tady?«

»Chtějí mluvit s vámi. A vy jste přece zde!«

»Ale jak pak mohou vědět o mé přítomnosti tady?« zuřil Lao-šeu.

»Jste s nimi spojen, pane generále!« odbyl ho Tao-fung. Ale neodvážil se již dodati: »Zeptejte se jich!«

Lao-šeu na něho zlostně pohleděl. Pak se vrátil k telefonu, naslouchal.

Náhle vyskočil.

»To je smělost! Hrozné! Vojsko! Zatknout!« křičel jako pomatený.

»Koho?« ptal se Tao-fung.

»Ty lotry, tady!«

»Kde?«

»U telefonu!«

»Je to rádio!«

Lao-šeu nic na to nedal.

»Víte, co chtějí?« křičel. »Poslouchejte!« A podával naslouchátka Tao-fungovi.

Ten je převzal a pohlédnuv na Nuriho, řekl: »Piš!« Pak diktoval:

»Výbor pro svobodu evropského lidstva přeje si navázati styky s vrchním velitelstvím čínské okupační armády. Soudí, že již není třeba bojů mezi bílým plemenem a žlutým. Chce o té věci přesvědčiti čínskou vládu, aby mohlo býti čínské vojsko odvoláno z Evropy a mohl nastati zas mír a klid.«

Dokončil a obrátil se na vrchního velitele:

»Tohle přesahuje moji pravomoc. Věc se týká vás a celé Evropy.«

Ale Lao-šeu byl vskutku stár a dětinský. Odpověděl:

»Dříve bych rád zjistil, jaké to tu máte poměry! Můj příjezd sem byl tajný! Jak mohou věděti, že jsem já zde?«

»Možná, že to vědí z Anglie,« vracel mu Tao-fung. »Ostatně by bylo dobře, otázat se jich.«

»Také že to udělám!« obracel se Lao-šeu zas k telefonu. »Odkud víte, pánové, že jsem dnes zde?«

»Odletěl jste z Londýna dnes ráno v pět, v Paříži jste pobyl do devíti –«

»K čertu!« zaklel vztekle Lao-šeu. A hned obrátil se s podezřením na pražského generála: »Jak jste to jen mohl vědět?«

»Nevěděl jsem to, však tušil,« odpověděl Tao-fung.

Ale v telefonu asi naléhali na odpověď. Lao-šeu se musit vrátit k němu.

»Snad by bylo lépe hovořiti ústně,« navrhoval poťouchle.

»Bude to snad brzy možné,« znělo z telefonu. »Dosud nemáme to za vhodné.«

»Dobrá! Dobrá!« konejšivě mluvil stařec. »Aspoň prosím, s kým mám potěšení mluvit?«

»Zde inženýr Nekola!«

»Bestie!« zaklel znovu Lao-šeu. »Počkej!« A přikryv rukou mluvítko, nařizoval rychle:

»Sledujte směr vln! Budu prodlužovat rozmluvu –«

»Nebudete prodlužovat rozmluvu!« zaznělo však z telefonu s takou silou, že hlas bylo slyšeti po celé místnosti.

»Úžasné! Úžasné!« šeptal Lao-šeu, ulekán ustupuje i s naslouchátky telefonu. »Jaký to mají podivuhodný stroj!« hrozil se.

»Takový, že slyšíme i vaše šeptání!« odpověděl mu zas mimo nadání hlas z telefonu.

Lao-šeu ztrnul. Krve by se v něm nebyl dořezal.

»Londýn!«

»Pánové!« vracel se k telefonu.

»Londýn!«

»Jste nutně volán, pane generále!« odpovídalo mu z telefonu trochu výsměšně. »A snad budete jinak mluvit za hodinu nebo zítra.«

»Londýn!«

»Dobrá!« loučil se tedy Lao-šeu. »Budu zítra v Londýně –«

»Nebudete, pane generále!« končil s ním řeč Nekola.

»Londýn! Londýn!« volalo již s netrpělivostí rádio.

»Ano! Haló! Tady Praha! Lao-šeu, vrchní velitel. A kdo je tam?«

»Tady Fan-si, velitel Londýna.«

»Přejete si, generále?«

»Hlásím vám svou smrt, generalissime!«

Lao-šeu nevěřil sluchu.

»Zešílel jste, generále?«

»Bohužel, ne! Ale Anglie je ztracena.«

»Ztracena? Anglie? Šílíte!«

»Hlásím skutečnost!«

»A co se stalo?«

»Přepadení!«

»Kým?«

»Amerikou.«

»Amerikou? A naše vzdušné loďstvo?«

»Rozmetáno hned, jak vzlétlo. Vzdušnými torpédy, jež nad to vyhodila jedovaté páry.«

»Pěší vojsko?«

»Pobito v massách. Otráveno plyny, zbytky dotlučeny«

»Ale řetěz hlídek nad oceánem?«

»Nezahlédl nepřítele. Podpluli jej.«

»Cože? Podpluli?«

»Jejích létadla jsou ponorná. Tím nás překvapili. Padli na nás, smetli nás. Mají hroznou látku, nic jí neodolá«

»A Londýn?«

»V jejich rukou.«

»Odkud mluvíte?«

»Z vaší úřadovny. Pan admirál Brighton dovolil mi laskavě.«

»Brighton! Kde je?«

»Stojí vedle mne. Poslouchá druhým naslouchátkem.«

»Zde admirál Brighton!« ozval se nyní jiný hlas v telefonu. »Prominťe, že s sebou naslouchám. Není to zvědavost. Čekám jen, až domluvíte, abych vám dal radu.«

»Jakou?« ptal se Číňan vzpurně, pohrdlivě.

»Byste přistoupil hned na návrhy Výboru!«

»Nikdy!« vzkřikl Lao-šeu divoce.

»Učiňte tak dobrovolně, než budete přinucen!«

»Nepřemohou mne!«

»Mýlíte se. Ztratil jste již Anglii.«

»Celá Amerika vrhla se tam na ní!« ušklíbl se Lao-šeu.

»Měl jste tu však také celou Čínu!« oplácel mu Brighton. »Boj však nerozhodlo množství, nýbrž prostředek, jenž dán byl Americe k použití.«

»Kým?«

»Výborem.«

Tu zaklel znovu Lao-šeu a přímo do telefonu:

»Postavím se třeba peklu!«

»Udělejte to!« končil Brighton rozmluvu. »Ale setkáte se s něčím, před čím zachvěje se samo peklo.«

Ledový chlad otřásl i čínským generálem.

»Pane – pane admirále!«

Ale ticho bylo v naslouchátkách. Přece však –

»Pane generále,« – byl to Fan-si, jeho hlas se zachvěl v telefonu – »odevzdávám šavli panu admirálu –«

A pak zadunělo temně v naslouchátkách.

»To byl voják!« pohnut šeptal Tao-fung.

Ale Lao-šeu se vzchopil. Vzkřikl jako divý:

»Přece nepovolím! Rozhlas! Všem komandům v Evropě! Všechny síly soustředit a napnout! Bez ohledu v boj! Vzhůru na Anglii!«

XLIII.

A počalo období z nejhroznějších v historii této země. Došlo k rozhodnému boji obou plemen, kterým náležela budoucnost. Prožila již strašné chvíle naše matka země. Ve velikém ničení boj zuřil ve všech částech jejích, dým se valil po všech mořích. Ale tehdy mnoho lidí zápasilo malou silou. To se nyní obrátilo. Méně lidí zápolilo snad, ale silou rozpoutanou, která otřásala zeměkoulí od pólu až k pólu.

Za konečné tyto hrůzy nesla zodpovědnost žlutá rasa. V poblouznění šíleném, opojena počátečním vítězstvím, snažila se zardousiti rasu bílou. Nevolila žíti v klidu vedle druhé, vládnout chtěla světu. Bílé plémě bránilo se smrti. Překonalo žlutou rasu v hrůze. Ohrozilo samo její bytí, na kolena přitisklo ji k zemi. Nechtíc bylo by ji zničilo.

To však byl již konec. Skoro po boji.

Děsné bylo však již první zápolení, když se oba kmeny postavily čelo proti čelu. Bílá rasa méně byla vinna bezohlednou zkázou. Výbor pro svobodu bílé rasy všechno podnikl, aby zamezen byl nepotřebný zápas. I když odmítl jej Lao-šeu, neváhali bílí znovu podat ruku k smíru. Třetí den po obsazení Anglie doručena byla nota vrchnímu veliteli okupačních vojsk a spolu odeslána do Pekingu.

Smířlivý byl její tón. A zněla takto:

»Výbor pro svobodu bílé rasy pokládá si za čest uvědomit vládu čínské republiky spolu s vrchním velitelstvím čínské armády, jež drží Evropu, že přízní osudu se zdařilo jí odkrýt pramen energie, který na vždy může skončit zápas mezi Evropou a Asií. Evropa již nikdy nebude mít nutno, aby uhlím kryla potřebu své síly. Čínská republika může býti bez obavy, že by nyní Evropa snad ruku vztahovala po uhelném jejím bohatství. Lidstvo vůbec od nynějška bude

moci nechat uhlí dřímat v země útrobách, bude moci volně přes práh skalní pustit peřejí a vodopádů proud. Neboť dosti, v libovolném množství, energie dá mu rozklad atomů, který umožnila Lesinova myšlenka.

Věc je prokázána, prakticky je vyzkoušena. Lidstvu dostává se daru nekonečné ceny, otvírá se cesta nekonečných možností. Vynález je v rukou Evropy. Evropa však nechce využít ho zištně ve svůj prospěch. Ochotna je dát jej k blahu a zdaru všeho lidstva.

Avšak žádá vládu čínské republiky, aby uzavřela čestný mír a vyklidila Evropu. Nebude již sporů o zdroj energie mezi národy. V pokoji a klidu mohou žíti spolu, společně se starajíce o blaho a rozvoj veškerého lidstva.

Výbor pro svobodu bílé rasy žádá vládu čínské republiky, by s ním blahovolně navázala styky, by jí mohl podat důkaz o svém tvrzení, o dosahu Lesinova vynálezu, o možnostech, které z něho plynou, a o dobré vůlí Evropy, žíti se žlutými bratry jako rovnocenný přítel s přítelem.

Dáno v Praze patnáctého dubna roku 2979.

Za Výbor pro svobodu bílé rasy:

Inženýr Nekola. Admirál Brighton.«

Úžasná byla čínská odpověď! Dějiny neznaly surovější zpupnosti a drzejší bezohlednosti. Hned den na to oznámilo čínské vrchní okupační velení rozhlasem odpověď čínské vlády po celé Evropě:

»Vláda čínské republiky v Pekingu, dnes vzavši na vědomí žádost Výboru pro svobodu bílé rasy za mír, odpovídá tímto, že nemá smyslu takto přednesená žádost, neboť není války v Evropě a nemůže jí ani být, neboť Evropa je právem moci obsazena čínským vojskem. Evropa je součást čínské říše. Pokus o vzpouru, snad sotva možný z nedostatku síly, ztrestala by čínská vláda přísně.

Má-li význam nějaký snad vynález, kterým pochlubil se Výbor ve své žádostí, je povinen věc odevzdati ihned čínské, to jest právoplatné vládě, která jediná má na něj nárok. Nestane-li se tak ihned dobrovolně, pomůže si čínská vláda k věci mocí, potrestá však přísně ty, kdo proviní se při tom neposlušností.

Obyvatelstvo pak všechno se vší důrazností vyzýváme, aby znepokojovat se nenechalo planou chvástavostí Výboru a nechytalo se snad jistě lichých nadějí. Evropa je v rukou čínské armády a vlády, Evropa v nich také navždy zůstane. O pořádek a o klid se všemi prostředky a bezohledně postará se již velitelství čínské okupační armády.

Za ně, splnomocněn vládou čínské republiky,

generál Lao-šeu.«

»Zde to máte! Bláhovci! Stále nevěříte. Já je znám. A lépe nežli vy. Vidíte, že měl jsem pravdu! Měli jste jen přijít se svou sladkou hudbou, jak to navrhoval Nekola a hrabě Alvari! Podívejte se, co byste teď dělali? Byli byste v koncích. Zde, ač žena, paní Manon, měla více pravdy, když vám řekla: Napřed moc! A potom vyjednávat!«

Zahanbeni byli, pravda, někteří. Ale měli také důvody, které mluvily pro jejich jednání. Nekola je stručně shrnul takto:

»Učinili jsme jen svoji povinnost, když jsme chtěli zabrániti dalším bojům. Zbavili jsme se tím zodpovědnosti před soudem dějin. Slouží nám jen ke cti, že jsme podali jim ruku k smíru. Následky teď ať si přičtou sami!«

A den na to obdržela čínská vláda novou notu:

»Výbor pro svobodu bílé rasy žádá vládu čínské republiky, aby bez odkladu nařídila svojí armádě, aby okamžitě vyklidila Evropu. Výbor žádá čínskou vládu, aby vzala na vědomí, že teď bílé lidstvo má v svých rukou tolik síly, aby provedení toho, oč zde žádá, vynutilo také mocí. Výbor žádá proto, aby čínská vláda dbala rozvahy a aby nehnala věc k novým bojům, které musí přinést škody oběma se zúčastněných stran, ale nezabrání bílé rase dosažení cíle, to jest svobody.

Výbor opakuje, že již není příčin k sporu mezi kmenem, bílým a žlutým, znovu nabízí, že podá důkaz o tom, že je zbytečný a bezpředmětný další boj.« –

Takto se jednalo mezi několika lidmi. Ale srdce milionů chvěla se a svírala se nadějí i strachem. Obyvatelstvo čínské říše méně si bylo vědomo, oč jde, a netušilo nebezpečí. Lidstvo v Evropě však vědělo, že se blíží spása. Ve Slovanských Listech jasně se mu podávaly zprávy, že nadchází rozhodnutí a že musí býti příznivé. Důvěrou tou žil už od podzimu všechen lid. Ale nyní také chápal a bylo mu to nepokrytě připomínáno, že poslední zkouška může býti hrozná.

Tak se také stalo. Čínská vláda sama započala boj. Ne však boj – to bylo vraždění!

V den, kdy nová nota Výboru se stala známou, zarachotil Prahou mocný hlahol ran. Bylo k večeru, když bezdech vrazil k Ramsenovi Tom:

»Na Václavském došlo k boji!«

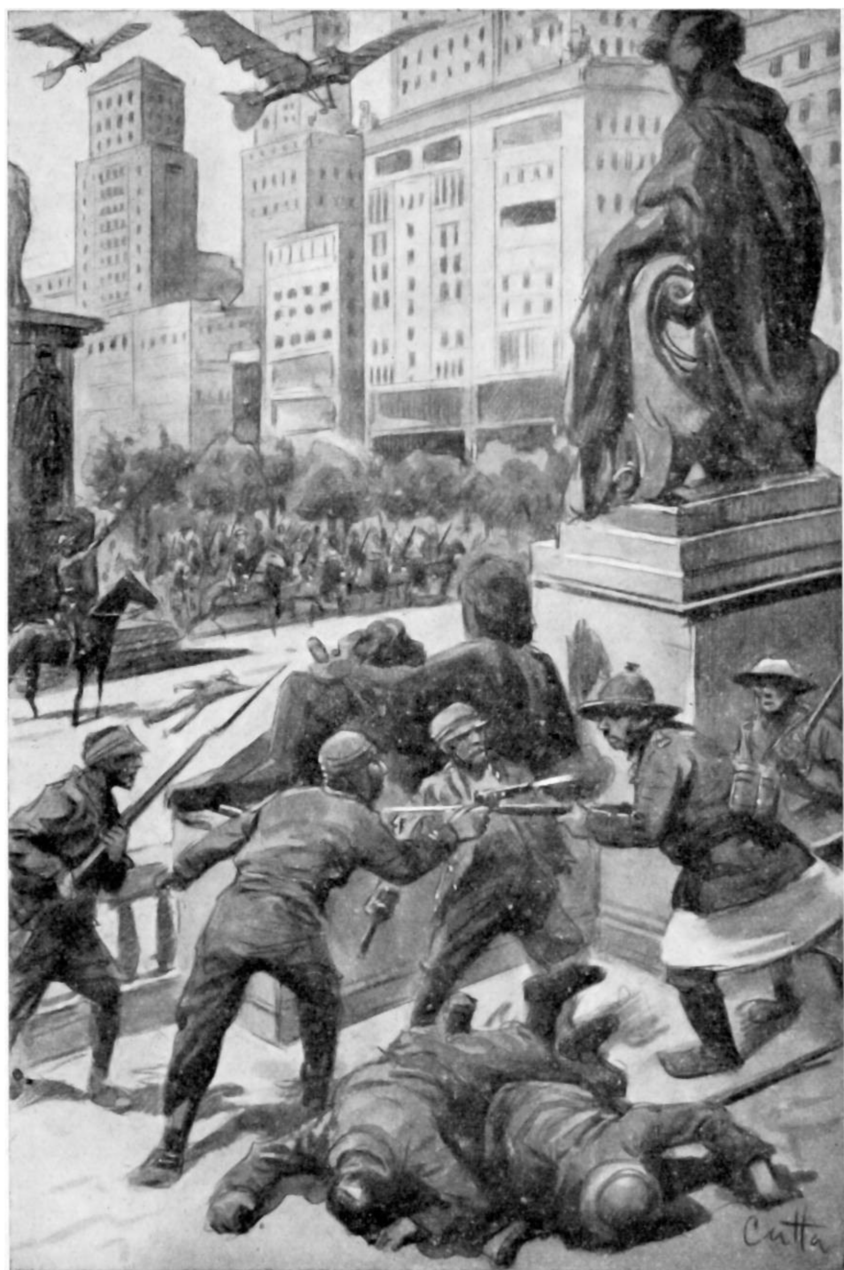
»Cože? Proč? Vždyť dán byl přece rozkaz –,« vyskočil Ramsen.

»Samo k tomu došlo,« počal vyprávěti Tom. »Jelo auto, naši lidi v něm. Někdo myslil, že v něm sedí Nekolovi. Nebyli však –«

»Nebyli? Opravdu?« tázala se zbledší Karla,

»Ne – teď jsem je potkal. Poslal jsem je hned do jejich krytu,«

»A co se stalo dále?« ptal se Ramsen,

»Na Václavském došlo k boji!«

»Někdo snad to řekl druhému, že jedou Nekolovi, žlutý policista prý to zaslechl. Vrhli se hned na auto, chtějíce je zadržeti, lid však obrátil se proti nim. Žlutí vystřelili, odpověděli jim bílí, na ráz palba s obou stran. V zápětí však přihnala se žlutá jízda, aeroplány hned se ukázaly nad náměstím. Žlutí přec však podléhali, opustili náměstí a stáhli se do ulic, náměstí pak přímo zasypali palbou. Našich padlo, na sta –!«

Mocně zadunělo. Okna zadrnčela.

»Střílí! S Petřína! Na Prahu!«

»Drrr!« zařinčela okna poznovu.

»Ven! Ukážem’ jim! Žlutou na ně! Žlutou!« křičel Tom a chvátal na ulici.

Ramsen chopil čepici a běžel za hochem.

»Pane Ramsene« ozval se tichý, prosebný hlas.

Stanul ve dveřích. Pak vkročil zpátky. Lehce ovinul jí ruku kolem šíje, na čelo ji políbil a řekl:

»Nebojte se, Karlo! Dám pozor.«

A odkvapil.

Pekelná to byla lázeň, viděli, jak dostali se před dům.

Děla zarachotila zas nad nimi. Tom se ohlédl a zvolal:

»Střílí dolů, na nábřeží. Asi to tam žlutí projeli!«

Na to však se děla odmlčela. Ale za to bylo slyšet vřavu z města.

»To je všeobecný zápas!« zvolal Ramsen. »Ach, jak je těžko udržeti Prahu!«

Vskutku, Praha se zas nezdržela. Surový přepad lidu na Václavském náměstí způsobil vzrušení, které jako jarní bouře proletělo Prahou. Hřmělo od Letné a pod Hradčany střelba, na Vyšehrad bomby dopadaly shůry, ve vltavském údolí až za Modřany vřava boje.

Marně pokoj nakazoval rozhlas, nikdo nevěděl však, odkud, také desky Informační kanceláře tajným spojením se náhle daly v službu Výboru a nabádaly, poroučely zastavení bojů. Totéž řvaly mocně megafony na nárožích, ale přes to všechno teprv večer skončil zápas. Velké byly jeho ztráty, skoro však se zdálo, žlutých těl že leží po dlážděních víc než bílých.

Večer Výbor rokoval o situaci. Byla rozdělena mínění. Strucks však hájil zuřivě, by přestalo už vyjednávání a začalo se doopravdy užívati síly. Prudké bylo jeho vystoupení, chvílemi se zdálo, jeho zuřivost že přejde v záchvat.

»Není zdráv,« omlouval jej Nekola tiše Blackfordovi, jenž byl v Praze přítomen a účastnil se všech akcí, »Velké hoře zbavilo ho téměř rozumu.«

»A přes to zamýšlíte pustiti jej ven?« ptal se Blackford udiven.

»Budeme as musit,« řekl Nekola. »Je to jinak znamenitý muž a plný odvahy. Pro jistotu dají se mu bomby v omezeném počtu a určité síly, aby nevyvolal velké katastrofy.«

Jednáno pak dále, konečně pak usneseno novou notou obrátit se na veřejnost i na čínskou vládu. Nedošlo ještě na návrhy Strucksovy, však byly pouze odloženy.

Jistě mrzelo to mnohé již den příští. Došlo k novým bojům po Evropě, Kruté chvíle prožil Berlín a pak Štokholm. Ve Štokholmě došlo k boji poprvé za čínské okupace, vybíjela se však nyní dlouhou dobu zdržovaná zášť. Lid pak zřejmě mstít chtěl pamět Strallsena a jeho rodiny, jejíž osud pálil v duši Švédů.

Ale všechny zprávy, jež se soustřeďovaly u Výboru, hlásily, že k bojům podnět všudy dali žlutí. Úmyslně vyvolali srážky, které ovšem skončit musily se povražděním rozjitřených davů.

Vedle toho podnikali žlutí přísné prohlídky po domech. Zbraně sbírali a ihned potrestali ty, u nichž byly nalezeny. Výbor počal nahlížeti, že je situace stále vážnější. Telefonicky se rozmlouvalo s Brightonem, který z Londýna zavolal Výbor a nabízel mu svoje síly k použití. Chtěl napadnouti žluté převahou svých vzdušných sil. Nedošlo však na to, Výbor byl jiného náhledu. »Držte Anglii,« odpověděli Brightonovi. »Je v tom velký mravní význam, máme-li kus svojí země ve svých rukách. Nesmíme si výhodu tu ohroziti. A pak máme útulek pro nejhorší případ, nelze věděti, co všechno bude.«

Strucks byl znovu přímo zuřiv, když pozoroval, kam naklání se mínění.

»Odzbrojit se nechte!« křičel. »Vyvraždit se nechte do posledních zbytků! Nač pak máte v rukou nekonečnou moc? Tak nás přece pusťte! Jinak zahynete dnes či zítra, padneme tu jeden po druhém a podlehne zas celé bílé lidstvo!«

Tentokráte povolili. Ale jinak, než jak přál si Strucks.

»Vypraví se ihned oddělení Berkovo se vší výstrojí, jak ujednáno. Nic však nepodnikne o své vůli, vyčká radiových rozkazů. Oddělení Strucksovo se zatím zdrží zde.«

Tak to bylo usneseno. Způsobili Nekola a Blackford, že byl zatím Strucks zadržen v Praze. Zachvěli se však, když se podívali na zbledlou tvář Strucksovu. Všimli si, jak se zaťaly jeho pěstě.

»Budeme vás potřebovati pro důležitý úkol,« chlácholivě pravil Nekola. Zašeptal mu cosi. Strucks se lehce pousmál. Ale spíš se zdálo, že v tom zrodila se v jeho hlavě myšlenka, jež mu polepšila náladu, než že těšil by se z Nekolových slov.

XLIV.

»Hodilo se, myslím, dobře?« ptal se Nekola.

»Ano,« řekl Strucks. »Právě asi odjíždí.«

»Vidíte, že bylo nutno, byste zůstal zde.«

»Víc nechtěli jste ode mne?« kladl Strucks otázku místo odpovědi.

»Zatím nikoli. Musíte však uznati, že jsou věci, pro které vás tady nutně potřebujeme. Šťastné vaše setkání se Sankenem, tehdy v neapolském museu!«

Strucks si vzpomněl. Pousmál se. Ne však vzpomínce, ke které chtěl ho svésti Nekola. Usmíval se, neboť pochopil, že ho Nekola schválně poutá k jednomu předmětu, aby odvrátil ho od myšlenek jiných. Ale přece mimovolně nořil se mu v myslí obraz oněch dějů, o nichž zmiňoval se Nekola.

Před půl rokem asi, bylo brzo po příchodu jeho do Neapole, kam ho s Nekolou a s jeho chotí přivezl hrabě Alvari, procházel se Strucks sám skvělým neapolským museem. Zůstalo za vpádu žlutých nedotčeno. Nezajímalo je, nedbali ho. Měli smysl pro zbraně, těch si všímali, je studovali, napodobovali. Staré kamení a bronz jim škodit nemohly, ni prospět. Nechali je tedy na pokoji.

Také Strucksův myšlenkový pochod bral se obyčejně jinou cestou, nežli uměním. Ale přes to, že byl jeho zájem hlavně obrácen k technickým otázkám, přece měl Strucks smysl pro umění. Nalezl pak předmět v museu, který otřásl mu celou duší. Jako zkamenělý stanul před reliéfem, na němž zobrazen byl Orfeus a Eurydika. Jediný rys jako by byl vystoupil z té plochy kamenné, do srdce mu vstoupil, zaplavil je citem. Bolest

loučení to byla, kterou jedině tu viděl a již chápal, v níž se utápěl.

»Takhle já jsem ztratil svoji Mary!« letělo mu duší. »Vlastní vinou zahnal jsem ji smrti vstříc, jako Orfeus, tak já zabil Mary svojí láskou. Ji jsem chtěl mít šťastnou, pro ni podnikal jsem všechno, také zločiny. A proto opustila mne – jak Eurydike!«

Oči maje zaplaveny slzami, zvolna kráčel tichými komnatami sbírek a pustými sloupořadími. A stesk jeho zvolna přecházel v cit u něho již obvyklý, v nenávist a touhu po pomstě.

A tu spatřil ve Flořině sloupořadí na osamělém sedátku postavu. Byl to žlutý důstojník. Strucksovi bylo divno, že zde vidí takovou návštěvu. Žlutí důstojníci chodívali jinam. Do divadel, tanců, lanovka je bavila a mnozí vozili se po ní sem i tam. Ale museum je často nevídalo.

Číňan seděl nepohnutě, zdálo se, že spí. Strucks naň pevně upřel zrak. Všechna nenávist se soustředila v tomto pohledu a ve Strucksových očích.

»Chásko bezcenná!« pomyslil si, patře dále na Číňana, »poslouchati byste měli nás, kořit se nám jako bohům, sluhy našimi byste měli být. Pouhý pokyn by měl dostačit –«

Tu Číňan sebou pohnul. Strucksem nová zloba zahrála.

»Vstaň jen, lenochu, vstaň! A sem pojď, na kolena, přede mne!«

A úžas otřásl teď Strucksem. Žlutý důstojník, teď viděl, že je kapitánem, vstál a kráčel blíž. Přišel před Struckse a sklonil se a klekl na kolena.

Strucks couvl poděšen. Honem se rozhlédl, zdali jich nikdo nespatřil. Ale bylo prázdno kolem, blížilo se poledne a sluhové již počínali dřímat u dveří a u oken.

»Vstaň!« řekl polohlasně Strucks. A žlutý poslechl. Jako stroj se zdvihl.

»Obrať se a sedni, kde jsi byl!« myslil si teď pouze Strucks.

A ejhle, kapitán se obrátil a šel a sedl na své dřívější místo.

Tu se rodil ve Strucksově hlavě plán. Nejasný, sám nevěděl dosud, k čemu by to bylo dobré. Ale věděl, že se všechno časem hodí. Pokročil tedy těsně před Číňana, ostře znovu upřel na něj zrak. Napjal sílu mozku, hleděl ovládnouti vůli Číňana, na němž poznával, že snadno podléhá cizí vůli.

»Od nynějška budeš poslouchati a uděláš všechno, co ti poručím. Já jsem pánem tvým od této chvíle, když tě zavolám, přijdeš, kam tě pošlu, půjdeš. Rozuměl jsi?«

»Rozuměl –«

»Poslechneš mne?«

»Poslechnu.«

»Ve všem? Vždy a všudy?«

»Ve všem, vždy a všudy.«

Strucks si oddechl, Byl si nyní svojí věcí jist.

»Jak se jmenujete, kapitáne?«

»Sanken.«

»Jaký máte obor služby?«

»Jsem kurýrem. Na linii Praha-Řím a jih.«

Strucks by byl vyskočil radostí. Jaká to šťastná náhoda! Několik dní byli v Neapoli, přátelé je jistě měli za ztracené, avšak nemohli jim dáti zprávy o sobě. Nebylo spojení se střední Evropou; v závodech Armstrongových byla radiová stanice, ale dlouho již jí nikdo nepoužil, ježto byla přísná kontrola a pátralo se ihned po původu vln, jak jen zjistili je v ovzduší. A teď tohle!

»Pojedete brzy do Prahy?« ptal se Strucks žlutého kapitána.

»Pozítří snad.«

»Budete to zítra vědět určitě?«

»Budu. Jistě.«

»Dobrá! Přijdete sem tedy zítra v poledne.«

»Ano, zítra v poledne.«

»Teď se za minutu probudíte a hned zapomenete na všechno, co se s vámi dálo!« nařizoval přísně Strucks.

»Ano,« odvětil kapitán poslušně.

Strucks se obrátil a rychle odešel. Skryl se ve dveřích komnaty sousední a pozoroval Číňana. Skutečně se v malé chvíli zdvihl. Odcházel. Strucks mu schválně vkročil do cesty. Kapitán se vyhnul, nevšimnuv si ani Struckse.

Přesto svíral opravdový strach nitro Strucksovo, když se druhý den před polednem

blížil k museu. Nemohl sám býti obětí klamu? Nečeká teď úklad na něho?

Nikoli. Sanken čekal, pohřížen jsa v magnetický spánek, v síni Flořině. Odpověděl na Strucksovu otázku, že do Prahy je poslán příštím dnem. Přijal vzkaz pro pražské Nekolovy přátele. Víme, že jej přesně vyřídil.

Tak se dostal Sanken do Strucksových služeb. Ještě jednou potom upotřebil Strucks Sankenovy pomoci. Slyšeli jsme, že si jej Strucks objednával na letišti v Antignanu. Posílal ho tehdy do Afriky, k inženýru Mlakovu do kolonie saharského slunce.

Tamtéž vypravil ho dnes na Nekolovo přání. Tehdy Mlakov po Sankenovi jim poslal dopis, v němž jim psal, že by bylo možno využíti Lesinova vynálezu, o němž podali mu zprávu, k velkolepé věci. Ale že by musil zvědět o něm podrobnosti. Nuže, ty teď nesl na Saharu Sanken, jeda s čínskou vládní vzducholodí k dalekému jihu.

Tam však udalo se leccos, třeba méně významného, nežli se tam dostal.

Bylo horké odpoledne. Dlouhý Tao byl a dlouhé nohy měl, ale přece drobnými jen krůčky cupal vedle Mlakova, jenž vážně si vykračoval hlavní cestou kolonie.

Tao prudce hovoří, zdá se, že hubuje. Mlakov mlčí, klidně se rozhlíží po nádržích, po měničích. Dělá, jako by ani Taa neslyšel, a to Taa hrozně rozčiluje. Po chvíli pak Mlakov mírně povídá:

»Slunce pálí, pane Tao! Při takovém žáru měkne mozek. Je to vidět na vás. Jděte do chládku a dejte pokoj!«

Ale Tao ne a ne! »Nestrpíme tohle!« křičel. »Naši lidé nejsou psi! Zabíjet jich takhle nenecháme!«

Tu se Mlakov zprudka obrátil.

»Proč tam lezl, nemotora?« ptal se ostře. »Co tam chtěl? Neřekl jsem tolikrát už vám i vašim lidem, že je U-stanice pro vás tabu?«

»Byl ve službě –,« hájil se Tao nejistě.

»Tak? Vy jste ho poslal? To jste měl jít sám! Mohl jsem mít aspoň pokoj od vašeho tlachání.«

Ale Tao vztekal se a křičel:

»Přece na vás dojde! Vykašlem’ se na tu celou kolonii! Já bych pověsil vás bez ohledu, ať už by je v Evropě vzal čert!«

»Takovýhle zálusk mívám také,« ušklíbl se Mlakov. »Uvidíme, čí se přání splní.«

Došli ulicí na místo, kde po obou stranách stály budky měničů. Bílý dělník z jedné právě vycházel. Mlakov na něj kývl. Porozuměl. Vrátil se a pohnul jednou z pák.

Mlakov zrychlil krok, Tao se rozběhl s ním.

»Nepovolím vám!« vztekal se. »A ukážu vám, kdo –«

Mlakov nenápadně stanul, Tao kráčel dál, do přímého směru mezi obě budky.

»Aů! Aůů!« zaječel náhle zdlouha. Jako jelen skočil, přemetl se kozelcem, padl na zem do písku a kutálel se v něm, divě skřeče a se svíjeje.

Páka zatím znova klapla, bílý dělník vyšel nenápadně z budky.

Mlakov kráčel beze škody dále ulicí.

»Vidíš, starý blázne!« řekl k Taovi, který po čtyřech se plazil a pak těžko vstával, svíjeje se dosud jako had a prohýbaje údy. »Nesmíš urážeti bílých bohů, kteří vládnou hromem nebeským! Trest tě jinak ihned stihne. Dostal jsi to tentokrát jen mírně, podruhé by to snad bylo horší!«

Ale Tao hnal se za, ním, skuče, nadávaje, hroze oběma rukama vysoko do vzduchu. Mlakov však se jenom smál, když vcházel do své kanceláře.

»Kdybyste vy na mne mohli! Čeládko!« ušklíbl se zlomyslně.

A vzpomínal, jak vyplatilo se mu badání, kterým zabýval se dlouhý čas, dávno před útokem žlutých hord, zda by totiž bylo možno, ovládati pouhou myšlenkou stroj elektrický. Rozluštil ten problém, se souhlasem Nekolovým učinil nutná opatření v stanici pro ultrafialové paprsky.

Zachránilo mu to život, když se přivalili žlutí. Ale ještě více! Lidi svoje uchránil. Z celé kolonie učinil chráněné místo, na které se neodvažovala zběsilost žlutých.

Ale hlavně udržel si kolonii v ruce. Svoje milované dílo!

Ovšem nemělo to dosud valné ceny kromě morální. Nic tím nepomohl strádajícím bratřím v Evropě, než že zajistil jim stálou energii. Ale Mlakov myslil od počátku na víc. Neměl sice dosud pranic určitého. Ale byl přesvědčen, že kolonie značí jistou moc a že bylo by lze této moci využíti.

Měl snad v hlavě dokonce i způsob, jak to provésti, však scházelo mu cosi.

»Energii! Energii!« byla slova, která v myšlenkách si opakoval stále. »Kdybych mohl na den zadržeti sílu nádrží a použít jí v jedné vteřině –! Ale kde vzít tolik sběračů?«

»Nemožná to věc!« končily se vždycky jeho myšlenky.

Ale přes to neustával. Všelijaké pokusy prováděl. Právě před počátkem zimy počal stavět velkou akkumulátorovou stanici. Byl to divný nápad, věděl to. Nemohl v ní nahromaditi tolik energie, kolik by jí potřeboval k svému plánu. Ale přece pracoval o této věci, zároveň se snaže objeviti nový, dokonalejší akkumulátor, který by vyhověl jeho potřebě. Ale zdálo se mu samotnému, že věc bude míti význam pouze vědecký.

Tao přirozeně velice byl zvědav a chtěl vědět, nač je nová stavba. Mlakov mu to pověděl:

»To bude velká truhla dřevěná a hořejšek bude mít otevřený, dole bude elektrika. Až udělám – čáry, máry, fuk! – budou žlutí houfem

lítat horem dovnitř. Padnou dolů, kde je elektrika požere a na prach rozemele. Dolem půjde kanál do Nového Nigiru a tudy poteče pak samá špína –«

Tao jenom syčel, odcházeje. Vzteky pěstě zatínal a hrozil.

Ale Mlakov na tohle byl zvyklý. Výjev podobný byl mezi nimi častý.

»Měl byste se nechat vystřídati,« radil mu jednou vážně Mlakov.

»Proč pak?« ptal se nechápavě Tao.

»Nevydržíte to tady. Utrápím vás, utečete jednou jako Kiu.«

»Já jsem tvrdší,« řekl Tao. »A dovedu vám lépe splácet. Nemyslím, že tady chodíte jen po růžích.«

»To je svatá pravda,« projevil svůj souhlas Mlakov. »Při tom se mi zdá, že vy jste začal tuto hru. Já hleděl si tu jenom práce, vy však hleděl jste mne zničit. Vy jste teprve mi ukázal, že čert může také býti žlutý.«

»A přece jsem já vám život zachoval!« nadhodil Tao.

»Ovšem, ale ne k vůli mně! A kdybyste byl mohl, stokrát byste mne byl od té doby zabil.«

»To je pravda,« pravil Tao prostě.

»Tak jen upřímně!« končil Mlakov hovor stejné klidně a bez rozčilení.

To bylo, když počal svoji stavbu.

Ale potom navštívil jej Sanken. Přinesl mu zprávu Nekolovu, že je v jeho rukou objev Lesinův. Dosud však že věc zkoušejí a nejsou u cíle, třebas Bertrand první vyzkoušení splatil životem.

Jak tehdy plakal Sim! Jak želel svého pána!

Ale Mlakovu žhnul mozkem plán. Že mu neposlali všechno, celou zprávu! Co by se tu dalo dělati! Zde! A jenom zde! Monte Baldo bylo dobře obsazeno, bylo blízko k nim, tady myslili, že nemůže nic škodit. Blázni! Nechali mu tu jen omezence Tao, když se Kiu dobrovolně vzdálil. Byl tu vlastně volný a ta stavba mohla se mu hodit, škoda, že nebylo možné přímé srozumění s Prahou jako dřív!

Ale hodilo se, že Sim byl hnán touhou do Prahy, aby se mohl zúčastniti díla. Po něm vzkázal Mlakov znovu, aby mu byl poslán předpis pro katalysátor. Neuvedl ovšem, proč, nemaje sám dosud dopodrobna ujasněnu věc. Avšak marně čekal odpověď. Měli asi více jiné práce a myslili, že objev Lesinův jej zajímá jen jako vědce.

Mlakov zatím dále přemýšlel jda směrem, kterým začal. Došel k závěru, jenž mohl býti dobrý. Potřeboval pouze energie! Vše by jinak bylo dobré, hodila by se i stavba, kterou počal. Bylať přímo vedle hlavních drátů, které vedly do Evropy.

Nepomyslil, když dnes vcházel do své kanceláře, pozlobiv zas Taa, jenž si stěžoval na

sílu ultrafialové stanice, nepomyslil, že se blíží zpráva, po níž toužil.

Byla to však spíše náhoda, jež toto zavinila, Nekola potřeboval důvod, proč by zdržel Struckse v Praze. Věděl, že je Sanken v Praze a že příští den se vydá na jih. Vzpomněl při tom na žádost, aby po Sankenovi poslal inženýru Mlakovu, oč dávno žádal. Strucks tak učinil, psal však zprávu opatrně, písmem šifrovaným, tak, aby jen Mlakov mohl dopis rozluštit.

Tak se stalo, že toho dne odpoledne Mlakov náhle prudce vyskočil se sedadla ve své kanceláři jako jelen. Viděl vcházet kapitána Sankena.

Sanken vešel tiše jako duch. Nikdy jinak nechodil. Nebyl dosti zdráv, byl vždycky zamlklý a v sebe uzavřený. Proto méně si ho všímali a nebyl nápadný.

Stanul před Mlakovem, odevzdal mu dopis. »S večerem si přijdu pro odpověď,« řekl, »v noci odjíždíme zase do Prahy.« A odešel tak tiše, jak byl přišel.

Mlakov zajásal, když dočetl list Nekolův. Dychtivě pak zahleděl se do přílohy, četl její nadpis: Katalysátor.

»Počkej, žlutá sebranko!« zlostně, ale vítězně mu syklo mezi zuby.

Když se setmělo, zas přišel Sanken. Šel si pro odpověď. Dostal ji, zas psanou tajným písmem, odešel pak jako stín. Dělal vše, co a jak měl nařízeno od Struckse.

Ale Mlakov počínal si opatrně. Vepsal předpis pro složení katalysátoru do jedné ze svých vědeckých knih a to po částech na rozličné stránky a ještě způsobem, že mohl zápis rozluštit jen sám.

Pak se chopil zapalovače a nad umyvadlem spálil dopis Nekolův i předpis pro katalysátor. Poslední oharek lehce se vznášeje dopadal do misky, když vstoupil Tao.

»Neumíte klepat, nezdvořáku?« zahřměl na něj Mlakov.

Ale Tao natahoval již svůj dlouhý nos a čichal do vzduchu. »Něco jste tu pálil, myslím,« řekl.

»Že také jednou myslíte k něčemu! Ovšem, zde za vás myslil váš nos!«

Otočil vodním kohoutkem a oharky drceny proudem se hrnuly odpadním otvorem pryč.

»Co jste pálil, pane inženýre?« tázal se Tao úlisně a přece hrozivě.

»Papír,« děl Mlakov klidně.

»Jaký?«

»Podívejte se!«

Podíval se, ale poslední černý zbytek zatočil se ve víru a klouzl dolů.

»Co bylo na tom papíru?« ptal se znovu Tao naléhavě.

»Musíte to vědět?«

»Musím!« vykřikl Tao.

»Pak vám to nepovím,« s přátelským úsměvem mu řekl Mlakov. »Kdybyste slušně požádal, možná, že bych si byl nechal říci.«

»Pane inženýre, prosím, co to bylo?« Tao vskutku prosil, ale bylo viděti mu na očích, že chce za každou cenu přiměti Mlakova k odpovědi, aby viděl její nepravdivost.

Mlakov se teď usmál. »Nechtějte to vědět!« radil.

»Proč pak?«

»Bude vás to mrzet!«

»Ať si! Ale chci to vědět!«

»Nu, tak, když si přejete,« povoloval Mlakov. »Víte, maloval jsem si právě z dlouhé chvíle. Viděl jsem ráno ve vsi na palmě opici, ošklivou, s takovýmhle dlouhým nosem! Namaloval jsem ji, ale když jsem se podíval na obraz, byl vám tak strašlivě podoben, že jsem jej ihned spálil. Z úcty k vám, pane Tao!«

Tao však neslyšel již konce. Zaklel a vyrazil ze dveří.

A Mlakov se smál, od srdce zas jednou smál.

Ale druhý den v Praze četl ve Výboru Nekola z dopisu Mlakovova:

»O výroční den přepadení Evropy, u večerní chvílí, konejte smuteční slavnost! Všichni naši lidé ať opustí domy, ulice ať vyprázdní a ať se sejdou na hřbitovech, nebo jinde za městem! Ať nikdo z našich není u světla –«

Pln podivení četl Nekola list dál. A Výbor divil se a žasl.

XLV.

Pak šly události ráz a ráz. Devatenáctého dubna obdržela vláda čínské republiky ultimatum Výboru. Doneslo je rádio, v Evropě je uvedl ve známost rozhlas. Ultimatum bylo stručné, lhůta omezená:

»Výbor žádá, aby vláda čínské republiky vyhověla bez odkladu jeho návrhům, aby prohlásila, že se uvoluje ihned vykliditi Evropu. Na odpověď čeká Výbor do poledne dvacátého dubna.«

Tak asi zněla nota. Žluté pobouřila. Nové usilovné pátrání hned zahájili na základě záznamů, které učinily pozorovací přístroje. Snažili se vypátrati, odkud a jak Výbor svoje zprávy rozesílá. Ale marné bylo úsilí. Tolik jenom zjistili, že zprávy do světa jsou vrhány strojem neobyčejné výkonností. Síla vln překvapovala a svědčila o neslýchané mohutností používaného zdroje. I hledali žlutí inženýři po Evropě všude tam, kde bylo možno připnouti se na mocné vedení elektrického proudu.

S tím však právě Výbor počítal.

Výbor však učinil ještě další krok. Po odeslání noty zavolán byl Lao-šeu, který ztrativ Londýn,

zůstal v Praze a odtud velel okupační žluté armádě. Tentokrát s ním mluvil Blackford:

»Pane generále,« řekl, když mu oznámil, s kým mluví, »v rukou vašich leží rozhodnutí. Nám je dobře známo, jaký velký vliv vy máte u své vlády. Učiní vše, co jí navrhnete vy. Žádáme vás proto, abyste své vládě poradil, ať se ctí přijme návrh Evropy. Můžete svým slovem zabrániti nedozírným následkům. Proto ještě v tuto chvíli si vás dovolujeme upozorniti na vážnost okamžiku, ne však pro nás, nýbrž pro Čínu.«

Ale Lao-šeu se rozzuřil: »S rebelanty dovedem’ si pomoci, vyjednávati nám netřeba. Sílu máme my a udržíme Evropu, kdybychom ji měli celou vyvražditi!«

Chladná byla odpověď, kterou slyšel z telefonu Lao-šeu, a s ním i Tao-fung:

»Že vraždit budete, to víme. Obracíme se však jen k vašemu rozumu, ne k lidským citům. Uvažte, že sotva bychom podnikali s vámi boj, kdybychom si jisti nebyli, že nyní máme větší sílu nežli vy.«

»Větší sílu!« vysmíval se Lao-šeu. »Ukažte ji! My svou ukážeme! Jednou pokynu a tisícové vašich lidí zhynou!«

»A já vám pravím,« tvrdě znělo v naslouchátkách, »že přestanete zítřkem vraždit naše lidi beztrestně. Od zítřejška za každého Evropana padne Číňan. Dokud se nám bude takto líbit. Až budeme chtíti, po stech nebo po tisících budeme vám kolit za každého svého mrtvého. A

zlíbí-li se nám, smeteme vám Čínu s mapy světa, poušť vám rozložíme tam, kde kdysi byla vaše země. Zařiďte se podle toho, generále!«

Lao-šeu se rozkřikl do telefonu. Prudce vzkřikl, až se stěny síně třásly.

Zbytečně, neb nikdo již ho neposlouchal, nikdo neodpovídal.

Ale vážná byla slova, která padla ihned na to za porady Výboru: »Dnes večer vypraví se oddíl Simův.«

»A já?« vzkřikl Strucks.

»Jste pro nás nejdůležitější reservou. Vás v nejvážnější chvíli vypravíme k nejvážnějším úkolům,« sliboval mu Blackford.

Strucks však neodpověděl. Obrátil se, vyšel. Hněv byl v jeho tváři, ale také něco jiného.

Ale také v kanceláři žlutých generálů končil právě spor.

»Přejímáte velkou zodpovědnost, pane generále!« varovně děl Tao-fung.

»Já ji unesu,« zasmál se mu vztekle do tváře jeho velitel.

Pokrčil rameny. »Nebylo by závady,« řekl, »kdyby šlo jen o vás. Což však, padnou-li pak následky na záda nevinných?«

»Postarám se, aby nepadly.«

»Jak?«

»Uvidíte zítra.«

A uviděl celý svět. O poledních dvacátého dubna končila se lhůta ultimáta. Do té doby měla čínská vláda dáti odpověď.

Dala ji: Přesně o dvanácté zjevila se čínská letadla nad nejživějšími ulicemi hlavních měst evropských. V Římě se snesla nad Piazza Venezia. V zápětí třeskly prudké rány pum. Smetly proudící tu davy lidu. Třemi směry nesly zkázu dále, po Via Nazionale vzhůru k nádraží, po Corso Humberta, a pak po Via del Plebiscito a dále až k Tibeře.

Tak počaly i v Praze od Můstku a smetly davy z nejživějších ulic. V Paříži vyrazily současně od chrámu Madeleiny a od Invalidů a pokosily bulváry. V Berlíně byla první na řadě třída Pod lipami, ve Štokholmu Birger Jarlsgatan, ve Varšavě Nový svět a Ujazdowské aleje. Nebylo většího města v Evropě, aby nebylo obětí takového sveřepého útoku.

Strašné zprávy docházely. Děs se zmocnil Evropy. A tu o hodině třetí odpoledne rozhlas nesl zprávu, které jistě nikdo nečekal:

»Výbor pro svobodu bílé rasy vypovídá válku čínské republice.«

Zachvěla se srdce všech, Číňanů i bílých. Ale různé byly závěry, jež byly odvozeny. Tao-fung nabyl konečně zase odvahy. »Zadržte!« prohlásil, »Uvažte, co značí slova, která pronesli! Může býti hroznou zodpovědnost, která padne na nás, půjdeme-li dále.«

Ale Lao-šeu byl dravec. Opila ho moc.

»Jste malý rek, vy, generále!« smál se Tao-fungovi. »Co nám udělají? Vždy jen hrozí, papírové noty posílají. Teď nám válku vypovědí, chachacha! To se leknem’! Vždyť to nemá smyslu!«

»Možná však,« namítal mu vážně Tao-fung, »že v tom smysl jest. Nezapomeňte, že válečný stav dosud nebyl vypovězen. Jim jde as o otázku právní. Pochybuji však, že se o ni starají jen bez důvodu –«

»Očekáváte příliš mnoho od té rasy, zcela neschopné. Přeceňujete ji. Není schopna činu, není nebezpečná –«

Jemně zazvonil v tom zvonek.

»Radiová depeše,« hlásil Nuri, vcházeje. »Z Pekingu. A vážná«

Lao-šeu se chopil pruhu papíru. Četl:

»King-tu!« – čínský název Pekingu – »ministerstvo vojenství. Cizí vetřelci nad naší zemí. Zprávy docházejí o několika útocích látkou neslýchané prudkosti. Ztráty úžasné.

Právě rozmetána část východního předměstí –«

»Útočí na King-tu!« zvolal Tao-fung.

»Však jim zajde chuť!« vzkřikl vrchní velitel.

Tu vkročil jiný důstojník, přinášeje novou depeši.

»Z Číny?« zvolal Tao-fung.

»Nikoli, pane generále! Z Benátek.«

Tao-fung přečetl radiový telegram a podal jej svému adjutantovi.

»Nepatrná příhoda,« řekl, chtěje zřejmě věc zamluviti.

Ale Lao-šeu pojal podezření, vzal sám telegram a četl. Pak znovu vzkřikl zuřivě:

»Cože? Nepatrná příhoda? Naše lidi vraždí –«

»Naši začali. Útočili v Giardini na děvčata,« bránil se Tao-fung.

»A za to byli usmrceni a naházeni do moře! To má zůstat beztrestné?«

Vzteklost zachvátila starého generála. Hodila se mu oběť,

»Pomstíme se za Peking! Za naše King-tu! Okamžitě vydám rozkazy!«

Tao-fung si stiskl hlavu. Nuri pokrčil jen rameny. A zašeptal, když stařec odběhl:

»Skolit byste ho měl.«

»Teď bych ještě padl sám a nic bych nezachránil.«

Uplynulo odpoledne. Počínal se večer nad královnou Adrie, nad hrdou Venezií. Nad západem stálo ještě slunce, modré nebe nad Lidem. Ale Campanillu a San Giorgio počal zalévati slabý nach, který zvolna opíral se o věže a střechy Benátek. Vřel život na Piazzettě, na nábřežích, na kanálech. Na Markově náměstí se počínalo scházet obecenstvo k procházce. Holubi však cítili již večer, v zástupech se sletovali na průčelí chrámu Markova.

Ale mezi davy s večerem se šířil stále větší ruch, bylo veselo, jak dávno již snad nebylo. Žlutí totiž odpoledne vyklidili město.

»Však jich padlo dnes a pozřely jich kanály!« dodal druhý.

»Budou tlustší krysy v Canal Grande!«

»Nepojdou-li po tom všechny.«

Benátky se bavily a byly veselé. Ale – Riva dei Schiavoni bylo první místo, s něhož postřehlo se nebezpečí.

Šedý pruh se objevoval na jihu, nad Lidem. Tiše blížil se až k městu tajuplný zjev. Nížil se a stával se vždy zřetelnějším. Nebylo však postrachu. Nebylo příčiny, bylo ticho všudy.

Již byli nad San Giorgio a nad Giudecca. Nyní viděly již davy, jež se nakupily na nábřežích, že se blíží dlouhá řada čínských létadel. Bez hlesu se nesly, motory jejich snad ani nepracovaly. Klouzaly stále níž a níže.

Již si jich všimli na ostrově Giudecca. Děti i velcí se jim rozběhli vstříc po nábřeží, kupili se na nárožích příčných ulic, otevřených k jihu. Ale najednou ruch ustal. Zdálo se, že děti usedly. Velcí opírali se o zdi, padali. Nyní i na ostrově sv. Jiří počali se lidé potáceti, klesali.

»Co to je? Co se děje?«

Nikdo nevěděl.

A strašné ticho padlo na davy.

Do něho zalehl pokřik z Giardini publici. Ale hned zas tichl.

»Co to je?« ptali se lidé na molu před dožecím palácem, na Riva dei Schiavoni.

S úžasem se zadívali, jak se srazily dva vaporetti – parníčky – na kanálu Markově. Bezradně se kymácely, jakoby nikým neřízeny, až se setkaly.

A již byli žlutí nad nábřežím, lehký šum se ozval.

»Oh!« zazněl táhlý výkřik od pomníku na nábřeží. Cosi tupě udeřilo o zemi – a hned prázdno bylo kolem. Jako pokoseni klesali tu lidé, dál klesali, dále. Umírali. Před královskou zahradou, před palácem dožecím, na Piazzettě, na náměstí, v ulicích.

S tupým třeskem snášely se bomby na ulice, na střechy, do kanálů padaly a praskaly a se sykotem vydávaly jedovaté páry.

Děti leží po ulicích, rybář, který lovil kraby se zdi pobřežní, se skulil do moře. Po lodích leží dělníci, nosiči pytlů padají na dřevěných mostcích, které spojovaly zemi s lodí. Topiči leží u kotlů, dunivě rachotí stroje. Okolí tichne, každý zvuk proniká silněji. Na Velikém Kanálu běží parník od Rialta. Je v záhybu proti paláci Balbi, ale nezahýbá, mohutným nárazem padá na nábřeží u paláce Foscari. Hlídková motorka letí po kanálu, vysoko je zdvižena přída, jen záď se lehce smýká po vlnách a mocné záhyby vln se zdvíhají po obou stranách. Ale mužstvo na ní padá

muž po muži a před Ponte di Rialto vysoko vylétá motorka na plochý břeh.

Na Markově náměstí je však již ticho. Hrstka cizinců tu leží před kostelem svatého Marka, holubi se bělají a černají na dláždění mezi nimi, s říms chrámových klesají právě poslední. S vysoká, s Campanilly ještě zazněl hlas – utichl. Tichne hlahol u nádraží. U Punta di Santa Marta rychlík od Verony, nikým neřízen, se přemetl šílenou rychlostí přes nábřeží a zmizel v moři.

Ale pak bylo ticho v Benátkách, tišeji než na smutném Cimiteru.

Ale přec se cosi hnulo! Hlas se ozval.

Na Markově náměstí na Torfe dell’ Orologio pohnula se postava. Pak druhá.

To kovoví obři nad orlojem mohutnými kladivy tam bili do zvonu a tloukli šestou hodinu večerní.

Na Petříně zatím počínal se bujný kvas. Jedlo se a pilo, zpitá žlutá cháska řvala divoce a ječela jak zvěř. A Lao-šeu přímo šílil.

»Pane generále,« řekl tiše Nuri Tao-fungovi, »co je tohle?«

»Záchvat před koncem. A nemůže být jinak, příliš jsme klesli.«

Zatím po Evropě bylo smutno. Na tisíce rodin sevřel žal, neboť spousty lidí pokosily bomby žlutých při posledním přepadu.

Také ve Výboru byla zachmuřená nálada. Blížila se půlnoc, když se rozcházeli.

»Byl náš rozkaz vykonán?« ptal se kdosi.

»Nepochybně,« řekl Nekola. »Dosud nemáme však zprávy.« –

Ale přišla, než se rozešli.

Na Petříně právě žvanil Lao-šeu svým zpitým druhům:

»Síla vítězí a moc! A bezohlednost! Za pár dní je pokoj. Zaleknou se, utekou. A prosit budou na kolenou!«

»Pana generála volá telefon!«

»Pane generále Lao-šeu! Kolik lidí míval Nanking?«

»Na půl milionu,« řekl tupě Číňan.

»Počítáme tedy dobře,« mluvil dále hlas, »neboť v Benátkách jich bylo více nežli dvěstě tisíc. Násobíme zatím dvěma« – a tu hlas se stával hrozivým – »ale donutíte-li nás, budeme pak násobiti desíti a třeba sty –!«

»Blázní někdo,« koktal Lao-šeu, »nerozumím –«

A tu znova zvoní zvonek.

»Peking!« ozvalo se jasně.

»Peking!« zalekl se Lao-šeu.

»Peking!« opakují nedovřená ústa opilců.

»Děsná katastrofa stihla právě Nanking. Neslýchanou silou bylo rozmetáno město, širé okolí je pusto. Strach se šíří v zemi –«

»Za Benátky, pane generále!« vmísil se v to jiný hlas.

A hned mocnější se ozval vedle, Tao-fungův:

»To je vaše dílo, pane generále!«

XLVI.

»Co to znamená? Rozumíte tomu?«

»Vítězství našich zásad, že vše jde po dobrém,« radoval se Nekola.

»Vynucené uplatněním našich zásad – rozházením Nankingu!« ušklíbl se Strucks.

»Přítí se nebudeme,« zakročoval Blackford. »Jisto je, že navrhují příměří.«

»A také je jisto, že je v tom zas lest!« varoval Strucks.

»Není to samo sebou! Uvidíte!« souhlasila Manon.

»Přijmouti však musíme. Není důvodu, proč odmítati,« mínil Ramsen.

»I jest!« řekl ostře Strucks. »Přitiskli je naši v Číně, v našem zájmu však jest, jíti dál a nepovolovat jim dechu.«

»Hnali bychom tím věc k dalšímu vraždění,« namítal Nekola.

»Oni ji tam jistě nepoženou!« šklebil se zase Strucks.

Ale přes to byla většina pro přijetí příměří.

»Odpovíme tedy – ano!« řekl Blackford, jenž toho dne měl předsednictví ve Výboru.

»Ano.«

»Telefonoval vám, že mu vláda hodlá dáti důležité pokyny,« připomínal Nekola. »Mělo to

však býti zdůvodněním rozhodnutí, jež se právě stalo.«

»Ano. Ve dvou, ve třech dnech prý vyžádá si s námi rozmluvu,« pravil Blackford.

»A chce věděti, kam má volati a koho!« vysmíval se Strucks.

»Neukvapili jsme se,« vysvětloval Blackford. »Oznámili jsme mu, že ho zavoláme za dva dny.«

»Dobrá,« řekl nyní Strucks. »A víte, co budou dělati mezi tím?«

»Nu?«

»Budou hledět, aby znemožnili naše lidi v Číně.«

Zarazili se. Nekola však řekl důvěřivě:

»Nemohou jim pranic udělati.«

»Také doufám,« pravil Blackford, »ale není vyloučeno, že se o to pokusí. Ostatně jim dáme ihned zprávu, aby byli na stráži.«

A tak se stalo, že dnem pětadvacátého dubna nastoupilo příměří mezi Evropou a Asií.

Berka žasl, když na poušti v ležení, kde tábořili, dostal zprávu o příměří.

»Hoši!« zvolal. »Příměří! Tak pozor! Do střehu! Pro nás je to boj!«

»Že s nimi jednají!« bručel Sim. »Měli nechat slovo nám, my bychom je už srovnali.«

»Mají asi pro to důvody,« namítl Berka. »Ostatně jim sami nevěří a nás zde upozorňují, že možná vyžadují příměří jen pro lov na nás.«

»Ať nás tady hledají!« smál se kdosi z mužstva.

»Nemohou mít ani tuchy o naší báječné rychlosti a nebudou nás hledat v Turkestanu, když jsme včera večer byli v Nankingu.«

»Na půl čtvrta tisíce kilometrů, opravdu, to as jim nenapadne.«

»A jistě jsme je oklamali tím, že přicházíme vždycky ze severu. Myslím, že nás budou hledat v poušti Gobi.«

»To je víc než možné,« smál se Berka. »Také tento způsob zachováme, jsme tak bezpečnější. Pře sto však si dáme dobrý pozor.«

Učinili tak. Pilně pozorovali po celý den, pravidelně stály hlídky v noci. Ale ticho bylo v poušti. Bylo pravda, žlutí nemyslili, že by tábor bílých mohl být tak daleko. Hledali jej doopravdy v Gobi. Ale na pokraji.

Ale Berka se Simem si našli lepší útulek. Na jih od východních výběžků Kuruk-tagu, Suchých vrchů, rozkládá se písečná poušť. Ve skalnaté rokli této pouště rozbily své sídlo úderné čety, jež vyslal Výbor proti čínské zemi, na východ od Lob-noru.

Stroje skrývaly se pod převislou skalou, takže jenom zázrakem se mohlo přijíti na tuto skrýši. Mužstvo tábořilo pod skalou, nebo na dně kotliny, nesnadno přístupné. Stráž umístěna výše na skalině s volným rozhledem. I když nehleděli k tomu, že se mohli ubrániti každé síle, zde nemusili počítati s překvapením. Prošel také

druhý den a bylo klidno. Také Praha hlásila, že v Evropě je klid.

»Tohle není samo sebou,« řekl Berka. »Podíváme se přec na ně.«

Souhlasili. Předal velení nad ležením Simovi a s jedním ještě druhem vstoupil na svůj stroj. Podivný to, věru, stroj! Doutníkový tvar, vpředu ostrý hrot, záď málo zúžena a useknuta. Předek nemá vrtule, není ani na zádi. Po stranách však, blíže k čelu posunuty, jsou dva mocné válce, vzad se otvírající. Jiné, mnohem menší válce, svisle k zemi obrácené, zapuštěny do tělesa aera v jeho těžišti. Křídla, nosné plochy – ano, jsou. Ale nepatrné, jako zakrnělé. Jsou to silné desky, hrany jejich vpředu zostřeny. Také kormidlo je malá, silná deska.

Úžasné však bylo podívání, jak stroj pracoval. Lehce popojel a vybaviv se zpod skalního krytu, stanul na volné prostoře. Pak se lehce zdvihl od země, zastavil se ve výši as pěti metrů nad půdou.

Berka kynul druhům, ještě nakazoval: »Buďte opatrní! Na shledanou!«

»Na shledanou!« odpovídali mu sborem.

Nyní Berka zavřel těsně okno kabiny, pohnul pákou a stroj stoupal rovnou k nebí, jako odpoutaný balon za bezvětří. Již byl nad skalami. Nyní prudce skočil, v okamžiku byl jen malým bodem. A bod linul se k východu, rozletěl se jako meteor a zmizel.

»Jaké báječné to stroje!« divili se druzí Berkovi. »Není ani možno, by jim někdo uškodil.«

»Opravdu,« děl Sim, »Dohonit jích nelze, ale není ani možno, zasáhnout je střelou. Zabraňuje tomu jejich rychlost. Tisíc kilometrů za hodinu! Jaký úžasný to let!«

»Dosáhl jsem jednu chvíli kilometru ve třech vteřinách!« pochlubil se jeden z letců.

»Letíme tak rychle jako zvuk,« pravil Sim. »To umožňuje raketový pohon, ovšem silou, kterou poskytuje tomodyn.«

»Jméno to je věru dobré,« smál se kdos. »A vlastně správné. Nelze mu přec říci ‚atomodyn‘, protože atom značilo částečku nedělitelnou a zde se tato částka dělí, není tedy a-tom, nýbrž pouhý tom.«

»Jistě je to správné,« potvrzoval Sim. »Je to stroj, který rozpadem hmoty na její částky dává sílu.«

»A jakou sílu!« počal vypráběti druhý. »Náš oddíl potkal právě nad Volhou veliké žluté létadlo. Zmírnili jsme let, když nás spatřili, ale jak nás minuli, spustili jsme stroje na plno. Ale lidi! Než se obrátili, kdež jsme byli! Jednou bouchli za námi, ale to jsme ani neslyšeli. Jen jsme záblesk zahlédli.«

»Možná, že vás ani koule nechytila,« mínil někdo. »Že jste byli rychlejší!«

»To snad přece ne,« s úsměvem opravoval Sim. »Koule z ručnice uletí za vteřinu, ovšem první, přes 400 metrů.«

»A koule z děla?«

»Od pěti set metrů vzhůru, podle jeho dostřelu,« poučoval Sim a pokračoval: »Ale pro mne ještě důležitější než rychlost jest jeho bezpečnost. Ať se stane cokoliv, není-li zrovna těsně nad zemí, nemůže se pranic přihoditi. Jednoduše se nechá padati. Již po několika metrech sletu postaví se vlivem správného rozdělení tíže do normální polohy. Jak se to však stane, začnou působiti zdvižné válce, samy, samočinně – stroj se zastaví anebo stoupá. Stačí uvést v činnost hnací válce, jede se a nic se nestalo.«

»A což bouře? Prudký vichr?« namítl mu kdosi.

»Vítr! Příteli!« smál se Sim. »Nejdravější orkán letí za vteřinu třicet nebo i čtyřicet metrů. Poletíš-li proti němu s naším strojem, budeš ještě šestkrát rychlejší než on. Ale kdybys letěl s ním, nechal se jím nést, pohyboval by se’s jenom sedminou své rychlostí.«

»Nesmíš také zapomenouti, že tento stroj se neopírá o vzduch. Staré stroje hnaly kupředu vrtule, které se opíraly o vzduch, jako se opírá veslo o vodu nebo lodní šroub. A do výše klouzaly tyto stroje pomocí svých nosných ploch, jež se zase opíraly o vzduch. Naše létadla jsou raketová, dopředu i vzhůru je žene síla asi tím způsobem,

jako rakety jsou hnány tlakem plynů, ženoucích se z roury, U nás ovšem silou hnací jest elektřina, dodávaná tomodynem,«

»Zábavné je při tom, že topíme vlastně vzduchem,« pravil zase někdo.

»Ano, rozhazujeme kyslík a dusík našeho vzduchu, jejich atomy rozmetáváme.«

»Co však budeme dělat, až spotřebujeme vzduch všechen?« padla otázka.

»Buď bez starosti!« smál se Sim. »Do zítřka nám ještě vydrží!«

»Vzduchu je,« svědčil jiný z mužů. »Naše ovzduší přece sáhá do výše as tří set kilometrů.«

»Možná, že ještě výše,« podotýkal Sim. »Podle meteoritů, jež se rozžhavují, když se dostanou do našeho ovzduší, se soudí, že vzduch počíná ve výši skoro pěti set kilometrů.«

»To budeš musit hodně dlouho lítat, než z našeho vzduchu naděláš nám hélia,« smáli se někteří.

»Což, však nejsou jen létadla! Lidstvo bude jistě nyní využívat zdroje Lesinova,« hájil se muž, který pronesl obavu, že se vzduch snad spotřebuje. »Bude potřebovat mnoho energie.«

»Ale nebude vždy proto třeba rozkládati vzduch,« usmíval se Sim. »To je zařízení jen pro aeroplány, výhodné jim proto, že nemusí s sebou vléci látku pro pohon. Berou si ji samy ze vzduchu. Ale tomodyny pro ostatní stroje budou rozkládati vodu, nebo jinou hmotu.«

»Dosud ovšem tomodyny jsou v chodu pouze u našich aeroplánů,« řekl kdos.

»Ano,« odpověděl Sim.

»A udělaly z nich stroje, jak na počátku pan Sim řekl, naprosto bezpečné a spolehlivé. Mívám dojem,« hovořil jeden z letců, »že bych mohl vyletět do výše tisíci neb několika tisíc metrů, vypnout válce hnací a nechat pouze zdvižné a uložit se klidně na několik hodin k spaní. Nic se nemůže státi, stroj je znamenitě vyvážen, bude viset ve vzduchu jak rakev prorokova. Snad že by mne vítr kousek poodnesl, nevadilo by však, za chvilku bych zas byl zpátky.«

»Pravda,« smál se Sim. »Otázka létání je nyní jistě rozluštěna dokonale. Vždycky to byla otázka síly. Lidstvo započalo létati, když našlo motor silný, ale lehký. Byl to benzínový motor. Bezpečnou však stává se plavba vzduchem teď, kdy lidstvo má v svých rukou motor neobmezeného výkonu.«

Tak se hovořilo v rokli.

Večer již se skláněl, stíny skalních útesů se zvolna šinuly vždy výš a výše po východní stěně. Tu se nahoře zas na modravém nebi objevoval malý bod. Rychle však rostl – Berkův stroj to padal přímo dolů do kotliny.

Brzy přistál, lehce, mezi nimi.

»Nemýlili jsme se, přátelé!« hovořil, již vystupuje z aera. »Nad Čínou jsou mračna létadel. Rojí se jak včely. Sehnali kde který starý

vehikl a určitě nás hledají. Ale prohledávají spíš svoje hory a pak okraj Gobi, takhle daleko nás zřejmě netuší.«

»Musíme být opatrní,« řekl Sim, »nesmějí mít ani tuchy o báječné naší rychlostí.«

Tak hovořili, čekajíce noci. Přišla, minula a míjel další den. –

»Snad se ani nedostaneme již k práci,« řekli si třetího dne. A nebylo lze vycítiti, zdali by si přáli sáhnouti k té prácí, či snad nikoliv.

»A nebyl tady dosud Strucks!« smáli se někteří. Ale hned zvážněli, když řekl Sim:

»Snad by bylo lépe, kdyby nemohl sem se svou pomstychtivostí. Uvidíme jinak hrozné věci, přátelé!«

Ale zprávy nešly. »Co pak dělá Praha?« tázali se denně kolikrát.

Zvěděli čtvrtého dne. Letmo, kvapně hlásili jim z Prahy:

»Buďte připraveni na opětný boj! – Žlutí podnikli zde úskok, počítáme se vším.«

To bylo vše. Víc neslyšeli.

»Nemají as kdy,« soudili. »Mají mnoho práce,«

»Mohli by jí nechat trochu nám, bylo by to kratší,« řekl jeden z letců. A vyjádřil tím jistě názor všech. Ale Berka uvažoval:

»Úskok, řekli! Nestálo to život některého z našich lidí?«

Dobře usuzoval Berka. Málo chybělo a byl by padl hlavní sloup.

Bylo k druhé odpolední hodině, když se rozletěly dveře Ramsenova bytu. Manon s Karlou seděly tam, zabrány do důvěrného hovoru.

»Vezmeme se, jak se vrátí svoboda,« řekla právě Karla, když do dveří vpadl uřícený Strucks.

»Neštěstí, paní Manono!« vzkřikl.

Obě vyskočily. »Co se stalo?« tázala se Manon.

»Stane, paní.«

»Kdy?«

»Ve tři. O málo víc, nežli za hodinu.«

»A oč jde?« tázala se Manon úzkostlivě.

»Váš choť slíbil Lao-šeuovi rozmluvu.«

»Rozmluvu. Čínskému veliteli? Což nemohou mluviti telefonem?«

»Mohou, ale Lao-šeu chce jednat osobně. Chtěl dva členy Výboru, odmítli jsme, ale pan Nekola se nabídl a prosadil – přes odpor všech –«

»Šílí!« vykřikla Manon. »A kde se sejdou?«

»Na Vltavě. Číňan bude čekat proti Vyšehradu – sám – pan inženýr vstoupí někde na motorku, proti proudu, kde mu bude libo, pojede pak k němu –«

»To je úklad! Chtějí ho dostat!«

»A nás jím držet!«

»Tomu se musí zabránit!« vzkřikla Manon.

»Proto jsem přišel k vám,« řekl Strucks.

»Pojďte! Hned!« Kývla rukou Karle, zmizeli.

Jen půlhodina šíleného shonu! Ale nikdo neví, kdo to nepřežil, co lze prožít za několik minut. V celých životech to lidé dohromady někdy nezkusí,

co vytrpí někdo v několika krátkých chvílích. Manon zase prožívala hrozné okamžiky. Zoufalé to bylo úsilí, na nitce a vlasu, visel život, jenž jí byl tak drahý, naděje a tucha zkázy letěly jak mraky za vichřice, střídaly se, točily jak mlha v bouři.

Přetěžká byla záchrana, tříštily se pokusy a plány a chvíle prchaly a blížil se osudný čas. Až k smrti znavena sklesla Manon do auta. Strucks seděl s ní. Sňal klobouk s hlavy a otíral čelo zatopené potem.

Tou dobou se Nekola sháněl po ženě. Zvítězilo již i v jeho duši tušení, že věc je vážná. Opětně ho všichni zrazovali. Neustoupil již jen proto, že dal slovo. Ale rád by byl své ženě aspoň ruku stiskl. Kdož ví? Byl vyslancem, ovšem, je přece právo, ale – –

Nebylo jí nikde. S tváří zachmuřenou kráčel k autu. Podivil se, že je řídí Tom. Bylo jinak ujednáno. Ale nebylo již času k rozmluvám. »Tome, neviděl jsi mojí ženy?« ptal se hocha.

»Neviděl, pane inženýre!«

»Vyřídíš jí tedy aspoň, že jsem ji teď hledal, marně –«

»Ano, pane inženýre!«

»Jeď však! Již je čas.«

»Je teprv půl, dost času.«

»Jen jeď, podél Vltavy, po pravém břehu! Řeknu ti pak, kdy máš zastaviti.«

A jeli. Vyšehrad minuli. Pohlédli na řeku, nikoho na ní. Jen viděli, že hladina je prázdná. Přišel Podol, Dvorce – Nekola teď zaklepal.

Ale padl zpět, jak auto poskočilo. Dlouze skočilo a letělo jak šílené. Kmitaly se kolem víly, stromy, skály. Bráník, Chuchle, Zbraslav!

»Tome, šílenče! Zbláznil jsi se!« – tak počínal Nekolův křik.

Zbytečno jej sledovati, jak pokračoval. Marně křičel, marně otvíral. Shledal, že jsou na obojích dveřích zvenku závorky, ale nechal úvah, neboť vyskočiti ve zběsilé jízdě znamenalo smrt!

A tak stroj letěl. A létal! Nekola se sotva držel, křičet přestal už. Držadel se chopil, neboť auto málo zatížené mlátilo jím ke stropu a ke stěnám. Kdesi obrátili a zas šíleně se hnali zpět, kopec nějaký pak přišel, do vysoká zvučel motor, jak se drali do svahu.

Stanuli. Zuřivě vyskočil Nekola.

A tu stála Manon, vedle Strucks.

Na podolském vrchu stáli na pokraji parku. Výhled na Vltavu, na protější svah, modré nebe nad modravou řekou. A na ní, hle, lodička malá, jediný v ní muž. Zakotvena stojí, kymácí se v proudu.

»Přišel jsi zrovna včas,« temně promluvila Manon. – »Hleď!«

Od Zlíchova kvapně letí motorová loďka. Mocné vlny hází, dlouhé brázdy se táhnou za ní.

»Kdo to je?« ptá se Nekola.

»Tohle,« Strucks ukázal na loď čekající proti Vyšehradu, »je váš přítel Lao-šeu.«

»A druhý?« ukázal na blížící se motorku.

»Mysli si, že tam sedíš ty!« ostře řekla Manon.

A již se chytil Nekola za hlavu.

Motorka spěla po proudu, na dvěstě metrů mohla být od svého cíle.

Najednou – to bylo jako roj! Od obou břehů nesčetné loďky vyrazily, jako šipky se hnaly k motorce, rázem ji obklopily. A muž, který seděl v čekající loďce, povstal. Bylo vidět, jak si plácl rukama na stehna, jak se prohnul smíchy.

»Hleďte na něj! Na opici!« zuřil Strucks.

Ale Nekola měl očí jenom pro zajatou loďku.

»Kdo to je? Koho chytli? Koho jste obětovali za mne?«

Dřív než mohli odpovědět, bylo znamenati zmatek na řece. Kruh čínských motorek se otevřel, zajatou loďku vlekli k Lao-šeuovi.

Strucks podal Nekolovi obzorku. Podíval se, vzkřikl:

»Sanken!«

Obrátil se k ženě a ku přátelům. Nemohl promluviti pohnutím. Strucks však nemohl si odepříti, aby neřekl:

»Je přec také právo mezinárodní! Jste, myslím, povídal. Tu je máte!«

Avšak Manon zvolala:

»Pryč! Odtud! Jsme zde příliš dlouho!«

»Jeďte spolu!« řekl Strucks. »Já půjdu kus cesty pěšky.«

Vstoupili rychle do auta. Tom sedl k volantu a rozjeli se.

Nekola se chopil ruky ženiny: »Ženo drahá, jak ti mám být vděčen? Život jsi mi zachránila.«

Tu se Manon rozplakala:

»To bylo dnes kruté, Ivo! Bez mého vědomí!«

»Nebylo již času. Sháněl jsem tě –«

»Takhle život nasadit! Tak nerozumně věřit!«

»Myslil jsem, je voják, čestný muž –«

»Věčný snílku! A Evropy jsi nedbal! Ale že jsi mohl nedbat nás, teď, kdy –«

Nekola se zarazil. Pohlédl jí do očí, zářících slzami.

»Nás – jsi řekla, Manono?« otázal se rozechvěn.

»Ano,« klopila Manon oči, hořic květy polních máků ve tvářích, »nebudem již sami, Ivo!«

»Opravdu, ženo?«

Přikývla a Nekola objal ženu a bouřlivě ji tiskl na prsa.

XLVII.

Nezdar, s nímž se potkal jeho úskok, vy dráždil zuřivost vrchního čínského velitele. Musil ji shladiti pomstou. A byla to Praha, jež trpěla zas, ale také venkov počal blíže cítit hrůzu Číňanovy odvety. Čínská létadla se rozletěla po okolí a hned

sloupy dýmu valily se nad obzorem kolem Prahy a když nastal večer, do široka rudlo nebe krví.

Praha se však hnula k odezvě, vrhala se bez rozmyslu na vetřelce. Dlouho bojováno, do noci, zuřivý byl v několika částech města boj.

Ale Evropa již netrpěla sama. Zpráva došla do tábora v pouští turkestanské – a hned vydala se až na strážní stroje všechna aera na cestu. Byla nyní řada na Číně a chvěly se a otřásaly celé její kraje.

Noc ukončila zápas v obou světadílech. Ale za bojem se nesl smutek na svých temných křídlech, slzy ronily se, ústa štkala. Pláč se otřásal i v síňce Karlině, neboť ve večerních bojích zhynul také Tom. Kulka tentokrát se nespokojovala s kloboukem, hledala si cestu hlavou hochovou. Marně Karlu těšil Ramsen, marně Netuka, jenž přišel s truchlou zprávou.

»Co jen jeho matka řekne?« lkala. »Druhý syn!«

Ale vše to bylo marné. Mrtví nevstávají, smutek nechávají živým.

Přešla také smutná noc i smutný den. Události hrnuly se, plynul čas. Plynul ve starostech o celek i v žalu soukromém. Splétaly se zájmy obojí, časem vítězily důležitější. Jenom srdci matky zůstává vždy jedno prvním a též jediným: Její dítě. Jest mu vším, radostí i žalem.

Jsou matky, jež jsou dobré, ale život jim měří jen smutek a žal. Matka Murková patřila k nim.

Dobře vychovala děti, děti byly dobré. Ale osud nedopřál jim štěstí. Ztratil se jí první syn, jeho dítě zemřelo přes všechnu péči. Zbyl jí Tom a bylo to dobrý hoch. Zahynul jí zas a zbyla sama.

Týden uplynul již od posledních bouří. Týden proplakala matka Murková. Marně těšili ji všichni, marně každý večer těšila ji Karla. A dnes přišla také Nekolova paní, oblíbený kdysi Ast, jenž se po měsíce skrýval u matičky Murkové. Karla přišla s ní, dnes mohla již odpoledne, že byl svátek.

Smutně hovořily, smutně vzpomínala paní Murková. A že stará bolest méně bolí a že možno pro ni zapomenout na novou, uvedla ji Karla do vzpomínek na staršího syna.

Paní Manon vzpomněla, že o něm již slýchávala od matky Murkové. Ale bývaly to pouze letmé vzpomínky, málo určité, a pan Ast tehdy málo sledovával slova paní Murkové. U Kampy jen byly tehdy Manoniny myšlenky, o muže se bála, jenž byl v nebezpečí. Kolik věcí tehdy prošlo Manoniným sluchem! Teď však jinak poslouchala vyprávění, mnoho z něho probouzelo její zájem. Zvláštní, nevysvětlitelný zájem.

»Hodný to byl hoch,« vyprávěla hlasem chvějícím se stařenka, »ale štěstí neměl. Oženil se, žena byla hodná, ale zdraví měla málo. Děcko se jim narodilo, dceruška jak andílek, ale také byla slabá jako pápěrka. Nouze potom přišla, pak umřela žena. Těžko se mu žilo, dluhy zbyly. O

leccos se pokoušel, nic se nedařilo. A pak zmizel. Odešel jednoho večera a již se nevrátil.«

»Kdy to as bylo?« tázala se Manon.

»Před čtyřmi roky asi. Na jaře bylo, když se ztratil.«

»A nikdo ho již neviděl?«

»Snad nikdo již. Vyprávěli sice lidé, že potkali člověka mu podobného, někde v Modřanech –«

»V Modřanech?« Manon skoro vzkřikla, ale hned se ovládla, když zahlédla, že vzbudila již pozornost svým vzrušením. Ale cosi vyvstávalo v její mysli, do ní se dralo. Až po chvíli se nenápadně ptala:

»Vaši synové as byli oba tmavovlasí?«

»Ano, po mně byli, oba.«

»Také starší syn měl modré oči?«

»Ano, paní.«

»Jak byl asi stár, když se vám ztratil?«

»Pětatřicet let. Už nebyl mladík –«

Manon povstala a obrátila obličej svůj k oknu. Nemohla již skrýti pohnutí. V její duši nořily se vzpomínky na hroznou pouť na Hekatě, kterou nechtíc podnikala na Nigir. Vzpomínka na zachránce svého od rybníka Rožmberka, v domě Hartmanově a pak dole na Nigiru. Živě se jí v mysli rýsovalo jeho vyprávění, jak ztratil pamět. A jeho truchlivý románek, jejž prožil s Hankou ubohou. Vše se shodovalo, nemohlo být pochyby!

Vzpomněla si ještě, říkal Xaver Křemen, že mu zůstala jen zručnost zámečnická z první části života, na niž zapomněl. Tázala se tedy Murkové:

»Jaké zaměstnání míval starší z vašich synů?«

»Strojníkem byl, ve smíchovské strojovce, můj Xaver, můj drahý syn!«

Strojníkem! A jmenoval se Xaver. Jméno, které dal si podruhé! Vedlo ho cos k němu, nevěděl však co. Manon stiskla prudce rukou srdce, pevnou vůlí potlačila pláč a slzy.

»Ubohý!« jen vzdychla, pevně tisknouc vetchou ruku stařenčinu.

Našla matku muže, který ztratil pamět, matku Xavera Křemena.

Syn této matky byl muž, jenž její život zachránil i Nekolův, A ztratil svůj, prováděje pomstu nad Nekolou, zároveň však pomáhaje jim, jež ohrožoval Mark.

Manon znovu prožívala hrozné chvíle na Hekatě, viděla se v domku v Hartmanově táboře a pak znovu na Hekatě s Křemenem a s Berkou. K Venuši se blížili, Xaver pomáhal jí při útěku a při skoku s Hekaty. Pak příšerný pád a potom opálené zbytky v rokli pod Venuší.

»Tak zašel tvůj syn!« byla by teď mohla říci zarmoucené matce. ,

A v tom se tato ozvala:

»Snad se vrátí. Snad se nyní vrátí, když mi odešel druhý.«

Ó, nekonečná důvěro, jež dřímáš v srdcí matek a jen dobré předpokládáš o dětech i v nich! Nemohla již Manon říci matce pravdu.

»Snad se vrátí,« souhlasila, hladíc šediny na hlavě stařenky. A umiňovala si, že jí splatí dluh, jímž povinna je synu, že se ujme osiřelé, ubytuje ji s matkou Nekolovou v rožmberském zátiší, že jí připraví klidný zbytek života a utěší, jak možno, její stáří.

Nemohouc se déle ovládnouti odcházela, nechávajíc Karlu na noc u stařenky. Dohodly se však, že v příštích dnech se opuštěná matka přestěhuje ke Karle, domek se zahradou že se pronajme anebo prodá.

»Budu vám dcerou, neplačte, matičko!« slibovala Karla.

»A já vás nezapomenu, jen co nastane zas pokoj. Mám u vás velký dluh a nebudu ho moci nikdy splatiti.«

Myslila paní Murková, že děkuje jí za útulek pan Ast. Ale děkovala Manon matce Křemenově.

Zasmušile odcházela z veselého kdysi bytu v Motole. Chvátala, neb zahlédla již muže, který na ni čekal. Divila se, měl přijíti později. Ale zalekla se jeho tváře, když se přiblížili k sobě.

»Co se stalo?« tázala se.

»Věc velmi vážná. Možná nesmírného dosahu!«

»A jaká? Mluv!«

»Strucks je pryč.«

»Pryč? A neví se o něm?«

»Ví, ale to je právě –«

»A co se ví?«

»Odletěl dnes ráno s celým oddílem.«

»Bez rozkazu Výboru?«

»Ano.«

»Zdržovali jste jej příliš dlouho. Pomsta byla jeho cíl, pro ni vše to podnikal. Říkala jsem vám –«

»Nemohli jsme ho pustiti. Vždyť je šílený!« omlouval Nekola.

»Nebyl by mohl mnoho způsobiti, byli byste mu dali bomby síly normální.«

»Sotva by mu byly stačily.«

»Proč? Z čeho to soudíš?«

»Víš, kam letěl Strucks?« ptal se Nekola, místo odpovědi.

»K východu. Do Číny.«

»Ne! Na jih!«

»Do Itálie!« zalekla se Manou.

»Ano. Do Pozzuoli! A nyní uvidíme, co tak tajně připravoval s Frisiem.«

XLVIII.

Opravdu byl nerozum a šílenost, co prováděla Čína. Bylo přece jisto, že Evropané vládnou mocí nesmírnou. Měli možnost, užít jí i v Číně. Působili hrozné škody po krajích nebeské říše a bylo patrno, že by mohli působiti ještě větší.

Ale žlutí stále byli přesvědčeni, že překonají bílé svojí dravostí. Nevěřili, že by byli schopni odpovídati jim stejným způsobem, nebo osvědčiti bezohlednost ještě větší. Spoléhali v sílu lidskosti, zmenšit jí chtěli, sami si tropíce posměch z ní.

I vzplanul všeobecný boj. Ale žlutí žasli nad odporem, na jaký narazili i v Evropě. Bílí na útoky žlutých odpovídali tak důrazně, že čínské vojsko většinou se stáhnout musilo a soustřediti v opevněných místech. Nabyli tím možností, že mohli pustošiti města bez obav, že pobijí své lidi. Proto vybíjeli celé ulice, do povětří vyhazovali i celé bloky domů.

Několikrát Praha byla napadena otravnými plyny, stejně jako jiná města. Ale obyvatelstvo i na to bylo připraveno, chránilo se maskami a lámalo sílu plynů chemickými prostředky.

Ale soustředění žlutých uvolnilo ruce také bílým. Sáhli ku prostředku, jehož dosud sami se báli, protože mohl škoditi i vlastním lidem. Výbor nařídil útok Bertrandových strojů ve velkém.

A smrt lítala jak divá po Evropě, žluté napadala, rdousila je v chůzí, v jídle, ve spaní. Často divý útěk nastal z kasáren a tvrzí. Žlutá soldateska, dávno zdivočelá, měnila se v hejna bezradných a poděšených tvorů, která se vrhala na své důstojníky, pomoc od nich žádala a hned je zase bila, vidouc u nich bezmocnost a stejný strach.

Čínské velení odpovídalo hromadnými útoky létadel na evropská města i na venkov. Za to bílí shlazovali celá města v Číně. Byl hrozný boj a vášeň potírala rozum. Byli proti sobě dravci, miliony dravců!

Žlutí zřejmě podléhali. V Evropě se vyčerpávaly již zásoby, Čína pomáhati nemohla, jsouc dosti zaměstnána sama sebou. Tu žádal zas Výbor přímo žluté:

»Odejděte z Evropy! Nastoupíme cestu pokoje, dosti místa bude na zemi pro obě plemena!«

Odpovědí byly pumové útoky na velká města evropská. Nezpůsobily již tolik škody, dík ochraně, jíž mělo obyvatelstvo v rozličných prostředcích. Ale přes to vypukla ve Výboru bouře proti Nekolovi:

»Nač šetříte Číny?« bylo mu přímo a s rozčilením předhozeno. »Zkuste si jen představiti, co by bylo z nás, kdyby oni měli naši sílu!«

Tu sám Nekola dal rozkaz Berkovi a Simovi:

»Rozmetejte města na sto kilometrů kolem Pekingu! Pekingu však šetřte!«

Rozkaz stihl Berku, když se svým vzdušným loďstvem navracel se do úkrytu v poušti po bezvýsledném pátrání po Strucksovi. Nebylo stopy ani po něm ani po jeho roji. Berka asi nechybil se příliš pravdy, když projevil Nekolovi mínění, že patrně Strucks ukryl svoje druhy v poušti a sám se vydal vyhledati Kan-tai-peka.

Čelo Nekolovo svraštilo se ještě více. Skoro nezaslechl ohlášení Berkova, že se obrací i se Simovým oddílem a míří na Peking.

Ale asi za hodinu otřásly se seismografy v celé Evropě. Rozechvěly se a zmítaly se divě, strážci jejich trnuli nad katastrofou, kterou hlásily na východ od Evropy. V té chvíli v kruhu na sto kilometrů kolem Pekingu se mraky zahalilo slunce a i země. Nebyla to však již země, byla poušť.

A málo dní uplynulo za přestávky, za které dech tajil celý svět.

Státní rada čínská byla shromážděna 14. května po poledni. Radila se, co teď počíti. Tu se strhl před palácem pokřik, nedaleko vchodu shluk.

»Co se stalo?« zděšeně se ptali.

Jeden z úředníků vrazil do dvorany:

»Cizí létadlo teď po padáku spustilo zde před palácem tělo generála Kan-tai-peka. Hrůzně znetvořené! Ach, jak děsný pohled!«

Zhrozili se všichni. Nyní chápali, proč několik dní nebylo lze nikde nalézti starého generála. Ale jak by byl ještě vzrostl jejich strach, kdyby si byli uvědomili, že ten, kdo právě doúčtoval s Kan-tai-pekem, začne nyní účtovati s Čínou!

Schůze musila být přerušena. Započala až po dlouhé chvílí. Právě ujímal se slova president, když otřásl se mocně palác od základů. Praskot stropů se ozval, řítily se kusy střech.

»Útok!« vzkřikl někdo. Ale mýlil se.

Venku pokřik, poplach.

»Zemětřesení!« volalo se v strachu. Ale bylo ticho již a nikdo nechápal, co se asi stalo. Tu veběhl do státní rady kdos:

»Tien-Tsin byl zničen! Telefonická zpráva. – Úplně smeten –«

»Na milion lidí?« zalkal president a sklesl na křeslo. – Ten den večer po rozkazu čínské vlády Lao-šeu požádal za příměří.

Výbor odmítl. »Odejděte z Evropy!« žádal důrazně.

»Nemám k tomu zmocnění,« bránil se generál.

»Žádejte ho! Hned!«

Tak příměří odmítnuto, zároveň však Berkovi dán pokyn, aby nepodnikal pranic v Číně, kromě nutné obrany. A za několik okamžiků po skončení rozmluvy s Berkou došla zpráva o zničení Tien-Tsinu.

»Kdo to učinil?« žasl Nekola, »Nedali jsme přece k tomu rozkazu!«

»To je jasné,« řekl Ramsen, »To počíná svoji činnost Strucks.«

Zachvěli se při té myšlence. A stísněni se rozcházeli.

Opatrně rozptylovali se městem. Lao-šeu teď obracel své úsilí jen k tomu, aby Výbor dostal do ruky. Avšak marná byla jeho snaha. Lidé z Výboru již znali nebezpečí a dovedli se vyhnouti.

Ostatně již přestávali počítati s Čínou. Konečný výsledek se jím zdál jistý a Čína sama sílila jejich

naději svou bezhlavostí. Neboť nebylo již možno mluviti o jiném!

O polednách 15. května volal Výbor znovu velitele čínské okupační armády: »Chceme odpověď na svoji výzvu, byste ihned opustili Evropu.«

Co jim na to řekl Lao-šeu, překvapilo svojí nehorázností:

»Opustíme Evropu, dáte-li nám do rukou Lesinovu myšlenku.«

»Zbláznili se! Už je dobře!« pravil Netuka.

»To by znamenalo zničiti se,« řekl Blackford.

Ale Nekola se usmál jen a odpovídal zcela přátelsky do telefonu:

»Dnes je výroční den přepadu, dnes rok začalo se utrpení Evropy. Nejvíc našich lidí padlo tento den. Proto konáme dnes tryzny za své padlé! Výbor rozptýlen je po Evropě. Dostanete zítra odpověď!«

»Anebo dnes večer!« ušklíbl se Netuka.

Ale Ramsen stiskl Nekolovu ruku. »Dobře!« řekl, »Ohlásil jste, co se bude večer díti, nepřekvapí je to –«

Nastal večer. Večer, jakého dosud nepřežila Evropa. Se soumrakem ustal všechen ruch. Krámy, hostince i divadla, všude uzavřeno, temno. Temny také byty, černá okna zejí do všech ulic. Davy lidu proudí ulicemi, míří ke hřbitovům za městem. Ulice se prázdní, tichnou, dráhy

podzemní své vchody zavírají, vozy pouličních drah se zatahují do remis.

Nikdo neví proč. Nikdo neví, co se bude díti. Ale Výbor nařídil: »Od hodiny osmé do desáté truchlí bílé lidstvo nad padlými obětmi. Co, je zdrávo, vyjde na hřbitovy. Musí-li kdo zůstat pod střechou, v temnu přetrvá tu dobu. Světlo nesmí svítit nikomu, kdo úctu zachovat chce padlým!«

Tak nařídil Výbor a lid poslechl. Poslechl tím spíše, když ve večerním čísle Slovanských Listů byla značka, kterou všichni znali a před kterou se všichni chvěli. Byla to výstraha, jež znamenala asi: »Neposlechnout, značí smrt.«

Proto kolem osmé večerní hodiny nebylo na ulicích, na náměstích povozu ni člověka. Davy stísnily se na hřbitovech, temných dnes a chmurných, prázdna stála města, prázdny vesničky i samoty.

Za to na Petříně bylo veselo. Lao-šeu zas uspořádal hostinu. Měl důvod pro oslavu, jako bílí pro smutek. Pro žluté přec dnešek byl dnem vítězství! A Lao-šeu měl ještě jinou příčinu. »Výbor se mnou vyjednává,« hlásal, »do rukou mi vydá Lesinovu myšlenku. A pak jim to povíme!« chechtal se starý úskočník. »Pak se ani nehnou, nebo –«

Věřili mu snadno, věřil tomu za chvíli i sám. Věc se rozšířila, jíž se všichni těšili, že se vrátí domů jako vítězi a s velkou věcí. Veselou náladu posílil též rozkaz, kterým den patnáctého května

prohlášen byl za den sváteční. Jenže vojsko nebylo již spokojeno s vojenskými oslavami, chtělo míti doopravdy veselo.

Ke generálu Tao-fungovi se odpoledne dostavili tři vojáci. Byli předvedeni. Tao-fung hned viděl, že jsou zpiti. Začal první:

»Pane generále, my jsme deputace!«

Tao-fung i Nuri ztrnuli. Voják pokračoval:

»Jsme tu dneska rok a chceme oslavit ten dnešní den. Ale jinak, nežli vojenskými parádami. Chceme mít dnes veselo. Nechcem’ proto hlídky, chcem’ být všichni pohromadě. Jdem’ si říc’ o dovolení.«

Tao-fung se rozmýšlel. Měl dát zavřít tyto lidi. Ale vyvolal by vzpouru, tolik věděl. Znal již dobře poměry v svém mužstvu. Byly mnohem horší od doby, co v Praze řádil Lao-šeu, Horšily se den ode dne. Generál věděl, co znamená dnešní vystoupení jeho vojáků. Ale nemělo již smyslu, by s tím zápolil. A všechno bouřilo se v něm, nebylo mu možno mluvit s těmi lidmi.

Pohlédl na svého adjutanta, kynul hlavou, by věc vyřídil, a obrátiv se, odešel. Nuri kývl mužům a řekl jim krátce:

»Povoleno!«

Odcházeli, ale za dveřmi hned bylo slyšet jejich křik.

»Tady jsou již konce,« řekl odpoledne Tao-fung, »tak, jak jsme je čekali.«

Opakoval tutéž větu večer, když vkročil do velké síně a viděl, jak Lao-šeu tam hýří s důstojnictvem. Usedli vedle, obklopil je zpěv a smích. Tu shlédl Tao-fung, že poblíž sedí kapitán, jenž určen byl dnes k telefonní službě. Beze slova vstal a zavolal jej stranou:

»Kdo je u telefonu?« ptal se.

»Nikdo.«

»A kdo tam má být?«

»Já.«

»Okamžitě na místo! Nebo –!«

Kapitán odkvapil a Tao-fung celý se chvěje nevolí usedl vedle Nuriho.

Sotva usedl, objevil se kapitán od telefonu. Podal proužek, na němž byla zpráva:

»Paříž, místní velitel. Davy lidu proudí z města, jež zůstává liduprázdno. Žádám instrukce.«

Nedočetl, stál už vedle s novou zprávou:

»Řím se prázdní. Obyvatelstvo je za městem a na hřbitovech.«

A hned na to třetí zpráva, »Teď se vám chce pomstít,« smál se Nuri. Generál však četl:

»Madrid, místní velitel. Podezřelý pohyb lidu z města. Stejné zprávy ze všech krajů. Žádám o pokyny.«

Tao-fung se podíval na kapitána: »To už všechno je tu delší chvíli?«

»Nevím,« odpovídal otázaný vzpurně, »bylo to vše navinuto na kotouči.«

»Tohle ať si přečte Lao-šeu,« řekl Tao-fung, když kapitán zas odešel.

Dali mu to. Přečetl a pokrčil jen rameny:

»To pořádá Výbor tryznu. Ohlásili mi to. Nechte jim tu radost!«

»A co odpovědět velitelům?«

»Nic, nestojí to za to.«

Tao-fung již neusedl. Vyšli s Nurim do sousední komnaty. Pohleděli z okna na Prahu. Prázdna ležela tu před nimi, pustá nábřeží i ulice. V domech temno, černá okna zejí do houstnoucího soumraku. Jen na některých místech skvěle září světla – jako ostrovy je vidět pražské tvrze nad městem a porůznu městem rozložené čínské kasárny.

Zvláštního něco se dotklo mysli Tao-fungovy:

»Podívej se, adjutante, bílí jsou ve tmě a venku. Pojďme také ven!«

Šli. Na nádvoří setkali se s Tingem. Dlouho nemocen byl Ting, na Petřín se dostal po úrazu v tiskárně Slovanských Listů. Nyní byl zase zdráv, ale zůstal dosud v pevnosti.

»Pojď s námi, Tingu!« řekl Tao-fung a Ting rád poslechl. Malá chvíle a již se vznesli do vlahého vzduchu krásného jarního večera. Praha pod nimi se vzdalovala. Bledly barvy světel, Vltava se ztrácela ve březích. Zakroužili nad Karlovým náměstím, v oblouku se vznesli k Vyšehradu a pak nad Zlíchov. Zpátky pluli nad Smíchov.

Ting zastavil teď motor. Lehce vznášeli se pod nebem, zahaleným mraky, a proti pomalému západnímu vánku. Nyní zpozorovali, jak zvláštní ticho leží nad městem. Mrtvo bylo v něm, jen jezy temně hučely, však slabounký byl jejich hlas.

Však přece! Zpěv porůznu je slyšeti, sic vzdálený, však pronikavý dost, tu výskot s něho proráží, rozpustilý, bujný,

»Naši jsou veselí,« trpce řekl Nuri, »ovšem, jsou pohromadě, hlídek nedrží –!«

Hodiny kdes udeřily. »Tři čtvrti na devět,« pravil Nuri. »Dnes –«

Na rtech uvázlo mu slovo –

Blesk je oslepil – oslnivá zář je zalila.

Nebe hoří, vzduch plane, země v plamenech!

»Kde jste? Kde jste?« volá Nuri a hmatá rukama po generálovi.

Vše zalito je ohněm! Není viděti leč oheň! Oheň! Oheň! A stále jen oheň! Nekonečnou se jim zdála chvíle, po niž oslepoval jejich oči dravý žár.

Teď odlehlo to světlo. Ulevilo. Ale dole, co to je?

Do daleka dlouhé pruhy hoří. Po dlouhé míli! K Ervěnicím! Po vltavském břehu k Štěchovicům! Na východ i sever – nekonečně dlouhé čáry, oslnivě bílé – a nad nimi nebe ohněm plane.

»Elektrické linky žhnou!« vzkřikl Tao-fung.

A vskutku! Nad celou Prahou ohnivá zář, síť žhoucích čar se stírá po městě, po nábřežích, po ulicích svítí bílé, oslnivé linie. A k nebi se zdvíhají

tři světelné hrady – Petřín, Vyšehrad a Žižkov – obrovské fontány tryskajících ohňů – vedle nich porůznu, tu a tam, ohnivé domy září, jas lijí do nocí okna kasáren žlutých –

A ráz! Temno! Hluboká, černá tma shltila všechno, vše propadlo se kamsi, hluboko, přehluboko.

Třaskavý rachot však zaduněl zdola, šířil se dál a dál, ozvěna pojila se nyní s ním. Pak bylo ticho – také po zpěvu.

Tingův aeroplán spadl téměř na Petřín. Bylo zázrakem, že našli Petřín a na něm přístaviště. Jako bez smyslů utíkali z aera. Zarazili se však znovu, když se octli na nádvoří. Pusto bylo zde a temno, nic se nepohnulo.

Přece, kdosi běžel dvorem. Tao-fung naň svítí, volá. S pláčem přiběhl:

»Ach, pane generále!«

»Co se stalo? Mluv!«

»Díval jsem se oknem, naši dole seděli a pili, zpívali – V tom se blesklo, žhoucí světlo bylo na nádvoří – ale nad nimi tam – žárovky se rozletěly, žhavé koule byly, paprsky z nich bily dolů, na ně. – A hned tma – a ticho – to hrozné ticho – slyšte přece – co zpěvu bylo nahoře, u pana generála, a teď je vše němé – mrtvé –!«

»A tak je asi v celé Praze,« teskně řekl Nuri.

»A v celé Evropě,« dodal Tao-fung. »Jsme tu nyní sami. A je po boji!«

Rány ozvaly se od vchodu. Prudké rány na železná vrata.

»Otevřete!« velel Tao-fung. Svítil lampičkou, by našli cestu ke bráně, neviděli totiž, dosud oslněni.

Otevřeli bránu, objevil se Nekola a Ramsen, Blackford za nimi, A vzadu tlupa ozbrojenců. Světla míhala se po krajích a ve bráně.

»Pane generále!« ozval se slavnostním hlasem Nekola.

»Vzdejte se a vydejte nám pevnost! Hájiti jí nemůžete, jste snad v Praze sám.«

Tao-fung sňal beze slova pás a odevzdal jej s kordem důstojníkům, kteří pokročili vpřed. Nuri následoval jeho příkladu.

XLIX.

Tao-fung se nemýlil. Co se stalo v Praze večer patnáctého května, bylo v celé Evropě. Ohromující síla, kterou vrhl Mlakov za pomocí tomodynu po proudovém vedení do Evropy, naráz pohubila vše, co bylo na dosah. Byli to žlutí, z veliké čínské armády zůstaly v Evropě pouhé trosky.

Důstojně slavila Evropa návrat svobody. Šestnáctého května vyrovnala se Evropa se zbytky žlutých a sedmnáctého hlaholily všechny zvony, také ovšem pražské. Město zahaleno ve slavnostní háv, nekonečné průvody se táhly po

třídách a nábřežích. V jásavou radost však se vkládala vzpomínka na nesčetné hekatomby těch, kteří zahynuli v hrozném roce. A pak nastávala těžká povinnost, napraviti zkázu, kterou způsobil vpád žlutých. Bylo třeba obnoviti Evropu.

Výbor zasedal a dojednával smlouvu s čínskou republikou, kterou zastupoval Tao-fung a Nuri. Výbor vážil si těch obou mužů, připustil, aby ze zajatců stali se hned vyslanci své země. Žádala ho o to čínská vláda, která teprv nyní byla přesvědčena, že se svými návrhy měl pravdu Tao-fung a ne starý Lao-šeu, jehož znenadání doma podporoval Kan-tai-pek.

Čína také doznávala, že byla poražena, a nepřála si vésti válku dále. V Praze ovšem šlo jen o předběžnou smlouvu, její vypracování a schválení se mělo státi později. Ale Čína souhlasila, aby v Evropě zůstal všechen materiál, který žlutí s sebou přivezli. Vedle toho měla Čína splatit velký obnos na úhradu škod, které způsobilo čínské vojsko. Velký peníz pak měl také připadnouti pozůstalým po padlých, pokud sami schopni nebyli se živiti.

Trpkost zachvěla v tu chvíli duší Manoninou, když poslouchala, jak o tom jednáno. »Je v tom kus spravedlnosti,« myslila si, »zaplatí se ztráta živitele. Ale kdo nahradí ztrátu milé duše? Kdo by mohl matce nahraditi dítě?«

»Podmínkou však musí být,« děl právě Tao-fung, »by se ihned zastavily boje. Pro nás ovšem

vůbec bezpředmětná, neboť naše síly byly potřeny. Ale s vaší strany nemá smyslu, pustošiti dále naši zemi.«

»Vydali jsme rozkaz k zastavení útoků již čtrnáctého večer. Odmítli jsme sice příměří, nepokračovali jsme však v útocích.«

»Dnes ráno jste rozmetali Hai-an-so,« řekl na to Tao-fung.

»A včera večer padlo město Suburga, nejsevernější z našich větších měst,« připojil Nuri. »Hai-an-so je zase nejjižnější naše město. Je v tom úmysl a hrozba, které nelze nechápati.«

»Zde jsou zprávy,« dodal Tao-fung, »ponechali jste nám k užívání radiový telegraf –«

Členové Výboru hleděli na sebe. »Není možná,« řekl Nekola.

Zvonek zvonil, adjutant se zdvihl. Druzí zůstali v rozsáhlé dvoraně petřínské tvrze. Rozhlédli se po ní mnozí, mnohým vzpomínky hlavou letěly. Na paní Rolu, na Strucksovu ženu, nešťastnou Mary. Zde to bylo, zde zhynuly.

Myšlenky jejích přerušil Nuri, který zřejmě poděšen a zsinalý se vracel. V ruce držel proužek papíru. Chvějícím se hlasem řekl:

»Právě došla zpráva, že před hodinou bylo rozmetáno Macao.«

Všichni vyskočili,

»To je Strucks!« vykřikl Nekola.

Ku petřínské radiové stanici byl právě připojován tomodyn. Mělo býti umožněno, aby s

Petřína se domluvili s Čínou radiovým telefonem. Dosud užívali telefonu – v Nekolově vile na Zbraslaví! Žlutým nenapadlo, že by byla možná tahle smělost.

Ale radiové telefonní zařízení na Petříně bylo právě hotovo. Ihned volali jím Struckse. A k jejích překvapení ozval se jim hned. Nekola mu oznamoval novinu, doufal, že jí usmíří se jeho nenávist:

»Zničili jsme všechny žluté energií, kterou vrhl z kolonie saharského slunce Mlakov za pomoci tomodynu. Čína kapitulovala. Vyjednáváme s ní právě. Potřebovali bychom vás při jednání, navraťte se ihned!«

Ale odpověď, jíž dostali, je zamrazila:

»Opustili jste mne. Povedu teď válku sám.«

Znovu domlouval mu Nekola i Ramsen: »Dokonale jste již pomstěn. Vraťte se zas k nám!«

»Až dokonám, co jsem si předsevzal.«

»Co zamýšlíte ještě?«

»Ničit! A ničit!« zaznělo zlobně z telefonu.

»Co vše jste již zničil!«

»Však toho nechám, až to smetu s povrchu.«

»A co ještě, pro boha?«

»Ta hnízda mezi Hai-an-so a Suburgou.«

»Šílíte, Struckse! Zavíráme mír! Musíme vám bránit. – Nenuťte nás!«

»Cože?« vzkřikl nyní Strucks. »Mně že byste chtěli bránit? Rozmetám tu bídnou zeměkouli, budu-li jen chtít! Moc je všechno, já ji mám, jsem

pán. Světa pán! A zatočím s ním tak, jak budu chtíti, já, pán!«

»Šílí,« řekl Nekola ku přátelům. Ale Strucks zaslechl jeho slovo.

»Cože?« vzkřikl znovu. »Nevěříte? Ukáži vám svoji moc. Pode mnou zde leží Hong-kong – bílé domy, zelené sady a temné skály vedle nich, dokola pak moře – zelené moře. – Ať jej má! Ať jej zhltne! Se vším tím, – Vteřina pouhá, uslyšíte o ní – vy –«

»Je šílený!« obracel se Nekola od telefonu. »Musíme ho znemožnit.«

»Je tam Berka, Sim a jejich lidé. Musí ihned zmocniti se ho.«

Zavolali ihned Berku vlnou, kterou s ním měli umluvenu. Ale sotva domluvili, vkročil krokem malátným k nim Nuri.

»Víte asi již,« řekl dutě. »Hong-kong již není. Moře bouří se na jeho místě. A obrovský příboj pustoší pobřeží.«

»Co všecko ještě způsobí!« lekali se všichni.

A s úzkostí čekali dalších zpráv. Nedošly však do večera. Až ráno!

Po dlouhé zas době procital Nekola doma, ve zbraslavské vile. Radostně pohleděl na kvetoucí sad, na modravý pruh, kterým tiše v dál plynula Vltava.

Tu se hlásil telefon. A v něm zoufalý hlas:

»Pane inženýre! Kanton!«

Mluvil Tao-fung a další slova zdusil vzlyk.

Nekola se vzchopil. Spěchal na Petřín, kde byl Výbor pohromadě.

»Neslyšel jste ještě?« přivítal ho Blackford. »Naši stihli Struckse nad Kantonem. Poslal všechny svoje stroje podél pobřeží a nakázal jím ničit řadou vše, co žije. Neřekl jim asi, že je mír, poštval je –«

»A co Berka?« ptal se Nekola bez dechu a sklíčen.

»Poslal část svých strojů od Kantonu nejkratší cestou na Fučeu. Musí tam býti dřív než lidé Strucksovi, kteří postupují obloukem po pobřeží. Tam je zadrží.«

»A Strucks?« tázal se Nekola.

»Prchá na sever,« zněla odpověď. »Poslouchejte sám!« předával Blackford naslouchátka.

»Pronásledujeme Struckse,« odpovídal Berka na Nekolův dotaz, »Jsme teď nad Hankou – podařilo se nám Struckse zahnat stranou, město zachráněno. Prchá k severu.«

Pak odmlčel se telefon. Po dlouhé chvíli nová, krátká zpráva:

»Fučeu zničeno. Strucksův oddíl míří na Šanghai. Naši přišli pozdě, letí za nimi!«

Potom zase po dlouhých a trapných chvílích:

»Strucks v dohledu. Stíháme ho v patách. Jedeme nad pouští, v oblacích prachu a dýmu, v pekelném rachotu Strucksových pum. Města i vesnice obrací v ssutiny, hrozí i nám. Sim hlásí v

dohledu Strucksovy lidi, ženou se k severu, ničíce pobřeží.«

Ztrnule naslouchali těmto zprávám. A s nimi chvěl se snad celý svět. Po celé zemí třásla se půda, přístroje hlásily příšerné otřesy, rádio hlásalo zničení měst a pustošení krajů, smrt statisíců tvorů v jediných vteřinách. V krajinách blízkých nešťastné zemi prchalo lidstvo zoufale, nevědouc kam a potácejíc se po zmítající se zemi. Ale i v ostatních kontinentech zděšeno opouštělo obyvatelstvo své domy, kupilo se na ulicích a náměstích a se ztajeným dechem čekalo zpráv. A všichni představovali si v duchu onen velkolepě hrůzný výjev. Nad zeleným pobřežím, kde se země snoubí s modrým mořem, jako běsi letí druzi Strucksovi, rozšiřujíce zkázu a smrt. Města celá rozstřikují se jak písek, moře k nebi tryská, příboj nesmírný se vrhá na pobřeží. A kus dále v šíř a dál se táhnou širé pláně nekonečné čínské říše, zelené nivy, lesy a kopce a města uprostřed nich. A ve vysoku šíleným letem sviští Strucksovo aero, nad městy pumy rozsévá.

»Za Mary! Za moji ženu!« šeptají asi jeho bledé rty.

Obrovský praskot a rychlostí blesku vyráží k nebesům nesmírný sloup, sloup ohně a prachu a dýmu. Kolísá Strucksovo letadlo, otřesy vzduchu jím zmítají, za ním však v široké řadě se zběsilým letem ženou jeho pronásledovatelé. I jimi zmítají

výbuchy, trhají jejich řadu, rovná se však a žene dál – příšerná strašidla nad nešťastnou zemí.

Po deváté hodině první zpráva šťastnější:

»Naši stihli Strucksův oddíl před Šanghaií. Na Strucksových strojích byly porušeny radiové aparáty, proto neslyšeli volání. Všichni míří za námi.«

Tao-fungovi se oči rozjasnily. Na krátko, neboť po nějaké chvíli ozvala se zpráva ze všech nejhroznější:

»Strucks míří na Peking. Zoufale se snažíme zahnati ho stranou.«

A dlouho ticho. Pak došly zprávy, při nichž se zachvěly duše všech.

»Zkáza se blíží Pekingu!« volá v tom telefon, tentokrát čínský, vládní.

»Zachraňte Peking!« volá se a úpěnlivě prosí.

»Prchněte z Pekingu! Zachraň se, kdo můžeš!« je slyšeti zoufalý povel.

»Vláda prchá z Pekingu. Divoký útěk obyvatelstva,« hlásí teď jiný hlas.

»Zachraňte Peking! Zachraňte svaté město, zachraňte chrámy Nebes a Země!«

Tao-fung i Nuri zoufale se vrhají na členy Výboru, úpěnlivě prosí, bědují:

»Oh, lidé, mějte slitování!«

Ale stejně zoufale jim odpovídá Nekola:

»Jsme bezmocni. Nic nemůžeme dělat!«

»Strucks před Pekingem! Všechno marno!« volá Berka.

»Zachraňte Peking!« zoufale zní výkřik. –

»Zkáza –,« řekl temně Nekola a odtrhl od uší naslouchátka, z kterých hučel táhlý, dunivý rachot. Blackford uchopil se naslouchátek, jež Nekolovi z ruky vyklouzla.

A slyšel ještě několik slov Berkových:

»Výbuch. – Vrženi do nesmírné výše – potácíme se ve tmě –«

»Ubožáci! Snad zahynou všichni.«

»Našich zahynuly miliony! Vy, dravci! Bestie!«

A Nuri schvácen šílenstvím se vrhal na Nekolu. Chopili se ho, klidnil ho i Tao-fung. Chápali jeho zoufalství, ale Blackford nemohl se přemoci a řekl:

»Klidíte jen, co jste naseli!«

Odvedli jej, Výbor zůstal sám. Znovu naslouchali, volali. Bylo ticho.

Vzdali se již naděje. Přece však čekali, naslouchali.

Najednou hlas. Nepatřil Praze, pochopili, že to mluví Berka se Simem. Oba oddíly se potkaly.

»Proti, Sime! Přímo! Roztáhnouti stroje v řad!«

»Nemůže dál! Obklíčen!«

»Teď se vrhl dolů, unikne!«

»Zarazil! Musil přistáti!«

Bez oddechu naslouchali.

A výkřik:

»Praha, Výbor! Praha, Výbor!«

»Tady Nekola! Co Strucks?«

»Já jsem Strucks!« promluvil z telefonu šílený hlas, »Zahnali mne do hor, štvali mne jak zvěř. Strojí se mne napadnout, proto volám vás. Zadržte je, okamžitě! Počítal jsem se vším – mám zde látku Bertrandovu – svět tím množstvím naráz rozptýlí se v prach – jak se tu hnou proti mně. Mám v rukou svět – jsem jeho pán –«

»Zadržte! Zadržte!« vykřikl Nekola na Berku. »Zůstaňte na místě, blíže však ni krok!«

»Ano! Tak!« bylo slyšeti Strucksův hlas. »Jsem pán – a svět je můj – a rozbiju jej – já –«

Tu chopila se Manon telefonu. Měkký její hlas se ozval, jako hudba zazněl, na Petříně zněl i v horách nad nešťastným Pekingem:

»Pane inženýre, slyšíte můj hlas?« zavolala Manon,

»Ah, slyším, paní! Sama vy?« A bylo slyšet radost z hlasu Strucksova.

»Vzpomínáte,« mluvila teď Manon dále, »vzpomínáte na má slova, jež jsem řekla po večerní schůzi ve Slovanských Listech?«

»Ano, vzpomínám si, paní. Pomsta musí býti hodná provinění, pravila jste. Nuž, já při těch slovech trvám.«

»Také já,« souhlasila Manon. »Chcete zničit Čínu. Pravím vám, že máte na to právo.«

Strucks zajásal, však Manon hovořila dále:

»Avšak já chci býti účastnicí vaší pomsty. Chci se ihned vydat na cestu, abych zítra dorazila k

vám. Pak začneme spolu dílo! Souhlasíte, pane inženýre?«

Slova radostí se drala z telefonu. Strucks si vždycky vážil Nekolovy ženy, tato úcta neopustila ho ani v šílenosti. I dodala ještě Manon:

»Zatím nikdo nesmí se vás dotknout, vy však zůstávejte na místě a nevzdalte se s něho. Nezapomeňte pak, co vám pravím na konec! Byl to žlutý člověk, jenž vám ublížil. Není třeba za to trestat celou zemi. Jsou v té zemi také hroby. Víte, že se také někdy otvírají? Přinesu vám zítra zprávu, jaké nečekáte. Přijde se mnou kdosi, koho uvidíte rád –«

Vzrušen ptal se Strucks, chtěl zvědět více. Ale Manon řekla:

»Uvidíte zítra. Na shledanou!«

V obdivu tiskli ruce Manoně. Nekola však ptal se starostlivě:

»Míníš opravdu tam jeti?«

»Ovšem,« odvětila pevně.

»A co zamýšlíš? Je šílen –«

Tu počala Manon vypráváěti:

»Mary, žena Strucksova, měla sestru Isu. Úplně jí podobnou. Žije v Taganrogu v jižním Rusku. Nutno ji hned najíti a dovézti ji do Číny. Strucks zešílel z lásky k Mary, jenom Maryn zjev ho uchvátí. Snad ho Isa vrátí životu –«

Tak se stalo, že druhého dne o polednách snesl se roj aeroplánů do údolí v horách, ležících na západ od Pekingu. Uvítal je Sim a Berka. Celé

loďstvo i se Strucksovými lidmi bylo tady shromážděno. Obklopovali nevysokou skálu, pod níž na rovince leželo porouchané aero Strucksovo. Pod ní potůček se vinul, pak svah zase stoupal, tvořil návrší a za hřebenem jeho zase nížily se skály v údol. V něm teď stála jedna z hlídek, Berkových.

Z avionů vyšel Nekola a Ramsen. Manon následovala a za ní Isa.

Berka ustrnul, když spatřil tuto ženu; oblečena v šatě Maryině byla k nerozeznání podobna své sestře. Berka myslil opravdu, že je to Mary, a pln údivu ji zdravil.

»Co dělal mezitím?« tázal se Nekola na inž. Struckse.

»Byl uzavřen v svém létadle a sotva se nám ukázal. Však zdálo se mi, že se často dívá sem a pozoruje, čeká.«

Vskutku čekal. Čekal nedočkavě, stále se mu v hlavě otáčela slova:

»Víte, že se také někdy otvírají? – Přijde se mnou někdo, koho uvidíte rád.«

Nebýt těchto slov a naděje, kterou vzbudila, co by byl Strucks neučinil? Vždyť stále se mu vtírala a vnucovala touha, zkoncovati všechno, v jeden ráz. Nač pak čekat, nač se tlouci od města k městu. Stačilo by toto zde, oj, to v trosky by se rozletěla Čína v okamžiku!

Ale přijde paní Manon. A s ní někdo, koho spatří rád.

Proto Strucks čekal. Jen proto čekal.

A najednou viděl postavu. Žena v šedém obleku sem kráčí – postava známá – i šat –

Překročila potůček – ten pohyb při tom! Vzhůru zvolna kráčí – je známý tento krok.

Zdvihla hlavu, pohleděla vzhůru k němu. Spatřil její tvář –

»Mary!« vzkřikl Strucks.

»Mary!« vzkřikl opětně.

A divoce se rozběhl vstříc ženě.

Stanula. Ze zadu úprkem Berkovi lidé se hnali ke Strucksovu stroji.

A Strucks klesl k nohám ženiným a s jeho rtů se dralo vroucí štkáni:

»Mary! Drahá, milovaná duše! Mary má, ach, odpusť! – Odpusť!«

Tu se Isa dopustila chyby.

Překonána soucitem položila ruku na Strucksovu hlavu a promluvila rozechvěným hlasem:

»Příteli –!«

Strucks náhle vyskočil.

»To není Maryn hlas!« vykřikl.

Pohleděl na Isu, jež uděšeně couvla. Strach změnil její tahy. Strucks poznal klam.

»Mary!« vzkřikl ještě jednou hlasem plným zoufalého zklamání.

Trhl sebou, bylo viděti, že skočiti chce k svému stroji. Hrozná výhrůžka seděla na jeho tváři, strhány a pokřiveny byly její rysy.

Avšak udělal jen krok.
Zapotácel se a klesl.
Inženýr Strucks byl mrtev.

L.

»Jest ještě něco vyššího než zájmy, pro které se dosud lidstvo svářilo. Neprávem jsme tyto zájmy vyvýšili, celý život jsme jimi chtěli naplniti. Nedbali jsme, zaslepení, statků mravních, všem společných. Jejich cenu pochopili jsme, až když byly vážně ohroženy.

Máme příklad cesty, kterou nelze jít. Snad nikdy nebudeme rozuměti, jak se lidstvo mohlo na ni dáti, nyní, kdy nutnost nás zahnala na cestu lepší. Hrozné doby, jež jsme přetrpěli, spojily nás. Společně jsme bojovali, bez rozdílu život obětovali. Společně teď budeme si budovati život nový.«

Tak promluvil Ramsen.

A Nekola stiskl jeho pravici a odpověděl:

»Díky vám za tato slova! Jsem jist, že budou východiskem nových cest. Minulost musí býti mrtva. Chtěla jistě také dobro. Chtěla potřít sobectví, ale bylo závadou, že zase sobectví tu bylo hlavní vzpruhou. Musil při tom utrpěti celek, do pozadí stlačilo se, co všem bylo společné a stejně drahé. Jistě otvírá se nová doba. Lidstvo bude spíše míti možnost, aby pro všechny se

opatřilo, čeho potřebují. Nečekám věčného míru. Ale věřím v lepší budoucnost nás všech.«

»Cíl máme jasný,« připojil se Ramsen. »Jest jeden úkol a v něm je všechno. Zbaviti lidstvo utrpení. Souhlasím s vámi, že nezdaří se nikdy úplně. Ale je jistě možno mnoho vykonati. Prozřetelnost dává lidstvu prostředky, jimiž by to dosáhlo. Snad bude lidstvu poučením, že poprvé jich musilo býti použito k vraždě.«

»Minulost musí býti výstrahou!« dodal Netuka. »Kdyby lidstvo dovedlo vždy odvoditi důsledky z toho, co bylo, jinak by vypadal svět. Ale dějepis je učitelem, jehož nikdo neposlouchá. Plané heslo platí víc než těžce vykoupená zkušenost.

Ale i já věřím s vámi v lepší budoucnost. Snad přece nezapomeneme, jak jako pýří smetla tato hrozná válka všecko, pro co nasadit jsme právě chtěli životy. Utrpení vyrovnalo skupiny i třídy, smetlo odborové útvary, jež třásly Evropou. A před novým nebezpečím ustoupilo, zahlazeno bylo vše, co dosud bylo cílem všeho snažení.

A kde byly staré útvary ve chvílích nebezpečí a hrůz? Společná práce všech a úsilí jednotlivců zachránilo nás od záhuby. A z toho vidíme, čeho třeba. Upravovati tak cesty života, abychom po nich mohli jíti společně a všichni. Nelze toho činit podle starých zásad, neboť ztroskotaly. Ale stačí jedna: Spravedlnost! A v ní je všechno.«

»Ano! Spravedlnost budiž směrnicí i cílem!« vřele přidával se Ramsen a s ním Nekola. S tím

slibem loučili se přátelé, když rozpouštěli Výbor, Bylo nyní třeba jiného útvaru, než byl Výbor pro svobodu bílé rasy. Neboť tato svoboda byla zaručena.

Šlo však o veliký úkol. O znovuzbudování lidské společnosti za změněných nových poměrů. Šlo o využití Lesinovy myšlenky k účelům, cílícím k povznesení lidstva. Ale byla ještě důležitá jiná úloha. K hrozným koncům mohlo vésti zneužití Lesinova objevu. Tomu bylo třeba zabrániti pro budoucnost.

Na několik lidí čekala tato zodpovědná práce, zase na ty, kteří vedli Evropu v jejím zápase. Chtěli se jí chopiti až po nějaké době, až se zase do kolejí vrátí život v Evropě.

Nekola pak musil vydati se na jih. Přes rok nebyl ve své kolonii. Také odkaz Bertrandův byl nevykonán, bylo třeba vyhověti přání ubohého přítele. A bylo nutno učiniti jasno mezi Alvarim a Ninettou. Nestalo se dosud, Manon radila, by věc se odložila. Počítala, že se horkokrevná dcera jihu umoudří, až bude musiti. Zasáhnutí tehdy, kdy ho žádal Alvari, se vskutku zdálo nemožné pro Ninettinu podrážděnost.

Tak se stalo, že se Nekola a Manon dostali do kolonie k Mlakovu až koncem května.

»Nemohli jsme dříve,« usmíval se Nekola. »Ramsen nemohl si bez nás vzíti svoji Karlu a také Alvari nás musil míti na svatbě.«

Mlakov se divil, mnohému nerozuměl. Musili mu pověděti o všem. Po těžkých dobách, které prožili, tak mile se žvatlalo o takových věcech. Byla to úleva pro zmučené duše a vyčerpané mozky.

»Skoro mne mrzelo,« končila Manon své vyprávění o Ninettě, »že jsme ji nechali tak dlouho trápiti. Ale musilo to být, nebyla by se smířila jinak s tím, co se stalo. Přijít jí s pravdou tehdy v zimě, byla by prchla Alvariovi a nikdy se nevrátila k němu.«

»A co říkala nyní?« ptal se Mlakov. Nekola odpověděl:

»Byl to roztomilý výjev. Moje choť jí nadhodila, že by snad bylo nejlépe, kdyby se jí hrabě ujal.«

»Jak pak, ujal?« tázala se Ninetta.

»Měl vás přece vždycky rád,« neurčitě řekla Manon.

»Rád!« povzdychla Ninetta. »Měl, ale jinou. Takto?« A smutně se podívala do zrcadla.

»Budete zase krásná,« usmála se Manon.

»Nebude chtít ani potom. Kdo by stál o cizí –!«

»Kdož ví, zda cizí?« se záhadnou tváří mínila Manon.

Ninetta se zarazila. »Vy jej podezříváte?« ptala se celá se třesouc.

»Mám-li říci pravdu, ano,« řekla Manon.

»Byl by to řekl,« vrtěla Ninetta hlavou.

»Což, jestliže se vás bál?«

Nyní pojala Ninetta podezření. A najednou se vrhla k Manoně:

»Vy víte všecko! Proč jste tak krutá? Mluvte! Zbavte mne té hrůzy!«

»Nevím,« konejšila Manon. »Ale myslím, dítě! Ptejte se ho!«

Ale tu již vběhl Alvari a sevřel mladou ženu pevně do náručí.

»Odpustíš mi, Ninetto?« prosil.

A Ninetta se rozplakala. Usedavě zaplakala, nebráníc se jeho polibkům.

»Proč jste mi to neřekl?« vzlykala chvějíc se v jeho rukách.

»Bál jsem se tě,« omlouval se Alvari. »Byla's vždy tak prudká!«

»Však bych vás měla uškrtit, vy zlý!« škytala Ninetta a stiskla Alvarimu krk svou drobnou ručkou.

»Tolik jsem se bála,« řekla náhle bez přechodu, »že to bude žluté.« A šťastná stulila se do náručí hraběte, skrývajíc svou hlavu před jeho polibky.

»A pak byla svatba,« smál se Mlakov.

»A na ní celá Neapol,« dodal Nekola.

Tu zaznělo zaklepání na dveře. »Volno!« velitelsky řekl Mlakov.

Vstoupil Tao, hluboce se uklonil,

»Teď už umí klepat,« smál se Mlakov.

»Ah, pan doktor Tao!« podivil se Nekola.

»Žádný ‚pan doktor‘! Můj nový sluha, pane předsedo!« vesele namítl Mlakov.

»Jakže?« podivil se Nekola.

»Co má dělat?« vykládal Mlakov. »Domů nesmí, neboť on to byl, jenž dal podnět k zahájení války. Kiu svedl všechno na něho, přijít do Číny, má provaz jistý!«

»Zůstal tedy u vás,« řekla Manon.

»Ano. A já jsem ho přijal. Myslím, že jsem nechybil, poslouchá mne dobře. Je ovšem, krom toho doktora, trochu připitomělý. Ale snad z něho něco udělám.«

Smáli se a s nimi se smál Tao. Opravdu mu nezbylo, než sloužit Mlakovu. Znal ho aspoň a věděl, že je dobrý. A Mlakov mu přece nezapomněl, že mu zachránil život.

Když odešel Tao z komnaty, hovor přenesl se zas ke kolonii. Přetřásali její budoucnost.

»Nebude rušena,« řekl Nekola, »také však ji nebudeme rozšiřovati. Zůstanou-li nádržky, již hotové, bude provoz vskutku levný. Vy zde zůstanete, budete-li chtíti, abyste vše řídil a podnikal další výzkumy.«

Mlakov souhlasil. Nemínil se odloučiti od milého místa, na němž zůstal v dobách nejhorších. Těšilo ho, že i Venuše má býti obnovena a trvati zase jako hvězdářská stanice.

»Budeme zde zase míti veselo, přibude-li na Venuši dobrý druh,« pravil Mlakov, když se loučili a Nekola a Manon odjížděli k Venuši. Sim řídil

jejich stroj. Zase se vznášel v teplém vánku nad rozlehlou plání pouště. Srdce jihlo Simovi, když v náruč objala ho širá poušť, kterou tak si zamiloval. Ale teskno zase zachvělo mu srdcem. Bertranda již nebylo, s nímž kdysi brázdil šedomodré nebe nad rozžhavenou pouští.

Proto zůstal také Sim u svého létadla, když přistáli na rovině pod Venuší. Nechtěl vkročiti do observatoře, na kterou měl v mysli upomínky příliš truchlivé, na Bertranda i na milé druhy.

Nekola sám s chotí kráčel vzhůru. Také oni vzpomínali, zvláště na přítele, jehož nebylo. Jeho odkaz šli teď přejímati. Zdali jeho duch se nevznášel teď kolem nich?

Našli vskutku schránku, jak ji popsal Bertrand Nekolovi, nalezli i svitek v ní. Spolu četli tajuplný záznam. Vážně pohlédli si do očí, když dočetli. První ujala se slova Manon:

»Velký odkaz dává Bertrand našim potomkům.«

»Novou, těžkou zodpovědnost, ženo! Vzpomeň na útrapy, jež ti přinesl otcův objev!« řekl Nekola.

»Pravdu máš,« odpovídala Manon. »Ale co přinesl již lidstvu! A co ještě přinese! A zdá se mi, že tyhle řádky čeká osud podobný. A my se podvolíme, za své potomky!«

S obdivem se zahleděl Nekola do planoucích zraků Manoniných.

»Souhlasím s tebou,« řekl. »Má úkol již naše dítě, ženo!«

Vřele přitiskl ženu k sobě. Pak svinul papíry, jež našel ve schránce. Na stole Bertrandově našel vosk a zapečetil svitek. Napsal větu na obal, jak nařídil mu Bertrand, a datum dne: 1. června 2979.

»Ať se dědí tento spisek v naší rodině, ať přechází od potomka na potomka! A ať jej otevrou, až se splní, co psáno je v této větě:

Až magnetka před očima lidskýma denně počne putovati od východu k západu a zpět.«

Konec druhého dílu.